GEORGII

CODINI

EXCERPTA

DE

ANTIQUITATIBUS

CONSTANTINOPOLITANIS.

GEORGII CODINI
ET ALTERIUS CUJUSDAM ANONYMI
EXCERPTA
DE ANTIQUITATIBUS
CONSTANTINOPOLITANIS,

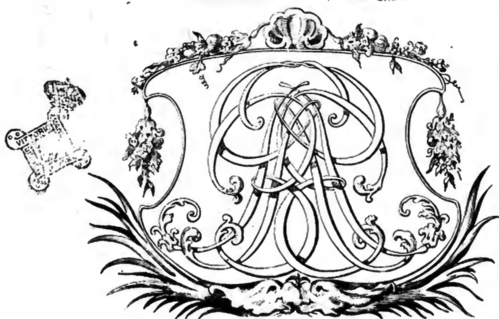
Edita in lucem opera & ſtudio

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS:
cum Latina verſione, & Animadverſionibus neceſſariis.

ACCEDUNT MANUELIS CHRYSOLORÆ EPISTOLÆ TRES
de comparatione veteris & novæ Romæ.

ET IMP. LEONIS COGNOMINE SAPIENTIS ORACULA
cum Figuris, atque antiqua Græca Paraphraſi.

Addita eſt etiam Explicatio Officiorum ſanctæ ac magnæ Eccleſiæ, juxta eorum ordinem,
Interprete BERNARDO MEDONIO *Toloſate*.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA,
M. DCC. XXIX.

EMINENTISSIMO

ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO,

S. R. E.

CARDINALI,

DOMINO MEO SUMMA OBSERVANTIA COLENDO,

PETRUS LAMBECIUS S.

MULTA *sunt*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *quæ homini ad immortalem gloriam aspiranti viam præbent; verum aut me amor propriæ opinionis fallit, aut ulla nec honestior, nec compendiosior potest reperiri, quam vel ipsa eruditio, vel quæ eruditis exhibetur benevolentia & benignitas. Harum altera quibuscumque egenis & obscuris terræ filiis ad summam laudem aditus patet; dummodo natura aptam iis non denegarit indolem, nec ipsi profectui suo debita diligentia, famæ autem legitima non desint ambitione. Altera illis dumtaxat ad claritudinem pervenire licet, quibus eam generis, potentiæ, & fortunarum amplitudinem largiri Deus voluit, ut protegere alios possint & sustentare. Illi*

ergo hos colunt, ut necessariis ad studia adminiculis potiantur: hi contra illos fovent, ut monumentis litterarum nominis & virtutis suæ memoria apud posteros celebretur; ita utrique per se indigentes, alteri alterorum vigent auxilio. Quare beatissimos ego semper existimavi, qui hanc velut omnibus numeris perfectam felicitatem consecuti sunt, ut pariter splendidissimo vitæ statu, & merito haud vulgaris eruditionis venerabiles sint atque conspicui. In his Te numero, EMINENTISSIME PRINCEPS, *qui cum majestate sacræ purpuræ, & Pontificalis familiæ prærogativa, satis sine ullo aliunde petito splendore fulgeas: adeo tamen litterarum studio inter publica tantæ dignitatis munera & fuisti semper, & etiamnunc es deditus; ut cum iis, qui tota vita aliud nihil egerunt, jure & audacter de multifariæ scientiæ palma possis contendere. Testatur enim hoc ditissima tua lectissimaque Bibliotheca, qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habet, aut magnificentius: testatur haud exiguus præstantium ingeniorum numerus, quibus aula tua numquam non fuit exornata: testatur publicum doctissimorum virorum de Te judicium, qui sæpe gravissimarum quæstionum arbitrium Tibi detulerunt. Quod cum ita sit, abunde, ni fallor, apparet, quibus ego nunc causis impulsus, volumen hoc Originum Constantinopolitanarum Eminentissimo nomini tuo dedicare audeam. Nempe jam primum minime dubito, quin pro singulari tuo erga litteras affectu, quicquid hoc munusculi litterarii est, lætissimo vultu sis excepturus: deinde præcavebo hac dedicandi ratione, ne exprobrari mihi possit, quod olim Anacharsin Philosophum in Græcorum ludis improbasse refert Laertius; ἀγωνίζεσθαι μὲν τοὺς τεχνίτας, κρίνειν δὲ τοὺς μὴ τεχνίτας. Certum denique habeo, obtensam nominis tui auctoritatem non honori tantum laboribus meis fore, sed & præsidio adversus malevolorum improbas detrectationes. quod videlicet nemo sanus ea lacessere ausurus quæ Tibi optimo acerrimoque scriptorum Censori probantur. Et hæ quidem præcipuæ ex iis sunt, quas cum omnibus eruditis communes habeo causas, cur Tibi potissimum,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *quicquid hoc & qualecumque est libri, merito ac lubens consecrem: insuper vero alias multas privatim habeo, quas domesticas appellare lubet; easque tanto cæteris graviores existimo, quanto vehementius* ἀχαριστίας *crimen subire vereor. Etenim repetenti mihi memoriam omnis ejus temporis, quod studiorum causa exteris regionibus perlustrandis impendi, vix ullus occurrit dies, qui singulari aliquo tuo in me collato beneficio non sit notabilis. Advenientem me primum Lutetiam humanissime per eos, qui tum rebus tuis agendis ibi præerant, excipi curasti. Mox ipse Lugduno reversus, participem me fecisti mensæ; admisisti inter intimos; &, ut paucis omnia complectar, tanto me prosecutus es affectu, ut majorem ab avunculo non potuissem desiderare. Eamdem benevolentiam Romæ postea expertus sum, ubi integrum biennium in aula tua commoranti mihi, ea videndi multa & discendi fuit occasio; ut vere gloriari possim, plus me in luce illa & strepitu aulico, quam in ullo Academiæ recessu & umbra profecisse. Reversus deinde in Galliam, incredibile memoratu est, quantam ex commendatione tua cum aliis multis locis utilitatem perceperim: tum vero imprimis Tolosæ, cujus urbis illustrissimus Archiepiscopus Dn.* CAROLUS DE MONTCHAL, *vir sanctitatis simul, & prudentiæ, & eruditionis rarissimæ, continuos octo menses in palatio suo plus quam paterna liberalitate & cura me tractavit. Plura ejus generis addere inconveniens esse credo & superfluum: tum quod ipsa hæc beneficiorum enume-*

ratio quid nescio videatur habere levitatis & arrogantiæ; tum quia vel ex minimo eorum, quæ jam dicta sunt, satis superque elucet, quanta obligationis necessitate Tibi sim devinctus. Accipe igitur, EMINENTISSIME PRINCEPS, *& boni consule qualemcumque hunc juvenilis diligentiæ meæ fructum, quo pariter & gratitudinem meam Tibi studeo declarare, & quanti faciam judicii tui acumen, & auctoritatem nominis. Quod si forte nonnusquam editionem minus feliciter curatam deprehendes; ignoscas velim, & benigne reputes, ex quo hæc Lutetiæ absoluta reliqui, triennium jam præteriisse; ideoque quicquid sub prælo commissum est erroris, absentiæ meæ esse tribuendum.* VALE.

Dabam Hamburgi prid.
Id. Decembr. M.DC.LIII.

INDEX AUCTORUM,

QUI IN GEORGII CODINI ET ALTERIUS ANONYMI Excerptis de Antiquitatibus CP, citantur.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ

περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

GEORGII CODINI

EXCERPTA

EX LIBRO CHRONICO

de Originibus Constantinopolitanis.

1. ΦΑΣΙ μὲν τινες Ἀργείους πρώτως τῇ θεᾷ χρησάσῃ, A

Ενθα δύο σκύλακες διερὴν μάρπτουσι θάλασσαν

Ενθ' ἰχθὺς, ἔλαφός τε νόμον βόσκουσι τὸν αὐτὸν,

πήξασθαι τὰς οἰκήσεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ Κύδαρός τε καὶ Βορβύζης ποταμοὶ τὰς διεξόδους ποιοῦνται· ὁ μὲν τῶν ἀρκτώων, ὁ δὲ τῶν ἑσπερίων προρρέοντες, ἐπὶ κατὰ τὸν τῆς Σεσιμήτρης νύμφης βωμὸν τῇ θαλάττῃ μιγνύμενοι. Ἐπεὶ οὖν κατὰ τὴν εἱμαρμένην ἀφίκοντο, καὶ θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι, κόραξ τῆς ἱερουργίας ὑφαρπάσας βραχὺ μέρος, εἰς ἕτερον μετέθηκε τόπον, ὃς ἔχει τὴν Βοσπόρου προσηγορίαν· βουκόλου δὲ τῆς ὄρνιθος ὑποδείξαντος πτῆσιν, ἀφ' ὅπερ καὶ Βουκολία ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἐκλήθη. Ἕτεροι δὲ τοὺς Μεγαρέας ἱστόρησαν, ἀπὸ Νίσου τῆς νῦν καταγωνίας, εἴσπλουν ἐν αὐτῷ ποιησαμένους τῷ τόπῳ ὑφ' ἡγεμόνι Βύζαντι, ὅπερ τὴν προσηγορίαν μυθεύουσι τῇ πόλει προσγραφῆναι. οἱ μὲν οὖν διαφόροις ἐχρήσαντο λόγοις. ἡμεῖς δὲ πιθανὴν τὴν ἱστορίαν τοῖς θέλουσι παραδώσομεν, ἐκ τῆς Ἰνάχου θυγατρὸς Ἰοῦς τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι. B

2. Ἰνάχου γὰρ τοῦ Ἀργείων βασιλέως γέγονε θυγάτηρ Ἰώ. ταύτης δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Ἄργος, ὃν πολυόμματον λέγουσιν. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἐρασθεὶς τῆς κόρης, πείθει τὸν Ἑρμῆν δολοφονῆσαι τὸν Ἄργον. λυθείσης αὐτῇ τῆς παρθενίας ὑπὸ Διὸς εἰς βοῦν μετετράπετο. Ἥρα δὲ χολωθεῖσα τῷ γενομένῳ, οἶστρον ἐπιπέμπει τῇ δαμάλει, καὶ διὰ πάσης ἐλαύνει τῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν

FERUNT Argivos primum oraculo Pythiæ monitos,

Hic ubi miscentur madido duo flumina ponto,

Cervus ubi & pisces vescuntur pabulo eodem:

suas fixisse sedes eo in loco, in quo Cydarus & Borbyzes fluvii, quorum alter ab arcto, alter ab occasu venit, apud aram Sesimetræ nymphæ mari miscentur. Cum igitur fato eo delati sacrificio indigenis diis litarent, corvus particulam victimæ subreptam alium in locum deportavit, qui Bosporus cognominatur: pastore volatum avis indicante, unde & Bucolia locus ille vocatus est. Alii vero memoriæ prodiderunt, Megarenses, a Niso genus ducentes, illic appulisse, duce Byzante, a quo etiam urbi nomen inditum esse volunt. Illi igitur diverse hac de re narrant: nos vero historiam cognoscere cupientibus, quod vero simile est, commemorabimus, ab Io Inachi filia initium facientes. Inachi enim Argivorum regis filia fuit Io: hujus virginitatem custodiebat Argus, quem multoculum fuisse ajunt. Ast ut Jupiter puellæ amore captus, Mercurio auctor fuit, ut dolo Argum occideret, ipsam imminuta virginitate in vaccam mutavit. Quamobrem indignabunda Juno, œstro juvencam stimulavit, & per *Edit. Paris. pag. 2.*

omnes terrarum marisque tractus circumegit. At ubi in Thraciam pervenit, Bospori nomen ei loco reliquit. Inde progressa est ad Cydari & Borbyzæ confluentes, ejusque loci multa incolis futura prædixit, atque Ceroëssam peperit, a qua locus iste Ceras nuncupatur. Alii nominis causam ad situm loci potius referunt: alii ob fructuum abundantiam Amaltheæ capræ cornu appellant. At Ceroëssa adulta, & incredibili pulchritudine cæteras omnes Thraciæ virgines longe antecellens, ex congressu Neptuni Byzantem peperit, ita nominatum a nympha Byze, quæ illum in Thracia enutriverat; cujus aquas ad hoc usque tempus cives hauriunt. Hic igitur juvenis ubi ad ætatis florem pervenit, dum moraretur in Thraciæ montibus, feris & barbaris juxta metuendus, per legatos a loci dominis ad amicitiam societatemque invitatus est. Cumque eum Melias Thraciæ rex ad feræ certamen ablegaret, & victor inde cum gloria reversus Byzas, devictum taurum Diis patriis offerret ad fluminum illorum quæ dixi concursum, apparens derepente aquila victimæ cor abripuit; & ad extremum Bospori littus avolans, substitit e regione Chrysopoleos, quam Chryses Agamemnonis e Chryseide filius, post necem patris, Clytemnestræ insidias fugiens, & Iphigeniæ quærendæ intentus, sepulcri sui monumentum indigenis reliquit, cum mors illic eum occupasset. Cæterum Byzas in extremitate Bosporii maris urbem designavit, & Neptuno Apollineque, ut fertur, adjuvantibus, mœnia omni prædicatione excellentiora exstruxit. Septem enim turres ita coaptavit, ut loqui inter se & responsare viderentur. Quippe si tubæ, aut alius aliquis sonus turres illas percuteret, altera alteri sonum ad ultimam usque transmittebant. Est & aliud, quod ab harum rerum scriptoribus memoriæ proditum, minime silentio præteribimus: turrim scilicet, quæ Herculis nuncupatur, hostium arcana civibus prodere solitam narrant. Absoluto muri ambitu, delubra quoque condidit: & Rheæ quidem templum, & simulacrum in loco nuncupato Basilicæ erexit, quod etiam ut Fortunæ fanum a civibus colebatur. Neptuni quoque templum juxta mare exstruxit, ubi nunc Menæ Martyris ædes est: Hecates autem, ubi Hippodromus: Dioscurorum Castoris, & Pollucis, ad fluminum confluentes, in quo etiam a morbis homines liberabantur. Prope Strategium Ajaci, & Achilli aras erexit, ubi etiamnunc thermæ, cognomento Achilleæ sunt. Præterea Amphiarao vati in regione Sycæna, quæ a ficubus nomen habet, ædem dedicavit; & aliam Veneri paulo supra Neptuni fanum: Dianæ vero, & Minervæ ad montem Veneris. Urbe sic constituta, supererat ut incurrentes Barbaros submoveret, & imprimis Hæmum Thraciæ tyrannum, qui ad Byzantis urbem progressus, ipsoque Heroe ad pugnam provocato, cuncta vastare decreverat. Cæterum Byzas, non exspectato adventu Barbari, singulari certamine cum adortus in monte co-

Edit. Parif. pag. 3.

A Θρᾳκῶν ἀφίκετο χώραν, ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ κατέλιπε Βόσπορον. αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέρας ἐπανελθοῦσα, καθ᾽ ὃ ὁ Κύδαρός τε καὶ Βαρβύζης συμμίγνυνται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀπεκύησε, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται. ἄλλοι δὲ μάλιστα τῇ θέσει τῆς χώρας τὸ ὄνομα προστιθέασιν· οἱ δὲ τῇ τῶν καρπῶν εὐφορίᾳ, τὸ τῆς Ἀμαλθείας αἰγὸς κέρας προσαγορεύουσιν. Ἡ τοίνυν Κερόεσσα τραφεῖσα καὶ παραδόξῳ μορφῇ λαμπρυνθεῖσα, πολὺ τὰς Θρᾳκίας ὑπερέβαλλε παρθένους. τῷ δὲ θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίκτει τὸν καλούμενον Βύζαντα, τὸ ὄνομα λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θρᾴκην νύμφης Βύζης, ἧς μέχρι καὶ νῦν οἱ πολῖται τῶν ὑδάτων

B ἀρύονται. Ὡς οὖν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε, καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἐνδιέτριβεν ὄρεσι, φοβερὸς πρός τε θῆρας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενος, πρεσβείας ἐδέχετο ἀπὸ τῶν τοιούτων, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτρεπόμενος. 3. Ὡς οὖν καὶ Μελίας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ δόξας ὁ Βύζας ἀπηνέγκατο, τὸν ὑπαγέντα ταῦρον τῇ ἱερουργίᾳ προσφέρων, καὶ τοὺς πατρῴους ἐξιλασκόμενος δαίμονας, κατὰ τὴν τῶν εἰρημένων ποταμῶν σύμμιξιν, ἀετὸς ἀθρόως φανεὶς, τὴν καρδίαν ὑφαρπάζει τοῦ θύματος, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορείας ἀκτῆς ἀποπτὰς, ἔστη ἀντικρὺς τῆς Χρυσοπόλεως, ἣν Χρύσης ὁ παῖς ἐκ Χρυσηΐδος γεγονὼς τοῦ Ἀγαμέμνονος, φεύγων τὴν τῆς Κλυ-

C ταιμνήστρας ἐπιβουλὴν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν, καὶ πρὸς τὴν τῆς Ἰφιγενείας ζήτησιν ἐπειγόμενος, μνῆμα τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς, τοῖς ἐγχωρίοις τὸ ὄνομα τοῦτο κατέλιπε, φθασάσης αὐτὸν ἐκεῖ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. ὁ μὲν οὖν Βύζας κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορείας ἁλὸς διέγραψε πόλιν. Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀπόλλωνος, ὥς φασι, συνεργούντων, ἀνῳκοδόμει τὰ τείχη, λόγου τε παντὸς κρείττονα μηχανώμενος. 4. τοὺς γὰρ ἐν αὐτῇ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαί τε καὶ διηχεῖν ἀλλήλοις συνήρμοζεν. εἴποτε γὰρ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα τοῖς πύργοις ἐπεφοίτα, ἕτερος ἐξ ἑτέρου τὸν ἦχον μετεδίδου, καὶ τῷ πρὸς τὸ πέρας κειμένῳ παρέπεμπον. Ἀλλὰ μὴν, καὶ ἄλλο τι τοῖς ταῦτα συγγράψασιν εἰρημένον οὐ παραλείψομεν. τὸν γὰρ Ἡρακλέους πύργον ἱστάμε-

D νον ἐντὸς τοῦ τείχους, τὰ τῶν πολεμίων μεταδιδόναι μυστήρια λόγος ἦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ τείχους στεφάνην, καὶ τὰ τεμένη τῶν Θεῶν ἀπειργάζετο. Ῥέας μὲν κατὰ τὸν τῆς Βασιλικῆς λεγόμενον τόπον, νεών τε καὶ ἄγαλμα καθιδρύσατο, ὅπερ Τυχεῖον τοῖς πολίταις τετίμητο. Ποσειδῶνός τε τέμενος πρὸς τῇ θαλάσσῃ ἀνήγειρεν, ἔνθα νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακεκόσμηται. Ἑκάτης δὲ κατὰ τὸν νῦν τοῦ ἱπποδρομίου τόπον. τῶν δὲ Διοσκούρων Κάστορός τε, καὶ Πολυδεύκους, ἐν τῇ τῶν ποταμῶν μίξει, ἐν ᾗ καὶ λύσις τῶν παθῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγίνετο. ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου Στρατηγίου, Αἴαντός τε, καὶ Ἀχιλλέως βωμοὺς ἀνέθηκεν, ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. 5. Ἀμφιάρεως δὲ τοῦ ἱερέως ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς ᾠκοδόμησε ναὸν, αἳ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν

E συκοφόρων δένδρων ἐδέξαντο. ἀνωτέρω δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ἱεροῦ τὸ τῆς Ἀφροδίτης προσαγορεύεται τέμενος. Ἀρτέμιδος δὲ, καὶ Ἀθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄρος. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ διῳκήσατο πόλιν, ἐχρῆν λοιπὸν τοὺς ἐπιόντας αὐτῷ ἀπωθῆσαι βαρβάρους, καὶ μάλιστα τὸν Αἵμονα, ὃς τύραννος Θρᾴκης ὢν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἧκε τὴν τοῦ Βύζαντος πόλιν· τὸν δὲ ἥρωα προσκαλούμενος εἰς μάχην, καὶ διαπορθεῖν ἅπαντα προθυμούμενος. οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβά-

ρου Αἵμονος, πρὸς μόνον διαγωνίζεται, καταβάλλει τὸν A
Αἵμονα ἐπὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ λόφον. ὁ μὲν οὖν Βύζας
μετὰ τὴν εἰρημένην νίκην ὡς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἤλαυνε τοὺς πο-
λεμίους· Κρύσης δὲ ὁ τῶν Σκυθῶν Βασιλεὺς, περαιωθεὶς
τὸν Ἴστρον, καὶ πρὸς αὐτὸν διελθὼν, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πό-
λεως τείχη, πρὸς ὃν ἡ τοῦ Βύζαντος γυνὴ, μηδὲν καταλογι-
σαμένη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τῇ γυναικείᾳ χειρὶ χρη-
σαμένη, διηγωνίζετο, σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρα-
κόντων συμμαχίᾳ. οὓς γὰρ κατὰ τὴν πόλιν ὄφεις, εἰς ἓν τῶν χω-
ρίων συλλαβοῦσα, ἐφρούρει, ἀθρόως τοῖς ἐναντίοις ἐπιφα-
6. νεῖσα, καὶ δίκην βελῶν ἀκοντίων ἔπεμπε τὰ θηρία, καὶ πλεί-
στους καταλυμηναμένη, τούτῳ τῷ τρόπῳ διέσωσε τὴν πόλιν.
ἐντεῦθεν τοίνυν ἀρχαῖος μῦθος φέρεται, μὴ δεῖν τοὺς κατὰ τὴν
πόλιν ἁλισκομένους ὄφεις ἀπολλύειν, οἷα εὐεργέτας αὐτῆς B
γενομένους. οὐ μετὰ πολὺν χρόνον Στρόμβος ἀνὴρ τοὔνομα, καὶ
αὐτὸς ἐκ Κεροέσσης τεχθεὶς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι,
πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν. ἐκινεῖτο τοίνυν ἅπαντα τὰ
Σκυθικὰ γένη· συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες,
καὶ Ῥοδίων οὐκ εὐκαταφρόνητος δύναμις· ὅ, τε τῆς γείτονος
Χαλκηδόνος τοπάρχης Διναιὸς, ἐκ Μεγάρων ἄποικος ἐκεῖ-
σε γενόμενος, ιθ΄. ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Βύζαντος αὐταρχί-
ας. Χαλκηδὼν δὲ ὠνόμασαι τὸ χωρίον, ὡς μέν τινές φασιν,
ἀπὸ τοῦ Χαλκηδόνος ποταμοῦ, ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ τοῦ παιδὸς
Κάλχαντος τοῦ μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομέ-
νου. ἄλλοι δὲ ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως τῆς Εὐβοίας, ἀποίκων
ἐκεῖσε παραπεμφθέντων, οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν, πα-
ρεωρακότας τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ οὖν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Δι- C
ναιὸς εἰς συμμαχίαν ἧκε τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς προσορ-
μῆσαι τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ Βύζαντος μεταλλά-
ξαντος, καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν
7. καλούμενον Ἀνάπλουν ἀφίκετο, ἔνθα καὶ διατρίψας Ἑστίαν τὸν
τόπον ὠνόμασε. μικρὸν γε μὴν ὕστερον διαβὰς ἐν τῇ πόλει,
καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπωσάμενος, δεύτερον αὐτὸς ἐστρατήγησε
τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων. καθ᾽ οὓς χρόνους καὶ δρακόντων πλεῖ-
στα γένη ἐπεφοίτησε τῇ πόλει, καὶ τοὺς οἰκοῦντας αὐτὴν διέφθει-
ρεν· οὓς δὴ τῇ τῶν καλουμένων πελαργῶν ἐπιφορᾷ διεχειρί-
σαντο, Ποσειδῶνος αὐτοῖς, ὥς φασι, συνεργήσαντος. οὐ
μετὰ πολὺ δὲ τῶν ὀρνίθων αὐτοῖς ἐναντία φρονούντων, καὶ θάνα-
τον ἔτι ἐπαγόντων, τούς τε ἁλισκομένους ὄφεις πρὸς τὰς τῶν
ὑδάτων δεξαμενὰς ἀκοντιζόντων, καὶ τοῖς γε πολίταις ἐν D
ταῖς λεωφόροις ἀφανῶς ἐφαλλομένων, ἐν ἀφασίᾳ διετέ-
λουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐκ Τυανῶν τοὔνομα Ἀπολλώνιος, ἐκ
λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργοὺς, ἔν τε προσώποις ὁ-
ρῶντας ἀλλήλους, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσιν, οὐ συγ-
χωροῦντες ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει τὸ τῶν πελαργῶν γένος.
ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις, τοῦ στρατηγοῦ Διναιοῦ τὸν βίον με-
ταλλάξαντος, Λέων τις τῶν Βυζαντίων τὴν ἀριστοκρατίαν ἐ-
δέξατο, ἐφ᾽ οὗ Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς, Ἀ-
8. μύντου παῖς γεγονὼς, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν ἐπο-
λιόρκει τὴν πόλιν, διώρυξί τε, καὶ πολεμικαῖς μηχαναῖς τοῖς
τείχεσι προσπελάζων· καὶ ταύτην ἂν εἷλε ῥᾳδίως, νυκτὸς
ἐπιλαβόμενος ἀσελήνου, καὶ ὄμβρου καταρραγέντος ἐξαισί-
ου, εἰ μή τις αὐτοῖς τῆς θείας γέγονε συμμαχία, τοὺς κατὰ τὴν πό- E
λιν πρὸς ὑλακὴν ἀναστήσαντος κύνας, καὶ νεφέλας πρὸς τὰς
ἀρκτώους ἐπάγοντος τόπους· ἐξ ὧνπερ οἱ δῆμοι ἐπεγερθέντες,
ἤδη τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου γεγενημένην ἐρρύσαντο, ἀ-
ναλαβόντες τοὺς διαφθαρέντας πύργους τοῖς ἐκ τῶν τάφων
παρακειμένοις λίθοις, καὶ ἀνοικοδομήσαντες τὰς ἐπάλ-
ξεις τοῦ τείχους, οὗ δὴ χάριν τὸ τεῖχος τυμβοσύνην ἐκά-
λεσαν. λαμπαδηφόρον Ἑκάτης ἀναστήσαντες ἄγαλ-

gnomine prostravit. Post hanc victoriam, cum hostes in Thraciam usque Byzas persequeretur, Scytharum rex Odryses, trajecto Istro, ad ipsa mœnia progressus, urbem obsedit, cum quo Byzantis uxor, hostium multitudine imperterrita, muliebri manu decertavit, serpentum auxilio Barbarum circumveniens: angues enim quos in urbe uno in loco collectos asservabat, eos subito in hostes sagittarum, & jaculorum instar immisit, & plurimis hoc modo interfectis, urbem servavit. Atque hinc fluxit antiqua illa fabula, nefas esse quemquam serpentes in urbe captos, quippe qui ei saluti fecerint, occidere. Non longo post tempore Strombus quidam, & ipse Ceroessa genitus, numeroso exercitu adducto, bellum Byzanti intulit. Universa itaque Scythica natio commota est: præstantissimi etiam Græcorum, & Rhodiorum non contemnendæ copiæ convenerunt, unaque vicinæ Chalcedonis dominus Dinæus, qui deducta Megaris colonia, novemdecim annis ante Byzantis principatum, sedem illic sibi elegerat. Chalcedon autem appellata est, ut quidam volunt, a fluvio Chalcedone: sive ut alii, a Calchantis vatis filio, qui post Trojanum bellum vixit: alii vero, a Chalcide Eubœæ urbe, unde missi illo coloni, quos & cæcos appellarunt, quod solum Byzantii non animadvertissent. *Edit. Paris. pag. 4.* Cæterum Dinæus cum magna classe suppetiatum Byzanti veniens, cum ad urbem appellere non posset; Byzante ejus rege paulo ante defuncto, & universo populo ea re perturbato, ad Anaplum, ut vocant, pervenit, ibique commoratus Hestias loco nomen dedit: nec multo post urbem ingressus est, & barbaris profligatis, ipse secundus Byzantiorum præturam gessit. Hac tempestate varia serpentum genera urbem infestabant, & perniciem civibus afferebant, quos Neptuni ope, ut ajunt, ciconiarum superventu interfecerunt. Paulo post, cum aves inimicum animum induissent, serpentesque, quos ceperant, in cisternas projicerent, & cives in plateis publicis adorirentur, stupore perculsi erant: sed vir quidam Tyaneus Apollonius nomine, tres ciconias ex lapide albo, obversa facie se mutuo aspicientes erexit, quæ ad hoc usque tempus durant, neque ciconias in urbem venire permittunt. Post hæc Dinæo præfecto mortuo, Leo quidam Byzantii summum magistratum suscepit, sub quo Philippus Macedonum rex, Amyntæ filios, magnis copiis admotis urbem obsedit, & cuniculis aliisque machinis bellicis muros aggressus est. Et sane facile eam expugnasset, nocte illuni, & immensa pluvia adjuvantibus, nisi quis Deus tulisset opem, & canes per urbem ad latratum excitasset, nubesque lucidas ad Septentrionem produxisset. Ea re suscitati cives urbem jam fere a Philippo captam conservarunt, turresque & murorum propugnacula labefactata, ex lapidibus sepulcralibus restaurarunt, ejus rei gratia illum murum cognominarunt Sepulcretum, erecta simul lampadifera Hecates statua. Postea vero ad pugnam navalem reversi, illustri

clade Macedones affecerunt: quamobrem Philippus, bello ita finito, Byzantiis cessit. Postquam autem Leo quoque excessit e vita, Atheniensium Imperator Chares, cum quadraginta navibus in auxilium Byzantinorum profectus, ad bellum contra Philippum, occupavit promontorium Propontidis, quod inter Chalcedonem & Chrysopolim situm est, ibique periculum belli subiit. In eodem loco conjugem, expeditionis comitem, morbo extinctam sepulturæ tradidit, & aram ei posuit cum columna, in qua damalis seu juvenca conspicitur ex lapide polito: hoc enim nomine nuncupata fuerat Charetis illa uxor, ut liquet ex adscriptis hisce versibus, qui usque adhuc supersunt.

Edit. Paris. pag. 5.

Inachiæ non sum signum bovis, haudque vocatur
A me adversum illud Bosporium pelagus.
Hanc etenim prius ira gravis Junonis abegit
Usque Pharum; sed ego mortua sum Cecropis.
Atque Charetis eram conjux, illumque sequebar
Nempe Philippeis navibus oppositum.
Bucula dicta fui: conjux nunc grata Charetis
Terrarum gemino lætor utroque solo.

Cum vero Chares Athenas navigasset, Protomachus præturam excepit, qui cum obturbantes Thracas armis subjugasset, ærea trophæa eo in urbis loco, qui Miliarium dicitur, statuit. Hoc etiam mortuo, Timesius quidam Argivorum civitati adscriptus primum ad pontum Euxinum, in loco nuncupato Ephesiate, (ubi quondam Ephesii, coloniis eo deductis, urbem ædificare conati, secundo Byzantinum oraculum audiverunt:

Felices, sacram qui Ponti in faucibus urbem
Threicioque sitam condent in littore cives,
Hic ubi cæruleum lambunt duo flumina pontum,
Piscis ubi, cervusque cibo vescuntur eodem.)

urbem ex adversum condere incipiens, eum spe excidisset, ad Byzantios se contulit, universique populi Imperator designatus, totam civitatem majorem, splendidioremque reddidit. Leges etiam de quotidianis commerciis promulgavit, & consuetudines instituit civiles, quibus elegantes, ac humanos cives effecit: ad hæc fana Deorum plurima, partim ipse exstruxit, partim prius exstructa adornavit. Nam templum in promontorio Propontidis positum, quod Jason olim duodecim Diis dedicaverat, dirutum restauravit, & in portu Phrixi Dianæ ædem renovavit. Post hunc Calliades Byzantii dux, in externis & civilibus bellis strenuus, celebre illud & admirandum Byzantis simulachrum in Basilica consecravit, cum hanc inscriptione

Magnanimum Byzantem cum grata Phidalæa,
Erexit junctis Calliades statuis.

Et hæc quidem Byzantiis partim sub optimatum, partim sub tyrannorum imperio diversis temporibus acciderunt. Cæterum postquam consulari virtute Romanum imperium reliquas

A μα. αὖθις δὲ πρὸς συμμαχίαν τραπέντες, περιφανῶς τοὺς Μακεδόνας ἐνίκησαν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθέντος τοῦ πολέμου, Φίλιππος παραχωρεῖ Βυζαντίοις. Ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξεν, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Χάρης, σὺν ναυσὶ μ΄. εἰς συμμαχίαν Βυζαντίων ἐλθὼν, πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥτις μεταξὺ κεῖται Χαλκηδόνος καὶ Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ προσορμίσας, ἀπόπειραν ἐλάμβανε τοῦ πολέμου· ἔνθα καὶ τὴν γυναῖκα συνεπομένην ἔχων αὐτῷ, νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν, ἐν τάφῳ κατέθηκεν, ἀναστήσας αὐτῇ βωμὸν καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου. οὕτω γὰρ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκέκλητο ἐκείνη ἡ γυνὴ τοῦ Χάρητος, ὅπερ καὶ διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκεῖσε στίχων ἀριδήλως ἐμ-

B φαίνεται, μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς διασωζομένων χρόνων· εἰσὶ δὲ οἱ στίχοι οὗτοι·

Ιναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ᾽ ἀπ᾽ ἐμοῖο
Κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόρειον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ηρας
Ες Φάρον· ἡ δ᾽ ἐγὼ Κεκροπὶς εἰμὶ νέκυς.
Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος. ἔπλων δ᾽ ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος,
Τῇδε, Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοΐδιον δ᾽ ἤκουον ἐγὼ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέροις.

τοῦ δὲ Χάρητος εἰς Ἀθήνας ἐκπλεύσαντος, Πρωτόμαχος τὴν στρατηγικὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ὃς τοὺς ἐπαναστάντας

C Θρᾷκας καταδουλωσάμενος τοῖς ὅπλοις, ἐν τῷ καλουμένῳ Μιλίῳ, τόπῳ τῆς πόλεως, χάλκεα ἀνέστησε τρόπαια. κατοιχομένου δὲ καὶ τούτου, Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Ἀργείοις τραφέντων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ, (ἔνθα ποτὲ Ἐφέσιοι ἀποικίας πέμψαντες, καὶ πόλιν οἰκοδομεῖν πειραθέντες αὖθις τοῦ Βυζαντίου ὑπήκουσαν λόγου·

Ολβιοι οἳ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν,
Ακτὴν Θρηϊκίην τ᾽ ἔνυγρον παρά τε στόμα Πόντου
Ενθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν
Εν᾽θ᾽ ἰχθὺς, ἔλαφός τε νόμον βόσκονται ἐς αὐτόν.)

ἀντικαταστῆσαι πόλιν ἐπιχειρήσας, καὶ διαμαρτὼν τῆς ἐλ-

D πίδος συνοικίζεται Βυζαντίοις καὶ στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς τοῦ παντὸς δήμου, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν εἰς τὸ μεῖζον, καὶ περιφανέστερον μετερρύθμισε, νόμους περὶ τῶν καθ᾽ ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος, καὶ ἔθη καθιστὰς πολιτικὰ, δι᾽ ὧν ἀστείους τε, καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀνέδειξεν· ἱερά τε θεῶν πλεῖστα, τὰ μὲν αὐτὸς ἀνεστήσατο, τὰ 10.
δὲ καὶ πρὶν ὄντα διεκόσμησε. τὸν γὰρ πρὸς τῇ ἄκρᾳ τῆς Προποντίδος θαλάσσης κείμενον ναὸν, ὃν Ἰάσων ποτὲ τοῖς δώδεκα θεοῖς καθίδρυσε, κατηρειπωμένον ἀνήγειρε· καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φρίξῳ λεγομένῳ λιμένι Ἀρτέμιδος οἶκον ἀνεκαίνισε. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Καλλιάδης στρατηγήσας τοῦ Βυζαντίου, ἄριστά τε πρὸς τοὺς ὀθνείους καὶ ἐμφυλίους πολέμους ἀγωνισάμενος, τὸ περιβόητον καὶ θαυμαστὸν τοῦ Βύ-

E ζαντος ἄγαλμα, κατὰ τὴν λεγομένην Βασιλικὴν ἀνέθηκε, καὶ ἐπέγραψεν οὕτως·

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν,
Κίοσι κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀριστοκρατουμένων τῶν Βυζαντίων, ἔτι δὲ καὶ τυραννουμένων κατὰ διαφόρους συμβέβηκε χρόνους· ὡς δὲ τῇ τῶν ὑπάτων ἐπιστείᾳ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πάσας ὑπερεβάλλετο τὰς δυναστείας,

9.

κατεδούλωσε δὲ καὶ Ἕλληνας, εἰκότως αὐτῇ καὶ Βυζάν- A
τιοι πειθόμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ μετὰ τινὰς χρόνους,
Σεβήρου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος, αὐτοὶ τὴν τοῦ τυραν-
νήσαντος τῶν Ἑῴων Νίγρου προτιμήσαντες ἐλπίδα, εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν ἐτόλμησαν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἀφαι-
ρεθέντες τῶν πολιτικῶν δικαίων, καὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς
τοῦ τείχους καταλυθείσης, Περινθίοις ἐπήχθησαν δου-
11. λεύειν, τοῖς καλουμένοις Ἡρακλεώταις. παυσαμένης
δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Σεβήρου, αὖθις τοῦτον ἔσχον εἰς βασι-
λέα, ὃς καὶ εἰς μείζονα καὶ περιφανῆ κόσμον ἐπανήγα-
γε τὸ Βυζάντιον. λουτρὸν μὲν μέγιστον κατὰ τὸν τοῦ ἱππίου
Διὸς βωμὸν, ἤτοι τὸ Ἡρακλέους καλούμενον ἄλσος,
ἀνήγειρεν· ἔνθα δὴ καὶ τοὺς Διομήδους δαμάσαντες ἵπ-
πους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν. καὶ τὸν αὐτοῦ πλη- B
σιάζοντα χῶρον τοῦ Ἱπποδρομίου, τοῖς τοῦ Διὸς ἀνακει-
μένον κούροις, ἰκρίοις τε καὶ στοαῖς διεκόσμησεν· ἔν-
θα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι, τὰ τῶν ἐφόρων γνω-
ρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβε-
λίσκοις. Καὶ μέχρι μὲν οὖν περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τοῦ
τοῦ παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζε-
το. ἀπὸ δὲ τοῦ Βύζαντος μέχρι τοῦ Σεβήρου, ἔτη διῆλ-
θον ἑξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, καὶ διηγητέον, ὅπως Σε-
βῆρος τοῦ Βυζαντίου ἐκράτησεν· ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆ-
ρος, κατείληφε τὸ Βυζάντιον, κρατοῦντος τότε αὐτοῦ
Νίγρου, τοῦ υἱοῦ Τιμησίου· καὶ εἰρηνικὰς σπονδὰς μετὰ Νί-
γρου ποιήσας, εἰσῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸ C
Βυζάντιον. Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κα-
κῶς ἐπολιορκοῦντο καὶ ἐλυμαίνοντο, ἐξῆλθεν ὁ Σεβῆ-
12. ρος κατὰ Μακεδόνων, ὑπερμαχῶν Βυζαντίων. μέλλων
δὲ ἐξέρχεσθαι, τὴν ἰδίαν θυγατέρα τῷ τοῦ Νίγρου υἱῷ
εἰς γυναῖκα παρέδωκε. τὸν γὰρ στρατὸν αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος
κατέλιπεν ἐν Χρυσοπόλει· ἐν δὲ τῇ τοῦ γάμου εὐωχίᾳ
ἔστησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο φιλόσοφοί τινες Ῥω-
μαῖοι, Φόρτων, καὶ Μαρκίων καλούμενοι, καὶ εἶπον
πρὸς τοὺς ἐσθίοντας Βυζαντίους, ἠγάγομεν χαρὰν ἀ-
κερδῆ, καὶ λύπην ἀζήμιον. προσκαλεσάμενος δὲ Νί-
γρος τοὺς φιλοσόφους αὐτοῦ, ἐποίει ἐρευνᾶν περὶ τοῦ ῥή-
ματος. ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη διερμηνεῦσαι αὐτό. εἷς
δέ τις τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀνακειμένων, ἀγχίνους D
πάνυ, ἤδη γεραιὸς, ἀναλογισάμενος τὸ ἀπόφθεγμα
εἶπε· τοῦτό ἐστιν ἱππικὸς, καὶ ἀγωνικὸς ἀγών. τότε
ὁ Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ
Νίγρου, ἔκτισε δύο λουτρά· ἔσωθεν μὲν τῆς πό-
λεως καὶ πλησίον τοῦ παλατίου ἓν, τὸ καλούμενον
Ζεύξιππον· ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως, τὰ νῦν καλού-
μενα Καμίνια, λουτρὸν εὐμέγεθες καὶ ἀξιοθαύμαστον.
ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο
χιλιάδες ἐλούοντο. ἧπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ
Μηδικοῦ πυρός. Τὸ δὲ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον ἱπ-
ποδρόμιον, ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου, κήπων
13. ὄντων ἐκεῖσε δύο τινῶν ἀδελφῶν, καὶ γυναικὸς χήρας.
μέχρι μὲν οὖν τοῦ χαλκοῦ κίονος Τετραπλεύρου, πε- E
δινὸς ἦν ὁ τόπος. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφεν-
δόνης, κρημνοῦ ὄντος, κίονες εὐμεγέθεις καὶ κτίσμα-
τα ἀνηγέρθησαν. ἔνθα δὴ καὶ ἡ ψυχρὰ καλουμένη κιν-
στέρνα ἐστί, διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος. τὸ δὲ
ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ τοῦ
Σεβήρου. κατελείφθη δὲ τὸ ἕτερον ἀτελὲς, διὰ τὸ
ἐλθεῖν εἰς αὐτὸν ἀγγελίαν, ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι

omnes potestates superaverat, redacta *Edit. Paris.*
jam in servitutem Græcia, merito se *pag. 6.*
quoque illi submiserunt Byzantii. A-
liquanto tamen post, Severo Roma-
nis imperante, Nigri Orientis tyran-
ni partes secuti, cum Imperatore ma-
nus conserere ausi sunt: quamobrem
jure civitatis mulctati, mœnibusque ur-
bis funditus eversis, Perinthiorum co-
gnomento Heracliensium servitio ad-
dicti sunt. Sed sedata mox Severi
indignatione, rursus eidem paruerunt
Imperatori: qui etiam majoribus, at-
que illustrioribus ornamentis Byzantium
restituit. Nam balneum exstruxit am-
plissimum juxta Jovis equestris aram,
& lucum Herculis, qui domitis ibi
Diomedis equis, Zeuxippi nomen lo-
co dedisse creditur. Item vicinum Hip-
podromum, Dioscuris sacrum, tabu-
latis & porticibus exornavit, ubi
usque nunc metæ Deorum præsidum
judicia exhibent, ova nimirum æneis
obeliscis imposita. Quousque igitur
Severus superstes fuit, ab ejus filio
Antonio urbs Antoninia appellabatur.
A Byzante autem usque ad Severum
anni sexcenti octoginta quinque elapsi
sunt.

Sed revocanda oratio est, & nar-
randum, quomodo Severus Byzantio
potitus sit. Profectus Roma Severus,
Byzantium venit, quod Niger Time-
sii filius tunc occupaverat: pacisque
fœdere sancito, cum proceribus suis
urbem ingressus est. Postea vero cum
Byzantii gravi Macedonum obsidione
premerentur, severus contra Macedo-
nas egressus, pro Byzantiis pugna-
vit. Exiturus vero, filiam suam
Nigri filio uxorem dedit: exercitum
enim suum Severus Chrysopoli reli-
querat. Cum igitur nuptiæ celebra-
rentur, duo quidam Philosophi Ro-
mani, quibus Phorton, & Marcion
nomen erat, mensæ astiterunt, By-
zantinis epulantibus dicentes: Inane
gaudium, & dolorem indemnem ad-
duximus. Quare Niger, vocatis ad
se Philosophis suis, quid sibi hoc di-
ctum vellet, inquisivit. Sed nullus in-
terpretari poterat. Unus autem ex
convivis, admodum ingeniosus, jam
senex, apophthegma illud conside-
rans, Hoc est, inquit, equestre, &
gymnicum certamen. Tum Severus
in honorem affinis sui Nigri duo bal-
nea condidit, unum in urbe vicinum
Palatio, quod Zeuxippus nuncupa-
tur: alterum verò extra urbem, quod
nunc Caminia vocatur: balneum ma-
gnum & mirabile, adeo ut propter
vastam ejus magnitudinem bis mille *pag. 7.*
hominum quotidie in eo lavarentur.
Succendebatur autem hoc balneum i-
gne Medico. Cæterum Hippodromus,
qui usque huc integer permansit, ab
eodem Severo exstructus fuit, cum
prius in eo loco essent horti duo-
rum fratrum & cujusdam viduæ. E-
rat quippe ad æneam usque columnam
Tetrapleuri, planus locus: inde vero
usque ad Sphendonen, magnas colu-
mnas & substructiones erexere, eo quod
locus esset valde præruptus, quam
etiam ob causam Cisternæ quam fri-
gidam vocant, destinatus est. Unam
quidem graduum partem ipse Seve-
rus absolvit; alteram autem imperfe-
ctam reliquit, quia ipsi nunciabatur,

Gallos Romam depopulari : quare statim illo se contulit, ubi etiam morbo comitiali vitam finivit, anno imperii decimo septimo. A morte vero ipsius usque ad imperium Constantini magni anni sexaginta & ultra elapsi sunt. Cæterum trecentesimo sexagesimo & secundo anno post Augusti Cæsaris principatum, cum Roma vetus ejusque res jam declinare cœpissent, Constantinus Constantii filius Imperio potitus, novam hanc & perpulchram urbem Constantini nomine insignitam condidit. Cumque mirabili pulchritudine eam adornasset, muros quoque versus Troadenses porticus longe protulit. Præterea balnea & duo templa magnifica exstruxit, juraque omnia ad veteris Romæ instar ei attribuit, & in foro Strategio, ubi olim militum duces dignitates suas suscipiebant, columnæ lapideæ insculpi curavit. Ad hæc suam, & matris Helenæ statuas erexit, atque locum nominavit Augusteum. Senatoribus etiam, Roma ipsum secutis, valde munificum se præbuit, & ædes illis donavit, quas propriis sumptibus extruxerat. Idem aquæductum in urbem perduxit, duosque erexit arcus in Foro, ita enim locum vocant; tum quoque purpuream illam & illustrem columnam, cui ipsius Constantini statua imposita est, quam solis instar civibus prælucere cernimus. Hæc autem statua de columna decidit, & decem circiter homines, illic tunc præsentes oppressit, quinto Aprilis, decimæ quartæ indictionis, anno supra sexies millesimum & sexcentesimum decimo quarto, vigesimo Imperii D. Alexii Comneni, hora circiter tertia, oborta caligine, & austro vehementer spirante. Hanc vero aeris perturbationem excitaverat stella crinita, dicta

Edit. Paris. pag. 8.

Acontias, quæ vespera Parasceves primæ hebdomadis apparuit. Idem Constantinus quoque Senatui curias ædificavit, & locum nominavit Senatum. Inibi Jovis Dodonæi signum, & duæ Palladis Statuæ sunt positæ. Populo etiam demerendo singulis annis panes diurnos elargitus est, quos Palatinos, eo quod ex Palatio præberentur nominavit. Vinum insuper, carnes oleum, & frumentum distribui instituit, quibus etiam usque in præsens tempus civitas fruitur, symbolorum loco tesseras ab ipso sparsas proferens. Præterea commerciorum leges ex æquo & bono promulgavit, & urbem muris amplissimis cingens varieque exornans, ad instar veteris Romæ splendidiorem reddidit. Imprimis duo templa exstruxit, unum S. Irenes, alterum SS. Apostolorum : tum omnes paganorum superstitiones abrogavit. Plura deinde alia templa ædificavit, de quibus paulo post dicemus. Templum S Sophiæ ligneo tecto opertum condidit, unde quadringentæ viginti septem statuæ ablatæ sunt, quarum majors pars fuere gentilium, Jovis videlicet, & Cari, & Diocletiani : præterea duodecim signa : Luna quoque & Venus, & Arcturi sidus duabus Persicis columnis impositum, & Polus australis, & sacerdos Minervæ, Hieronem Philosophum vaticinantem a latere habens : Christianorum vero

A τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ἣ δὴ τὰ καὶ τελευτᾷ, νόσῳ ἐπιληψίας, βασιλεύσας χρόνους δεκαεπτά. παρῆλθον δὲ χρόνοι ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα, ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἐν δὲ τῷ τριακοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς ἤδη πρὸς τὸ πέρας ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς, τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος, τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν, τὴν λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὴν γὰρ προσεργασάμενος τῷ κάλλει, πόρρωθεν καὶ τὰ τείχη μετέστειλε κατὰ τὰς Τρωαδικὰς ἐκβόλους. λουτρά τε, καὶ ἱεροὺς δύο οἴκους μεγάλους ἀνήγειρε, καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ, B ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπεδέχοντο, ἑαυτὸν ἐπὶ λιθίνης ἀνέγραψε στήλης, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἄγαλμα, καὶ τὸν τόπον ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον· 14. τοῖς τε συνακολουθήσασιν αὐτῷ ἀπὸ Ῥώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο, οἴκους αὐτοῖς δωρησάμενος, οὓς ἐξ ἰδίων ἐδείματο χρημάτων. ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ ὁ τῶν ὑδάτων ὁλκὸς προσετέθη τῇ πόλει. ἀνέστησε δὲ καὶ δύο ἁψῖδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος κίων, ἐφ᾽ οὗπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος, ὃν ὁρῶμεν δίκην ἡλίου τοῖς πολίταις ἐκλάμποντα. τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κίονος, καὶ φόνον τῶν ἐκεῖσε εὑρεθέντων ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ὡσεὶ δέκα C εἰργάσατο, κατὰ τὴν πέμπτην δηλαδὴ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ἰνδικτιῶνος, τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ καὶ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους· εἰκοστὸν ἔτος ἄγουσης τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη, ὅτε γνόφος ἐγένετο καὶ βίαιος νότος ἔπνευσε σφοδρός. τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ Ἀκοντίου ὀλυθέντος, τὸν τοιοῦτον τοῦ ἀέρος τάραχον ἐξεργασαμένου, τοῦ φανέντος κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς τῆς πρώτης ἑβδομάδος. οὗτος δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐποίησεν οἴκους, καὶ σενάτον τὸν τόπον ὠνόμασεν. ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἵσταται ἄγαλμα, καὶ δύο τῆς Παλλάδος ἱδρύματα. 15. ἐφιλοτιμήσατο δὲ καὶ τῷ δήμῳ καθ᾽ ἓν ἕκαστον ἔτος, παρέχων ἄρτους ἡμερησίους, ὀνομάσας αὐτοὺς παD λατίνους, τοὺς ἐκ τοῦ παλατίου χορηγουμένους. οἶνόν τε καὶ κρέας, καὶ ἔλαιον, καὶ σιτηρέσια τάξας, ὧν καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει, τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ ῥιφέντων καλάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα. νόμους τε, καὶ συμβόλαια καθ᾽ ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου. τείχεσί τε μεγίστοις περικλείσας τὴν πόλιν, καὶ διαφόροις κοσμήσας τρόποις, εἰς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, περιφανεστέραν ἀπέδειξεν. ᾠκοδόμησε δὲ ἐν πρώτοις ἱεροὺς οἴκους δύο· ἕνα μὲν ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἕτερον δὲ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἅπαντα καθεῖλε θρησκεύματα. εἶτα καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀνήγειρεν, οὓς μετ᾽ ὀλίγον εἴπομεν. ἔκτισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον· ἀφ᾽ ἧς ἀφῃρέθησαν E στῆλαι τετρακόσιαι εἰκοσιεπτά· καὶ πλείονες μὲν Ἑλλήνων ὑπάρχουσαι, Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ Ἱερίβοια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ, Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα. τῶν δὲ Χριστιανῶν ὀλίγαι τινὲς, ὡς εἴπον. 16.

Ἔκτισε δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου ὁ ἀγαθοδό-
της Βασιλεύς, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, καὶ τὸν ναὸν
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δρομικὸν,
καὶ τοῦτον ποιήσας ξυλόστεγον. ἀλλὰ καὶ μνημοθέσια τῶν
βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται. χρὴ δὲ εἰ-
δέναι, ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, ὀκτακοσιοστῷ τρια-
κοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευ-
τέρας Ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ το-
ξότου ζώδιον. προσκόπτει γὰρ καρκῖνος, τῷ πρώτῳ ἔτει
τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, ἐπή-
ξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως· καὶ ἐν ἐννέα μησὶ τό,τε χερσαῖον καὶ παρά-
λιον τεῖχος, μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων, τῶν ἐν τῇ
πόλει δομηθέντων ἀπαρτίσαντες, τῇ ια. τοῦ Μαΐου μη-
νὸς, τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονε, καὶ προσηγορεύθη
Κωνσταντινούπολις. Ἐπὶ δὲ τῇ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ διέ-
ταξεν ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους, τὴν αὐτοῦ στήλην ὁρᾶσθαι
μετὰ τῆς εἰρημένης τιμῆς, ἱππικοῦ ἀγομένου, τῷ κατὰ και-
ρὸν βασιλεύοντι καὶ τῷ δήμῳ, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ
στάματος. Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Βα-
17. σιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, συμπραττόντων αὐτῷ
καὶ συνδοκούντων εἰς τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῆς θεοφ-
ρουρήτου πόλεως, Εὐφράτου παρακοιμωμένου, Οὐρβι-
κίου καὶ Ὀλυβρίου τῶν πραιποσίτων, Ἰσιδώρου, καὶ Εὐ-
στοργίου, καὶ Μιχαὴλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων
Πατρικίων ὄντων, καὶ Ὠνορισίου ἐπάρχου, καθὼς
ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοασηκρῆτις ὁ γραμματικὸς,
καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ
συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κων-
σταντῖνος, Ἐλεύσιός τε διάκονος ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρωΐ-
λος ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας καὶ Ἡσύ-
χιος ὁ ταχυγράφος. Οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμε-
νοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων, ἀκριβῶς ταυτὶ συνε-
γράψαντο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας
αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βύζαντος πό-
λιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔκτισε δὲ
τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ
ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὸν θό-
λον τῆς Ἑπταλύχνου, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται,
ἔσωθεν τῶν σχολῶν, καὶ τὸ τριβουνάλιον, καὶ τὰ νῦν ὀνο-
18. μαζόμενα Νούμερα, καὶ αὐτὰ εἰς παλάτιον· καὶ τὰ
δέκα ἐννέα Ἀκκούβιτα, καὶ τὸ Στέψιμον, καὶ τὸν ναὸν
τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ εἶχε χειμερινὸν κοιτῶνα. Ἀ-
νήγειρε δὲ καὶ τὴν Μαγναύραν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλη-
σίαν, καὶ τὸ γενικὸν, καὶ τὸ ἰδικὸν, καὶ τὸ Βεστιάριον,
καὶ τὸν Καβαλὰν, καὶ τὸ Σῖγμα, καὶ τὸ Ὤατον, πρὸς τὴν
νέαν κείμενον, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς, καὶ
τὸ κάτοπτρον λουτρὸν, καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐπάνω, μέ-
χρι τοῦ Γερανίου. καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λου-
τρὸν τοῦ οἰκονομίου, τὸ πλησιάζον εἰς τὸ Τζυκανιστή-
ριον, ἔχον ἐνθήκας ἑπτὰ, καὶ δώδεκα στοὰς, καὶ κολύ-
θαβον εὐμεγέθη· ἔνζωδον δὲ ὑπῆρχε· καὶ αἱ μὲν ἑπ-
τὰ ἐνθῆκαι, εἰς μίμησιν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν· αἱ δὲ
δώδεκα στοαὶ, τῶν δώδεκα μηνῶν τὰς κράσεις. ἐσώζε-
το δὲ μέχρι τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ. Ὁ δὲ
Ἰωάννης ὁ Τζυμισχῆς κατέλυσεν αὐτὸ, καὶ ἐκ τῆς ὕ-
λης ἔκτισε τὴν χαλκῆν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. Βουλόμε-
νος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς Ῥώ-
19. μης, εὗρε τὸ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτό.

A admodum paucæ, ut dixi. Extruxit etiam optimus Imperator templum S. Agathonici, & S. Acacii, & SS. Apostolorum, quod adjuvante ejus matre, oblongum fecit, & ligneo laqueari operuit. Imperatorum quoque monumenta fecit, in quorum uno & ipse conditus est. Sciendum autem est quod anno mundi quinquies millesimo octingentesimo trigesimo septimo, tertio mense secundæ indictionis, vigesimo sexto Septembris, Sole Sagittarii signum ingresso, cancro horoscopante, primo anno ducentesimæ quintæ olympiadis, fundamenta murorum Occidentalium jecerint: cumque novem mensibus, maritimum & terrestrem murum, cum aliis urbanis
B ædificiis absolvissent, undecimo Maii Encænia urbis celebrata sunt, & Constantinopolis nomen ei impositum est. Constituit vero Constantinus, ut imposterum quotannis die Urbis natali, statua ipsius cum solito honore ludis circensibus, Imperatori populoque ad tribunal Hippodromi spectanda proponeretur. Hæc facta sunt anno duodecimo Imperii Constantini magni, adjuvantibus in structura civitatis divino præsidio munitæ, Euphrate Accubitore, Urbicio & Olybrio præpositis, Isidoro, & Eustorgio, & Michaele primo vestiario, utroque Patricio, & Honorisio Præfecto: quemadmodum memorant, Eutychianus a *Edit. Paris. pag. 9.*
C Secretis primus Grammaticus, & Eutropius Sophista, qui Juliano Apostatæ in Perside simul adfuit: & Constantinus epistolographus, & Eleusius Diaconus, Philosophus, & Troilus rhetor, qui multos magistratus cum honore gessit, & Hesychius notarius. Hi omnes, quæ suis oculis tum viderunt, accurate scriptis mandarunt. Anno igitur duodecimo imperii sui, ut dictum est, Constantinus Byzantis urbem ampliavit, vocavitque Constantinopolim. Condidit etiam Palatia, a Chalce & Excubitis: ibidemque SS. Apostolorum templum extruxit, & tholum Heptalychni, qui usque adhuc intus in scholis conservatur: præterea
D Tribunal eiusdem Palatii, & quæ nunc dicuntur Numera: item novemdecim Accubita, & Stepsimum, & templum S. Stephani, in quo hyberno tempore pernoctabat: extruxit quoque Magnauram & templum Dominicum, tum ærarium publicum & privatum, & Vestiarium, & Cabalam, & Sigma, & Oatum, proximum Ecclesiæ novæ, & cætera usque ad portam ferream: & balneum pellucidum, & Palatia superiora usque ad Geranium: tum Chrysoclavum, & balneum magnum Oeconomii, proximum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat, & duodecim porticus, & amplissimum natabulum figuris variatum. Et septem quidem receptacula, similitudinem
E septem planetarum, duodecim vero porticus, duodecim mensium temperamenta referebant. Permansit autem integrum usque ad Imperium Nicephori Phocæ, cujus successor Joannes Tzymisces illud evertit, & ex materia Chalcen condidit, in qua sepultus est. Cæterum cupiens etiam Constantinus in urbe sua Circum ad imitationem Romani ædificare, cum, quem

A Severus imperfectum reliquerat, ipse absolvit: unam nempe graduum partem, quibus ascenditur ad duo ambulacra: & supra cancellos, sphendonen, metas & factiones. Omnia autem ærea signa & simulacra ex variis locis & civitatibus collecta ad ornatum urbis erexit. Similiter & columnas ambulacrorum, quæ pavimento stravit tessellato. Ipse vero ibi primum gymnicum & equestrem ludum *Edit. Paris. pag. 10.* edidit. Verum statua, quæ pedes agnilatos habet, deducta est e magna Antiochia, & Bellerophontis est, qui illic colebatur. De reliquis statuis, quot & quales eæ sint, & unde quælibet venerit, & quare fuerint erectæ, postremo breviter dicemus. B Cæterum cum vellet Constantinus magnus urbem suam maxime a Romanis habitari, annulos præstantissimi cujusque viri occulte accepit, & misit ipsos contra Persarum regem Saporem: videlicet quatuor magistros Adam, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Sallustium Præfectum, Modestum, & Eubulum cum magno exercitu in Persiam misit, ubi sexdecim menses commorati sunt. Interea Constantinus magnus, missis Romam legatis, eorum uxores, liberos & familias accersivit. Misit etiam architectos, ut domos eorum, & cujusvis locum situmque sive in ora maritima sive C continenti; tum formam structuræ, earumque gradus & scalas observarent. Adsumtis igitur familiis Senatorum, Byzantium redierunt, ibique singula simili modo ædificia extruxerunt, eorumque familiis dederunt inhabitanda. Cum itaque acceptis sexaginta quinque centenariis tributi, ex Perside victores rediissent, Imperator eos convivio excepit, & dixit illis tentandi causa: Numquid abituri estis Romam? illi autem responderunt, se intra duos menses nondum eo reversuros. Tum Imperator, vesperi, inquit, dabo vobis ædes vestras. Jusserat enim Euphrati accubitori suo, qui & Constantinum magnum Christia- D num fecerat, ut unicuique suas ædes restitueret. Ut igitur viderunt, portas, atria, gradus, mensuram, & formam, altitudinem & prospectum fenestrarum Romanis similes, putabant se per somnium esse Romæ; cum vero & familias suas invenirent, obstupescebant: ubi vero eas interrogarunt, & uti res gesta esset, intellexerunt; tum demum crediderunt, non esse phantasiam, verum prudentiam Imperatoris, qui hoc pacto invitos & nolentes ibi habitare coegisset. Loca autem ex nominibus eorum denominata sunt. Philoxenus cisternam condidit, cui nomen Philoxeni: Probus templum Prodromi exteruxit, quod E Constantinus Caballinus, seu Copronymus mutavit in officinam fabrilem dictam Probi. Dominus in regione Mauriani domum ædificavit, in qua *pag. 11.* habitat Agricolaus. Darius ædem Canatissæ uxoris Scleri condidit: Maurus vero domum, quæ nunc dicitur Bellonæ. Rhodanus domum nuncupatam in Cælis condidit: Sallustius autem eam, quæ Contomiti appellatur. Mo-

A ἤγουν τὸ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, τῶν δύο περιπάτων. καὶ ἄνω τῶν καγκέλλων, καὶ τὴν σφενδόνα, καὶ τοὺς καμπτῆρας, καὶ τοὺς δήμους. πάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα, καὶ τὰ ξόανα, ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πόλεων ἀθροίσας, ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως. ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τῶν περιπάτων. ἐπάτωσε δὲ τοὺς αὐτοὺς περιπάτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἀπετέλεσεν αὐτοὺς πρῶτον γυμνικὸν, καὶ ἱππικὸν ἀγῶνα. ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἀρνικοὺς πόδας, ἦκεν ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν ἐκεῖσε. Ὁπόσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἥκασιν ἕκαστοι, καὶ διατὶ ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐροῦμεν. Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆ- B σαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν λαθραίως τὰ δακτυλίδια αὐτῶν, ἑνὸς ἑκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν τῶν Περσῶν Βασιλέα, ὅστις ἐκαλεῖτο Σάβαρος· τέσσαρας μὲν μαγίστρους, τὸν Ἀδὰν, τὸν Προτάσιον, τὸν Σκώ- 20. λυμβρον, τὸν Φιλόξενον. ὀκτὼ δὲ πατρικίους, τὸν Πρόβον, τὸν Δομνῖνον, τὸν Δάρειον, τὸν Μαῦρον, τὸν Ῥοδανὸν, τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον, τὸν Εὔβουλον, μετὰ πλείστου στρατοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ῥώμην, ἀνελάβετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς φαμιλίας. ὥρισε δὲ καὶ κτίστας μηχανικοὺς, ἵνα ἴδωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ C τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου, ποῦ κεῖνται, καὶ ὅπως, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τὰς ἠπείρους, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων, καὶ τὰς ἀνόδους οἷαι ἦσαν κοχλιώδεις. καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν, ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔκτισαν ὅμοια ἕκαστα, καὶ ἐκάθισαν ἐντὸς αὐτῶν τὰς φαμιλίας τούτων. Ἐκεῖσε ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ ἐπακτὰ κεντηνάρια τριακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ Βασιλεὺς, καὶ ποιήσας δοχίας εἶπεν αὐτοῖς. Θέλετε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην; δοκιμάζων αὐτούς· οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔφη· ἀπόψε, ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν. προστάξας Εὐφράτῃ τῷ D παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν μέγαν Κωνσταν- 21. τῖνον Χριστιανὸν, ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποδοῦναι αὐτῶν τοὺς οἴκους. ὡς γοῦν εἶδον τοὺς πυλαιῶνας, καὶ τὰς αὐλὰς, καὶ τὰς ἀνόδους, ὁμοίας τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὰ μέτρα, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ ὕψη, καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων. ἔδοξαν εἶναι ἐκ φαντασίας εἰς τὴν Ῥώμην. εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν. ἐρωτήσαντες δὲ τὰς ἑαυτῶν φαμιλίας, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν, ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ Βασιλέως, ὅτι ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους ᾤκισεν ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας. ὁ Φιλόξενος κινστέρναν ἔκτισε, τὴν ἐπονομαζομένην Φιλοξένου. ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Προ- E δρόμου, ὅνπερ ὁ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον, τὸ λεγόμενον Πρόβου. ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὅνπερ ἔχει ὁ Ἀγρικόλαος. ὁ Δάρειος ἔκτισε τὸν Κανατίσσης τοῦ Σκληροῦ. ὁ Μαῦρος ἔκτισεν οἶκον, ὃς λέγεται νῦν τοῦ Βελλονᾶ. ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ Σαλτίων ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κορδομίτου. ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους

22. στόλους, τὸν λεγόμενον τοῦ Λαμπροῦ. οἱ δὲ τρεῖς πυλαιῶνες ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου. ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρας ἐμβόλους, ἀπὸ τοῦ παλατίου μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν ἐγχορήγους θόλους. ὁ μὲν εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τζυκανιστηρίου καὶ τῶν Μαγγάνων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου, καὶ διήρχετο μέχρι τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. ὁ δὲ ἕτερος, ἀπὸ τῆς Δάφνης, καὶ τῶν Σοφιῶν, μέχρι τῆς Ῥάβδου. οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἔμβολοι, ἀπὸ τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ Μιλίου, καὶ τοῦ φόρου, μέχρι τοῦ Ταύρου, καὶ τοῦ Βοός, καὶ τοῦ Ἑξακιονίου. ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι, καὶ στῆλαι χαλκαὶ ἄπειροι, εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως. Ἔκτισε δὲ καὶ τοὺς μυδρῶνας, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς ἔφερεν ἀπὸ Βουλγαρείας. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχορήγους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, βαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον τῶν ἐμβόλων. διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινά, καὶ ἐνσκήπτουσι νόσοι πολλαί, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρχεσθαι τὰς δυσώδεις ὕλας, καὶ κατέρχεσθαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴρηται, παρὰ Οὐρβικίου πραιποσίτου, καὶ Σαλουστίου ἐπάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐτοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια, εἴς τε τοὺς ἐμβόλους, καὶ τοὺς ἀγωγούς, καὶ τὰ τείχη.
23. αὐτὸς δὲ ἦν κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας ἐκείνους, ἔκτισε πόλεις, τήν τε Περθλάβαν, τὴν Δίστραν, τὴν Πλίσκουβαν, καὶ τὴν Κωνσταντίαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Οὐρβικίου εἰς χρόνους δύο ἥμισυ, ἀπὸ φωνῆς Ἑρμείου. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ Ἁρματίου. τὴν δὲ κόρτην αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέθετο, ὅτε ὑπέταξε τοὺς Βυζαντίους. εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν, ἔκτισε τὰ παλάτια τὰ καλούμενα Κωνσταντιανάς, καὶ τὰ καλούμενα Κώνστα. ἔστι δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Τουβάκη, καὶ τοῦ Ὀβηρίτζη, ὅνπερ ἔχει ὁ ἀκροπολίτης. τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον εἰς τὰ περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

A deſtus ædificavit domum ad SS. Apoſtolos, quæ Lampri dicitur: tria vero ejus atria Eubulus extruxit. Idem quatuor porticus condidit a Palatio uſque ad eum locum terreſtris muri, in quem ſordes efferuntur. Una incipiebat a Tzycaniſterio, Manganis, Acropoli, & turre Eugenii, & pertingebat uſque ad S. Antonium: altera a Daphne & Palatio Sophiano, uſque ad Eccleſiam Dei genitricis nuncupatam Raudum. Reliquæ duæ porticus a Chalce, Milio, & Foro, uſque ad Taurum, Bovem & Hexacionium pertendebant. Supra porticus autem ambulacra erant lapide quadrato ſtrata, & ſtatuæ æreæ innumeræ, ad ornamentum urbis. B Præterea latrinas condidit, & aquæ ductus ex Bulgaria in urbem perduxit. Fecit etiam cloacas ſubter univerſam urbem tranſeuntes, æquantes profunditate altitudinem porticuum, ne ex malo odore morbus naſceretur, ſed omnis fœtida colluvies per eas in mare deflueret. Hæc itaque, ut dictum eſt, Urbicius Præpoſitus, Salluſtius Præfectus, & reliqui condiderunt. Imperator autem, ſexcentis auri centenariis ad porticus, aquæductus & muros extruendos relictis, ipſe adverſus Scythas profectus eſt, illiſque ſubjugatis, urbes condidit Perſthlabam, Diſtram, Pliſcubam, & Conſtantiam. Hæc Urbicius, duobus annis & dimidio, hortatu Hermiæ C ædificavit. Præterea extruxit Conſtantinus ædes Harmatii vulgo dictas, ubi cortem ſuam curruſque poſuit, cum Byzantios ſubjugaſſet. A nomine autem trium filiorum condidit palatia, quæ Conſtantii & Conſtantis nominantur. Struxit etiam domum Tubacæ & Oberitzæ, in qua præfectus arcis habitat. Cæterum de templis & reliquis, quæ Conſtantinus magnus ædificavit, poſtea in libro de Edificiis dicturi ſumus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΧΡΗ γινώσκειν, ὅτι τοῦ Βύζαντος τὰ παλάτια ἐν τῇ ἀκροπόλει ἦσαν· ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν. ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρινὰς ἁψῖδας, τὰς ὕπερθεν τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχηγοῖς, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια. ἤρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ
24. τοῦ Βύζαντος, ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς ἀκροπόλεως, καὶ διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ διήρχετο εἰς τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀχιλλέως λουτρόν. ἡ δὲ ἐκεῖσε ὁρωμένη ἁψίς, ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου, πρότερον πόρτα ἦν χερσαία τοῦ Βύζαντος. καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ λεγομένου Μιλίου. ἦν δὲ κἀκεῖσε πόρτα τῶν Βυζαντίων χερσαία. καὶ διήρχετο εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας τῶν Τζυκαλαρείων, καὶ κατέβαινεν εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπτε πάλιν διὰ τῶν Μαγγάνων καὶ Ἀρκαδιανῶν, καὶ ἔφθανεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. εἶχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἰκοσιεπτά. καὶ τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως. ἡ δὲ δευτέρα, καθὰ διὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐκτίσθη, ἐστὶν αὕτη· καὶ μὲν τὸ παράλιον μέρος,

DE FORMA ET AMBITU Urbis Conſtantinopolitanæ.

D Sciendum eſt, quod Byzantis Palatium in Acropoli extiterit, & templum S. Menæ antea fuerit fanum Jovis: quamobrem etiam nunc in marmoreis ejus arcubus, qui duabus maximis columnis ſuſtentantur, Jovis & Saturni ſtatuæ ſuperſunt. *Edit. Pariſ. pag. 12.* Ille nimirum antiquis Principibus mos erat, ut non niſi in arcibus urbium Palatia ſua extruerent. Sub Byzante igitur, uti hodieque, incipiebat murus a turri Acropoleos, & pergebat uſque ad turrim Eugenii: inde aſcendebat ad Strategium verſus, & progrediebatur uſque thermas Achilleas. Arcus vero E qui ibi viſitur, & nunc Urbicii appellatur, erat olim terreſtris porta tempore Byzantis. Hinc in Chalcopratia tendebat murus, & porro uſque ad Miliarium, ubi altera erat porta terreſtris. Inde procedebat ad volutiles columnas Tzycalariorum, & deſcendebat ad Topos, & rurſus deflectebat per Mangana & thermas Arcadianas, atque ita demum revertebatur in Acropolim. Continebat autem totus

murus viginti septem turres. Hæc igitur erat urbis forma sub Byzante: secunda vero, quam a Constantino magno accepit, ita se habet. Latus quidem maritimum ab Acropoli & turri Eugenii promotum est usque ad Zeugma S. Antonii, & a Topis ad S. Dei genitricem cognomine Raudum. Verum murus terrestris protensus est usque ad Hexacionium, & a Miliario usque ad veterem portam Præcursoris, & monasteria Studii & Icasiæ: inde pergebat usque ad cisternam Boni, & templum S S. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael: hinc rursus descendebat ad locum nuncupatum Harmari, & desinebat in templo S. Antonii. Hæc urbis forma duravit annos centum & triginta duo, decem Imperatorum tempore: Theodosius vero Junior quinto imperii anno, cum terræ motus esset, & muri collaberentur, propterea quod Amalechitæ & Chazinzarii in urbe habitabant, & Trisagium impie irridebant, preces & supplicationes in campo tribunalis una cum Patriarcha Procolo instituit. Cæterum cum jam per multas horas Kyrie eleison cantassent, parvum quidam puer, cunctis aspectantibus, in aerem surreptus audivit angelos cantantes: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis: puero iterum in terram demisso populus ad eumdem modum cecinit, desiitque terræ motus: & imperator omnes hæreticos ex urbem eiecit, murosque ab Hexacionio usque ad portam auream protulit. Quare etiam pone Elephantos istic collocatos, statuam suam erexit, & murum maritimum a Raudo usque ad portam auream extendit, & a S. Antonio, in loco nuncupato Harmatii sito, usque ad Blachernas & portam auream. Duæ autem factiones populi, ab ipso ei rei destinatæ, muros istos condiderunt, uti habetur in libro de Ædificiis.

Edit. Paris. pag. 13.

A προσετέθη ἀπὸ μὲν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου πύργου, μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ ἁγίου Αντωνίου. ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων Τόπων, μέχρι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ῥάβδου. τὸ δὲ χερσαῖον τεῖχος ἀνέβαινεν ἕως τὸ ἑξακιόνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βώνου, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ισμαὴλ· καὶ κατήρχετο εἰς τὰ Αρματίου, καὶ ἐπληροῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Αντωνίου. διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα τοῦ τείχους, ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα δύο, δέκα βασιλέων αὐτοκρατορησάντων. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος 25.
B εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, σεισμοῦ γεγονότος, καὶ τῶν τειχῶν καταπιπτόντων. διὰ τὸ τοὺς Αμαλικίτας τοὺς Χατζιντζαρίους οἰκῆσαι ἐν τῇ πόλει, καὶ βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ Τρισάγιον, ποιήσας ὁ Βασιλεὺς ἱκετείαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Πρόκλου, κραζόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας. πάντων δὲ ὁρώντων, ἡρπάγη παιδίον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσεν ὁ παῖς τῶν ἀγγέλων μελῳδούντων καὶ ὑμνούντων. ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. κατελθόντος δὲ τοῦ παιδὸς ὁ λαὸς οὕτως ἐμελῴδει· καὶ ἔστη ὁ σεισμὸς ἔκτοτε· καὶ ἐξώρισεν ὁ Βα- 26.
C σιλεὺς πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐξέβαλε δὲ τείχη ἀπὸ τοῦ ἑξακιονίου μέχρι χρυσείας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὄπισθεν τῶν ἐλεφάντων, καὶ ἀνεβίβασε τὸ παράλιον τεῖχος, ἀπὸ τῆς Ῥάβδου μέχρι τῆς χρυσείας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Αντωνίου, τὰ Αρματίου, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τῆς χρυσείας. οἱ δὲ δύο δῆμοι ἔκτισαν τὰ τείχη παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντες, καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει.

DE ADIABENE.

HÆc regio Mesopotamiæ objacet, orientem versus, ultra Tigridem. In ea Naphtha bitumen gignitur. Dicitur autem Adiabene, quod plures in ipsa sint fluvii & transitum reddant difficilem. Ibi etiam sita est Ninive. Cæterum bitumen coctis lateribus & minutis lapillis permistum, ædificia quovis ferro solidiora efficit. Illic quoque est Averni ostium, unde gravis exudat halitus, qui odore suo quodvis tam terrestre quam volatile animal perimit. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit & restringitur, eoque modo aves altius volantes discrimen evadunt: omnia vero, quæ circumsitus Asiæ tractus continet, odore suo corrumpit, præterquam Eunnchos.

D
ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΒΗΝΗΣ.

ΑΥΤΗ ἡ χώρα κεῖται πρὸ τῆς Μεσοποταμίας ὡς ἐπὶ ἀνατολὴν, πέραν τοῦ Τίγριδος. ἐν αὐτῇ ῥέεσιν ἡ ἄσφαλτος, ἡ λεγομένη Νάφθα. λέγεται δὲ Αδιαβηνὴ, διὰ τὸ εἶναι πλείονας ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ δυσχερεστέραν ποιεῖν τὴν διάβασιν. ἐκεῖ που ἐστὶ καὶ ἡ Νινευΐ. τοσαύτην δὲ ἀσφάλειαν ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν ἡ ἄσφαλτος, ὥστε ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις καὶ τοῖς λεπτοῖς λίθοις συμμιγεῖσα, ἰσχυροτέρα γίνεται παντὸς σιδήρου. ἐκεῖσε δέ ἐστι τὸ Αορνον στόμα ἐξ οὗ δεινὸν πνεῦμα ἀναδίδοται, ὡς ἐπίγειον ζῶον ἅπαν καὶ πετεινὸν ἀποφθείρειν, εἴπερ τύχοι ὀσφρανθῆναι· καὶ οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἄνεισι καὶ πάλιν ἀντανακλᾶται, καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται. καὶ τὰ πέριξ Ασίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων.

A

ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ, στηλῶν, καὶ θεαμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Ἰανοῦ.

ΤΟ ἄγαλμα τοῦ Ἰανοῦ ἱστοροῦσι τετράμορφον, διὰ τὰς τεσσάρας τροπάς. ἄλλοι δὲ πλάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ κλεῖδα κατέχειν, ὡς ἀρχὴν τοῦ χρόνου, καὶ ἄνοιξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ θυρεὸν. ἕτεροι δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ
27. κρατεῖν ψήφους τριακοσίας, τῇ δὲ εὐωνύμῳ ἑξήκοντα πέντε, ὡσανεὶ πατέρα τοῦ χρόνου.

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος δόρυ.

Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ ἀνδρεῖον. ὁμοίως καὶ ἀσπίδα, διὰ τὸ πᾶσαν ἐπιβουλὴν διὰ τῆς σοφίας ἀπωθεῖσθαι. ἡ αὐτὴ γὰρ ἐστι τῷ νῷ. καὶ περικεφαλαίαν διδόασιν αὐτῇ, διὰ τὸ εἶναι τῆς σοφίας τὸ ἀκρότατον, ἀθέατον. καὶ ἐλαίαν, ὡς καθαρωτάτης οὐσίας οὔσης. φωτὸς γὰρ ὕλη ἡ ἐλαία. καὶ Γόργονα διδόασιν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῇ, διὰ τὸ ταχὺ τοῦ νοῦ.

Περὶ τοῦ ἀγάλματος κρατοῦντος κιθάραν.

C

Κιθάραν ἐπὶ χειρῶν πλάττουσι τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τῆς παντὸς ἁρμονίας. κιρνάμενος γὰρ τοῖς λοιποῖς ἄστρασι, καὶ τίκτει καὶ ζωογονεῖ·

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος ψαλίδα χαλκῆν.

Τὴν Ἥραν λέγουσιν εἶναι τὸν ἀέρα· καὶ ἐπεὶ ὁ ἀὴρ καθαίρει, ποιοῦσι τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα χαλκῆν. ἀπὸ μεταφορᾶς ψαλίδος, τῆς ἄνω κειρούσης τὰς τρίχας, καὶ καθαρὸν ἀποδεικνυούσης τὸ σῶμα.

28. ### Περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος πύργον.

D

Τὴν Δήμητραν οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν καλοῦσι· καὶ ἐπειδὴ ἕδρα πάσης πόλεως ἡ γῆ ἐστιν, ὡς βαστάζουσα τὰς πόλεις, πλάττεται πυργοφόρος.

Περὶ ἀγάλματος κτένα φέροντος.

Τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει. ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ, κνήφην λοιμώδη γένεσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν, γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀχρεῖοι. δεξαμένας δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ, ἀνατριχωθῆναι, τιμῆσαι τὸ αὐτῆς ἀγάλμασι κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ E ἄῤῥενος καὶ θηλείας ὄργανα. αὐτὴν γὰρ λέγουσιν ἔφορον γενέσεως τοῦ παντός. καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τὰ ἄνωθεν, λέγουσιν αὐτὴν ἄῤῥενα, τὰ δὲ κάτω θήλειαν. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον· ὅτι Αἰνείας ὁ υἱὸς αὐτῆς πλεύσας μέχρι τῆς δύσεως, μετὰ τοῦτο ἵππῳ ἐπέβη· καὶ τὴν μητέρα ἐτιμήσατο τοιούτῳ ἀγάλματι.

DE SIGNIS, STATUIS & aliis ſpectatu dignis Conſtantinopoli.

De ſimulacro Jani.

SIMULACRUM Jani quadriforme eſſe tradunt, propter quatuor anni converſiones. Alii fingunt eum dextra manu clavem geſtare, quaſi principium temporis, atque anni aperturam & Janitorem. Quidam vero formant ipſum, dextra manu trecentos, ſiniſtra autem ſexaginta quin-
B que calculos tenentem, tamquam patrem anni.

De ſimulacro haſtato.

Minervæ ſimulacrum haſtam tenet ad ſignificandum ejus conſtantiam, & fortitudinem ſimiliter etiam clypeum, quod omnes inſidiæ ſapientia repellantur, Minerva enim & mens, idem ſunt. Galeam porro illi tribuunt propterea quod ſapientiæ culmen ſub aſpectum non cadit: & oleam ob naturæ puritatem; quippe quia hujus materia eſt olea. Gorgonem quoque in ipſius Edit. Paris.
pectore collocant, ob mentis celeritatem. pag. 14.

De ſimulacro tenente citharam.

Fingunt Apollinem manibus tenere citharam; ſolem nempe intelligunt, qui auctor eſt conſonantiæ omnium rerum. Admixtus enim reliquis aſtris, omnia generat & producit.

De ſimulacro tenente forficem æneum.

Junonem dicunt eſſe aerem, & quoniam aer purgat, fingunt Junonis ſimulacrum geſtare forficem æneum, ſumpta translatione a forfice, quo capilli reſecantur & corpus glabrum redditur.

De ſimulacro turrigero.

Cererem veteres terram vocant; & quoniam cujuſque urbis ſedes terra eſt, fingitur turrita quaſi urbes geſtaret.

De ſimulacro pectinem gerente.

Veneris ſimulacrum pectinem gerit. Olim enim mulieribus Romanis accidit, ut peſtilenti prurigine laborarent: cumque omnes raderentur, nulli uſui eis pectines fuerunt. Nuncupantes autem Veneri votum, capillos receperunt, & Deam ſimulacris honorarunt pectinem gerentibus: fingunt eam quoque barbatam, & maris atque fœminæ inſtrumenta genitalia habere: eo quod præſidem eſſe Deam ajunt univerſæ generationis, & a lumbo quidem ſuperiore virum, cætera fœminam. Præterea fingunt eam equeſtrem, propterea quod Æneas ejus filius cum ad occaſum navigaret, equum poſtea conſcendit, & matrem hujuſmodi ſimulacro honoravit.

De simulacro Jovis. A

Simulacrum Jovis fingunt sedere superne nudum, inferne tectum; & læva quidem manu sceptrum tenere, dextra vero aquilam protendere. Quod autem sedeat, stabilitatem potentiæ significat: quod superne sit nudum, innuit ipsum intelligentibus & cælestibus mundi partibus esse conspicuum. Cætera teguntur, quod Deus humi repentibus est ignotus. Sceptrum in læva, potestatis indicium: Aquila altera manu extenta, significat eum spiritibus aeris imperare, ut aquilam volucribus. Alias etiam ipsum fingunt tria mala gestantem manu, quod universus terrarum orbis in tres divisus sit partes.

Edit. Paris. pag. 15.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός.

Ἄγαλμα πλάττουσι τοῦ Διὸς καθήμενον, ἔχον τὰ μὲν ἄνω γυμνά, τὰ δὲ κάτω σκεπασμένα· κρατεῖ δὲ τῇ μὲν εὐωνύμῳ χειρὶ σκῆπτρον· τῇ δὲ δεξιᾷ ἀετὸν προτείνει. καὶ τὸ μὲν καθέζεσθαι, τὸ ἑδραῖον τῆς δυνά- 29.
μεως αἰνίττεται· τὸ δὲ τὰ ἄνω γυμνὰ ἔχειν, ὅτι φανερὸς τοῖς νοεροῖς καὶ τοῖς οὐρανίοις τοῦ κόσμου μέρεσι. τὰ δὲ λοιπὰ σκέπεται· διότι τοῖς χαμαιζήλοις ὁ Θεὸς ἄγνωστος· τὸ δὲ τῇ λαιᾷ σκῆπτρον κατέχειν, τὸ ἐξουσιαστικόν· τὸ δὲ τῇ ἑτέρᾳ προτείνειν ἀετόν, δηλοῖ, ὅτι τῶν ἀεροφόρων πνευμάτων κρατεῖ, ὡς ὁ ἀετὸς τῶν μεταρσίων ὀρνέων. διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία B κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν οἰκουμένην.

De simulacro Mercurii alati.

Græci & Romani veteres secundum falsam eorum mythologiam dicunt Mercurium Jovis & Majæ filium esse, id est, mentis & prudentiæ: nam ex mente & prudentia oritur oratio. Propterea etiam alatum fingunt, quia sermone nihil est velocius: Unde Homerus verba vocat alata. Præterea fingunt eum omnium deorum natu minimum, quia non senescit oratio: atque etiam quadratum, ob veri sermonis firmitatem & constantiam.

Περὶ ἀγάλματος πτερωτοῦ Ἑρμοῦ.

Τὸν Ἑρμῆν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, κατὰ τὴν αὐτῶν πεπλανημένην μυθολογίαν, υἱὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας, οἷον τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρονήσεως· ἐκ νοῦ γὰρ καὶ φρονήσεως ὁ λόγος γεννᾶται. διὰ τοῦτο καὶ πτερωτὸν αὐτὸν ποιοῦσι, ὡς ταχύν. οὐδὲν γὰρ λόγου ταχύτερον. καὶ Ὅμηρος, ἔπεα πτερόεντα. πάντων δὲ νεώτατον αὐτὸν ἐργάζονται, διὰ τὸ μὴ γηράσκειν τὸν λόγον. ἀλλὰ καὶ τετράγωνον αὐτὸν ποιοῦσι, διὰ τὴν στερρότητα τοῦ ἀληθοῦς λόγου.

C

De simulacro Mercurii marsupium gestante.

Mercurium lucri auctorem perhibent & præsidem mercaturæ, eamque ob causam marsupium illi tribuunt. Phœnices quoque Deos suos fingunt gestare aurea marsupia, quod aurum sit potentiæ symbolum. Græci vero eos fingunt armatos, quod armis humanum genus subjugetur.

Περὶ ἀγάλματος Ἑρμοῦ βαστάζοντος μάρσιπον.

Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν. ὅ- 30.
θεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἰσῶσι βαστάζειν μάρσιπον. ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς Θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια χρυσᾶ. ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας. οἱ δὲ Ἕλληνες σιδηροφοροῦντας αὐτοὺς πλάττουσιν, ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένους τὸ ἀνθρώπινον.

De simulacro gratitudinis.

Gratitudinis simulacrum dextera sceptrum tenet, quod ingenio fit candido. Sinistra vero librum, quod probus vir recordatione opus habeat, quæ librorum adminiculo acquiritur.

Περὶ ἀγάλματος Εὐγνωμοσύνης.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Εὐγνωμοσύνης τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκῆπτρον D κατέχει, ὡς ἀγχίνου οὔσης τῆς εὐγνωμοσύνης. τῇ δὲ ἀριστερᾷ βιβλίον, διὰ τὸ τὸν εὐγνώμονα δέεσθαι ἀναμνήσεως, ἥτις διὰ βιβλίων γίνεται.

De statua Priapi.

Simulacrum Priapi, quem Horu Ægyptii indigitant, forma humana fingunt, dextra sceptrum tenens, eo quod terra, marique appareat: sinistra vero penem tentum contrectans, quod occultata in terra semina producat. Habet etiam alas, & in medio alarum circulos disco similes: illas quidem propter celerem ejus motus, hos vero ob rotunditatem corporis solaris. Eumdem enim Priapum atque solem esse existimant.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Πριάπου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Πριάπου, τοῦ Ὥρου παρ' Αἰγυπτίοις καλουμένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι, τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ἐντεταμένον, ὅτι τὰ κρυπτὰ ἐν τῇ γῇ σπέρματα, φανερὰ καθίστησιν. ἔχει δὲ καὶ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδεῖς κύκλους. τὰ μὲν πτερά, διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. E τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν.

De simulacro Terræ.

Terram vocant Vestam, eamque fingunt mulierem, tympanum gestantem, quod terra ventos in se concludat.

Περὶ ἀγάλματος τῆς γῆς.

Τὴν γῆν λέγουσι Ἑστίαν, καὶ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖ- 31.
κα, τύμπανον βαστάζουσαν. ἐπειδὴ τοὺς ἀνέμους ἡ γῆ ὑφ' ἑαυτὴν συγκλείει.

Edit. Parif. pag. 16.

Περὶ ἀγάλματος ἔχοντος ἐν τῇ κεφαλῇ κέρατα. A

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου, τοῦ δι᾽ ἀνδρείαν ὀνομασθέντος Νικάνορος, τοῦ δόντος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀντιόχῳ Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἐρασθέντι αὐτῆς, καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα ἀσθενήσαντι, καὶ ἐπικρυπτομένῳ, γνωσθέντι δὲ ὑπὸ Ἐρασιστράτου τοῦ ἰατροῦ. φασὶ δὲ συνόντα Σέλευκον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, ταῦρον θυομένου ἀποδράντα, μόνον Σέλευκον περισχεῖσθαι αὐτοῦ, τῶν κεράτων κρατήσαντα· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ περιτιθέασι κέρατα.

De simulacro cornuto.

Simulacrum hoc est Seleuci, qui propter fortitudinem cognominatus est Nicator, & filio suo Antiocho dedit propriam conjugem Stratonicen, amore illius capto, & præ amore ægrotanti, & dissimulanti morbum, quem Erasistratus medicus deprehendit. Cæterum tradunt Seleucum cum Alexandro Macedoni sacrificanti taurus effugisset, bestiam cornibus prehensam, solum tenuisse, eaque de causa capiti simulacri ejus cornua imponunt.

Περὶ Ἀτραβατικῶν. B

Ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ τοῖς ἐπινικίοις, καὶ παρόντων πρέσβεων, ἐνεδύοντο χλαμύδας ποικίλας, ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφύρας, ἢ ἄλλως πως πολυτελεῖς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις, ξηραμπελίνας τῷ χρώματι, ἃς ἐκάλουν Ἀτραβατικὰς, ἀπὸ τοῦ χρώματος. τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσιν. ἢ ὅτι μετὰ τραβέων ταύταις εἰώθασι χρῆσθαι. τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες.

De Atrabaticis.

In festis, & victoriis, & præsentibus legatis, induebant tunicas variegatas, auro & purpura, vel alia re ornatas: in vulgaribus autem conventibus, xerampelino colore tinctas, quas vocant Atrabaticas, aut quia nigrum appellant atrum, aut quoniam illis una cum trabeis uti solent: nam vestes sumptuosæ nominantur trabeæ.

Περὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος.

32. Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐχόρευον οἱ ῥεγεωνάρχαι ἐν τῷ Γουστείῳ, ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν C τοῦ βασιλεύοντος κατὰ καιρόν. τὸν αὐτὸν δὲ τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγουστεῶνα καλοῦσιν· ἐν ᾧ καὶ στῆλαι ἔστησαν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός. διὸ καὶ ἐπωνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστεῖον, πρότερον Γουστεῖον λεγόμενον, ἤγουν ὀψοπώλιον.

De Augusteone.

Quinta die mensis Octobris, præfecti regionum urbis in Gusteo seu foro cibario, choreas ducebant in honorem Imperatoris illius temporis. Hunc igitur locum vulgus Augustionem nominat. Ibidem Constantinus magnus sibi suæque matri statuam posuit, eamque ob causam locum vocavit Augusteum seu Augustalem, cum antea Gusteum sive forum cibarium appellabatur.

Περὶ στηλῶν τῶν ἐν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου.

Ἐν μὲν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου, ἵσταντο δύο στῆλαι Ἑλένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέσον αὐτῶν, γράφων. εἷς ἅγιος, εἷς κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς, ἀμήν. ὁμοίως καὶ δύο ταχυδρόμων στῆλαι πτερωταί· ἀνετέθησαν δὲ παρὰ τοῦ τὸν φόρον ἐπαρχοῦντος. D

De statuis in arcu Cameræ fori.

In arcu Cameræ fori collocatæ erant duæ statuæ, Helenæ & Constantini, & in earum medio Crux, cui inscriptum erat: unus sanctus, unus Dominus, Jesus Christus in gloria Dei Patris, Amen. Item visebantur ibi duæ Angelorum statuæ alatæ: erectæ autem fuerunt a Præfecto fori.

Περὶ τοῦ ἐν Αὐγουστεῶνι ἀγάλματος ἐφίππου, κρατοῦντος σταυρὸν καὶ σφαῖραν.

Κτίσας ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐκαθάρισε τὴν αὐλὴν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν, τὸ πρότερον οὖσαν Γουστεῖον, ἤγουν ὀψοπώλιον. διὸ ἔστησε τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἔφιππον ἐπὶ κίονος· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῇ,
33. ὡς διὰ τῆς εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως, τῆς γῆς πάσης ἐγκρατὴς γεγονώς· σφαῖρα μὲν ἡ γῆ, διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος. πίστις δὲ ὁ σταυρὸς, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ προσηλωθέντα σαρκὶ Θεόν. τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει κατὰ ἀνατολὰς, στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπώσεως τῆς χειρὸς βοῶν. στῆτε Πέρσαι, καὶ μὴ πρόσω χωρεῖτε, οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν. E

De statua Equestri in Augusteone, tenente crucem & globum.

Cum Justinianus templum sanctæ Sophiæ exædificasset, repurgavit quoque aream ante ipsum sitam, eamque marmoribus exornavit, cum antea Gusteum sive forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi supra columnam erexit, quæ sinistra manu tenet globum, cui crux superinfixa est, significans, quod ob fidem in crucem universi terrarum orbis Imperium adeptus sit. Globus nempe terram significat, ob rotundam ejus figuram: fidem vero Crux, quia Deus in carne illi fuit affixus. Dexteram manum versus orientem extendit, Persarum seditionem innuens, eosque extensione & repulsu manus provincias Romanas invadere vetans, his quasi verbis: state Persæ, nec ulterius progredimini, neque enim conducet vobis.

pag. 17.

De cruce in septentrionali parte fori collocata. A

In septentrionali parte fori collocata est Crux, instar illius quam Constantinus magnus in cælo vidit, auro obducta, habensque in apicibus rotunda mala. Ibidem filiorum ejus statuæ auratæ usque in hodiernum diem conspiciuntur.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ βορείῳ μέρει φόρου ἱσταμένου σταυροῦ.

Ὅτι περὶ τὸ Βόρειον μέρος τοῦ φόρου ἵσταται σταυρὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσέμπλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριακοῖς μέρεσι στρογγύλοις, μήλοις. ἔνθα καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

De Xerolapho.

Xerolaphum quidam prius Theama vocabant. In illo enim sexdecim cochleæ erant, & statua Dianæ, & Severi conditoris, & Theamatium tripes. Ibi Severus multa sacrificia fecit, eodemque in loco multa oracula edita sunt. Quo tempore etiam puella virgo illic immolata est. Fuit etiam thesis Astronomica, quæ annos triginta tres duravit. In eodem Xerolapho, ut vulgo fama fertur, collocatæ erant statuæ Theodosii Junioris, & Valentiniani, & Marciani infra columnam, quæ postea terræ motu corruerunt.

Περὶ τοῦ Ξηρολόφου.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρώην τινὲς θέαμα ἐκάλουν. ἐν αὐτῷ γὰρ ἔστησαν κοχλίαι δεκαὲξ, καὶ Ἀρτέμιδος στήλη, καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσαντος, καὶ θεαμάτων τρίπουν.
B
ἔνθα ἐθυσίαζε πολλὰς θυσίας Σεβῆρος, καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καιρὸν καὶ κόρη 34
παρθένος ἐτύθη. καὶ θέσις, ἣν ἀστρονομικὴ, τριάκοντα ἓξ χρόνους διαρκέσασα. ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος, καθὼς ὁ διακεκριμένος λόγος φησὶ, τὴν στήλην εἶχε τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Μαρκιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας.

De duabus crucibus latronum, & urceolo unguentario.

In inferiori parte columnæ fori depositæ erant duæ cruces duorum latronum, qui una cum Christo crucifixi sunt: & urceolus vitreus unguenti, quo Christus inunctus fuit, & multa alia admiranda, quæ a Constantino magno ibi collocata, Theodosius magnus, quo tutius asservarentur, inde abstulit.

Περὶ τῶν δύο σταυρῶν τῶν λῃστῶν, καὶ τοῦ βικίου τοῦ ἔχοντος μύρον.

C
Ὅτι κάτωθεν τοῦ φόρου, κεχωσμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροὶ, καὶ βίκιον μύρου οὗ ἠλείψατο ὁ Χριστὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα σημειοφορικά. τεθέντα μὲν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀσφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

Edit. Paris. pag. 18.

De ponte, qui est ultra S. Mamantem.

Ultra sanctum Mamantem erat pons magnitudine æqualis Chalcedonensi duodecim fornicibus constans, infra quem magnus fluvius transibat, in primis mense Februario. Ibidem stabat Draco æreus, & quod quidam in draconem isto ponte habitare crederent, multæ virgines ibi immolatæ sunt, & magna copia ovium, bouum & volucrium. Nam quidam Basiliscus qui a parte Numeriani Cæsaris stetit, loci amore captus, ædes ibi extructas inhabitavit, & templum maximum Jovi excitavit, quod cum cæteris omnibus ædificiis Zeno secundo sui Imperii anno evertit.

Περὶ τῆς γεφύρας πέραν τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

Ὅτι εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα πέραν ἵστατο γέφυρα μεγάλη, ἐποία τῆς Χαλκηδόνος, δώδεκα καμάρας ἔχουσα. Ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθης, καὶ μάλιστα τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ Δράκων ἵστατο
D
χαλκοῦς, καὶ διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἰκεῖν τὴν γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ πλήθη προβάτων, καὶ βοῶν, καὶ ὀρνέων. Βασιλίσκος γάρ τις ἐρασθεὶς τοῦ τόπου, ὃς ἦν εἰς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν τοῦ 35
Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. Ταῦτα δὲ πάντα, Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ κατέστρεψεν.

De S. Mena.

Cum Ecclesia S. Menæ in arce repurgaretur, magna ibi multitudo ossium gigantum in ampla quadam fossa reperta est, quæ Anastasius Imperator cum summa admiratione conspicatus, in Palatium transponi curavit.

Περὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὑρέθη, ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅτινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ Βασιλεὺς,
E
εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὀστᾶ εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

De statua Eunuchi in Chelone.

In templo S. Martyris Procopii in Chelone statua cujusdam Eunuchi posita fuit, in cujus pectore hæc inscripta erant: Quisquis hoc signum loco

Περὶ στήλης εὐνούχου ἐν τῇ Χελώνῃ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵσταται εὐνούχου τινὸς, ἣ ἐν τῷ στήθει ἐγράφη. ὁ μετατιθεὶς θεμά-

θεμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτωνος A κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονεν. οἱ δὲ γονεῖς αὐτοῦ ᾐτήσαντο τὸν Βασιλέα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντιροῦσι Βασιλεῖ, στήλην θεῖναι τῷ Εὐνούχῳ Πλάτωνι. ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

36. Περὶ τοῦ τόπου τοῦ καλουμένου Κυνηγίου.

Ἐν τῷ Κυνηγίῳ, τὸ πρῶτον ἐρρίπτοντο οἱ βιοθάνατοι. ἦσαν δέ τινες ἐκεῖσε στῆλαι. ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ ἀναγνώστης μετὰ Ἱμερίου χαρτουλαρίου, εἶδεν ἐκεῖσε στήλην B μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν πάνυ. Ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ἱμέριος, θαύμαζε ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστιν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμῖνος ὁ κτίσας, καὶ Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας. παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ κροῦσαι τὸν Ἱμέριον, καὶ παρευθὺς θανατῶσαι. ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν φυγόντος, καὶ καταγγέλλοντος τὸ πραχθὲν, οὐδείς μοι ἐπίστευσεν, ἕως ἂν ὅρκοις αὐτὸ ἐβεβαίωσα. οἱ οὖν οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος, καὶ οἱ φίλοι τοῦ Βασιλέως, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ κυνηγίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἐθαύμαζον. Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι εὗρεν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον, ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ C Βασιλεὺς πληροφορηθεὶς, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζώδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι.

37. Περὶ τῶν δύο στηλῶν Βηρίνης τῆς τοῦ μεγάλου Λέοντος.

Δύο στῆλαί εἰσι τῆς Βηρίνης, μία μὲν νοτιωτέρα πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, μετὰ τὴν ἄνοδον τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων· ἑτέρα δὲ ἄντικρυς αὐτοῦ, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου γέγονε ζῶντος Λέοντος Μακέλλη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. ἡ δὲ τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἡνίκα Βασιλίσκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔστεψε, φυγόντος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς. D

Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη, ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ ἐστηλώθη.

Ἀρκαδίας τῆς γυναικὸς Ζήνωνος, τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ συνοικεσίῳ, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου μέρεσιν, εἰς Ἀρκαδιανὰς ἐστηλώθη, ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκου, καὶ σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε. τῆς δὲ πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Ἀριάδνης καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς ἔστησεν.

Ὅτι ἐν τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀ-
38. οιδίμου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ Παλατίου, ἀνηγέρ-
θη στήλη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδνη ἵστανται. καὶ ἕτεραι δύο στῆλαι πεζαὶ ἐπὶ κίονος βραχέ- E ως ἵστανται, Σεκούνδου φιλοσόφου ἐλεγεῖα ἔχουσαι. ἄντικρυς δὲ τῆς χαλκῆς ἀψῖδος, Γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἡμίσειαι δύο, αἵτινές εἰσι χρυσέμβαφοι γυναικεῖαι. ἠνέχθησαν δὲ καὶ ἀπὸ Ἐφέσου ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στῆλαι ὀκτώ. καὶ αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν ἐν τοῖς παλαιοῖς Παλατίοις προσετάγησαν στῆναι, Κωνσταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν

moverit, laqueo pereat. Erat autem statua Platonis cubicularii, qui temporibus Basilisci Imperatoris vivus arsit. Cum autem cognati ejus postularent ab Imperatore, ut memoriæ illorum, qui Imperatori adversaretur, Platoni Eunucho statua poneretur, haudquaquam prohibuit. Cum vero templum S Martyris renovaretur, in Hipodromum statua illa translata est. Ædes autem ipsius Eunuchi hodieque supersunt in Chelone.

De loco Cynegio.

In Cynegium olim violenta morte peremti projiciebantur, eoque in loco statuæ quædam positæ erant. Huc Theodorus Anagnostes cum Himerio, Chartulario profectus, vidit statuam minime longam, sed valde latam. Me igitur eam admirante, inquit Himerius, quisnam Cynegium condidit? tum ego; Maximinus condidit, Aristides vero dimensus est. Quo dicto, protinus statua illa ex alto delapsa, Himerium afflixit, ut extemplo moreretur. Me autem perterrito, & ad templum confugiente, & quod acciderat, annuntiante, nemo id, donec jurejurando confirmarem, credidit. *Edit. Paris. pag. 19.* Aliquot igitur ex peremti cognatis & familiaribus Imperatoris mecum ad Cynegium abierunt, & antequam Himerium prostratum animadvertissent, statuæ casum admirati sunt. Cæterum Joannes quidam Philosophus, pridem se invenisse dixit, fore ut isto signo præclarus quidam vir opprimeretur. Quamobrem Philippicus Imperator illud signum in eodem loco terra obrui jussit.

De duabus statuis Verinæ, uxoris Leonis magni.

Duæ sunt statuæ Verinæ, una austrum versus prope S. Martyrem Agathonicum post ascensum graduum: altera e regione, prope templum S. Barbaræ. Quæ ad S Agathonicum est, superstite adhuc Leone Macela ejus marito, posita est: quæ prope S. Barbaram, post ejus obitum, quando Basiliscum fratrem suum coronavit, Zenone genero fugato.

Euphemiæ uxoris Justini Thracis statua posita est in templo S. Euphemiæ, quod ipsa condidit.

Arcadiæ secundæ uxoris Zenonis statua collocata est, prope gradus, qui vocantur Topi, in regione Michaelis Archangeli, in thermis Arcadianis. Ibi olim Zeno judicium exercuit in eos, qui Basilisci partes secuti fuerant, & locum illum fecit Secretum. Primæ autem uxoris ejus Ariadnæ, ipsiusque Zenonis statuæ positæ sunt ad portam regiam domus nuncupatæ æreæ.

Paulo superius in eadem Chalce, prope ambulacrum Palatii, erecta est statua inclytæ Pulcheriæ. Ibidem visuntur Zenonis & Ariadnes statuæ, & aliæ duæ pedestres supra columnam exiguam, Secundi Philosophi distichis ornatæ. Ex adverso autem arcus ejusdem Chalcæ, spectantur capita duo Gorgonum, facie muliebri, dimidiata & auro obducta. Ex templo Dianæ Ephesiæ octo statuæ allatæ fuerunt, qua-

rum quatuor in regione Tauri in Palatio antiquo collocatæ sunt, Constantini, & Juliani, & uxoris liberorumque ejus, & Galli: reliquæ quatuor positæ sunt in sinistra parte Chalce: ubi & Crux a Justiniano posita cernitur: & statua inaurata Belisarii, & Tiberii Thracis & Justiniani, & cognatorum ejus statuæ septem, aliæ ex ære, aliæ ex marmore factæ. Duo etiam illi equi, qui supra Gorgonum capita in ante dicto arcu stant, a Justiniano S. Sophiæ conditore, ex Dianæ Ephesiæ templo illuc translati sunt. In eodem loco Maximini statua posita est. Conspiciuntur ibidem statuæ totius familiæ Theodosii magni, & Mauricii & uxoris liberorumque ejus.

Edit. Paris. pag. 20.

In fornice Miliarii statuæ sunt Constantini magni & Helenæ. Ibidem quoque conspicitur crux, quam illi orienti obtendunt. Mediam vero crucem ambiebat catena clausa atque magice consecrata, in qua fortuna urbis credebatur consistere, ut scilicet, quousque illa catena integra maneret, urbs omnium gentium victrix esset futura, & ab hostium incursionibus libera. Clavis autem catenæ sub basibus columnarum defossa fuit.

In eodem Miliario positæ sunt statuæ Sophiæ uxoris Justini Thracis, & Arabiæ filiæ ejus, & Helenæ consobrinæ ejus.

Statuam magni Leonis Macelæ, nuncupatam Pittacen, erexit Euphemia germana ejus soror, quia ibi domum haberet: solebat autem Imperator singulis septimanis eam invisere, quoniam prudens admodum erat, & perpetuam servabat virginitatem. Quotquot igitur ab aliis injuria affecti erant, vel cives, vel provinciales, vel ex quacumque alia orbis parte, libellos suos gradibus ejus columnæ imponebant, asservantibus illos ei rei destinatis ministris, a quibus postea Imperatori, istuc venienti, offerebantur, & accipiebat ibi ex tempore quilibet sententiam suam. Quando autem in Palatio commorabatur Imperator, quotidie primo mane ablegabat aliquem ex Cubiculariis, ad recipiendos a prædictis ministris oblatos libellos supplices, ad quos ipse statim respondebat, & responsiones per hebdomadarios seu Cubicularios remittebat ad columnam Pittacii, custodibus restituendas, qui illas porro suam cuique supplicantium reddebant. Quare qui cito sibi satisfieri cupiebant, vespera illic deponebant postulationes suas, & postridie primi responsum accipiebant. Hinc locus Pittacia dictus.

In tribunali Palatii, statuæ collocatæ erant Eudociæ uxoris Theodosii, & ipsius Theodosii, & Marciani, & Constantini. Ibidem solemnes fiebant saltationes duarum popularium factionum, usque ad Heraclium.

Thermæ Zeuxippi a Severo conditæ sunt, & arte quadam ita paratæ, ut candelis vitreis succenderentur. Aqua autem ferventissime bulliens aerem quoque balnei calfaciebat. Quod postea stolidi quidam mortales sustulerunt.

pag. 21.

Statua in armamentario posita, Phocæ tyranni est, quam ille septimo an-

A αὐτῦ, ϗ Γάλλυ. αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τῷ τῆς χαλκῆς δ᾽ωνύμῳ μέρει. ἔνθα ϗ σαυρὸς ὑπὸ Ιυςινιανῦ ἐπεπήγει, ϗ σήλη χρυσεμβαφὴς Βελισαρίυ, ϗ Τιβερίυ, ϗ τῦ κυρτοειδῦς Θρακός, ϗ Ιυςινιανῦ. ὁ πρῶτος λεπτοειδής. ϗ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ σῆλαι ἑπτὰ, αἱ μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαί. ϗ δύο ἵπποι, οἱ ἐπάνω τῶν Γοργονοειδῶν ἱςάμενοι ἐν τῇ ἀψῖδι, ϗ ὗτοι ἐκ τῆς Αρτέμιδος ναῦ ἀπὸ Εφέσου ἤχθησαν, ὑπὸ Ιυςινιανῦ, τῦ κτίσαντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν. ϗ ἐςήλωσεν αὐτὰ, διὰ τὸ μὴ ἀντιζηλεῖν τὰς ἵππυς. ὁμοίως ϗ τὸν σαυρὸν διὰ τὸ ἑδραῖον. ϗ Μαξιμίνυ σήλη ἐν αὐτῷ ἵςαται βαρυτάτη, ἔνθα νῦν ϗ τὸ γένος ἅπαν τῦ μεγάλυ Θεοδοσίυ ὑπάρχει, ϗ τῦ Μαυρικίυ, ϗ τῆς γυναικὸς 39.
B αὐτῦ, ϗ τῶν τέκνων ἵςανται.

Εν δὲ τῇ καμάρᾳ τῦ Μιλίου, σῆλαι τῦ μεγάλυ Κωνςαντίνυ ϗ Ελένης εἰσίν. ἔνθα ϗ σαυρὸς ὁρᾶται πρὸς ἀνατολὴν βαςαζόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν. μέσον δὲ τῦ σαυρῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατήνῃ κλειδομένη ϗ ἐςοιχειωμένη, τῦ παντὸς εἴδυς ἀνελλιπῆ εἶναι, ϗ νίκην πᾶσαν τῶν ἐθνῶν ἐπιφέρειν, τῦ μηκέτι ἰσχύειν προσεγγίσαι ἢ προσψαῦσαι, ἀλλὰ πόῤῥω ἀπέχεσθαι, ϗ ὑποςρέφειν ὡς ἡττωμένυς. ἡ δὲ κλεὶς τῦ κατήνυ κατεχώσθη εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων.

Εν αὐτῷ δὲ τῷ Μιλίῳ σῆλαι ἵςανται Σοφίας τῆς γυναικὸς Ιυςίνυ τῦ Θρακὸς, ϗ Αραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτῦ, ϗ Ελένης ἀνεψιᾶς αὐτῦ.

C Ο λεγόμενος Πιττάκης, ἡ σήλη ἐςὶ τῦ μεγάλυ Λέοντος τῦ Μακέλυ, ἣν ἀνήγειρεν Εὐφημία ἡ τύτυ γνησία ἀδελφὴ, διότι οἶκος ἦν αὐτ ἐκεῖσε, ϗ ἑκάςῃ ἑβδομάδι εἰς αὐτὴν ἀπήρχετο ὁ Βασιλεὺς Λέων, διὰ τὸ εἶναι αὐτ σώφρονα ϗ παρθένον. ϗ πάντες οἱ ἀδικύμενοι, ἤτε πολῖται, ἤτε θεματικοὶ, ϗ ἀπὸ πάσης τ οἰκυμένης, ἐκεῖσε εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ κίονος ἐτίθεσαν τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ἐκεῖσε τῶν ταξεωτῶν. ϗ ὁπόταν ἤρχετο ὁ Βασιλεὺς, ἐδίδοντο αὐτῷ, ϗ παρευθὺς ἐλάμβανεν ἐκεῖσε ἕκαςος τὴν λύσιν αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἦν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Παλατίῳ, καθ᾽ ἑκάςην πρωΐαν ἔπεμπε ἑβδομάριον τινὰ, ϗ ἀνελαμβάνετο ἀπὸ τῶν ταξεωτῶν τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ Πιττάκια, καὶ ἐδίδυ καθ᾽ ἑκάςην 40.
D ὁ Βασιλεὺς τὰς λύσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν διὰ τῶν Πιττακίων τοῖς ἑβδομαρίοις ἢ κοιτωνίταις αὐτῦ, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὴν * αὐλὴν τοῦ Πιττάκυ, καὶ ἐδίδου τοῖς φυλάσσυσι, κἀκεῖνοι τοῖς δεομένοις. Διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διαπεῖσθαι ταχέως, ἑσπέρας ἐτίθουν τὰς δεήσεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον τὸ πέρας. ἐκ τύτυ ἐκλήθη ὁ τόπος Πιττάκια. * σύλλω 41.

Εν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ Παλατίυ, Εὐδοκίας τ γυναικὸς Θεοδοσίου, ϗ αὐτῦ τοῦ Θεοδοσίυ, Μαρκιανοῦ τε καὶ Κωνςαντίνου σήλας ἔςησαν. ἔνθα ϗ ὀρχήσεις τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν ἐγγένοντο ἕως
E Ηρακλείου.

Ο δὲ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευάσθη, καὶ ἐςοιχειώθη, μετὰ κανδήλας ἅπτεσθαι ὑαλίνης· τὸ δὲ ὕδωρ ζέειν σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λυτρῦ. ἀλόγιςοι δέ τινες ἐλθόντες τοῦτο κατέςρεψαν.

Η σήλη ἡ ἱςαμένη ἐν τῷ ἀρμαμέντῳ Φωκᾶ τ ςρατιώτου ἐςὶ, ϗ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ Βασι-

Βασιλείας περὶ τὸ τέλος σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὴν A
ἐν τῷ κτισθέντι κίονι, ϗ μετὰ τὸ ἀναγαγεῖν αὐτὴν, παρελθουσῶν ἡμερῶν δεκαοκτὼ, κατηνέχθη τῆς Βασιλείας αὐτοῦ. τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος.

Ο αὐτὸς δὲ Φωκᾶς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν τῷ Μιλίῳ, μήπω ὀροφώσας αὐτόν. ἐκεῖσε δὲ
42. ἦν ἕως τότε ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουρσόρων, καθ' ὃν τόπον ἐντζοκόπησε τὰ κουρσωρα ϗ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἤλλαξε μέχρι τῆς χρυσείας πύλης, μετὰ τὸ ἀνελθεῖν ϗ βασιλεῦσαι ἔστησεν ἐκεῖσε δύο ἵππους κουρσώρους ἀντζοκοπημένους, ϗ βωμοὺς λιθίνους τετραδισίους σύνεγγυς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε, Δίπτυον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον. ἐκεῖσε γὰρ ϗ εἰκόνας τέσσαρας μετὰ ψηφίδων χρυσῶν, Κωνσταντίνου ϗ Ελένης ἱστόρησεν. ὁ δὲ Ηράκλειος ἐλθὼν ϗ κρατήσας, ἐτίμησε τὸν ναὸν, σκεπάσας αὐτὸν, καὶ μετονομάσας εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Αποστόλου ϗ εὐαγγελιστοῦ Ιωάννου, ὄνομα τοῦ Θεολόγου. B

Τὰ δὲ Λαύσου, οἶκος ἦν Λαύσου Πατρικίου ϗ πραιποσίτου, ὅστις ἀρχὰς καὶ πολλὰς δόξας διήνυσεν, ἐν τοῖς χρόνοις Αρκαδίου τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Εκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μικρῶν κιόνων καὶ μαρμάρων. οὗτος δὲ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρ-
43. χεν. ἐν ᾧ καὶ ἀετοὶ λίθινοι, ϗ φιάλαι, ϗ βαθμοὶ τετράγωνοι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵστανται μέχρι τῆς σήμερον. C

Πλησίον δὲ τῆς ἀψῖδος τοῦ Μιλίου, στήλη ἐστὶν ἔφιππος Τραϊανοῦ, ϗ πλησίον αὐτοῦ ἔφιππος στήλη Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Αρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου, ϗ Αδριανοῦ, πλησίον τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἀμφότεροι ἔφιπποι τοῦ βωμοῦ ἵστανται, ἐν τοῖς τοῦ ταύρου μέρεσι πλησίον τοῦ κίονος κάτωθεν.

Η δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη ἐκ χρωμάτων Φιλιππικοῦ ἐστι τοῦ πρᾳοτάτου.

Περὶ τῆς Βασιλικῆς κινστέρνης. D

Η λεγομένη Βασιλικὴ κινστέρνα, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἡ δὲ καθεζομένη ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐκεῖσε μεγάλη στήλη, ἐστὶ τοῦ Σολομῶντος, ἣν ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἀνεστήλωσε, κρατοῦντος τὴν σιαγόνα αὐτοῦ, καὶ ὁρῶντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅστις ἐνικήθη εἰς μῆκος ϗ κάλλος ὑπὲρ τὸν παρ' αὐτοῦ κτισθέντα ναὸν Ιερουσαλήμ. ἐκεῖσε δὲ ἵσταται στήλη ϗ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐπὶ δύο κιόνων τετραδικῶν χρυσεμβάφων, ὄπισθεν τῆς Βασιλικῆς πλησίον τοῦ Μιλίου.

Θέαμα πρῶτον.

44. Εν αὐτῇ τῇ Βασιλικῇ χρυσοφόρῳ ὀπίσω τοῦ Μιλίου E
ἦν ἀνδρείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ Εξαμον Ηρακλείου τοῦ Βασιλέως) ϗ γονυκλινὲς Ιουστινιανοῦ τοῦ τυράννου. ἐκεῖ ὁ Τερβέλις ἐδημηγόρησεν. ἐν αἷς ἐλέφας ἵστατο παμμεγέθης, ὑπὸ Σεβήρου κατασκευασμένος. ὄρος δὲ ἦν πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν, ἔνθα ἦν ἡ σχολὴ φυλαττόντων πολλή. ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἐναντίαις ζυγαῖς τὰς πράσιν ποιούμενος. ϗ τοῦ οἰκή-

no sui imperii supra columnam erigi curavit, octodecim ante diebus, quam Imperio dejiceretur. Vivebat tunc temporis S. Symeon.

Idem Phocas templum S. Phocæ extruxit in Milio, sed absque concameratione, ubi usque tunc mutatio erat equorum cursus publici, eoque in loco nervos equorum incidit. Exinde autem quoniam ibi olim mutatio erat terrestris, mutatis equis usque ad portam auream perrexit. Postquam vero in urbem reversus, & Imperio potitus est, erexit ibi duos equos, enervatos, & aras quadratas lapideas, prope templum S. Phocæ a se conditum, & locum nominavit Diippium. Ibidem quoque collocavit quatuor imagines Constantini & Helenæ, ex aureis crustis vermiculatas. Cæterum Heraclius, ubi in urbem venit & Imperium suscepit, ornavit illam Ecclesiam, tectoque operuit, &, commutato nomine, S. Apostolo & Evangelistæ Joanni nuncupato Theologo, dicavit.

Lausiaca, domus erat Lausi Patricii & Præpositi, qui multos gessit magistratus, magnosque adeptus est honores, sub Arcadio Theodosii magni filio. Exornavit autem illam domum variis pretiosisque columnis & marmoribus. Hæc una erat ex duodecim illis, quas extruxit Constantinus magnus; quare etiam usque ad nostra tempora, aquilæ lapideæ, & phialæ, & gradus, & areæ quadratæ pro ornamento urbis inibi supersunt.

Apud arcum Miliarii, statua est equestris Trajani, & prope hanc alia equestris Theodosii junioris,

Arcadii autem filii Theodosii, & Hadriani statuæ equestres positæ sunt juxta statuam Theodosii magni, in regione Tauri, prope columnam, in parte inferiori.

Statua colorata in thermis Zeuxippi posita, Philippici est principis mansuetissimi.

De Basilica sive regia Cisterna.

Cisterna Basilica a Constantino magno condita est. Quæ vero ibi visitur magna statua in solio sedens, Salomonis est, quam Justinianus magnus erexit, maxillam manu sustentantis & S. Sophiam admirantis, quod magnitudine & pulchritudine templum Hierosolymis, ab ipso conditum illa superaret. Ibidem collocata erat statua Theodosii magni supra duas columnas quadratas & auro obductas pone Cisternam regiam prope Miliarium.

Edit. Paris. pag. 22.

Spectaculum primum.

In ipsa Basilica prope Miliarium posita erat statua virilis inaurata (ibidem erat Examon Heraclii Imperatoris) & genuflexa Justiniani Tyranni. Illic Terbelis concionatus est, eodemque in loco stabat ingens Elephas a Severo erectus. Erat autem collis ante partem graduum, ubi schola custodum Urbis excubabat. Habitabat etiam ibi argentarius qui lancibus iniquis in venditis utebatur. Hujus taberna cum ab

Elephanto eversa esset, mortem minabatur ejus custodi, nisi belluam cohiberet. Magister autem Elephanti cum minas ejus nihili faceret, interfecit ipsum falsus ille libripens, & Elephanto devorandum objecit. Bellua vero nec dum cicurata ipsum una sustulit. Quo audito Severus Elephanto sacrificavit, & in eodem loco ipsius belluæ ejusque magistri statuas erigi curavit. Ibidem quoque Hercules multis sacrificiis colebatur, qui postea in Hippodromum translatus est. Juliano vero Consule Romæ Byzantium devectus est cum aliis decem statuis.

Spectaculum secundum prope Miliarium.

In Miliario jam inde ab antiquis temporibus supra duas columnas stabat currus Solis, quasi volans, cui juncti erant quatuor equi coloris ignei. Ibi vero Porphyrius auriga faustis Venetæ factionis acclamationibus exceptus fuit, postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium & Byzantem. Ubi vero ille currus in Hippodromo subversus fuit, fecit Constantinus novam statuam fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat. Ponebatur autem in Senatu usque ad diem urbis natalem. Cæterum ob crucem, quam capiti ejus Constantinus insculpi curaverat, Julianus eam in foveam projici & terra obrui jussit.

De Ario.

In eo loco Arius abominanda morte obiit a camera Senaculi, quod erat in foro viginti novem palmos. Ibidem pius Theodosius Arium & una cum ipso Sabellium, Macedonium, & Eunomium ad notandam eorum ignominiam, marmori adeo vicino terræ insculpi curavit, ut a prætereuntibus stercore, urina & sputo conspurcarentur.

Edit. Paris. pag. 23.

De Senatu.

In Senatu, ut quidam tradunt, codicilli antiquitus custodiebantur: nam ibi Patritii eos accipiebant, usque ad tempora Constantini. Ibidem Callistratus primus dignitatem consularem suscepit, acclamante populo: Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehetur. Quare ille perterritus ad Ecclesiam confugit, & quamvis Constantinus juraret se nullam ei injuriam illaturum, attamen ille minus fidens, primum presbyter, postea vero Episcopus creatus est.

De columna fori.

In inferiori parte columnæ fori Palladium, & multa alia admiranda posita fuerunt. Circuitus autem fori tantus est, quantus fuit ambitus tentorii Constantini magni, quod Romæ Byzantium veniens isthic fixerat.

Duæ autem illæ semirotundæ porticus tunc temporis stabula erant circum tentorium: & illa columna, cui

A ματος αὐτοῦ πορθουμένου, ἠπείλει τῷ τὸν ἐλέφαντα φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν. ὁ δὲ θηροκόμος, οὐκ ἐνεδίδου, ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης, δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι. τὸ δὲ θηρίον ἀτίθασον ὄν, καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὁ Σεβῆρος ἀκούσας, τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παρευθὺς ἀνετυπώθησαν τό, τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος. ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος, ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Ῥώμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, εἰσήχθη δὲ μετὰ στηλῶν δέκα.

B

Θέαμα δεύτερον πλησίον τοῦ Μιλίου.

Ὅτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις, ἅρμα ἡλίου ἱπτάμενον παρὰ δύο στηλῶν, ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων ὑπῆρχεν. ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον. ἐπειδὴ καὶ Βύζας ἐκεῖσε εὐφημίσθη. κατενεχθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορούμενον, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου σχεδιασθὲν ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως εἰς τὸ στάμα εἰσῄει, στεφανωθὲν ἐξῄει. ἐτίθετο δὲ ἐν τῷ Σενάτῳ, ἕως τῶν ἐπιόντων γενεθλίων τῆς πόλεως. διότι δὲ ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν εἶχεν, ὃν ἐχάραξε Κωνσταντῖνος, Ἰουλιανὸς αὐτὸ βοθύνῳ κατέχωσε. 45.

C

Περὶ τοῦ Ἀρείου.

Ἔνθα Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ σενάτου ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶν τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου καὶ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτουσιν αὐτοῖς.

Περὶ τοῦ Σενάτου.

D

Ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κωδικέλλων φυλακτήριον. ἐκεῖσε γὰρ οἱ πατρίκιοι ἐλάμβανον αὐτοὺς ἕως Κωνσταντίνου. καὶ Καλλίστρατος πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκεῖσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος. Καλλίστρατος εὐτυχὴς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. Ὁ δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ Ἐκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος γὰρ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἀνασχόμενος, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα Ἐπίσκοπος. 46.

Περὶ τοῦ κίονος τοῦ φόρου.

E

Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ Παλλάδιον στοιχεῖον, καὶ ἕτερα σημειοφορικὰ πολλά. Ὁ δὲ κύκλος τοῦ φόρου ἐστὶ τὸ ἴσον τῆς ποδέας τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἔπηξεν ἐκεῖσε, ὅτι ἀνῆλθεν ἀπὸ Ῥώμης.

Οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε στῦλοι γύρωθεν τῆς κόρτης, καὶ ὁ περίβλεπτος οὗτος κίων,

καὶ ἡ στήλη τοῦ Απόλλωνος, ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἥλους ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δίκην ἀκτίνων, ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Περὶ τῶν Αρτοπωλείων.

47. Εν δὲ τοῖς Αρτοπωλείοις κιονάρια ὀκτὼ περιφέρει τυπ, καὶ ταῶνας, καὶ ἀετὸς, καὶ λέοντας, λαγωὺς τε, καὶ κριῶν κάρας, καὶ στρουθίων, καὶ κορώνης, καὶ τρυγόνος, καὶ μυὸς, καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεως, καὶ γοργόνας δύο, μίαν μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καὶ ἑτέραν ἐξ εὐωνύμων. ἡ μία τὴν ἑτέραν κατ' ὄψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἐγγεγλυμμέναι, καὶ χοιρῶν ἀγέλας πλῆθος. ἵσταντο δὲ μέχρι Ζήνωνος. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων ἐκεῖσε περαιωθείσας τὰς γοργόνας, ἔλεγεν ἱερογλυφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ τῶν μελλόντων, δηλώσας τὰς ἱστορίας πάσας σὺν τῷ ὀνόματι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τυπωσαμένου ταῦτα. τοῦ δὲ αὐτοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ πλεῖστον συχνάσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης, καὶ γελάσαντος, Καλλίστρατός τις συρφετὸς, κάπηλος τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος διαβάλλει τὸν Γαληνόν. Ο δὲ Ζήνων τοῦτον ἀνῃρήκει. λέγουσι δὲ, καὶ ἐστὶν ἀληθὲς, ὅτι αἱ ἀγέλαι

48. τῶν χοίρων ἐκεῖσε διερχόμεναι, εἰς τὸν Αρτοτυριανὸν τόπον, μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχεται, καὶ οἱ ταύτους ἐλαύνοντες τύπτουσι τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων σφοδρῶς, μέχρι ὅτου αἷμα χυθὲν ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτῶν εἰς θυσίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, οὐ μεθίστανται ἐκ τοῦ ἐκεῖσε. ἡνίκα δὲ χυθῇ αἷμα ὀλίγον, ἀθρόως ὁρμᾷ ἡ τῶν χοίρων ἀγέλη. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἀληθές.

Οτι ἐν τῷ Ταύρῳ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἵσταται. ἦν δὲ πρώην ἀργυρᾶ. ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ρωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Αλωνίτζιον. ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἐστήλωται Θεοδόσιος· οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ μὲν Ονώριος, ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψῖδος τῆς πρὸς δυσμάς. ὁ δὲ Αρκάδιος ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λιθίνῃ ἀψῖδι. ὑπεράνω δὲ τῶν περιβλέπτων μεγάλων κιόνων τῶν τετραδισίων, μέσον δὲ τῆς αὐλῆς

49. ἐστὶν ἔφιππος, ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ιησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ τὸν Βελλεροφόντην. ἤχθη δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Αντιοχείας. τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου λιθόξεστον, ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει, τῶν Ρώσων μελλόντων πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν· καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς, καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει. ὁ ποῦς ὁ εὐώνυμος τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας κίων ὁ κοῦφος καὶ ὁ ξηρόλοφος τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐν ἱστορίαις ἐγγεγραμμένας.

Οτι τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιον, οἱ υἱοὶ εἰσὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁπόταν δὲ ὁ μέγας ἐτελεύτησε, τοῦ Κωνσταντίου ὄντος ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι. Κώσταντος δὲ ἀπὸ δύσεως καὶ Γάλλου ἐρχομένων, συνήφθησαν ἐκεῖσε, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Φιλαδέλφιον, οὐχ ὅτι ἐκεῖ συνήφθησαν,

Constantinus statuam Apollinis sub nomine suo imposuit, infixis capiti radiorum instar, aliquot clavis passionis Christi Dei nostri, ut veluti sol civibus suis prçluceret.

De Artopolis.

In Artopoliis visitur statua, quç exornata est capitibus pavonis, aquilç, leonis, leporis, arietum, passerculorum, cornicis, turturis, muris, felis & buculç: item Gorgones duç ex marmore sculptæ, una ad dextram, altera ad sinistram, facie sibi invicem obversa, & demum copiosus porcorum grex. Perstiterunt autem usque ad Zenonem. Cçterum Galenus quidam medicus & philosophus, istac prçter Gorgonas transiens, Hieroglyphica esse dixit, iisque astronomicum futuri prçsagium contineri, & cunctas declaravit historias cum nomine Constantini magni, qui illa erexit. Cum vero Galenus multum jam enarrasset, & in iis intelligendis occupatus, quç Zenonia Verina olim eventura essent, in risum prorumperet, Callistratus quidam homo nihil, qui cauponariam exercebat, Zenonem Constantinopolim redeuntem, eo usque in Galenum calumniis instigavit, ut ipsum interficeret. Porro commemorant, & sane res ita se habet, quod, cum aliquando greges porcorum istac transducerentur, ad locum nuncupatum Artotyrianum, in media fornice, unde ascenditur, licet subulci porcos vehementer fustibus contunderent, eos tamen loco isto prius movere non potuerint, quam sanguinem naribus in speciem sacrificii profunderent. Quo paulum saltem profluente, statim totus porcorum grex uno impetu se ab eo loco commovere cepit.

Edit. Paris. pag. 24.

In Tauro collocata est Theodosii magni statua, quç prius argentea fuit. Ibi olim Palatium erat, & Hospitale Romanorum nuncupatum Alonitzium, in quod ab exteris nationibus venientes recipiebantur. Ibidem supra magnam columnam visitur statua Theodosii magni: filiorum autem ipsius, supra arcus lapideos, Honorii ad Occidentem, Arcadii vero ad Orientem. In medio ejusdem areæ statuam equestrem magnç columnç quadratç sustinent, quam alii Jesu Navç, alii Bellerophontis esse dicunt: allata fuit ex magna Antiochia. Cçterum basis lapidea quadrilater equestris illius statuç habet insculptas historias rerum novissimarum, quç Urbi accident cum a Russis expugnabitur. Item parvum illud signum çreum virile, quod ad pedes ante dictç equestris statuç vinctum & genuflexum visitur, eadem continet. Prçterea quoque pes lçvus equi, quod in eo inscriptum est, prçsignificat. Similiter & magna columna concava, & Xerolophus ultimos Urbis casus figuratos exhibent.

Spectaculum cui Philadelphii nomen, statuç sunt filiorum Constantini magni; postquam enim ipse obiit, Constantius in partibus Orientis degens, & Constans cum Gallo ab Occidente veniens, ambo in hoc loco conjuncti se invicem salutaverunt. Vocatur autem locus ille Philadelphium, non pro-

pterea quidem, quod ibi conjuncti fuerint, sed quoniam primi eorum congressus signum istic erectum est. Alii vero dicunt, quod locus qui nunc vocatur Philadelphium, antiquitus propugnaculum fuerit & porta terrestris a Caro extructa. In hoc loco stabat prius statua fori, quam inde curru in forum devexerunt, vel, ut alii diverse tradunt, a Manaura.

Edit. Paris. pag. 25. Statua in foro posita, multisque celebrata hymnodiis, ut fortuna urbis ab omnibus adorabatur erecta supra columnam, Sacerdote præsente cum supplicatione & centies clamante, Kyrie eleison. Capitulo autem ejus columnæ admiranda quædam & miraculosa superimposuerunt, & solemne festum totos quadraginta dies actum fuit, atque ipse Imperator copiosam annonam distribuit. Cæterum postridie natalitia Urbis celebrata sunt, & magni Circenses acti, eoque die Urbs nominata est Constantinopolis.

Crucem in Philadelphio erexit Constantinus magnus, supra columnam inauratam & lapideis vitreisque crustis intextam, ad Crucis, quam in cælo vidit, & columnæ porphyreticæ formam. Præterea quoque filiis suis statuas posuit throno insidentes, & e regione earum columnam hyeroglyphicis notis inscriptam, quæ ultimum Romanorum rerum statum variis figuris prænunciant. Stabat autem e regione filiorum Constantini magni, qui in thronis sedent, & eorum qui se invicem amplectuntur.

Modium quod vocant, horologium erat, & examen modii, positum supra arcum Amastriani, inter duas manus, a Valentiniano constructum, quare etiam iis vicinum est signum Lamiæ. Infra autem in volumine manuum historiæ inscriptæ sunt, quas periti earum rerum facile interpretantur. Cæterum cum lege sancitum esset, ut modius frumenti cumulate venderetur, mercator quidam contra edictum ad regulam alicui vendidit: qua de re certior factus Imperator, manus illi amputari jussit, easque una cum modio in exemplum publice erigi curavit. Ibidem quoque collocatum erat horologium.

In loco nuncupato Amastriano, positæ erant Solis in curru marmoreo, & Herculis recubantis statuæ: Ibidem Lycus fluvius est, qui a lupo nomen habet. Item visuntur ibi testudines plenæ avibus, & dracones octodecim, & statua marmorea domini cujusdam Paphlagonis, & alia statua servi ex Amastriana regione Paphlagoniæ oriundi, urina & stercore obruta. Uterque autem in eo loco dæmonibus immolatus fuit. Ibidem visuntur columnæ candidæ in figuram semirotundam erectæ: multæ etiam dæmonum suscitationes ibi fiebant.

In loco nuncupato Bove, maxima erat fornax, bovis figuram gerens, in qua malefici puniebantur. Quare etiam Julianus multos Christianos in ea combussit. Gerebat autem illa fornax maximi bovis formam, ad cujus exemplar pag. 26. postea similis bos in Neorio extructus est. Integra autem permansit illa fornax usque ad Phocam tyrannum, qui ultimus omnium ab Heraclio in eo combustus est. In eodem loco arcus erecti erant, similes illis, qui in Xerolopho

A ἀλλὰ τῆς ὑπαντήσεως αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. ὡς ἕτεροι φασὶν, ὅτι τὸ νῦν καλούμενον Φιλαδέλφιον, ἐν ᾧ ἐστι βόθρῳ ἀψὶς, προτείχισμα ἦν καὶ πόρτα χερσαία, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Κάρου κατασκευασθεῖσα. ἐκεῖ οὖν ἵστατο ἡ στήλη τοῦ φόρου, ἣν εἰς Καρούχαν ἤνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδελφίου, ὡς δὲ ὁ διακρινόμενος λέγει, ἀπὸ Μαναύρας.

Η ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα στήλη, πολλὰς ὑμνῳδίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη 50.
παρὰ πάντων, ὑψωθεῖσα ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ μετὰ κραυγῆς τὸ Κύριε ἐλέησον βοῶντες ἑκατοντάκις, καὶ ἄνωθεν ἐκεῖσε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κίονος ἐπέθησαν θαυμαστὰ καὶ παράδοξα. καὶ πανήγυρις
B περὶ τούτου γέγονε τεσσαρακονθήμερος, καὶ σιτηρέσια πολλὰ τότε ὁ Βασιλεὺς δέδωκε. τῇ δὲ ἐπαύριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ μέγα ἱπποδρόμιον, ὅτε ἡ πόλις ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Τὸν δὲ εἰς Φιλαδέλφιον ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἐπὶ κίονος κεχρυσωμένου διὰ λίθων καὶ ὑέλων, κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον, ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ πορφυροῦ. καὶ ἐποίησε στήλας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐτύπωσεν ἐπὶ θρόνου καθέζεσθαι. ἐποίει δὲ καὶ τὸν κίονα ἐκεῖνον, ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐζῳδίους, καὶ γράμματα Ῥωμαίοις τὰ 51.
ἔσχατα σημαίνοντα. ἵστατο δὲ ἀντικρὺς τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ ἐπὶ θρόνου καθεζομένων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζο-
C μένων.

Οτι τὸ λεγόμενον Μόδιον ὡρολόγιον ἦν, ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. ἵστατο δὲ ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ Αμαστριανοῦ, μέσον τῶν δύο χειρῶν κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ, διὰ τὸ καὶ τὴν Λαμίαν εἶναι ἐγγὺς αὐτῶν. ὑποκάτω δὲ ἐν τῷ εἰλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσίν. οἱ δὲ πεπειραμένοι εὑρίσκουσιν αὐτάς. ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κυμούλιον πιπράσκεσθαι. εἷς δὲ τῶν ἐμπόρων πέπρακέ τινι σῖτον, ῥίγλιον τὸν μόδιον, γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεὺς, ἔκοψε τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἀπεστήλωσεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως καὶ τὸν μόδιον. ἐχρημάτισε τὸ ὡρολόγιον.

D Οτι ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Αμαστριανοῦ ἥλιος ἵστατο ἐν αὐτῷ, ἐν ἅρματι μαρμαρίνῳ στηλωθεὶς, καὶ Ηρακλῆς ἀνακείμενος. ἔνθα καὶ ποταμὸς, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος. καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ δράκαιναι δεκαοκτώ. καὶ μαρμάρινος στήλη 52.
ἱσταμένη ἐκ χώρας Παφλαγονίας δεσπότου, καὶ ἑτέρα κεχωσμένη ἐν τῇ κόπρῳ καὶ οὔροις, δοῦλος τοῦ ἐκ χώρας Αμάστρων Παφλαγόνος. ἐκεῖσε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐτύθησαν τοῖς δαίμοσιν ἀμφότεροι, καὶ ἀνεστηλώθησαν ἐκεῖσε καὶ καλλωπισμὸς κιόνων λευκῶν σιγματοειδὴς ἀνεγερθέντων. ἐγένοντο δὲ ἐκεῖσε δαιμόνων ἐπιστασίαι πολλαί.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παμ-
E μεγέθης ἐκτισμένη, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν. ἔνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο. ὅθεν καὶ Ιουλιανὸς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατέκαυσε Χριστιανούς. ἦν δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύπος παμμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀνετυπώθη. ἦν δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ. Αλλὰ ὑπὸ Ηρακλείου ἐφονεύθη λόγῳ φολεῶν. Εν αὐτῷ δὲ

τῷ τόπῳ καὶ ἁψῖδες ὅμοιαι τῷ ξηρολόφῳ ἔχου- A
σαι ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἱστορίας λιθίνας.

Τὸ Ἑξακιόνιον χρύσεον ἦν τεῖχος παρὰ τοῦ μεγάλου
Κωνσταντίνου κτισθέν. διήρκεσε δὲ χρόνους λβʹ. μέχρι τῆς Βα-
53. σιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων ἔχων
στήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τούτου χάριν λέγεται
Ἑξακιόνιον. ἵσταντο δὲ ἐκεῖ στῆλαι πολλαί. συνέτριψε
δὲ ταύτας ὁ Βασιλεὺς Μαυρίκιος. ἔτι δὲ εἰς τοὺς νῦν σω-
ζομένους κίονας ἵσταντο αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι στῆλαι.

Τὸ δὲ τὸ νῦν λεγόμενον Τετράπυλον, πρώην ὠνο-
μάζετο Τετράβιον, καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα,
μέχρι Ζήνωνος. ἦν δὲ ἐκεῖσε Κυβούκλειον ἐπάνω κιό-
νων ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν, καθ' ὁμοίωσιν
τῆς Ῥώμης, οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ τελευτῶντος Βασιλέως, B
καὶ ἡ Αὐγοῦστα προλαμβάνοντο τὸ ἐξόδιον, καὶ ἐθρήνουν
ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ Κυβουκλείου, καὶ ἀ-
πέλυον τὰ βῆλα, πρὸς τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι, ἢ κατω-
πτεύειν τοῦ λαοῦ τινά. καὶ κατ' ἰδίας ἐκόπτοντο οἰμω-
γάς, καὶ θρήνους σφοδροὺς ἕως ὡρῶν ἕξ. καὶ ἐκ τότε
ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστό-
λων, καὶ ἐκήδευον αὐτόν· εἶθ' οὕτως ἀνθυπέστρεφον αἱ
γυναῖκες.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Ἑξακιόνιον στήλη ἐπὶ βραχέως
54. κίονος, κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ὑπῆρχε Κωνσταντίνου τοῦ
τυφλοῦ, τοῦ νεωτερίζοντος υἱοῦ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Σίγμα ἐπὶ κίονος ὑπάρχει Θεο-
δοσίου τοῦ μικροῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ἣν ἀνήγειρε Χρυσάφιος C
εὐνοῦχος ὁ Τζουμᾶς καὶ παρακοιμώμενος.

Αἱ δὲ στῆλαι τῶν Ἐλεφάντων τῆς χρυσῆς πόρτης ἥκασιν ἐκ
τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν, παρὰ Θεοδοσίου τοῦ
μικροῦ, τοῦ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους μέχρι τῶν Βλαχερ-
νῶν, ὅπερ ἔκτισεν εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τῶν
δύο μερῶν τοῦ δήμου ἀπὸ χιλιάδων ὀκτώ, ὄντων δημάρ-
χων Μανδαλᾶ γένους τῶν Βενέτων, καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ
αὐτοῦ μέρους Πρασίνων, μετὰ καὶ Εὐλαμπίου συγγενοῦς.
ἡνώθησαν δὲ οἱ Βένετοι ἀπὸ Βλαχερνῶν· οἱ δὲ Πρά-
σινοι ἀπὸ χρυσίας πόρτης, καὶ ἡνώθησαν εἰς τὴν μυ-
ριάνδρον πόρτην, τὴν καλουμένην Πολύανδρον. οὕτω
δὲ ἐκλήθη Πολύανδρος, διὰ τὸ ἀμφότερα τὰ μέρη ἐκεῖ-
σε ἑνωθῆναι, αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι, αἱ ἱστάμεναι εἰς τὴν D
χρυσίαν, ἥκασι παρὰ Βιγιλίου ἀσηκρῆτις καὶ ἀστρονόμου,
κατὰ τὴν γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον εἰς τύπον
τῆς πόλεως. ἄνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν εἰσὶ καὶ λοιπὰ
55. μικρὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνουσι τοῖς πεπειραμένοις ἀ-
κριβῆ πολλὴν γνῶσιν.

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου
τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, καὶ ἵστατο
πρώην εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὅτι τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐ-
κεῖσε ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον. καὶ διὰ
τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόπολις παρὰ τῶν Μακεδόνων.
ἵστατο δὲ ὡς εἴρηται, ἡ στήλη εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὡς ἀ-
νήγειραν αὐτὴν οἱ λαοί, χρόνους ἑξακοσίους τεσσαράκον-
τα ὀκτώ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν αὐτὴν ἐν τῇ E
πόλει. Ἐκεῖσε δὲ ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι
πεδίον ἦν ὁ τόπος. ἐκ δὲ τοῦ στρατοῦ ὠνομάσθη στρατήγιον

Τὸ δὲ Μονόλιθον, τὸ ἱστάμενον ἐκεῖσε ἀπόκλασμα
ἦν τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ ἱππικόν. ἧκε δὲ ἀπὸ τῶν Ἀθη-
νῶν παρὰ Πρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ
Θεοδοσίου.

Ἵστατο δὲ εἰς τὸ αὐτὸ Στρατήγιον καὶ ὁ Τρίπους ἔχων

A spectantur, & continent simulacra & historias lapidibus insculptas.

Hexacionium erat locus muro septus, auroque ornatus a Constantino magno: duravit autem annos triginta duos, usque ad Imperium Theodosii Junioris. Extra eum stabat columna, cum statua Constantini magni, unde ipse locus Hexacionium appellatus fuit. Ibidem & aliæ multæ statuæ collocatæ erant, quas una omnes confregit Mauritius. Columnis autem hucusque integre relictis impositæ erant statuæ, ex Urbe Cyzico allatæ.

Tetrapylum prius Quadrivium vocabatur, & duravit annos centum & sexaginta usque ad Imperium Zenonis. B Ibidem cubiculum erat columnis suffultum, a Constantino magno exe ctum ad similitudinem illius quod est Romæ. In isto loco consanguinei defuncti Imperatoris, & ipsa Augusta, ante funeris elationem lugebant mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis e populo intrare aut introspicere posset: & lessum ibi sex horarum cum multo planctu faciebant, exinde funus comitabantur ad templum Sanctorum Apostolorum: eoque composito revertebantur mulieres.

Statua in Hexacionio columnæ exiguæ imposita Septentrionem versus, Constantini erat cognomento cæci junioris filii Irenæ.

In porticu cui nomen Sigma, colu- C mna statuam Theodosii Junioris, filii Arcadii sustinet, quam erexit Chrysaphius Eunuchus & Accubitor.

Statuæ Elephantorum portæ aureæ allatæ sunt Athenis ex templo Martis, a Theodosio juniore, qui condidit murum terrestrem ad Blachernas usque, intra sexaginta dierum spatium, opera duarum factionum populi, quæ octo millia hominum continebant. Venetæ quidem factionis perfectus erat Mandalas, Prasinæ vero Charsias ejus frater cum Eulampio. Utraque autem factio Veneta a Blachernis & Prasina a porta aurea, conjungebatur in porta nuncupata Myriandra, quæ alias quoque nuncupatur Polyandra, quod ambæ factio- D nes ibi unitæ fuerint. Reliquas statuas in porta aurea posuit Vigilius a secretis & astronomus: uti etiam statuam muliebrem coronatam, quæ Urbis figuram refert: sunt præterea supra & infra alia quædam parva simulacra, quæ ejus rei peritis magnam præbent scien- *Edit. Paris. pag. 27.* tiam.

Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est, quæ prius Chrysopoli stetit, quoniam ibi exercitui suo duplex stipendium uno eodem tempore erogavit; quare illud oppidum a Macedonibus Chrysopolis nominatum fuit. Annis autem sexcentis quadraginta & octo, postquam hæc statua Chrysopoli erecta est, E Constantinopolim eam transponi curavit Constantinus magnus. Propter planitiem vero loci milites ibi exerceri solebant, unde Strategii sive campi militaris a milite accepit.

Monolitum ibidem positum, fragmentum erat illius, quod in Hippodromo stat. Allatum autem est Athenis a Proclo Patritio, tempore Theodosii Junioris.

In eodem Strategio collocatus erat.

Tripos, præteritarum, præsentium & futurarum rerum notitiam continens: item polus australis, & catinus Tricaccabi, qui positus est in loco nuncupato Tziri: his enim pro oraculo erat. Eidem loco propinqua erat fortuna Urbis, quam Bardas Cæsar, patruus Imperatoris Michaelis, in alium locum transposuit; reliqua vero confregit. De Monolito chronicon auctor eamdem refert historiam. Cæterum Strategium parvum dicitur statua Leonis Macelli.

Portus Sophianus constructus est a Justino Curopalate marito Sophiæ, cognomento Lobes. In medio hujus portus visuntur quatuor statuæ, Sophiæ nempe & Justini, Arabiæ & Vigilantiæ matris ejus. Earum duæ ablatæ sunt a Philippico; continebant autem notas rerum futurarum.

Portum Eleutherii extruxit Constantinus magnus; in eo stabat lapidea statua Eleutherii a secretis scapulare super humeros & ligonem manu gestans, utrumque lapideum. Cum autem erigeretur statua Theodosii supra columnam in Tauro, terra fossili in hunc portum ingesta, totus oppletus est.

Crucem collocatam supra columnam prope Artopolia, in aula lapidibus strata, erexit Constantinus magnus, quo tempore Urbem condidit. Antiquitus autem utriusque factionis aurigæ equos ibi agitabant, verba hæc bene ominata proclamantes. Potentia crucis fit eorum auxilium. Ibidem quatuor erant portæ æreæ pro numero factionum, & totidem porticus in circuitu, & alia multa admiranda. Hæc ita permansere usque ad Theophilum, qui ejus loco ibi extruxit vallem planctus, & mancipia, servosque a negotiatoribus ejusmodi isthic venum proponi jussit.

Edit. Paris. pag. 28.

De Hospitali Theophili.

In loco nuncupato Zeugmate supra collem, ubi nunc prælongum conspicitur ædificium, in quo ægroti curantur; ibi olim a Constantino magno lupanar extructum fuerat, præter quod nullum aliud in Urbe inveniebatur. Stabat illic supra columnam lapideam Veneris statua, quam colebant meretricum isthic habitantium amatores. Circa columnam vero erant cellæ, cancellis & cortinis distinctæ, intra quas amantes libidinibus suis perfruebantur. Præterea quoque inserviebat illa statua mulieribus & virginibus, quarum suspecta erat pudicitia, his enim factum fateri nolentibus, parentes & cognati dicebant: eamus ad statuam Veneris, & illa puritatis tuæ indicium faciet. Post, ubi illuc venerant, quæ extra culpam erat, illæsa accedebat: contra vero, si qua vitiata appropinquaret columnæ ejus statuæ, illi, licet repugnanti, subito quodam impetu, vestes discerpebantur, ita ut pudenda palam apparerent. Idem eveniebat uxoribus adulteratis, eodemque indicio convincebantur. Huic violatæ pudicitiæ testimonio omnes cum summa admiratione fidem adhibebant: ipsis quoque accusatis factum postea non amplius negantibus. Soror autem uxoris Justini Curopalatæ statuam hanc confregit, eo quod ipsa quoque, denudatis pudendis adulterii convinceretur, equo illac transvehens ad balneum Blacher-

A τὰ παρῳχηκότα, τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. καὶ
ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Τρικακκάβου, ἡ τεθεῖσα
εἰς τὰ Τζύρου. εἰς μαντεῖον γὰρ ἦν ὁ τόπος. πλησίον δὲ 56.
ἐκεῖσε καὶ ἡ τύχη τῆς πόλεως. ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ
θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως μετέθηκε καὶ παρέλυσεν αὐ-
τὰ, καὶ συνέτριψε. περὶ δὲ τοῦ Μονολίθου ὁ χρονικὸς δη-
λοῖ τὴν αὐτὴν ἱστορίαν. ὁ δὲ μικρὸς Στρατήγιος ὑπάρ-
χει στήλη τοῦ Λεωμακέλλου.

Ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ ἀ-
πὸ Κουροπαλατῶν τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς. μέσον
δὲ τοῦ λιμένος ἵστανται τέσσαρες στῆλαι Σοφίας, καὶ
Ἰουστίνου, Ἀραβίας, καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.
καὶ αἱ μὲν δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον
B δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγά-
λου Κωνσταντίνου. ἵστατο δὲ καὶ στήλη λιθίνη Ἐλευθερίου
ἀσηκρήτου, φέρουσα ἐπ᾽ ὤμων σκαπούλιον, καὶ πτύον ἐν
τῇ χειρὶ, ἀμφότερα λίθινα. κτισθείσης δὲ τῆς στήλης
τοῦ Θεοδοσίου ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου, ὁ χοῦς ἐχώνετο
εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐγεμίσθη.

Τὸ δὲ σταυρίον, τὸ ἱδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον 57.
τῶν Ἀρτοπωλίων, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, ἀ-
νηγέρθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκτί-
σθη ἡ πόλις, εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς
ἵππους ἑκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι, καὶ εὐφημίζον-
τες ἔλεγον. τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις βοήθεια αὐτοῖς.
C ἐκεῖσε δὲ ἵσταντο καὶ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν,
καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες, καὶ σημειοφορικὰ
πολλὰ, καὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ἐκ τότε
δὲ ἐκτίσθη κοιλὰς κλαυθμῶνος παρ᾽ αὐτοῦ. καὶ προ-
σετάγησαν οἱ σωματοπρᾶται ἐκεῖσε πιπράσκειν τὰ
οἰκετικὰ πρόσωπα.

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου,
ὅπερ ὁρᾶται εὐμήκες κτίσμα νοσοκόμου, ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον. ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ
κλωστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ ἐρώντων τὰς
D ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ
εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον. καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς
κίονας μετὰ κερκέλλων καὶ κουρτίων. καὶ οὕτως ἐκεῖσε ἐν
ἀσωτίᾳ οἱ ἐρῶντες ἐτέρποντο. ἦν δὲ καὶ στήλη τῶν ἐν ὑ- 58.
πολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. ἐκεί-
νων δὲ μὴ θελουσῶν ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς
τε καὶ φίλοι· ἀπέλθωμεν εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα,
καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς στήλης. καὶ
ὅτε ἐπλησίαζον, ἡ μὲν ἄμεμπτος διήρχετο ἀβλαβής.
ἡ δὲ διεφθαρμένη, ἡνίκα ἐπὶ τὸν κίονα τοῦ ἀγάλματος
ἐπλησίαζεν, ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη ἐπιστασίᾳ ἀθρόᾳ,
ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἑαυτῆς
αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν λα-
E θραίως ἐμοιχεύοντο, τοῦτο ἐγίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγ-
χοντο. καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ἐπίστευον τῇ γενο-
μένῃ πορνείᾳ. ἐκεῖναι γὰρ παρ᾽ εὐθὺς ὡμολόγουν. ἡ
δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν,
συνέτριψε τὴν στήλην, διὰ τὸ καὶ αὐτῆς τὸ αἰ-
δοῖον φανῆναι μοιχευθείσης, καὶ διερχομένης ἐκεῖ-
σε ἐφ᾽ ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν,
διὰ τὸ ἐξαίσιον ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μηκέτι δύ- 59.

ναθαί τινα περιπατεῖν, πλὴν ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν.

Τὰ δὲ λεγόμενα Κοντάρια, Βίγλα ἦν ἐκεῖ μεγάλη τὸ πρότερον, ἕως ἑπτὰ χρόνους ἐφυλάττοντο ἐκεῖσε. πολέμου δὲ γινομένου δύο ἔτη, ναὸς ᾠκοδομήθη εἰδώλου μικρὸς ὑπὸ Γαλιηνοῦ, ὃν καθελὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, τῇ Θεοτόκῳ ναὸν ἀνήγειρε, καὶ ἐχάραξε τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα ἁγίαν Θεοτόκον, καὶ ἑαυτόν. καὶ ἐπετέλεσε πανήγυριν ἡμέρας δώδεκα. ὅστις ναὸς μετωνομάσθη ἡ ἁγία Θέκλα. τότε δὲ καὶ τοῦ Μιλίου ἡ καμάρα, χερσαία πόρτα ἦν, καὶ εἰς τὸ Δίππιον ἦν ἡ ἀλλαγή. αὐτὰ δὲ τὰ λεγόμενα Κοντάρια, μέγα ὄρος ἦν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς Βίγλης τῶν Βυζαντίων, πτοουμένων τοὺς δυτικούς.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Βιγλέντια, ἦν ἰσχυροτάτη φυλακὴ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπόρθη.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο, ἐν ᾧ καὶ ἀγορὰ τῶν θαλασσίων ἐμπόρων ἦν. ἐπὶ δὲ τοῦ
60. Ἰουστινιανοῦ μετεποιήθη εἰς τὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένα.

Ὁ ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἀψίδων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐκτίσθη, ὡς ὁρᾶται.

Ἡ καλουμένη Ἀσπάρου κινστέρνα ὑπὸ Ἀσπάρη καὶ Ἀρδαβουρίου ἐκτίσθη, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος, καθ' ἣν ἀμφότεροι, πληρωθείσης αὐτῆς, ἀνῃρέθησαν. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἦν, ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀετίου κινστέρνῃ, ἥτις ἀπὸ Ἀετίου πατρικίου ἐκτίσθη, στήλη ἵστατο ἐκεῖσε τοῦ αὐτοῦ Ἀετίου.

Τὴν δὲ Βώνου κινστέρναν ἔκτισε Βῶνος Πατρίκιος, ἀνελθὼν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικῶν θόλων.

Ὅτι ἀπὸ Ῥώμης πολλὰ κομίσαντες εἴδωλα, τὰ μὲν ἔστησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. ἐξαιρέτως δὲ ἑξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου. ἀπὸ Νικομηδίας στῆλαι πολλαὶ ἥκασιν, ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίκυφος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ Βασιλικοῦ. ὁμοίως καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ ἀπὸ Κυζίκου, καὶ Καισαρείας, καὶ Τράλης, καὶ Σάρδης,
61. καὶ Μωκισσοῦ, καὶ ἀπὸ Σεβαστείας, καὶ Σατάλων, καὶ Χαλδείας, καὶ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ Κύπρου, καὶ ἀπὸ Κρήτης, καὶ Ῥόδου, καὶ Χίου, καὶ Ἀτταλίας, καὶ Σμύρνης, καὶ Σελευκείας, καὶ ἀπὸ Τυάνων, καὶ Ἰκονίου, καὶ ἀπὸ Βιθυνῶν Νικαίας, καὶ ἀπὸ Σικελίας, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἀνατολῆς τε, καὶ δύσεως ἥκασι διάφοραι στῆλαι καὶ θεάματα παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλώθησαν.

Ἀρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ ἱππικῷ ἐστιν, ἔνθα οἱ παλαίοντες δοκιμάζονται.

Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὕπερθεν τῶν καγκέλλων ὁρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἥκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἐν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν, ἔφιπποι στῆλαι καὶ πεζαὶ, Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ πρὸς γέλωτα ἔστησαν·

Αἱ δὲ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἡ μὲν μία ἐστὶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐν ᾗ καὶ πλοῖον ὑπάρχει, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστὶν, ἡ ἐκ τῆς Χαρύβδεως ἐσθίουσα τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἔστιν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὃν κατέχει ἐν τῇ χειρὶ ἐκ τῆς κορυφῆς, ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ θά-

A narum; etenim adeo ingens fuerat pluvia ut alia via non nisi in dromonibus Imperatoris, eo adire posset.

Quæ nunc Contaria vocantur, prius vigilum erant excubiæ, quæ ibi durarunt annos septem. Post bellum autem biennæ fanum illic a Gallieno ædificatum est, quo destructo, Constantinus magnus S. Deiparæ templum ejus loco erexit, eique incidi curavit imaginem Christi & sanctæ ejus matris, & sui ipsius, & celebravit festum dedicationis integras duodecim dies. Hoc templum postea S. Theclæ cognominatum fuit. Tunc temporis fornix Milliarii porta erat terrestris, & in loco nuncupato Diippio, mutatio equorum cursus publici. Ipsa B vero Contaria magnus mons erat, ubi Byzantii populorum Occidentalium invasionem metuentes excubias agebant.

Biglentia ut vocant firmissima erat custodia Constantini magni cum Byzantium occupavit.

Neerii sive Natalis prima fundamenta posuit Constantinus magnus; illic forum erat eorum qui maritimas negotiationes exercebant, quod postea sub Justiniano translatum est in portum Juliani. *Edit. Paris. pag. 29.*

Aquæ ductum magnorum arcuum Valens extruxit, qualem nunc videre est.

Asparis cisterna sub Leone magno ab Aspare & Ardaburio Patriciis condita est: qua absoluta, ambo inibi interfecti fuere. Domus autem Asparis erat, quam deinde possedit Basilius Accubitor.

C Ad cisternam Aetii, quam Aetius Patritius construxit, ipsius Aetii statua posita erat.

Cisternam Boni, Bonus Patricius Roma rediens condidit, eamque cameris cylindricis texit.

Ex simulacris Roma advectis, aliquot multa in Hippodromo collocata sunt; in primis vero sexaginta, inter quæ etiam Augusti est. Nicomedia quoque multæ allatæ sunt statuæ, quarum una, nempe Diocletiani, hucusque in Hippodromo superest; stat autem ad medium tribunal Imperatoris. Præterea magna statuarum & signorum copia a Constantino magno deducta est Athenis, Cyzico, Cæsaria, Trallibus, Sardibus, Mo- D cisso, Sebastia, Satalis, ex Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Rhodo, Chio, Attalia, Smyrna, Seleucia, Tyanis, Iconio, Nicæa Bithyniæ, & ex Sicilia, omnibusque aliis tam Orientis quam Occidentis Urbibus, quæ sua quæque in columna erectæ & collocatæ fuerunt.

Dianæ statua in Hippodromo posita est, ubi palestritæ exercentur.

Quatuor inaurati equi supra cancellos positi ex Chio allati sunt sub Theodosio juniore.

In ambulacro duarum factionum stabant equestres statuæ & pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosii, ut & Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratia.

E Ex duabus Hippodromi statuis, quæ belluas gignunt, homines devorant, una denotat Justinianum tyrannum, & quæ recuperato imperio gessit; altera vero, quæ navim appositam habet, secundum aliquos Scylla est, homines a Charybde absorptos devorans; atque ille, quem capite præhensum tenet, Ulyssem refert. Alii autem, jam devoratos, terram & mare septemque sæcula, vel ut alii volunt, diluvium innuere;

illum, qui solus superest, septimum hoc sæculum significare ajunt.

Statuam sellæ insidentem, alii Verinam uxorem Leonis magni esse dicunt, alii Minervam, ex Græcia deductam.

Edit. Paris. pag. 30. Statua Hyenæ ex magna Antiochia a Constantino magno advecta est. Quæ præterea in Hippodromo spectantur signa virilia & muliebria, & variæ equorum statuæ, & lapideæ columnæ metarum earumque obelisci ærei, & monolithi sculpturæ, & statuæ curules cum earum basibus figuratis, & porticuum columnæ cum suis sibi capitulis & spiris: item pectora statuarum in sphendone, & gradus & solia, hæc omnia unde eo perlata fuerint, adscriptum est. Sed præcipue in portis æreis omnes visuntur historiæ ultimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam & incredibilem rerum quæ futuræ sunt, memoriam. Similiter etiam per totam Urbem statuas consecratas erexit, & qui ejus generis apotelesmatum peritiam habent, omnia manifesto deprehendent. Præterea quoque in tripodibus Delphicis, & statuis equestribus inscriptum est, quam ob causam positæ sint, & quid significent.

Augustus Octavianus mense Augusto primum consulatum iniit, eamque ob causam hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, Augustum appellavit. Ejusdem mensis die 19. obiit. Die autem vigesimo tertio Septembris natus fuit, & secundo die ejusdem mensis Antonio devicto solus imperium obtinuit: Quare hunc mensem honoravit, & indictionem ab eo initium sumere voluit.

Narrant Appianus, Dio, atque alii historiæ Romanæ scriptores, Cæsarem aliquando Nicopoli Durrachium navigantem, cum magna tempestate coorta, gubernator, Cæsarem dissimulato habitu non cognoscens, animo consternaretur, aperientem se gubernatori dixisse: Obluctare tempestati: nam Cæsarem vehis & Cæsaris fortunam; eoque dicto animum gubernatori reddidisse, & tempestate fortuito sedata, evasisse incolumem.

Cranus unus septem Philosophorum, qui Athenis comitati sunt Eudociam, uxorem Theodosii junioris, petiit ab Imperatore ut sibi liceret videre signa, quæ in Hippodromo asservantur; cumque post cætera omnia vidisset quoque statuam dictam vulgo Perichytem, & asinum ipsi præeuntem. Hic ille ad præsentes se convertens, quis eam posuerit interrogavit; atque ubi Valentiniani esse cognovit, o miserum, inquit, rerum statum, quando ita asini præferentur hominibus, ut hi a tergo illos ærumnose subsequi cogantur. Nomina autem illorum septem Philosophorum hæc erant: Cranus, Carus, Pelops, Nerva, Silvanus, Apelles & Curvus. Hisce præsentibus

pag. 31. Imperator aliquando equitans, vidit eos admirabundos: sed admirationis causam quærenti, Imperatori ita respondit Apelles: miramur, Imperator, quod olim mutatis Olympiis equi homines conscendent: item Nerva dixit: malum præsagit reginæ Urbium, quod cum signo fortunæ, aliud signum concurrit. Post hunc Silvanus videns signum genuflexum, hoc inquit, denotat, item

A λασσα, καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνές εἰσιν οἱ ἐθιζόμενοι, αἱ δὲ κατακλυσμόν. ὁ περιὼν δὲ ὁ ἕβδομος οὗτος αἰών. 62

Η δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σελλίον, οἱ μὲν Βηρίναν τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου Λέοντος εἶναί φασιν, οἱ δὲ Ἀθηνᾶν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθοῦσαν.

Η δὲ Ὕαινα ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἤχθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ τά τε ἄῤῥενα καὶ τὰ θήλεια, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπτήρων οἱ λίθινοι κίονες, καὶ οἱ χαλκοὶ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἡνιοχευτικαὶ στῆλαι σὺν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν ἐνιστόροις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες, μετὰ τῶν κεφαλῶν καὶ ποδίσκων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν σφενδόναις στηθέων, καὶ συν-

B στρεμμάτων, καὶ σκαλίων, καὶ σολεῶν ὁπόθεν ἐκεῖσε εὑρίσκεται γραφή. κατ᾽ ἐξαίρετον εἰς τὰς χαλκᾶς πύλας, τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τῶν μελλόντων εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ἃς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς εἰς μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων, διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. ὁμοίως 63 καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν στηλωτικῶν ἀποτελεσμάτων, εὑρήσουσι πάντα ἀληθῶς. ὁμοίως καὶ οἱ τρίποδες τῶν Δελφικῶν κακκάβων, καὶ ἔφιπποι στῆλαι γράφουσι, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἐστησαν, καὶ τί σημαίνουσιν.

Ο Αὔγουστος ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν, Σεξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον ὀνομάσας Αὔγουστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησε τῇ ιθ΄. τοῦ μη-

C νός. τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ΄. καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν Ἰνδίκτου, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται.

Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππιανὸς, Δίων τε, καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοὶ, ὡς ὁ Καῖσαρ ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυῤῥάχιον διαπερῶν, μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορήσαντος, ἀγνοοῦντος δὲ, ὅτι τὸν Καίσαρα φέρει, ἦν γὰρ κεκαλυμμένος, τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι, ἀνακαλυψάμενος εἶπε πρὸς τὸν κυβερνοῦντα. Πάλαιε πρὸς τὸν κλύδωνα, Καίσαρα φέρεις 64 καὶ τὴν Καίσαρος τύχην. ὥστε τὸν κυβερνήτην ἐπιμελέστερον προστεθέντα, καὶ τῆς τύχης διδούσης, γαλήνην γε-

D νέσθαι καὶ διασωθῆναι.

Κράνος ὁ φιλόσοφος εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τυγχάνων, τῶν τῇ Εὐδοκίᾳ συνελθόντων ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν ἡρμόσατο ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ᾔτησε τὸν Βασιλέα θεάσασθαι τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα καὶ δὴ πάντα ἰδὼν, ἀλλὰ καὶ τὸν Περιχύτην λεγόμενον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν ὄνον προβαλόμενον, στραφεὶς ἠρώτα. τίς ὁ στήσας; καὶ μαθὼν, ὅτι Οὐαλεντινιανὸς, ὢ συμφορᾶς, φησὶ, καὶ οὐαὶ, ὅταν οὕτω καὶ ὄνοι προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων, ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων. ἦσαν δὲ οἱ φιλόσοφοι κατονομαζόμενοι οὕτω. Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νέρουας, Σιλβανὸς, Ἀπελλῆς, καὶ Κύρβος. ἱππεύοντος δὲ τοῦ Βα-

E σιλέως, καὶ αὐτῶν ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων, ἔφη ὁ Βασιλεύς· τί ὁρῶντες θαυμάζετε; ἀποκριθεὶς δ᾽ ἐκ τούτων ὁ Ἀπελλῆς εἶπε· Θαυμάζομεν, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι τῶν Ὀλυμπίων ἀλλασσομένων, ἵπποι γενήσονται ἀνθρώπων ἐπιβάται. Νέρουας ἔφη· Κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχεῖον συντρέχει. Σιλβανὸς τὸ ὀκλάζον ζώδιον ἰδὼν ἔφη· τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἔσονται

ται καιροὶ ἀγόνατοι. ὁ δὲ Κύρβος, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἰδὼν· ὦ δῆμε, ἔφη, δι' ἃ δήμοι πελατεύουσιν. ὁ δὲ Πέλοψ ἰδὼν τὰς ὄρας τῶν ἵππων ἠρώτησε, τίνος τὸ πρόβλημα; τινῶν δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων, ἐκεῖνον φάναι, ἢ φιλόσοφος ἄκυρος, ἢ Βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον τετραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον καὶ εἶπεν. ὦ τετραπέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀπείρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ καὶ αὐτὸς προτραπεὶς εἶπε· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. Εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσιν, ἵνα τί ἡ πόλις διὰ τούτων δοκεῖ συνίστασθαι;

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, χεῖρα ἐπὶ προσώπου κατέχον, ὦ βία, ἐβόησεν, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν ἐζημιώθη· καί τις αὐτῷ ὑποδείξας γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ, ὑπαναγνοὺς φησίν· ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ ὡς ἐμοὶ ἄρα κέρδος ἦν, τὸ μὴ ἀναγνῶναι.

Θησαυρὸς Θεὸς σέβεται, Ἄραβες δὲ μάλιστα τι-
66. μῶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ λίθος ἐστὶ μέγας τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δʹ εὖρος βʹ. βάθος ἕν. ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσηλάτου. τούτῳ θύουσι, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἱερείου προχέουσι, τοῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ δὲ οἶκος ἅπας ἐστὶν ὁλόχρυσος. οἵ τε γὰρ τοῖχοι χρύσεοι, καὶ τὰ ἀναθήματα πολλὰ εἰσίν. ἔστι δὲ τὸ ἄγαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτοὶ σέβονται αὐτό.

Ἐκ τοῦ Ἰκονίου Περσέως καὶ Ἀνδρομέδης στῆλαι ἤχθησαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱστορεῖται τὸ παρὰ Περσέως πρὸς τὸν δράκοντα γεγονὸς θαῦμα. Δράκων ἦν ἐμφωλεύων ἐκεῖ, καὶ κατὰ καιρὸν συνηθείας ἐδίδουν κόρην περίφανῆ καὶ ὡραίαν. τότε παρέχον τὴν Ἀνδρομέδην παρθένον ὡραίαν καὶ καλήν. διερχόμενος οὖν ὁ Περσεὺς, καὶ τῆς κραυγῆς ἀκηκοὼς τῆς παρθένου, ἐπυνθάνετό τι ἂν ὀδύρηται. καὶ αὐτὴ ἐξηγήσατο, ὅτι τῷ θηρίῳ προτίθεμαι εἰς βοράν. καὶ ὃς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι Γοργόνην ἐκτεμὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀγαγὼν, τῇ κόρῃ τε μὴ πρόσβλεψαι τῇ Γοργόνῃ παραγγείλας, καὶ αὐτὸς στραφεὶς ὀπισθοφανῶς δείκνυσιν ἑαυτὴν τῷ δράκοντι, καὶ ἅμα τῷ βλέψαι ἀπενεκρώθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔχει τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, παρὰ Φιλοδώρου λογιστοῦ, διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνης τῷ δράκοντι τὸν Περσέα. εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναεία. εἶτα ἐπληρώθη θρηνῳδίας,
67. καὶ οὕτως ἐκλήθη Θρῆνος. παρὰ Φιλοδώρου δὲ, Ἰκόνιον. ἔνθα καὶ συμβιώσαντες Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδη ἐτελειώθησαν. ἐπάνω οὖν τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐστηλώθησαν ἀμφότεροι. αἵτινες στῆλαι ἤχθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἔστησαν δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου, πλησίον τοῦ Τζυκανιστηρίου.

Ἐν δὲ τῇ καταγείῳ πόρτᾳ τῇ νῦν πληρεστάτῃ, στοιχεῖον ἵστατο τῆς Φειδαλίας Ἑλληνίδος οἶμαι δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βύζαντος. ἀρθείσης δὲ κελεύσει τοῦ Βασιλέως τῆς στήλης, θαῦμα ἦν ἰδέσθαι, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ εἶναι σειό-

pora enervata instare. At Curvus, oculos in populum referens exclamavit: o populum carnificibus aliquando abundaturum. Pelops autem carceres Hippodromi conspiciens, cujusnam illud repagulum esset interrogavit; quibusdam vero Theodosii affirmantibus, respondit: aut Philosophus sine auctoritate, aut non verus Imperator. Porro Carus signum videns muliebre, quadratis Zodiaci figuris conscriptum dixit: Versuti pariter atque inexperti ex te procedent. Idem ille ut pergeret admonitus, omnia, inquit, infortunata mihi videntur: & si hæc signa, uti experimento constat, vera pronunciant, quare ergo hæc Urbs earum virtute videtur consistere?

Sub Imperatore Anastasio magno Asclepiodorus Philosophus magnum illud signum in Hippodromo videns, quod manu faciem sustulit, repente exclamavit; o vim ingenii, & prudentiæ, cui uni omnium hominum necessitas incumbit. Cum vero quidam ei litteras marmori incisas ostendisset, iste perlectis illis dixit: melius est non enunciare, quæ futura portenduntur; & quantum ad me attinet, felix essem si eas non legissem.

Thesaurum Deum, Arabes maxime colunt, cujus simulacrum est lapis quadrangulus, non figuratus, quatuor pedum altitudinem, duarum latitudinem & unius profunditatem habens. Collocatum vero est supra basim inauratam. Huic sacrificant, sanguinemque victimæ profundunt; hoc enim illis pro libamento est. Tota ædes ejusque parietes ex auro sunt, & plurima illic offeruntur donaria. Habet ejus simulacrum colitque Petra Arabiæ civitas.

Iconio statuæ Persei & Andromedæ deductæ sunt: ibi enim mirabile illud certamen Persei cum Dracone accidisse referunt. Stabulabatur illic Draco, cui stato tempore virgo dabatur nobilis & pulchra. Objecta ei fuit Andromeda virgo forma imprimis conspicua, cujus lamenta cum Perseus illuc transiens audisset; plangendi causam quærenti, ipsa omnem rem enarravit, nempe quod
esca immani bestiæ exposita esset. Hoc *Edit. Paris.*
audito Perseus abscissum Gorgonis caput, *pag. 32.*
quod virginem intueri antea vetuerat, obtendit, & versa retrorsum facie Draconi monstravit, qui simulatque illud vidit, periit. Hinc locus ille, ut tradit Philodorus logista, dictus est Iconium, quod Perseus ibi Gorgonium caput Draconi ostenderit. Nuncupabatur autem prius illa Urbs Danaja; deinde, quoniam impleta erat lamentationibus, Threnus cognominata fuit: & tandem Iconium ob præmissam Philodori narrationem. In hac Urbe Perseus & Andromeda vitam exegerunt, unde ipsorum statuæ portæ civitatis fuerunt impositæ, quæ postea Constantinopolim deductæ, collocatæ sunt in thermis Constantinianis prope Tzycanisterium.

In subterranea porta, nunc oppleta, signum stabat Phidaliæ, Græcę illius, ut opinor antiquissimę, quę uxor fuit Byzantis. Cumque jussu Imperatoris statua inde auferretur, terribile visu erat, quam locus ille aliquamdiu terręmotu concuteretur. Hoc uti omnes, ita ipse quoque Imperator valde admiratus

processionem instituit; quo facto, vix tandem precibus S. Sabæ, qui tunc temporis Constantinopoli commorabatur, terræmotus desiit.

In Neolea supra columnas albas posita est inaurata statua muliebris, currui insistens, & juxta ipsam ara cum vetulo. Ibidem quoque conspiciuntur quatuor aurati equi, & auriga currum agitans, dextera gerens parvam statuam, quam, ut ante dictum est, Constantinus magnus pro fortuna Urbis coluit, & cives usque ad Theodosium magnum solemni celebritate honorarunt. Albis enim omnes induti vestibus, statuam illam currui impositam, cum cereis deducebant a cancellis usque ad solium Imperatorium Hippodromi. Hoc autem fiebat quotannis die Urbis natali; ibidem supra duas columnas collocata erant simulacra Adami, & Evæ, & Prosperitatis & famis.

In portu Neorio bos maximus ex ære stabat, quem ferunt semel in anno mugire solitum, eoque die mali quid Urbi accidere.

Mauritii ejusque uxoris & liberorum statuæ ad portam æream supra imaginem Christi manibus extensis positæ erant, quas ipse Mauritius fieri curaverat; reliquæ vero statuæ illic collocatæ, ex terra Attica deductæ sunt: inter quas una est Philosophi cujusdam, ut tradit Ligurius. Postquam vero Mauritius a Phoca tyranno interfectus fuit, Diaconus quidam nomine Acatus, unus ex sectatoribus Eutychis hæretici, videns victos magistros suos, & ipse profugit ad castellum cognomento Serapionis situm in regione Persarum, atque statim Perittio Præfecto præsidiario significavit debilitatem civium Chalcedonensium, addens insuper, ipsum primo accessu facile eos subjugare posse. Quare supradictus Persa, sine mora se cum septem mille militibus in viam dedit, tantaque celeritate invasit Chalcedonem, ut civibus vix satis relinqueretur temporis ad transferendum reliquias S. Euphemiæ Constantinopolim, a quibus in primis impius ille proditor Acatus ultum ire festinabat, Eutychianæ sectæ scriptis illatum dedecus, & quod infortunato Eutychi istam metropolim concedere noluerant. Inter cætera, quæ tunc temporis Persæ prædando abstulerunt, fuit quoque aureum illud & encausto elaboratum signum solis cognominati Croni, quod in Persiam deductum, pro Deo coluere.

Edit. Parif. pag. 33.

Sub Leone Isauro, multa antiqua signa eversa & ablata sunt, quod is omnino irreligiosus esset.

In cavis subterraneis templi S. Mocii locus erat nuncupatus Triexodum, ubi olim, cum templum illud idololatriæ adhuc serviret, gentiles sacra sua peragebant: post templi vero consecrationem destructus & eversus fuit, multaque Gentilium & Arianorum sepulcra in ejus solo reperta sunt.

In Septentrionali porta Castri Panormi, quod a Pagano quodam Panormo ferro atque ære permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps, ibi res memoranda contigit. Cum enim aliquando illud castrum sævo arderet incendio, totaque Urbs una cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cujus porta stabat supradicta statua,

A μένον. ὥστε πάντας, ἀλλὰ μὴν τὴν Βασιλέα θαυμάσαι καὶ λιτὴν ἐπελθεῖν. καὶ μόλις παυθῆναι τὸν σεισμὸν, Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου τότε ἐνδημοῦντος, καὶ εὐξαμένου ὑπὲρ τούτου.

Ἐν τῇ λεγομένῃ Νεωλέᾳ εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας, στήλη γυναικεία χρυσέμβαφος ἵσταται ἐπὶ ἅρματος, καὶ βωμὸς μετὰ μοχαείου. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χερσὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προεγράφη, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. καὶ ἕως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γενόμενον. μετὰ κηρῶν μελανοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀψικεύοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγ- 68.

B κέλλων. τοῦτο δὲ ἐξετέλουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον τὸ γενέθλιον. ἐκεῖσε δὲ ἔνζωδοι ἐστηλώθησαν εἰς τοὺς δύο κίονας ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, καὶ ἡ Εὐθηνία καὶ ὁ Λιμός.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου βοῦς ἵστατο χαλκοῦς παμμεγεθέστατος. κράζειν δὲ αὐτὸν ἔλεγον ὡς βοῦν μίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἔκραζεν.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵστατο ἐν τῇ χαλκῇ, ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος, ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἐχούσαι. ὑπ᾽ αὐτοῦ δὲ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἥκασι γῆς. φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος. μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον, εἷς

C τις διάκονος τῶν μαθητῶν Εὐτυχίου τοῦ αἱρετικοῦ, ὀνόματι Ἀκατος, ἰδὼν ἡττηθέντας τοὺς περὶ αὐτοῦ διδασκάλους, κἀκεῖνος ἀποδράσας κατέλαβε κάστρον τι καλούμενον Σεραπίωνα. τοῦτο δὲ ἐτύγχανεν ὂν ἐν τῶν παρὰ Πέρσαις ῥηγίων. καταμηνύει δὲ Περιττίῳ τῷ φρουράρχῳ τὰ τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν τῇ Χαλκηδόνι οἰκούντων. προσθεὶς ὅτι ἅμα τῷ καταλαβεῖν αὐτὸν τούτους χειρώσασθαι. καὶ δὴ παραμηνυτὴ στρατεύσας ὁ ῥηθεὶς Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλκηδόνα· οἱ δὲ μόλις ἴσχυσαν διαφυγεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν τιμίων λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὑπὲρ ἧς τὸ πλέον ἐσπούδαζεν ὁ προδότης καὶ ἀνίερος Ἀκατος, θέλων ἀμύνασθαι αὐτὴν, διότι τοὺς αἱρέσεως αὐτῶν τόμους κατήχυνεν.

D ἅμα δὲ καὶ διότι οὐ συνεχωρήθη Εὐτύχιον τὸν ἀτυχῆ τὴν τοιαύτην εὐτυχῆσαι μητρόπολιν. λεηλατήσαντες δὲ τότε τὰ ἐκεῖσε πάντα οἱ Πέρσαι, ἔλαβον καὶ τὸ χρυσέγκαυστον ἄγαλμα τοῦ ἡλίου Θεοῦ, τοῦ λεγομένου Κρόνου, καὶ ἀπήγαγον εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεόν. 69.

Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου πολλὰ θεάματα ἀρχαῖα παρεληλύθησαν καὶ ἠφανίσθησαν, διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς Κύφοις ἦν τὸ λεγόμενον Τρίζωδον κάτωθεν. ἐν ᾧ καὶ ἀστρονόμουν ποτὲ οἱ Ἕλληνες, εἰδωλείου καὶ τοῦ ναοῦ ὄντος. ἀλλ᾽ ἐπάρθη καὶ ἠφανίσθη, ἱερωθέντος τοῦ ναοῦ. καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀρειανῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ πάτῳ, καὶ σκηνώματά τινα 70.

E συγκεχωσμένα εἰς πλῆθος.

Ἐν δὲ τῇ πρὸς Βορρᾶν πόρτα τοῦ κάστρου Πανόρμου, ὃ ὑπὸ Πανόρμου τινὸς Ἕλληνος ἐκτίσθη, διὰ σιδήρου καὶ χαλκοῦ ἀναμεμιγμένη, ἵστατο στήλη γυναικεία δικάρηνος. ἔνθα δὲ καὶ καλόν τι πρᾶγμα ἐγεγόνει. ἐμπρησμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως μετὰ καὶ τῶν τειχῶν αὐτῆς ἀφανισθείσης τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, οὗ ἡ ῥηθεῖσα στήλη ἵστατο, οὐ μό-

νον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὀργυίας εἰκοσιπέν-
τε ὑπεχώρει τοῦ τοιούτου ζωδίου. ὅτις τοῦ Χοσρόου πολιορκή-
σαντος τὴν πόλιν παρελήφθη ὑπὸ Περσῶν, καὶ ἐστὶν ἕως τοῦ
νῦν λατρευόμενον ἐν Περσίδι. καθ' ὃν χρόνον ᾐχμαλώ-
τευσε Χοσρόης καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ
τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν σὺν τῷ Πατριάρχῃ Ζαχα-
ρίᾳ. ὃν ἀνελὼν ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἡράκλειος Ῥωμαίων
ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, ἀνελάβετο τὰ ῥη-
θέντα τοῦ τιμίου σταυροῦ ξύλα, μετὰ καὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς
αἰχμαλωσίας ἁπάσης, καὶ ἠγάγετο εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν, Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι, καὶ δι' εὐχῆς Μωδέστου τότε
Πατριαρχοῦντος τῆς τοιαύτης πόλεως.

Τὸ δὲ Σμύρνιον καλούμενον, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς ἐν τῷ
πρὸς βοῤῥᾶν μέρει ὀργυίας δέκα. ἐν ᾧ εἰσι στῆλαι ἐννέα,
ὧν αἱ μὲν ὑπάρχουσι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τῆς γυναι-
κὸς αὐτοῦ Φαύστης, καὶ τοῦ πραιποσίτου Ἱλαρίωνος, καὶ τοῦ παι-
δὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογρά-
φοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταν-
τίνου τοῦ ἰδίου πατρὸς, διὰ τὸ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μοιχεῦ-
σαι ζητεῖν τὴν μητρυιὰν Φαύστην, ἥν τινα βαλανεῖον πυ-
ρωθὲν ἐδέξατο, καὶ ἐκεῖ ἀνῃρέθη. Ἑλένη δὲ ἡ μήτηρ τοῦ με-
γάλου Κωνσταντίνου, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἄδικον ἀναί-
ρεσιν ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς, ἠδολέσχει
ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει τούτου. Διὸ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ
τούτου πατὴρ ἐπένθησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, μὴ λουσά-
μενος ὅλως τὸ σῶμα, μηδ' ἐπὶ κλίνης πεσών. ἐποίη-
σε δὲ καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, ἐπι-
χρυσώσας ἐν μέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκ χρυσίου τε-
λείου, ἐπιγράψας ἐν τῷ μετώπῳ οὕτως· Ο ΗΔΙΚΗ-
ΜΕΝΟΣ ΥΙΟΣ ΜΟΥ. ταύτην δὲ ποιήσας μετά-
72. νοιαν, πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν ἐξελιπάρησεν, ἵνα ἀφεθῇ
αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι ὑπάρχουσι Σε-
βήρου, Ἁρματίου, Ζευξίππου, Βίγλεντος τοῦ τὰ Βιγ-
λέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ Σενάτῳ
παλάτια κτίσαντος. καὶ οὗτοι πάντες παρὰ τοῦ μεγάλου
Κωνσταντίνου ἐστηλώθησαν, οὓς οἱ Ἀρειανοὶ ἐπὶ Οὐά-
λεντος τοῦ παρανόμου κατέχωσαν ἐκεῖσε.

Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν οἱ ἡνίοχοι ζευξίπ-
πων, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ, οὗ καὶ
αἱ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῆς Ἀφροδίτης σκυτάλαι ἵσταν-
το, αἵ τινες ἀπεκεφαλίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν.
αἱ δὲ χαροῦχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων κατεχώσθη-
σαν ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ ἱπποδρομίου παρὰ Θεοδο-
σίου τοῦ μεγάλου.

Οἱ δὲ ιβ΄. κόφινοι τῶν περισσευμάτων πρότερον μὲν
ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Σενάτου κατέκειντο, εἶτα ἐν τῷ
εἰλήματι τοῦ φόρου κατεχώσθησαν.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, δρο-
μικῇ τὸ πρότερον οὔσῃ, εἰς εἰδωλεῖον τελούσῃ, τετρα-
κόσιαι εἰκοσιεπτὰ στῆλαι ἵσταντο, ἃς ὁ μέγας Βασι-
λεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐν τῷ μέλλειν κτίσαι τὸν θεῖον ναὸν,
73. ἀφείλετο, καὶ διεμερίσατο τῇ πόλει. οἱ δὲ πεπειρα-
μένοι τῶν προειρημένων, τὴν πόλιν περιερχόμενοι, οὐκ
ὀλίγα εὑρίσκουσιν. αἱ πλείονες δὲ ὑπῆρχον Ἑλλήνων,
ὡς προείρηται, Ἀπόλλωνος, τοῦ Διὸς, καὶ Καράτου
τοῦ πατρικίου, Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ
Σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ παρὰ
δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, καὶ ὁ νότιος
πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευ-
ροῦ τὸν Ἵρωνα φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα..

Georg. Cod. de Orig. CP.

A non tantum non fuit læsa, sed flamma viginti quinque ulnas inde refugit. Post, ubi Chosroes urbem expugnavit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. Eodem tempore cepit Chosroes Jerosolymam, auferens inde sanctam & salutarem crucem Christi cum Zacharia Patriarcha, quam devicto Chosroe, Heraclius Romanorum Imperator vigesimo Imperii sui anno, una cum sacrosancto ligno crucis & omnibus captivis recepit, atque Constantinopolim reduxit, Dei gratia adjuvante, nec non precibus Modesti, tunc Patriarchæ illius Urbis.

Locus nuncupatus Smyrnium habet Septentrionem versus concavitatem sub- *Edit. Parif.*
B terraneam decem ulnarum: inibi posi- *pag. 34.*
tæ sunt novem statuæ, interque eas Constantini magni & Faustæ uxoris ejus, & Hilarionis Præpositi, & Crispi filii Constantini; cui Herodotus & Hippolytus Chronographi tradunt caput fuisse amputatum a patre Constantino magno, quod falso suspicaretur ipsum Fanstæ novercæ pudicitiam sollicitasse, quæ postea balnei æstu suffocata est. Helena vero Constantini mater ægre ferebat injustam mortem illius juvenis, dignitatem Cæsaris jam adepti, & assiduo nil aliud vel loquebatur vel meditabatur, quam præcipitem & injudicatam ejus condemnationem; quare tandem quoque pater sera permotus pœnitentia, integros quadraginta dies ipsum luxit,
C tanta animi ægritudine, ut numquam nec lavaret corpus, nec lecto recumberet. Præterea statuam ei posuit ex argento puro & ex parte inauratam, præter caput; quod ex puro puto auro confectum erat, inscriptis in fronte his verbis. Filius meus injuria affectus. Hac igitur ratione pœnitentiam agens, Deum quoque multis & assiduis precibus, illius peccati veniam exoravit. Reliquæ statuæ sunt Severi, Harmatii, Zeuxippi, Vigilantii, & Eleutherii, qui Palatium Senatus condidit. Hæ omnes statuę a Constantino magno erectæ erant, quas sub Valente hæretico Ariani in eo loco terra obruerunt.

In Senatu statuæ aurigarum circen-
D sium positæ erant, in organo scilicet astronomico, ubi etiam Dianæ & Veneris statuæ erant collocatæ. Ibidem Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis occisus fuit. Cæterum currus peremptorum aurigarum sub porticu Hippodromi a Theodosio Imperatore depositi fuerunt.

Duodecim corbes reliquiarum primum quidem in Palatio Senatus collocati erant: postea vero in porticum Fori transpositi fuerunt.

In Ecclesia magna S. Sophiæ, quæ prius forma oblonga erat, & idolorum cultui serviebat, stabant quadringentæ viginti septem statuæ, quas magnus Imperator Justinianus, templum illud divino cultui ędificaturus, inde abstulit
E & per Urbem distribuit. Harum non paucas docti urbem perambulantes inveniunt. Major autem earum pars, ut supra dictum est, erant gentilium, Apollinis nempe, Jovis, Cari, Diocletiani, & duodecim signorum cęlestium, item Lunę, Veneris, & Arcturi sideris, quod duę Persieę columnę sustinent; & Poli australis, & sacerdotis Minervæ, a cujus latere stabat Hero Philosophus

Edit. Parif. pag. 35. fatidicus. Christianorum etiam statuæ
inter eas erant non paucæ, ex quarum
numero quarundam facienda est men-
tio; Constantini magni, Constantis,
Gallieni, Theodosii, Juliani Cæsaris, &
alterius Juliani præfecti, Licinii Augu-
sti, Valentiniani, Theodosii ejusque fi-
lii Arcadii, & Serapionis Consulis. He-
lenæ matris Constantini tres inter eas
erant statuæ; una ex marmore prophy-
retico, altera ex crustis argenteis supra
columnam æream, tertia vero ex ebo-
re, quam posuit Cyrus Rhetor.

Manaim præfectus militum, post Scy-
thas fortiter devictos, statuam meruit
in loco nuncupato Horreo, quem qui-
dam etiam vocant Modium. Erat au-
tem olim Horreum, ubi nunc stant co-
lumnæ & arcus ante domum, quæ ap-
pellatur Crateri: ibidem collocata erant
modius æreus & horologium, & duæ
manus æreæ hastis infixæ. Neque hoc
silentio prætereundum est, modium sub
Valentiniano ibi statutum fuisse; tunc
enim modiorum usus Constantinopoli
cœpit. Principio autem modius ille ex
argento factus erat, ut perspicue decla-
rat Theodoretus: Cæterum manus æ-
reæ propterea supra modium positæ
sunt. Cum Imperator sanxisset, ut mo-
dius frumenti cumulate venderetur, &
naviculario vetuisset edicto obsistere,
uni eorum contra facienti dextra ma-
nus amputata est. Hinc igitur manus
illæ formatæ sunt, ut neque dantes ne-
que recipientes statutis contradicerent.
Ibidem supra arcum ejusdem Valenti-
niani statua collocata erat, dextra ge-
rens examen argenteum, quod ad pa-
ctam barbaris pecuniam solvendam a
Cyro Protectore ablatum est, quo tem-
pore recuperato Imperio Justinianus Rhi-
notmetus secundum imperabat.

Menandri vatis statua Constantinopo-
lim deducta fuit & collocata ad ædes, si-
ve in Artopolio. Erat autem tota ex
argento ductili confecta, latitudine octo
cubitorum, & quindecim longitudine.
Hanc confregit pius Imperator Marcia-
nus, & nummos ex ea cusos pauperibus
distribuit.

Arbaburius præfectus militum sub
Leone magno Imperatore, in regione
Thracia, Herodiani statuam invenit,
incurvam prorsus & obesam. Quare ejus
deformitate permotus, eam confregit
quo facto in ea invenit centum & tri-
ginta tres libras auri. Hoc vero statim
cum magno gaudio Imperatori nuncia-
vit, qui arrepta occasione ipsum e me-
dio sustulit. Ille autem cum jam inter-
ficeretur, ultima hæc verba cum lacry-
mis & lamentis protulit: Nemo umquam,
pag. 36. qui aurum plumbo admiscuit pœnam me-
ruit; ut nunc mihi evenit. Hæc ubi
dixit, continuo occisus est. Equidem
Philosophi illac transeuntes non aliam
causam mortis Ardaburii fuisse putant
quam demolitionem statuæ Herodiani.
Simul etiam cum Ardaburio Aspar ejus
frater & collega præfecturæ faterno
plane animo mortem obiit; cujus sta-
tua equestris in Taurina regione urbis
hucusque integra servatur. Domum ve-
ro Asparis postea possedit Basilius Accubi-
tor.

Ad dextram fori partem statuæ duo-
decim ex marmore porphyretico erant,
& totidem Sirenes inauratæ, quas vul-
gus equos marinos vocat. Harum duæ

A ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγων ἐ-
πιμνησθῆναι. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ Κώνσταντος, καὶ
Γαλλιηνοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος, καὶ ἑτέρου
Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ,
καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑ-
πάτου, καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν
μία πορφυρὰ διὰ μαρμάρων, ἑτέρα διὰ ψηφίδων ἀργυ-
ρῶν ἐν χαλκῷ κίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύρου
ῥήτορος προσενέγκαντος.

Ὁ Μαναὶμ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Σκύθας κατὰ
κράτος, στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ Ὡρείῳ,
ὅ τινες καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον,
ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες καὶ ἀψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον
B οἶκον τοῦ Κρατεροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ Ὡ-
ρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπὶ ἀκοντίων. τὸν δὲ μό- 74.
διον δέον ἐπὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ Οὐαλεν-
τινιανοῦ ἐτυπώθη. Τότε γὰρ καὶ ἀρχὴ μοδίων ἐπὶ τῶν ἐν
Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνηρευνήθη. τοῦτο τοῦ ἀργυ-
ροῦ τυπώσαντος. ἄργυρος δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώθη τὸ νό-
μισμα. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανώτατα. αἱ
δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἐκ τότε ἄνωθεν προετυπώθησαν. τοῦ
Βασιλέως τὸ κυμύλιον μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ ἀν-
τέρειν δὲ τοῖς ναυτιῶσι προστάξαντος, ἐν τῷ κατωγέῳ
μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν καὶ ἐτυπώ-
θησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν,
ἀμφότερα ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ἔν-
C θα τοῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο εἰς τὴν ἀψῖ-
δα, ἑξάμον ἀργυροῦν τῇ τῇ δεξιᾷ κατέχουσα, ὃ καὶ
ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ Πρωτίκτορος ὑποχω-
ρείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμή-
του.

Μενάνδρου μάντεως στήλη ἐπηνέχθη ἐν τῇ πό-
λει, καὶ ἔστη ἐπὶ τὸν ἀρτοτυρειανὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸ
Ἀρτοπώλιον. ἦν δὲ ἀργυροέλατος, πλάτος ἔχουσα
πηχῶν η'. καὶ μῆκος πηχῶν ιε'. ἣν κατεάξας ὁ εὐσε- 75.
βὴς Βασιλεὺς Μαρκιανὸς, ἐχάραξεν εἰς ἀργύρια,
καὶ διένειμε τοῖς πένησι.

Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ εὐ-
σεβοῦς Βασιλέως, ἐν τοῖς Θρᾳκώοις μέρεσιν, Ἡρω-
D διανοῦ στήλην εὗρεν ἐπίκυρτον πάνυ καὶ παχεῖαν, καὶ
θυμωθεὶς διὰ τὸ ἀνείδεον αὐτῆς, κατέστρεψεν αὐτήν·
ἐν δὲ τῷ καταθραύειν εὗρεν ἐν αὐτῇ χρυσίου λίτρας ἑ-
κατὸν τριάκοντα τρεῖς, καὶ αὐτίκα μετὰ προθυμίας
περιμηνύουσι περὶ τούτου τῷ Βασιλεῖ. καὶ ὁ Βασιλεὺς
εὑρὼν ἀφορμὴν ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐν δὲ τῷ σφάζεσθαι,
ὀδυρόμενος ἔλεγεν· οὐδεὶς μολύβδῳ χρυσίον καταμί-
ξας, ἐπιζήμιος εὑρίσκεται, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τού-
τῳ Βασιλεῖ ὡς ἐμὲ συμβέβηκε. καὶ οὕτως ἀπεκτάνθη.
ἔνθα καὶ οἱ διερχόμενοι τὸν τόπον μάλιστα φιλόσοφοι οὐ
τοῖς προτέροις κακοῖς τὸν θάνατον Ἀρδαβουρίου ἐνέβαλ-
λον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως.
ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελ-
E φὸς αὐτοῦ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο. οὗ
καὶ στήλη ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν ἕως τῆς δεῦρο ἐσώζετο
ἐν ἵππῳ καθημένη. τὸν οἶκον τοῦ Ἄσπαρος εἶχε Βασί-
λειος ὁ παρακοιμώμενος.

Κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ φόρου, στῆλαι ἐν μαρ-
μάροις πορφυραῖς ἦσαν δώδεκα, καὶ Σειρῆνες δώδε-
κα· ἃς οἱ πολλοὶ θαλασσίνους ἵππους ἐκάλουν. ἦσαν 76.
δὲ χρυσέμβαφοι. δύο δὲ ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἡμῶν καθηρέ-

θησαν, καὶ τρεῖς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπηνέχθησαν· αἱ δὲ λοιπαὶ σώζονται.

Η δὲ τύχη τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀψῖδι τοῦ φόρου, ἣν Μιχαὴλ ὁ Ραγκαβὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως κελευσθεὶς ἐχειροκόπησεν, ἵνα μὴ ἰσχύωσι τὰ δημοτικὰ μέρη ἐπανίστασθαι κατὰ Βασιλέων·

Εν τῷ φόρῳ ὁ σταυρὸς ὁ μέγας γράφει, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. οὗτος δὲ ἐστιν ἀντίτυπος, οὗ ἐθεάσατο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρυσέμβαφοι, υἱοὶ αὐτοῦ εἰσιν. καὶ ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, ἐλέφας χαλκοῦς ἵστατο, ἔνθα καὶ παράδοξον ἐδείχθη θέαμα. σεισμοῦ γάρ ποτε γεγονότος, καὶ πεπτωκότος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὄπισθεν ποδῶν κατεαγότος, οἱ ταξεῶται, (ἔθος γὰρ ἦν, παρ' αὐτῶν τὸν φόρον φυλάττεσθαι) συνδραμόντες τοῦ ἐγεῖραι τὸν ἐλέφαντα, εὗρον ἔσωθεν αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀστᾶ ἀνελλιπῆ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, ἐν ᾧ γέγραπτο. Αφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. Ο δὲ ἔπαρχος εὔνους τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῇ πόλει τυγχάνων,
77. λαβὼν ὅλον τὸ τοιοῦτον ζώδιον, εἰς προσθήκην τῷ δημοσίῳ νόμισμα ἐχάραξεν. ἀλλὰ καὶ χοῖρος ἵστατο ἄνωθεν τῶν κατὰ συνάδην ἱσταμένων κιόνων, σημαίνων τὴν κραυγὴν τῆς πανηγύρεως, καὶ γυμνὴ στήλη πλησίον αὐτοῦ, σημαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων.

Συσ[illegible]ματια δὲ ἵστανται μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων, ἐν οἷς δηλοῦνται ἐν ἱστορίαις τὰ μέλλοντα γενέσθαι ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πάντα ἐστήλωσεν Απολλώνιος ἐκεῖνος ὁ Τυανεὺς, ὁ σοφὸς καὶ ἄριστος ἀστρονόμος, καὶ ἐστοιχειώσατο ὀνόματα ἐπικρατείας ἕως τέλους αἰώνων.

Εν δὲ τῷ μεγάλῳ Μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἵσταται ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ μῆλον καὶ στηλοειδές τι στεφανοῦν ἀνδροείκελον ἄγαλμα ἔχοντος, ἣν ἀναγείρας, τῇ πόλει πολλὰ σιτηρέσια δέδωκεν.

Οἱ δὲ ἐκεῖσε ὀκτὼ κίονες, καὶ οἱ ποδίσκοι, ὁμοίως καὶ τῶν Αρτοπωλίων ὀκτὼ κίονες, καὶ τῶν Τζυκαλαρείων τῆς χαλκῆς, ἔχουσιν ἱστορίας πολλὰς, ἃς καὶ Καλλίνας ἐχρύσωσεν.

Εν δὲ τῷ Ξηρολόφῳ, ὃν πρώην θέαμά τινες ἐκάλουν, ἵστανται κοχλιάδες ιϛ'. καὶ συνθετος Αρτεμις, καὶ ἕτεραι πολλαὶ στῆλαι εἰς τὰς ἀψῖδας. ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Θεοδοσιακὸς φόρος.

78. Οτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ, πλησίον κατὰ ἀνατολάς. ἅς τινας οἱ Αρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι πυρὶ παρέδωκαν ἐν τῷ Κορωνίῳ μήλῳ, μετὰ καὶ τοῦ τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ Χριστοῦ, καθὼς Αγγυρανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ Αναστάσιος ἡμῖν παραδεδώκασιν.

A subversæ sunt: tres ad S. Mamantem translatæ: reliquæ etiamnum ibi extant.

Fortuna urbis ærea cum modio posita erat in Orientali arcu fori. Huic Michael Rangabe jussu Imperatoris manus amputavit, ne factiones populi quicquam contra Imperatores moliri possent.

In magna cruce Fori scriptum est: Sanctus, Sanctus, Sanctus; eamque Constantinus magnus ad instar illius fieri curavit, quam viderat in cælo. Statuæ vero inauratæ quæ ibi conspiciuntur filiorum ejus sunt. Præterea olim ad sinistram magnæ statuæ Elephas æreus stabat, ubi res visu mirabilis accidit.
B Cum aliquando terræ motu collapso unus pedum posteriorum casu diffringeretur, Taxeotæ, quos moris erat forum custodire, accurrentes ad erigendum elephantum, ossa imminuta in eo invenerunt corporis humani integri, & tabellam, cui inscriptum erat. A Venere Virgine sancta ne mortua quidem separor. Præfectus autem, qui Imperatori & urbi bene volebat, totum illud signum augendo ærario publico in nummos redegit. Ibidem etiam stabat porcus, supra columnas contiguas, multitudinis strepitum denotans: & prope visebatur alia statua nuda, significans impudentiam eorum, qui vendunt & qui emunt.

C In medio Foro compages quædam seriesque figurarum columnis impositæ visuntur, quæ res Urbi aliquando eventuras indicant. Illas vero omnes erexit Apollonius Tyaneus, astronomiæ scientissimus, iisque nomina successiva Imperatorum usque ad sæculorum finem insculpsit.

In magno Miliario collocata est Theodosii statua equestris ex ære, manu gerens pomum, & parvam statuam ipsum coronantem. In ejus dedicatione annonam largissimam populo præbuit. *Edit. Paris. Pag. 37.*

Octo autem quæ illic sunt columnæ cum suis spiris, totidemque aliæ in Artopoliis positæ, atque columnæ Tzycalariorum & quæ stant in Chalce, omnes illæ multas continent historias, quas Cal-
D linas inauravit.

In Xerolopho, quem prius Theama sive spectaculum quidam vocabant, erant testudines sedecim, & Dianæ statua composita, & complures aliæ supra arcus. Tandem vero denominatus est Forum Theodosianum.

Imagines Metrophanis Alexandri & Pauli a Constantino magno tabulis ligneis incisæ erant & collocatæ supra magnam columnam Porphyreticam ad Orientem, quas Ariani rerum potiti in miliario aureo combusserunt una cum imagine S. Deiparæ & ipsius Jesu Christi infantis, ut Ancyranus Chronographus libro decimo, & Anastasius memoriæ prodiderunt.
E

ΠΕΡΙ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Αγιος Αγαθόνικος ὑπὸ Αναστασίου πρότερον, καὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον ἀνεκαινίσθη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ Πατριάρχαι

DE ÆDIFICIIS
Constantinopolitanis.

Templum S. Agathonici primo ab Anastasio, secundo autem a Justiniano magno renovatum est. In hoc

templo intra quinquaginta annos septem Patriarchæ Episcopatum gessere, & quatuor Imperatores coronati sunt. Ob quam vero causam mutatum sit non novi. Vicinum huic templo erat Palatium maximum. Cæterum sub Tiberio socero Mauricii mutatum est & inclusum intra Palatium Imperatorium.

Murus Occidentalis magnarum portarum sub Leone magno & pio renovatus est: Quo tempore supplicatio habita fuit, & cantatum quadragies, Kyrie eleison: acclamante factione Prasina: Constantinus & Theodosius magnus & Leo fortiter vicerunt.

Muros maritimos antea neglectos Tiberius Apsimarus renovavit, secundo autem restauravit eosdem Theophilus.

Templa SS. Mocii & Menæ dicavit Constantinus magnus, cum prius essent fana idolorum. Et quidem S. Menam, ejectis dumtaxat simulacris, & novo indito nomine, uti erat reliquit. Integram vero ipsius structuram, cum vestibulis & sacris vasis annis centum & sexaginta novem post procurarunt Pulcheria & Marcianus.

Templum S. Mocii dupulo tunc majus, quam nunc est, media parte contraxit Constantinus magnus, & altare ibidem
Edit. Paris. pag. 38. erexit. Quoniam vero ibi olim S. Mocius interemtus fuerat, ea re templum hoc ipsius nomini dicavit, ejusque corpus illuc transtulit.

Tempore Theodosii magni ejiciebantur Ariani Ecclesia magna; posteaque reversi, permissu Imperatoris occuparunt templum S. Mocii. Septimo autem anno, postquam hoc templum ab Arianis ædificatum & possideri cœptum fuerat, corruit, dum sacra fierent, plurimosque illorum oppressit. Tempore autem Justiniani magni denuo templum illud extructum fuit, & hucusque salvum permansit.

Constantinus magnus ædificavit Ecclesiam veterem S. Irenæ, & templum S. Sophiæ oblongum, & S. Agathonicum, & S. Acacium cognominatum Heptascalum, sive ad septem gradus. Templum vero SS. Apostolorum una cum ipso mater ejus exstrui curavit, forma oblonga & tecto ligneo opertum. Item monumenta Imperatorum, in quorum uno ipse cum matre conditus est.

Monasterium Bethleem condidit S. Helena: item aliud nuncupatum Gastria. Causa autem ejus denominationis hæc est. Helena Constantini mater, sacram Christi crucem Hierosolymis afferens, ingressa est Constantinopolim per portam quæ vocatur Littorea, & quæ supra crucem reperta erant, lilia, phylla, basilica, triacontaphylla, sampsucha, balsama, ea omnia, quo conservarentur, in vasis plantavit, atque ibi deposuit, & Monasterium in eodem loco nomine Gastria extruxit.

Palatium & Gerocomium nomine Littoreum condidit eadem S. Helena; similiter & S. Theodorum cognominatum Claudii.

Urbicius, qui præfuit structuræ, ædificavit templum S. Juliani propriis sumtibus. Ibidem erant castra Romanorum.

In loco nuncupato Alonitzio, prope Taurum, Palatium terrestre extruxerat Constantinus magnus, ad recipiendum Romanos proceres. Cum vero

A ἐπισκόπησαν ἑπτὰ ἐπὶ χρόνους πεντήκοντα, ϗ Βασιλεῖς ἐστεφηφόρουν ἐκεῖσε τέσσαρες. δι᾽ ἣν δὲ αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ θυμοῦ, οὐ γινώσκεται. ϗ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μέγιστον. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, διολισθὲν εἰς τὰ Βασίλεια.

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου ϗ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε ϗ ἐλιτάνευσαν, ϗ τὸ Κύριε ἐλέησον τεσσαρακοντάκις ἐξεβόησαν, ϗ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξε. Κωνσταντῖνος ϗ Θεοδόσιος ὁ μέγας, ϗ Λέων, εἰς κράτος ἐνίκησαν.

Τὰ δὲ τείχη τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀνεκαινίζοντο ὑπὸ Τιβερίου Ἀψιμάρου· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦσαν πάλαι, 79.
B ϗ ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.

Τὸν ἅγιον Μώκιον ϗ τὸν ἅγιον Μηνᾶν ἐποίησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ναοὺς ὄντας τὸ πρὶν εἰδώλων· ϗ τὸν μὲν ἅγιον Μηνᾶν, καθὼς ἦν εἴασεν, ἐκδιώξας δὲ τὰ ἀγάλματα, ἐπωνόμασε τὸν ναὸν οὕτω. τὴν δὲ πλείαν αὐτοῦ οἰκοδομὴν ἐποίησε μετὰ χρόνους ρξθ΄. Πουλχερία ϗ Μαρκιανὸς, σὺν τοῖς προαστείοις ϗ ἱεροῖς σκεύεσι.

Τοῦ δὲ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἄλλα δύο μήκη μείζονος, παρ᾽ ὃ ἐστιν νῦν, ἐξέκοψε τὸ ἡμισύ τοῦ ναοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ϗ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον. διότι δὲ ἀνῃρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε, τούτου χάριν ἀνήγειρε ϗ τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον αὐτοῦ, ϗ τὸ σῶ-
C μα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν.

Εν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξωρίζοντο οἱ Ἀρειανοὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ϗ ἐλθόντες πάλιν, κατῴκησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ϗ παρεκάλουν τὸν Βασιλέα κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε, ϗ γέγονε· ϗ εὐθὺς ἀνεγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοὶ, ϗ δοξάζεται παρ᾽ αὐτῶν ἔτη ζ΄. ϗ πίπτει λειτουργούντων αὐτῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει, ὅτε ϗ Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς ϗ ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνήγειρε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, ϗ τὴν ἁγίαν Σοφίαν δρομικὴν, ϗ τὸν ἅγιον Ἀγαθόνικον, ϗ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον. τοὺς 80.
D δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ἔκτισεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, δρομικὸν ξυλόστεγον ποιήσασα· ϗ μνημεῖα τῶν βασιλέων, ὧν ἐντὸς κεῖται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ϗ οὗτος.

Τὴν μονὴν τὴν Βηθλεὲμ ἔκτισεν ἡ ἁγία Ἑλένη, ϗ τὰ Γάστρια. καλοῦνται δὲ οὕτω, διότι κομίσασα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς πόρτης τῆς ψαμάθου, ϗ τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖσε ἐπάνω τοῦ σταυροῦ κρίνα τε, ϗ φύλλα, ϗ Βασιλικὰ, ϗ τριακοντάφυλλα, ϗ κώστους, ϗ σάμψυχα, ϗ βάλσαμα ἐφύτευσεν εἰς γάστρας εἰς τὸ διασωθῆναι. ἐκεῖσε δὲ ἀπληκεύσασα, ὠνόμασε τὸν τόπον Γάστρια, ϗ μονὴν ἀνήγειρεν.

Τοῦ δὲ ψαμάθου τὰ παλάτια, ϗ τὸ Γηροκομεῖον ἐκτίσθησαν ϗ αὐτὰ παρὰ τῆς ἁγίας Ἑλένης. ὁ-
E μοίως ϗ ὁ ἅγιος Θεόδωρος τὰ Κλαυδίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Ιουλιανὸν ἀνήγειρεν Οὐρβίκιος, ὁ παραστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἐξ οἰκείων ἐξόδων, ἐν ᾧ ϗ ἦσαν ἄπληκτα τῶν Ῥωμαίων.

Εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, τὸ πλησίον τοῦ Ταύρου παλάτια ἦσαν χερσαῖα, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα, πρὸς τὸ ἀπληκεύειν τοὺς προκρίτους τῶν Ῥωμαίων. Εν οἷς καὶ Θεοδόσιος

81. ὁ μέγας πένης ὢν καὶ ἀπελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔ- A
ξω τοῦ παλατίου ἠπλήκευσεν εἰς τὰ Ῥουφίνου τοῦ σκυ-
τοτόμου, εἰς τὴν βάσιν τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ
αὐτὸς Ῥουφῖνος, ἔσχατος ἐγίνετο παρὰ Θεοδοσίου μά-
γιστρος, ὃς ἔκτισε τὰς Ῥουφινιανάς.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε λό-
γῳ τῶν βασιλικῶν ἐργοδοσίων. ἐκλήθη δὲ Μάγ-
γανα, διὰ τὸ τὰ Μάγγανα πάσης τῆς πόλεως, καὶ
τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς
τὴν τειχομαχίαν σκεύη.

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν πανεύφημον, τὴν ἐν τῷ
ἱπποδρομίῳ, ὁ αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, κοσ-
μήσας τὸν ναὸν διὰ πολυτελοῦς ὕλης, μετὰ δὲ υμη'. ἔ-
τη, ὁ μισόθεος Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, ἀρμαμέν- B
τα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον τῆς
ἁγίας σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης κα-
τέρριψεν. μετὰ δὲ χρόνους λζ'. Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη Αὐ-
γοῦστα ἡ Ἀθηναία, τοῦτον πάλιν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τὸ
ἅγιον λείψανον ἐν Λέσβῳ εὑροῦσα ἀνεκόμισε.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ
πῆξαι τὸ θεμέλιον, κατὰ τὴν παρ᾽ αὐτοῦ γενομένην σχη-
ματογραφίαν, πεζὸς ἐξῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ.
ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον, ἔλεξαν αὐτῷ οἱ ἄρ-
82. χοντες αὐτοῦ· ἐνταῦθα ποίησον τὸ τέλος τοῦ τείχους.
ἐκεῖνος δὲ ἔφη· ἕως οὗ στῇ ὁ προαγωγός μου, ἐκεῖσε
πληρώσω. μόνος γὰρ ἐκεῖνος ἑώρα τὸν ἄγγελον προ-
πορευόμενον αὐτοῦ. ἀπελθὼν οὖν μέχρι τοῦ Ἐξωκιο- C
νίου πεζὸς, μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ἐθεάσα-
το τὸν ἄγγελον τὴν ῥομφαίαν πήξαντα, καὶ μηνύσαντα ἕ-
ως ἐκεῖ στῆναι αὐτόν. διὰ γοῦν τοῦτο ἔπηξεν ἕως ἐκεῖσε
τὸ τεῖχος, καὶ ἔστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ φόρου, ὅτι εἰς μίμησιν τοῦ
Ὠκεανοῦ ἐκτίσθη κυκλοειδῶς, καὶ ψεύδονται οἱ τοῦτο
λέγοντες. τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ἤδη προ-
λαβόντες εἴπομεν. ἐκεῖσε δὲ ἦν καὶ ὡρολόγιον χαλ-
κοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου.

Εὑρὼν δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὰς φυλακὰς τοῦ
Βυζαντίου εἰς τὸ στρατήγιον, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς τοὺς κατα-
κλείστους ἐφρούρει. διήρκεσαν δὲ χρόνους σπγ'. μέχρι τῆς
Βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππάδοκος. D

Τὸ νῦν καλούμενον Πραιτώριον, οἶκος ἦν Πατρι-
κίας χήρας ὀνόματι Μάρκας. διὰ γὰρ τὸ εἶναι πονη-
ρὰς τὰς φυλακὰς καὶ ζοφώδεις καὶ πλήρεις δυσωδίας
πάσης, καὶ μὴ ὑποφέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους,
83. δέδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκᾷ τῷ Βασιλεῖ, καὶ οὗ-
τος ἐποίησεν αὐτὸν πραιτώριον.

Τὰ δὲ Νούμερα καὶ τὴν χαλκῆν, ὁ μέγας Κων-
σταντῖνος ἔκτισε, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀργὰ, ἐποίησεν
αὐτὰ φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος καὶ οἱ καθεξῆς.

Τὸν ἅγιον Φιλήμονα, καὶ τὸν ἅγιον Εὐδόξιον, ἀ-
νήγειρεν Εὐδόξιος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τοῦ μεγάλου
Κωνσταντίνου.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἀναστάσιος παρὰ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ E
αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀ-
ναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησε
μετὰ ἔτη σπ'. τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὴν Χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον, καὶ τὸν ἅγιον
Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κων-
σταντῖνος ἤγειρεν. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὁ τῆς μεγάλης ἐκ-
κλησίας κτίστωρ, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἅγιον Ἀκάκιον.

Theodosius magnus, tenuioris adhuc for-
tunæ, ut primum Constantinopolim ve-
nit, divertit extra hoc Palatium ad Ru-
finum sutorem, ad basim columnæ Tau-
ri. Hic Rufinus ultimo a Theodosio
magister creatus fuit, & ædificavit ther-
mas Rufinianas.

Mangana quoque extruxit Constantinus
magnus ceu officinas imperiales. Dicta
autem sunt Mangana quod illic reposita
essent omnia instrumenta bellica & ma-
teriæ mechanicæ, & apparatus necessa-
rius ad oppugnanda mœnia.

Item templum S. Euphemiæ in Hip-
podromo condidit Constantinus magnus, *Edit. Paris. pag. 39.*
& pretiosa exornavit materia; quod
post quadringentos quadraginta & octo
annos Constantinus Copronymus muta-
vit in Armentarium & sterquilinium pu-
blicum, reliquiis S. Euphemiæ cum lo-
culo in mare projectis. Post annos vero
triginta septem pene Atheniensis hoc
templum reædificavit, & sanctas reli-
quias apud Lemnum insulam repertas,
eo iterum transtulit.

Constantinus magnus urbis suæ fun-
damenta positurus juxta formam quam
designaverat, ipse pedibus circumivit,
comitantibus cum proceribus suis: qui,
ubi usque in forum perventum fuit, mo-
nuere, ut illic pomærio finem statueret.
Ille vero respondit: non nisi ubi is, qui
me præcedit ductor constiterit, finem
faciam. Videbat nimirum solus ange-
lum præeuntem. Progressus igitur pedi-
bus cum toto Senatu usque ad Exocio-
nium, vidit ibi angelum, defixa in ter-
ram romphæa, stationis indicium facere,
quare ipse quoque ibi substitit, & finem
pomærio statuit.

Forum ad imitationem Oceani circula-
ri forma constructum esse, quidam falso
referunt. Veram autem formæ ejus cau-
sam nos supra diximus. Ibidem horo-
logium æneum, Cyzico deductum, col-
locatum erat.

Cum Constantinus in Strategio car-
ceres antiquos Byzantii invenisset, ipse
etiam eodem in loco reos asservari vo-
luit. Permansere autem istic carceres
publici annos ducentos octuaginta tres,
usque ad Imperium Phocæ Cappado-
cis.

Ædificium, quod nunc vocatur Præ-
torium, olim domus erat viduæ Patri-
ciæ, nomine Marciæ, quæ sortem acer-
bam carceribus inclusorum miserata,
quod fætore, caligine, & angustia loci
excruciarentur, accepto pretio domum
suam Phocæ Imperatori concessit, qui
ex ea fecit Prætorium.

Numera & Chalcen Constantinus ma-
gnus extruxit: sed quoniam nulli usui
erant, ideo Heraclius & reliqui dein-
ceps Imperatores ea in custodiam mu-
tarunt.

Templa S. Philemonis & S. Eudoxii
ædificavit Eudoxius Patricius & Præfe-
ctus magni Constantini.

Templum S. Anastasii Irene cum fi-
lio Constantino cæcato extruxit.
Martyrium vero consummavit S. A-
nastasius tempore Heraclii, annis du-
centis & octo post Constantinum ma-
gnum.

S. Procopium in Chelone & S. Aca-
cium Heptascalum condidit B. Con-
stantinus magnus: posteriori vero pri-
mus nomen imposuit Justinianus S. So-
phiæ conditor.

Edit. Parif. pag. 40. Mesolophum sive Meditullium in medio situm est septem collium urbis: tres scilicet ab utraque parte sunt, & inter utrosque Mesolophum, quod vulgo etiam Melomphalum, sive Urbis umbelicum vocant.

In Chalce statuam æream Domini nostri Jesu Christi erexerat Constantinus magnus: Leo autem pater Caballini sive Constantini Copronymi eam evertit. Quæ hodieque illic visitur musivi operis imago Dei, posita fuit ab Irene Atheniensi. Prima autem illa ærea statua annos quadringentos & quindecim ibi stetit, cujus virtute mulier sanguinis profluvio laborans sanata fuit, & multa alia facta fuerunt miracula.

Locus nuncupatus Eugenii domus erat Eugenii Patricii, qui vixit tempore Theodosii magni: & mutata fuit ab eo in templum S. Deiparæ.

Templum S. Deiparæ cognominatum Urbicii, ædificavit alius quidam Urbicius Patricius & magister militum Orientis, qui de re militari scripsit tempore Anastasii Dicori, centum & octuaginta annis post conditam Constantinopolim. Domuum vero ejus una erat in Tauro, altera in Strategio.

Locus dictus Protasii nomen habet a Protasio magistro cujus supra mentionem fecimus. Quæ vero hodieque ibi visitur ecclesia S. Deiparæ, ædificata est ab Imperatore Justino Curopalate, marito Sophiæ cognomento Lobes, Justiniani magni ex sorore nepote, annis ducentis & quinquaginta duobus post Protasii tempora.

Templum Archangelorum nominatum Sterilis, a Patricia quadam sterili cognomen accepit, & fuit tempore Leonis Macelli parvum Oratorium. Annis autem septuaginta quinque postquam illa mulier obiit, extruxit ibi templum Justinianus magnæ Ecclesiæ conditor, quod terræ motu subversum post annos trecentos & triginta octo renovavit Basilius Imperator, & insuper ablatam ex Strategio phialam æream illuc transposuit. Idem evertit statuam dictam Conopionem, quæ muscis, culicibus, cimicibus, lendibusque obsita isthic erecta fuerat.

Ecclesia S. Joannis, cognomento Arcadiana, condita fuit ab Arcadio, qui sex millia civium sibi ad processionis obsequium elegit, eosque vocavit Arcadianos. Summo enim amore & beneficentia illos prosequebatur.

pag. 41. Topi prope S. Lazarum propterea ita vocati sunt. Basiliscus Drungarius & Patricius insurrexit adversus Zenonem Imperatorem decimo mense post secundum Imperii ejus annum, & fugavit ipsum, ejusque loco duos annos Imperio præfuit. His exactis Zeno cum potenti exercitu ex urbe Antiochia rediit Constantinopolim. Basiliscus autem, ubi Harmatium cum omnibus suis copiis ad Zenonem transfivisse cognovit, continuo cum uxore & liberis in Ecclesiam antiquam S. Irenæ confugit. Quare Zeno ibi curavit fieri loca judiciaria, & sedes pro universo clero & Senatu in quorum omnium consessu & præsentia condemnavit Basiliscum, & relegavit eum in Limnas castrum regionis Cappadociæ, ubi, reserato ostio inclusus, fame & siti enectus fuit. Ob hunc igitur judicium consessum, locus ille To-

A Τὸ καλούμενον Μεσόλοφον, μέσον ἐστὶ τῶν ἑπτὰ λόφων, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς, καὶ τοῦτο ἐστὶν μέσον, ὃ καλοῦσιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον.

Ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ, στήλη χαλκῆ ἦν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου σταθεῖσα. ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καβαλλίνου ταύτην κατέσπασεν. ἡ δὲ νῦν διὰ ψηφιδίων ὁρωμένη εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἱστορήθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας. ἡ δὲ χαλκῆ ἐτύγχανε χρόνους υιε΄. ἐξ ἧς γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα ἰάθη, καὶ ἕτερα πολλὰ θαύματα ἐπετελοῦντο. 84

Τὰ λεγόμενα Εὐγενίου, οἶκος ἦν Εὐγενίου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ

B ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ναὸν τῆς Θεοτόκου.

Τὰ λεγόμενα Οὐρβικίου ἡ Θεοτόκος, παρ᾽ ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθη πατρικίου καὶ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, μετὰ χρόνους ρπ΄. τοῦ κτισθῆναι τὴν Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἦν εἰς τὰ καμήλου, καὶ ἕτερος αὐτοῦ οἶκος εἰς τὸ στρατήγιον.

Τὰ καλούμενα Προτασίου, ὁ μὲν τόπος ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Προτασίου ἐκλήθη. ἡ δὲ νῦν Ἐκκλησία τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ Βασιλέως, τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς, τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν, ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Προτασίου ἕως τοῦ κτίτορος Ἰουστίνου, διῆλθον χρόνοι σνβ΄.

C Τὰ λεγόμενα Στείρας, ὁ ναὸς τῶν Ἀρχαγγέλων, στείρας γυναικὸς ἔλαβε τὴν προσηγορίαν, ἀπὸ πατρικίας οὔσης καὶ παιδοποιησάσης· καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εὐκτήριον μικρὸν ἦν. ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάσθη ὁ τρόπος, καὶ τελευτησάσης, διῆλθοσαν χρόνοι οε΄. καὶ ἐκτίσθη ὁ ναὸς παρὰ Ἰουστινιανοῦ τοῦ κτίτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. συμπτωμένου δὲ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, μετὰ χρόνους τλή ἀνεκαίνισεν αὐτὸν Βασίλειος ὁ Βασιλεὺς, ὅστις καὶ ἐκ τοῦ στρατηγίου ἄρας τὴν φιάλην τὴν χαλκῆν, τέθεικεν αὐτὴν ἐκεῖσε. παρέχυσε δὲ καὶ τὸν Κωνωπίονα, ὃς ἦν ἐστηλωμένος μετὰ μυιῶν καὶ κωνώπων καὶ ἐμπίδων καὶ κονίδων. 85

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἡ Ἀρκαδιανὴ, παρὰ Ἀρκαδίου ἐκ-

D τίσθη, ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ. ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρκαδιανούς. πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτὰ, καὶ εὐεργέτει.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι, οἱ πλησίον τοῦ ἁγίου Λαζάρου, διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν οὕτως. ὁπότε ἐπανέστη Βασιλίσκος, δρουγγάριος καὶ πατρίκιος, Ζήνωνι τῷ Βασιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ μηνὶ, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἐκράτησε Βασιλίσκος τῆς Βασιλείας ἔτη δύο. ὑποστρέψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ δυναστείας στρατοπέδων ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, ἦλθε μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ πόλει. τοῦ δὲ Ἀρματίου τοῦ στρατοῦ τοῦ Βασιλίσκου προδώσαντος τῷ Ζήνωνι, ἔφυγε Βασιλίσκος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς 86.

E τέκνοις αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν· ὁ δὲ Ζήνων ὥρισεν ἐκεῖσε γενέσθαι τόπους κριτηρίων, καὶ θρόνους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ καθηθέντων ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Λίμνον χώραν Καππαδοκίας ἔσωθεν καστελλίου. τῆς δὲ θύρας σφραγείσης, ἀπὸ λιμοῦ καὶ δίψης ἐξέλιπε. τούτου χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, διὰ τοὺς καθηθέντας ἐκεῖ-

ἐκεῖσε κειτάς. ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῶν τρι- A
κλίνων παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ὁδηγὸν, Μιχαὴλ ὁ μεθυστὴς ἔκτισεν, ὃς καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. πρότερον δὲ εὐκτήριον ὑπῆρχε πολλῶν τυφλῶν, ἐν τῇ ἐκεῖσε πηγῇ νιψαμένων καὶ βλεψάντων, διὰ τὸ ἀναβλέψαι οὖν ἐκεῖσε τοὺς τυφλοὺς, ἐκλήθη ὁδηγός.

Τὸ Καραβίτζιν τὴν Θεοτόκον ὁ αὐτὸς ἔκτισε Μιχαήλ· ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
87. ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη καὶ καθήρπαξε ταύτην Νικηφόρος πραιπόσιτος ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως. ἡ δὲ χήρα πολλάκις ἐγκαλέσασα τὸν Βασιλέα, B ἔμεινεν ἀδιοίκητος, κωλυομένη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος πραιποσίτου. ἐξαπορήσασα οὖν ἡ γυνὴ, τινὰς τῶν παιγνιωτῶν, οἳ ἦσαν εἰωθότες τοῦ Βασιλέως ἐνώπιον παίζειν, προσεκαλέσατο εἰς βοήθειαν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο διὰ μηχανῆς τινος, δηλοποιῆσαι τῷ Βασιλεῖ. καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου, καραβίτζιν ἀγαγόντες μετὰ ἀρμένου, καὶ ἐπάνω τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης θήσαντες, εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ Βασιλικοῦ στάματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ἐπεβόων εἷς τῷ ἄλλῳ. Χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦ δὲ μὴ δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι ἀντιλέγοντος, ὁ ἕτερος μεγάλῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον τοῦ Βασιλέως ἐβόησεν. Ὁ πραιπόσιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ κουμπάριον γεμάτον κατέπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις τοῦτο καταπιεῖν; C χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦτο τοίνυν ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς ἠρώτησεν· ἆρα γε ἀκμὴν οὐκ ἐδιοικήθη ἡ γυνὴ, καὶ μαθὼν μὴ διοικηθεῖσαν, ἐκάλεσεν αὐτίκα Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λε-
88. γόμενον μυάρχην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ, κομίσαι ξύλα καὶ φρύγανα, καὶ ποιῆσαι κάμινον ἐν τῇ σφενδόνῃ, καὶ κατακαῦσαι ἐν αὐτῇ τὸν πραιπόσιτον, μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ. Λάθρα οὖν τὸν πραιπόσιτον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἔπαρχον διά τινα ὑπόθεσιν. κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἔπαρχος, ἠκόντισεν εἰς τὴν κάμινον. εἶτα προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπῆρεν ἡ χήρα τὸ ἴδιον κουμπάριον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως D τοῦ πραιποσίτου. ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἦν ἡ οἰκία τῆς χήρας, καὶ ἔλαβε προσηγορίαν καλεῖσθαι τὸ Καραβίτζιν.

Τὸ Τζυκανιστήριον ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔκτισε. τὸ δὲ στοῦλον τὸ τρουλλωτὸν ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κοσμήσας αὐτὸ διὰ μαρμάρων πολυτελῶν. Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν παρεξέβαλε τὸ Τζυκανιστήριον, καὶ ἐπλάτυνεν. ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν Ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὰ Σφωρακίου, Σφωράκιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου E
89. τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς δέ τι μέρος τῶν πινσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας, χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο. μετὰ δὲ ρλγʹ. ἔτη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου, ἐπεκαύθη μέρος τι τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνῳκοδομήθη παρ' αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἐλθών τις Ῥωμαῖος, εὔξασθαι εἰς τὸν ναὸν, εἶδε Ῥωμαϊκὰ γράμματα ἐπί τινος τῶν πινσῶν, καὶ

porum nomen adeptus eſt. Euſque vero pertingebant Triclinia magni Palatii a Conſtantino magno condita.

Templum S. Deiparæ cognomine Viæ ductricis ædificavit Michael Methyſta, quem Baſilius Macedo interemit. Prius vero oratorium erat complurium cæcorum, qui in fonte ejus loci ſe lavantes, viſum receperant: quamobrem ipſum quoque templum Viæ ductricis cognominatum eſt.

Eccleſiam S. Deiparæ nuncupatam Carabitzin ſive Navicellam idem Michael extruxit. Cæterum ob hanc cauſam ita cognominata eſt. Erat vidua quædam tempore Theophili Patris ejus, quæ triremem habebat miræ magnitudinis, eamque vi ipſi eripuit Nicephorus Præpoſitus, domeſticus Imperatoris. Et licet vidua ea de re ſæpius ad Imperatorem appellaret, adeo tamen a ſupradicto Præpoſito impediebatur, ut jus ſuum contra ipſum obtinere non poſſet. Quare ad extremam detruſa deſperationem, in auxilium vocavit aliquot ex mimis, qui coram Imperatore jocari ſolebant; illi vero promiſerunt ei, ſe dolo quodam hanc rem Imperatori indicaturos eſſe. Cum igitur ludi circenſes agerentur introduxerunt naviculam cum carbaſo, quam currui impoſitam a cancellis uſque ad ſolium Imperatoris protraxerunt, & coram Imperatore collocantes, unus alteri acclamabat: Aperi os, & degluti illam naviculam; Cumque alter ſe id facere poſſe negaret, reſpondit ille magna voce, ita ut ab Imperatore exaudiri poſſet: Nicephorus Præpoſitus plenam triremem viduæ deglutire potuit, & tu ne tantillam quidem? Quo audito interrogavit Imperator, an nondum jus ſuum illa mulier obtinuiſſet, & cum cognoſceret nondum factum eſſe, illico ad ſe vocavit Theodorum Protoſpatharium & Præfectum nuncupatum Myarchen, & eum juſſit adportare ligna & virgulta, & ignem parato in ſphendone, & Præpoſitum, uti erat amictus comburere. Clanculum igitur Imperator Præpoſitum ſub alio quodam prætextu ablegavit ad Præfectum, a quo ille comprehenſus & in caminum projectus eſt. Poſtea autem, ut juſſerat Imperator, vidua propriam navem recepit, & inſuper mediam partem bonorum Præpoſiti. Cæterum ubi nunc eſt Eccleſia, domus antea erat illius viduæ, & hinc locus ille Carabitzin vocatus eſt.

Edit. Pariſ. pag. 42.

Tzycaniſterium primo condidit Theodoſius junior: Poſtea vero Michael Theophili filius trullatum addidit ſtabulum, quod pretioſo marmore exornavit. Demum autem Baſilius Macedo Tzycaniſterium ampliavit. Idem Imperator præterea extruxit eccleſiam novam ſanctæ Deiparæ in foro, & S. Diomedem.

S. Theodorum cognomento Sphoracii Sphoracius Patricius tempore Arcadii & filii ejus Theodoſii extruxit, & in illa templi parte, ubi Pinſi Catechumenorum ſunt, abdidit tria centenaria auri. Hujus templi pars quædam poſt triginta tres annos ſub Mauricio conflagravit, & ab eodem reædificata eſt. Imperante autem Leone ſapiente, Romanus quidam templum illud orandi cauſa ingreſſus, vidit litteras latinas in uno Pinſorum ſcriptas, legitque & Im-

peratori earum significationem declaravit: a quo ille magna remuneratus pecunia, allectus insuper fuit in ordinem Illustrium.

Idem Sphoracius ædificavit quoque templum sancti Joannis Præcursoris, in Conche.

Oratorium S. Georgii ædificavit Mauricius Imperator.

Tetradisium octangulum prope Chalcen, octo erant porticus sive loca concamerata, in quibus commorabantur Doctores omnium scientiarum, quos semper Imperatores in consilium adhibebant, neque fiebat quicquam absque eorum consensu. Multi etiam ex illis creabantur Patriarchæ & Archiepiscopi. Duravit autem ista Doctorum successio centum & quatuordecim annos, usque ad decimum annum Imperii Leonis Syri, Patris Constantini Copronymi. Hic enim divina privatus gratia, doctores illos improbitati ejus assentiri nolentes, præ ira omnes cum toto ædificio combussit; sedecim nempe numero, professione vero monachos.

Edit. Paris. pag. 43.

In Chalcoprateis tempore Constantini magni habitabant Judæi, & vendebant ibi æramenta. Post centum vero & triginta duos annos expulit eos inde Theodosius junior, &, loco repurgato, templum S. Deiparæ extruxit. Hoc autem templum terræ motu dejectum, reædificavit Justinus, ex Curopalata creatus Imperator, & insuper ei possessiones immobiles largitus est.

Locus nominatus Illi, domus erat Illi Magistri, qui multos gessit magistratus tempore Leonis Macelli & Zenonis. Idem Ilius imperium invasit, & collectis ex populo septuaginta mille militibus, adversus Zenonem insurrexit, qui ad ipsum debellandum ablegavit fratrem suum Longinum Magistrum. Commisso autem prælio apud magnam Antiochiam, victus est Longinus, & vix solus universo deleto exercitu, Antiochiæ fuga servatus est. Verum Zeno iterum Joannem Patricium cognomento Curvum misit cum magna Scytharum & Macedonum manu: cum quo congressus Illus in Seleucia, omnino devictus est: sed fuga in quoddam castellum elapsus, & a propriis servis proditus, jussu supradicti Joannis decollatus est. Reliquos etiam ejus proceres comprehendit, & una cum capite Illi hastæ infixo ad Zenonem deduxit. Cæterum imperavit Illus menses viginti sex.

Locus dictus Phocolisthum, ut quidam referunt, cognomentum ex eo habet, quod Phocæ tyranni equus ibi cæspitaverit & ceciderit. Panodorus autem Ægyptius & Theodorus Thebanus Philosophus tradunt, hunc locum olim extra Byzantium fuisse multis frequentatum latronibus; Constantinum vero magnum, cum urbe potitus esset, summa cum diligentia eos pervestigasse, multosque ex iis captos inibi furcis affixisse, atque exinde locum nominatum esse Fulcolestum, sive Furcam latronum.

Ubi nunc est templum S. Theclæ, quod dicitur ad Contaria, ibi olim tempore Byzantis mons fuit. Quo vero tempore Hæmus Thraciæ rex ad ipsum debellandum venit, Byzantii hastas ceciderunt ex illa montis parte, quæ etiam

A ἀναγνοὺς αὐτὰ, ἐγνώριζε τῷ Βασιλεῖ τὴν δύναμιν
αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδωρήσατο αὐτῷ κτήμασι, καὶ
ποίησεν αὐτὸν Ἰλλούστριον.

Τὸν Πρόδρομον τὸν εἰς τὴν Κόγχην, ὁ αὐτὸς Σφωράκιος ἀνήγειρεν.

Τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκτισε Μαυρίκιος ὁ Βασιλεύς.

Τὸ δὲ Τετραδίσιον τὸ ὀκτάγωνον, τὸ πλησίον τῆς
χαλκῆς, στοαὶ ἦσαν ὀκτὼ, ἤγουν καμαροειδεῖς τόποι,
ἐν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς, οὓς εἶχον εἰς
συμβουλὴν οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεύοντες, καὶ δίχα τῆς
αὐτῶν συναινέσεως οὐδὲν ἐπράττετο. ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ
ἐγένοντο Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι. ὁ δὲ τύπος καὶ
B κατὰ διαδοχὰς οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι διήρκεσαν ἔτη ριδʹ. μέχρι
τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς
Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. οὗτος γὰρ παρασυρεὶς τῆς 90.
θείας χάριτος, καὶ γυμνωθεὶς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν
τοὺς τοιούτους διδασκάλους τῇ παρανομίᾳ αὐτοῦ,
πλησθεὶς ὀργῆς κατέκαυσεν αὐτοὺς ἅμα τοῖς οἰκήμασι
δεκαὲξ ὄντας, σχήματι μοναχούς.

Εἰς δὲ τὰ Χαλκοπρατεῖα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
Ἰουδαῖοι κατῴκουν χρόνους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα
δύο, καὶ ἐπίπρασκον τὰ χαλκώματα. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος
ἐξέωσεν αὐτοὺς, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας,
ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε. συμπτωθέντα δὲ ὑπὸ
σεισμοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν ἀνήγειρε, καὶ κτή-
C ματα ἐπεκύρωσεν αὐτῷ ἀκίνητα.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἴλλου, οἶκος ἦν μαγίστρου τοῦ Ἴλλου,
πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλλου
καὶ τοῦ Ζήνωνος. τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ἴλλος,
καὶ λαοῦ ἀθροίσας ἑβδομήκοντα χιλιάδας, ἀντῆρε κατὰ
Ζήνωνος. ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλε Λογγῖνον μάγιστρον τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ πολεμῆσαι αὐτῷ, καὶ συμβολῆς γενομένης
ἡττήθη Λογγῖνος πλησίον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης,
καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς
κατασφαγέντος, καὶ κατεδυνάστευσεν ὁ Ἴλλος σφόδρα. 91.
ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Ζήνων Ἰωάννην πατρίκιον,
ἐπίκλην κυρτὸν, μετὰ Σκυθῶν, καὶ Μακεδόνων,
καὶ ἐν Σελευκίᾳ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ Ἴλλου, ἐνί-
D κησεν αὐτὸν κατὰ κράτος· καὶ φυγὼν ὁ Ἴλλος εἴς τι φρούριον,
παρεδόθη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων, καὶ ἀπετμήθη
τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἰωάννου τοῦ ῥηθέντος συλλαβόμενος
δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν Ἴλλου
ἐπὶ δόρατος ἤνεγκε Ζήνωνι. ἐτυράννησε δὲ ὁ Ἴλλος μῆνας
εἰκοσιέξ.

Τὸ δὲ καλούμενον Φωκόλισθον λέγουσί τινες οὕτω κληθῆναι,
ὅτι Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐφ' ἵππου βαδίζοντος,
ὠλίσθησε τὸ ἄλογον αὐτοῦ ἐκεῖσε, καὶ ἔπεσεν. ὁ δὲ Πανόδωρος
ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος
φασὶ, ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ τόπος
οὗτος ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦν, καὶ λῃσταὶ πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖσε,
καὶ πολλοὺς τῶν Βυζαντίων ἐφόνευον· ὁ δὲ μέγας Κων-
E σταντῖνος μετὰ τὸ κρατῆσαι καὶ κτῆσαι τὴν πόλιν, πολλὴν
ποιησάμενος ἔρευναν, καὶ κρατήσας τινὰς τῶν τοιούτων λῃστῶν
ἀνεσκολόπισεν ἐκεῖσε αὐτοὺς, ἤγουν ἐφούλκισεν,
ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουλκόλιστος.

Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅστις ἐπιλέ-
γεται τὰ Κοντάρια, ὄρος λέγουσιν ἦν ἐπὶ τοῦ Βύζαντος. 92.
καὶ τοῦ Αἵμου τῆς Θρᾴκης Βασιλέως ἐλθόντος πολεμῆσαι
αὐτῷ, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ τοιούτου

τῷ τόπῳ τοῦ ὄρους Κοντάρεια, καὶ ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν παρωνυμίαν. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐκεῖσε ναὸν τῆς Θεοτόκου. ὁ δὲ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλάτων, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνεν αὐτὸν, καὶ ἐπωνόμασε τῆς ἁγίας Θέκλης.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἄδα, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἰουστίνου. τὸ δὲ ἐπώνυμον εἴληφεν ἀπὸ τοῦ Ἄδα μαγίστρου ἔχοντος ἐκεῖσε οἶκον.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, Σοφία ἡ Λωβὴ, ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ἔκτισεν. ἔνθα καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς εἶχεν. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι, στοὰ ἦν ἐκεῖσε μακροειδὴς, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθεῖσα, ἐν ᾧ καὶ ἀνήρχοντο οἱ φιλόσοφοι Θηβαῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ Ἑλλαδικοὶ, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντων· καὶ διήρκεσε τοῦτο μέχρι Ἰουστίνου, καὶ πάντοτε ἐνίκων οἱ δυτικοί. ἐπὶ δὲ τούτου ἡττηθέντες, ἄλλο οὐκ ἀνῆλθον. περὶ δὲ τοῦ λιμένος τι τοῦτο τι φέρεται. Λέγουσι γὰρ, ὅτι τῆς ῥηθείσης Αὐγούστης ἐν μιᾷ χειμῶνος ἱσταμένης εἰς τὸ ἡλιακὸν
93. τοῦ παλατίου, καὶ ὁρώσης τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ἐν τῷ αἰγιαλῷ, διὰ τὸ μὴ εἶναι λιμένα, σπλαγχνισθεῖσα ἤρξατο ὀδύρεσθαι, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς τὸν Βασιλέα, ἱκέτευσεν αὐτὸν, ὅπως αὐτῇ παράσχῃ χρυσίου ἱκανὸν, καὶ Βασιλικὴν χεῖρα ἱκανὴν, εἰς τὸ ποιῆσαι λιμένα, καὶ καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς ὁ Βασιλεὺς, προσέταξε Ναρσῇ τῷ πραιποσίτῳ καὶ Τρωΐλῳ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ κτίσαι λιμένα. οἱ δὲ οὖν βόθυνον μέγαν ὀρύξαντες, ἐποίησαν τοῦτον κτιστὸν, διὸ καὶ προσηγορίαν εἴληφε τῆς Σοφίας. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἀνήγειρε τέσσαρας κίονας, ἐφ' ὧν ἔστησε τάς δε τὰς στήλας ἑαυτῆς τε, καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς, καὶ Ἰουστίνου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ Ναρσοῦ τοῦ ἐκεῖσε παρισταμένου. μετὰ δὲ τὸ κτισθῆναι τὴν πόλιν σνβ'. χρόνων διελθόντων, ἐκτίσθη ὁ τοιοῦτος λιμήν.

Τὸ λεγόμενον Βύκινον οὕτως ἐκλήθη, τὸ παλαιὸν γὰρ σάλπιγγες ἦσαν χαλκαῖ ἐπάνω τοῦ τείχους. ὁ δὲ πύργος ἦν κυφὸς καὶ συριγγώδης. καὶ νότου γεγονότος, ἢ βορρᾶ σφοδροῦ, καὶ τῶν κυμάτων τῷ τείχει προσκρουόντων, ἀνήρχετο τὰ πνεύματα βίαια ἄνωθεν πρὸς τοὺς αὐλιακοὺς τῶν σαλπίγγων, καὶ ὑπηχεῖτο μέλος ξενίζον ἀκοὰς, ὅλον Σειρήνιον. ἦν δὲ ἄντικρυ τούτου καὶ ἕτερος πύργος, καὶ δεχόμενος τὴν ἠχὼ τοῦ
94. τοιούτου μέλους, ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἦχον τὸν αὐτόν. ὅταν δὲ ἤθελε κινῆσαι Ῥωμαϊκὸς στόλος, ὁμοῦ πρῶτον ἐκεῖσε ἠθροίζετο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου, λιμὴν ἐτύγχανε μικρὸς, ἐν ᾧ ὥρμουν αἱ νῆες, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν χρόνων ἀμεληθεὶς ἐγεμίσθη. ἐκεῖσε δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. ἀπὸ δὲ τοῦ κτίσαντος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν.

Τὸν ἅγιον Πλάτωνα Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτισεν, ἐναρχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. τοὺς δὲ κίονας τοὺς δέκα, τοὺς ἐνζώδους γλυπτοὺς, ἔφερεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ναὸν, ὧν οἱ μὲν δύο ἤρθησαν παρὰ Ῥωμανοῦ Βασιλέως τοῦ Λεκαπηνοῦ, καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν χαλκῆν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην Διηγηστέαν ἁγίαν Ἄνναν, ἀθροίσεις ἐγένοντο πάλαι τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν,

nunc ea ex re Contaria nuncupatur. Sed Constantinus magnum templum ibi ædificavit virgini Deiparæ, quod postea Justinus ex Curopalata creatus Imperator ampliavit & exornavit, addito cognomento S. Theclæ.

Templum S. Michaelis Archangeli cognominatum Adæ, ab eodem Justino conditum est. Cognomen vero habet ab Ada Magistro, cujus domus ibi erat. *Edit. Paris. pag. 44.*

Portum Sophianum Sophia cognomento Lobe sive mutilata, uxor Justini condidit, quo loco ipsius Palatium fuit. Id antequam in eo loco construeretur erat ibi oblonga porticus a Constantino magno condita, in qua Philosophi Thebani, Athenienses & reliquæ Græciæ differebant cum Constantinopolitanis, & semper superarunt Occidentales Philosophi usque ad Justinum: sub quo semel victi, numquam postea reversi sunt. Cæterum de structura portus hæc narrantur. Stans aliquando hyemali tempore supradicta Augusta in solario Palatii, vidit naves in littore fluctibus agitari, quod nullus ibi esset portus. Quare permota commiseratione Imperatorem adivit, rogavitque daret sibi necessariam auri copiam & regiæ manus sufficiens adminiculum ad faciendum portum. Imperator autem ejus petitioni annuens, Narsæ Præposito atque Troilo Protovestiario portus condendi curam injunxit, qui magnam fodientes fossam, struxere portum, qui a supradicta Augusta Sophiæ nomen accepit. In medio hujus portus quatuor erexit columnas, quibus statuas superimposuit, suam nempe & Arabiæ filiæ suæ, & Justini mariti & Narsæ Præfecti structuræ. Factus autem est ille portus ducentis quinquaginta duobus annis post conditam Constantinopolim.

Buccinum locus ex eo ita appellatus est, quod ibi olim supra murum essent buccinæ æreæ; turris autem in fistularum modum concava erat. Austro igitur vel aquilone vehementius spirante, & fluctus maris ad murum allidente, spiritus intus cohibitus ascendebat usque ad foramina buccinarum, & Sirenum instar edebat concentum auditu admirabilem: cujus sonum inde resultantem opposita turris excipiebat, & similiter resonabat. Quando autem profecturæ erant navales copiæ Romanorum, congregabantur prius in hunc locum, & juxta sonum turrium in navibus quoque turba canebant, atque ita demum discedebant.

Locus nominatus Hormisdæ, parvus erat portus, navibus stationem præbens, antequam conderetur portus Sophiæ. Postea autem per multos annos neglectus, & tandem totus oppletus fuit. Hic olim habitabat Justinianus magnus, priusquam ad Imperium pervenit. Cæterum a conditore ejus Juliano appellatus fuit portus Juliani.

Templum S. Platonis condidit Anastasius Dicorus, sub principium septimi sæculi. Decem vero columnas sculptura ornata Thessalonica in hoc templum transtulit; quarum duæ ab Imperatore Romano dicto Lecapeno in Chalcen transpositæ fuerunt. *pag. 45.*

In templo S. Annæ nominato Diegeteæ maximum erat Triclinium, in quo antiquitus Demarchi delectum ha-

bituri, duas populi factiones congregabant; eaque consuetudo duravit annos quingentos. Accidit autem, cum Theodora Augusta Theophili, uterum gerens, per porticum Blachernas adiret, equum ejus ibi cespitare ante Narthecem ecclesiæ, idemque cum reverteretur in eodem loco ipsi evenire: quare per revelationem in somno monita, ædificavit templum S. Annæ, quod nunc ibi visitur.

In loco cui nomen Mauriano habitabat olim Mauricius, cum adhuc Patricius esset & comes excubitorum. Postea vero ubi Imperio potitus est, Mauriani nomen locus accepit.

Admirandum templum S. Resurrectionis, in Mauriano, ædificavit sua impensa beatus Marcianus, & solum ubi illud extructurus erat, ubi tessellæ olim vendebantur, duobus millibus nummorum emit: eo quod S. Gregorii Theologi commentaria ibi inventa essent, in quibus ante quingentos annos ita scriptum erat: Bene novi fore olim, ut hoc templum majus & pulchrius renovetur; ut mihi prædicit Spiritus sanctus. Ecclesia autem sanctæ Resurrectionis prius parvum oratorium erat, & ligneo trullo tecta; postea vero Basilius Macedo aureo laqueari eam operuit. Item Marcianus sanctam Irenem ad trajectum condidit & absolvit, cum antea idolorum delubrum fuisset; uti & Nosocomium, sive valetudinarium.

S. Theodorum ad Carbonaria Hilarion quidam Patricius tempore Leonis Macelli condidit.

Ecclesia SS. quadraginta martyrum Prætorium erat. Tiberius vero Thrax cum Anastasia uxore, eductis inde captivis, locum purgavit, & novo posito fundamento, muros extruxit usque ad altitudinem quatuor cubitorum. Quo mortuo, Mauricius ejus gener, Imperio potitus, structuram Ecclesiæ absolvit, soliumque in ea posuit.

Orphanotrophium S. Pauli, sempiternæ memoriæ imperator Justinus cum Sophia uxore ædificavit: uti etiam Nosocomium sancti Zotici, ubi debilibus quies & alimenta ex eorum constituto præberentur.

Edit. Paris. pag. 46. Sub Constantio Constantini magni filio Zoticus Patricius & Protovestiarius Monachorum fraternitatibus habitacula exstruxit, victum quoque & amictum sufficienter subministravit. Quare a Constantio silvestribus mulis alligatus, iisque ad cursum stimulatis, interemptus fuit.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Carpiani ædificavit Carpianus Patricius tempore Constantini Pogonati. Quæ vero Bassi dicitur eam Bassus Patricius, cujus domus ibi erat, sub Imperatore Justiniano magno condidit. Huic indignata Theodora Justiniani uxor, caput fidiculis constringi jussit, ut præfocaretur.

Templum S. Artemii Anastasius Dicorus titulo S. Joannis Præcursoris primum erexerat. Ubi ipse, cum Protoasecretis adhuc esset, habitarit. Postquam vero reliquiæ S. Artemii eo translatæ fuerunt, nomen ejus sancti templo impositum fuit. Præterea idem Anastasius ecclesiam S. Juliani condidit: quoniam puer cum parentibus suis Dyrrha-

A καὶ τρίκλινος ἦν ἐκεῖσε παμμεγέθεστατος, καὶ ὅτε ἤθελον ποιήσασθαι οἱ δήμαρχοι ἐκλογὴν, ἐκεῖσε ἠθροίζοντο. διήρκεσε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρας δὲ τῆς Αὐγούστης τοῦ Θεοφίλου ἐγκύου οὔσης, καὶ ἀπερχομένης διὰ τοῦ ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, καὶ τοῦ ἵππου αὐτῆς ἐκεῖσε ὀλισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ· πάλιν δὲ ὑποστρεφούσης εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, τοῦ αὐτοῦ ὀλισθήσαντος ἵππου, δι' ἀποκαλύψεως ἐν ὁράματι παρεγγυησαμένη, ἀνήγειρε τὸν νῦν ὄντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης. 95.

Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ, οἶκος ἦν Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως ἔτι ὄντος πατρικίου, καὶ κόμητος τῶν ἐξκουβιτόρων. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανός.

B Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, τὸν εἰς Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος ἤγειρεν ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ. τὸν δὲ αὐτὸν ναὸν θέλων κτίσαι πρῶτον εἰς τὰ ψηφᾶ (ἔνθα ψηφίδας ἔθος ἦν πωλεῖν) ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο χιλιάδας νομίσματα. διὰ τὸ καὶ ὑπομνήματα ἐκεῖσε εὑρεθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πρὸ ἐτῶν φ'. γράφοντα οὕτως. Ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, εὖ οἶδα, τὰ δέ μοι λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πρώην γὰρ εὐκτήριον μικρὸν ἦν ἡ ἁγία Ἀνάστασις, καὶ ξυλότρουλλος. ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἐσκέπασεν αὐτὴν δι' ὀρόφου χρυσοῦ. ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα, ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς ἔκτισε καὶ ἐτελείωσεν, εἰδωλεῖον πρώην ὑπάρχουσαν.

C Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ νοσοκομεῖον.

Τὸν δὲ ἅγιον Θεόδωρον τὰ καρβουνάρια, Ἱλαρίων τις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λέοντος Μακέλλου ἀνήγειρε, 96.

Ὁ ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, πραιτώριον ἐτύγχανε. Τιβέριος δὲ ὁ Θρᾷξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀναστασίᾳ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγὼν, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας, ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, καὶ ἐξέβαλε τὰ τείχη μέχρι πηχῶν τεσσάρων. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, Μαυρίκιος γαμβρὸς αὐτοῦ κρατήσας, ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν καὶ ἐθρόνισεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν οἱ ἀείμνηστοι. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ὅσιον Ζωτικὸν, καὶ ἐτύπωσαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐ-

D κεῖσε καὶ σιτηρέσιον λαμβάνειν.

Ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, Ζωτικὸς πατρίκιος καὶ πρωτοβεστιάριος κτίζει τοῖς ἐν Κυρίῳ ἀδελφοῖς κατοικίας, τροφὰς αὐτάρκεις αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ ἄμφια. διὸ καὶ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου ἡμιόνοις ἀγρίοις προσδεθεὶς, κέντροις πληττομένους καὶ βιαζομένους τρέχειν, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

Τὰ Καρπιανοῦ τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἔχων αὐτοῦ καὶ τὸν ἴδιον οἶκον· οὗ τινος εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔσφιξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ

E κόρδας, καὶ ἔπνιξεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος εἰς ὄνομα τοῦ Προδρόμου πρότερον ἀνήγειρε· ἔτι δὲ πρωτασηκρῆτις ὢν, ἐκεῖσε κατῴκει. μετὰ δὲ τὸ κομισθῆναι εἰς αὐτὸν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ὠνομάσθη ὁ ναὸς τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος ἀνήγειρεν, ὅτι ὅταν ἦλθε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ 97.

ἀπὸ τοῦ Δυῤῥαχίου, ἔτι παῖς τυγχάνων ἐκεῖσε ἐμάνθανε A
τὴν γραμματικήν.

Ὁ δὲ ἅγιος Προκόπιος τὸ Κονδύλιον, ἐκλήθη οὕτω, διὰ τὸ Κωνσταντῖνον τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου κονδυλίσαι ἐκεῖσε τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ ῥίψαι αὐτόν.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τὰ λεγόμενα Κινθήλια, ἀπὸ τοῦ κάμνειν ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ βαταλαρικά, οὕτως ἐκλήθη. καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα καρφία λέγεται κινθήλια.

Ὁ Ἀναστάσιος μετὰ Ἀριάδνης ἔκτισε τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῶν ἁγίων μ΄. ἀνήγειρε καὶ ναὸν ἕτερον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἔνθα καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἐτέθη.

Τὸν ἅγιον Πολύευκτον Ἰουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ κτίστορος τοῦ ἀγωγοῦ, ἔκτισεν ἐπὶ χρόνους τέσσαρας καὶ ἥμισυ, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων. γυναικαδελφὴ δὲ ἦν ἡ τοιαύτη τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου. B

Τὰ δὲ Μεγεθίας ἀνήγειρε Μεγέθια δέσποινα ἐν τοῖς
98. χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρακός.

Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ Πονολύτρα, οὕτως ἐκλήθη, ὅτι μεγάλαι ἰάσεις ἐκεῖσε ἐπλουτοῦντο, καὶ πόνοι πολλοὶ ἐλύοντο.

Τὰ Ἀρεοβίνδου τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ἀνήγειρε Πέτρος μάγιστρος καὶ Κουροπαλάτης, ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως· διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου ἐκεῖσε ἐκλήθη οὕτω. μετὰ δὲ ἐνενήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ C
Θρακὸς ἐκτίσθη τὸ καὶ λοῦμα·

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὰ Ὀλυβρίου, ἡ θεομισὴς Εὐδοξία κτίζειν ἀπήρξατο, καὶ ὕψωσεν ἀπὸ γῆς τὸ θεμέλιον μέχρι πηχῶν δύο. πικρῷ δὲ θανάτῳ ἁρπαγείσης, ἀνεπληρώθη παρὰ Ὀλυβρίου μαγίστρου τῶν Ῥωμαίων, ἐκεῖσε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἔχοντος. ἐκόσμησε δὲ αὐτὴν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ κτήματα δέδωκε πολλὰ καὶ ἱερὰ σκεύη.

Τὰ δὲ Ἁρματίου οἶκος ἦν Ἁρματίου μαγίστρου τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου Ζήνωνος, ὃς καὶ προέδωκε τὸν στρατόν, ἀντάραντος Βασιλίσκου κατὰ Ζήνωνος ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνῃρέθη προστάξει Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν, τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. D

Τὰ δὲ λεγόμενα Πράσινα, διὰ τὸ εἶναι τοὺς στάβλους τῶν Πρασίνων, οὕτως ἐκλήθη.

Τὸ δὲ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία. Ἀρτάβασδος δὲ ὁ Βασιλεὺς ὁ γαμβρὸς Κωνσταντίνου τοῦ
99. Καβαλλίνου, ὅστις ἐπιβουλεύσας αὐτῷ, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας χρόνους τρεῖς, ἐτυφλώθη δὲ παρὰ τοῦ Κοπρωνύμου, νικήσαντος αὐτόν, καὶ τῆς Βασιλείας πάλιν κρατήσαντος. οὗτος ἀκίνητα πολλὰ κτήματα ἐπεκύρωσε τῷ ῥηθέντι γηροκομείῳ, διότι οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. μετὰ δὲ σπ΄. ἔτη τῆς κτίσεως τοῦ γηροκομείου ἦν ὁ Ἀρτάβασδος.

Τὰς δὲ κριοὺς τὴν κινστέρναν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, καὶ τὸ λοῦμα τὸ ὂν εἰς τὰ Ἁρματίου, ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, μετὰ δώδεκα χρόνους τῆς E
Βασιλείας αὐτοῦ.

Τὸ δὲ καλούμενον Ζεῦγμα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἀνακομισθέντος, καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ἀχθέντος, ἐκεῖσε ἐζεύχθησαν μοῦλαι καὶ ἦραν αὐτό, καὶ ἤγαγον μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν.

Οἱ δὲ ἅγιοι ἀνάργυροι, οἱ ἐν τῷ Ζεύγματι, παρὰ

chio veniens, Grammaticam ibi didicerat.

Ecclesia S. Procopii cognominata Condulium inde nomen accepit, quod Constantinus Justiniani Rhinotmeti pater in eo loco equum suum pugnis instigans præcipitaverit.

Templum S. Joannis Præcursoris cognominatum Cinthelia ita appellatum est, quod ibi parvi clavi affigendis equorum soleis cuderentur. Ejusmodi enim clavi vocantur cinthelia.

Templum SS. quadraginta, quod est apud Thermas Constantianas, Anastasius cum Ariadna condidit. Idem aliud quoque titulo Protomartyris Stephani ædificavit, ubi sanctæ ejus reliquiæ positæ sunt.

S. Polyeuctum Juliana Valentiniani filia exstruxit intra quatuor annos cum dimidio, evocatis Roma architectis. Fuit autem hæc Juliana soror uxoris magni Theodosii.

Ædificium Megethiæ exstruxit domina Megethia tempore Tiberii Thracis.

Ecclesia S. Deiparæ Ponolytræ ita cognominata est, quod magna isthic sanationum dona fierent, multique dolores & languores solverentur.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Areobindi Petrus Magister & Curopalata, Germanus frater Mauricii Imperatoris condidit: Sed quod Areobindi domus ibi esset, inde ecclesia ita appellata fuit. Baineum vero ejusdem loci annis nonaginta duobus post sub Justino Thrace extructum est.

S. Euphemiam dictam Olybrii Deo exosa Eudoxia condere incœpit, & fundamentum ad altitudinem duorum cubitorum supra terram perduxit. Postquam autem illa acerba morte sublata fuit, magister quidam Olybrius, Romanus ibi habitans structuram absolvit, multisque pretiosis marmoribus exornavit, & fundis sacrisque vasis ditavit. Edit. Paris. pag. 47.

Locus vocatus Harmatii domus erat Harmatii Magistri, qui domesticus fuit Zenonis, & Basilisci exercitum ei prodidit. Quare ipsius Zenonis jussu interemptus est, cum per testudinem ascenderet ad tribunal Hippodromi.

Prasina autem eo quod Prasinæ factionis stabula essent, sic appellantur.

Gerocomium a Marciano & Pulcheria conditum est. Artabasdus autem Imperator, qui adversus Constantinum Caballinum insurgens, tres annos Imperium obtinuit, & postea ab eo debellatus, oculisque privatus fuit, is multas immobiles possessiones supradicto Gerocomio confirmavit, eo quod domus ejus ibi sita esset. Cæterum vixit Artabasdus annis ducentis & octuaginta post conditum Gerocomium.

Cisternam cognomine arietariam, & Gerocomium, & balneum, quod est in loco dicto Harmatii, exstruxit Stephanus accubitor Mauricii Imperatoris duodecim annis post ejus Imperium.

Locus appellatus Zeugma ex eo nomen habet, quod reliquiis S. Protomartyris Stephani in urbem allatis usque ad hunc locum deductis, mulæ ibi currui junctæ sunt, quæ eas porro ad thermas Constantianas vexerunt.

Templum SS. Anargyrorum, sive Cosmæ & Damiani, in Zeugmate situm, ædificavit sub Theodosio juniore

Proclus Patriarcha Constantinopolitanus, discipulus S. Joannis Chrysostomi.

Templum S. Eliæ, quod Petrion dicitur, legiones totusque exercitus Zenonis ex Perside redux collata magna auri summa, accedente etiam ipsius Zenonis & Ariadnæ auxilio extruxerunt, quibus ille in castris apparuerat.

S. Euphemiam cognomine Petræam, Anastasius Dicorus & uxor ejus Ariadna ædificarunt.

Gerocomium Geragathæ condidit Agatha Petri Patricii filia, fœmina longe pulcherrima. Propterea autem Geragatha nominata fuit, quoniam virginitatem suam usque ad senectutem illibatam servavit. Hanc tandem Constantinus Copronymus violavit, & maximis ditavit opibus. Quare cum celebrarentur ludi circenses acclamavit ei populus: Agatham jam vetulam tu renovasti. Cæterum ipsa clanculum colebat sanctas imagines. Absoluto autem Gerocomio impius ille Copronymus omnes collegit imagines, easque in loco combussit.

Edit. Paris. pag 48.

Ecclesia S. Juliani nominata Perdix, & qui eam inhabitabant sancti & venerandi monachi, assentiri nolentes detestabili sectæ Constantini Copronymi, ab eo simul combusti fuerunt; & plumbum templi calore dissolutum ad litus Sophianum defluxit. Cognomen vero Perdicis ei dedit Perdix ærea in uno ejus arcu ab ipso olim Constantino magno posita.

In loco, qui vocatur Antiochi, domus erat Antiochi Patricii & Præpositi, qui bajulus fuit Theodosii junioris, filii Arcadii Imperatoris: & multos sub ipso magistratus gessit. Hic licet valde dives fuerit, attamem obiit pauper, propterea quod injustus esset & damnosus & fraudulentus.

Templa SS. Esaiæ & Laurentii ab Imperatore Marciano & ejus uxore Pulcheria ædificata fuerunt: quorum tempore sanctum corpus Esaiæ Prophetæ Hierosolyma allatum fuit.

In loco, qui vocatur Dexiocratis, domus erat Patricii ita nominati, qui vixit sub Theodosio juniore, & ibi templum atque Gerocomium exstruxit.

Templum & Gerocomium, quæ vocantur Cariana, una cum porticu Mauricius Imperator condidit. Quia vero antea ibi domus erat Cariani Patricii, locus inde cognomentum accepit.

Magnam Ecclesiam Blachernarum Marcianus & Pulcheria ædificarunt, variisque & pretiosis marmoribus exornarunt. Blachernæ autem dictæ sunt, vel quasi Blachernæ, quod locus filicibus esset consitus: vel quasi Lacernæ, quod locus esset lacunosus & abundaret aquis, vel ob Ulachi cujusdam cædem.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ nuncupatur Conditorium sacrum, exstruxit Leo Macelas; ubi sacram illam arcam collocavit, in qua divina vestis S. Matris Dei reposita erat. Idem quoque balneum ibi ædificavit, multasque possessiones & aurea argenteaque vasa & cimelia ei largitus est. Hoc templum olim extra portam erat: postea vero Heraclius muro illud circumdedit, eo quod multa ibi fierent miracula, & plurimi a morbis liberarentur.

Chrysobalandum sive Auricrumena domus erat Nicolai Patricii & Domes-

A Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητοῦ τοῦ
Χρυσοστόμου ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μι-
κροῦ.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πέτριον· ὑποστρέψαντος Ζήνωνος
ἐκ Περσίδος, συνέδωκαν τὰ τάγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς
χρυσίον πολύ, καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτοῖς συν- 100.
δρομὴν, μετὰ τῆς Ἀριάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν,
ὅτι ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ταξειδίῳ.

Τὴν δὲ ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν Πέτραν, Ἀναστάσιος ὁ
Δίκορος καὶ ἡ Ἀριάδνη ἀνήγειραν.

Τὰ Γηραγάθης τὸ γηροκομεῖον, Πέτρου πατρικίου θυ-
γάτηρ ἔκτισε τοὔνομα Ἀγάθη, ὡραιοτάτη οὖσα πάνυ.
ἐκλήθη δὲ γηραγάθη, διὰ τὸ φυλάσσειν τὴν παρθενίαν αὐ-
B τῆς μέχρι γήρατος. ὕστερον δὲ διέφθειρεν αὐτὴν ὁ Κο-
πρώνυμος δοὺς αὐτῇ πλοῦτον πολύν. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου
ἔκραξεν ὁ δῆμος· ἡ Ἀγάθη ἐγήρασε, σὺ δὲ αὐτὴν ἀνενέω-
σας. ἦν δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σεβομένη τὰς ἁγίας εἰκόνας.
πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομείου ὁ θεοστυγὴς Κοπρώνυμος
ἀθροίσας τὰς εἰκόνας κατέκαυσεν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰουλιανὸς ὁ καλούμενος Πέρδιξ, καὶ οἱ κα-
θήμενοι ἐκεῖσε μοναχοὶ, σεβάσμιοι ὄντες καὶ ὅσιοι, διὰ
τὸ μὴ κοινωνεῖν τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τοῦ Κοπρωνύμου,
κατεκαύθησαν παρ' αὐτοῦ ἅμα τῷ ναῷ. ὁ δὲ μόλιβδος
ἀναλύσας κατῆλθε μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Σοφιῶν. ἐκ-
λήθη δὲ Πέρδιξ, ὅτι ἵστατο Πέρδιξ χαλκοῦς εἰς μίαν τῶν
καμάρων, στηλωθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

C Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου, οἶκος ἦν Ἀντιόχου τοῦ πα-
τρικίου καὶ πραιποσίτου, καὶ βαΐουλου Ἀρκαδίου τοῦ Βασιλέως,
πολλὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀρχὰς διανύσαντος. πλούσιος δὲ γενόμε-
νος σφόδρα, πένης ἐτελεύτησε, διὰ τὸ ἄδικον καὶ ἐπιβα-
ρὺν γενέσθαι καὶ δόλιον.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἠσαΐας, καὶ ὁ ἅγιος Λαυρέντιος ἐκτίσθη-
σαν παρὰ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν ἀοιδίμων βασι-
λέων, ὅτε ἠνέχθη καὶ τὸ ἅγιον σῶμα Ἠσαΐου τοῦ προφήτου ἀπὸ
Ἱερουσαλήμ.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους, οἶκος ἦν πατρικίου 101.
οὕτω καλουμένου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ᾧ
ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἐδείματο.

Τὰ Καριανοῦ, καὶ τὸν ναὸν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, Μαυ-
D ρίκιος ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ ἐμβόλῳ ἀνήγειρεν. οἶκος δὲ
ἦν πρότερον ἐκεῖσε Καριανοῦ πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ προ-
σηγορεύθη ὁ τόπος.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν, Μαρκιανὸς καὶ
Πουλχερία ἀνήγειραν κοσμήσαντες αὐτὸν διὰ πολυτελῶν
μαρμάρων καὶ ποικίλων. Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε
τρόπῳ, ἢ ὅτι βλάχνα ἦσαν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ ἐκόπη-
σαν, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός. ἢ ἐκλήθη λακέρνα, καὶ
βλαχέρνα, ὅτι λακκώδης ἦν ὁ τόπος, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἐν
αὐτῷ πολλὰ ὕδατα, ἢ ὅτι Βλάχου τινὸς κέρμα ἦν ἐκεῖσε.

Τὴν ἁγίαν σορὸν, τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε
Λέων ὁ Μακέλλης, ἔνθα κατετίθετο τὴν ἱερὰν σορὸν, ἐν ᾗ 102.
ἡ θεία ἐσθὴς τῆς Θεομήτορος ἐναπέκειτο. ἐκεῖσε πολ-
E λαὶ ἰάσεις καὶ θαύματα γέγονεν. οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα
καὶ ἐπεκύρωσε κτήματα πολλὰ, καὶ σκεύη, καὶ κειμήλια
χρυσᾶ τε, καὶ ἀργυρᾶ. ἔξω δὲ τῆς πόρτας ἐτύγχανε· ὑ-
πὸ δὲ Ἡρακλείου περιεκλείσθη, πολλῶν γενομένων θαυ-
μάτων καὶ ἰάσεων ἐν αὐτῷ.

Τὸ Χρυσοβάλανδον οἶκος ἦν Νικολάου πατρι-
κίου καὶ δομεστίκου τῆς ἀνατολῆς, ὃν ἀνήγειρεν εἰς
ναοὺς δύο τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ ἁγίου Παντελεή-

μονος. διὰ δὲ τρόπον τοιοῦτον ἀνήγειρεν αὐτούς. τοῦ ῥηθέντος δομεστίκου ἐν τῷ παξειδίῳ χρονίζοντος, ἐμοιχεύετο ἡ γυνὴ αὐτοῦ. εἶτα ὑπεισελθὼν ἐν τῇ πόλει, καὶ φωράσας τὸ δρώμενον μῦσος, συλλαβὼν ἀμφοτέρους μεληδὸν κατέκοψε. ὕστερον δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου, ἀνήγειρε τοὺς δύο ναούς. περὶ δὲ τὸ τέλος ἐλθὼν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀδημονῶν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσίον, ὤφθη αὐτῷ κατ' ὄναρ ὁ Ἀρχάγγελος λέγων. ἄπελθε εἰς τόνδε τὸν τόπον, πλησίον τῆς τοῦ Ἄσπαρος κινστέρνης, καὶ εὑρήσεις βαλάντιον, χρυσίου λίτρας ἔχον ἑκατόν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ εὑρὼν αὐτὸ, ἀνεπλήρωσε τοὺς ναοὺς καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον, καθὰ γράφομεν χρυσοβάλανδον.

A Ustici Orientalium, quam ille mutavit in duo templa S. Archangeli Michaelis & S. Pantelemonis, ob hanc causam. Uxor supradicti Domestici, marito in castris commorante, ab alio quodam adulteratur. Qua de re ipse certior factus, improviso in urbem rediit, & ambos simul deprehensos articulatim consecuit. Postea autem recordatione & metu extremi judicii, duo hæc templa condidit. Cum vero absoluta jam fere structura, defectu pecuniæ plurimum angeretur, apparuit ei in somno Archangelus dicens: Abi ad illum locum vicinum Asparis Cisternæ, & invenies crumenam centum auri libras continentem. Domesticus igitur eo accedens, crumenam invenit & consummata templorum structura, locum, ut antea diximus, nominavit Chrysobalandum.

Edit. Paris. pag. 49.

103. Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, ἥτις λέγεται τὰ Λιβάδια, ἐκτίσθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας μικρὰ καὶ πενιχρά. ὁ δὲ Μιχαὴλ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως εἰς ἔχθραν ἐλθὼν μετὰ Θεοδώρας τῆς ὀρθοδόξου, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν, κατεβίβασεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ παλατίου, καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν, καὶ μεγαλύνας, καὶ κτήματα πολλὰ δωρησάμενος. ἐκλήθη δὲ Εὐφροσύνης ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Εὐφροσύνης τοὔνομα, καλῶς βιωσάσης καὶ ἀσκησάσης.

B Monasterium S. Euphrosynæ cognominatum Libadia, primum ab Irene Atheniensi exiguum valde & paupertinum conditum fuit: postea autem ubi Michael Theophili filius cum Theodora matre & sororibus suis simultatem habere cœpit, e Palatio illas in hoc Monasterium detrusit, quod ampliatum multis possessionibus ditavit. Cæterum ab una Euphrosyna, quæ bene & religiose vivebat, ita cognominatum est hoc Monasterium.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον, ἐν τῷ κίονι ἵστατο στήλη Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. ταύτην δὲ κατεβίβασε Βάρδας Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ συνέτριψεν. ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος τὸ Δεύτερον κατὰ τρόπον τοιόνδε. Λεοντίου πατρικίου καταδυναστεύσαντος καὶ κρατήσαντος, ἐξόριστον ἔπεμψε τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς Χερσῶνα, ὅστις ἐποίησεν ἐκεῖ χρόνους δέκα. φυγῇ δὲ μετὰ ταῦτα χρησάμενος, ἦλθεν εἰς Τέρβελιν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Βουλγάρων, καὶ ἠγάγετο τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τοὔνομα. ἔλαβε καὶ στρατὸν παρ' αὐτοῦ, ἄνδρας πολεμιστὰς χιλιάδας ιε'. καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως, ζητῶν τὴν οἰκείαν ἀρχήν. μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν πολιτῶν, ὑπέστρεψε πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν, καὶ εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγωγοῦ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν

104 τόπον, οὗ ἵσταται ὁ κίων. αὐτόθι γὰρ εἶχε τὴν διάπνευσιν ὁ ἀγωγὸς, καὶ δεύτερον βασιλεύσας τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, τὴν στήλην ἑαυτοῦ ἔθετο ἐπὶ τοῦ κίονος, καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον Δεύτερον. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης, διὰ τὸ εἶναι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔγκυον, καὶ ὀπτανθῆναι παρὰ τῆς ἁγίας, εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κτίσαι αὐτῇ ναόν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφόριον ἐπὶ τούτου ἦκε.

In loco nuncupato Deutero sive Secundo stabat Justiniani Rhinotmeti statua, quam postea Bardas Cæsar Patruus C Michaelis filii Theophili dejectam confregit. Appellatus autem est locus Deuteron ob hanc causam. Justinianus Rhinotmetus a Leontio Patricio rerum potiente exul in Chersonem relegatus fuit, ubi cum decem mansisset annos, profugit tandem ad Terbelim Bulgarorum Principem, qui filiam suam Theodoram ipsi in uxorem dedit, & insuper exercitum quindecim militum millia subministravit. Hunc ille contra Constantinopolim duxit ad repetendum Imperium suum. Cum vero cives eum recipere nollent, simulata fuga, apud portam urbis quam vocant antiquam, clanculum per aquæductum in urbem introrupit, eo loco, ubi nunc columna supe- D rest, quod ibi aquæ ductus spiraculum esset. Ita secundum adeptus Imperium, statuam suam illic erexit, & locum vocavit Deuteron sive Secundum. Ibidem quoque templum S. Annæ ædificavit, quod uxorem ejus gravidam per visum monuit, ut in eo loco templum sibi conderet. Quo postea etiam sanctum ejus corpus una cum ejus humerali translatum fuit.

Τὸ δὲ Ξηροκηπίον ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἐκτίσθη παρά τινος πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου.

Templum S. Gregorii, quod cognominatur Xerocepium, exstruxit quidam Patricius sub Theodosio majore.

Τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, καὶ πλησίον αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σορὸν καὶ τὸ λείψανον κατέθετο τοῦ προφήτου Δανιὴλ, καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Νικήτα, καὶ ἑτέρων πολλῶν προφητῶν λείψανα, ἅπερ ἤγαγεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἀπελθοῦσα εἰς ψηλάφησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ, λέγεται δὲ, ὅτι οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Στουδίτης, διὰ τὸν φόβον φυγόντες τοῦ Συγγενοῦς Λέοντος τοῦ εἰκονοκαύ-

105. στου, ἐκεῖσε ἐκάθηντο καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας. πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ὁ ναὸς, μέχρι τῆς τῶν ῥηθέντων ποιητῶν κατοικίας:

Ecclesiam S. Romani B. Helena ædificavit, & prope eam deposuit capsam cum reliquiis Prophetæ Danielis, & magni Martyris Nicetæ, uti & aliorum- *pag. 50.* que prophetarum reliquias, quas Hiero- E solyma secura attulit. In hac Ecclesia ferunt canonum auctores S. Josephum & fratrem ejus Theodorum Studitam metu Leonis Armenii Iconomachi profugos latuisse, & canones composuisse. Ex quo autem Ecclesia illa condita fuit usque donec supradicti poetæ ibi habitarunt, prætererunt anni quingenti.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Κάρπου καὶ Παπύλου,

Præterea etiam ædificavit S. Helena

Monasterium SS. Carpi & Babylæ ad imitationem sepulchri Christi, ex vario & admirando marmore, multisque possessionibus ditavit.

Cisternam Boni Bonus magister condidit, domesticus Heraclii Imperatoris; cui etiam Imperator adversus Persas profecturus custodiam urbis & vices suas demandavit.

Cisternam Mocensem Anastasius Dicorus exstruxit, cum tanta in urbe aquæ & frumenti esset inopia ut unus modius integro nummo veniret. Nomen vero hæc cisterna habet a vicino templo S. Mocii.

Locus nuncupatus Porphyropolium antiquitus vestibus purpureis tingendis destinatus erat.

Hospitale nominatum Sampsonis condidit S. Sampson auxilio Justiniani magni, quem ille a morbo liberavit.

In loco appellato Eubuli domus erat Eubuli Patricii, ab ipso exstructa tempore Justini Thracis.

Ædificium dictum Isidori B. Isidorus Eubuli frater condidit.

Templum S. Tryphonis, quod prope Eubuli est, Justinianus magnus ædificavit: alterum vero, quod est in loco nuncupato Basilisci, Justinus & Sophia condiderunt.

In loco vocato Basilisci domus erat Basilisci Patricii & Drungarii, quam Imperio potitus in amœnissimum Palatium mutavit: quo vetustate abolito, locus cognomentum retinet.

Antiquum Palatium Sophianum Mauricius ædificavit nomine Anastasiæ uxoris Tiberii socrus suæ. Post annos autem viginti & octo Heraclius, antequam imperaret, ibi habitavit, plurimum enim illo loco delectabatur; & ferunt, ibidem ei revelatum fuisse, fore ut aliquando imperio præesset.

Palatium, quod est supra murum & vocatur Bucoleonis, junior Theodosius condidit: Justinianus autem Triclinium exstruxit, quod ab eo nomen habet. Item ædificavit Triclinium aureum & Lausiacum.

Edit. Paris. pag. 51.

Palatia Hippodromi & Quæstoris Constantinus magnus ædificavit.

Suburbium Daphne sic dictum est, quod statua ibi collocata esset fatidicæ Daphnes Apollini adamatæ. Adhæc moris erat, ut in eo loco Calendis Januariis populus Senatui laureas offerret.

Hippodromus Palatii ex eo nomen habet, quod moris esset Imperatoribus, ibi privatim ludos circenses exercere. Hæc consuetudo duravit a Constantino magno usque ad Irenem Atheniensem.

Signum fortunæ urbis stabat supra arcum Palatii, quod olim Roma a Constantino magno delatum Mauricius postea confregit.

Porta ferrea ob hanc causam ita nominata est. Cum columna porphyretica fori Roma adveheretur, triennium integrum ob enormem magnitudinem in via fuit. Cum vero tandem per supradictam portam ex navibus in urbem introducenda esset, & timerent, ne, quia locus fungosus esset & humectus, columna in terram depressa ulterius non posset provehi, ideo ferreis vectibus viam straverunt circa portam, quæ inde nomen retinuit.

A λου, ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ποικίλων καὶ θαυμαστῶν μαρμάρων, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὴν κινστέρναν τοῦ Βώνου, Βῶνος ὁ μάγιστρος ἔκτισεν, ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος Ἡρακλείου, ὃν καὶ κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως ἀντ᾽ αὐτοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ Περσῶν.

Τὴν δὲ Μωκισίαν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἐκ τισι ἔτει δὲ αὐτὴν ἔκτισεν, λεῖψις ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος, καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τὸν σίτου μόδιον ἓν εἰς τὸ νόμισμα. ἔλαβε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστέρνα, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἁγίου Μωκίου.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Πορφυροπώλιον, τὸ παλαιὸν Πορφύρας ἔβαπτον.

B Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψών, ὁ ὅσιος Σαμψὼν ἐκ τισι συνεργείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, διότι ὁ ὅσιος Σαμψὼν αὐτὸν ἰάσατο ἐκ τῆς νόσου.

Τὰ δὲ Εὐβούλου, παρὰ Εὐβούλου πατρικίου ἐκτίσθη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός. ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε. 106.

Τὰ δὲ Ἰσιδώρου, ὁ ὅσιος Ἰσίδωρος ὁ ἀδελφὸς Εὐβούλου ἔκτισεν.

Τὸν ἅγιον Τρύφωνα, τὸν εἰς τὰ Εὐβούλου, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνήγειρε. τὸν δὲ εἰς τὰ Βασιλίσκου, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία.

Τὰ δὲ Βασιλίσκου οἶκος ἦν Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου, ὅστις βασιλεύσας ἐποίησεν αὐτὸν τερπνὸν παλάτιον, ὅπερ ἐκ τοῦ χρόνου ἀφανισθέντος, ὁ τόπος περισώ-

C ζει ἀκμὴν τὴν ἐπωνυμίαν.

Τὰ παλαιὰ παλάτια τῶν Σοφῶν Μαυρίκιος ἀνήγειρεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Τιβερίου. μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη Ἡράκλειος, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο. πάνυ γὰρ ἐφίλει τὴν τοιαύτην κατοικίαν· λέγεται δέ, ὅτι καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη, ὅτι μέλλει κρατῆσαι.

Τὰ ἐπάνω τοῦ τείχους παλάτια τοῦ Βουκολέοντος, ὁ μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον, καὶ καλεῖται εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οὗτος ἐποίησε καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν Λαυσιακόν.

Τὰ δὲ παλάτια τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ Κοιαίστορος, ὁ μέγας ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος. 107.

D Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη, διὰ τὸ ἵστασθαι ἐν τῷ τόπῳ στήλην, ἥτις ἦν ἡ μαντικωτάτη ποτὲ Δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀλλὰ καὶ τύπος ἦν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῇ πρώτῃ καλανδῶν Ἰανουαρίου, λαμβάνειν τοὺς συγκλητικοὺς Δάφνας παρὰ τοῦ δήμου.

Ὁ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ἱππόδρομος ἐκλήθη οὕτως, ὅτι τύπος ἦν τοῖς Βασιλεῦσι, ὅτι κατ᾽ ἰδίαν γυμνάζοντες, ἔτρεχον δι᾽ ἵππων ἐκεῖ. καὶ ἦν τὸ ἔθος κρατοῦν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως, τὸ ἄγαλμα, ἦν ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ παλατίου ἱσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτήν.

E Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα ἐκλήθη οὕτως· ὁ πορφυροῦς μέγας κίων τοῦ φόρου, πλοϊζόμενος ἀπὸ Ῥώμης, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα. εἰς δὲ τὴν ῥηθεῖσαν πόρταν τῶν Σοφιῶν μέλλοντος ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τῶν σχεδίων, καὶ τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος, δεδοικότες, μὴ ὁ κίων χωσθείς, οὐ δυνήσεται ἐξελθεῖν, διὰ σιδηρῶν μοχλῶν κατέστρωσαν τὴν πέριξ τῆς πόρτας ὁδόν, καὶ οὕτως ἐκλήθη πόρτα σιδηρᾶ. 108.

Τὸν

A Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐν ᾧ οἱ τεθνεῶτες θάπτονται, Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία ἔκτισεν, ὅπως δωρεὰν ἐν αὐτῷ θάπτονται οἱ πένητες. πάνυ γὰρ εὐσεβεστάτη οὖσα πολλὰ γηροκομεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, καὶ πτωχοτροφεῖα ἐποίησεν, εἰς ἀποστροφὴν τῶν πενήτων. ἀλλὰ καὶ φόρων βάρη ἐξέκοψε. τρία δὲ μάλιστα ταῦτα τὰ κυριώτερα ἐποίησε, θανάτου, καὶ ζωῆς, καὶ ὑγείας. Θανάτου μὲν ξενοτάφιον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ζωῆς δὲ τὸ πιστωρεῖον, ὑγείας δὲ τὸν ξενῶνα, τὰ καλούμενα τῆς μακαρίας Εἰρήνης.

Τὸν ἅγιον Διομήδην ἔκτισε μὲν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, Βασίλειος δὲ ὁ Μακεδὼν, διὰ τὸ λαβεῖν ἀπ᾽ ἐκεῖσε τὸν περὶ τῆς Βασιλείας χρησμὸν, ἐπλάτυνε, καὶ ἐκάλλυνε, καὶ χρήματα πολλὰ ἀπεχαρίσατο.

B Τὰ Στουδίου Στούδιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε, καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέκειρε.

Ἡ καλουμένη τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ πόρτα οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτήριον μικρόν. ὅτε δὲ ἤχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μωσέως ἡ ῥάβδος ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐδέξατο αὐτὴν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖσε πεζὸς, καὶ
109. ἀνήγειρε μέγιστον ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἔνθα κατέθετο τὴν ῥάβδον. ἔκτισε δὲ μείζονα καὶ τὸν ἅγιον Αἰμιλιανόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπενέγκατο τὴν ἁγίαν ῥάβδον ἐν τῷ παλατίῳ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἤχθη ἐλέφας μικρὸς ἀπὸ Ἰνδίας καὶ ἐτρέφετο εἰς τὰ Βασίλεια. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου, C καὶ ἀπαγομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ, καταλλάκτης τις διερχόμενον αὐτὸν διὰ τοῦ Μιλίου, ἔπαισε μετὰ ῥάβδου σφοδρῶς. χρόνων δὲ διελθόντων δέκα, ἀνατραφεὶς ὁ Ἐλέφας, συνέβη καὶ αὖθις, ὡς ἔθος ἀπάγεσθαι εἰς τὸ ἱππικόν. περὶ δὲ τὸν τόπον τοῦ Μιλίου γενόμενος, καὶ τοῦ ποτὲ τύψαντος αὐτὸν ἀναμνησθεὶς, καὶ ἰδὼν ἐν τῷ τραπεζίῳ καθεζόμενον, καὶ γνωρίσας, ἀθρόως δραμὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπιβρυχισάμενος ἔκρουσε μετὰ τοῦ ὀδόντος αὐτοῦ, καὶ ἔσχισεν εἰς μέσον τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐθαύμασε πᾶς τὸ φυσιμνησίκακον τοῦ θηρίου.

Τὰ δὲ Κλαυδίου οἶκος ἦν Κλαυδίου πατρικίου καὶ Κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου τοῦ Βασιλέως.

D Τὰ δὲ Κανικλείου οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς κοῖλα τοῦ ἱππο-
110. δρομίου παρὰ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ.

Τὸν τοῦ Ἐλευθερίου λιμένα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, κτίζων τὴν πόλιν. ἔλαβε δὲ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἀπὸ Ἐλευθερίου πατρικίου καὶ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα. ἵσταται δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμάρινος Ἐλευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον. ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, τὸν ἀναχωματισμὸν τοῦ κτισθέντος παρ᾽ αὐτοῦ κίονος ἐν τῷ Ταύρῳ χύσας ἐν αὐτῷ κατέχωσε, καὶ E ἠφάνισε τὸν λιμένα, πλακωτὸν ὄντα κάτωθεν καὶ βαθύτατον.

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ἦλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας, ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει, πένης οὖσα καὶ ἐριανήθουσα ἐξ ὧν εἶχε τὴν διατροφήν. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι, ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν.

Cœmeterium S. Lucæ condidit Irene Attica, ut gratis ibi sepelirentur pauperes. Eadem singulari pietate mora, complures domus senibus, peregrinis & pauperibus sustentandis ædificavit. Item tributorum onera minuit. Imprimis autem tria hæc morti, vitæ, & sanitati extruxit: morti Xenotaphium sive Cæmeterium peregrinorum, vitæ Pistoriam sanitati, Hospitale quod Beatæ Irenæ dicitur.

Templum sancti Diomedis primus ædificavit Constantinus magnus: post eum autem Basilius Macedo id majus & pulchrius reddidit, multisque donavit divitiis, propterea quod inde oraculum de futuro imperio acceperat.

Monasterium Studii Studius Patricius condidit tempore Leonis Macelæ, & plurimis ditavit possessionibus, atque monachos mille in eo instituit.

Porta S. Æmiliani nomen accepit a proximo templo S. Æmiliani, quod prius parvum erat oratorium. Cum autem sub Constantino magno virga Moysis in urbem afferretur, pedes eam in hoc loco excepit Imperator, & magnam condidit Ecclesiam S. Deiparæ, ubi eam deposuit, atque templum S. Æmiliani valde ampliavit. Cæterum postea sacram illam virgam in Palatium transtulit.

Tempore Theodosii magni juvenis elephas ex India adductus fuit, qui alebatur in Palatio Imperatoris. Hic cum ad ludos circenses duceretur, Collybista quidam ei, per Miliarium transeunti, fustem impegit quamvehementissime. Post annos vero decem Elephas, qui jam succreverat, iterum pro more ad Hippodromum ducebatur, & ubi ad Miliarium pervenit, reminiscens ejus, a quo olim ibi erat cæsus, & fortuito ipsum mensæ videns assidentem & recognoscens, subito impetu illuc accurrit, & hominem cum barritu adorsus, dente eum feriit mediumque discerpsit. Unde omnes in eo animali naturalem offensæ recordationem admirati sunt. Edit. Paris. pag. 52.

In loco nominato Claudii domus erat Claudii Patricii & quæstoris tempore Basilisci Imperatoris.

In loco dicto Caniclei, domus erat Theoctisti magistri & præfecti Caniclei, qui capite plexus fuit in caverna Hippodromi jussu Bardæ Cæsaris, qui patruus fuit Michaelis cognomine Ebriosi.

Portum Eleutherii Constantinus magnus struxit eodem tempore, quo ipsam urbem condidit. Nomen vero accepit ab Eleutherio Patricio, qui ejus structuræ præfuit. Ejusdem statua ibi posita erat, manu gerens ligonem & cophinum. Cæterum Imperator Theodosius junior, cum columnam cum statua sua in Tauro erigeret, terram fodiendo erutam, in hunc portum ingessit, atque eum opplevit; qui antea fundum lapide quadrato pavitum & altissimum habuit.

Ecclesiam S. Panteleemonis Theodora uxor Justiniani magni extruxit: quoniam ex Paphlagonia Constantinopolim veniens, ibi habitaverat in porticu, paupercula tunc & lanificio sibi victum quæritans. Sed postquam ad imperium pervenit, ædes illas paupertinas in Ecclesiam mutavit.

Quam vocant Narsetis, domus erat Narsetis Patricii, & Præpositi Eunuchi, tempore Justiniani magni, quam ipse postea mutavit in Hospitale & Gerocomium.

Idem Narses templa SS. Probi Tarachi & Andronici ædificavit.

Templum S. Thomæ dictum Amantii, domus erat Amantii accubitoris tempore Anastasii Dicori, quam ipse mutavit in Ecclesiam: incendio autem consumtam restituit filius ejus Basilius.

Monasterium appellatum Martinacæ condidit Martinaces Patricius, avunculus Dominæ Theophanus, sub Michaele Methysta & Basilio Macedone.

Edit. Paris. pag. 53. Templum S. Joannis Præcursoris cognominatum Probi Probus Patricius exstruxit, item Palatium ædificavit admiratione dignum.

Toxara ut vocant domus erat Toxaræ manclavitæ, qui jussu Basilii Macedonis Michaelem Ebriosum in templo S. Mamantis occidit.

Templum Curatoris condidit Verina uxor Leonis Macellæ ad instar Sepulchri Christi. Structuræ autem Curator quidam domesticus ejus præfuit.

Ecclesiam Diaconissæ exstruxit Cyriacus Patriarcha tempore Mauricii Imperatoris. Ita vero denominata est, quod Patriarcha adhuc Diaconus ibi habitaret, & soror ejus ibidem esset diaconissa.

Ecclesiam S. Anastasiæ Pharmacolytræ, Anastasius Dicorus ædificavit eo loco ubi Pharmaci cujusdam Patricii domus fuit.

Locus dictus Leomacellum ita denominatum fuit, quod Leo Macellas, antequam Imperio potiretur, carnes ibi vendiderit, & uxor ejus chordas torqueret.

In loco nominato Florentii domus erat Florentii Patricii & Ducis Antiochiæ, qui vixit tempore Arcadii Imperatoris, & domum suam mutavit in Gerocomium.

Anthemiana domus erat Anthemii magistri, quem Marcianus Imperator in urbe coronavit, &, data ei in uxorem filia, quam ex prima uxore susceperat, Imperatorem Romam misit. Is vero domum suam in templum Gerocomium & balneum mutavit.

Monasterium Festinationis, condidit Anna Augusta Leonis Isauri. Cum enim gravida esset, & revertens ex Blachernis in via pariendi necessitate urgeretur, festine divertit ad quendam Protospatharium, & ibi peperit; domumque in Monasterium mutatam Festinationis vocavit, ob acceleratum partum. Eadem Augusta Monasterium Annæ ædificavit.

Gerocomium Severi condidit Severus Patricius, frater adoptivus Constantini Imperatoris, qui nepos Heraclii fuit, & in balneo occisus est. Idem quoque templum exstruxit, quo loco domus ejus sita fuerat. Imperatore autem supradicto in Sicilia interemto, sumsit sibi hic Severus Romanam classem, & cum ea usque ad locum cui Phœnicis nomen est, pervenit.

Gainæ quæ vocatur domus erat Gainæ Patricii, qui tempore Arcadii Imperatoris Imperium affectavit in Thraciæ partibus, atque ibi occisus fuit.

A Τὰ Ναρσοῦ οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου εὐνούχου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ μετετέθη εἰς ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον παρ' αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Πρόβον, Τάραχον, καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

Ὁ δὲ ἅγιος Θωμᾶς, ὁ τὰ Ἀμαντίου καλούμενος, οἶκος ἦν Ἀμαντίου παρακοιμωμένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Δικόρου. κἀκεῖνος ναὸν ἀνήγειρεν. ὕστερον δὲ πυρποληθέντα ὁ υἱὸς Βασίλειος ἀνήγειρεν.

Τὴν μονὴν τοῦ Μαρτινάκη ἀνήγειρε Μαρτινάκης πατρίκιος, ὁ θεῖος τῆς Δεσποίνης Θεοφανοῦς ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ καὶ Βασιλείου Μακεδόνος.

Τὸν Πρόδρομον τὰ Πρόβου Πρόβος πατρίκιος ἀνήγειρε, B καὶ παλάτια ἔκτισε θαυμαστὰ πάνυ. 111.

Τὰ λεγόμενα Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ μαγκλαβίτου, τοῦ ἀνελόντος κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος Μιχαὴλ τὸν μεθυστὴν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα.

Τὰ Κουράτορος ἐκτίσθη παρὰ Βερίνης γυναικὸς Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εἰς τύπον τοῦ τάφου Χριστοῦ. παρίστατο δὲ Κουράτωρ ἄνθρωπος οἰκεῖος αὐτῆς, εἰς τὸ κτίσμα.

Τὰ Διακονίσσης ἔκτισε Κυριακὸς ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. ἐπεκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ὁ Πατριάρχης ἔτι διάκονος ὢν ἐκεῖσε ᾤκει, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν Διακόνισσα.

Τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν τὴν φαρμακολύτριαν, Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἀνήγειρεν. C ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος πατρικίου τινὸς Φαρμακοῦ καλουμένου.

Τὰ λεγόμενον Λεωμάκελλον τόπον τοιοῦτον ἐκλήθη οὕτως, ὅτι Λέων ὁ Μακέλλης, ὃς ἑρμηνεύεται σφαγεὺς, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι λέγεται, ὅτι κρέα ἐπώλει, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπλεκε χορδὰς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Τὰ Φλωρεντίου οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου καὶ Δουκὸς Ἀντιοχείας, τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ Βασιλέως ὅστις τελευτῶν ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

Τὰ Ἀνθεμίου οἶκος ἦν Ἀνθεμίου μαγίστρου τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ, ὃς καὶ ἔστεψεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, D δεδωκὼς αὐτῷ τὴν ἐκ πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρα, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην Βασιλέα. ὁ δὲ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἀνήγειρε, καὶ λοῦμα. 112.

Τὰ Σπουδῆς, Ἄννα ἡ Αὐγοῦστα ἔκτισεν, ἡ Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς. ἔγκυος γὰρ οὖσα, καὶ στρεφομένη ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν, τῆς τοῦ τεκεῖν αὐτὴν ὥρας παραστάσης, εἰσῆλθε μετὰ σπουδῆς εἰς οἶκόν τινος πρωτοσπαθαρίου, καὶ ἀπέτεκε, καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μονὴν, καὶ ἐπωνόμασε Σπουδῆς, διὰ τὸ κατεπείγειν αὐτὴν καὶ ἐπισπεύδειν τὸν τοκετόν. ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τὰ Ἄννης, ἡ αὐτὴ αὔγουστα Ἄννα ἐποίησε.

Τὰ Σεβήρου τὸ γηροκομεῖον Σεβῆρος πατρίκιος ἔκτισεν ὁ ἀδελφοποιητὸς Κώνσταντος Βασιλέως, τοῦ ἐγγόνου E Ἡρακλείου, ὃς ἀνῃρέθη ἐν τῷ βαλανείῳ εἰς Σικελίαν. ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν, ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐνταῦθα ἦν. μετὰ γοῦν τὸ σφαγῆναι τὸν ῥηθέντα Βασιλέα ἐν Σικελίᾳ, παρέλαβεν αὐτὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως τοῦ καλουμένου Φοίνικος.

Τὰ Γαϊνᾶ, οἶκος ἦν Γαϊνᾶ Πατρικίου τοῦ τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρᾳκῷα μέρη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου, καὶ σφαγέντος ἐκεῖσε. 113.

A Τὰ Εὐσεβίου Εὐσέβιός τις ἔκτισε πατρίκιος, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων ζυγῶν.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὰ Κύρου, Κύρος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος ἔκτισεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὃς καὶ παρίστατο εἰς τὸ κτίσμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο παρὰ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπηθεὶς ἦν. ὅτι καὶ φωνὴ μεγάλη εἶπον. Κύρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει, καὶ προκόψει. ὅπερ ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρναν.

Εἰς δὲ τὸ χρυσοκάμαρον, τὸ ὄπισθεν τοῦ Μυρελαίου, ζώδιον ἵστατο χρυσοῦν, ἐξ οὗ ἐκλήθη Χρυσοκάμαρον. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ ἐκλάπη. εἰς δὲ τὸ Χρυσοκάμαρον τὸ πλησίον τοῦ ἁγίου B Ἀκακίου, ὅπου ἐστὶ τὸ Μωσηλὲ ὁ οἶκος, Χριστοῦ ὑπῆρχεν εἰκονισμός.

Εἰς τὰ δύο Μυρέλαια μύρα ἔρρεε, καὶ ἰάματα πολλὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν ἐστηλώθη παρὰ Ἡλιο-
114. δώρου ἀστρονόμου ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς· ἐν ᾧ εἰσὶν ἐστηλωμένοι οἱ δώδεκα ἄνεμοι. τὰ δὲ χαλκουργήματα τὰ μεγάλα ἤχθη ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυῤῥαχίου. εἶχε δὲ αὐτά τις γυνὴ εἰς προῖκα αὐτῆς.

Τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Χαρέαν ἔκτισεν ὁ ἀδελφὸς Ναρσῆ πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Προκοπίας.

C Ὁ ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας, εἰς τὸν Ταῦρον, ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστινιανοῦ, ὃς καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι παλάτια ἔκτισε, λόγῳ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Βιγλεντίας. ὑπὸ δὲ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα, Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου τοῦ μαγίστρου, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν, κατῴκει μετὰ Βιγλεντίας, καὶ συναινέσει αὐτῆς πάλιν ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου, τὰ Βιγλέντια καλούμενον.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον ἡ πόρτα ἀπὸ Γαληνοῦ, τοῦ παρισαμένου εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος, ἔλαβε τοὔνομα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος Κοντόσκελος ἐπωνομάζετο.

D Ἡ λεγομένη τοῦ Ψαρελαίου μονὴ, πρότερον Μυρόδωνος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Κοπρώνυμος διερχόμενος ἐ-
115. κεῖ, ἠρώτησε τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν. πῶς κέκληται ἡ μονή: τοῦδε μὴ εἰδέναι εἰπόντος, αὐτὸς εἰδὼς, καὶ ἐνυβρίσαι θέλων τὴν τῶν μοναχῶν βρῶσιν Ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε, καὶ γέγονε τὸ τούτου ῥῆμα κύριον ὄνομα τῇ μονῇ. οἱ δὲ ἐκεῖσε μοναχοὶ τηνικαῦτα ἐξέφυγον.

Ὁ χορτοβολὼν ὁ ὢν εἰς τὸ Βύκινον ἐκκλησία ἦν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἣν ἀνήγειρε Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας. ὁ δὲ Καβαλῖνος ἐποίησεν αὐτὴν χορτοβολῶνα.

E Εἰς τὴν καλουμένην Ψαμαθέαν εἴδωλον ἵστατο σεβόμενον παρ' Ἕλληνός τινος, ἔλεγον οὖν οἱ Χριστιανοὶ πρὸς τὸν σέβοντα αὐτό. κατὰ ψεῦσμα Θεός ἐστι τοῦτο τὸ σὸν εἴδωλον. καὶ ἐκ τούτου ἔλαβεν ἡ πόρτα τὴν τοιαύτην ἐπίκλησιν. ἢ ἀπὸ τὸ ὕψωμα θεῖον, διὰ τὸ ἄνωθεν ἵστασθαι τὸν τίμιον σταυρόν.

Ἡ πέμπτη λεγομένη πόρτα ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι τὸν ἀριθμὸν τὴν πέμπτην.

Ædificium nominatum Eusebii Eusebius quidam Patricius exstruxit tempore Justini & Sophiæ conjugum piissimorum. *Edit. Paris. pag. 54.*

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Cyri, Cyrus Patricius & præfectus sub Theodosio juniore condidit. Idem structuræ terrestris muri præfuit, & a populo adeo dilectus fuit, ut publice exclamaret, fore, ut ad majorem proveheretur dignitatem. Quo audito Imperator eum Metropolitanum Episcopum Smyrnæ fecit.

In Chrysocamera, quæ sita est post Myrelæum, stabat olim signum aureum, a quo Chysocamera nomen accepit. Hoc autem tempore Bardæ Cæsaris furto inde ablatum fuit. In altera Chrysocamera, quæ est prope S. Acacium, ubi est domus Mosele, Christi imago asservabatur.

In duobus illis locis, quæ vocantur Myrelæa, unguenta scaturibant, & multi sanitati restituebantur, ope virginis Deiparæ: unde etiam nomen obtinuerunt.

Anemodulium æreum in quo duodecim ventorum signa posita sunt, tempore Leonis Isauri ab Heliodoro Astronomo erectum fuit. Magna autem ejus simulacra ærea Dyrrachio allatæ sunt a muliere quadam, quæ in dotem illa acceperat.

Ecclesiam S. Acacii dictam Chaream ædificavit frater Narsetis Patricii tempore Justini & Procopiæ.

Templum S. Procopii cognominatum Vigilantiæ, quod situm est in Tauro, primus exstruxit Justinianus, qui etiam multa alia Palatia ibi ædificavit nomine Vigilantiæ germanæ suæ sororis. Sed illam Ecclesiam incendio absumptam, reædificavit Antonina uxor Belisarii Magistri, quæ vestitrix fuit Theodoræ uxoris Justiniani magni, jussu ipsius Vigilantiæ, cum qua post mariti sui mortem habitavit.

Porta, quæ vocatur Contoscallum, nomen accepit a Gallno, qui structuræ portus præerat, & cognominabatur Contoscelus.

Monasterium, Psarelæi, antea nominabatur Myrodonis. Cum autem quodam tempore Constantinus Copronymus illud præteriens Camulianum Patricium interrogaret, quomodo id Monasterium vocaretur, atque is se nomen ejus nescire responderet, Imperator, qui bene illud noverat, nominari jussit Monasterium Psarelæi, illudens scilicet monachis, quod semper comederent pisces. Et Monasterium quidem hoc nomen retinuit: Monachi vero propterea inde profugerunt. *pag. 55.*

Fænile, quod est in loco nuncupato Buccino, prius ecclesia erat S. Apostoli Andreæ, quam exstruxerat Justinianus magnus. Constantinus vero Copronymus eam mutavit in fænile.

In Porta, quæ vocatur Psamathea sive littorea, idolum stabat, quod colebatur a quodam gentili: Propterea igitur, quod Christiani ejus cultori dicere solerent: Falsus est & ementitus Deus hoc tuum idolum; ideo Porta sic nominata est: vel propter exaltatum ibi sanctæ, & venerandæ crucis signum, quod supra eam positum erat.

Porta, quæ vocatur Quinta, ex eo nomen habet, quod numero quinta sit.

Porta Charfiæ, ita dicta eft a Charfia fecundario factionis Venetæ, qui ftructuræ ejus loci præfuit, cum conderetur murus terreftris.

Porta quæ vocatur Xylocercos, nomen ex eo habet quod artifices eam ftruentes, propter magnam aquæ copiam ibi repertam, & crebram maris inundationem, roboreis tignis & palis in aqua defixis fundamentum fuperpofuerunt.

Ecclefiam S. Deiparæ, quæ cognominatur ad Fontem, Iuftinianus magnus condidit. Cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, & ex hoc templo, quod tunc temporis parvum oratorium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogavit, quidnam illud fibi vellet; Strategio autem quodam magiftro & cuftode imperialis pecuniæ refpondente, fontem ibi effe morbos fanantem, valde hoc admiratus eft Imperator, & ex fuperflua materia magnæ Ecclefiæ ingens ibi & fplendidum ædificavit templum, quod terræ motu collapfum Irene Attica reædificavit, ducentis & feptuaginta feptem annis poft primam ejus ædificationem.

Templa Imaginis non manufactæ & S. Joannis Theologi a beato Conftantino primo exftructa fuerunt.

Ecclefiam S. Joannis Baptiftæ Theodofius magnus condidit, quia ipfo imperante fanctum ejus caput in urbem allatum fuit, quod Imperator cum Patriarcha Nectario in Hebdomo fuburbio excepit, & in S. Joannis Evangeliftæ templo depofuit, ufque dum per Rufinum magiftrum Ecclefia fupradicta S. Joannis Baptiftæ ædificaretur.

Monafterium Paulini Paulinus Magifter condidit, qui valde familiaris fuit Imperatori Theodofio juniori, & una cum ipfo educatus. Hunc poftea Theodofius zelotypia occidit ob conjugem Eudociam Auguftam. Quippe offerebatur aliquando Imperatori pomum miræ magnitudinis e Phrygia allatum, quod ipfe plurimum admiratus eum qui attulerat, centum hyperpyris remuneravit. Pomum vero ex templo S. Sophiæ, ubi hoc ipfi oblatum erat, ad Eudociam Auguftam mifit, quæ illud accipiens, æque magnitudinem atque pulchritudinem ejus mirata fuit. Accedens autem ad eam Paulinus, & idem pomum fimili cum admiratione fpectans, dixit; Ubinam Domina egregius ille fructus repertus eft? At ipfa, quæ eum amabat, Tu, ait, accipe illud. Paulinus igitur pomum ab ea acceptum Imperatori remifit, ignorans ab eo prius Auguftæ illud donatum fuiffe. Imperator autem pomum recipiens, & cognofcens idem effe, quod antea Auguftæ miferat, ipfam ad fe vocatam interrogavit: Ubi eft pomum, quod tibi mifi? illa vero refpondit: Paulino noftro fideliffimo dedi. Tunc imperator illam quidem fevera interminatione increpuit: Paulinum autem, dum ingrederetur Palatium, interfici juffit. Conftituti igitur infidiatores eum in afcenfu teftudinis tenebrofæ aggreffi funt, cui tamen, folis auribus præfectis, vitam adimere non potuerunt. ipfe enim, fimulatque per infidias fe circumventum fenfit, recta inde profugit. Cæterum hoc ita evenit, miraculofo auxilio SS.

Vide Parif. pag. 36.

A Η δὲ Χαρσίου πόρτα ἐκλήθη ἀπὸ Χαρσίου, τοῦ δευτερεύοντος τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, ὅτι παρίστατο ἐκεῖσε, ὅτε ἐκτίζετο τὸ Χερσαῖον τεῖχος.

Η Ξυλόκερκος πόρτα διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι οἱ τεχνῖται ἐν τῷ τόπῳ εὑρόντες ὕδατα πολλὰ, καὶ μὴ δυνάμενοι θήσειν τεῖχος διὰ τὴν πολλὴν πλημμύραν, κέρκους καὶ πασσαλώματα μετὰ ξύλων ποιήσαντες, τεθήκασι τὸ θεμέλιον.

Τὴν Θεοτόκον τὴν καλουμένην πηγὴν ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἔκτισε, ἀπερχόμενος γὰρ εἰς Θρᾴκην ἐπὶ τῷ κυνηγῆσαι, εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐξερχομένου ἐκ τοῦ 116.
ἐκεῖσε ναοῦ, μικροῦ ἔτι ὄντος εὐκτηρίου, καὶ ἠρώτησε, τί ἐστιν; στρατήγιος δέ τις μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ. ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστὶ Δέσποτα· καὶ ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας ὤρισε, καὶ ἐκτίσθη ναὸς μέγιστος καὶ περικαλλὴς, ἐκ τῆς περισσευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑπὸ σεισμοῦ δὲ συμπτωθεὶς ἐκτίσθη πάλιν παρὰ Εἰρήνης τῆς Αθηναίας, ἔχων ὁ ναὸς, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς Αθηναίας Εἰρήνης ἔτη διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά.

Η δὲ ἀχειροποίητος, καὶ ὁ ἅγιος Ιωάννης ὁ Θεολόγος παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκτίσθη.

Ο δὲ πρόδρομος ὁ στρογγυλόστεγος ἐκτίσθη παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὅτι ἐπὶ ἡμέραις αὐτοῦ ἤχθη ἡ τιμία Κάρα τοῦ προδρόμου εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ Εβδόμου μετὰ Νεκταρίου Πατριάρχου, καὶ κατέθετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεολόγου. εἶτα διὰ τοῦ μαγίστρου Ρουφίνου ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου.

Η μονὴ τοῦ Παυλίνου ἐκτίσθη παρὰ Παυλίνου μαγίστρου τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. συνάτροφος γὰρ αὐτῷ ὑπῆρχεν. ὃς 117.
καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων. οὗτος ὁ Παυλῖνος ἀνῃρέθη παρὰ Θεοδοσίου, ζηλοτυπήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν βασίλισσαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εὑρέθη μῆλον παμμεγεθέστατον, ἀπὸ Φρυγίας κομίσαντος αὐτό τινος, ὅπερ λαβὼν ὁ Βασιλεὺς καὶ θαυμάσας, δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατόν. τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλεν Εὐδοκίᾳ τῇ βασιλίσσῃ ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐκεῖσε γὰρ ὄντι τῷ Βασιλεῖ ἐκομίσθαι, κἀκείνη λαβοῦσα κατεῖχε, καὶ ἐθαύμασεν ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ κάλλει αὐτοῦ. προσελθὼν δὲ Παυλῖνος, καὶ ἰδὼν παρὰ τῇ Δεσποίνῃ τὸ μῆλον, ἐθαύμασεν, εἰρηκὼς αὐτῇ· πόθεν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν εὑρέθη Δέσποινά μου; ἡ δὲ ἐρῶσα αὐτοῦ, λάβε τοῦτο, ἔφη. ὁ δὲ λαβὼν ἔπεμψε δῶρον τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, μὴ εἰδὼς, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐδόθη τῇ Δεσποίνῃ. ὁ δὲ Βασιλεὺς λαβὼν, καὶ γνοὺς, ὅτι, ὅπερ ἀπέστειλε τῇ Βασιλίσσῃ, μῆλόν ἐστι, προσεκάλεσε τὴν Αὐγοῦσταν, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτήν. ὅπερ ἔστειλά σοι μῆλον, ποῦ 118.
ἐστιν; ἡ δὲ εἶπε. Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα. ὁ δὲ αὐτὴν μὲν ἠπείλησε ῥήμασιν αὐστηροῖς. Παυλῖνον δὲ προσέταξε φονευθῆναι εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δὴ τὰ ἀνερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν, οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ προσαχθέντες τοῦτον φονεῦσαι, εἰ μὴ τὰ ὦτα αὐτοῦ μόνα ἐξέκοψαν. καὶ γνοὺς ἐκεῖ-

νος τὴν ἐπιβουλὴν ἔφυγε. τοῦτο δὲ εἰς θαῦμα τῶν ἁγίων ἀναργύρων γέγονεν, ὡς ἂν τελειώσῃ τὸν ναὸν αὐτῶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀκούσας, ὅπως αὐτὸς ἔφυγε τὸν προκείμενον φόνον, καὶ αἰσχυνθεὶς, ἄγνοιαν προυβάλλετο, καὶ τοὺς τολμητὰς ἀμύνειν ἔλεγεν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἤδη τετελειωκότα τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. A

Τὴν ἁγίαν Σορὸν, τὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειρεν. ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ ἀνεγίνωσκον μεγάλοι ἄνθρωποι, ὅ, τε Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ ὁ κουροπαλάτης, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, καὶ Βάρδας Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων. ἐκεῖσε γὰρ ἐναπόκειται ἡ τιμία ζώνη καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου. τὸ δὲ ὠμοφόριον ἐν Βλαχέρναις. B

Τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, τὸν πλησίον αὐτῆς, ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἀνήγειρεν. ἔνθα εἰσὶν ἐν σοροῖς λείψανα τῶν ἁγίων νηπίων, Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, τοῦ προφήτου Ζαχαρίου, καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. ἐν δὲ τῷ δο-
119. ξιῷ μέρει τῆς ἁγίας σοροῦ εἰσὶ κείμενα τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν τὰ σώματα. ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ αἱ τρίχες τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Τὸ λοῦμα τοῦ Γερμανοῦ Γερμανὸς, ἐν τοῖς χρόνοις Οὐαλεντινιανοῦ στρατηγὸς γενόμενος Πελοποννήσου, ἀνήγειρε, οἶκον αὐτοῦ ἔχων.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπονυμίας ταῦτα φησὶ Ἰωάννης Ἀντιοχεὺς, ὅτι εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους εἶχον ἔθος πωλεῖν τοὺς βόας, ὃ καὶ ἐκράτει μέχρι τοῦ Κοπρωνύμου. εἷς δέ ποτε βοῦς οἰστρηλατήσας εἰσῆλθε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπέρασεν εἰς Χρυσόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Βοσπόριον. C

Τὸν δὲ πύργον, ὃς καλεῖται τὸ κεντηνάριον, μέγαν καὶ περιφανῆ ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐδαπάνησε κεντηνάριον. σεισμοῦ δὲ γενομένου, καὶ τελείως χαλασθέντος, ἐκτίσθη παρὰ Θεοφίλου, καθὰ νῦν ὁρᾶται. φέρει δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐπώνυμον.

Τὸ παλάτιον Πέτριον Πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυαμιανὸν τὸν σύρον πολλὰς ἀρχὰς τῶν τότε ἀνύσαντα. D

Ἡ δὲ μονὴ Ῥωμαίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ
120. Λέοντος Μακέλου παρὰ Αἵμωνος πατρικίου τοῦ Ῥωμαίου. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖσε ᾤκει.

Ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Προκοπίας, παρὰ Προκοπίας ἐκτίσθη τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευκιανοῦ, καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ῥαγγαβὲ τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου.

Τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἔκτισεν Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία.

Τὰ δὲ ἀρμαμέντα ἡ μονὴ, ἤγουν ὁ ἅγιος Παντελεήμων, πρώην μὲν ὁ Μαυρίκιος ἀρμαμενταρεῖον αὐτὸ ἔκτισε. μετὰ δὲ χρόνους διακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτὼ, Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως μονὴν αὐτὸ ἐποίησε. E

Τὰ Πικριδίου ἔκτισε Πικρίδιος ὁ κοιτωνάριος ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Τὸ δὲ Καστέλλιον Τιβέριος ἔκτισε ὁ Βασιλεὺς, ὁ πένθερος Μαυρικίου, διὰ τὸ μὴ καῦσαι τὸν σό-

A Anargyrorum Cosmæ & Damiani, nempe ut inchoatum eorum templum exædificaret. Imperator vero, audiens eum vitæ periculum effugisse, præ pudore nil sibi hac de re cognitum fuisse simulavit, & insuper aggressores se puniturum promisit. Nihilominus, post absolutum templum SS. Anargyrorum caput ei præcidi jussit.

Templum sacri conditorii in Chalcopratiis Justinus & Sophia ædificarunt. In vigilia autem viri magni lectorum officio ibi fungebantur, nempe Michael Rangabe Curopalata, antequam Imperio potiretur, & Bardas Cæsar, patruus Michaelis filii Theophili, & complures magistri. Ibi enim deposita est veneranda zona & vestis S. Dei-
B paræ: humerale vero in Blachernis asservatur.

Prope supradictum templum idem Imperator ecclesiam S. Jacobi exstruxit, ubi suis in conditoriis asservantur reliquiæ sanctorum Innocentium, & Simeonis Theodochi, & Prophetæ Zachariæ, & Jacobi fratris Christi. Cæterum in dextra parte sacri conditorii posita sunt corpora sanctarum mulierum, *Edit. Paris.*
quæ unguenta ad Christi sepulchrum tulerunt: in sinistra vero, coma B. Joannis Præcursoris. *pag. 57.*

Thermas Germani Germanus, qui sub Valentiniano prætor fuit Peloponnesi, exstruxit, quod domus ejus ibi esset.

C De Bosporii Portus denominatione refert Joannes Antiochenus, in illa muri parte, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur, boves olim veniisse, quod etiam moris fuit usque ad Constantinum Copronymum. Accidisse autem aliquando, ut bos quidam œstro percitus in mare desiliret & tranaret usque Chrysopolim, atque hinc Bosporium nominis originem traxisse.

Turrim, que vocatur Centenaria, Constantinus magnus magnifice & splendide exstruxit, & in ejus structuram centum librarum millia impendit. Hanc postea terræ motu dejectam reædificavit Theophilus ita ut hodieque visitur. Cæterum retinuit cognomen pri-
D stinum.

Palatium, quod vocatur Petrium, Petrus quidam Patricius tempore Justiniani magni condidit. Idem qui dictus etiam alio nomine Barsyamianus Syrus, multos eo tempore gessit magistratus.

Monasterium Romæ sive Romani condidit tempore Leonis Macelæ Hæmon quidam Patricius Romanus. Ibi enim in urbem veniens habitavit.

Monasterium Procopiæ exstruxit Procopia filia Nicephori Seleucensis, uxor Michaelis Rangabe ex Curopalata Imperatoris.

Templum S. Eustathii ædificavit Irene Attica.

Moasterium ad Armamenta, sive S. Panteleemonis, primo quidem a Mau-
E ricio in armamentarium exstructum fuit. Theodora autem uxor Theophili Imperatoris in Monasterium mutavit, post annos ducentos quadraginta & octo.

Ædificium, quod vocatur Picridii, condidit Picrides cubicularius tempore Irenæ Atticæ.

Castelum ædificavit Tiberius Imperator socer Mauricii, ne Chaganus Bul-

garorum princeps classem ejus combureret. Ibi enim naves suas subduxit, & locum munivit castello.

Templa B. Archangeli Michaelis in Anaplo & Sosthenio Constantinus magnus ædificavit.

Templum S. Mamantis Leo Macelas ædificavit, cum urbs sex integros menses continuo incendio flagrasset. Ibidem quoque Palatium exstruxit & Hippodromum privatæ Imperatorum aurigationi destinatum: ubi etiam Michael Theophili Imperatoris filius a Basilio Macedone occisus fuit. Ferunt autem, durante illo incendio adeo sævam fuisse hyemem, ut alias numquam. Eodem quoque tempore puram putam stacten pluit, ita ut ad spithamæ altitudinem vasa eo replerentur. Eodem S. Daniel in Anaplo degebat.

Edit. Paris. pag. 58.

Monasterium S. Tarasii nomen habet a Tarasio Patriarcha, qui ibi sepultus est. Post obitum vero illius in Monasterium mutatum fuit.

Monasterium Damiani Damianus Accubitor natione Sthlavus, condidit temporibus Theophili Iconomachi, & Michaelis filii ejus.

Ecclesiam S. Phocæ trans fretum, Basilius Macedo ædificavit: item S. Deiparæ templum in Foro, & ecclesiam novam in Palatio, & Palatium ultra fontes.

Ecclesiam trans fretum sitam, & auratis tegulis tectam piissimi Principes Justinus & Sophia condiderunt. Item Orphanotrophium S. Pauli & domum mutilatis recipiendis destinatam, quæ dicitur S. Zotici, & portum Sophiæ, & Palatia Sophiana trans fretum.

Columellas junctas, quibus signa crucis imposita erant, Romanus senior erexit.

Portum Eutropii condidit Eutropius Protospatharius & Quæstor temporibus Zenonis & Anastasii Imperatorum: ubi Mauricio & uxori ejus atque liberis capita præcisa sunt.

Ædificium, quod vocatur Maceliæ, Leo Protoasecretis exstruxit.

In Monasterio dicto Pelamidæ statua marmorea collocata erat, quam erexit Theophilus Philosophus tempore Constantini Porphyrogeniti.

Palatia sita in Heræo Justinianus magnus ædificavit, quæ postea exornavit Justinus ejus nepos. Vocatur autem locus ille Heræum, quod antiquitus ibi templum Junonis esset, vel Herium, quoniam cives olim ibi sepeliebantur, uti etiam nunc testantur multa marmorea monumenta.

Palatia, quæ sunt in Bryante, Tiberius Imperator & Mauricius ejus gener ædificarunt. Dictus autem est ille locus Bryas Prophetico præsagio futuri urbis fremitus, qui ibi olim exaudietur. Cum enim ultimus hujus urbis Imperator jussu divino ex urbe discedet, & proficiscetur Hierosolymam, traditurus Deo una cum suo diademate Imperium Romanorum, tunc in hoc colle nominato Bryante ipse & omnes, qui eum comitabuntur, clamorem audient & strepitum populi remanentis in urbe.

pag. 59.

Palatia Damatrii idem Imperatores ædificarunt. Visitur autem ibi saltus Constantini, qui a matre Irene Attica excæcatus fuit.

Ædes Florentii & Callistrati, duo

A λον αὐτοῦ Χάγανον τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας. ἐκεῖσε γὰρ τὰ πλοῖα ἤγαγε καστελλώσας καὶ ὀχυρώσας αὐτὰ ἐκεῖσε.

Τὸν Ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλουν, καὶ τὸ Σωσθένιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε.

Τὸν ἅγιον Μάμαντα ὁ Λέων Μακέλλης ἀνήγειρε, διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ. ἐν ᾧ ὁ Βασιλεὺς καὶ παλάτια ἔκτισε καὶ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ οἱ Βασιλεῖς ἡνιόχευον, ὅπου καὶ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως ἀνῃρέθη παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. λέγεται δὲ, ὅτι κατὰ τὴν τότε μονὴν τοῦ ἐμπρησμοῦ, καὶ χειμὼν γέγονε, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄλλοτέ ποτε. ἀλλὰ καὶ στακτὴν καθαρὰν ἔβρεξεν, ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεράμοις μέχρι B σπιθαμῆς. τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ ἦν. 121.

Τὸν ἅγιον Ταράσιον τὴν μονὴν, λέγουσιν ὅτι ὁ ἅγιος Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐκεῖσε ἐτέθη. καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο μονή.

Τὴν μονὴν τὰ Δαμιανοῦ, Δαμιανὸς παρακοιμώμενος ὁ Σθλάβος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, καὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Φωκᾶν πέρα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔκτισεν. ὁμοίως καὶ τὴν Θεοτόκον ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὴν νέαν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὰ παλάτια πέρα τῶν πηγῶν.

Ἡ δὲ πέραθεν τοῦ στενοῦ λεγομένη Ἐκκλησία χρυσοκέραμος παρὰ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων ἐκτίσθη, καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ C ὁ ὅσιος Ζωτικὸς, ὁ εἰς τοὺς λωβούς. ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν καὶ αἱ Σοφιαναὶ τὰ παλάτια πέρα τοῦ στενοῦ. 122.

Τὰ δὲ ζευκτὰ κιόνια παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος ἀνηγέρθησαν. καὶ εἶχον τοὺς τιμίους σταυρούς.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν, ἐκτίσθη παρὰ Εὐτροπίου πρωτοσπαθαρίου καὶ κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου τῶν Βασιλέων. ἐν ᾧ λιμένι ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν Μαυρίκιος, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ, παρὰ Φωκᾶ τοῦ τυράννου.

Τὰ Μακελλίας ἀνήγειρε Λέων ὁ πρωτασηκρήτης.

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ Πελαμίδος, στήλη ἵστατο μαρμαρίνη, ἣν ἀνήγειρε Θεόφιλος ἐν τοῖς χρόνοις D Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος ἐκαλλώπισεν. Ἡραῖον δὲ ἐκλήθη, ὅτι πάλαι τῆς Ἥρας ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖ. ἢ Ἡρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται, καὶ δηλοῖ τοῦτο τὰ πολλὰ μαρμάρινα κιβούρια.

Τὰ εἰς τὸν Βρύαντα παλάτια Τιβέριος ὁ Βασιλεὺς ἔκτισε, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος. ἐκλήθη δὲ Βρύας προφητικῇ ῥήσει, διὰ τὸν μέλλοντα αὐτόθι ἀκουσθῆναι βρυγμὸν τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ὁ ταύτης τῆς πόλεως ἔσχατος Βασιλεὺς μέλλων ἐξελθεῖν προστάξει Θεοῦ, καὶ ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ τὴν Βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων ἅμα τῷ στέμματι αὐτοῦ, ἐπειδὰν γενήσεται E ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι, μετὰ πάντων τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ, τὴν βοὴν καὶ τὸν βρυγμὸν τοῦ ἐναπομείναντος λαοῦ τῆς πόλεως, ἤδη ποντιζομένης. 123.

Τὰ τοῦ Δαματρείου παλάτια οἱ αὐτοὶ Βασιλεῖς ἔκτισαν. ἔστι δὲ ἐκεῖσε τὸ πήδημα Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, τοῦ τυφλωθέντος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου ἀπὸ δύο αὐτα-

A δέλφων ἤτοι καλουμένων ἐκτίσθη. μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῶν ἐγένετο δύο μοναστήρια ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. μετὰ δὲ τετρακόσια καὶ εἰκοσιοκτὼ ἔτη Παῦλος Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας παρῃτήσατο, καὶ καταλιπὼν τὴν Πατριαρχίαν, ἐκεῖσε ἡσυχάσας, μετὰ μῆνας τέσσαρας τέθνηκε.

Τὰ παλάτια τῶν Ἐλευθερίου, καὶ τὰ ἐργοδόσια, ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἔκτισεν. ἀπὸ δὲ τῶν Ἐλευθερίου παλατίων μέχρι τοῦ Ἀμαστριανοῦ, ἱπποδρόμιον ἦν, παρὰ τοῦ δευτέρου κτίτορος τῆς πόλεως τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου κατασκευασθὲν, ὅπερ κατέλυσεν ἡ Ἀθηναία, καὶ ἔκτισεν ἐν αὐτῷ τὰ Πιστώρεια.

Τὸ δὲ καλούμενον μέγα λουτρὸν πλησίον τοῦ Βοὸς ἐκτίσθη παρὰ Νικήτα Εὐνούχου, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐ- B
124 πὶ τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τὰ Ἀβάκια, ὁ πλησίον τοῦ Ξηρολόφου ἐκτίσθη παρὰ Λεωμακέλου, ἐκλήθη δὲ οὕτω, διὰ τὸ εὑρεθῆναι ἐκεῖσε Ἀβάκια παμμεγέθη καὶ ἀξιοθαύμαστα.

Ἡ Παναγία Θεοτόκος τὸ Κρύσταλλον διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη, ὅτι τοῦ Λεωμακέλου ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππῳ, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσε καὶ ἔδωκεν αὐτόν.

Περὶ δὲ τῶν Ἡρίων λέγεται, ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες τῶν πολιτῶν, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐκεῖσε ἐθάπτοντο. ἔκτισε δὲ ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Ἰστέον, ὅτι καὶ πρῶτον εἰς τὸ C Βυζάντιον ἐλθὼν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, ἐκεῖσε ἐκάθισε καὶ ἐδίδασκεν, εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τοῦ Γαλάτου πέραθεν. ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπό τινος Γαλάτου ἀνδρὸς ἐκεῖσε οἰκοῦντος. ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Ἁρματίου ἐποίησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο διδάσκων. ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας αὐτὸν καὶ γλύψας, ὃν ἔστησεν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ στώριον, εἰς τὸ καλούμενον κερατέμβο-
125. λον, καὶ ἐδίδασκε κἀκεῖσε. ἐκλήθη δὲ οὕτως ὁ τοιοῦτος ἔμβολος, διότι στήλη τις ἦν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἵστατο ζώδιον, ἔχον ἐν τῇ κεφαλῇ τέσσαρα κέρατα, καὶ θαῦμα D ἐγένετο ἐν αὐτῷ. ὅστις γὰρ εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίας, ἡνίκα ἐλθὼν προσήγγιζε τῇ στήλῃ, εἰ ἦν ὡς ὑπελαμβάνετο, ἐγύριζεν ἡ στήλη ἐκ τρίτου, εἰ δὲ οὐκ ἦν, ἵστατο σιγῇ.

Ὁ τρίκλινος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου λέγεται Μαναῦρα διὰ τὸν τρόπον τοιοῦτον. Ἀναστάσιος Βασιλεὺς ὁ Δίκορος τῷ κϛʹ. ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῷ τετάρτῳ μηνὶ, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἰλουμένων, ἀδημονῶν, καὶ μὴ φέρων, ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε. καὶ δὴ εἰσελθόντα εἰς τὸν τοιοῦτον Τρίκλινον, κατέλαβεν ἐκεῖσε αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. ὑπὸ γὰρ βροντῆς βιαίας καὶ κεραυνοῦ ἀπέψυξε, E καὶ ἐγένετο πυρίκαυστος. ὅτε δὲ ἀπέθνησκε, φωνῇ μεγάλῃ ἔφη: ὦ Μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ Τρίκλινος Μαναῦρα.

Τὸ Σίγμα τῆς Θεοτόκου πρῶτον μὲν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. εἶτα δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνέκτισε. μετὰ δὲ τριακόσια εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, σεισμοῦ μεγάλου γεγονότος, συνεπτώθη παντελῶς ὁ ναὸς, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, μηνὸς

Germani fratres ita nominati exstruxerunt: quæ post eorum mortem in Monasteria mutatæ fuerunt. Hic post quadringentos & viginti octo annos tempore Irenæ Atticæ Paulus Patriarcha, deposita Patriarchali dignitate, requievit, & post quatuor menses mortuus est.

Palatia Eleutheriana & officinas eadem Irene condidit. Hippodromum vero, qui inter ædes Eleutherianas & Amastrianas, a secundo urbis conditore Theodosio juniore exstructus erat, demolita est Augusta, ejusque loco Pistrina ædificavit.

Thermas magnas, quæ sunt prope Bovem, exstruxit Nicetas Eunuchus & Præfectus mensæ tempore Theophili Imperatoris.

Templum B. Archangeli Michaelis nuncupatum ad Abacos, quod est prope Xerolophum, ædificavit Leo Macelas. Ita vero nominatum est, quod ibi inventi fuerint Abaci magnitudinis admirandæ.

Ecclesia S. Deiparæ ad glaciem, inde cognomen habet, quod Leonem Macelam equo illac transvehentem hyemali tempore, glacies delapsa afflixerit.

De loco nuncupato Herio referunt, olim cives ibi sepeliri solitos, antequam conderetur cœmeterium S. Lucæ. Ibidem Constantinus magnus templum S. Georgii condidit. Sciendum est, quod S. Andreas Apostolus Byzantium veniens, primum in eo loco consederit atque docuerit, & deinde ordinaverit S. Stachyn Episcopum ecclesiæ S. Irenæ trans fretum, in loco qui a Galata quodam ibi habitante, Galata vocatur. S. Andreas autem ante Constantinum magnum Byzantium venit, & in loco, qui dicitur Harmatii, tabernaculum struxit, atque ibi docuit. Sculpsit etiam propria manu signum crucis ex lapide, collocavitque in Ecclesia antiqua S. Irenæ. Postea migravit in Neorium, & ibi quoque docuit in porticu, quæ cornuta ob hanc caussam vocatur. Stabat ibi columnæ imposita statua, quatuor cornua in capite gerens. Quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam uxoris, ad hanc statuam accedebat, & si res ita se haberet, ut suspicabatur, ter in gyrum se vertebat statua; sin minus, stabat immobilis. Edit. Parif. pag. 60.

Triclinium magni Constantini propterea Manaura dicitur. Cum Imperator Anastasius Dicorus viginti sex annos & quatuor menses imperasset, accidit, ut tonitrua & fulgura circum undique Palatium vehementer impeterent. Quare consternatus Imperator, & hinc inde præ formidine cursitans, in hoc demum triclinio numinis ira perculsus, & penetrabili fulminis ictu ambustus fuit. Moribundus autem extrema hæc verba magna voce protulit: O Mana, aura pereo, atque hinc Triclinum illud Manauræ nomen retinuit.

Ecclesiam S. Dei Genitricis, quæ vocatur Sigma, Constantinus magnus primo condidit: deinde Justinianus magnus restauravit. Post annos autem trecentos viginti octo, imperante Basilio Macedone, magno terræ motu totum hoc templum collapsum est, die Dominico, qui nonus erat Januarii, & Su-

Polyeucto sacer. Hac ruina omnes, quotquot in eo erant, oppressi sunt, & templum inde cognominatum fuit Sisma, id est, Conquassatio, sive Sema, id est, sepulchrum. Vulgo autem vocatur Sigma.

Ecclesiam novam B. Archangeli Zeno & Ariadne ædificarunt.

Monasterium Procopiæ sanctimonialium Patruus Justiniani magni cum uxore Euphemia condidit, & post obitum ibidem sepultus est.

Monasterium Choræ prius oratorium erat. Postquam vero Priscus Præfectus & gener Phocæ tyranni eo relegatus fuit, sua impensa magnum & pulchrum monasterium ejus loco exstruxit, multasque possessiones ei largitus est. Cognominatur autem hoc Monasterium Chora, quod ibi olim ager seu prædium esset: quemadmodum etiam Monasteria Studii & Xerocerami, extra urbem sita erant.

Templum S. Mamantis condidit soror Mauricii Imperatoris. Illa enim, Mauricio & liberis ejus a Phoca tyranno interfectis, corpora eorum collegit atque ibi deposuit. Cæterum uxor Mauricii cum suis filiabus primum quidem a Phoca aliquantulum in Monasterio dicto novo inclusa fuit. Postea autem & ipsa & universa Mauricii cognatio ferro ab eo interempta est, & in mare projecta.

Monasterium S. Euphemiæ & sepulcra, quæ sunt in Petrio, Basilius Macedo condidit, & filias suas ibidem attendit.

Edit. Paris. pag. 61. Ecclesiam S. Zotici prope cisternam Mocisiam prius Imperator Marcianus exstruxit; in qua etiam mortui corpus depositum fuit.

Templum S. Notariorum Theodosius ædificavit, & multis ditavit possessionibus.

Ecclesiam SS. Manuel, Sabel & Ismael, quæ sita est ad murum terrestrem, Theodosius magnus condidit. Postquam enim a Juliano Apostata fuerunt cremati, reliquiæ eorum ibidem in loco supplicii depositæ sunt.

Portam, quæ vocatur Antiqua, Constantinus magnus exstruxit. Eo enim usque antiquus & ab eo erectus murus terrestris pertingebat.

Templum S. Eleutherii Basilius quidam tempore Arcadii ædificavit.

Duo Monasteria, quorum unum S. Domninæ cognomento Alexandri, alterum vero S. Mauræ dicitur, tempore Theodosii magni condita fuerunt. Tunc enim sanctæ illæ fœminæ Roma venerunt, & impetrata ab Imperatore loci hujus, tunc inhabitati, copia, Monasteria ibi ædificarunt. Similiter etiam S. Dius locum ab Imperatore petiit, & Monasterium in eo exstruxit, quod vocatur Dii.

Monasterium quod vocatur Myriroceratum tempore Marciani Imperatoris conditum fuit. Referunt autem multi historici fuisse in hoc Monasterio suspensum cornu olei, quo Propheta Samuel reges Judæorum inunxit, atque hinc ita nominatum esse Monasterium.

Monasterium Xylinitæ Nicetas magister condidit tempore Leonis patris Constantini Caballini, a quo etiam decollatus fuit in Sphendone Hippodro-

A Ἰαννουαρίου θ'. τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ἐκτότε ἐκλήθη σεῖσμα, ἢ σῆμα. ἰδιωτικῶς δὲ καλοῦσι σίγμα. 126.

Τὸν μικρὸν Ἀρχιστρατηγὸν, τὴν νέαν, Ζήνων καὶ Ἀριάδνη συνήγειραν.

Τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Προκοπίας, ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ, ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη.

Ἡ χώρα πρῶτον εὐκτήριον ἦν. Πρίσκος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ τοῦ τυράννου, περιορισθεὶς ἐκεῖ, παρὰ τῆς ἰδίας ἔκτισε ταύτην μονὴν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχαρισάμενος καὶ κτήματα πολλά. ἐκλήθη δὲ χώρα, διότι ἐπὶ τῶν Βυζαντίων χωρίον ἦν B ἐκεῖ. καθὰ καὶ ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχε, καὶ ἡ μονὴ τῆς Ξηροκεράμου.

Ὁ ἅγιος Μάμας, ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαυρικίου βασιλέως. μετὰ γὰρ τὸ ἀναιρεθῆναι παρὰ τοῦ Φωκᾶ τὸν Μαυρίκιον ἅμα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. ἡ δὲ σύμβιος Μαυρικίου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἐφρουρεῖτο παρὰ τοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ νέᾳ καλουμένῃ μονῇ, πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὕστερον δὲ ἀνῃρέθη παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὴ διὰ ξίφους ἀποτμηθεῖσα, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια Μαυρικίου, καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐρρίφησαν.

Τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, καὶ τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐν τῷ Πετρίῳ, καὶ τὸ λουτρὸν, Βασίλειος C ὁ Μακεδὼν ἀνήγειρε, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε. 127.

Τὴν ἁγίαν Ζωτικὴν, τὴν οὖσαν εἰς Μωκισίαν, ὁ ὅσιος ἀνήγειρε Μαρκιανὸς, οὗ καὶ θανὼν κατετέθη.

Τοὺς ἁγίους Νοταρίους ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀνήγειρε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ ἐπὶ τὸ Χερσαῖον τεῖχος ὁ μέγας ἀνήγειρε Θεοδόσιος. μετὰ γὰρ τὸ καυθῆναι αὐτοὺς παρὰ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ κατέθετο. Ἐπεὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ ἀρχαῖον καὶ D παρ' αὐτοῦ κτισθὲν χερσαῖον τεῖχος.

Τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον Βασίλειός τις ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου ἀνήγειρε.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς τε ἁγίας Δομνίνας, ἣ ἐπωνομάζεται τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη, ἣ λέγεται τὰ Μαύρας ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. ἐλθοῦσαι γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εὗρον ἄοικον τὸν τόπον καὶ αἰτησάμεναι τὸν Βασιλέα, δέδωκεν αὐταῖς τὸν τόπον, καὶ συνδρομὴν. καὶ ἀνήγειραν μονάς. ὡσαύτως καὶ ὁ ὅσιος Δῖος αἰτησάμενος τὸν Βασιλέα, τόπον λαβὼν, ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην. 128.

Ἡ μονὴ ἡ λεγομένη τὸ Μυριοκέρατον, ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ Βασιλέως. φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν E ἱστορικῶν, ὅτι τὸ κέρας ἐκεῖνο τοῦ ἐλαίου, ᾧ ἔχριε Σαμουὴλ ὁ προφήτης τοὺς Βασιλέας εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἐκρέματο, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Μυριοκέρατον.

Ἡ μονὴ τοῦ Ξυλινίτου ἐκτίσθη παρὰ μαγίστρου Νικήτα ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Καβαλίνου, παρ' οὗ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνα. ἔχει δὲ τὸ ὄνομα ἡ μονὴ, διὰ τὸ τὰς

μετα-

μοναζούσας χρᾶσθαι εἰς ὑπόδεσιν τοῖς ὑπὸ καλυμμένοις ξυλίνοις.

Ἡ μονὴ τῆς Εἰκασίας ἐκτίσθη παρὰ Εἰκασίας μοναχῆς εὐσεβεστάτης καὶ παρθένου ὡραίας τῷ εἴδει, ἥ τις σοφωτάτη οὖσα, καὶ κάνονας πολλοὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ἐποίησε καὶ ἐμελῴδησεν, ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ Σμαράγδου ἐκτίσθη παρὰ Σμαράγδου πατρικίου καὶ στρατηγοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλότρουλλος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ κατενεχθεῖσαν, ἀνήγειρεν
129. αὐτὴν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός.

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ, καὶ μυῖα καὶ ἄλλα μικρὰ ζωΰφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψῖδος τοῦ Ταύρου ἵσταντο. ἐστοιχειωμένα παρὰ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. καὶ ἕως μὲν οὖν ἵσταντο, οὐκ ἐφοίτων τῇ πόλει μυῖαι, ἢ ψύλλοι, ἢ κώνωπες. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Βασίλειος ἐξ οἰκίας ἀγροίας κατήγαγε, καὶ ἠφάνισεν αὐτά.

Ἡ δὲ γυναικοειδὴς στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ στυράκιον, Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, ἣν ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν αὐτῆς.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρὰ, οὕτως ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἀναιρεθέντων πολιτῶν, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐκεῖσε ἐτίθησαν, διὰ τὸ μὴ χωρεῖν ἀλλαχόθι θάψαι αὐτά. ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκαλία ἀπὸ τοῦ παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ καμιλαυκίου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν,

Τὰ δὲ παμμεγεθέστατα κτίσματα εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον, οἰκοδόμησεν Ἰουστινιανὸς ὁ μεγάλου ἔτι ὄντος αὐτοῦ Πατρικίου.

130. Εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὰ Πατρικίας γέγραπται, ὅτι ὅτε ἤρχοντο οἱ Βασιλεῖς μετὰ τῶν δεσποινῶν ἐπὶ προελεύσεως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ ἵσταντο. ἦν γὰρ οἶκος ἐκεῖσε μέγας κτισθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε ἤλασαν καὶ ἐζώννυον τὸν Βασιλέα. ὁμοίως δὲ αἱ Ζωσται ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὰ Βασιλίδου ὁ ἅγιος Νικόλαος οἶκος ἦν πατρικίου Βασιλίδου καλουμένου, καὶ Κοιαίστορος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Αἱ χαλκαῖ πύλαι, αἱ πρότερον μὲν ἱστάμεναι εἰς τὸ Τρικύμβαλον τοῦ Τζυκανιστηρίου, ἐπήρθησαν παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου τοῦ φόρου εἰς τὴν νέαν.

Ἡ μονὴ τῶν Δαλμάτου παρὰ Δαλμάτου πατρικίου ἐκτίσθη. ἐξ οὗ καὶ Ἀψίμαρος, ὃς καὶ Τιβέριος, ὅτε ἀνῆλθε μετὰ τῶν χελανδίων, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, τὸν Βασιλέα Λεόντιον καταγαγὼν, καὶ περιορίσας ἐκεῖσε, εἶτα ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐφρούρει μονῇ.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδου Σέργιος ὁ Πατριάρχης ἔκτισεν ὁ αἱρετικὸς, ἐν ᾧ καὶ τὸ βέβηλον αὐ-
131. τοῦ σῶμα κεῖται. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς κατηχουμένοις εὐκτήρια πάντα ὁ αὐτὸς ἔκτισε, δοὺς ἐκεῖ χρυσᾶ κειμήλια καὶ ἀργυρᾶ, καὶ πορφύρας διαχρύσους.

Τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πλησίον τοῦ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς Λέων ὁ φιλόσοφος ἐσμίκρυνε τοῦτον. καὶ ὕλην πᾶσαν, τὰ μάρμαρα καὶ κίονας, καὶ τὰς χρυσᾶς ψηφῖδας ἀπέ-

A mi. Nomen vero Xylinitæ inde habet hoc Monasterium, quod monachæ loco calceorum soleis ligneis uterentur.

Monasterium Icasiæ ædificavit Icasia virgo sanctimonialis piissima, & pulcherrima, quæ valde erudita fuit, & multos hymnos, & stichera, & alia quædam admirabiliter composuit tempore Theophili Imperatoris.

Monasterium Smaragdi, Smaragdus Patricius & Præfectus militum tempore Tiberii Thracis condidit, cujus illic domus fuit.

Ecclesiam S. Marci prope Taurum, primo Theodosius magnus cum trullo ligneo exstruxit; Postea terræ motu collapsam reædificavit Romanus senior cognomine Lecapenus.

B Æreus culex & musca & alia insecta supra occidentalem arcum Tauri ab Apollonio Tyaneo posita erant. Quamdiu autem illa permanserunt integra, nec muscæ, nec pulices, nec culices urbem intrarunt, Cæterum Imperator Basilius Macedo ea dejecit atque confregit. *Edit. Paris. pag. 62.*

Statua muliebris ærea, posita in Phiala Hippodromi, Irenæ Atticæ est, quam in honorem ejus Constantinus filius posuit.

Locus nuncupatus Necra sive Cadaverum, ex eo nomen habet, quod sub Justiniano magno civium supplicio affectorum cadavera ibi deponerentur. Alibi enim ea sepeliri vetitum erat.
C Idem vero scalas ab ostio laterali usque ad Camilaucium muro sejunxit atque ita defunctorum corpora ibi condebant.

Maxima illa ædificia, prope templum S. Sergii, ædes fuerunt Justiniani magni cum Patricius adhuc esset.

De Ecclesiæ S. Deiparæ cognomine Patriciæ memoriæ proditum est Imperatores & Augustas tempore processionis ad S. Sophiam ibi stationem facere consuevisse. Etenim illic amplissimum erat Palatium, a Constantino magno exstructum. Huc igitur accedebant Patricii & præpositi, & succingebant Imperatorem: matronæ vero, quæ vocantur Zostæ, Imperatricem.

D Templum S. Nicolai cognominatum Basilidæ, domus erat Basilidæ Patricii, & Quæstoris Justiniani magni.

Portæ æreæ, quæ prius stabant in Tricymbalo Tzycanisterii, a Basilio Macedone ex porticu Fori in Ecclesiam novam translatæ fuerunt.

Monasterium Dalmatæ, Dalmata Patricius condidit. Quare etiam Tiberius Apsimarus, postquam cum chelandiis suis Byzantium pervenit, & Imperio potitus est, Leontium Imperatorem, naso præciso, in hoc Monasterio inclusum custodivit.

Templum S. Georgii cognominatum Chalcidæ Sergius Patriarcha hæreticus exstruxit: ubi etiam prophanum ejus ca-
E daver sepultum est. Idem quoque ædificavit oratoria, quæ sunt in Catechumenis, & multa templo largitus est aurea & argentea cimelia, & purpureas vestes auro distinctas.

Ædem S. Stephani, prope Sigma, Constantinus magnus condidit: Imperator vero Leo Philosophus ad minorem formam redegit, & omnem ejus materiam, marmora, columnas, & aureas crustulas in templum omnium sancto-

rum transtulit, ubi depositæ reliquiæ S. Isaacii.

Ecclesiam S. Metrophanis Constantinus magnus exstruxit: uti etiam ædem sanctæ Trinitatis, quæ sita est in Exocionio, & nunc vocatur SS. Apostolorum.
Edit. Paris. pag. 63. Utramque vero vetustate collapsam Justinianus magnus restauravit.

De templo S. Joannis Præcursoris cognomine Illi tradunt maximum draconem olim in eo loco latitasse, ubi tum ærarium imperiale erat, & multos incaute illac transeuntes devorasse. Tandem vero S. Hypatius eo accessit, & fustem subrus clavatum draconi impegit, atque eum interemit. Hinc igitur locus denominatus est, vel, ut supra quoque diximus, ab Illo magistro, qui ob affectatum Imperium ab Imperatore Basilisco occisus fuit.

Ecclesiam S. Theophanis, quæ sita est extra veterem testudinem monumentorum Imperialium in templo SS. Apostolorum ædificavit Constantinus primus Porphyrogenitus filius Leonis sapientis.

Templum Salvatoris in Chalce Romanus senior condidit, & sub duabus parvis columellis altare, ut nunc conspicitur, institutis ibidem duodecim Clericis. Deinde vero Joannes Tzimisces illud in præsentem magnitudinem & pulchritudinem provexit, & quinquaginta clericos in eo instituit. Præterea multis sacris donariis exornavit, & quicquid bonorum post reditum ex suo præsidio possidebat, ibi obtulit. Collocavit etiam in eo sacram Christi imaginem Beryto allatam, & ejus sandalia. Ipse quoque ibidem sepultus est.

Sacrum balneum in Blachernis Basilius junior filius Romani Porphyrogeniti cognomine Pueri, pretiosius quam ante fuerat exornavit, & auro argentoque obduxit.

Monasterium sancti Lazari Imperator Leo sapiens condidit, & monachos eunuchos in eo instituit. Eo etiam transtulit reliquias S. Lazari & Mariæ unguentiferæ, ex Cypro & Bithynia allatas.

Monasterium Tzautzæ tempore ejusdem Leonis Tzautzes magister exstruxit; cujus filiam Zoen Leo sapiens concubinam habuit.

Monasterium Libis tempore Romani senioris & Constantini Porphyrogeniti ædificatum fuit a Libe Patricio & Drungario classis navalis, qui etiam Hospitale condidit.

De ingentibus istis saxis, quæ sita sunt extra murum maritimum, hæc narrantur. Cum Constantinus magnus urbem hanc conderet, & fere totus ejus situs saxosus esset, lapicidæ ad porticus exstruendas loca deplanantes, montium apices exciderunt, iisque ad mare devolutis & undique disjectis, to-
64. tum littus adversus irruentem fluctuum violentiam communierunt: ideoque murus maritimus intra hasce petras erectus fuit, ut mare turbatum eis illisum frangeretur, & tranquille muris affluerет.

DE STRUCTURA
Templi S. Sophiæ.

CUM olim magna Ecclesia, videlicet S. Sophia, Idolorum esset de-

A θετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου κεῖνται τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Ισακίου.

Τὸν ἅγιον Μητροφάνην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. ὡσαύτως καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν οὖσαν εἰς τὸ Ἐξωκιόνιον, τὴν νῦν δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ὀνομαζομένην. συμπτωθέντας δὲ ὕστερον ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισε.

Περὶ δὲ τοῦ προδρόμου τοῦ Ἴλλου λέγεται, ὅτι πηγὴν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ δράκων ἐφώλευε παμμεγεθέστατος, (ἦν γὰρ ταμεῖον Βασιλικὸν ἐκεῖ) καὶ πολλοὺς ἀσκέπτως ἐρχομένους κατήσθιεν. ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος προσελθὼν, ἐπάταξε τὸ θηρίον μετὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, ἐχούσης ἧλον κάτωθεν σιδηροῦν, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν, ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν· ἢ, καθάπερ ἀνώτερον εἴπο-
B μεν, ἀπὸ Ἴλλου μαγίστρου τοῦ τυραννήσαντος καὶ ἀναιρεθέντος παρὰ Βασιλίσκου.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανὼ, τὴν οὖσαν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τῶν μνημοθεσίων Βασιλικῶν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν χαλκῆν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ἀνήγειρε, ὑπὸ συραχίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστιν ὁρώμενον τὸ θυσιαστήριον, ποιήσας κληρικοὺς ιβ΄. ὁ δὲ Τζιμισκῆς Ἰωάννης, ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ὅπερ ὁρᾶται νῦν, μέγεθος καὶ κάλλος, τυπώσας κληρικοὺς πεντήκοντα. πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασιν αὐτὸν κατεφαίδρυνε, προσκυρῶν, ἅπερ ἀπὸ τοῦ πεξιδίου καταδιοδευόμενος ἐκτᾶτο. 132.
C ἀπέθετο ἐκεῖσε καὶ τὴν ἐκ Βηρυτοῦ ἁγίαν εἰκόνα, καὶ τὰ σανδάλια τοῦ Χριστοῦ, καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν αὐτῷ.

Τὸ ἅγιον Λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν ὁ νέος Βασίλειος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ καλουμένου παιδίου τοῦ πορφυρογεννήτου πολυτελεστέρως ἐκόσμησε, χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας, πλέον παρ' ὃ ἦν.

Η μονὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐκτίσθη. μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκεν. ἔφερε δὲ τὰ λείψανα ἀπὸ Κύπρου καὶ Βιθυνίας τῆς τε μυροφόρου Μαρίας καὶ Λαζάρου, καὶ ἐκεῖ ἐπέθετο.

Η μονὴ τοῦ Τζαούτζου ἐκτίσθη παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου, οὗ τινος τὴν θυγατέρα ἐμοίχευσε Λέων ὁ σοφὸς, Ζωὴν ὀνομαζομένην.

D Η μονὴ τοῦ Λιβὸς ἐν τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐκτίσθη παρὰ Λιβὸς πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων, ὡς καὶ ξενῶνα ἐποίησε.

Περὶ δὲ τῶν παμμεγεθεστάτων πετρῶν τῶν ἔξωθεν κειμένων τοῦ παραλίου τείχους λέγεται, ὅτι, κτιζομένης τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ σχεδὸν ἁπάσης πετρώδους ὑπαρχούσης ἰσάζοντες τοὺς τόπους οἱ λιθοξόοι, ὡς ἂν κτίσωσι τοὺς τε ἐμβόλους καὶ τὰ ἐξάερα, ἔκοπτον τὰς κορυφὰς τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων, καὶ κατεκύκλιον πρὸς τὴν θάλασσαν. πανταχόθεν οὖν τοῦ αἰγιαλοῦ ῥιφέντες ἐποίησαν εἴργεσθαι τὴν ἐπιφορὰν τῶν κυμάτων. διὸ καὶ ἔσωθεν αὐτῶν ἔκτισαν τὸ παράλιον τεῖχος, ὡς ἵνα κινουμένη ἡ θάλασσα καταθραύηται ταῖς πέτραις,
E καὶ γαληνιῶσα προσπελάζῃ τοῖς τείχεσι.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ
τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

ΤΗΣ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας, εἰδωλείου τὸ πρὶν οὔσης, καὶ πολλῶν 133.

ἀγαλμάτων ἐκεῖσε ἱσαμένων, ἀφεῖλον αὐτὰ, καθὼς A προείρηται ὁ μέγας Κωνσαντῖνος καὶ Ἰυςινιανός. καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσαντῖνος πρώτην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικὴν, ὁμοίαν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου, καὶ τῆς ἁγίας Δυνάμεως. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, πλησίον αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ πληρώσας αὐτὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, σήλας ἔςησε πολλὰς, ὡς προείπομεν. διήρκεσε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο, μέχρι τῆς Βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνου, κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κωνσαντινουπόλει σύνοδον, σασιάσαντες οἱ Ἀρειανοὶ, κατέφλεξαν τὸ σέγος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ ἁγιωτάτου, εἰς τὴν εἰρήνην καθεζομένου τὴν παλαιάν. Διήλθοσαν δὲ χρόνοι δεκαὲξ, καὶ ἦν ἀσκεπὴς ἡ ἁγία Σοφία. προςάξας δὲ B ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος Ῥουφῖνον τὸν μάγισρον, ἐσκέπασε τὸ σέγος, διὰ κυλινδροειδῶν καμάρων. καὶ διήρκεσεν οὕτω μέχρι τῆς Βασιλείας Ἰυςινιανοῦ. Εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν σφα-
134. γὴν ἐν τῷ ἱππικῷ τῶν τριακονταπέντε χιλιάδων, ἀναιρεθέντων ἐκεῖσε, διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι παρὰ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, Ὑπάτιον τὸν Πατρίκιον καὶ δήμαρχον μέρους τῶν Βενέτων, ἐνέπνευσεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ Φιλάνθρωπος εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Βασιλέως Ἰουςινιανοῦ, τὸ οἰκοδομῆσαι ναὸν, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ Ἀδὰμ, οὔτε γενήσεται. Ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς σρατηγοῖς τοπάρχαις, καὶ σατράπαις, καὶ Δουξὶ, καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχηγέταις πάντων τῶν Βασιλικῶν θεμάτων ἀνα- C τολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, πέμψαι αὐτῷ ὕλην ἀνήκουσαν, εἰς τὸ ἀνεγεῖραι τοιοῦτον ἀξιοθαύμασον, καὶ θεοφρούρητον, καὶ θεοφύλακτον, καὶ περικαλλῆ ναὸν, ὅπου δηλαδὴ εὑρεθῶσι κίονές τε, καὶ συσηματία, σήθεά τε, καὶ ἀββάκια, καὶ καγγελοθύρια. Πάντες δὲ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ἰουςινιανοῦ ὁρισθέντες, χαίροντές τε καὶ ἀγαλλιώμενοι, ἔπεμπον τῷ Βασιλεῖ Ἰουςινιανῷ τὴν τοιαύτην ὕλην, συναγαγόντες αὐτὴν ἀπό τε ναῶν εἰδωλικῶν, καὶ παλατίων, λουτρῶν τε καὶ οἴκων, ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων τῆς οἰκουμένης. καὶ οἱ μὲν ὀκτὼ κίονες οἱ Ῥωμαῖοι, καθὼς φησὶ Πλούταρχος πρωτασηκρῆτις καὶ ἐπισολογράφος Ἰουςινιανοῦ, μετὰ σχεδίων ἀπεςάλησαν παρὰ γυναικὸς χήρας ἀπὸ Ῥώ- D μης, ὀνόματι Μαρκίας· οὓς τινας εἶχεν εἰς προῖκα αὐτῆς. ἵςατο δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου τὸν κτισθέντα παρὰ Οὐαλεριανοῦ τοῦ Βασιλέως Ῥώμης,
135. τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις. ἔγραψε δὲ τῷ Βασιλεῖ οὕτως· Ἀπέςειλά σοι Δέσποτα Βασιλεῦ, ὀκτὼ κίονας Ῥωμαίους, ἰσομήκεις, ἰσοκύκλους, τολμῶ εἰπεῖν καὶ ἰσοςαθμους, ὑπὲρ ψυχικῆς μου Σωτηρίας. τοὺς δὲ ἑτέρους ὀκτὼ, πρασίνους κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάςους, , ἐκόμισεν ὁ σρατηγὸς Κωνσαντῖνος ἀπὸ Ἐφέσου λελατομημένους. ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα ὕλη καὶ πάντες οἱ κίονες ἀπὸ Κυζίκου ἤχθησαν. ἑτέρους δὲ ἀπὸ Τρωάδος, καὶ ἄλλους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων, καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν οἱ ἄρχοντες Βασιλέως ἔπεμπον. Συνήχθη δὲ πᾶσα ἡ ὕλη, χρόνους ἑπτὰ ἥ- E μισυ. τῷ δὲ δεκάτῳ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Ἰουςινιανοῦ, ἐκ θεμελίων κατέλυσαν τὸν ναὸν τὴν δὲ ἅπασαν ὕλην αὐτοῦ ἰδίως ἀπέθεντο. οὐ γὰρ εἶχον χρείαν αὐτῆς τὸ σύνολον, διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἄπειρον κρείττονα ὕλην ἀθροῖσαι καὶ ἑτοιμᾶσαι. ἤρξατο γοῦν ἐξωνεῖσθαι οἰκήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων καὶ πλησιαζόντων. καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναικὸς ὀνόματι

lubrum, simulachra ibi collocata, Constantinus magnus & Justinianus, ut antea dictum est, inde abstulerunt. Primum quidem Constantinus magnus eam instar Circi oblongam exstruxit, templi S. Agathonici & S. Potentiæ similem. Edificavit quoque prope magnam Ecclesiam sive S. Sophiam, templum sanctæ Pacis, quod cognominatur antiquum. Postquam vero S. Sophiam absolvit, multas in ea collocavit statuas, ut jam ante diximus. Structura autem illa duravit usque ad Imperium Theodosii magni. Hujus enim tempore, cum secunda Synodus Constantinopoli haberetur, Arriani seditione excitata, tectum magnæ Ecclesiæ exusserunt, sub Patriarchatu sanctissimi Nectarii, in antiqua Irene præsidentis. Exinde totis sexdecim annis tecto S. Sophia caruit. Imperator vero Theodosius Rufinum magistrum operi præficiens tecto ex cylindrace fornicibus composito eam operuit: & ita permansit usque ad Imperium Justiniani. Quinto autem anno ejus Imperii post illam stragem, in qua triginta quinque hominum millia in Hippodromo interfecti sunt, quia duæ populi partes Hypatium Patricium, & Præfectum Venetæ factionis Imperatorem salutarant, Deus optimus & humanissimus Imperatori Justiniano mentem dedit, ut templum, quale ab Adamo non fuit, neque fiet, ædificaret. Scripsit etiam Præsidibus, Toparchis, Satrapis, Ducibus & omnibus Præfectis omnium Provinciarum Imperii ad Orientem, Occidentem, Sepemtrionem & Meridiem, ut sibi mitterent materiam ad extruendum tam mirabile & Dei præsidio munitum custoditumque, & pulchritudine conspicuum Templum, ubicumque videlicet invenirent columnas, lapides, tabulas & clathratas januas. Omnes igitur ei rei ab Imperatore Justiniano destinati, alacresque Imperatori materiam ejusmodi summiserunt, collectam ex delubris idolorum, Palatiis, balneis & ædibus omnium Provinciarum universi terrarum orbis. Cæterum octo columnas Romanas, ut refert Plutarchus primus a secretis & ab epistolis Justiniano, vidua quædam nomine Marcia, quæ in dotem illas acceperat, Roma curavit eo ratibus pervehi. Stabant autem Romæ in templo Solis quod Valerianus Romanus Imperator, qui seipsum Persis in manum dedit, construxerat; sic vero Imperatori scripsit: Mitto tibi Domine Imperator octo columnas Romanas, longitudine & rotunditate, audio dicere, & pondere æquales pro animæ meæ salute. Alias octo columnas admirandas, coloris prasini, Constantinus Dux e latumiis excisas secum Epheso adduxit. Reliqua omnis materia & columnæ Cyzico advectæ sunt: alias ex Troade, alias ex Cycladibus insulis & Athenis Præfecti Imperatoris miserunt. Omnis autem hæc materia septem annis cum dimidio collecta est. Anno vero duodecimo Imperii Justiniani, templum a fundamentis everterunt: omnem autem ejus materiam seorsim deposuit: nullo enim modo ea opus habebat, quoniam multo meliorem coacervaverat, & ad manus habebat. Cœpit gitur emere domos, illic atque in contiguis ædibus habitantium, ac primum

Edit. Paris. pag. 65.

cujusdam viduæ nuncupatæ Annæ, quæ cum recusaret Imperatori vendere, dixit: Etiam si quingentas libras nummum mihi obtuleris, tamen eam non tibi tradam. Imperator vero cum multos ex proceribus suis misisset, ut blanditiis mulierem demulcerent, nihil impetravit: Ipse autem mulierem accedens obnixe rogavit ut suam domum venderet: illa cum vidisset Imperatorem, cecidit ad pedes ejus suppliciter dicens: Domine Imperator, non quidem par est, me fero ædium pretio quicquam a te accipere, volo autem me in partem venire sumptuum structuræ hujus templi, ut & ego in die Judicii habeam mercedem, & post mortem meam sepeliar prope ædes meas, & identidem meæ donationis memoriam fieri. Locus autem ædium ejus, quem dedit magnæ Ecclesiæ, totum Scevophylacium cum templo S. Petri continet. Porro locus nuncupatus puteus sacer, & sanctum altare, & locus suggesti, usque ad mediam partem templi, erat domus cujusdam Antiochi ostiarii & Eunuchi, quam quinquaginta nummorum libris æstimabat. Indignante vero ipso, quod non posset justo pretio suam domum Imperatori vendere; Imperator justitiæ & probitatis amans, quod nollet quemquam injuria vel damno affici, mœstus animo cogitabat, quid cum illo ageret: Strategius autem Magister, thesauri Imperatoris Præfectus, ejusque adoptivus frater, Imperatori promisit, se aliquo commento illum victurum, ut ædes suas etiam, invitus vendere cogeretur. Prædictus enim Antiochus ostiarius, Circensium studio flagrans, venetum colorem sive ceruleum amabat, illoque admodum delectabatur: Cum igitur ludi Circenses exercendi essent, Magister Strategius ostiarium comprehendit, eumque in prætorium inclusit, ipso ludorum die: at ille cum ejulatu & dolore clamans dicebat: Circenses spectem, & quicquid Imperator jusserit faciam. Imperatoris igitur jussu statim in caveam adductus est, ibique ædes suas, præsente Quæstore & universo Senatu subscribente vendidit, idque octoginta quinque libris auri. Dextera pars ubi Gynæconitis usque ad columnam S. Basilii erat domus Charitonis Eunuchi, cognomento Anseripedis, quam cum grata animi significatione Imperatori obtulit, duplo pretio, duodecim libris æstimatam. Sinistra vero pars Gynæconitidis usque ad columnam S. Gregorii Thaumaturgi erant ædes cujusdam Xenophontis sutoris, qui ab Imperatore duplum pretium, libras quatuordecim petiit, & ut Circensium die in circo sedentem quatuor agitatorum factiones adorarent. Sed populo & universo Senatu Imperatori dicentibus; Non licet nobis ipsi eum honorem soli Imperatori debitum exhibere; jussit Imperator eum a tergo adorari & vocari Principem Inferorum, quod etiam ad hoc usque tempus observatur. Templi vero area, lavacrum & porticus narthecis, & quæ in ambitu ejus sunt, erat domus Damiani Patricii Seleuciæ, quam sex libris æstimatam, lubentissimo animo Imperatori obtulit. Imperator vero cum locum dimensus esset, invenit rotundum lapidem ab altari usque ad in-

Edit. Paris. pag. 66.

A Ἄννας, ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης ταῦτα πρᾶσαι τῷ Βασιλεῖ, ἔλεγε μέχρι νομισμάτων λίτρας φ΄. ἐάν μοι παράσχῃς, οὐ δίδωμί σοι ταῦτα· ὁ δὲ Βασιλεὺς, πολλοὺς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἀποστείλας πρὸς θεραπείαν τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἴσχυε. παραγενόμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς ἱκεσίαν τῆς γυναικὸς, ἐδέετο αὐτῆς περὶ τῆς διαπράσεως τῶν οἰκημάτων αὐτῆς. ἡ δὲ θεασαμένη τὸν Βασιλέα, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ δεομένη καὶ λέγουσα. Δέσποτα Βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν χάριν τιμῆς τῶν οἰκημάτων, οὐκ ὀφείλω λαβεῖν τὶ ἀπὸ σοῦ· θέλω δὲ κοινωνὸν καὶ μὲ γενέσθαι εἰς τὸν κτιζόμενον ναὸν, ἵνα ἔχω κἀγὼ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως μισθὸν, καὶ μετὰ θάνατόν μου ταφῶ πλησίον τῶν οἰκημάτων μου, καὶ διηνεκῶς μνημονεύεσθαί B με, ὡς κτῆμα δοῦσαν αὐτά. Ἔστι δὲ ὁ τόπος τῶν οἰκημάτων αὐτῆς, ὃν δέδωκεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, τὸ σκευοφυλάκιον ὅλον, σὺν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου. Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ, καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὅλον, καὶ ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, ἕως τῆς μέσης τοῦ ναοῦ, ὑπῆρχεν οἶκος Ἀντιόχου τινὸς ὀστιαρίου, καὶ εὐνούχου, ὃς ἀπετιμήθη, εἰς ὑπέρπυρα λίτρας ν΄. τούτου δὲ δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πρᾶσαι ἀξίως τὸν ἴδιον τῷ Βασιλεῖ, ὁ Βασιλεὺς φιλοδίκαιος ὢν καὶ μισοπόνηρος, πρὸς τὸ μὴ θέλειν τινὰ λυπῆσαι ἢ ἀδικῆσαι, ἠθύμει ἀδημονῶν, τί ἂν πράξοι εἰς αὐτόν. Στρατήγιος δὲ Μάγιστρος, καὶ φύλαξ τῶν Βασιλικῶν χρημάτων, καὶ τοῦ Βασιλέως ἀδελφοποιητὸς, ὑπέσχετο τῷ Βασιλεῖ τοῦ νικῆσαι αὐτὸν διά τινος μηχανῆς, καὶ πεπρᾶσαι τὰ οἰ- 136
C κήματα αὐτοῦ καὶ μὴ βουλομένου. ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀντίοχος καὶ ὀστιάριος, ἐφίλει τὸ κυάνεον χρῶμα, φιλιππόδρομος ὢν, καὶ ἀντεποιεῖτο αὐτοῦ λίαν, καὶ ἔχαιρεν ἐπ᾽ αὐτῷ. ἱππικοῦ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι, ὁ Μάγιστρος Στρατήγιος, τὸν ὀστιάριον ἐφρούρησε, καὶ καθεῖρξεν αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐβόα μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνηρῶς, καὶ ἔλεγεν. Ἴδω τὸν ἀγῶνα τοῦ ἱππικοῦ, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Βασιλέως ποιήσω. 137 ὑπομνηθέντος δὲ τοῦ Βασιλέως, ἤγαγον αὐτὸν ἐν τῷ καθίσματι, καὶ ἐποίησαν ἐκεῖ τὴν πρᾶσιν, παρόντος καὶ τοῦ κοιαίστορος, καὶ ὑπογραψάσης πάσης τῆς συγκλήτου. ἐπράθησαν δὲ εἰς χρυσίου λίτρας πε΄. Τὸ δὲ
D δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπῆρχον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοῦ ἐπίκλην χηνοπόδη, ἃ καὶ μετ᾽ εὐχαριστίας πολλῆς δέδωκε τῷ Βασιλεῖ, διπλῷ τιμήματι ἀποτιμηθέντα λίτρας ιβ΄. τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, ὑπῆρχον οἰκήματα Ξενοφῶντος τινὸς ῥάπτου, καὶ ᾐτήσατο τὸν Βασιλέα, ἵνα λάβῃ διπλοῦν τὸ τίμημα λίτρας ιδ΄. καὶ ποιήσῃ αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ καθεζόμενον προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. τῶν δὲ δήμων, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου εἰπόντων τῷ Βασιλεῖ, οὐκ ἔξεστι προσκυνεῖσθαι αὐτὸν οὕτως, εἰ μὴ μόνον τὸν Βασιλέα, προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, ἐξόπισθεν προσκυνεῖσθαι αὐ-
E τὸν, καὶ ὀνομάζεσθαι ἄρχοντα τῶν καταχθονίων· καὶ τοῦτο φυλάσσεται μέχρι τοῦ νῦν. τὸ δὲ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ καὶ ὁ λουτὴρ καὶ οἱ νάρθηκες, καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν, οἶκος ἦν Δαμιανοῦ πατρικίου Σελευκείας, ἅ τινα ἀπετιμήθησαν εἰς λίτρας ς΄. καὶ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης δέδωκεν αὐτὰ τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ Βασιλεὺς καταμετρήσας τὸν τόπον, εὗρε στρογγυλαίαν πέτραν, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς

κάτω ἀψῖδος, καὶ ἐθεμελίωσεν ἐκεῖ γύρωθεν τὰ θεμέ- A
λια τοῦ μεγάλου τρούλλου. ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔ-
138 ξω νάρθηκος, εὗρε τόπον ἀλσώδη καὶ χαῦνον, καὶ ἐθε-
μελίωσεν. ἀρξαμένου δὲ τοῦ θεμελιοῦσθαι, προσκαλεσά-
μενος Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην, ἐποίησεν εὐχὴν πε-
ρὶ συστάσεως ἐκκλησίας. ὁ δὲ Βασιλεὺς, οἰκείαις χερ-
σὶ λαβὼν ἄσβεστον μετὰ ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸ θεμέ-
λιον πρὸ πάντων. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ὄν-
τα εἰς τὸ Ὡρολόγιον, τὸν λεγόμενον Βαπτιστῆρα, καὶ τὰ
πλησιάσαντα τοῦ Μετατωρίου, ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ
μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ· ἐν ᾧ καὶ τὰ
διαβατικὰ σκεπαστὰ τοῦ παλατίου ἐποίησεν, ἵνα διέρ-
χηται ὡσάκις ἂν ἐθέλῃ. ὑπῆρχον δὲ μαΐστορες, τὸν
ἀριθμὸν ἑκατὸν, ἔχοντες ἀνὰ ἑκατὸν μισθίους προ- B
χειριαρίους. ὁμοῦ οἱ κάμνοντες, χιλιάδες δέκα.
καὶ αἱ μὲν πέντε χιλιάδες τὸ δεξιὸν μέρος ἤρξαντο,
αἱ δὲ πέντε τὸ εὐώνυμον. εἶχε δὲ αὐτοὺς ἔρις καὶ
πολλὴ σπουδὴ, εἰς τὸ ταχέως κτίζεσθαι. τὸ δὲ σχῆ-
μα τοῦ ναοῦ Ἄγγελος κατ' ὄναρ ὑπέδειξε τῷ Βασι-
λεῖ. ἦν δὲ μαΐστωρ εἷς μηχανικὸς, καὶ πολλῆς γνώ-
σεως γέμων εἰς τὸ ἀνεγεῖραι ναοὺς ἐπιτηδείους. ἡ δὲ
κριθὴ ἵστατο βράζουσα εἰς κακάβους εὐμεγέθεις, καὶ
τὸν ζωμὸν αὐτῆς ἐμίγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου καὶ τοῦ ὀ-
στράκου. ἀντὶ δὲ ὕδατος αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὁ ζωμὸς
τῆς κριθῆς χλιαρός. ἔκοπτον δὲ καὶ τοὺς φλοιοὺς τῆς
πτελέας, καὶ ἐμίγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου, καὶ ἐποίουν
μάζας. καὶ οὔτε ἄγαν θερμὸν, οὔτε πάλιν ψυχρὸν C
ἐτίθουν, ἀλλὰ χλιαρὸν, διὰ τὸ κολλητικώτερον
εἶναι, καὶ τοὺς λίθους κολλᾶν δίκην σιδήρου· δύο δὲ
139 πήχεις τοῦ θεμελίου ἀπὸ τῆς γῆς ὑψωθέντος, ὡς
φησιν ὁ εἰρημένος ποιητὴς, καὶ ἀπογραφόμενος τὴν ἔ-
ξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνβ'. μι-
λιαρήσια δὲ ἔφερον καθεκάστην καὶ ἐμίγνυον τὸν χοῦν,
καὶ ἔχυνον εἰς τὸ ὡρολογεῖον καὶ τῶν πέριξ κτισμά-
των. καὶ ἡνίκα ἔμελλον ὑποχωρεῖν γυρεύοντες τὸν
χοῦν ἕκαστος αὐτῶν, διάφορα εὕρισκε, καὶ ἀπῄει
χαίρων, καὶ ἕτερα μιλιαρήσια ἀπέκειντο εἰς τὸ ὡ-
ρολογεῖον, καὶ ὅσοι ἀνεβίβαζον καὶ ἐκόμιζον λίθον,
ἢ ὄστρακον μετὰ ἀσβέστου ἢ βησάλου, ἐνὶ ἑκάστῳ ἐκ
τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐδίδου ἀργύρεον, διὰ τὸ μὴ βλασ- D
φημῆσαι ἢ στενάξαι τινά. ἐξ αὐτῶν δὲ εἷς στενά-
ξας, καὶ εἰπὼν τὸ οὐαὶ, ἔπεσεν ἀθρόως, καὶ συ-
νετρίβη καὶ ἀπέψυξε. τῶν δὲ πινσῶν ὑψωθέντων,
καὶ τῶν μεγάλων κιόνων σταθέντων, ἔμελλον μετ'
αὐτῶν καὶ τοὺς Ῥωμαίους κίονας στῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἐποίουν,
ἀλλ' ἔστησαν τούτους εἰς τὰς τέσσαρας κόγχας. Ὁ δὲ
Βασιλεὺς, τὸ δειλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλὰ πολ-
λὴν σπουδὴν ἐποιεῖτο τοῦ ἔργου, καὶ ἐπορεύετο βλέ-
πων τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς οἰκοδόμους. ἤρχετο δὲ
μετὰ Τρωΐλου Κουβικουλαρίου αὐτοῦ. τὴν δὲ ἔξοδον
κατεῖχε Στρατήγιος ὁ ἀδελφοποιητὸς τοῦ Βασιλέως,
ὁ καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ἐπηγγείλα-
το δὲ αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτῶν καὶ E
τῶν καθημερινῶν ἀργυρείων, δὶς τῆς ἑβδομάδος
140 εὐεργετεῖν αὐτούς. ὁσάκις δὲ ἤρχετο εἰς θεωρίαν,
ἐφόρει λευκὸν κολόβιον, καὶ ῥάβδον λεπτὴν κατεῖ-
χε τῇ χειρί. σκεπάσαντες δὲ ἐπάνω τὰς ἀψῖδας
ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων τῶν γυναικιτῶν·
καὶ ἀναλαβόντες εἰς τοὺς πινσοὺς, μέχρι τῶν κατη-
χουμένων, προσέταξε Στρατήγιος ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ἀ-

A feriorem arcum, & circum illum fundamenta jecit apsidis majoris sive trulli magni. A suggesto vero usque ad exteriorem narthecem, solum palustre & fungosum invenit. Cum autem fundamenta ponere ordiretur, Eutychio Patriarcha accersito, pro structura Ecclesiæ precatus est. Postea Imperator primus omnium calcem cum testa accipiens, fundamenti initium posuit. Condidit etiam oratorium S. Joannis, juxta Horologium, Baptisterium vulgo dictum; & ædificia vicina Metatorii, ut ibi subinde cum Proceribus suis commoraretur, & cibum sumeret: inde etiam usque in Palatium porticum transitoriam tectam fecit, ut quoties vellet eo accederet. *Edit. Paris. pag. 67.* B Erant autem Magistri numero centum, centenos singuli manuarios opifices mercenarios sub se habentes, ita ut summa decem millia operariorum essent: Quorum quinque millia a dextera, quinque a sinistra parte opus cœperunt. Magno autem studio contendebant, ut quamcelerrime opus absolverent. Cæterum templi formam Angelus per somnium Imperatori ob oculos posuit. Erat autem machinator quidam summæ peritiæ in exstruendis templis: Stabant etiam cacabi magni hordei bullientis, cujus liquorem calce & testa miscebant: liquor autem ille hordei tepidus aquæ vicem supplebat. Quin etiam dissectos ulmi cortices admiscebant calci, & in massam redigebant: qua C nec calida nimis, neque frigida ad structuram utebantur, sed tepida; quo tenacius adhærescebat, & lapides instar ferri conglutinaret. Fundamento autem duobus cubitis supra terram elevato, ut dictus auctor & expensæ rationum scriba refert, quadringenta quinquaginta duo auri centenaria expensa fuerant. Miliaresia vero quotidie afferebant, terræque ea permiscentes, juxta Horologium & circumsita ædificia humo obruebant: Ita cum ab opere abituri suam singuli terram circumcirca lustrarent, multa hinc inde inveniebant, & loti discedebant. Alia etiam miliaresia in Horologio exposita servabantur, & singulis qui lapidibus, calce, tegulis, D aut cocto latere onusti ascendebant, pro labore, argentum distribuebatur, ne cui convitiandi aut conquerendi occasio esset. Quidam vero ex iis cum ingemiscens væ exclamasset, statim præceps dilapsus, & casu contusus expiravit. Cæterum post pilarum eductionem & erectionem magnarum columnarum, decreverant etiam una cum illis Romanas columnas collocare, quod tamen minime factum fuit, sed eas quatuor conchis fulciendis apposuerunt. Imperator autem somno pomeridiano abstinens, magnque studio operi incumbens, fabros, & quadratarios circumeundo inspectabat; comitante eum Troilo cubiculario. E Verum Strategius adoptivus Imperatoris frater, ejusque pecuniarum custos, expensarum rationibus præerat. Præceperat autem ei Imperator, ut citra mercedem & diurnum argentum, bis illos singulis septimanis stipe aliqua muneraret. Quoties vero spectandi causa accedebat, albam gestabat tunicam, & exiguum baculum manu tenebat. Cum vero fornices porticuum muliebrium utrinque tegerentur, & a

Edit. Paris. pag. 68. pelis usque ad catechumenia opus iterum inchoaretur, jussit Strategius die septimo hora tertia, miliarisiorum summam magnam afferri, & magistros ad prandium accedere. Magister autem Ignatius filium suum reliquit, ut omnia instrumenta opificum sua inspectione custodiret: erat vero puer annorum circiter quatuordecim: puerum autem sedentem quidam candida veste indutus compellavit, quasi Eunuchus e Palatio missus, dicens: Qua de causa fabri opus Dei celeriter non perfecerunt, sed eo relicto omnes ad comedendum abierunt? respondit puer, Primo quoque tempore, mi domine, aderunt. At ille, abi cito, inquit, & accerse eos: Puero autem metuente ne qua ferramenta perirent, Angelus, qui ei apparuerat cum jurejurando dixit: Abi & voca illos, nam ego hinc non discedam donec redieris, testor sanctam Sophiam, quæ est verbum Dei, nunc ædificari cœptam. Tale igitur juramentum puer audiens, descendit & invenit patrem suum Ignatium, cui hæc omnia enarravit. Pater autem eum ad Imperatorem in baptisterio tunc prandentem duxit. Ille his auditis, omnes eunuchos ad se vocavit, cumque neminem ex iis puer agnosceret, intellexit Imperator Angelum Domini fuisse: Cæterum juramentum quod puer retulerat, observabat, tum quod albis vestibus amictus fuisset is, qui cum adolescente loquutus erat; & quod genæ ejus ignem spirassent, aliusque ab humano fuisset aspectus ejus. Imperator igitur valde lætatus, Deum quod opere ipsius oblectaretur, celebravit; & exinde nominatum fuit templum S. Sophia, tametsi Imperator de nomine illi imponendo deliberasset. Cum vero Imperator a multis sanctitate & virtute præcellentibus viris consilium petisset, suaserunt ipsi, ne puerum eo reverti permitteret; si enim reverteretur, fore ut Angelus custos inde recederet. Horum ergo consilio paruit, & puerum muneribus ditatum ablegavit in insulas, ut ibi vitam transigeret. Angelus itaque juxta suum juramentum usque in hodiernum diem locum tuetur. Alloquium vero Angeli quo puerum compellavit, in dextera pilæ parte prope Sylagonum contigit. Cæterum cum usque ad secunda catechumenia eorumque columnas pervenissent, fornices exstruxerunt; quibus circum undique tectis, Imperator propter inopiam auri vehementer angi cœpit.

pag. 69. Stante autem ipso in superiori fornicis parte, & structuram inspiciente, apparuit ei eunuchus facie venusta, dicens; Quid de pecunia sollicitus es? da mihi cras mane quosdam ex tuis proceribus, & afferam tibi pecuniæ quantum velis. Sequenti vero die cum Imperator ad structuram contemplandam prodiisset, ecce eunuchus illi apparens dixit: Da mihi aliquem virum, & ibimus: Dedit autem illi prædictum Strategium, Basilidem Quæstorem, Theodorum Patricium & Præfectum urbis, & Colocynthen, octo præterea famulos, & mulos cum bulgis viginti. Eunuchus his secum ductis urbe egressus est, cumque ad Tribunal venisset, Palatia mirabilia non manu facta apparuerunt. cumque ex equis descendissent, eunuchus unum cubiculum ape-

A ρᾳ τρίτῃ, μιλιαρίσια προσαγαγεῖν εἰς πλῆθος, καὶ τοὺς μαΐστορας κατελθεῖν εἰς τὸ ἄριστον. ὁ δὲ μαΐστωρ Ιγνάτιος, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθορᾷν πάντα τῶν τεχνιτῶν τὰ ἐργαλεῖα. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ χρόνων δεκατεσσάρων. καθεζομένου δὲ αὐτοῦ, ἐφώνησεν αὐτῷ λευκοφόρος τὶς, εὐνοῦχος δῆθεν ἐκ τοῦ παλατίου πεμφθεὶς, λέγων αὐτῷ τίνος χάριν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ταχέως οὐκ ἐπλήρωσαν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον πάντες καὶ ἐσθίουσιν; ὁ δὲ παῖς λέγει, ταχέως Κύριέ μου παραγίνονται. κἀκεῖνος πάλιν εἶπεν, ἄπελθε ταχέως, φώνησον αὐτούς. τοῦ δὲ παιδὸς φοβουμένου, διὰ τὸ μὴ ἀπολέσθαι τὶ τῶν ἐργαλείων, ὁ φανεὶς ἄγγελος

B ἔφη μεθ' ὅρκου τῷ νέῳ, ἄπελθε, λάλησον αὐτοῖς, ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῶν ὧδε οὐχ ὑποχωρῶ, ἕως ἂν ἔλθῃς, μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὴν νῦν κτιζομένην. τοῦτον οὖν τὸν ὅρκον ἀκούσας ὁ παῖς κατῆλθε, καὶ εὗρε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ιγνάτιον, καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ ταῦτα, καὶ αὐτὸς ἤγαγεν αὐτὸν τῷ Βασιλεῖ. ἐκεῖσε ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, μετεκαλέσατο πάντας τοὺς εὐνούχους. καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν γνωρίσας ὁ παῖς, 141.
τότε ἔγνω ὁ Βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελος ἐστὶ Κυρίου. ἐσημειώσατο δὲ τὸν ὅρκον ὃν εἶπεν ὁ παῖς, καὶ ὅτι λευκοφόρος ἐστὶν ὁ λαλήσας τῷ νέῳ. καὶ αἱ παρειαὶ αὐτοῦ πῦρ ἀπέπεμπον, καὶ ἐνηλλαγμένη ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ.

C μεγάλως δὲ χαρεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, ὅτι εὐδοκεῖ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ἔκποτε ἔλαβεν ὁ ναὸς τὴν προσηγορίαν, ἡ ἁγία Σοφία, καίπερ διασκεπτομένου τοῦ Βασιλέως τί καλέσει τὸν ναόν. Βουλευσάμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, πολλοὺς ὁσίους καὶ ἀρετῇ μετιόντας, εἶπον. μὴ δεῖν ὑποστρέφειν τὸ παιδίον ἐκεῖσε. ἂν γὰρ στραφῇ, ὁ φύλαξ ἄγγελος ὑποχωρεῖ τοῦ τόπου. ὃ καὶ ἐποίησε. πλουτίσας γὰρ τὸν παῖδα, εἰς τὰς νήσους ἐξέπεμψε διάγειν αὐτὸν, ὥς τε φυλάσσειν τὸν ἄγγελον μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸν ὅρκον αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ πινσοῦ πλησίον τοῦ Συλλαγόνου. φθασάντων δὲ εἰς

D τὰ δεύτερα κατηχούμενα καὶ τοὺς κίονας, ἀνηγέρθησαν αἱ καμάραι. σκεπασθέντων δὲ τῶν πέριξ, ἐγένετο τὸν Βασιλέα ἀθυμεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσικὴν ποσότητα. ἱσταμένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀψῖδι ὕπερθεν, καὶ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ, τί λυπῇ περὶ χαράγματος; δός μοι τινὰς αὔριον πρωῒ ἐκ τῶν μεγιστάνων σου, καὶ κομίσω σοι χάραγμα ὅσον ἂν βούλει. τῇ δὲ ἑξῆς πορευομένου τοῦ Βασιλέως καὶ ὁρῶντος τὰς κτίσεις, ἰδοὺ ὁ εὐνοῦχος ὤφθη τῷ Βασιλεῖ λέγων, δός μοι ἄνθρωπον καὶ πορευθῶμεν. δέδωκε δὲ αὐτῷ τὸν εἰρημένον Στρατήγιον, καὶ Βασιλίδην Κοιαίστωρα, καὶ Θεόδωρον Πατρίκιον καὶ ἔπαρ- 142.

E χον, καὶ Κολοκύνθην, καὶ ὑπηρέτας μέχρι τῶν ὀκτὼ, καὶ ἡμιόνους μετὰ βουλγιδίων εἴκοσι. τούτους λαβὼν ὁ εὐνοῦχος, ἐξῄει τῆς πόλεως. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἐφάνησαν παλάτια ἀχειροποίητα θαυμαστὰ ἐκτισμένα. ἐκ δὲ τῶν ἵππων καταβάντες, ἤνοιξεν ὁ εὐνοῦχος κουβούκλιον ἓν, καὶ ἦν τὸ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαράγματος: καὶ λαβὼν πτύον ὁ εὐνοῦχος ἔβαλεν ὑφ' ἓν ἕκαστον

σαγμάριον, κεντηνάρια δ'. ὁμοῦ κεντηνάρια π'. καὶ (A) ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν Βασιλέα. κλειδώσας πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. κομισάντων δὲ τὸ χρυσίον τῷ βασιλεῖ, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, πόθεν ἀπῆλθον, καὶ τίς ὁ οἶκος καὶ ὁ ἄνθρωπος. ὅσα οὖν ἐθεάσαντο εἶπον τῷ Βασιλεῖ. ἐκδεχόμενος οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον, οὐκ ἦλθεν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. οἱ δὲ ἀπελθόντες, εὗρον ἄοικον τὸν τόπον, πεδίον ὄντα. γνωρίσαντες οὖν ταῦτα τῷ Βασιλεῖ, ὑπέλαβεν, ὅτι Θεοῦ θαῦμά ἐστι. καὶ ἔδωκε δόξαν τῷ Θεῷ. μελλόντων δὲ τὸ θυσιαστήριον οἰκοδομεῖν, προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς γενέσθαι τὸν μύακα διάφωτον. διὰ τὸ μὴ δέξασθαι βάρος τὸν τόπον· ὅτι ἐκεῖσε ἰκριώματα οὐκ ἔθεντο. οἱ δὲ τεχνῖται ἔλεγον, μίαν καμάραν φωτί- (B)
143 ζειν τὸ θυσιαστήριον. ἠδημόνει οὖν ὁ μαΐστωρ ὅτι ὁτὲ μὲν λέγει ὁ Βασιλεὺς, δύο καμάρας, ὁτὲ δὲ μίαν. ἑστῶτος οὖν αὐτοῦ καὶ κτίζοντος, ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου ἐν ὁμοιώματι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοιαῦτα ἠμφιεσμένος μέχρι ποδῶν, οἷα ἐκεῖνος, καὶ εἶπε τῷ μαΐστορι, τρεῖς καμάρας ἔγειρε διὰ τὸ ἐλαφρότερον. παρελθὼν δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἀπελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἔφη τῷ Βασιλεῖ μὴ ἔχειν λόγον ἕνα. τότε ἔγνω ὁ Βασιλεὺς ὅτι ἀγγέλου τὰ ῥήματά εἰσι, καὶ εἶπεν, ὅτι, εἴτι ἄν σοι εἶπον τὴν χθὲς, ποίησον καί τοι τοῦ Βασιλέως μὴ ἀπελθόντος ἐκεῖσε. πάντες δὲ οἱ μοχλοὶ, ὑπὸ σιδηρῶν μοχλῶν κατέχονται, ἐγκλειασμένοι σὺν μολίβδῳ. ἔξωθεν δὲ τοῦ συνδέσμου τοῦ ὅλου κτίσμα- (C) τος, ἡ ἄσβεστος μετὰ ἐλαίου χειστοῦ ἐστι πεπλασμένη ἀντὶ ὕδατος, διὰ τὸ ἑδραῖον καὶ πάγιον. οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις. ἀπέστειλε δὲ ὁ Βασιλεὺς Τρωΐλον κουβικουλάριον, καὶ Θεόδωρον ἔπαρχον, καὶ Βασιλίδην Κοιαίστωρα εἰς τὴν νῆσον τὴν Ῥόδον, ὥς τε κάμνειν ἐκεῖσε βήσαλα παμμεγέθη, σταθμὸν ἔχοντα ἐπίσης. ἐσφράγιζον δὲ αὐτὰ σφραγῖσι περιεχούσαις οὕτως· Ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ Θεὸς τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ. καὶ σφραγίζοντες ταῦτα μεμετρημένα ἀπέστελλον τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ σταθμὸς τῶν πέντε βησάλων ἐκείνων ἑνὸς βησάλου ἡμετέρου εὑρίσκεται, διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖνα κοῦφα, καὶ σπογγώδη, (D) καὶ λεπτὰ, καὶ λευκά. ἐξ οὗ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν φέρεται λόγος, ὅτι ὁ τροῦλος κισσάρινός ἐ-
144 στιν. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἐλαφρὸς ὁ πηλὸς καὶ λευκός. μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξήγειρε τὰς τέσσαρας ἁψῖδας εὐμεγέθεις. εἶθ' οὕτως τὸν τροῦλον ἀνὰ δώδεκα τιθέντες βησάλων. ἐποίησε δὲ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας· καὶ ἐποίουν ὀπὰς, βάλλοντες διάφορα λείψανα ἁγίων πάντων, ἕως ἂν τρουλλωθῇ ὁ τροῦλος. ἦν δὲ νεωτερικὸς ὄρθιος ἱστάμενος. εἶθ' οὕτως ὁμουσίωσαν, καὶ ὀρθομαρμάρωσαν αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς πεσσοὺς καὶ εἰς τὰς στοὰς, καὶ εἰς τὰ μεγάλα κιόνια ἔβαλον λείψανα ἁγίων ἐπισήμων. τὸν δὲ πάτον, (E) διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μαρμάρων κατέστρωσαν, διά τε καὶ Ῥωμαίων πηγανουσίων, καὶ τῶν λοιπῶν ῥοδοποικίλων. τὴν δὲ ἁγίαν τράπεζαν, προσκαλεσάμενος τεχνίτας, ἐβουλεύσατο βαλεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον, λίθους τε τιμίους ἐκ πάντων, μαργαρίτας, χαλκὸν, σίδηρον, μόλιβδον, ὕελον, καὶ πᾶσαν ὕλην τετριμμένην. καὶ καταμίξαντες ἀμ-

(A) ruit, cujus pavimentum aureis nummis plenum erat: acceptaque paia, eunuchus singulis jumentis centenaria quatuor, quæ simul octoginta conficiunt imposuit, & ad Imperatorem misit, claudens iterum coram ipsis cubiculum: Sed ut Imperatori aurum attulerunt, interrogavit eos unde redirent: quis ille vir, quæ domus fuisset. Retulerunt itaque Imperatori quæ viderant. Imperator autem cum eunuchus diu expectatus non venisset, misit ad illum quosdam, qui cum eo venissent, invenerunt aream planam nullis ædibus occupatam. Hac de re certior factus Imperator, divinum miraculum esse intellexit, Deoque gloriam tribuit. Cum vero altare (B) ædificaturi essent, jussit Imperator concam ejus perlucidam fieri, ne locus nullis suffultus tignis nimio pondere gravaretur: opifices autem dicebant, unam cameram altari illuminando sufficere. Angebatur itaque magister fabrorum quod Imperator quandoque de uno, quandoque de duobus fornicibus loqueretur. Stante autem ipso & ædificante, venit Angelus Domini, Justiniani Imperatoris similis & ejusmodi vestibus, quibus ille, usque ad pedes indutus, dixitque magistro: Tres cameras propter levitatem extrue. Ignatius statim Palatium ingressus dixit Imperatorem in eodem proposito non manere: tunc Imperator intellexit, Angeli illa verba fuisse, dixit: Si tibi heri quid (C) dixi, facias: quamvis Imperator eo non venisset: omnes vero trabes ferreis vinculis cohibitæ, & plumbo ferruminatæ sunt. Extrinsecus autem universo ædificio consolidando calx cum oleo, loco aquæ, illita est propter firmitatem; Ita demum parietes marmore incrustarunt. Cæterum Imperator misit Troilum cubicularium, Theodorum Præfectum, & Basilidem Quæstorem in insulam Rhodum, ut ibi lateres maximos pondere æquales fieri curarent. His lateribus Edit. Paris. pag. 70. impressa fuere hæc verba: Deus in medio ejus, non commovebitur. Adiuvabit eam Deus mane diluculo. Lateres his verbis inscriptos, & ad eamdem mensuram exactos Imperatoris miserunt. Quin- (D) que autem istiusmodi lateres, unum laterem nostratem pondere æquant, nam illi leves sunt, spongiosi, tenues & candidi. Hinc vulgus falso credit, trullam esse pumiceam, quia lutum illud leve est & candidum. Quin etiam quatuor magnos fornices eadem materia extruxit: & deinde ipsam trullam, duodecim lateribus eadem serie positis erexerunt. Interim sacerdos pro structura Ecclesiæ preces fundebat. Fecerunt etiam foramina, quibus varias omnium Sanctorum reliquias indiderunt, donec trulla armato opere perficeretur. Quam simul atque erecta fuit, recentem adhuc musivo opere & marmora incrustatione exornarunt. Intra pilas vero & (E) porticus magnasque columnas, reliquias celebrium sanctorum abdiderunt. Pavimentum quoque diversis & pretiosis straverunt marmoribus, Romanis, scilicet rutæ colore virentibus, & cæteris roseo rubore variegatis. Ad sacræ vero mensæ structuram de communi artificum consilio, auro argento lapidibus pretiosis, & margaritis; ære quoque & ferro, plumbo, & vitro, omnisque generis materia commnuita invi-

cem permixta & conflata, abacum five tabulam fuderant adeo admirabilem & pretiofum, ut fpectantibus fluporem injiceret. Imperator vero quotidie bis mille quingentos argenteos tumulo condebat, unde quifque opere fuo abfoluto mercedem accipiebat. Cæterum volebat Imperator parietaria marmora & totum pavimentum auro obducere: refragabantur autem ipfi Maximianus & Hierotheus confiliarius, Athenienfes, Philofophi & Aftronomi, qui dicebant, poftremo fæculo venturos pauperes Reges, qui templum folo æquaturi effent: Si vero lapidum fieret, fore ut ufque ad confummationem mundi permaneret. Eorum ergo confilio obtemperatum fuit; materia autem ut dictum eft, collecta fuit fpatio feptem annorum & decem menfium. Multi vero hiftorici feptemdecim annis effe conditum templum affirmant, annumerantes ut videtur feptem annos, quibus materia congefta eft. Fecit etiam eiborium, columnas & fulcura altaris ex argento deaurato: pomum vero & lilia & crucem ciborii ex auro: fuggeftum item

Edit. Parif. pag. 71. & folium ex auro: addens etiam lapides fardonychas & fapphiros unionibus & auro fufili ornatas. Vafa etiam aurea duodecim feftorum & difcos aureos & thuribula aurea fecit. Præterea trecenta fexaginta quinque prædia fuburbana ei affignavit, & mille clericos conftituit, qui cellas in circuitu templi habitabant. Operculum vero lapideum ex Samaria allatum fuit: erat autem illud, cui infidebat Chriftus, quando cum Samaritana loquebatur. Præterea tubæ ex Hierichunte allatæ funt, quibus fonantibus, muri ejus corruerant. Supra has felia B. Conftantini in fuperiori parte fancti Putei collocata erat: veneranda vero crux in Sevophylacio pofita ad modum ftaturæ Chrifti Dei noftri adaptata Hierofolymis allata eft. Cæterum in ambonem & foleam trecenta fexaginta quinque centenaria annui tributi Ægyptii impenfa funt, quæ olim a Conftantino magno eum Sapore Perfarum Rege conftituta fuerant. In templum vero fine apparatu facro, indumentis, & materia, quæ gratis Imperatori mittebatur, tria millia ducenta centenariorum expenfa funt. Vigefimo autem fecundo die menfis Decembris totius templi ftructura abfoluta eft. Imperator itaque ex Palatio ufque ad portam Auguftei quadrigis vectus, inde cum cruce & Patriarcha Eutychio ad templum proceffit: a valvis autem regiis ufque ad ambonem curriculo tranfcurrit, & manibus extenfis in hæc verba erupit: Gloria Deo, cujus dignatione tale opus ad finem perducere merui: vici te Salomon. Fecit igitur fparfiones confulares, populoque centenaria per Strategium Magiftrum diftribuit. Juftinianus vero folus Ecclefiam abfolvit, nulla alterius cujufquam ope adjutus. Erat autem res mira vifu, templum quodammodo maris fimilitudinem referre, ob varietatem pavimenti & auri fulgorem, quo ornamenta intercolumniorum, & columnarum capitella obducta erant. Cæterum duravit novus ambitus ab illo conditus annis feptemdecim. Poft obitum vero ejus Juftinus Europalates, Juftiniani ex forore nepos, cognomento juftiffimus, Imperio

A φόντρα καὶ χωνεύσαντες, ἔχουσαν ἀββάκιον. καὶ ἐγένετο θαυμαστὸν καὶ ἀτίμητον· καὶ ὁρώμενον ἦν ἔκθαμβον. καθεκάστην δὲ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς δύο ἥμισυ χιλιάδας ἀργύρεια ἔχωνεν εἰς τὸ χωνεῦ. καὶ ὅτε ἐπλήρου ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἔργον, ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανον. ἐβούλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, καὶ τὸ πάτον ὅλον χρυσοῦν ποιῆσαι. ἀντεῖπον δὲ αὐτῷ Μαξιμιανὸς καὶ Ἱερόθεος ὁ καὶ σύμβουλος, Ἀθηναῖοι, φιλόσοφοι ὄντες καὶ ἀστρόνομοι, λέγοντες, ὅτι μέλλουσιν ἐλθεῖν ἐν τῇ ἐσχάτῃ γενεᾷ, ἄνακτες πένητες, καὶ ἐξεδαφίσαι τὸν ναόν. εἰ δὲ εἰσὶ λίθοι συνίστασθαι μέλλει ὁ ναὸς ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τῆς συμβουλῆς ἐγένετο οὕτως. καὶ ἡ μὲν ὕλη, ὡς εἴρηται, συνήχθη εἰς ἑπτὰ χρόνους

B καὶ μῆνας δέκα. πολλοὶ δὲ τῶν χρονογράφων, λέγουσιν εἰς δεκαεπτὰ ἔτη κτισθῆναι· καταριθμοῦντες, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑπτὰ χρόνους οὓς συνήγετο ἡ ὕλη. ἐποίησε δὲ κιβώριον καὶ τοὺς κίονας καὶ τὰ στήθεα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτά. τὸ δὲ μῆλον καὶ τὰ κρίνα, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιβωρίου ὁλόχρυσα. τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὴν σωλέαν, χρυσᾶ. σαρδόνυχας, καὶ σαπφείρους λίθους, διὰ μαργάρων καὶ χρυσίου χυμευτοῦ. ἐποίησε καὶ σκεύη χρυσᾶ τῶν δώδεκα ἑορτῶν, καὶ δίσκους χρυσοῦς, καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ· προσεκύρωσε καὶ προάστεια, τξέ. ποιήσας, καὶ κληρικοὺς χιλίους. τὰ δὲ πέριξ κελλία, ἦσαν τῶν κληρικῶν. τὸ δὲ στόμιον τὸ λίθινον ἤχθη ἀπὸ Σαμαρείας. αὐτὸ δὲ 145.

C ἦν εἰς ὅπερ ἐκαθέσθη ὁ Χριστὸς, διαλεγόμενος τῇ Σαμαρείτιδι. αἱ δὲ σάλπιγγες ἀπὸ Ἱεριχὼ ἤχασιν, αἵ τινες ἤχησαν, καὶ ἔπεσον τὰ τείχη αὐτῆς. ἡ δὲ στήλη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὕπερθεν ἵστατο τοῦ φρέατος τοῦ ἁγίου ἐπάνω τῶν σαλπίγγων. ὁ δὲ τίμιος σταυρὸς ὁ ἱστάμενος εἰς τὸ σκευοφυλακεῖον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, τὸ μέτρον ἔλαβε τῆς ἡλικίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν, ἐγένετο ἔξοδος, χρόνου πάκτου τῆς Αἰγύπτου, κεντηνάρεια, τξέ. καθὼς ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβάρου Βασιλέως Περσῶν. ὁ δὲ ναὸς ἔχει ἔξοδον, χωρὶς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐνδυτῶν, καὶ τῆς ὕλης τῆς ἐλθούσης δωρεὰν τοῦ Βασιλέως, κεν-

D τηνάρεια γσ΄. ἐτελειώθη δὲ ὁ ναὸς, τῇ κβ΄. τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. καὶ ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐπὶ ἅρματος τετραΐππου, καὶ εἰσώδευσε μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Εὐτυχίου· ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ ἄμβωνος. καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἶπε· Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τελέσαι τὸ τοιοῦτον ἔργον. νενίκηκά σε Σολομών. καὶ ἐποίησεν ὑπάτια· καὶ ἔδωκε κεντηνάρεια τῷ λαῷ διὰ Στρατηγίου μαγίστρου. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, μόνος ἐξετελείωσε τὴν ἐκκλησίαν, μηδενὸς ἑτέρου οἱουδήποτε συνδρομὴν ποιήσαντος. θαῦμα δὲ ἦν εἰδεῖν. ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας 146.

E τοῦ ἐδάφους, δίκην θαλάσσης ἐφαίνετο ἐκ τῆς χρυσοῦ θέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, καὶ τῶν κεφαλοκιονίων πάντων. διήρκεσε δὲ ὁ νεωτερικὸς κύκλος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεὶς, χρόνους δεκαεπτά. μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἰουστινιανοῦ, ἐκράτησεν ὁ ἀνέψιος αὐτοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ [Κουροπαλάτων ὁ δικαιότατος. καὶ εἰς τὸν δεύτερον αὐτοῦ χρόνον ἡμέρᾳ ἕκτῃ ὥρᾳ πέμπτῃ, συνέβη πεσεῖν τὸν τροῦλον, καὶ συν-

συντρῖψαι τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα, καὶ τὸ πολυτίμητον σωλέαν, καὶ τὸ πολυποίκιλον πάτον. αἱ δὲ τέσσαρες ἀψῖδες, καὶ οἱ κίονες πάντες, καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα ἔμειναν ἀσάλευτα. ὁ δ' αὐτὸς Βασιλεὺς, προσκαλεσάμενος τεχνίτας ἔτι τότε περιόντας ἐκ τῶν ἐκεῖσε καμνόντων, ἐπυνθάνετο, τί ἂν εἴη τοῦτο; οἱ δὲ εἶπον, σπουδαίως ἔχων ὁ Βασιλεὺς ἐπάρειν τὰς ἀντινύκτας καὶ τὰς παντυρώσεις, ἅ τινα ἐδέχοντο τὸ ξύλον, ἀπῆρασι
147 ταῦτα ταχέως πρὸς τὸ μουσιῶσαι. καὶ ὅτι ὁ τροῦλος ὑψηλὸς ἐγένετο πολὺ πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι πανταχόθεν. καὶ ὅτι τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔρριπτον εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπὸ τούτου ἔπεσεν ὁ τροῦλος. εἶπον δὲ οἱ τεχνῖται. ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τροῦλος καὶ κυμβαλικὸς καθὼς ἐστὶ νῦν. ἔπεμψε δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς τὴν Ῥόδον, καθὼς καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ. καὶ ἐκ τοῦ πρώην πηλοῦ καὶ τῶν σφραγίδων, ἐποίησε βήσαλα, καὶ ἔκτισε τὸν τροῦλον, στοχαζόμενοι δὲ οἱ τεχνῖται ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ταχέως χαλάσῃ, ἔκοψαν ἐκ τοῦ πρώην ὕψους, ὀργυιὰς ιέ. εἴασαν δὲ τὰ ξύλα, τὰς ἀντινύκτας, καὶ τὰς παντυρώσεις, χρόνον ἕνα. ἕως ἔλαβε τὸ ἔργον πῆξιν. τὸν δὲ ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν μὴ δυνάμενος ποιῆσαι καθὼς ἦσαν πρότερον, ἐποίησεν ὡς ὁρᾶται τὴν ἀργυρένδυτον. ὁμοίως καὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν πολυποικίλους λίθους, ἀπέστειλε Ναρσῆν τὸν πατρίκιον ἐν Προκοννήσῳ, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν μάρμαρα τῆς γῆς ὅμοια. τὰ δὲ πράσινα τέσσαρα ποτάμια, κατὰ μίμησιν τῶν τεσσάρων ποταμῶν, ἐγένοντο, τῶν ἐκβαινόντων ἀπὸ τοῦ παραδείσου εἰς τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις, καὶ ἔμελλον ἐπάρειν τὰς ἀντινύκτας τοῦ τρούλου, ἐγέμισαν τὴν ἐκκλησίαν ὕδατος ἕως τῶν πρώτων κατηχουμένων. καὶ οὕτως ἔρριπτον τὰ ξύλα. τούτου δὲ χάριν λέγουσί τινες, ὅτι καὶ ὁ Ἰουστῖνος αὐτὴν ἔκτισεν. ἀλλὰ ψεύδονται. ἔ-
148 χει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη, χρόνους υνη'. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ, ἔστησε τὴν στήλην αὐτοῦ εὐχαριστοῦσαν τῷ Θεῷ, καὶ δεικνύουσαν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολίταις, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ κτήτωρ. τὸν δὲ εἰρημένον μαΐστωρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Ἰγνάτιον, διὰ τὸ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάντων ἕνεκεν τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίει, φοβηθεὶς ὁ Βασιλεὺς μή ποτε φημισθῇ, καὶ ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, μὴ θέλων δὲ τοῦτον ἀποκτεῖναι, καθὼς πολλοὶ συνεβούλευον αὐτῷ, βλέποντες αὐτὸν ἀθυμοῦντα, συνήνεσαν αὐτῷ ἐκ δευτέρου, ἵνα κτιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐάσει αὐτὸν ἐκεῖσε, καὶ ἄρωσι τὰς σκαλώσεις, ὅπως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τελευτήσει. ὃ καὶ ἐποίησε. γνοὺς τοίνυν ὁ Ἰγνάτιος, μετὰ τὸ τελειῶσαι καὶ στῆσαι τὴν ἔφιππον στήλην τοῦ Βασιλέως, ὅτι εἰάθη ἐκεῖσε, ὠδύρετο. ὀψίας δὲ ἤδη γενομένης, εὗρε ἐπιτήδευμα ἄριστον, τὸ λεπτὸν σχοινίον, ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ περσίκιον αὐτοῦ, τὸ ὡσεὶ ὀργυιῶν πεντήκοντα πέντε. καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὑποκαμισοβράκιον, καὶ τὸ σφικτούριον, καὶ τὸ φακιόλιον αὐτοῦ λαβὼν, συνέδησεν αὐτὰ, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐδοκίμασεν εἰ φθάνουσιν ἕως κάτω. εὑρὼν δὲ οὕτω ταῦτα, ἐλθούσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ πολλοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, ἐφώνησεν αὐτῇ, κοιμωμένης πάσης τῆς πόλεως, νὺξ γὰρ ἦν βαθεῖα, ὅτι ὧδε κατελήφθην ἀποθανεῖν. ἀλλ' ὕπαγε καὶ κρυφίως ἀγόρασον παχὺ σχοινίον, καὶ ἄλειψον αὐτὸ ὑγροπίσσῳ, καὶ πάλιν ἐλθὲ μεσούσης νυκτός. καὶ καταλαβούσης τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ, ἐχά-

A potitus est: secundoque ejus Imperii anno, feria sexta, hora quinta, trulla corruit, mirabilemque ambonem cum pretioso folio, & pavimentum variegatum contrivit. Quatuor autem fornices, omnes columnæ & structuræ reliquæ salvæ manebant. Quare Imperator accitis architectis qui adhuc superstites erant, sciscitabatur, quid hoc rei esset: responderunt illi, cum Imperator obnixe urgeret ut destinæ & fulcimenta quæ trullam sustinebant tollerentur, citius quam par erat sublata fuerunt ad musivum opus perficiendum: tum quod trulla altior esset, quam ut undique conspici posset, quodque artifices scalasque in terram projecissent, indeque trullam corruisse. Suadebant B autem opifices ut trulla plana & cava extrueretur, sicut nunc visitur. Imperator vero, quemadmodum avunculus ejus, in Rhodum misit, & ex eodem illo luto lateres eodem sigillo impressos fieri curavit, trullamque condidit. Opifices vero operam dantes ne & illa cito corrueret, priorem altitudinem, ad orgyas quindecim præciderunt: ligneas autem substructiones, & fulcimenta annum integrum reliquerunt, donec firmius opus consolidaretur. Cæterum ambonem & solium, cum non posset in pristinam formam restituere, argento obduxit, ut nunc videre est; similiter etiam ambonem. Cum vero non posset variegatos lapides invenire, Marsen Pa- C tricium in Proconnesum misit, ut illinc lapides terræ colore similes adveheret. Quatuor autem Prasini coloris fluvii, ad imitationem quatuor fluminum, ex paradiso in mare exeuntium facti sunt: cum vero scalas conscendissent, & destinas ad trullam sufulciendam erecturi essent, Ecclesiam aqua impleverunt usque ad prima catechumenia, & ita ligna in aquam projecerunt. Hujus rei gratia, quidam dicunt, Justinum quoque eam condidisse: sed falluntur. Cæterum quadringenti quinquaginta octo anni, ex quo templum conditum est, elapsi sunt. Prope templum, statuam suam collocavit, quæ Deo gratias agens, civibus indicat, quod ipse tanti operis D conditor. Cum vero prædictus Ignatius magnæ Ecclesiæ ædificator, propter mirabilia opera, quæ faciebat, ab omnibus diligeretur, metuens Imperator, ne quando a duabus populi factionibus Imperator salutaretur, neque tamen eum vellet occidere, sicut multi ipsi anxio suadebant; contentus fuit, ut statuæ ab ipso in Augusteo erectæ, scalis ablatis, inclusus relinqueretur & ita fame periret. Cognoscens itaque Ignatius cum equestrem Imperatoris statuam jam perfectam erexisset, se ibi derelictum, vicem suam deplorabat: vespere autem facta prudens commentum excogitavit: tenuem nempe funiculum quem in suo marsupio habebat, circiter quinquaginta quinque orgyarum, & E pallium & subindusiale & interculam & tiaram suam connexuit & glomeravit, tentavitque num ad terram usque pertingerent. Interim uxori suæ cum magno ejulatu & planctu supervenienti conquestus est, universa civitate quiescente (erat enim profunda nox) sibi istic moriendum esse: dixitque ei: Abi & clanculum crassum funiculum eme & liquida pice inunge; media autem

Edit. Paris. Pag. 72.

Pag. 73.

nocte revertere. Cumque sequenti nocte illa venisset, dimisit ipse quæ habebat, & funiculum ab uxore annexum sursum ad se retraxit, & pedi statuæ alligavit, eoque prehenso incolumis inde descendit. Fecit autem hoc eo, ut funiculus liquida pice inunctus manibus tenacius hæreret, ne alioqui præceps in terram delatus contunderetur: & ut funiculus postquam se demisisset combureretur. Proinde assumpta uxore & liberis noctu, Adrianopolim profectus est, ibique tres annos in habitu Monastico transegit, omnibus credentibus, dicentibusque eum apud statuam fame enectum esse. Postea Constantinopolim rediit, ibique commoratus est. Imperatori vero in processione ad templum SS. Apostolorum obviam occurit, petens ab illo ut ejus misereretur, & absque metu vivere permitteret. Imperator tandem illum agnoscens cum universo Senatu miratus est. Verum Imperator facto ignorationem prætendit, & multis beneficiis Ignatium afficiens indemnem dimisit, dicens: Ecce quem Deus vult vivere, mille homines non interficient. Ex eo igitur tempore, Ignatius magna cum tranquillitate vixit. Hucusque autem pertinet narratio eorum quæ ad magnam Ecsiam spectant.

Templum magnum SS. Apostolorum, sicut dictum est, forma oblonga, trulla lignea, tectoque ligneo opertum invenit, quod Constantinus magnus & Helena condiderunt. Verum Theodora magni Justiniani uxor, multam curam adhibuit, eo quod Lycus amnis isthac subter laberetur, magnisque fundamentis positis, templum renovavit. Formam quidem & delineationem a templo S. Joannis Theologi quod Ephesi est desumpsit: omnem vero materiam, a S. Sophia, postquam ea cum oratoriis suis perfecta esset, accepit. Nam quadriennio post inchoatam S. Sophiæ structuram, templum hoc condi cœptum est. Cæterum cum jam musivo opere incrustandum esset, aurum Augustam defecit: cumque ob hoc angeretur, SS. Apostoli per somnium ipsi apparuerunt dicentes: De pecunia ne sollicita sis, neque a Justiniano marito tuo nummos pete; sed abi extra portam Dexiocratis ad littus, & ibi invenies humo condita duodecim vasa fictilia auro impleta. (Edit. Paris. pag. 74) Augusta igitur eo mittens, invenit ea plena, & singula nominibus SS. Apostolorum inscripta: illaque accipiens, gratiis Deo actis in templum expendit, & multos fundos, ornamenta, vasa aurea & argentea ei donavit. Templum itaque absolutum ut dedicari & consecrari posset æreas catenas lucernis sustinendis in eo suspendere cogitavit. Verum Imperator Justinianus, hoc intellecto, concedere noluit, ut priusquam Sancta Sophia consecraretur; & proposuit tota urbe edictum, ne quis catenas fabricaret & ibi suspenderet. Verum Augusta funiculos ex serico bona fide multaque industria contexuit, & argenteis candelabris suspensis, consecravit & dedicavit templum, magnam Ecclesiam antevertens. Reliquiæ vero Sanctorum Apostolorum sub altari repositæ Constantino Imperatore magni Constantini filio, opera sancti Martyris Artemii allatæ sunt. Suggestum autem, uel etiam-

A λασεν ἐκεῖνος ἅπερ εἶχε, καὶ συνδήσασα ἡ γυνὴ τὸ 149.
σχοινίον, ἔσυρεν ἐκεῖνος ἐπάνω, καὶ προσέδησεν εἰς τὸν πόδα τοῦ ἵππου, καὶ κρατῶν αὐτὸ, κατέβη ὑγιής. ἐποίησε δὲ τοῦτο, ἵνα κολλᾷ τὸ σχοινίον ἐκ τῆς ὑγροπιασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὅπως μὴ συρεὶς, ἀθρόως πέσῃ καὶ τριβείη· καὶ ἵνα τὸ σχοινίον καυθήσεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς μετὰ τὸ καταβῆναι. λαβὼν τοίνυν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας νυκτὸς, κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, μετασχηματισθεὶς κατὰ μοναχοὺς, χρόνους τρεῖς, πάντων οἰομένων καὶ λεγόντων, ὅτι ἐπὶ τοῦ κίονος ἐτελεύτησεν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἦν διατρίβων ἐν αὐτῇ. καὶ διερχομένου τοῦ Βασιλέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἠπήντησεν
B αὐτῷ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ μὴ φοβηθῆναι. γνωρίσας οὖν τοῦτον ὁ Βασιλεὺς ἐθαύμασε καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ. προεβάλλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς ἄγνοιαν ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐπὶ τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πολλὰ δῶρα δοὺς αὐτῷ, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών· ἴδε ὃν θέλει ὁ Θεὸς ζῆν, χίλιοι οὐκ ἀποκτείνουσι. καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ἐν εἰρήνῃ πολλῇ. Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν.

Τοὺς δὲ ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους, καθὼς προείρηται, εὗρε δρομικὴν ἐκκλησίαν, ξυλόστεγον, ξυλότρουλον, κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολλὴν σπουδὴν θεμένη, διὰ τὸ διέρχεσθαι 150.
C κάτωθεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀνεγείρασα θεμελίους παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν. τὰ δὲ σχάριφα, καὶ τὸ σχῆμα ἀπῆρε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπὸ Ἐφέσου. τὴν δὲ ὕλην ἅπασαν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας μετὰ τὸ τελειωθῆναι αὐτὴν καὶ τὰ εὐκτήρια αὐτῆς. ἀφ' ὅτε γὰρ ἤρξατο κτίζεσθαι ἡ ἁγία Σοφία μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἤρξατο καὶ αὐτὸς κτίζεσθαι ὁ ναός. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ μουσιώματος, ἔλειψε τῇ δεσποίνῃ χρυσίου ποσότης. καὶ ἀδημονούσης ἐπὶ τοῦτο τῆς Αὐγούστης κατ' ὄναρ ἐφάνησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι λέγοντες αὐτῇ, μὴ λυποῦ περὶ χαράγματος χρυσίου· μὴ δὲ Ἰουστινιανῷ τῷ ἀνδρί σου ἐπιζητήσῃς νομίσματα· ἀλλὰ ἀπελθοῦσα ἔξωθεν τῆς πόρτης Δεξιοκράτους εἰς τὸν
D αἰγιαλὸν, εὑρήσεις δώδεκα κεράμια γέμοντα χρυσίου κεχωσμένα. ἡ δὲ Αὐγοῦστα ἀποστείλασα, εὗρεν 151.
αὐτὰ γέμοντα, καὶ ἔχοντα ἕκαστον αὐτῶν ἐπιγραφὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τὰ ὀνόματα. καὶ λαβοῦσα ταῦτα, δοξάσασά τε Θεὸν, ἐξωδείασεν αὐτὰ εἰς τὸν ναόν. καὶ πολλὰ κτήματα καὶ ἀναθήματα, καὶ σκεύη χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ προσεκύρωσε. τελειώσασα δὲ τὸν ναὸν, ἔμελλε κρεμάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις καὶ τὰς λυχνίας, ὅπως ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐγκαινίσῃ αὐτόν. γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐφθόνησεν, ἵνα μὴ προλάβῃ καὶ ἐγκαινισθῇ πρὸ τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ παρήγγειλε πανταχοῦ τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἁλύσεις καὶ κρεμάσωσιν ἐκεῖσε. ἡ δὲ Βασίλισ-
E σα ἐποίησεν ἀπὸ μετάξης πλεκτὰ σχοινία, πίστει καὶ μόχθῳ. καὶ κρεμάσασα τὰς πολυφώτους ἀργυρᾶς λυχνίας, ἐνεκαίνισε καὶ ἐνεθρονίασε τὸν ναὸν, προλαβοῦσα τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. τὰ δὲ λείψανα τὰ κείμενα κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἤχθησαν παρὰ Κωνσταντίνου Βασιλέως, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου. τὸ δὲ βῆμα, καθὼς ἐστὶ μέ-

σον, οὕτω καὶ γέγονε παρὰ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας. Τὸ δὲ μνημοθέσιον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦ, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε. τὸ δὲ ἔξω μνημοθέσιον τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ τῶν αἱρετικῶν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐποίησε, καὶ διὰ μουσίων ἐκαλλώπισεν αὐτὸ, καὶ ἐκεῖσε ἐτάφη. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ κτίσασα τὸν ναόν. τὸ δὲ μουσεῖον ἐκεῖνο, καὶ τὰ μάρμαρα ἀπῆρε Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὅτε ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον.

A num in medio situm est, ita a Theodora Augusta extructum fuit. Memoriam S. Theophanus, magnus Constantinus posuit; monimentum vero exterius Orthodoxorum & hæreticorum magnus Justinianus condidit, & musivo opere exornavit, ibidemque sepultus est cum conjuge Theodora, quæ templum ædificavit. Cæterum musivum opus & marmora ejus templi Basilius Imperator abstulit, cum Ecclesiam cognomine Novam, forumque ædificaret.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ ἐτῶν μέχρι τῆς Βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς παρὰ τῶν Αγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως. 152.

DE ANNIS AB ORBE CONDITO, *usque ad Imperium Constantini Magni : & de iis, qui in ipsa urbium regina regnarunt, usque dum ab Agarenis capta est.*

Edit. Paris. pag. 75.

AB Adamo usque ad diluvium sunt anni 2242. A

A diluvio usque ad turris ædificationem, sunt anni 525

A turris ædificatione usque ad Abraham sunt anni 530.

Ab Abrahamo usque ad exitum filiorum Israel ex Ægypto, sunt anni 430.

Ab exitu usque ad ædificationem templi Salomonis, sunt anni 800.

Ab ædificatione templi usque ad captivitatem Israelitarum, sunt anni 424.

A captivitate usque ad Alexandrum Macedonem, sunt anni 318.

Ab Alexandro usque ad descensionem Christi sunt anni 331.

In summam vero usque eo dum Christus humanam induit naturam anni sunt 5500. B

Sed sciendum est quod salutaris crucifixio Domini nostri Jesu Christi facta sit anno mundi 5534. cyclo solis 18 lunæ quinto, feria sexta, hora nona, decimo octavo anno Imperatoris Tiberii.

A Christo autem usque ad Constantinum magnum sunt anni 325. & in summa ab orbe condito usque ad Constantinum magnum anni sunt 5825. Imperio igitur potitus est Constantinus magnus supradicto anno 5825. & duodecimo anno sui Imperii, Constantinopolim ædificavit. Simul autem Romæ & Constantinopoli imperavit annos 33. C

Constantius filius ejus imperavit annos 24. dies 11.

Julianus Apostata, prophanus & Deo repugnans, annos duos, dies 15.

Valentinianus pius & Dei amans, cum Valente impio & Ariano, imperavit annos 14.

pag. 76. Gratianus filius supradicti Valentiniani imperavit annos sedecim.

Theodosius magnus ex Hispania oriundus, piissimus & mali osor imperavit annos 17.

Arcadius & Honorius filii ejus, annos 13.

Theodosius junior, filius Arcadii, Calligraphus, piissimus & virtutis amans, annos 42. D

Marcianus, a Deo declaratus, omni probitate plenus, imperavit annos sex cum dimidio.

Leo Macela, pius & religiosissimus, annos 18.

Leo junior ipsius nepos, filius Zenonis Imp. annum unum,

ΑΠΟ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ͵βσμβ΄.

Ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιΐας, ἔτη φκέ.

Ἀπὸ τῆς πυργοποιΐας ἕως τοῦ Ἀβραάμ, ἔτη φλ΄.

Ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἔτη υλ΄.

Ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἔτη ω΄.

Ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς αἰχμαλωσίας, ἔτη υκέ.

Ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἔτη τιθ΄.

Ἀπὸ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς συγκαταβάσεως Χριστοῦ, ἔτη τλά.

Ὁμοῦ χρόνοι μέχρι τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτη ͵εφ΄.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἡ σωτήριος σταύρωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γέγονε κατὰ τὸ ͵εφλδ΄. ἔτος. κύκλος τοῦ μὲν ἡλίου, ιή. τῆς δὲ σελήνης, πέμπτος. ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ὥρᾳ ἐννάτῃ, τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Τιβερίου. (ἦν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, τουτέστι, τὸ νομικὸν φάσκα, μηνὸς Ἀπριλλίου ιή. ἡ δὲ ἁγία ἀνάστασις τῇ εἰκοστῇ.) 153.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔτη τκέ. ὁμοῦ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη ͵εωκέ. Ὁ οὖν μέγας Κωνσταντῖνος ἐκράτησε τῆς Βασιλείας τῷ εἰρημένῳ ἔτει ͵εωκέ. καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβασίλευσε δὲ τὰ ὅλα ἔν τε Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἔτη λγ΄.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη κδ΄. ἡμέρας ιά.

Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁ βέβηλος καὶ θεήλατος ἔτη δύο ἥμισυ, ἡμέρας ιε΄.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος σὺν Οὐάλεντι τῷ δυσσεβεῖ καὶ Ἀρειανῷ, ἔτη δεκατέσσαρα.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος, ἔτη τρία.

Θεοδόσιος ὁ μέγας, ὁ ἐξ Ἱσπανίας, ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη ιζ΄.

Ἀρκάδιος καὶ Ὀνώριος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἔτη ιγ΄.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὁ υἱὸς Ἀρκαδίου, ὁ Καλλιγράφος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ φιλάγαθος, ἔτη μβ΄. 154.

Μαρκιανὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, ὁ πάσης καλοκαγαθίας ἔμπλεως, ἔτη ς΄. καὶ ἥμισυ.

Λέων ὁ Μακέλλης, ὁ εὐσεβὴς, καὶ πιστότατος, ἔτη ιή.

Λέων ὁ μικρὸς, ὁ ἔγγονος αὐτοῦ, υἱὸς Ζήνωνος, ἔτος ἕν.

Ζήνων ὁ ἐπικληθεὶς ἀγόνατος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτη A
β'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας κδ'.

Βασιλίσκος ὁ δυσσεβὴς, ἔτη β'. μῆνας η'. ἡμέραν α'.

Καὶ πάλιν Ζήνων, ἔτη ια'. ἡμέρας δεκαπέντε.

Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος, ὁ ἀπὸ Σελεντιαρίων, ἔτη κζ'. μῆνας δ'. ἡμέρας γ'. ὁ πυρίκαυστος ϗ αἱρετικός.

Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ, ὁ κράτιστος, καὶ εὐσεβὴς, ϗ εὐμετάδοτος, ἔτη ε'.

Ἰουστινιανὸς ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔτη λη'. ϗ ἥμισυ.

Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν, ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ δικαιότατος, ἔτη ιγ'.

Τιβέριος ὁ Θρᾷξ ἔτη ε'.

Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ εὐσεβέστατος ϗ μισοπόνηρος, ἔτη κ'. B

Φωκᾶς ὁ Καππάδοξ ὁ τύραννος ϗ αἱμοβόρος ϗ δυσσεβὴς, ἔτη η'. ϗ ἥμισυ, ἡμέρας η'.

155. Ἡράκλειος ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀφρικῆς, ἔτη τριάκοντα.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἔτος α'.

Κωνσταντῖνος ὁ ἔκγονος Ἡρακλείου, ὁ δυσσεβὴς ϗ μιαιφόνος, ἔτη κζ'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πωγωνάτος, ὁ τοῦ Δυρραχίου, ὁ εὐσεβέστατος ϗ πρᾳότατος, ἔτη ιζ'.

Τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, ἔτη ͵ϛρκα'.

Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀγριότατος, καὶ ἀκρατὴς θυμοῦ τυραννούμενος, ἔτη ι'. C

Λέοντος ἔτη γ'.

Ἀψίμαρος, ὁ ϗ Τιβέριος, ἔτη ζ'.

Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον, ἔτη ϛ'.

Φιλιππικὸς, ὁ ϗ Βαρδάνιος, ὁ δυσσεβὴς, ϗ αἰσχρὸς, ϗ μιαρὸς, ἔτη β'.

Ἀναστάσιος, ὁ ϗ Ἀρτέμιος, ὁ εὐσεβέστατος, ϗ πρωτοασηκρῆτις, ϗ φιλόσοφος, ἔτη β'.

Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτινὸς, ὁ πρᾳότατος ϗ συμπαθέστατος. ἔτος α'.

Λέων Ἴσαυρος, ὁ Κόνων, ὁ Συρογενὴς, ὁ μισάγιος, ϗ ἐναγὴς, ϗ ἀντίθεος, ἔτη κδ'. ϗ ἥμισυ, ἡμέρας ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κοπρώνυμος, ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, γεγονὼς ϗ σκωληκόβρωτος πρὸ τοῦ τεθνᾶναι, ἔτη λδ'. μῆνας γ'. D

156. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, ὁ βέβηλος ϗ ἀποτρόπαιος, ἔτη ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ νεωτερίζων, τυφλωθεὶς, ὁ υἱὸς τῆς Εἰρήνης, ἔτη ιϛ'.

Εἰρήνη μόνη, ἔτη ε'.

Νικηφόρος, ὁ Σελευκεὺς, ϗ συμπαθὴς, ϗ φιλοδίκαιος, ϗ φιλόδακρυς, ἀπὸ γενικοῦ, ἔτη θ'.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος α'. μῆνας δ'.

Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ φιλάγαθος ϗ εὐσεβέστατος, ἔτη β'.

Λέων ὁ παραβάτης, ὁ Ἀρμένιος, ὁ δυσσεβὴς ϗ ἀνήμερος, ϗ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ζ'. μῆνας ε'. E

Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ὁ ἀμοραῖος, ὁ καὶ ἀφροσύνης καὶ ἀπειροκαλίας ἔμπλεως, ϗ εἰκονομάχος, σὺν Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτη η'. μῆνας γ'.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιβ'. μῆνας γ'.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μεθυστὴς, μετὰ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τῆς εὐσεβεστάτης ϗ ὀρθοδόξου, ἔτη ιε'. ὁ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ϛ'. ἔτος ϗ μόνος ὁ μεθυστὴς, ἔτη ι'.

A Zeno cogominatus Agonatus, Pater Leonis junioris, imp. annos duos cum dimidio, dies 24.

Basiliscus imp. annos duos, menses octo

Iterum Zeno imperavit annos duos, dies 15.

Anastasius Dicorus, ex Silentiario, imperavit annos 27. menses quatuor, dies tres. Hic hæreticus fuit & fulmine combustus.

Justinus Thrax potens, pius & liberalis, imp. annos 5.

Justinianus magnus, nepos ejus ex sorore, magnæ Ecclesiæ conditor, imperavit annos 38. cum dimidio.

Justinus, ex Curopalata, Justiniani ex fratre nepos, justissimus, imperavit annos 13.

B Tiberius Thrax imperavit annos 5.

Mauritius ejus gener, piissimus & probissimus imperavit annos 20. menses 4.

Phocas cappadox Tyrannus, sanguinarius & impius imp. annos 8. cum dimidio, dies 8.

Heraclius Præfectus Africæ, imperavit annos 30.

Constantinus ejus filius imperavit annum unum.

Constantinus nepos Heraclii, impius & homicida, imperavit annos 27.

Constantinus filius ejus dictus Pogonatus, Dyrrhachinus, piissimus & mansuetissimus, annos 17.

A creatione mundi usque ad Imperium Justiniani Rhinotmeti, anni sunt C 6121.

Justinianus Rhinotmetus, Constantini Pogonati filius, ferox & animi tyrannici impotens, annos 10.

Leontius, annos tres.

Liberius Apsimarus, annos 7.

Justinianus secundum, annos 6,

Philippicus Bardanes, impius, impurus & scelestus, annos 2.

Anastasius, qui & Artemius, piissimus, Protoasecretis, & Philosophus, annos 2.

Theodosius Adramytenus, mansuetissimus & misericors, annum unum. *Edit. Paris. pag. 77.*

Leo Conon ex Isauria oriundus, impurus, Deoque & Sanctis inimicus annos 24. cum dimidio, & dies 5.

D Constantinus Copronymus, filius ejus, impius & impurus, qui a vermibus corrosus periit, annos 34. menses 3.

Leo filius ejus, ex Chazara natus, prophanus & abominandus, annos 5.

Constantinus Leonis & Irenes filius a matre excæcatus, annos 16.

Irene sola, annos 5.

Nicephorus ex Seleucia oriundus, misericors, justus, ex generali Logotheta annos 9.

Stauracius filius ejus, annum unum, menses 4.

Michael Rancabe, gener Nicephori, probus & piissimus, annos 2.

Leo ex Armenia oriundus, impius & E ferox, cum Constantino filio, annos 7. menses 5.

Michael Balbus, Amoræus, amens, ineptus, & imaginum hostis, cum Theophilo filio, annos 8. menses tres.

Thophilus filius ejus, annos 12. menses 3

Michael filius ejus, cognomento ebriosus, cum Theodora matre sua, piissima & orthodoxa, annos 15. Hic imperare cœpit anno 6349. & imperavit solus annos 10.

Idem Michael cum Basilio Macedone, annum unum, & mensem unum.

Basilius Macedo, qui Imperator creatus est anno 6374. imperavit solus annos 19.

Leo filius ejus cognomento Sapiens, cum Alexandro, anno 6397. imperavit annos 27. menses 8.

Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis, imperavit cum matre annos 8. anno 6422.

Romanus filius Abastacti, Lacapenus, cognomento senior, socer Constantini Porphyrogeniti, imperavit cum ipso & filiis suis annos 26. Hic Romanus Imperator creatus est die undecimo Decembris, octava Indictione, anno 6428. Postquam vero biennium imperavit, prima scilicet indictione anni 6430. edidit novellam de jure praelationis. Indictione autem secunda anni 6437. edidit novellam de potentibus in consortia pauperum succedentibus; quae etiam ad praeteritam primam indictionem sive tempus magnae famis pertinet. Eamdem novellam indictione quinta anni 6455. Imperator Constantinus confirmavit. Caeterum octodecim anni, quorum Decapolita in * * * meminit, numerantur a prima indictione annis 6437. Sed ab indictione prima anni 6430. sive tempore famis, ad quod haec quoque Constitutio refertur, usque ad imperium Imperatoris Constantini.

Edit. Paris. pag. 78.

Iterum Constantinus Porphyrogenitus imperavit cum Stephano & Constantina, qui ab ipso imperio detrusi & in exilium acti sunt.

Imperavit igitur, ut supradictum est, Constantinus Porphyrogenitus cum matre annos 7. & iterum cum Stephano & Constantino uxoris suae fratribus dies quadraginta duos: & solus cum Romano filio, annos 15. dies 19. indictione tertia anni 6437.

Dominus Romanus filius ejus, cognomento Puer, cum filiis suis Basilio & Constantino Porphyrogenitis imperavit annos tres, menses quatuor. Basilius autem & Constantinus filii ejus, infantes, imperaverunt dies sex.

Nicephorus Phocas, qui a Tzimisce interfectus est, imperavit annos 6. menses 3. dies 6.

Joannes Tzimisces, annos 6. & mensem unum.

Dominus Basilius Porphyrogenitus cum fratre Constantino Porphyrogenito imperavit annos 52. menses 11. Nis mirum Dominus Basilius annos 50. & Dominus Constantinus post mortem fratris solus, annos duos, menses undecim.

Constantinus Porphyrogenitus frater ejus, annos 2. menses 11.

Romanus Argyropylus cum Zoe filia supradicti Constantini, annos 5. menses 6.

Michael Paphlago ab eadem Zoe ad imperium vocatus anno 6541. Imperavit annos 7. menses 9.

Michael Calaphates, nepos ejus, ex Caesare Imperator creatus & excaeca-

A Ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ σὺν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι, ἔτος ά. μῆνα ά.

Καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὃς ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ͵ϛτοδʹ. ἔτος, ὁ μὲν ή. ἔτερος ιθʹ.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σοφὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ τὸ ͵ϛτπζʹ. ἔτος, ἔτη κζʹ. μῆνας ὀκτώ. 117.

Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἔτη ή. κατὰ τὸ ͵ϛυκβʹ.

Ρωμανὸς ὁ υἱὸς Ἀβασάκτου, ὁ Λακαπηνὸς, ὁ πρέσβυς, ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔτη κϛʹ. ὁ τοιοῦτος Ρωμανὸς ἀνηγορεύθη μηνὶ Δικεμβρίῳ ιά. Ἰνδικτιῶνος ή. ἔτους ͵ϛυκή.

B μετὰ δὲ διετῆ χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν πρώτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλʹ. ἔτους, ἐξέθετο, τὴν περὶ προτιμήσεως νεαράν. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλζʹ. ἔτους, τὸ περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων. ἀνακλᾷ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη νεαρὰ, καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν τηνικαῦτα πρώτην ἰνδικτιῶνα τυχοῦσι τὸν τῆς λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν. κατὰ δὲ τὴν πέμπτην τοῦ ͵ϛυνέ. ἔτους ἐπεκύρωσε τοιαύτην νομοθεσίαν ὁ Βασιλεὺς Κύριος Κωνσταντῖνος. τὰ δὲ ιή. ἔτη, ὧν ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῇ λύ... μέμνηται, οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ͵ϛυλζʹ. ἔτους, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ͵ϛυλϛʹ. ἔτους ἤτοι τῆς λιμοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνακλᾷ ἡ τοιαύτη νομοθεσία, μέχρι τῆς 118.

C αὐτοῦ αὐτοκρατορίας τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Καὶ πάλιν Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου, οἱ ὑπ᾽ αὐτοῦ τῆς Βασιλείας ἐξεβλήθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν.

Ὁ οὖν ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, ἔτη ζʹ. καὶ πάλιν μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γυναικαδέλφων αὐτοῦ ἡμέρας μβʹ. καὶ μονοκράτωρ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ρωμανῷ, κατὰ τὴν τρίτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλζʹ. ἔτους, ἔτη ιέ. ἡμέρας ιθʹ.

Ὁ Κύριος Ρωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ παιδίον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βασιλείῳ τῷ Βουλγαροκτόνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς πορφυρογεννήτοις, ἔτη γʹ. μῆνας δʹ. ὁ δὲ

D Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ τούτου υἱοὶ, πάμβρεφοι ὄντες, ἡμέρας ϛʹ.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ὁ ἅγιος, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Τζιμισκῆ, ἔτη ϛʹ. μῆνας γʹ. ἡμέρας ϛʹ.

Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, ἔτη ϛʹ. μῆνα ά.

Ὁ Κύριος Βασίλειος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη νβʹ. μῆνας ιά. μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἤγουν ὁ κύριος Κωνσταντῖνος μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ μονοκράτωρ, χρόνους δύο, μῆνας ιά. 119.

(καὶ προσάξας γενέσθαι τὰ ἰσοδικά, ἐτελείωσε ταῦτα ἐν ἔτει τῷ ͵ϛφγʹ. τὴν δὲ νεαρὰν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἐκθέμενος, ἐξεφώνησε ταύτην μηνὶ Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος θʹ. ἔτους ͵ϛφδʹ.)

E Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο, μῆνας ιά.

Ρωμανὸς ὁ ἀργυρόπυλος σὺν Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη έ. μῆνας ϛʹ.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἐν ἔτει ͵ϛφμά. σὺν τῇ αὐτῇ Ζωῇ, ἔτη ζʹ μῆνας θʹ.

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Καῖσαρ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλαφάτης λεγόμενος, ὁ τυφλωθεὶς εἰς τὸ σίγμα, μῆ-

κας δʹ. ἡμέρας ιθʹ ὃς καὶ ἐκπεσὼν τῆς Βασιλείας, προσ- A
έφυγε τῇ μονῇ τῶν Στουδίου, κἀκεῖσε παρὰ τοῦ λαοῦ κα-
τασχεθεὶς, ἐν τῷ κιονίῳ τοῦ σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νι-
κηφόρου ἐπάρχου τοῦ Καπάνεως.

Αἱ δὲ δύο αὐταδέλφαι καὶ Δέσποιναι, ἤτοι κυρὰ Ζωὴ,
καὶ κυρὰ Θεοδώρα μοναρχήσασαι μῆνας τρεῖς, ἀνεκαλέ-
σαντο Κωνσταντῖνον τὸν μονομάχον, ἐξόριστον ὄντα ἐν τῇ
νήσῳ τῇ Μιτυλήνῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν Βασιλέα, συζυγέντα
160. τῇ Ζωῇ, μηνὶ Ἰουνίῳ ιαʹ. Ἰνδικτιῶνος ιʹ. ἔτους ͵ςφνʹ. καὶ ἐ-
κράτησε τῆς βασιλείας ὁ Μονομάχος, ἔτη ιγʹ. μῆνας ζʹ.

Ἡ κυρὰ Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔφθασε μοναρχῆ-
σαι ἔτος ἓν, μῆνας ηʹ. ἡμέρας κʹ. εἶτα τὸν κύριον Μι-
χαὴλ τὸν γέροντα, τὸν ἀπὸ στρατιωτικοῦ Βασιλέα ἀναγο-
ρεύσασα, καὶ ζήσασα μετ᾽ αὐτοῦ ἡμέρας εʹ. ἐτελεύτησε κατὰ τὴν B
κβʹ. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θʹ. ἰνδικτ. τοῦ ͵ςφξδʹ. ἔτους.

Ὁ Κύριος Μιχαὴλ ὁ γέρων ὁ στρατιωτικὸς, ἐκράτησε κατὰ
τὴν κβʹ. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θʹ. ἰνδικτιῶνος τοῦ ͵ςφξδʹ. ἔτους.
ἐξεβλήθη δὲ τῆς βασιλείας. κρατήσας ἔτος ἓν, ἡμέρας ιαʹ.

Ὁ Κύριος ὁ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς μετὰ Αἰκατερίνης τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη βʹ. μῆνας βʹ. ἡμέρας κδʹ.

Ὁ Κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἔτη ζʹ μῆνας ςʹ.
καὶ τελευτήσας κατέλιπε βασιλεύουσαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν
Δέσποιναν, τὴν κυρὰν Εὐδοκίαν τὴν μακρεμβολίτισσαν, σὺν
τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ κυρῷ Μιχαὴλ, καὶ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ
τῷ πορφυρογεννήτῳ. ἐκράτησεν οὖν καὶ ἡ κυρὰ Εὐδοκία ἡ
δέσποινα σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτῆς μῆνας ζʹ. ἡμέρας δέ-
κα. εἶτα λαβοῦσα ἄνδρα γνώμῃ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς συγ- C
161. κλήτου πάσης, τὸν κύριον Ῥωμανὸν τὸν Διογένην ἀνηγόρευ-
σεν αὐτὸν Βασιλέα, κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς εʹ Ἰνδικ-
τιῶνος τοῦ ͵ςφοεʹ. ἔτους.

Ὁ Κύριος Ῥωμανὸς ὁ Διογένης, μετὰ τῆς κυρᾶς Εὐδο-
κίας, ἔτη γʹ. μῆνας ηʹ καὶ διαφόρως ἐκστρατεύσας κατὰ
Περσῶν, ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ ἐκρατήθη αἰχμά-
λωτος παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Τούρκων. ἀνηγορεύθη δὲ
Βασιλεὺς ὁ Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, καὶ ἐκράτησε τῆς
βασιλείας ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, καὶ συνεβα-
σίλευσε ταύτῃ μῆνα αʹ. κατεβίβασε ταύτην καὶ ἀπὸ τότε
μόναρχος αὐτὸς κληθεὶς ἐκράτησε τῆς βασιλεί-
ας. Ὁ οὖν Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ υἱὸς τοῦ
Κυρίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μακρεμβολιτίσσης κυρᾶ D
Εὐδοκίας, μετὰ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη ςʹ,
καὶ ἥμισυ. καταβιβασθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Βοτανειάτου, ἀπὸ
προδοσίας τῆς συμβίου αὐτοῦ, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα
ἐνδυθεὶς, ἀπεστάλη εἰς τὴν μονὴν τῶν στουδίου. ὕστερον δὲ
γέγονε καὶ μητροπολίτης Ἐφέσου.

Ὁ Κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, ἔτη γʹ. καὶ ἥμισυ,
κατεβιβάσθη δὲ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Απριλ-
λίου μηνὸς τῆς δʹ. ἰνδικτ. τοῦ ͵ςφπθʹ. ἔτους, καὶ ἀποσταλεὶς
ἐν τῇ μονῇ τῆς περιβλέπτου ἀπεκάρη.

Ὁ Κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ
καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζʹ.
μῆνας δʹ. καὶ ἥμισυ, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὴν ιεʹ. τοῦ Αὐγού-
στου μηνὸς, ἤτοι τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγί- E
ας Θεοτόκου, ἰνδικτ. ιαʹ. τοῦ ͵ςχκςʹ. ἔτους.

Ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, ὁ πορφυρογέννητος,
ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκράτησε μηνὶ Αὐγούστῳ ιεʹ Ἰνδικτ. ιαʹ. τοῦ
͵ςχκςʹ. ἔτους, καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσε καὶ θεαρέστως
ἔτη κδʹ. μῆνας ζʹ. ἡμέρας κγʹ.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος Κύριος Μανουὴλ ὁ
Κομνηνὸς ἐκράτησε μηνὶ Ἀπριλλίῳ αʹ. ἰνδικ. ςʹ. τοῦ

tus in Sigmate, imperavit menses quatuor, dies 19. Hic imperio detrusus, confugit in Monasterium Studii, & inde a populo extractus, & in columna Sigmatis excæcatus est a Nicephoro præfecto.

Cæterum duæ sorores & Augustæ, nimirum Domina Zoe & Domina Theodora, postquam solæ imperaverant menses tres, accersiverunt Constantinum Monomachum, in insula Mitylene exulantem, & Zoe ei in matrimonium data, Imperatorem creaverunt, die Junii undecimo, indictione decima anni 1550. Imperavit autem Monomachus annos tredecim, menses 7. *Edit. Parif. pag. 79.*

Domina Theodora Porphyrogenita imperavit sola annum unum, menses 8. dies viginti: postea Dominum Michaelem seniorem Stratioticum declaravit Imperatorem, & cum eo vixit dies quinque. Obiit autem die 22. Augusti, indictione nona anni 6564.

Dominus Michael Senior ac Stratioticus dictus, imperare cœpit die vigesima secunda Augusti, indictione nona anni 6564. Detrusus autem est Imperio, cum imperasset annum unum, dies undecim.

Dominus Isaacius Comnenus cum Hæcaterina uxore sua, imperavit annos duos menses duos dies viginti quatuor.

Dominus Constantinus Ducas imperavit annos 7. menses 6. & moriens imperii hæredes reliquit Augustam Eudociam uxorem suam & filios Dominum Michaelem & Dominum Constantinum Porphyrogenitum. Imperavit igitur Domina Eudocia Augusta cum duobus filiis menses septem dies decem. Postea assensu Patriarchæ & universi Senatus nupsit Domino Romano Diogeni, & Imperatorem eum declaravit mense Martio, indictione quinta anni 6575.

Dominus Romanus Diogenes cum Domina Eudocia imperavit annos 3. menses 8. & diversis expeditionibus Persas aggressus, in tertia ipsemet a Sultano & Turcis captus est. Ejus loco Imperator creatus est Michael Ducas, & una cum matre sua Eudocia imperavit mensem unum. Postea vero eam in Monasterium detrusit, & solus imperium administravit. Imperavit igitur Dominus Michael Ducas, filius Domini Constantini & Dominæ Eudociæ, cum Maria uxore sua annos sex cum dimidio. Dein proditione conjugis a Botaniate imperio dejectus, & in Monasterium Studii detrusus, & postea Ephesi Metropolita factus est.

Dominus Nicephorus Botoniates imperavit annos tres cum dimidio. Amisit autem imperium primo die Aprilis, quarta indictione anni 6589. & ablegatus est in Monasterium Deiparæ cognomento Spectabilis seu admirandæ.

Dominus Alexius Comnenus avus potentis & sancti Imperatoris nostri imperavit pie annos 37. menses quatuor cum dimidio. Obiit die 15. Augusti, seu vespera assumptionis B. Deiparæ, indictione 11. anni 6626. *pag. 80.*

Dominus Joannes Comnenus, Porphyrogenitus, filius ejus imperare cœpit die 15. Augusti, indictione 11. anni 6626. & pie imperavit annos 24. menses 7. dies 23.

Filius ejus Porphyrogenitus Manuel Comnenus imperare cœpit primo die Aprilis, indictione 6. anni 6651. & im-

peravit pie annos 37. menses 5. dies 23. Obiit 24. die Septembris, indictione 14. anni 6689. hora tertia, & mutato nomine dictus fuit Matthæus monachus. Decimo autem die Septembris, indictione tertia anni 6678. Sive anno vigesimo octavo imperii ejus, natus est pulcherrimus filius ejus Porphyrogenitus Dominus Alexius Comnenus; Coronatus autem est a patre indictione 5. anni 6680. Die autem 17. Septembris, indictione 10. anni 6685. imperio decessit Dominus Manuel Comneuus. Indictione vero decima tertia anni 6688 secundo die Martii, die dominica Domino Alexio filio suo in matrimonium dedit Dominam Annam, nobilissimi Regis Franciæ filiam, cum arrhabone orationis, opera Domini Theodosii Patriarchæ Antiochiæ. Cæterum die 24. Septembris, indictione 14. anni 6689 hora tertia diei, quo pater ejus imperium terrestre cum cælesti commutavit Imperator renunciatus est, & pie imperavit cum matre sua Dominica Maria, quæ post assumtum ordinem monasticum Xene sive Peregrina nominata fuit, & imperii collegam habuit Dominum Andronicum Comnenum Protosebastum & Protovestiarium, annum 1. menses undecim dies tres. Postea vero sanctam illam fœminam Andronicus tyrannus clanculum interfici curavit, & annum unum, menses undecim, dies 24. omnia pro lubito administravit, atque demum, ipso Alexio Porphyrogenito strangulato, aperte imperavit annum unum, menses 10. dies 10. Deinde Isaacius Angelus ad Ecclesiam confugit, & inde cum incomposita populi colluvie, & custodibus, atque quibusdam suis cognatis & amicis, ipsoque Patriarcha Domino Basilio Camatero, ad magnum Palatium ivit, atque eo ingressus imperium suscepit. Andronicus autem quamvis sese in fugam dedisset, attamen ventorum adversorum vi impeditus & captus est in Ponto Euxino sive mari magno, atque illa passus est, quæ ipsum quidem pati par erat: Christianos vero & Romanos agere, non conveniebat. Imperavit igitur Dominus Isaacius Angelus annos novem. Ejus tempore in Zagoria initium cepit

Edit. Paris. pag. 81. bellum Walachorum & Bulgarorum adversus Christianos Romanos, quo omnis anima prædando abacta, & tota fere occidentalis regio, potestati Romanæ subjecta, devastata est. Sed cum longo tandem post tempore Romani expergefacti expeditionem in eos pararent, & non mediocres coegissent exercitus, & nihilominus tamen cum solita pigritia & timiditate procederent,

. . . .

frater Imperatoris Dominus Alexius, conciliato sibi favore exercitus, & quorumdam eorum, qui ei præerant, fratrem suum earum rerum incusare cœpit, quas ipse, postquam imperio potitus est, multo amplius commisit, & Imperator salutatus, solium ejus sine controversia occupavit. Quo audito Imperator Isaacius, qui venarum iverat, fugam tentavit, sed captus a familiaribus suis, quos præ cæteris magni æstimaverat, sibique fidissimos, excæcatus est in claustro Macræ, imperavitque Dominus Alexius annos 7. Væ autem Ro-

A ͵ϛχνά. ἔτους, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ΄. μῆνας ε΄. ἡμέρας κγ΄. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς Κύριον τῇ κδ΄. τοῦ Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. ἰνδικ. τοῦ ͵ϛχπθ΄. ἔτους, ὥρα α΄ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαῖος μοναχὸς μετονομασθείς. κατὰ δὲ τὴν ι΄ μηνὸς Σεπτεμβ. ἰνδικτ. γ΄. ἔτους ͵ϛχοη΄. ἤγουν ἐν τῷ κη΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγεννήθη ὁ κάλλιστος υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. ἐστέφθη δὲ παρ᾽ αὐτοῦ ὁ τοιοῦτος εἰς Βασιλέα κατὰ ἰνδικ. ε΄. τοῦ ͵ϛχπ΄. ἔτους. μηνὶ Σεπτεμβ. ιζ΄. ἰνδικ. ι΄. ἔτους ͵ϛχπε΄. γέγονεν ἐν τῷ ** κατάλυσις τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. κατὰ δὲ τὴν ιγ΄. ἰνδ. τοῦ ͵ϛχπη΄. ἔτους, μηνὶ Μαρτίῳ β΄. ἡμέρᾳ κυριακῇ συνέζευξε τὸν κύριον Ἀλέξιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ γυναικὶ τῇ κυρᾷ Ἄν-

B νῃ, τῇ θυγατρὶ τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγὸς Φραγγίας μετὰ ἀρραβῶνος εὐχῆς, τούτοις δοθείσης παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Θεοδοσίου τοῦ Ἀντιοχείας. κατὰ δὲ τὴν κδ΄. τοῦ Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. Ινδ. τοῦ ͵ϛχπθ΄. ἔτους, ὥρᾳ α΄. τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἣν ὁ ἀοίδιμος πατὴρ αὐτοῦ τῆς ἐπιγείου Βασιλείας ἠλλάξατο τὴν οὐράνιον, ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ τῇ δεσποίνῃ τῇ κυρᾷ Μαρίᾳ, τῇ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ξένῃ μετονομασθείσῃ, ἐχούσῃ παραδυναστεύοντα τὸν πρωτοβεστιάριον κύριον Ἀνδρόνικον τὸν Κομνηνὸν ἔτος α΄. μῆνας ια΄. ἡμέρας γ΄. εἶτα δῆθεν μόνης ἀναιρεθείσης τῆς ἁγίας γυναικὸς ἐκείνης παρὰ τοῦ τυράννου ἐκεῖ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου αὐθεντικῶς ποιοῦντος ὅσα ἐβούλετο, χρόνον ἕνα, μῆ- 164.

C νας ια΄. ἡμέρας κδ΄. εἶτα ἀποπνιγέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου παρὰ τοῦ τυράννου, ἐβασίλευσεν ἀναφανεὶς ὁ αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἔτος ἕν. μῆνας ι΄. ἡμέρας ι΄. μετὰ ταῦτα ὑστέρως αὐτοῦ ὁ κύριος Ισαάκιος ὁ Ἄγγελος προσφυγὼν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κἀκεῖθεν ἀπελθὼν σὺν τῷ συρφετώδει λαῷ, καὶ τοῖς φυλακίταις, καί τισι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ τῷ Πατριάρχῃ κυρῷ Βασιλείῳ τῷ Καματηρῷ, εἰς τὸ μέγα παλάτιον, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ τῆς Βασιλείας δεξάμενος, τοῦ Ἀνδρονίκου φυγόντος. ἐκεῖ λαὸ δὲ, ἀνέμων βιαίων ἀντιποδισάντων αὐτῷ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, ἤτοι μεγάλῃ θαλάσσῃ, καὶ ἔπαθεν ὅσα αὐτὸν ἴσως ἔδει παθεῖν. Χριστιανοὺς δὲ καὶ Ῥωμαίους ταῦτα πρᾶξαι, ἀνοίκειον ἦν. ὅμως ἐβασίλευσεν ὁ Κύριος Ισαά-

D κιος ὁ Ἄγγελος ἔτη ἐννέα. ἐπ᾽ αὐτοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ἡ ἐν Ζαγορίᾳ Βλάχων καὶ Βουλγάρων κατὰ τῶν Χριστιανῶν Ῥωμαίων ἐπανάστασις, καὶ ἐλεηλατίσθη πᾶσα ψυχὴ, καὶ ἠφανίσθη πᾶσα σχεδὸν δυτικὴ χώρα, ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὖσα ἐπικράτειαν. ὀψὲ δέ ποτε ἐγερθέντες δῆθεν ἐκεῖνοι καὶ ὁρμήσαντες ἐκστρατεῦσαι κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγα ἐπισυναγαγόντες στρατεύματα, ὅμως καὶ οὕτως μετὰ τῆς συνήθους νωθρείας ἢ δειλίας περιπατοῦντες, ἤ, ὅ, τι ἂν εἴποι τίς, καὶ διὰ τῶν κατ᾽ αἰγιαλῶν κατερχόμενοι κάστρων, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν Κυψέλων, ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Κύριος Ἀλέξιος ὑποποιησάμενος τὸ στρατόπεδον, καί τινας τῶν ὑπερεχόντων μετὰ τοῦ αὐτοῦ, ταῦτα αἰτιᾶσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἅπερ αὐτὸς μετὰ τὸ ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς Βα- 165.

E σιλείας πολλαπλασίονα ἐνεδείξατο, ἀνηγορεύθη Βασιλεὺς Αὐτοκράτωρ, καὶ ἀμάχως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ἐκείνου πρὸς κυνηγέσιον ἀπελθόντος. ὁ δὲ μαθὼν ἐκεῖνος φυγῇ ἐχρήσατο. ἁλοὺς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὓς ἐν τάξει μεγάλων ἀνθρώπων εἶχε, καὶ πιστοτάτων ἀνθρώπων, ἀπετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κύριος Ἀλέξιος ἔτη ζ΄. οὐαὶ δὲ τὴν Ῥωμανίαν

ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· αὐτοῦ γὰρ Σαρδαναπάλου ζῶν- A
γοντος, καὶ μηδ᾽ ὅλως μήτε αὐτοῦ, μήτε τῶν θεραπόν-
166. των αὐτοῦ οἵαν δή τινα στρατιωτικὴν ἢ ἀρχοντικὴν οἰ-
κονομίαν ἐνησχολημένων, τὰ μὲν περιλειφθέντα κά-
στρα καὶ αἱ χῶραι τῆς δύσεως λεία Βλάχων γεγόνασι καὶ
Κομάνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παραλίων, καὶ τὰ πλεῖω
δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωαννίτζη γεγόνασι καθ᾽ ὁλόκληρον. τέ-
λος δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μόνην περιλειφθεῖσαν εἰς βασιλείαν
αὐτοῦ βασιλίδα τῶν πόλεων τοῖς Λατίνοις προὐδίδοτο, αὐ-
τὸς ἀνάνδρως καὶ ἀχρήστως φυγών. τοῦ γὰρ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ
κυρίου Ἀλεξίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Ἰσαακίου φυγόντος ἐν-
τεῦθεν, ἀπελθόντος εἰς Ἀλαμανίαν, εἰς τὸν ἐπ᾽ ἀδελ-
φῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, τὸν μετὰ στόλου Λατινι-
κοῦ βαρέως ἀπελθόντος, μετὰ τὸ ἐπισυναχθῆναι παν- B
ταχόθεν τοὺς στρατιώτας, καὶ σφαδάζειν ὑπὲρ τῆς πατρί-
δος αὐτῶν, ἐφαίνετο αὐτὸς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν πρὸς
τοὺς Λατίνους ὑπερθέμενος πόλεμον. τέλος νύκτωρ,
ὡς ὠνητὸν ἀπέδρα ἀνδράποδον. εἰσῆλθεν οὖν διὰ τῆς νυκ-
τὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον ὁ ἀνεψιὸς αὐ-
τοῦ κύριος Ἀλέξιος, καὶ ἀνηγορεύθη σὺν τῷ πατρὶ αὐ-
τοῦ Κυρίῳ Ἰσαακίῳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη * μῆνας ε΄.
ὅτε δὲ ἑώρα ὁ χυδαῖος δῆμος, αὐθεντικῶς εἰσερχομέ-
νους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τοὺς Λατίνους καὶ μέγα κα-
167. κὸν παθεῖν ἐξ αὐτῶν ὑπώπτευσαν, ὃ καὶ ἐξ ἀποτε-
λέσματος ἀληθὲς ἐφάνη. συνῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκ-
κλησίᾳ, καὶ μετὰ πολλὰς ὀχλήσεις καὶ ἀναστασίας, ἀνη-
γόρευσαν Βασιλέα τὸν σεβαστὸν κύριον Νικόλαον τὸν Κα- C
ναβὸν, καὶ διήρκεσεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος κακο-
παθῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀλιγίστας τινὰς ἡμέρας.
μαθόντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ παλατίῳ, τὸν μὲν κύριον Ἀ-
λέξιον παρέστειλαν τῆς ἀρχῆς. τὸν δὲ Δούκαν κύριον Ἀ-
λέξιον τὸν λεγόμενον Μούρτζουφλον ἀνηγόρευσαν, καὶ ὑπὸ
μετὰ μικρὸν ἀπερρύησαν τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ
παλάτιον πρὸς τὸν Δούκαν Ἀλέξιον. ὁ δὲ Καναβὸς ἑάλω. καὶ
ἐβασίλευσεν ὁ Δούκας κύριος Ἀλέξιος ἔτη * * μῆνας β΄.
ἔκτοτε οὖν ἀναισχυντότερον καὶ ἀναφανδὸν ἤρξαντο οἱ Λα-
τῖνοι τὴν ποτὲ βασιλίδα πολιορκεῖν τῶν πόλεων, καὶ
εἰς ἔργον τὸ προβουλευθὲν διὰ βραχέως ἐξηνέχθη, καὶ ὁ
Βασιλεὺς ᾐχμαλωτίσθη, καὶ δούλη γέγονεν ἡ κυρία, καὶ
παντόπορος ἡ πολύολβος, καὶ ἐβεβηλώθησαν, οἴμοι, D
οἴμοι, τὰ ἅγια, αἱ ἅγιαι εἰκόνες κατεπατήθησαν, ἱπ-
ποστάσια γεγόνασιν οἱ θεῖοι ναοὶ, εἰπεῖν δι᾽ ὀλίγου τὸ
πᾶν, Ἐγκατελείφθη ἡ θυγάτηρ Σιὼν, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμ-
168. πελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηλάτῳ, ἔρημος παν-
τὸς ἀγαθοῦ, πλήρης παντοίων κακῶν.

Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἀνὴρ γεννάδας καὶ κραταιός.
οὗτος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτὸν μέχρι τοῦ πρώτου Παλαιολόγου κυ-
ρίου Μιχαὴλ, διῆγον ἔχοντες τὰ βασίλεια ἐν τῇ Ἀσίᾳ
τῇ ἀντιπέραν δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως, φυγάδες ὄν-
τες τοῖς Λατίνοις, ἔτη ιθ΄.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν Ἰωάννης ὁ Δούκας, ὁ λεγόμενος
Βατάτζης, συνετὸς καὶ βριαρόχειρ ἀναφανεὶς ἔτη λγ΄.

Ὁ κύριος Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς E
αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη γ΄. καὶ ἥμισυ.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησε καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κραταιὸς Μι-
χαὴλ ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων, ὃς ἐξέωσε τοὺς Λατίνους
τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ πάλιν τὸν οἰ-
κεῖον αὐτῆς κόσμον ἔτη κδ΄. μῆνας β΄. ἡμέρας κ΄.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ νοῦς ἀ-
σύγκριτος, ἔτη με΄. μῆνας ς΄.

A maniæ in illis diebus; Imperatore enim Sardanapali instar vivente, & neque ipso neque ministris ejus ad militarem disciplinam & gubernationem imperii intentis, multa ex reliquis castris & regionibus occidentalibus & maritimis in Walachorum & Comanorum potestatem devenerunt; plurima vero integre a Joannitze occupata sunt. Tandem quoque ipsa urbium regina Constantinopolis, quæ sola in Imperatoris potestate supererat, turpi ipsius & inutili fuga Latinis prodita est. Cum enim nepos ejus Dominus Alexius Domini Isaacli filius, qui in Alemaniam confugerat ad Philippum, sororis suæ maritum, collectis undique militibus, cum magna Latinorum classe inde re- B verteretur de patria sibi erepta dimicaturus, primo quidem Imperator bellum adversus Latinos de die in diem differre videbatur, demum vero per noctem quasi venale mancipium aufugit. Quare nepos ejus Dominus Alexius noctu Palatium Blachernarum ingressus, & cum Patre suo Domino Isaacio Imperator salutatus est, imperavitque menses quinque. Plebs vero cum Latinos pro libito magnum Palatium intrare videret, & quod postea eventus comprobavit, se magnum malum ab iis passuros esse conjectaret, in magnam Ecclesiam convenit, & post multas turbas & tumultuationes Imperatorem salutavit Dominum Nicolaum Canabum, C qui paucissimos dies ærumnose in Ecclesia magna permansit. His enim de rebus certiores facti, qui erant in Palatio, Dominum Alexium imperio abdicarunt, & ejus loco Imperatorem crearunt Dominum Alexium Ducam Murtzuphlum. Paulo itaque post populus ab Ecclesia in Palatium discessit ad Dominum Alexium Ducam: ceptoque Canabo, imperavit Dominns Alexius Ducas menses 2. Tunc Latini Constantinopolim, olim reginam urbem, gravius & manifestius obsidere cœperunt, & brevi cœptum ad finem perductum est, captoque Imperatore, urbs domina in servitutem redacta est, & omnigenis oppleta miseriis; nam sacra prophanata sunt, & D sanctæ Imagines conculcatæ, & Deo sacrata templa in stabula equorum mutata, &, ut summatim omnia dicam, Derelicta est filia Sion ut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerio, vacua omni bono, & referta omnigenis miseriis.

Edit. Paris. pag. 82.

Theodorus Lascares, vir generosus & potens, & cæteri post ipsum usque ad primum Palæologum Dominum Michaelem, fugati a Latinis, Imperii sedem posuerunt in Asia, e regione scilicet Constantinopoleos, imperavitque Theodorus Lascares annos 19.

Post hunc imperavit Joannes Ducas cognomento Batatzes, annos 33.

Dominus Theodorus Lascares Secun- E dus, filius ejus Porphyrogenitus, imperavit annos tres cum dimidio.

Post hunc Imperio potitus est Michael primus Palæologorum, qui Latinos Constantinopoli expulit, eique pristinum splendorem restituit, imperavitque annos 24. menses 2. dies 20.

Andronicus filius ejus, pissimus & animi incomparabilis, imperavit annos 45. menses 6.

Michael filius ejus, secundus istius nominis ex Palæologis, nomine & re ipsa Imperator, imperavit annos 13. dies 22.

Andronicus filius ejus Porphyrogenitus, Gratiarum compendium, imperavit annos 31. menses tres.

Manuel filius ejus Porphyrogenitus, militum flos, & Imperatorum decus, imperavit annos 41.

Joannes Cantacuzenus, qui, postquam factus fuit Monachus, nominari voluit Joasaph, imperavit annos 14.

Joannes illius nominis secundus, Palæologorum sextus, Porphyrogenitus, assumto habitu monachi dictus Joasaph, imperavit annos duos cum dimidio.

Manuel secundus ejus nominis, filius Joannis, Porphyrogenitus, imperavit annos 12. menses 4. dies 25.

Edit. Paris. pag. 83. Joannes ejus nominis tertius, filius Manuelis, Porphyrogenitus, qui Synodum convocavit Florentiæ, & necessitate coactus ad Latinos inclinavit, una præsentibus cum aliis viris delectis, tum vero etiam ipso Domino Marco Metropolita Ephesino, imperavit annos 12. menses 3. & dies 10.

Constantinus Palæologorum ultimus, frater Joannis, Porphyrogenitus, Justissimus, solus totius Peloponnesi dominus fuit, & post mortem fratris Domini Joannis, ad Imperii fastigium evectus est, imperavitque annos 4. menses 5.

Sub hoc Imperatore anno 6961. Constantinopolis ab impiis Agarenis expugnata est, &, quæ prius omnium urbium regina fuerat, hostili manu capta est. Ipse etiam Imperator cum omnibus fere proceribus inter illam urbis desolationem ab iis occisus est, & martyrii coronam abtinuit, cum neque Palatium Imperatorium impiis illis prodere vellet, neque periculum effugere quamvis posset.

A Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δεύτερος, ὁ λόγῳ καὶ ἔργῳ βασιλεὺς ὄντως, ἔτη ιγ΄. ἡμέρας κβ΄.

Ανδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἡ τῶν χαρίτων συνδρομὴ, ἔτη λα΄. μῆνας ἕξ.

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ στρατηγικώτατος, καὶ τῶν ἀνακτόρων κλέος, ἔτη μα΄.

Ιωάννης ὁ Καντακουζηνὸς, ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ιωάσαφ μοναχὸς ἔτη δεκατέσσαρα.

Ιωάννης τῶν παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος, ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ιωάσαφ μοναχὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη β΄. καὶ ἥμισυ.

Μανουὴλ ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς Ιωάννου, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ιβ΄. μῆνας δ΄. ἡμέρας κε΄.

B Ιωάννης τρίτος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ συγκροτήσας τὴν Σύνοδον ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ καὶ συγκλίνας κατ' ἀνάγκην τοῖς Λατίνοις, συμπαρόντων τῶν τε ἄλλων λογάδων καὶ αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μάρκου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μητροπολίτου Εφέσου, ἔτη κγ΄. μῆνας γ΄. ἡμέρας ι΄.

Κωνσταντῖνος τῶν Παλαιολόγων ὁ ὕστερος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ δικαιότατος, μόνος ὢν δεσπότης ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ιωάννου, εἰς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἀρθεὶς, ἔτη δ΄. μῆνας ε΄.

Επὶ τούτου ἐγένετο, οἴμοι, ἡ ἅλωσις τῆς αὐτῆς C Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν ἀθέων ἀγαρηνῶν ἐν ἔτει ͵ϛϡξα΄. καὶ ἐγένετο δορυάλωτος ἡ πρὶν βασιλὶς πασῶν τῶν πόλεων. ὃς καὶ ἀπεκτάνθη τότε παρ' αὐτῶν ἐν τῇ γενομένῃ χαλάστρᾳ, αὐτός τε καὶ πάντες οἱ λογάδες σχεδὸν, καὶ ἐκομίσατο τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον, μὴ θελήσας προδοῦναι τοῖς ἀνόμοις τὰ βασίλεια, μήτε μὴν θελήσας τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν, δυνατοῦ ὄντος.

ANONYMI COLLECTANEA, DE ANTIQUITATIBUS Constantinopolitanis.

Edit. Paris. pag. 85. 171.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ.

ΔΕΟΝ γινώσκειν, ὅτι ὁ ἅγιος Μώκιος πρώην μὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου παροικοδομήθη. Ἑλλήνων πλήθη ἐκεῖσε κατοικούντων πολλά. καὶ ναὸν εἶναι τοῦ Διὸς ἐκεῖσε, καθ' ἣν ἔκτισε τὸν ναόν. πίπτει δὲ ὑπὸ Κωνσταντίνου ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ὑπατείᾳ. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξορίζονται οἱ Αρειανοὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἠράσθησαν, καὶ παρακαλοῦσι τῷ Βασιλεῖ κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖ, ὃ καὶ γέγονε. παραυθὺ οὖν ἀνεγείρουσι τὸν αὐτὸν ναὸν οἱ Αρειανοί, καὶ δοξάζεται παρ' αὐτῶν ὁ ναὸς ἔτη ζ. καὶ πίπτει, ὡς λόγος ἔτι λειτουργούντων αὐτῶν, ἐν τῷ ζ. ἔτει, καθ' ὃν Αρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ιουστινιανοῦ τοῦ Βασιλέως ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς, καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ. Μάρκελλος ἀναγνώστης φησὶν ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κόνωνος τοῦ Ισαύρου πίπτει ὁ ναός.

Ο ἅγιος Αγαθόνικος ὑπὸ Αναστασίου τὸ πρότερον, καὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον 172.
οἰκοδομήθη· ἐν ᾧ καὶ πατριάρχαι ἐπισκόπησαν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ζ' ἐπὶ χρόνους ι'. καὶ βασιλεῖς στεφηφοροῦσιν ἐκεῖσε. δι' ἣν αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ Θυμοῦ. οὐ γινώσκεται. τοῦτο δὲ παρέδωκαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ὅτι καὶ παλάτιον μέγιστον πλησίον τοῦ ναοῦ τούτου ἦν. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου μετεποιήθη διολιθὲν, εἰς τὰ νῦν βασίλεια.

Τὰ τείχη τὰ πρὸς θάλασσαν ἀνακαινίζονται ἐπὶ Τιβερίου Αψιμάρου. ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠ- pag. 86.
μελημένα ἦσαν πάνυ. τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν, ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς· καθ' ἣν καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. ἐβόησαν. καὶ ὁ δῆμος τοῦ πρασίνου ἔκραξαν, Λέων Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐνίκησεν.

Εν τῇ καπωγείᾳ πόρτῃ τῇ πληρεστάτῃ στοιχεῖον ἵστατο Φειδαλίας τινὸς Ἑλληνίδος. ἀρθείσης δὲ τῆς στήλης, θαῦμα ἰδέσθαι μέγα, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ σείεσθαι, ὥστε καὶ τὸν Βασιλέα θαυμάσαι, καὶ λιτὴν ἀπελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ οὕπω παῦσαι, Σάβα τοῦ ὁσίου δι' εὐχῶν τοῦτο ποιήσαντος.

Εν τῇ λεγομένῃ νεωλείᾳ ἵστατο γυναικεία στήλη, καὶ βωμὸς χαρίδιον μικρόν. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσίῳ διαλαμπεῖς τέσσαρες ἐπὶ διφρελάτου θηλειῶν καὶ Αρσενικῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα. 173.

Τὸ δὲ πάνορμον κάστρον, ὑπὸ τοῦ πανόρμου Ελληνος ἐκτίσθη, διπλότειχον, ὑπάρχων σιδήρου καὶ χαλκοῦ δίκην ἀναμεμιγμένον. ἐν δὲ τῇ πρὸς βοῤῥᾶν πόρτῃ τοῦ αὐτοῦ κάστρου, ἵστατο στυράκιον ἠχμῶδες, καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος. ἔνθα καὶ θέαμα γέγονεν. ἐμπυρισμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἐδαφισθείσης, μετὰ καὶ τῶν τειχῶν, ἵστασθαι τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, ἔνθα καὶ ἡ στήλη συνίστατο. ἀλλὰ πολλάκις καὶ τοῦ πυρὸς προσεγγίζοντος τῷ τόπῳ, ὡς ὑπό τινος διώκοντος αὐτὸ ὄπισθεν ὡς ὀργυιὰς ε'. ὑπεχώρει τῆς στήλης. αὕτη δὲ παρελήφθη ὑπὸ Χοσρόου τοῦ Περσῶν τυράννου, καὶ ἐστὶν εἰς Περσίδα λατρευομένη ἕως τοῦ νῦν. καθὼς ὁ Παραδείσιος διοικητὴς, ἐκεῖσε κρατηθεὶς καὶ ἐκφυγὼν, δῆλα πεποίηκεν ἐν τῷ χρονικῷ Ιππολίτου, τὸ τρίτον δημοσιευόμενον, ζήτει ἱστορίαν ἐξαίσιον.

Τὸ δὲ καλούμενον Σμύρνιον, πλησίον τοῦ τετραδισίου ἐμβόλου, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς. τὸ πρὸς βοῤῥᾶν μέρος, ὀργυιὰς ι' στήλας θ'. πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. εἰσὶ δὲ αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστας, καὶ Ιλαρίωνος πραιποσίτου, καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ τρίτου Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, ὃν Ηρόδοτος καὶ Ιππόλυτος χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός. ὃν καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ 174.
μετενόησε. καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας, ὡς ὁ λόγος ἔχει, μὴ λουσάμενος τὸ σῶμα, μὴ ἀναψύξας ἐν κοίτῃ. ἐποίησε δὲ τὴν στήλην ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, βάψας αὐτὴν χρυσῷ πλείστῳ. τὴν δὲ κεφαλὴν μόνην ἐκ χρυσίου τελείου, γράψας ἐν τῷ μετωπιδίῳ.

ἠδικημένος υἱός μου ταύτην στήλας, μετάνοιαν βαλὼν, ἐλιπάρει Θεῷ, ὑπὲρ ὧν ἐπλημμέ-
λησεν. αἱ δὲ λοιπαὶ ε. στῆλαι ὑπάρχουσιν Σεβήρου, Αρμάτου, Ζευξίππου, βηγλεντίου κτί-
σαντος καὶ Ελευθερίου, τοῦ εἰς τὸ Σενάτον τὸ παλάτιον κτίσαντος. οὗτοι πάντες ξίφει παρε-
δόθησαν, καὶ ὑπὸ ἀδικήσαντος στηλωθέντες, συγχώρησιν παρὰ τοῦ πλημμελήσαντος ἐδυσω-
ποῦντο. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα τέκνα τοῦτο αὐτῷ ποιεῖν, καὶ ἐκ τούτων πολλοὶ ἕως Οὐά-
λη τοῦ Αρειανοῦ. οἱ οὖν Αρειανοὶ μὴ φέροντες τὴν ἧτταν τὴν διὰ Κωνσταντίνου, ἐν τῷ εἰ-
Edit. Paris. pag. 87. ρημένῳ τετραδισίῳ ἐμβόλῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ταύτας κατέχωσαν.

Εν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν ἡνίοχοι ἐν Ζευξίπποις, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ
ὀργάνῳ. ἔνθα τῆς Αρτέμιδος καὶ τῆς Αφροδίτης ἵσταται στήλη, ἐν αἷς σκυτάλαις ἀπεκεφα-
175. λίσθη ὑπὸ τῶν Αρειανῶν Αρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας εἰρήνης. ἔνθα καὶ λέγουσι σείε-
σθαι τὰς στήλας ἕως ἡμερῶν τριῶν τοῦ θανάτου τούτου· αἱ δὲ καροῦχαι ἐν τῷ εἰλήματι κατε-
χώσθησαν, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται, ὅτι οἱ δώδεκα κόφινοι δέκα ἔτη ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Σενά-
του πεποιήκασιν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ εἰλήματι κατεχώσθησαν, Μητροφάνους ἐπισκόπου Κωνσταντινου-
πόλεως τοῦτο συμβουλεύσαντος τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφέρεται εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου,
αἱ εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ φόρῳ πλη-
σίον τῆς μεγάλης στήλης, τῆς ἐν τῷ κίονι κατὰ τὴν ἀνατολήν. ἅς τινας εἰκόνας οἱ Αρεια-
νοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι τῷ πυρὶ παραδέδωκαν ἐν τῷ κορωνίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τῆς Θεοτόκου ἀ-
πεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ, καθὰ Αγκυριανὸς χρονογράφος ἐν
τῇ δεκαλόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Αναστάσιον ἡμῖν παραδέδωκεν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ αὐτὸς
Αναστάσιος.

Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ νῦν ὀνομαζομένῃ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, στῆλαι ἀφῃρέθησαν υκζ.
176. αἱ πλεῖσται μὲν Ελλήνων ὑπάρχουσαι. αἵ τινες ἐκ τῶν πολλῶν ὑπῆρχον, τοῦ τε Κρόνου καὶ τοῦ
Διὸς, καὶ Κάκου τοῦ πατρωοῦ Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ Σελήνη ἡ Αφροδίτη,
καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος. καὶ ὁ νομάτιος πῶλος
καὶ ἡ ἱερεία τῆς Αθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν Ηρωνα φιλόσοφον μαντεύουσα. ἐκ δὲ τῶν
Χριστιανῶν οὐκ ὀλίγαι μὲν ὡσεὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας μνημονεῦσαι,
Κωνσταντίνου, Κωνσταντίου, Κώνσταντος, Γαληνοῦ Κυαίστορος, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντι-
νιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου καὶ Αρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Σεραπίωνος ὑπατικοῦ, καὶ Ελένης μη-
τρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρᾶ διὰ μαρμάρων. ἡ δὲ ἑτέρα διὰ ψηφίδων
ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι. καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύρου ῥήτορος προσενέγκαντος. ἅς
τινας Ιουλιανὸς μετεστήσας τῇ πόλει, τὸν ναὸν τὸν μέγιστον ἀνεγείρει μετὰ πίστεως καὶ πόνου.
οἱ δὲ πεπειραμένοι τῶν προειρημένων, περιερχόμενοι τὴν πόλιν, καὶ ζητοῦντες εὑρίσκου-
σιν οὐκ ὀλίγας.

Μαναναῆ στρατηγοῦ νικήσαντος Σκύθας κατὰ κράτος στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ κα-
λουμένῳ Ωραίῳ, ὅ τινες καλοῦσι μόδιον. τὸ δὲ μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς,
ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. τότε γὰρ καὶ ἀρχιμόδιον παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
οἰκούντων. ἀνηρεύνηθη δὲ καὶ δύο τοῦτο τοῦ ἀργύρου τυπώσαντες ἀργυρόν. ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώ-
177. θη τὸ νόμισμα, τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανώτατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες
pag. 88. ἔκποτε ὑπεράνω ἐτυπώθησαν. τοῦ γὰρ βασιλέως τοῦτο τὸ κημέλιον μόδιον νομοθετήσαντος,
μὴ ἀντερεῖν δὲ τοῖς ναυτιοῦσι προστάξαντος. καὶ τὰ σιτηρέσια εἰς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ναυτῶν τῷ
βασιλεῖ *** σῖτον ἀπεμπολοῦν ἐν τοῖς ἐκεῖσε δίκην ἄδικον καταγγείλαντος, ἐν τῷ
καταγαίῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβά-
νουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν, ἀμφοτέρους ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ὅθεν καὶ
Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως στήλη, ἔξαμον ἐν δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσαν ἁρπαγῆναι εἰσάκ-
τον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν εἶναι ἀργυρᾶν μικρὰν ὑπὸ τοῦ κυρίου φροντίτορος ἐπὶ Ιουστινια-
νοῦ.

Μενάνδρου μάντεως κεῖται ἦκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰκὼν, ἣν ἔστησεν ἐπὶ τὸν Αρτοπελα-
τὸν οἶκον εἰς θέαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν στήλην εἰς μῆκος πηχῶν ιε. πλάτος δὲ ἥν τινα χυ-
τὴν μὴ ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ἐλατὴν, Μαρκιανὸς εἰς ὀβολοὺς ἐλάσας τοῖς δημοσίοις προσέ-
θηκεν. Αρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ Λέοντος τοῦ πάνυ, ἐν τοῖς Θρακῴοις μέρεσιν, Ηρω-
διανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπικυ *** πάνυ καὶ παχεῖαν, θυμωθεὶς ὤλεσεν. ἥν τινα ὠλέσας,
χρυσίου λιτρῶν ρλγ'. τάλαντα εὗρεν. ἃ μετὰ προθυμίας τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ'
178. ὑπ' αὐτοῦ ἐσφάττετο, καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν. Οὐδεὶς μόλιβδον χρυσῷ καταμίξας ἐπὶ ζημίας
ἐνδείξετο, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ βασιλεῖ εἰς ἐμὲ συμβέβηκεν. ἔνθεν καὶ οἱ διερχό-
μενοι τῷ τόπῳ, καὶ μάλιστα φιλόσοφοι, οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τῷ θανάτῳ Αρδαβούριον
ἔβαλλον, ἀλλ' εἵνεκεν στήλης Ηρωδιανοῦ καταλύσεως. ὅτε καὶ Ασπαρ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἐ-
δέξατο. Ασπαρος δὲ στήλη ἐν τοῖς ταύρου σώζεται ἕως τῆς δεῦρο κατοχιᾷ ἐν ἵππῳ ***
γαννύῳ δεξιολαβεῖ, καθὼς ὁρᾶται.

Ἐν δὲ τῷ φόρῳ, τῷ δευτέρῳ τῆς ἀνατολῆς μέρει, ἐδέξατο στήλας πορφυρᾶς διὰ μαρμάρων ιβ΄. καὶ σπειρὰς ιβ΄. ἃς τινὲς σπειρὰς, οἱ πολλοὶ ἵππους καλοῦσι χρυσεμβάφους. ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόνοι καθορῶνται. τὰς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ὁ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μετέθηκε μέρεσιν. αἱ δὲ δ΄. σώζονται ὡς τῆς δεῦρο.

Δέον γινώσκειν, ὅτι ὁ στρατηγὸς ὁ μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος· ἅγιος, παρὰ τοῦ προσταποιῶντος τῷ φόρῳ ἀνηγορεύθη. ἔνθεν καὶ ταχυδρόμων δύο, καὶ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σώζονται στῆλαι. τὸ δὲ προσέρχεσθαι πρὸς βορρᾶν καὶ ἀπέρχεσθαι πρὸς ἀνατολὴν, στρατηγὸς ἀργυρέμπλαστος ἐν τοῖς ἀκροπελαγικοῖς στρογγύλοις μήλοις, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνηγορεύθη, ὡς ἐθεάσατο. ἔνθεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι.

Ἐν αὐτῷ τῷ φόρῳ, καὶ ἐλέφαντος στήλη φοβερὰ ἵστατο, ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι, πλη-
σίον τῆς μεγάλης στήλης, ὃ καὶ παράδοξον ἐδείκνυτο θέαμα. Σεισμοῦ γὰρ γενομένου ποτὲ, 179.
καὶ αὐτὸς πεπτωκὼς, ἀπώλεσεν ἕνα τῶν ὄπισθεν πόδα. οἱ δὲ τοῦ ἐπάρχου βοήσωπες ταξεῶ-
ται, (ἔθος γὰρ τὰ τοῦ φόρου παρ' αὐτοῖς φυλάττεσθαι) συνδραμόντες ἐγεῖραι, εὗρον ἐν
τῷ αὐτῷ ἐλέφαντι ἀνθρώπου ὀστᾶ, ἀμφότερα ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, οὗ ἐν Edit. Paris.
τῇ κεφαλῇ ἔγραφεν. Ἀφροδίτης παρθένου ἱέρεως οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. ὅπερ ὁ ἔπαρχος pag. 89.
τῷ δημοσίῳ προσέθηκεν εἰς νομία τοῖς προαναδεδηλωκόσι.

Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ ἠλίῳ, Θεοδοσίου στήλη ἵστατο ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, ἣν ἀνεγείρας πολλὰ σιτηρέσια τῇ πόλει προσέθηκεν.

Αἱ δὲ ἐν τῷ περιπάτῳ ἔφιπποι στῆλαι, γένος Γρατιανοῦ ἅπαν, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Βαλεντινιανοῦ· ἐξ αὐτοῦ καὶ κυρτοῦ Φερμιλλιανοῦ πρὸς γέλωτα γέγονεν, ὃ καὶ σώζεται ἕως τῆς σήμερον.

Τὸν δὲ ξηρόλοφον ὡραίαν θέαμά τινες ἐκάλουσαν· ἐν αὐτῷ γὰρ κοχλίδαι ιβ΄. καὶ Ἄρτεμις συνθετὴ στήλη, καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος καὶ θεαμάτιον τυποῦν. ἔνθα καὶ θυσίαι πολλαὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σευήρου γεγόνασιν. ἔνθα καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καὶ κόρη παρθένος ἐτύθη, καὶ ἀστρονομικὴ θέσις εἰς λς΄. χρόνους διήρκεσε.

Τὸ δὲ ἐξακιόνιον τὸ λεγόμενον, εἶχε ποτὲ πτῶκα, καὶ κύνα, καὶ νεβρὸν παμμεγέθη,
τὰ τρία ὑπὸ ἑνὸς σιδήρου, καὶ πολλὰ ἕτερα θεάματα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐσώζοντο. ταῦτα 180.
Μαρκιανὸς παρέστειλε, καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μέρεσι προσέθηκε. καὶ λουτρὸν δὲ ἣν
εἰς μέγεθος, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐκινδύνευον διὰ τὸ λέγειν, μὴ δέξασθαι χρησμόν.

Ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ποτὲ ἵστατο γέφυρα φοβερὰ, περὶ δώδεκα λόφους καὶ μαρμάρας ἔχουσα. ποταμὸς γὰρ κατήρχετο ἐκεῖσε παμμεγέθης, καὶ μάλιστα, ὡς ἔλεγον, τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ δράκων ἵστατο χαλκοῦς παμμεγέθης, διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα κατοικεῖν ἐν τῷ γεφυρίῳ ἐκείνῳ. ἐν αὐτῷ οὖν πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ προβάτων, καὶ ὀρνέων πλήθη πολλὰ, καὶ βοῶν. Βασιλικὸς γάρ τις, ἐρασθεὶς τὸν τόπον, ὃς εἰς τὸν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε, κτήσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν παμμεγέθη τοῦ Διὸς ἤγειρεν. ταῦτα δὲ Ζήνων ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας καιρῷ παρέλυσε.

Ἐν τῷ φόρῳ κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης ὑπάρχουσι σταυροὶ εἰς πλῆθος, τὸ σημεῖον τοῦ στρατηγοῦ τοῦ μεγάλου φέροντες· ἔνθα καὶ τῶν δύο λῃστῶν, τῶν συσταυρωθέντων τῷ Χριστῷ αὐτῷ τῷ τόπῳ κεχωσμένοι εἰσὶν, ἕως τῆς σήμερον. ἀλλὰ καὶ Βίαστον ὑελοῦν μύρου, ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς ἠλείψατο, καὶ πολλὰ ἕτερα εἰς πλῆθος σημειοφορικὰ ὑποκάτω τοῦ φόρου ὑπάρχουσιν, παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἀσφαλισθέντα, ἅ τινα κατ' ὄνομα εἰς μῆκος τοῦ μνημονεῦσαι ἐξαγόμεθα.

Πολλὰ ἐν τῷ στρατηγίῳ τῷ μεγάλῳ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἠρέσκετο, ὅθεν καὶ νομία ἑλ- 181.
ληνικὰ εἰς χάος πλῆθος παρέδωκεν. ὡς δὲ ἐγγράφως μὲν τοῦτο οὐχ εὕρομεν, παρὰ δὲ ἀν-
δρῶν τῶν ἐν πείρᾳ τῆς γραφῆς τυγχανόντων ἠκούσαμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ στρατηγίῳ καὶ χρυ-
σὸς εἰς πλῆθος κατεχώσθη εἰς χάος πολύ. καὶ οὐκ ἠπίστησα ἀκούσας, ὅτι ἃ καὶ ἡμεῖς καὶ
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέδωκαν ἡμῖν τὰ πλείω ἀγράφως καὶ οὐκ ἐγγράφως, ὡς ἴσασιν οἱ φι-
λομαθεῖς. ἐν δὲ τῷ μικρῷ στρατηγίῳ μόλιβδος πολὺς χρηματίζει. ἢ αὐτὸς ὁ μόλιβδος, pag. 90.
ἢ μολίβδου κατάθεσις ἔγγραφος, ἀλλὰ καὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου διὰ μαρμάρων γραφῶν ποίη-
σις. τοῦτο δὲ ἐκ στίχων πινακιδίων μαρμαρικῶν, ἢ ἀναγνόντες, ἢ παρὰ τῶν ἀναγνωσάν-
των ἐρευνήσαντες, ταῦτα γεγραφήκαμεν.

Ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ὄρυγμα εὑρέθη μέγα, ὅτε ἐκαθαίρετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος. ἅ τινα θεασάμενος ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ ἐκπλαγεὶς, ἐν τῇ φιάλῃ κατέθετο εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου, τοῦ ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵστατο εὐνούχου τινὸς, ἣ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν. ὁ μετατιθεὶς θεαμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. ἐπὶ δὲ

ἡ στήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέ-
γονε. τῶν δὲ γονέων αὐτοῦ αἰτησάντων τῷ βασιλεῖ, στηλωθῆναι τὸν δύστυχον Πλάτωνα, εἰς
μνημόσυνον τοῖς ἀντιπροῦσι βασιλεῖ, οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ μάρ-
182. τυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱππόδρομιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ δυστύχου σώζονται ἐν τῇ
χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

ΕΚ ΤΩΝ ΗΜΕΡΙΟΥ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ

φράσις τῷ παρὰ Θεοδώρου, ὅτε παραγέγονεν ἐν τῷ κυνηγίῳ θέας χάριν. πολλὰ γὰρ
ἡμῖν ἐμελήθη περὶ τοῦ ἐρευνῆσαι ἀκριβῶς, περὶ ὧν παρεκάλεσας, καὶ φανεροῦται τῆς
ἀρετῆς ὦ φιλόκαλε.

ΑΠΕΛΘΟΝΤΩΝ ἡμῶν ποτε ἐν τῷ κυνηγίῳ, σὺν Ημερίῳ τῷ προλεχθέντι ἐνδόξῳ
χαρτουλαρίῳ, τὰς ἐκεῖσε ἱστορῆσαι εἰκόνας, ἐν οἷς εὕρομεν μίαν στήλην μικρὰν τῷ
μήκει καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν πάνυ. ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, καὶ μὴ ἱστοροῦντος, φησὶν ὁ
Ημέριος. θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστίν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμιανὸς ὁ κτί-
σας, καὶ Αριστείδης ὁ καταμετρήσας, παραυθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους τοσούτου ὑπάρ-
χοντος, καὶ δοῦναι τῷ Ημερίῳ, καὶ παρ' αὐτὰ θανατῶσαι· ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, διὰ τὸ μὴ εἶναι
ἕτερον ἐκεῖ, ἢ μόνους τοὺς τὰς ἡμιόνους ἡμῶν κατέχοντας, καὶ αὐτοὺς ἔξω τῶν ἀναβαθμῶν ὑπάρχον-
τας δειλιάσας μὴ κινδυνεύσω, σύρας τῷ δεξιῷ ποδὶ, ἔνθα τοὺς καταδίκους ῥίπτειν ἐπεχείρουν.
δειλιάσας δὲ τὸ ἄχθος, ἀφήσας ἐν τῷ στόματι τοῦ ἄχθους ἀνεχώρησα, πρόσφυγος γενόμενος
ἐν τῇ μεγάλῃ Εκκλησίᾳ· καὶ καταλέγων τὸ πραχθὲν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἐπιστεύομην ἕως εἰς ὅρκου
183. βεβαίωσιν ἐλθεῖν με. διὰ τὸ ποτὲ καὶ τοῦτο μόνον τηρῆσαι με τὸ κατόρθωμα, οἱ οὖν οἰκεῖοι τοῦ
τελευτήσαντος, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως φίλοι, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ
πτῶμα τοῦ ἀνδρὸς προσεγγίσαι, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἠτένιζον θαυμάζοντες. Ιωάννης δέ τις φι-
λόσοφος φησὶν, ὅτι μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, οὕτως εὑρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν,
ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παραυθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πλη-
Edit. Parif. ροφορήσας κελεύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζωδίῳ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὃ καὶ γέγονεν διὰ τὸ μὴ δέ-
pag. 91. χεσθαι καταλύσεως. Ταῦτα, φιλόκαλε, μετὰ ἀληθείας ἐρευνῶν, εὔχου μὴ εἰσελθεῖν εἰς πει-
ρασμόν. καὶ ταῖς ἀρχαίαις στήλαις, καὶ μάλιστα ταῖς Ελληνικαῖς πρόσεχε θεωρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΤΙ

συντομία γυναικῶν.

ΒΕΡΗΝΗΣ γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, πλησίον τοῦ ἁγίου Αγαθονίκου ἄνωθεν τῶν βά-
θρων ἐν κίονι χαλκῇ. ἔτι τῆς αὐτῆς ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ πρὸς νότον, πλησίον τῆς ἁγίας Βαρ-
βάρας. ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη ἐν τῷ ἁγίῳ Αγαθονίκῳ ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος ἐστη· ἡ δὲ ἄνω-
θεν τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν Λέοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ φυγὴν Ζήνωνος τοῦ
184. γαμβροῦ αὐτῆς, ὅτε Βασιλίσκον ἔστεψε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους. Βε-
ρίνας ὀρθοδόξη Ελένης πολλὰ τὰ ἔτη. ἦν γὰρ ὀρθόδοξος πάνυ.

Εὐφημίας Ιουστίνου τοῦ Θρακὸς, ἐν τοῖς Ολυβρίου πλησίον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἥτις ἐκκλη-
σία ὑπ' αὐτῆς ἐκτίσθη, στήλη ἐν ἀναβάσει μικρᾷ πάνυ χρυσέμβαφος ὑπάρχου-
σα.

Εὐδοξίας γυναικὸς Αρκαδίου μεγάλη πάνυ, καὶ Πουλχερίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ ἑτέρων
δύο θυγατέρων αὐτῆς ἀμφοτέρων ἀργυραῖ. ἔτι τῆς αὐτῆς Εὐδοξίας ἐν κίονι χαλκῇ, καὶ
ἑτέρα ἐν τοῖς Αὐγουστείοις, δι' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἐσκυλάθη·

Αρκαδίας γυναικὸς Ζήνωνος τῆς δευτέρας, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν
λεγομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου ἀρχιστρατήγου. ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλί-
σκου, καὶ σέκρητον τὸν τόπον πεποίηκεν. ἔτι τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Αριάδνης, μετὰ καὶ
αὐτοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ.

Εν αὐτῇ τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδίμου ὡς ἐν τῷ περιπάτῳ ἐν
τῷ παλατίῳ ἔμπροσθεν ὑπάρχοντι, ἄνωθεν τῆς χαλκῆς ἐν τῷ μιλίῳ τῷ πρὸς ἀνατολὴν,
Κωνσταντίνου καὶ Ελένης, ἄνωθεν τῆς καμάρας· ἔνθα καὶ σταυρὸς ** μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς
πόλεως.

Ἐν τῷ αὐτῷ μιλίῳ Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ μετὰ τὸν μέγιστον Ἰουστινιανὸν, καὶ Α-
ραβίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς Σοφίας εὐμορφοτάτης πάνυ κεχρυσωμένη. Ἀρ-
καδίου καὶ Θεοδοσίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τοῖς πλησίον Θεοδοσίου στήλη τοῦ πατρὸς, ἀμφότεραι ἐφ'
ἵπποις ὅπου καὶ σιμπόσια ἐδόθη πολλὰ, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Πρασίνων μέρει, κράζοντος τοῦ 185.
δήμου· ὁ γόνος Θεοδοσίου Κωνσταντίνου ἐνίκησεν.

Ἐν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ Εὐδοκίας γυναικὸς Θεοδοσίου, τῆς ἐγγόνου Θεοδοσίου,
Μαρκιανοῦ τε, καὶ Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις πλεῖσται ἕως Ἡρακλείου, τότε Πρασίνου
καὶ Βενέτου μέρους γεγόνασιν.

ΠΕΡΙ ΘΕΑΜΑΤΩΝ.

Edit. Paris pag. 92.

ΘΕΑΜΑ Α'.

ΤΟ ἐν τῇ βασιλικῇ σειρᾷ τῆς χρυσορόφου ἀνδροείκελον ἄγαλμα ὑπάρχον, (ἔνθα τὸ
ἑξάμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη) τὸ γονυκλειναῖς, Ἰουστινιανοῦ ἐστὶ μετὰ
τὸ δεύτερον τοῦ τὴν Κωνσταντινούπολιν τυραννήσαντος, καὶ πλησίον αὐτοῦ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,
ἀδελφῆς ἡ Βουζήρου Γλιαβάρου. μετὰ τὴν ἧτταν Τιβερίου υἱοῦ Ἀψιμάρου. ὅτε καὶ Φιλιππι-
κὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς χρυσορόφου βασιλικῆς ἀποδεκιμάσθη, Τερβελὴ τοῦ Βουλγαρίας
ἐκεῖσε πολλάκις καθήσαντος· καὶ Γλιαβάρου Χάσαρι. πάκτα οὖν οὐκ ὀλίγα ἐκεῖσε ἐδόθη-
σαν, ἔνθα αὐτοῦ τοῦ τυράννου καὶ τῆς γυναικὸς τὰ ἀγάλματα. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμ-
μεγέθης, ὡς οἱ θηριοδίκται ἡμῖν ἐβεβαίωσαν, μὴ γενέσθαι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ μέγεθος
τῶν ἐλεφάντων. τῶν δὲ μεγάλων ἕως οὗτος. οὕτως ὁ ἐλέφας ὑπὸ Σιβήρου τοῦ Κάρου Ἕλλη-
νος ἐτυπώθη θεάματι κατὰ τὴν παράδοσιν. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ χρυσορόφῳ βασιλικῇ τὸν ἐλέ- 186.
φαντα παραμένειν εἰς θέαμα ἐξαίσιον. ὅρον γὰρ εἶναι πρώτου μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν
οβ'. ἔλεγον, ἔνθα καὶ χολὴ φυλαττόντων πολλή. ἐν αὐτῷ δὲ φασὶ τῷ ἐλέφαντι παραμέ-
νειν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ καρκινήλῳ ἀργυροκόπῳ ἐν πλατυζύγοις, ὥστε διατρέφοντι τῷ ἐλέφαντι φα-
σὶν ἀπειλὴν ὅτι κατεπορθήτω τοῦτο τὸ σχῆμα. καὶ πολλάκις διαβεβαιωσαμένου θάνατον
τῷ θηριοτρόφῳ, εἰ μὴ τοῦτο κρατήσει. αὐτὸς δὲ διὰ τὰς βαγύλας ἐλεοφόρους
κρατῆσαι οὐκ ἐνεδίδου. ὃν καὶ φονεύσας ὁ αὐτὸς ζυγοκλέπτης, τῷ ἐλέφαντι εἰς
βρῶσιν προέθηκε. τοῦ δὲ θηρίου ἀτιθάσσου ὄντος, καὶ αὐτὸν ἐξανήλωσεν. ὃ καὶ Σεβῆρος
ἀκούσας, θυσίας τῷ θηρίῳ οὐκ ὀλίγας προσήνεγκε. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τόπῳ παριωθὲν καὶ
ἀπετυπώθησαν. ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πάμπολλας θυσίας δεξάμενος καὶ ἐν τῷ
ἱπποδρομίῳ μετετέθη εἰς θέαμα τι μέγιστον. τὸ δὲ πρότερον ἀπὸ Ῥώμης ἐπὶ Ἰουλιανοῦ
ὑπατικοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἰσήχθη, μετὰ καρούχας καὶ νηὸς καὶ στηλῶν δώδεκα. ταύτην φη-
σὶν ἡ ἱστορία τοῦ θεάματος Σευήρου ἢ ξένη γέγονεν ἐπὶ Ἀνθίμου ὑπάτου. οὗ τινος τὰ Ἀν-
θημίου κατὰ τὴν κέλευσιν Νιζαμίτου ὑπάρχου τῶν ἀπὸ Περσῶν ἀντιτάκτων ἐχρηματίσθησαν
ἐν ταῖς ἡμέραις Βύζου καὶ ἄντιον καὶ ἕως τῆς σήμερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐν πείρᾳ προτέθει- 187.
ται θέαμα.

ΘΕΑΜΑ Β'.

pag. 93.

Τῶν ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου.

ΕΝ τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου Διὸς ἅρμα ἐν τετράσιν ἵπποις πυρίνοις ἱπτάμενον παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπάρχων. ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸν ἐκεῖσε Ἀζώτιον καὶ Βύζαν καὶ Ἀντὴν, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. εἶλες παλίνορσον καὶ ἐμπαθῆ λίαν. ὡς δὲ διστηβήσας μένει ἐν σταδίῳ. τοῦ δὲ Πρασίνου μέρους λέγοντος, οὐ χρή-ζομεν σὺ λαβὲ, οἱ θεοὶ ἀνώτεροι αὐτοῦ εἶλον. τοῦ δὲ ἡλίου ἅρματος κατενεχθέντος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, δορυφορούμενον εἰσίει στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθὲν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, ἐν βραβείοις πλείστοις εἰς τὸ στάμα εἰσίει, καὶ ἔλαβεν ἔνθα παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ στεφανωθὲν ἐξίει. καὶ ἐτίθετο ἐν τῷ Σινάτῳ ἕως τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως. ὑπὸ δὲ Ἰουλιανοῦ, διὰ τὸν χαραχθέντα σταυρὸν, ἐν αὐτῷ βαθύνῳ, ὅπου τὰ πλεῖστα θεάματα, καὶ αὐτὸ παρεδόθη. τοῖς δὲ πίναξιν ἐάν τις ἐρευνήσει ἀκριβῶς τοῦ φόρου ἐπὶ πλεῖον θαυμάσει.

ΘΕΑΜΑ Γ'.

Τῶν ἐν τῷ φόρῳ.

ΒΑΛΜΑΣΑ κεντυρίων φίλος εἰδώλων πάνυ κατέαξε τὸ εἴλημα τῦ πύρυ ὡρολογίυ
θεάς χάριν, ὡς ἔλεγον. ὡς δὲ ἐν τῷ δοκεῖν μᾶλλον ἕως τῦ κλέμματος. καὶ τῦτο
188. ποιήσαντος ἔκλεψε τὸ Παλάδης εἴδωλον ἀργυροῦν, καὶ τὰ βαλάντια Ἀσκληπιοδώρυ εὑρέθη-
σαν τῶν τειῶν λιτρῶν. καὶ ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας κατασκευασθεῖσα σμαραγδινὸς πάνυ ἀ-
λάβαστρος. τῦτο γνὺς ὁ βασιλεὺς Κωνςαντῖνος τῷ αὐτῷ κεντυρίωνι Βαλμασᾶ ἐπετίμησεν
ἄξιον θανάτυ. τῦ δὲ ἀνδειχιμποιῦντος, καὶ Θεὺς ἐπικαλυμένυ, ἀπετμήθη εἰς ἓν τῶν σκα-
λίων τῦ αὐτῦ φόρυ. ἔνθα τὰ ἄειςα τὰ πρῶτα ὑπῆρχε. τὸ δὲ ἐν τῇ δεξιτέρᾳ καμάρᾳ γε-
γονὸς ἄθεσμον ἐ σιωπήσωμεν. τὸ τῦ μοιχῦ Μαξεντίυ εἴδωλον ἐκεῖσε προσεκυνεῖτο λατρευό-
μενον, καὶ τοῖς πολλοῖς εἰδωλολάτραις ἀγνοέμενον, Θεὸς ἱππόσιμος ἐλατρεύετο. διὸ Κων-
ςαντῖνος αὐτὸ μὲν κατέβαλε, τὺς δὲ τῦτο τολμήσαντας ξίφει ἀπεκεφάλισεν. ἔνθα καὶ Ἀ-
ρειος μετὰ ταῦτα τὸν μωρὸν θάνατον ὑπέςη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ
δείλαιος μετὰ λιτῆς καὶ τιμῆς τὸν θρόνον Κωνςαντινυπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βυ-
λόμενος. ἀλλ' ὐκ Ἀλέξανδρος ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τῦτο παριὼν *** ἕως τῷ ὀλεθρίῳ
θανάτῳ τῦτον παρέδωκεν.

Ἐν αὐτῷ σὺν τῷ τόπῳ ἀπὸ τῆς καμάρας ἕως κθ'. παλαιςὰς ἔχων, ἐπὶ Θεοφιλῦς Θεο-
Edit. Paris. pag. 94. δοσίυ ἀπετυπώθη Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ, συγγειτνιῶντι τῇ γῇ, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος,
Μακεδόνιος, Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην, τοῖς διερχομένοις σφεντείζειν τύποις, καὶ κόπροις καὶ
ὖρα καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίαις ἐνειδίζεσθαι τὺς τὸν υἱὸν ἀτιμήσαντας. ἅ τινα καὶ κα-
θορῶνται σῶα ἕως τῆς σήμερον, τοῖς τὰ γεγραμμένα παρὰ ἡμῶν μετὰ φιλοσοφίας καὶ πόνυ
189. διερευνῶσι.

ΘΕΑΜΑ Δ'.

Τὸ ἐν τοῖς ἀρτοπωλείοις πόροις ὑπάρχον.

ΚΥΝΑΡΙΟΝ ἀπὸ μαρμάρου ὐθατὰ πλεῖςα ἐν τῇ ἡμίσει περιφέρον ὡς εἴκοσι
μύρμηκοι λατρεύειν *** χείρουν. τοῖς θεωρεῖν κατὰ πᾶν ἐθέλουσι, τοῖς πᾶσι
πρόκειτο· ταῦ δὲ καὶ ἀετῦ, καὶ λεαίνας, λαγωῦτε καὶ κριῶν χάραι καὶ ςρυθῶν, καὶ κορα-
κῶν., καὶ τρυγόνος μιᾶς καὶ χάλας, καὶ δαμαλίδες ἱμαῦσαι. καὶ γοργονίδες δύο ἀμφότεραι
ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων, ἡ μία τῇ ἑτέρᾳ κατόψιν βλέπυσα, ἀπὸ μαρμάρων ἀνα-
γεγλυμμένων τὰ φυραθέντα κάπω τῶν αὐτῶν πυρῶν, ἤτοι ἀρτοπωλείων. θέας τοιῦεκεν Κων-
ςαντίνυ δράμα. ἀλλὰ καὶ βύλαρος ὑπερβοὸς κατάραος ὑπάρχων. ὡς τῇ γῇ διορύττειν
ἐθέλειν τοῖς ὁρῶσι θέαμά τι μέγιςον. διέκειτο δὲ τῦτο ἕως τῶν πολλῶν, καὶ μέχρι Ζή-
νωνος ἀρκέσαι τῆς ἱςορίας. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ὡς αὐτὸς ἐδί-
δαξεν ἀπὸ χρονογράφων πειραθεὶς ἐβεβαιώθη τὰς γοργονίδας τὰς μαρμαρίνυς, ἅτε τὴν
μίαν ἐκ δεξιῶν, ἅτε δὲ ἡ τὴν ἐξ εὐωνύμων, ἱερογλυφικά τινα καὶ ἀςρονομικὰ ἐχίδνια
συλλαβῶν, τῶν βασιλέων γράφειν τὰς ἱςορίας Κωνςαντίνυ τῦ μεγάλυ τῦτο ποιήσαντος, καὶ
τοῖς ἀναγνώσμασι τῦτο προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βερίνης,
190. προσέχων ἐγέλασε. Καλλίςρατος δέ τις συρφετὸς μὲν τῷ γένει, κάπηλος δὲ
τῇ ἀξίᾳ. ἐμβατεύοντι τῇ ἱςορίᾳ τῶν γοργονίδων Γαληνῷ, καὶ μάλιςα συχ-
νῶς· μετὰ τὴν ἀνάκαμψιν Ζήνωνος τὴν ἀπὸ Ἰσαυρίας, τὸ δεύτερον φατειασθεὶς ὁ
αὐτὸς Γαληνὸς παρὰ τῦ αὐτῦ Καλλιςράτυ. τοσύτυς ἐμπαιγμὺς ἐπ' ἐνιαυτῦ καὶ βολίδας
ὑπέμεινεν, ὥςε μέχρι τέλυς τὸ πέρας ἐν τῇ αὐτῇ ἀρτοπωλείῳ καλενδίῳ, ἐν αὐτοῖς τοῖς
ζωδιακοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς ςελεντίυ ὑπάρχοντος, ξίφει ἀποκεφαλισθῆναι, κράξαν-
τος τῦ Πρασίνυ μέρυς καὶ τῦ ὄχλυ, δικαία ἡ κρίσις. Ἀριςείδης δὲ φιλόσοφος ἐπέθηκεν
ὄνομα τῷ τόπῳ τοιῷδε, ὃ καὶ φαίνεται ἕως τῆς σήμερον. Γαληνῦ θηρία ἀδικία νεμομένῳ
Ζήνωνι. καὶ τυπώσας τὴν γραφίδα, ἀπέδρα ἐν χερσώνι, καὶ ἐσώθη ἕως τῆς σήμερον.

pag. 95.

ΘΕΑΜΑ Ε'.

Τὸ ἐν τοῖς Ἀμασειανῦ Καρακάλλυ τῦ πραιποσίτυ.

ΘΕΑΜΑΤΙΟΝ ἤτοι εἰδώλιον τῆς Βυζαντίυ πόλεως πρωτεύον ἀπὸ Τραϊανῦ Μι-
κᾶς καὶ Γλαῦκος. ἐξ ὧν Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρωσθεὶς ἀναγνώσμασιν

Ζεὺς

Ζεὺς ἥλιος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ἅρματι μαρμαροθέτῳ Διὸς σκυταλίδης Ἀριστείδης Ἡρα-
κλῆς ὁ ἀνακείμενος, ἡνίοχος θεῶν ἐπιγράφων, Ἀπόλλων παγκρατὴς. ἔνθα ὁ ποταμὸς ὁ
κύτλου Ἀέτιος ὁ ἀπὸ λύκου μυχολατρευόμενος. ἐν αὐτῷ χελῶναι μεσαὶ ὀρνίθων, ἐν αὐταῖς
δράκαιναι ιη΄. Κικουρύτιος φιλόσοφος εἰδώλων στρατοσάτης, καὶ θύτης γυναικὸς καὶ δύο τέκ- 191.
νων, μητρὸς Ἀγλαΐδης καὶ ἀδελφῆς Γραφιστίας. Ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δαιμόνων ἐπιστασίαι καὶ
πτώσεις ἀπὸ βασιλέων τοῖς φιλοσοφοῦσι. μάλιστα ἐὰν πόρνοι εἰσὶ τῇ γλώττῃ ἢ τῇ σπορᾷ,
οἱ βασιλεῖς ὀλέθριοι. διὰ τοῦτο τῷ γυμνῷ προσεχέστεραν ζωδίῳ καὶ σιδηρέαν βοτάνην
σὺν κοχλίδι περιζέσαντες καὶ τοῖς μυκτῆρσιν ὀπτήσαντες γαλουχεῖται τοῖς φίλοις τοῦ ἄ-
νακτος. καὶ τὴν γνωστὰ ἐκ τούτων ἴσως θέλετε εἰς αὐτοὺς γενέσθαι ὑμῖν. πολὺς δὲ ἄρ-
γυρος καὶ μάλιστα δηναρίων κατέχωσται κάτωθεν. ἀπὸ δὴ καὶ θησαυρὸς χρυσίου, ὅτι θέα-
τρον ὑπάρχων καὶ τοῖς πολλοῖς βλέπειν ἐν ἡμέρᾳ Διὸς θυσίαις καὶ θαυμάζουσιν. σεισμοῦ
δὲ γενομένου ἀποθανεῖν ἐν αὐτῷ τῷ πέλματι. ὡς ἐπὶ Βύζα καὶ ἀντὶ πρὶν Κωνσταντῖνος
τῇ πόλει, ἀλλὰ τῇ Ῥώμῃ Θεὸς γινώσκων ἐφαίνετο. οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κιννύραι Γαλιν-
δουχίου τοῦ δουκός. ἅ τινα καθορῶνται ἐν τῷ πυρὶ ἀρτεμισίῳ ἕως τῆς δεῦρο, ὅθεν Φιλόκα-
λε πολλοὺς κόπους διὰ τὴν σὴν ἀρετὴν ὑπομείναντες οὐδὲν ἠγανακτήσαμεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΟΟΣ.

ΤΟ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βοῒ θέαμα τρανῶς σοι ὑποδείξομεν, ὅπερ πλειστάκις δι' ἐπιστολῶν
ἡμῖν σημάνας δῆλόν σοι γενέσθαι ὦ φιλόκαλε. Βαλεντινιανοῦ τοῦ πραιποσίτου Κώνσταν-
τος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ οἰκοδομηθῆναι γινώσκομεν. κάμινος δὲ παμμεγέθης μεγάλη ἕως 192.
ἡμῶν διασωθεῖσα, ἔνθα Ἰουλιανὸς ὁ θεοστυγὴς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ
Χριστιανοὺς κατέκαυσε. τὴν δὲ ἡ κάμινος φέρουσα βοὸς χαλκοῦ παμμεγεθεστάτου θέαμά τι.
ὅπερ κατὰ μίμησιν ἐν τῷ νεωρισίῳ λιμένι κατεπόθη. τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν
καύσεως παρηκολούθησεν μωμὸν ἕως Φωκᾶ τοῦ ἀναξίου. καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν αὐτὸν Φω-
κᾶν ὑπὸ Ἡρακλείου χωνευθῆναι τὸν βοῦν εἰς ἀκολουθίαν ὑπατίας, καὶ εἰς τὸν πόντον
περάσαι ἕνεκεν στρατολογίας. τὴν δὲ τὸ κυλκάτον ἐν τῷ πόντῳ σταθμῶν τοῦ ἀργυρίου κδ΄.
διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ χυτόν. ὅπερ καὶ ἐνταῦθα σώζεται ἕως τοῦ σήμερον, τοῖς ὁρῶσιν εἰς λειμῶνα
χωνευτὰ σκυθρωπὰ πάνυ.

ΖΗ ΕΚ ΤΟΥ ΜΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ Edit. Paris. pag. 96.

τοῦ Ὀφικίου Διοσκόρου ἐκ τῶν καθόραν ἐπὶ Μαυρικίου Αὐγούστου.

ΟΤΙ τὸ Σινάτον τὸ λεγόμενον τοῦ φόρου, οὐδὲν ἄλλο ἐτυμολογεῖται, ἢ μόνον Σινάτου οἰ-
κοδομήσαντος τὸ Σινάτον, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ τρίλιθον ζώδιον, ἤτοι τρικέφαλον πορφυ-
ροειδῆ. ὃ ἔλεγόν τινες Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν μέσον, Κωνστάντιον εὐώνυμον. Κώνσταν ἐν
τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν, εἰς πόδας ἀρχόμενον δύο, εἰς δὲ χεῖρας ἕξ. ξένον τοῖς ὁρῶσι θέα-
μα. ἄλλος ἀλλαχόθεν ὁρῶν, καὶ ἡ κεφαλὴ μία. ἐμπυρισμοῦ δέ ποτε γενομένου ἐν αὐτῷ
τῷ τόπῳ, καὶ πάντων ἐκεῖσε ἀσχολουμένων, ὡς εἰπεῖν, κλαπῆναι τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο, 193.
ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ Ἀρκαδίου, ὃς εὐθὺς διὰ ταχυδρόμου ἐν τοῖς διαστατοῖς καὶ ἐν
τοῖς θαλαττίοις μέρεσι μετὰ ἀπειλῆς, εἰ μὴ φανείη τὸ θέαμα, καὶ οἱ τοῦτο τολμήσαντες,
οὐκ ἰσχύσαντες εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀπενεγκεῖν. φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ τῷ βασιλι-
κῷ, ἀποποιησάμενοι ἑαυτοὺς, τό, τε θέαμα καὶ ἑαυτοὺς ἐν τῷ βυθῷ ῥίψαντες κατεποντίσθη-
σαν, ὡς πολλῶν πλοίων καὶ σαργάνων ἐλθόντων καὶ κολυμβητῶν τινῶν, διὰ τὸ ἀδημονεῖν τὸν
Βασιλέα. δῶρα δὲ εἰς πλῆθος ταττόμενον καὶ ὡς φ΄. κεντηναρίων μεθ' ὅρκων φρικτῶν βεβαιο-
μένου, τοῖς μέλλουσιν αὐτῷ ἐκβάλλειν ἐκ τῆς θαλάσσης, οὐκ ἴσχυσέ τις. τότε ὀργισθεὶς ὁ αὐ-
τὸς Θεοδόσιος, καὶ τὸν Σινάτου οἶκον τῷ πυρὶ παραδέδωκεν, ὑπὸ τεσσάρων κιόνων βασταζό-
μενον. καὶ μετέθηκε τὴν στήλην Ἑλένης μητρὸς Κωνσταντίνου καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ
Φαύστης θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ αὐτῷ Σινάτῳ, αὐτοῦ μὲν καὶ τῆς γαμετῆς χαλκοχύ-
των καὶ μέρος λιθοξύτων, αὐτῆς δὲ ἐκ πορφυροῦ μαρμάρου περιφέρουσα. ἅ τινα καὶ σώζον-
ται ἕως τῆς δεῦρο.

ΠΑΠΙΑ.

ΕΝ τῷ λεγομένῳ στατῆρι, ὅπερ λέγεται μόλιον ἀλωπὸν εἶναι ἐκ μαρμάρου πηγανουσίου
εἰς μῆκος ὀργυὰς ε΄. πλάτος δὲ ὀργυὰς δύο ἥμισυ πρὸς νότον ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς 194.

οἴκοις. πρὸς δὲ βορρᾶν πρὸς τὸν παλαιὸν ναὸν, ὅπερ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν, δι' ἐμπλαστῶν
χρυσέων καὶ ἀργυρέων γραμμάτων· Ἀφροδίτη στήλη, ἐδόθη Πέρσαις ἐκ πάντων, ἐπὶ Ἀ-
ναστασίου βασιλέως, ἀντὶ σταθμῶν χιλίων χρυσοῦ. καὶ τοῦτο δὲ ὁ αὐτὸς Πατρίας ἐδίδαξεν
ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. ὅτι αἱ γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ, πρὸς μὲν
τὸ ἔμπροσθεν περιπατοῦντι εὐωνύμως, πρὸς δὲ τὸ ὄπισθεν δεξιῶς, τῆς Ἀρτέμιδος θεᾶς,
ἐκ τοῦ ναοῦ Ἐφεσίου ἧκασι. τὰς μὲν τέσσαρας ἐν τοῖς τεύρου μέρεσιν, ἐν ταῖς παλαιαῖς
παλατίοις πρὸς πηχθέντα Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ Ἰουλιανοῦ καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἀλλὰ καὶ
Edit. Parisi. pag. 97. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου καθορῶνται ἀγάλματα. τὰ δὲ δ' ἐν
τῆς προειρημένης πύλης εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς πεπηγὼς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι
καὶ Βελισαρίου, καινουργηθῆναι ἵστανται. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος καθορᾶται χρυσέμβα-
φος, ἡλιοκέφαλος, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ. καὶ Ἰουστῖνος αὐτόθι ὁ πρῶτος
λεπτοειδὴς ἐπίφορος κατιδεῖν πάνυ, καὶ τῶν συγγενῶν ἑπτὰ, αἱ μὲν ἐκ μαρμά-
ρου, αἱ δὲ καὶ χαλκαῖ, ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπιγινωσκόμεναι ἀκριβῶς τοῖς παροῦσι.
195. πολλὰ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ Λέων ὁ μέγας ἐμακάριζεν. ὅθεν καὶ μνήμην αὐτῆς
τῆς τελειώσεως ἐπετέλει, καὶ ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς αὐτὸς ἱστόρησε τὸ ταύτης ἴνδαλμα,
καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις δὲ θεωρῶν αὐτὴν, ἐν ἱστορίᾳ τὸν βίον ὅλον αὐτῆς ἐμακάρι-
ζε. Μαρκιανοῦ δὲ στήλην καὶ Πουλχερίας ὁ αὐτὸς Λέων ἐν τοῖς Θεοδοσιανοῦ ἐμβόλοις
μεταστήσας, τῇ βασιλίδι πόλει προσέθηκε. Ἰουλιανοῦ χαραγαῖς Θεοδόσιος ὁ μέγας
ἠμαύρωσε. μεθ' ὧν καὶ τὴν τούτου στήλην ἔξω τῆς χαραγῆς ἑστηκυῖαν θεασάμενος ἠ-
ρυθρίασε, καὶ τοῖς συνοδεύουσιν ἐπύθετο, τίνος ἂν εἴη τὸ χάραγμα; τῶν δὲ Ἰου-
λιανοῦ φησάντων, εὐθὺς ἐκεῖνον εἰπεῖν, ὅτι μέλαν ἄνθρωπον τὴν στήλην τεθέαμαι.
καὶ πάνυ ἐρυθριάσε, καὶ παραυτίκα ταύτην κατέαξε, καὶ δόγμα προέθηκεν, ὅτι ὅ-
που ἐὰν εὑρεθῇ ἐν χαραγαῖς τιμίων τὸ τοιοῦτον ὑπόδειγμα, καὶ μὴ τῷ δημοσίῳ κα-
ταμηνυθῇ, δημευθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐξόριστος Κωνσταντινουπόλεως γένηται. πολὺς ἦν Ἰουλια-
νὸς ἐν μαγγανείαις, ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις εἰς στήλας βασιλικὰς φασὶν ἐξεικόνιζε,
καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας, ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζε. μεθ' ὧν καὶ ἐν τῇ Νι-
κομηδέων μητροπόλει, τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγκαυστον κατασκευάσας, καὶ τῆς
θεᾶς Ἀρτέμιδος, νόμοις ὁμοίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησὶν εἶναι καὶ
τῆς γαμετῆς ἰνδάλματα. ὅθεν τὸ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέ-
πεσεν.
196. Ἐν τοῖς Πανειάδος μέρεσι, τῇ ἐπονομαζομένῃ Καισαρείᾳ, τῆς Φιλίππου, διερχομένου Ἰου-
λιανοῦ, τὸ τῆς αἱμοῤῥοούσης ἴνδαλμα θεασάμενος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ τὸν ἀνδριάντα, ὡς ἔλε-
γον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα. ἐν οἷς κεκυφυῖα ἡ γυνὴ, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀν-
δριάντος Ἰησοῦ ἁπτομένη. μέσον που βοτάνης εἶδος ἀλεξιτήριον φάρμακον πρὸς πᾶσαν νό-
σον ἐπιτήδειον, ἐκφυὲν· καὶ τυφλοὺς, ὡς φασὶ, τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐξελθόντας, ἰά-
σασθαι. τοῦτο δὲ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου καὶ ὁ Διακρινόμενος ἀκριβέστερον μέμνηνται. ταῦ-
τα Ἰουλιανὸς θεασάμενος, ἐπύθετο τὸ μυστήριον, καὶ μαθὼν Ἰησοῦ εἶναι τὸν ἀνδριάντα, κα-
τέκλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ Διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἱ-
μόῤῥοιαν, καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε· καὶ Διὸς εἴδωλον, καὶ Ἀφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατε-
θεικὼς, καὶ ἑαυτὸν, ἐν οἷς καὶ ναὸν οἰκοδομήσας, ἐπέγραψε τάδε, Θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ,
Ἰουλιανὸς Πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει, ἔνθα καὶ Μαρτύριος ἐπίσκοπος πολλὰ ἐξυθενήσας αὐτὸν, ἐκαίη
pag. 98. πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν θεοῖς. Ἰουλιανοῦ βασιλεύοντος, πρὶν ἢ τὴν Ῥώ-
μην καταλαβεῖν στήλην ἐν Βυζαντίῳ τούτου ἀνέστησεν ἐν τοῖς Κωνσταντιανοῦ ἐμβόλοις. καὶ ὁ
στρατηλάτης δὲ Δημόφιλος, χαίρων τῇ τῶν εἰδώλων θρησκείᾳ, ἐν πορφυρῷ κίονι ταύτην
ἀνέθηκε. μέγας θεοσεβὴς ὑπάρχων Ἰουλιανός. διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐβασίλευσε καὶ ἐν Ῥώ-
μῃ, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰκόνας αὐτοῦ ἔντε σανίσι καὶ χαλκουργήμασι μεγίστοις ἀνέθετο.
197. Γρατιανὸς μετὰ τὸ γῆμαι ἐν Ῥώμῃ παρεγένετο, καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γαμετὴν ἐν ἀργυ-
ραῖς στήλαις, εἰς ἄλλο θέαμα τῇ Ῥώμῃ προέθηκεν. Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου, ἐν τοῖς
Λεοντίου ἐμβόλοις ὑπῆρχε στήλη θαυμάσιος... ἔνθα Ζήνων τὰς ἐποψίας ἐποιεῖτο. Ζήνων
Οὐαλεντινιανοῦ τὴν στήλην θεασάμενος ἀτυχῶν ἔφησε τοὺς μὴ εἰκόσιν εἰς μνήμην καθορᾶ-
σθαι Καίσαρας.

Ἐν τῷ Βοῒ Κωνσταντίνου φοσάτον παρεσκευάσθη μέγιστον, καὶ πόλεμον αὐτοῦ Βύζας πα-
ρετάξατο, καὶ ἀπέθανον Ἕλληνες, ὡς ὁ Σωκράτης φησὶν, εἴκοσι χιλιάδες. παρελθοῦ δὲ
ἐν αὐτῷ τῷ Βοῒ, σταυρὸς ἀργυρὸς κεχρυσωμένος ἐτυπώθη, καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰ-
κόνες, ἀμφοτέρων αἱ χεῖρες τὸν σταυρὸν κατέχουσαι. φασὶ τὸν Θεόδουλον, ὅτι τὰ λεγόμε-
να κοντάρεια, βίγλαν εἶχον ἕως ἔτη ζ'. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἔτη β'. καὶ ναὸς
εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὡς ἔλεγον, Γαληνοῦ εἶναι. ὃν καθελὼν Κωνσταντῖνος, τῆς Θεοτό-
κου οἶκον ἀνήγειρε, καὶ ἑαυτὸν ἐγχαράξας, καὶ τὴν μητέρα καὶ Ἰησοῦν, καὶ τὴν παρθένον,
πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπετέλει εἰς ἡμέρας ιβ'.

Ἐν τοῖς Βιγλεντίου ὑπῆρχεν ἡ ὀχυρωτάτη βίγλη Κωνσταντίνου, ἣν πρὸ τῆς ὀπτασίας

τῆς πόλεως ἔστησεν· ἐκεῖ γὰρ, ὡς ἔλεγον, καὶ τὸν σταυρὸν περὶ δείλινον ὀφθαλμοφανῶς
ἐθεάσατο. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ τοῖς βιγλεντίου, Σεβῆρος γάζους κατῴκησεν, οὓς καὶ πολε-
μήσας Μαξιμῖνος στρατηγὸς Κωνσταντίνου, ὡσεὶ ἑκατὸν χιλιάδας ἀπέκτεινεν. καὶ τότε οἱ λοι- 198.
ποὶ καταβάντες τῶν ἵππων, καὶ τὰ ξίφη κλάσαντες, τοῖς ποσὶ Μαξιμίνου ἐγκυλινδούμε-
νοι, σωτηρίας τυχεῖν ἱκέτευον, καὶ τυχόντες ἐκ τῶν ἰδίων χαλκουργημάτων Κωνσταντίνῳ
στήλην ἀνέθεντο.

Ἐν τῷ φόρῳ μ΄. ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἐδοξάσθη, καὶ εὐφημίσθη παρὰ τοῖς μέρεσι καὶ πα-
ρὰ τοῖς ἄρχουσι τῆς αὐτῆς πόλεως. Κανονάρις δὲ φιλόσοφος ἐν ὑψηλῷ τόπῳ ἀνελθὼν μετὰ
τὸ πεσεῖν τοὺς ὄχλους, μεγάλῃ φωνῇ ἔκραξεν· ὑπὲρ προγόνων μὴ φρόνει, ὁ τῶν προγό-
νων καθαιρέτης. ὃν ὁ Κωνσταντῖνος μετακαλεσάμενος συνεκρότει, καὶ παρεκάλει τοῦτον παύ-
σασθαι Ἑλληνίζειν. ὁ δὲ ἰσχυρᾷ τῇ βοῇ ὑπὲρ προγόνων, καὶ ἀποθνήσκειν ἑλόμενος ἐκα-
ρατομήθη ἐν τοῖς αὐτοῖς βιγλεντίου ἐμβόλοις, εἰς φόβον τῶν καταλειφθέντων γά-
ζων.

Η στήλη ἡ ἐν τῷ φόρῳ πολλὰς ὑμνῳδίας ἐδέξατο, ἐν αὐτῇ τὸ πολίτευμα καὶ Ὀλβια-
νὸς ἔπαρχος, καὶ οἱ σπαθάριοι οἱ κουβικούλαριοι καὶ μόνον καὶ σιλεντιάριοι μετὰ κηρῶν ὀψικεύσαν-
τες, λευκὰς στολὰς ἀμφότεροι περιβεβλημένοι, ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδέλ-
φιν, τότε δὲ προτείχισμα καλούμενον. ἐν οἷς καὶ πόρτα ἦν τὸ πρότερον ὑπὸ Κά- Edit. Paris. pag. 99.
ρου κατασκευασθεῖσα ἀνάντικρυ ἐποχουμένην εἰς καρούχαν. ὡς δὲ ὁ Διακρινόμενος φη-
σὶν, ὅτι ἐκ τῆς καλουμένης μαγναύρας· ἐν οἷς ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα καὶ πολλὰς, 199.
ὡς προείρηται, ὑμνῳδίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ
πάντων, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξέρχεται. ἔσχατον πάντων τότε ὑψοῦτο ἐν τῷ κίονι, τοῦ
ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον πάντων βοώντων ἐν ρ΄.
μέτροις. πολλὰ οὖν ὁ Διακρινόμενος ἄνωθεν τοῦ κίονος φάσκει πράγματα τεθεῖναι,
ἔνθα ἡ στήλη ἵσταται. ἐν οἷς καὶ χαραγὴ βασιλικὴ Κωνσταντίνου ἡ λεγομένη σωτη-
ρίκιος χίλια κεντηνάρια. τότε εὐφημίσθη ἡ πόλις κληθεῖσα Κωνσταντινούπολις. τῶν ἱε-
ρέων βοώντων· εἰς ἀπείρους αἰῶνας δόξασον ταύτην Κύριε. καὶ οὕτω μετὰ πολλῆς δο-
ρυφορίας ἐμμέτρως μ΄. ἡμέρας πανηγυρίσαντες, τοῦ βασιλέως σιτηρέσια πάμπολλα
τοῖς ὄχλοις χαρισαμένου, ἀπῆλθεν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. καὶ οὕτω τὸ ἐπαύ-
ριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ ἱπποδρόμιον μέγα. πολλὰ κἀκεῖσε χα-
ρισάμενος, καταλείψας τὰ τοιαῦτα γενέθλια εἰς μνήμην αἰώνιον. ἐν τοῖς πλησίον
τοῦ σταυροῦ μέρεσιν, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν τῷ θέρει ἀδεῶς διέτριβεν. ἔνθα Σε-
βήρου τοῦ υἱοῦ Κάρου ὑπῆρχε παλάτιον, καὶ ναὸς εἰδώλου Θεοῦ Σεβήρου ὀνομαζόμενον.
ἔνθα καὶ τέσσαρες σύνθεται καμάραι παμμεγέθεις καὶ αὗται ὑπὸ Σεβήρου κατασκευα- 200.
σθεῖσαι πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁ μισμῶν Θεὸν μακάρων καὶ Θεῶν βιηγά-
μων ἔχουσαι εἴδωλα ἀργυρᾶ τε, καὶ χαλκᾶ, καὶ ἐξ ἐλεφαντίνων καὶ μαρμάρων,
ὡς λόγος φέρει, πολλῶν. ὡς δ᾽ ἔχει φησὶ ἐν αὐταῖς ταῖς καμάραις, καὶ πόλεμος
Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σεβήρου τὸν Ἑρκύλιον ἐνίκησε, καὶ ἐν ταῖς καμάραις τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέραις ἐκρέμασε, καὶ μετὰ ταῦτα
τὰ εἴδωλα συγκαλέσας εἰς μέρος αὐτουργικὰ ὑπάρχοντα ἐκ τῶν αὐτῶν μαρμάρων εἰς
θέαν εἴασεν. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἕως Ἰουλιανοῦ ἐτιμωροῦντο κατάδικοι. ἐν τῷ αὐτῷ
τῷ τόπῳ ὑπερκειμένη πλάκα εἰς μῆκος ἄγαν καὶ ζῳδίοις ἀναγεγλυμμένοις τοὺς πολέμους
Κωνσταντίνου ἕως τοῦ τρίτου σεισμοῦ προέκειτο δεικνύουσα. Κωνσταντίνου στήλη ἐκεῖσε ἄνω-
θεν τῆς καμάρας τῆς πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος ἐτυποῦτο, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ
δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα.

Ἐν τοῖς φιλαδελφίου τῆς καλουμένης πόρτης μέρεσιν ἐνυπιάσθη Κωνσταντῖνος. ἐκεῖ
πρῶτον πάντων τὸν τόπον τοῦ σταυροῦ ἐθεάσατο, τυπώσας αὐτὸν εἰς μῆκος καὶ πλά-
τος, ὡς ἴδεν, ἐν κίονι πορφυρῷ τετραπλεύρῳ χρυσώσας αὐτὸν, καὶ σημεῖον
σπόγγου ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ σταυροῦ ἀσφαλισάμενος. τῆς μητρὸς Ἑλένης καὶ αὐτοῦ,
καὶ τῶν υἱῶν, ἐξ αὐτοῦ τετραπλεύρου κίονος ἀνατυπώσας, εἰς θρόνους ἐτίμησε. 201.
πολλὰς ὑπατείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πεποίηκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ pag. 100.
τόπῳ ἐτιμήθησαν κεντυρίωνες, διὰ τὸ τὸν σταυρὸν ἐν πρώτῃ μήσει βαστάζειν γενόμενοι
ὑπεράνω Βαλλέριον καθήσαντες.

Πολλὰς Κωνσταντῖνος στήλας ἐν τῷ φόρῳ προέθηκε, μεθ᾽ ὧν καὶ ἐξ ἰδίας κατασκευῆς
ἕως λ΄. πρῶτον ὕπατος ἐν τῷ φόρῳ Καλλίστρατος ἐτιμήθη· καὶ ἕως βασιλείας Κων-
σταντίνου ὕπατοι κωδικέλλους ἐν τῷ φόρῳ ἐλάμβανον. ὁ δὲ Καλλίστρατος ὕπατος μεγά-
λως ἐτιμήθη ἐν τῷ φόρῳ, ὡς πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου δεξάμενος, τοῦ Πρασί-
νου μέρους βοῶντος· Καλλίστρατος εὐτυχὴς, καὶ εἰς ἄλλο προκόψει· ὁ δὲ φοβηθεὶς,
τῷ τοῦ ἁγίου τεμένει καταλαμβάνει, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ, ἐζήτει πρεσβείαν. πολλὰ
Κωνσταντῖνος τῷ Καλλιστράτῳ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι. ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, καὶ χειροτονη-
θεὶς πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται. ὃς καὶ ἐπισκόπησεν ὕστερον, ὅθεν μοι τὰ πολλὰ

ἐμφέρεται διηγήματα. Ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἀπετέθησαν εἴδωλα ἐκ τῆς Ῥώμης ἥκοντα ὡσεὶ
ξ΄. ἐν οἷς καὶ Αὐγούστου, ὡς οὐ γέγραπται μὲν, λέγεται δὲ τὸ ὁμοίωμα· πολλὰ ἡμῖν διε-
202. βεβαιοῦτο Φίλιππος ἔπαρχος, ὅτι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπάρχον ὁμοίωμα πιθαλικὸν κατα-
σκεύασμα ὑπάρχει Ποντίου τινος, τὸ ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς καθέδρας ἱστάμενον. ἐν δὲ
τοῖς γυναικείοις ὁμοιώμασι τὸ πλησίον τῶν Μήδων τοῦ ἐλεγίου, αἱ γεννῶσαι θήραις καὶ
ἀνθρώπους ἐσθίουσιν, τὴν μὲν μίαν ἡρωδίαν μοι ἐτράνωσεν, Ιουστινιανοῦ τοῦ ἀθέου δηλοῦ-
σα τὴν ἱστορίαν. τὸ δεύτερον, ἐν οἷς καὶ πλοῖον ὑπάρχει, μὴ πληρωθῆναι, ἀλλὰ πε-
ριμένειν. ὅπερ ἀκούσας ἐδάκρυσα, εἰ ἄρα γε τοιοῦτον πάλιν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπέλθῃ
ἀλόγημα. Ιουστινιανὸς ὁ μέγας ἐν τοῖς τῶν καθίσμασι κατ' ἔπως ἐποχεῖτο ἐν ἵππῳ χαλ-
κῷ μετὰ τὴν νίκην Μήδων. ἡ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ καθεζομένη γυνὴ ἐν σελλίῳ χαλκῷ,
καὶ αὐτὴ ἄνωθεν, ὡς προείπομεν, ὁ μὲν ἡρωδίαν ἐδίδαξε Βερίναν εἶναι τοῦ μεγάλου Λέον-
τος. ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ πλειόνων ἤκουσα, ἐξελάδος εἶναι τὸ εἴδολον μᾶλλον τῆς Ἀθηνᾶς,
ὅπερ καὶ ἐπίστευσα· πολλὰ Φίλιππος ἱστόρησεν ὁ δυνάστης. μαθὼν καὶ τοῦτο παρέδωκεν,
ὅτι τὸ δρακοντέον, Ἀρκαδίου μὲν ἐκτύπωμα ἐστίν. Ονορίου δὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπίδειξις, ἐν
Ῥώμῃ βασιλεύοντος. ἔνθεν καὶ χρησμοὶ, καὶ πρὸ ἡμῶν, καὶ ἕως τῆς δεῦρο, οὐκ ὀλίγοι γε-
γόνασιν. ἡ δὲ ἄνωθεν τοῦ δρακονταίου οὖσα ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς πρώτης εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν ἐλήλυθεν, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καθὼς ὁ προειρημένος Φίλιππος ἱστόρησεν.
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ πολλοὶ φόνοι καὶ κακὰ γεγόνασιν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν· ἐν
οἷς καὶ δύφημων Ἀναστάσιος ὁ μοναχὸς δι' ἀληθείας τρόπων ἀντιλέγων τῷ βασιλεῖ, ἐκαύ-
203. θη. Εὐδοκίας Ἀθηναίας κατὰ μοῖραν διατεθείσης, κατὰ χάριν ηὔρατο τύχην, καθ' ἣν οἱ
αὐτάδελφοι, τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀκηκοότες εὐτύχημα, ἀνελθόντες συνεπειρῶντο φιλοσό-
φοις ζ΄· καὶ τῇ τύχῃ ἐξ ἀτυχίας ἐδεήθησαν ἱλασθῆναι· Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰ τὸ ἱπ-
πικὸν ἤλατο τοῖς φιλοσόφοις ἀρέσων. καὶ τίς αὐτῶν οὐκ ἐνέλησεν. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν
Edit. Paris. pag. 101. ζ. Κράνος, Κάρος, Πέλωψ, Ἀπελλῆς, Οὔλβανος, Κύρβος, Νερύας. οὗτοι συνῆσαν
εἰς τὸ ἱππικὸν τῷ βασιλεῖ, θέας Ολυμπίων. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁρῶν τοὺς φιλο-
σόφους θαυμάζοντας, ἔφη πρὸς αὐτούς· ὦ φιλόσοφοι εἰ θαυμάζετε, καταφιλοσοφήθητε,
ὡς παραυτίκα ἀποκριθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν, Ἀπελλῆν ὀνόματι, καὶ εἰπεῖν, μὴ θαυμά-
ζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι ἵπποι ἀνθρώπων ἐπιβάται γενή-
σονται, ἀλλασσομένων τῶν Ολυμπίων. καὶ τὸ θαυμάζον ἀμβλοπιάσει. Νερύας δὲ ἀπε-
κρίνατο, κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχοντα. καὶ
ὁ Ἤλβανος ἰδὼν τὸ μεσημβρείας ζώδιον, εἰς τὸ ἄνω τὸ γόνυ κάμπου δίκην κεκμηκῶτα εἶ-
φη καλὸς ὁ στοχασάμενος. καιροὶ γὰρ ἐπὶ τούτου ἀγέννητοι. ὁ δὲ Κύρβος ἐν τῷ δήμῳ ὁρῶν
εἶπεν, ὦ δῆμε δίον δήμιοι πειρατεύουσι. Πέλωψ δὲ, τοὺς ὅρους τῶν ἵππων ἰδὼν, εἶπε·
τίνος τὸ πρόβλημα; Θεοδοσίου δὲ φήσαντος, Κωνσταντίνου, εἰπεῖν ἐκεῖνον ἢ φιλόσοφος ἄ-
κυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα γάρ τινα ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζώδιον, τε-
204. τραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὦ τετραπέρατε, ἐξ οὗ ὁ Κων-
σταντῖνος, καὶ ἀπέρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ προτραπεὶς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λαλῆσαι φη-
σίν· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. ὅτι εἰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύου-
σι, ἵνα τι ἡ Κωνσταντινούπολις συνέστηκεν. Κράνος δὲ, ὅστις καὶ λογιωθεὶς τῆς Ἀθηνῶν φι-
λοσοφίας ἐλέγετο, μηδενῶν ἐπεχεκοχυῖα. τοῦδε βασιλέως πυνθανομένου, τίς ἡ αἰτία
** ατο ἐναρχία τὸ πλεῖον γέλω εἰς κόπτειν. Νάρκισσος δὲ πραιπόσιτος δίδωσι τῷ φι-
λοσόφῳ ῥάπισμα, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τῷ ἡλίῳ ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου σκότος ὑπάρχων. τοῦ δὲ καὶ
τὴν ἄλλην στρέψαντος, δίδωσιν ὁ Νάρκισσος. ὁ δὲ φιλόσοφος τῷ Ναρκίσσῳ. ἔφη. οὐ γὰρ σὲ λα-
λήσω, ἀλλὰ τοῖς γράμμασι δυσωπούμενος. τὸ δὲ πρόβλημα τοῦ Κράνου τοιοῦτον ἐστίν· ἦπα
ἐν τῷ βασιλεῖ τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ στοιχεῖα θεάσασθαι, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, εἵλετο εὐθὺς
ἐκεῖνος. ἔστι γὰρ ἀνδροείκελόν τι ἄγαλμα, ἐπικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιέχον, γυμνόν τοι ὅλως.
καὶ ἐν τοῖς Βρεγγάνοις διδύμοις ἐπικεκαλυμμένον. τοῦ δὲ φιλοσόφου πυθομένου τίς ἂν
ἔφη ὁ στήσας. ἔφη τις ἀναγνώστης, ὅτι Οὐαλεντινιανὸς τοῦτο προὔθηκεν. εἶπεν δὲ
ὁ φιλόσοφος. πότε καὶ τὸν ὄνον. τοῦ δὲ φήσαντος ὁμοῦ. εἰπεῖν ἐκεῖνον. πότε ὄνος
ὡς ἄνθρωπος ἔσται, ὦ συμφοραὶ, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθῇ. ἀλλὰ μὴ ἔσω τοῦ
205. μάντεως. τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃ ἐφιλοσόφη-
σε Κράνος παρὰ Λιγυρίου ἀστρονόμου, καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος. Ἀσκληπιό-
δωρος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα, τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, τὴν χεῖρα
ἐπὶ τοῦ προσώπου κατέχον ἔφη· ὦ βία, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια, εἰς μίαν ἀνθρώ-
που φρόνησιν ζυμωθῆσα. καί τις αὐτῷ ἐπέδειξε γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ. τοῦ δὲ ὑ-
παναγνῶντος ἔφη· ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν ν *** εἶναι. ὡς καμάτι κέρ-
δος τοῦ μὴ ἀναγνῶναι. Δέον γινώσκειν ὅτι ἡ στήλη ἡ καλουμένη ταῦρος Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μέ-
pag. 102. γας, ἐν ᾗ ποτε ἐδέχετο ὁ βασιλεὺς τὰς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν δυνάστας. ἀργυραῖα δέ τις τὴν
πρώτην, ὡς ὁ Σωζόμενος διδάσκει. Κλήμης δὲ τὰς ὁμοίας τὰς πολυμόρφους μαρμαρίνας
Κωνσταντίνου εἶναι φάσκει, τοῦ υἱοῦ Κώνστα. ὁ πίταξ *** ὁ λεγόμενος Λέων ὁ μέγας ἐστὶν,

ὁ παρὰ πολλοῖς μακελάριος λεγόμενος. καθὼς *** τὰ δεξήματα τῶν βασιλέων ἐκεῖσε
ἐγίνοντο. ἀλλὰ καὶ παλάτιος ἣν ποτε συνισάμενον, πλησίον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς
ἁγίας Εἰρήνης. καθὼς Ἰωάννης ὁ διακρινόμενος λέγει. Δέον γινώσκειν, ὅτι τὸ λεγόμε-
μενον Αὐγουστεῖον, στήλας τρεῖς διαδέχεται, Κωνσταντίνου τὸ πρῶτον ἐν ᾧ *** καὶ βασιλικαὶ
ἦσαν κάτω ε'. τοῦ κίονος Κωνσταντίνου, Κώνσταντος καὶ Κωνσταν *** . Κώνσταν τε καὶ Λικι-
νίου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον Ἰουλιανοῦ. ἐπὶ Θεοδοσίου σὺν τοῦ μεγάλου στήλη ἑτέρα τῷ κίονι δια-
δέχεται, ἀργυραῖα καὶ αὐτή. ἀλλὰ καὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὀνωρίου περ *** τῇ γῇ. ὡς ὁ Θεό- 206.
δωρος φησί· ἐν δὲ τοῖς σωζομένοις γράμμασι φησὶ, Ἰουστινιανός ἐστιν, ὃ νῦν καθορᾶται,
τὸ μέγιστον τοῦ φάρου ζώδιον. καθὰ φησὶ Θεοδώρητος καὶ Εὐσέβιος, ἐν οἷς δοκοῦσι στρά-
λεσθαι βιβλίοις, Ἑλλήνως εἶναι στήλην. καθ' ἣν ἀφιερώσας ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος δι'
εὐχῆς ἔστησεν. ἐν δὲ τοῖς Ἀπολιναρίου καὶ Ἀλέξανδρον συγγράμμασι, Κωνσταντίνου εἶναι
τοῦ μεγάλου, καθὰ καὶ Μιλίχιος ὁ χρονογράφος ἐξηγήσατο. ὁ τρίπης ὁ ἐν τῷ στρατηγίῳ
τῷ μεγάλῳ καθὰ Προμουώτιος Ἀλέξανδρον λέγει εἶναι τὸν Μακεδόνα. ἐπίστατο δὲ καὶ ἐκ
τῶν γραμμάτων, καὶ ὅσοι τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐμφιλοχωροῦσι, μάλιστα οἱ ταῖς μαντείαις
στοιχειοῦντες, ἐπιγινώσκουσι τὸν Ἀλέξανδρον εἶναι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς, καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν ἅγιον ἐκεῖ πρῶτον φόρον τῇ πόλει ταύτῃ ἀναστῆσαι. τὸ καλούμενον φιλαδέλφιον, Κων-
σταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου τοὺς υἱοὺς, ἀπὸ Γαλλίας τὸν ἕνα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν
ἐλθόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, μεγάλης τε ὑπαντῆς καὶ χαρᾶς γενομένης, ἀσπά-
σασθαι ἀλλήλους, καὶ παρευθὺ στήλας αὐτῶν ἀνεγεῖραι τῇ πόλει τὸ σχῆμα ὑποσώζουσαν.
Ἰουλιανοῦ δὲ στήλη καὶ Ἀναστασίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἣν διὰ τὸ εἶναι Χριστιανὴν ἐξέβαλε
τῆς βασιλείας. αὐτὴ δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Προμουώτου ἀπεκείρατο. αἱ δὲ αὐταὶ στῆλαι 207.
μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ φιλαδελφίῳ.

Ὁ λεγόμενος ξηρόλοφος στήλην μὲν εἶχε, καθὼς ὁ διακρινόμενος λέγει, τοῦ μικροῦ Θεο-
δοσίου καὶ Βαλεντινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος καὶ Μαρκιανοῦ. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέ-
ναι τὴν στήλην, καὶ ὡς λόγος λέγει, ἀνελθεῖν αὐτὴν ἄνωθεν τῶν ἑπτὰ κιόνων. καὶ
ὑποστρέψαι Μαρκιανοῦ καὶ Βάλεντος ἐν τῷ τριβουναλίῳ. ὁ λεγόμενος Νεώριος, ὃ καὶ Αρ-
κάδιος, ὃν κόνον ἐστοιχειώσατο, εὑρὼν τὸν τόπον πλείστοις πόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
λου πονηθέντα. ἐν ᾧ καὶ ἀγοραὶ τῶν θαλασσίων ἐμπορευμάτων πρώην ὑπῆρχον ἐκεῖ. ἐπὶ
Ἰουστινιανοῦ δὲ μετεποιήθησαν εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα. ὁ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν Σεβή-
ρος καλεῖται, ὑπὸ Σεβήρου γὰρ ἐκτίσθη. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ ἱπποδρόμιον τὸ πρῶτον
ἔλαβε κτίσμα ἐν ὀλίγῳ. αἱ Κωνσταντιαναὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐκτίσθησαν, καὶ Edit. Paris.
ἡ λεγομένη φοῦσα. στῆλαι δὲ πολλαὶ οὖσαι ἐν Κωνσταντιαναῖς, διέπεσαν ἄξιαι θαύμα- pag. 103.
τος. ὁ ἀγωγὸς ὑπὸ Οὐάλεντος τοῦ Ἀρειανοῦ ἐκτίσθη, καθὼς γράφει Θεόδωρος. ἡ βασι-
λικὴ στέρνη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. ἡ δὲ χαλκῆ στήλη ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ κιστέρνῃ κα-
θημένη, Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐστίν. ἡ στήλη ἡ ὄπισθεν τῆς μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολι- 208
κὸν μέρος τοῦ ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστίν, καθ' ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας
αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχός δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεο-
δώρου τοῦ λεγομένου σικαιῶν μονῆς. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, ἐπὶ Θωμᾶ τοῦ νέου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς καὶ συνθήμα
ἐποίησε, παρακαλέσας τὸν ὅσιον Θεόδωρον εἰπεῖν τῷ Φωκᾷ. παύσασθαι ἐκ τῶν ἀκαίρων
φόνων. ὃ καὶ ποιήσας ὁ ὅσιος, παρῄνει τῷ βασιλεῖ, μὴ ἀπανθρώπως χρῆσθαι τοῖς
ὑπηκόοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ᾔτησε σημεῖον παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν γενέσθαι διὰ
τὴν ποδάγραν, καὶ παύσασθαι τῶν πολλῶν φόνων. δεξαμένου δὲ τοῦ ὁσίου ἐρρύσθη
τῆς νόσου. αὐτὸς δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπαύσατο ἀποκτείνων. ὁ δὲ προειρημένος μοναχὸς ἐθάρρη-
σε τινὶ περὶ τοῦ Φωκᾶ, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δεινῷ θανάτῳ θνήσκει, ἔτι φιλοσο-
φοῦντος Σεργίου τοῦ μετὰ τὸν νέον Θωμᾶν ἐπισκοπήσαντος. αὐτὸς γὰρ καὶ τῷ μοναχῷ ἐ-
θάρρησεν. ἔρχεται οὖν τοῦτο ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ βασιλέως Φωκᾶ, ἔτι τῆς στήλης ἐλαυνομένης,
καὶ τοσαύτῃ σπουδῇ ἐχρήσατο περὶ τῆς ἀναβάσεως τῆς στήλης. ὥστε καθὼς οἱ τότε ἐξηγή-
σαντο, ἔτι καὶ ἔτι πλείω φόνους αὐτὸν πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ χρήματα πάμπολλα τοῖς δου- 209.
λεύουσι ἐχαρίσατο πρὸς τὸ ταχῦναι. καὶ μετὰ ιη'. ἡμέρας τοῦ σταθῆναι τὴν αὐτὴν στήλην,
κατηνέχθη τῆς βασιλείας, οὐδὲν ἄμεινον ὧν ἔπραξεν ἀπενεγκάμενος τὸν πικρὸν θάνατον.
ἐν τοῖς λεγομένοις Μαρινακίου, στήλη ἵστατο, ἐν ᾗ καὶ παράδοξον θέαμα γέγονε. σεισμοῦ
γὰρ γενομένου, καὶ παντὸς τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπὸ θεμελίου φθαρέντος, καὶ τῆς στήλης πεσούσης
κάτω τοῦ κίονος, παθῆναι αὐτὴν ὀρθὴν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο. δοκιμασθείσης
γὰρ τῆς στήλης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνατεθῆναι ἔμεινεν ἄχθος βαρύτατον ἔχουσα. τοῦτο δὲ ἔλεγον
γενέσθαι ἕως πλειόνων καιρῶν. τὴν δὲ στήλην εὑρίσκομεν εἶναι Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου,
ὥς τινα φιλόσοφον διασαφίσασθαι τότε. διὰ τὸν ἄδικον θάνατον Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου
σημειωθῆναι τὴν στήλην. ἕως γὰρ τότε δικαίαν ψῆφον ἀπένειμον τὸν θάνατον τοῦ Αὐτίου. ἐκ τῆς
λεγομένης Νικομηδείας στῆλαι πλεῖσται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἥκασιν. ὅθεν καὶ Διοκλητιανοῦ ἐν
τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως τοῦ δεῦρο, ἐπίκυφος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ λεγομένου καθίσματος.

Μαξιμιανοῦ στήλη ἐν τοῖς τῆς χαλκῆς μέρεσι ὑπάρχει βαρυτάτη πάνυ. ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅ-
παν Θεοδοσίου τοῦ πάνυ καθορᾶται ἐν στήλαις, ἕως τῆς σήμερον. αἱ γοργονίδαι λεγόμεναι
τέσσαρες ἐκ τῆς Ἐφέσου ἥκασιν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ. αἱ κατὰ τὸν σικὸν τῆς χαλκῆς πε-
Edit.Paris. ριφέρονται. ἔνθα καὶ σταυροῦ σημεῖον ἄνωθεν αὐτῶν ἵσταται τῆς λεγομένης· Ἀρτέμιδος ἡ στήλη
pag.104. ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἵσταται, ἔνθα γυμνάζονται παλαίοντες. ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλα-
210. τίου, Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης τῆς σώφρονος ἔσχατον καὶ αἰσχρᾶς τὸ πρότερον, ἐν κίοσιν ἵσταν-
ται πεζαὶ στῆλαι, ἰάμβους ἐλεγείους ἔχουσαι, παρὰ Σεκουνδου φιλοσόφου μετρηθεῖσαι. ἡ
στήλη ἡ πρὸς τὸ Ζεύξιππον θεωροῦσα, ἤτοι ἔμπροσθεν, Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας ἐστὶν,
καθ᾽ ἣν καὶ ἐδοξάσθη Ἰουστινιανὸς, ὅτε ἐτίθετο ἡ αὐτὴ στήλη, κράζοντος τοῦ Πρασίνου
μέρους· Ἰουστινιανὸς καὶ Κωνσταντῖνος νέοι Ἀπόστολοι. ἐν οἷς καὶ Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμε-
τὴ παρὰ Πλουμβάτου φιλοσόφου ἰαμβικοῖς μέτροις τοὺς ἐπαίνους ἐδέξατο· ἡ ἐν τῷ πα-
λαιοτάτῳ λουτρῷ ὑπάρχουσα στήλη ἐκ χρωμάτων, ἤτοι τὸ Ζεύξιππον, Φιλιππικοῦ τοῦ
πρώην ἐστὶν, τοῦ κατ᾽ ἄγνοιαν πλανηθέντος. ὡς δὲ ἔχει λόγος, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι,
οἷον τὸ πρωτότυπον, μεγάλως γὰρ ἐπῄνεσαν οἱ ζωγράφοι τὸν γράψαντα, ὅτι οὐκ ἐχώρησε
τὴν τοῦ βασιλέως μορφὴν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. Ἐκ τοῦ λεγομένου Ἰκονίου στῆλαι ἥκασιν ἐν
Κωνσταντινουπόλει πλεῖσται. καθ᾽ ἣν καὶ τοῦ Διὸς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται. τὰ τέσσαρα
ἱππάρια τὰ χρυσόβαφα, τὰ φερόμενα ἄνωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἐκ τῆς Χίου νήσου ἥκασιν ἐπὶ
Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἐκ τοῦ προειρημένου Ἰκονίου, Περσέως στήλη καὶ Ἀνδρομέδας θυγατρὸς
Βασιλίσκου ὑπαρχούσης, ὡς οἱ μῦθοι φασὶ καί τις τῶν ἱστορικῶν, δίδοσθαι θυσίαν τῷ
211. ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντι δράκοντι. οὕτω γὰρ ἦν ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, δίδοσθαι παρθένον κό-
ρην τῷ θηρίῳ, καθ᾽ ἣν Ἀνδρομέδα δεθεῖσα, θανάτου αἰτία τῷ θηρίῳ ἔμελλε δίδοσθαι.
ὁ γοῦν προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἥκων, πύθεται κλαιούσῃ τῇ Ἀνδρομέδῃ, τί ἂν εἴη
δεδεμένη καὶ θρηνοῦσα; ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθήσαντος ἧκε τὸ θηρίον·
αὐτὸς δὲ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πείρᾳ κατέχων, ὀπισθοφανῶς σταφεὶς, δείκνυσι θηρίῳ.
ὅπερ ἰδὼν ἐκεῖνος ἀπέψυξεν. ἐκλήθη οὖν Ἰκόνιον παρὰ Λογιστοῦ φιλοσόφου ἡ πόλις, διὰ
τὸ ἱκέσθαι τὸν Περσέα καὶ σῶσαι τὴν Ἀνδρομέδαν. φόνοις ἀτύχημα τῇ πόλει ἐκ τοῦ ἥ-
κοντος Περσαίου. ἦν δὲ ὄνομα τῇ πόλει, τὸ ἀπὸ γενέσεως Δορία· ἔπειτα ἐκλήθη Θρυων-
δία. παρὰ δὲ Φιλοδώρου τοῦ Λογιστοῦ, ἐκ τοῦ ἥκειν τὸν Περσέα ἐκλήθη Ἰκόνιον· ἔνθα ἐ-
πλειώθη ὁ αὐτὸς Περσεὺς σὺν τῇ Ἀνδρομέδῃ ἐπάνω τῆς πόρτης τῆς πόλεως. καθ᾽ ἣν
καὶ θυσίαι πολλαὶ γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ Δεκίου, καὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ.
ἔνθα πλεῖστοι ἅγιοι ἐμαρτύρησαν. ἥκασιν οὖν τότε Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας αἱ στῆλαι,
ὡς λόγος ἔχει, ἐπὶ Κωνσταντίου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν. Ἐν τῷ
212. Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ Ἀναστασίου στήλη ὑπάρχει, ἡ ὄπισθεν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μηνᾶ,
ἥτις στήλη ἐστάθη μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν βοοθυσίαν τῶν εἰδώλων· καὶ γενέσθαι πορνεῖον τὸν
τόπον, τοῦ βασιλέως τοῦτο κελεύσαντος, ἐπὶ τὸ ἀτιμασθῆναι τὸν τόπον. ἐν τῇ καλουμένῃ
Ἀετίου κιστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου Πατρικίου κτισθεῖσα ἐν ταῖς ἡμέραις Βάλεντος. ἔνθα ἡ
pag.105. στήλη αὐτοῦ τοῦ Βάλεντος ἐν τῇ κιστέρνῃ σώζεται, δορυφορούσης αὐτὴν τοῦ Ἀετίου. ἡ λεγομέ-
νη Ἄσπαρος, ἐπὶ Ἄσπαρος, καὶ Ἀρδαβουρίου, τῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, οἰκοδομεῖ-
ται. καθ᾽ ἣν Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος, πληρωθείσης αὐτῆς, τὸν ὄλεθρον ὑπομένουσι.
τὴν λεγομένην Κράνου νῆσον ἐστοιχειώσατο Βηρῖνα, καθ᾽ ἣν οὐδεμία εὑρίσκεται φροντὶς,
τίνος χάριν ταύτην στοιχειοῦται. ἐν δὲ τῷ στοιχειωθῆναι τὴν αὐτὴν νῆσον, ἀθρόως θάνα-
τοι γεγόνασι πλεῖστοι, ὅθεν ἐρημοῦται διαρκέσασα μέχρι τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ τρίτου,
τὴν θάλασσαν προστάξαντος ἀναπλεῦσαι ἐν αὐτῇ εἰς τέλειον ἀφανισμόν.

ΤΕΛΟΣ.

MANUELIS CHRYSOLORÆ EPITAPHIUM

CONSTANTIÆ AD ARAM.

MANVEL CHRYSOLORAS

MILES CONSTANTINOPOLITANVS,

EX VETVSTO GENERE ROMANORVM,

QVI CVM CONSTANTINO IMP. MIGRAVIT,

VIR DOCTISSIMVS, PRVDENTISS. OPTIM.

QVI TEMPORE GENER. CONCILI CONSTANTIENS.

DIEM OBIIT,

EA EXISTIMATIONE,

VT AB OMNIBVS SACERDOTIO DIGNVS HABERETVR.

DIE XV. APRIL. CONDITVS EST ANNO M. CCCC. XV.

Ille ego qui Latium priſcas imitarier artes
Exploſis docui ſermone ambagibus , & qui
Eloquium magni Demoſthenis & Ciceronis
In lucem retuli , CHRYSOLORAS *nomine notus ,*
Hic ſitus , emoriens peregrina ſede quieſco ,
Huc me Concilii deduxit cura , trium dum
Pontificum Eccleſiam vexaret ſchiſma per orbem .
Roma meos genuit majores , me bona tellus
Byzantina tulit , cineres Conſtantia ſervat .
Quo moriare loco nil refert : undique cęlum
Pœnarumque locus menſura diſtat eadem .

Edit. Parif. pag. 107.

ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΑΝΟΥΗΛ
ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ,

ΕΝ Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ καὶ νέας Ρώμης.

ERUDITISSIMI VIRI

MANUELIS CHRYSOLORÆ
EPISTOLA

AD JOANNEM IMPERATOREM,

QUA VETERIS AC NOVÆ ROMÆ comparatio continetur.

Ἄριστε Βασιλεῦ, ἃ μὲν ἔδει διὰ πολλῶν πρὸς τὸ σὸν κράτος ἀνενεγκεῖν, ἐν ἄλλοις γέγραφα, ἃ καὶ αὐτὰ εἰκὸς ἀφίξεσθαι μετὰ τῶν παρόντων. μᾶλλον δὲ πολλὰ μὲν πρότερον ἐντεῦθεν γέγραφα, οὐκ ὀλίγα δὲ εὐθὺς πρὸ τούτων. ἔδοξε δὲ ὅμως καὶ ταῦτα προσθεῖναι ἡδονῆς, οὐ χρείας ἕνεκεν. ἣν οὐ μικρὰν οἶδα καρπούμενος ἐκ τοῦ τοὺς ἐμοὺς λόγους πρὸς τὴν σὴν θειότητα ἀναφέρειν. ὕλην δὲ τῶν παρόντων λόγων, ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης λήψομαι. ἣν πρότερον μὲν ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ αὐτῆς ἐθαύμαζον. νῦν δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς ὄψεως γενέσθαι θαυμασιωτέραν, ἢ ὡς ἄντις ἁπλῶς εἰκάσειεν ἀπὸ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς κρίνω. καί τοι εἴρηται μὲν ἀληθῶς μέγιστα περὶ αὐτῆς οὐ μόνον παρὰ τῶν τῇ πατρίῳ φωνῇ περὶ τούτων συγγεγραφότων, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων σχεδὸν πάντων, καὶ τῶν ἐλλογίμων, ὅσοι κατ' αὐτὴν γεγόνασιν. ὥστε τοὺς μὲν λόγους ὅλους, τοὺς δὲ βιβλία, ὡς οἶσθα, ἐγκώμια αὐτῆς καταλιπεῖν. ἄλλοι δὲ ἐν βραχέσι, μέγιστα περὶ αὐτῆς εἰρήκασιν, οἷον καὶ τὸ τοῦ σοφιστοῦ ἐκείνου τοῦ πάνυ φίλου καὶ οἰκείου, ὅπερ ἐν ὀλίγῳ μέγιστον ἐκεῖνος ἐν ἐπιστολῇ πρός τινα φησὶ περὶ αὐτῆς, οὕτω πως εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, εἰ καλῶς μέμνημαι τῶν ῥημάτων αὐτῶν, λέγων. Ἆρα μέμνησαι ἡμῶν εἰς Ῥώμην ἀπηρκώς, καὶ θεώμενος, οἷα οὐ πρότερον πείθων τε σαυτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη, ἀλλ' οὐρανοῦ μέρος τι. ἡμᾶς μὲν γάρ σου μεμνῆσθαι θαυμαστὸν οὐδέν. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἡμεῖς καὶ οὐδενὶ καινῷ καταφρονοίμεθ' ἂν τῶν φίλων. καί τοι πρὸς Ἕλληνα δήπου ταῦτα ἔγραφεν, ἢ Σύρον, καὶ αὐτοῦ πολίτην, οὐ μέμνημαι γὰρ καλῶς τοῦ ὀνόματος ἐκείνου. ἀκούομεν δὲ τὸ τῆς Ἀντιοχείας κάλλος παρὰ πολλῶν τε ἄλλων, καὶ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου, ἐν οἷς ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ταύτῃ λόγου, ἐγκώμια τῆς

A De quibus prolixius ad te referendum erat, Optime Imperator, ea aliis litteris perscripsi, quas una cum hisce ad te pelatum iri puto: quin imo eum multa quidem jam ante hinc ad te scripserim, & non pauca etiam nuperrimis litteris: placuit tamen & hæc subjungere voluptatis, non utilitatis gratia: quam non exiguam me percipere sentio dum mea scripta sacræ tuæ Majestati offero. Materiam vero præsentis scriptionis ex hac urbe capiam, quam antea quidem ex aliorum relationibus admirabar: sed nunc ex ipsa inspectione multo eam magis admirandam judico, quam ex iis quæ de illa narrantur simpliciter aliquis conjiciat. B Et sane maxima de ea referuntur, non ab iis solum qui vernacula lingua hisce de rebus scripsere; sed etiam a nostris ferme omnibus, maxime a viris doctis, qui in ea versati fuere: ita ut alii quidam orationes integras, alii libros de ejus laudibus, ut nosti, reliquerint. Alii autem paucis verbis maxima de ea dixerunt: quale & hoc Sophistæ illius tibi admodum chari & familiaris, quod in epistola quadam brevi verborum ambitu maximum de ea pronunciat, hisce verbis, si recte memini, in principio epistolæ usus: Fac nostri memoriam serves postquam Romam pervenisti, atque istiusmodi vides, qualia ante non videras; non terram illam, sed cæli particulam C esse tibimet ipsi persuadens. non enim mirum est nos tui meminisse. namdum semper in iisdem, neque ulla in re nova versamur amicos respiceremus. atque hæc ad Græcum vel Syrum, civemque suum scripsit: nomen enim ipsum non satis recordor; cum tamen Antiochiæ pulchritudinem cum ab aliis multis, tum ab eodem Auctore celebrari audimus, ea

pag. 108.

oratione qua patriæ suæ laudes commemorat, cui ab eadem nomen imposuit. quin & alius ejusdem civitatis, nunc vero etiam cælorum civis, cujus os atque lingua ab auro cognomen accepere, plurima passim de ea prædicat. vel ad eorum aliquem qui Asiam eo tempore incolebant: in qua Rhodus tunc erat & Smyrna, & pulcherrima orbis terrarum signa. erat quoque in eadem Ephesium Dianæ templum, & colossus Rhodius, & in Halicarnasso Mausoli sepulchrum. quorum omnium aut plerorumque reliquiæ tum adhuc conspiciebantur. aut si velis ex Ægypto vel Lybia eum fuisse ponamus: in qua Alexandrinam civitatem, & inter celebriora spectacula Thebas illas centum portis inclytas ac pyramides fuisse audimus: quarum umbras sole exoriente & occidente fere ad aliquot dierum iter projici ajunt: & quarum una eaque minima ipsam Memphim atque omnia vicina loca jam inde ab illo tempore & adhuc nostra ætate ad quamcumque structuram non secus ac lapidicinis uti referunt, ita tamen ut numquam deficiat, quinimo integris, ut ajunt, civitatibus vicisque ex ea exstructis, vix exiguam ejus particulam consumsere. Verisimile autem erat, quicumque demum fuerit, illum cum Romam navigaret, insulas ac Græciam obliisse: nec a vero abhorret eum jam antea Græciam perlustrasse, & Græciæ tunc temporis ocellum, Athenas. vel ex ipsa Græcia oriundum esse oportebat: neque illum de vulgo aliquem, qui hujusmodi nec vidisset, nec audivisset umquam; sed quemdam ex eruditioribus, cum quo litterarum commercium ei intercederet: & qui ipse ejusmodi spectaculis atque itineribus delectaretur. Quidnam ergo illud erat quod adeo eum posset percellere, ut Græciæ rerumque in ea visu dignarum oblivisceretur, videns qualia ante non viderat: & ipsam, & relictos in ea amicos contemneret: ac sibimet persuaderet non terram illam, sed cæli particulam quamdam esse? quare in utraque, ut dixi, lingua, maxima de ea prodita fuerunt. quin & barbaros ipsos, quotcumque litterarum non plane expertes sunt, plurima de illa in scriptis habere existimo. Sed ego qui hæc ad hyperbolen ab iis dici putabam, nunc nihil supra quam res habet dici video: talia sunt ea quæ videntur. licet nihil ferme integrum salvumque in ea remanserit; nec quicquam omnino ab injuria immune reperire liceat: cum alia quidem sua sponte præ temporis vetustate collapsa, alia violentas quorumdam manus experta fuerint. nam & huic Urbi idem quod nostræ accidit, ut ipsa sibi metallorum ac lapicidinarum loco esset: & quod de universo hoc dicimus, ipsa a seipsa nutriretur & consumeretur. Defecit autem ferme in omnibus: nihilominus in ipsis etiam ruinis ac ruderibus apparet qualis principio fuerit, tum structurarum magnitudo & pulchritudo. Quid enim in eanon pulchrum fuit? nec solum integra & conjuncta pulchra erant, sed disjecta quoque ac divisa pulchra apparent. quemadmodum in integro corpore pulchro manus vel pes, vel caput pulchrum est: & in magno corpore unum-

Edit. Paris. pag. 109.

A πατρίδος γράφει. καὶ ἄλλος δὲ αὐτῆς πολίτης, νῦν δὲ καὶ τῶν οὐρανῶν πολίτης, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶττα ἔτυχον τῆς ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ προσηγορίας, πλεῖστα πολλαχοῦ λέγει περὶ αὐτῆς. ἢ πρός τινα τῶν τὴν Ἀσίαν τότε οἰκούντων, ἐφ' ἧς Ῥόδος ἦν τότε καὶ Σμύρνα, καὶ τὰ ἀγάλματα τῆς οἰκουμένης. γεγόνασι δὲ ἐν ἐκείνῃ, καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος ναὸς, καὶ ὁ ἐν τῇ Ῥόδῳ κολοσσὸς, καὶ ὁ ἐν Ἁλικαρνασσῷ τοῦ Μαυσώλου τάφος, ὧν πάντων ἢ τινῶν ἔτι λείψανα ἑωρᾶτο. εἰ βούλει δὲ θῶμεν ἐκεῖνον ἐξ Αἰγύπτου καὶ Λιβύης εἶναι, ἐφ' ἧς ἀκούομεν τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν, καὶ τῶν ὑμνουμένων θεαμάτων τὰς ἑκατομπύλας Θήβας ἐκείνας καὶ πυραμίδας γεγενῆσθαι. ὧν τὰς
B σκιὰς ἀκούομεν ὁδὸν τινῶν ἡμερῶν ὡς εἰπεῖν εἶναι, ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου καὶ δυομένου· καὶ ὧν μιᾷ καὶ τῇ σμικροτάτῃ λέγεται, τὴν Μέμφιν αὐτὴν καὶ τοὺς περιοίκους πάντας τόπους ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων ἔτι καὶ νῦν πρὸς πᾶσαν οἰκοδομὴν ἴσα καὶ λατομίαις χρῆσθαι, καὶ μὴ ἐπιλείπειν. μᾶλλον δὲ πόλεις ὅλας καὶ συνοικίας, ὥς φασιν, ἐξ αὐτῆς οἰκοδομοῦντες, μόλις βραχύ τι μέρος ἐκείνης ἀνηλωκέναι. εἰκὸς δὲ ἦν ἐκεῖνον, ὅς τίς ποτε ἦν, πλέοντα εἰς Ῥώμην καὶ διὰ τῶν νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναχθῆναι. καὶ πρότερον δὲ εἰκὸς ἦν αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν, καὶ τὸν τῆς Ἑλλάδος τότε ὀφθαλμὸν, τὰς Ἀθήνας
C λέγω. ἢ τινὰ ἔδει τοῦτον τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἶναι. καὶ τοῦτον οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀθεάτων ἢ ἀνηκόων τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τῶν πεπαιδευμένων, πρὸς οἷον ἐκεῖνόν τε γράφειν εἰκὸς ἦν, καὶ αὐτὸν τοῖς τοιούτοις θεάμασι καὶ ταῖς τοιαύταις ἀποδημίαις χαίρειν· τί τοίνυν ἄρα ἦν ἐκεῖνο, ὃ τοῦτον τοσοῦτον ἔμελλεν ἐκπλῆξαι; ὥς τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν αὐτῇ θεαμάτων ἐπιλαθέσθαι, θεώμενον οἷα οὐ πρότερον, καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φίλων καταφρονῆσαι. πείθειν τε αὐτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὐτὴ, ἀλλὰ οὐρανοῦ μέρος τι; εἴρηται οὖν, ὅπερ εἶπον, παρ' ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν τύπων μέγιστα περὶ αὐτῆς. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτοὺς, ὅσοι μὴ
D γραμμάτων παντελῶς ἄμοιροι, πλεῖστα περὶ αὐτῆς ἔχειν ἐν συγγραφαῖς. ἀλλ' ἐγὼ ᾤμην ταῦτα παρ' ἐκείνων πρὸς ὑπερβολὴν λέγεσθαι· νῦν δὲ ὁρῶ μηδὲν πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι, τοιαῦτά εἰσι τὰ ὁρώμενα. καί τοι μεμένηκε μὲν οὐδὲν σχεδὸν σῶον ἐν αὐτῇ, οὐδ' ἂν εὕροις τι ἀθῷον παντάπασιν ἐπηρείας· τῶν μὲν αὐτομάτων ὑπὸ χρόνου κατερρυηκότων, τῶν δὲ χερσί τινων βεβιασμένων. συμβέβηκε γὰρ καὶ ταύτῃ, ὅπερ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, αὐτὴν ἑαυτῇ ἀντὶ μετάλλων καὶ λατομιῶν εἶναι, καὶ ὅπερ ἐπὶ τοῦ παντὸς τούτου λέγομεν, αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς τρέφεσθαι καὶ ἀναλοῦσθαι. κέκμηκε δὲ ὡς εἰπεῖν ἐν πᾶσι· φαίνεται δὲ ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς
E τοῖς ἐρρειπίοις καὶ κολωνοῖς, οἷα ἐξ ἀρχῆς γέγονε, καὶ τὸ τῶν οἰκοδομῶν μέγεθος καὶ κάλλος. Τί γὰρ οὐκ ἦν τῶν ἐν αὐτῇ καλόν; καὶ οὐ μόνον συγκείμενα καὶ συνεστηκότα ἦν ἄρα καλὰ, ἀλλὰ καὶ διαιρεθέντα καλὰ φαίνεται. οἷον σώματος ὅλου καλοῦ, χεὶρ ἢ ποὺς, ἢ κεφαλὴ καλή. καὶ μεγάλου σώματος, ἕκαστον τῶν μελῶν μέγα. οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῶν καὶ τῶν πλεί-

στῷ μέρει μεμένηκε· καὶ πολλὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι γε- A γονότων, ὡς ἔνεστιν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων ἰδεῖν, ἐν αὐτῇ δείκνυται. κίονες καὶ λίθοι περιφανεῖς, καὶ στῆλαι καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντες, καὶ γράμματα πλεῖστα Ἑλληνικὰ, τοῦ καλλίστου καὶ ἀρχαίου τύπου. πολλὰ δὲ καὶ τῇδε ἐν αὐτῇ παρ' Ἑλλήνων γέγονεν, ὡς ἔξεστιν ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἰδεῖν· καὶ φαίνεται τούς τε πολίτας αὐτῆς, ὡς παρὰ τῶν ἱστοριῶν ἀκούομεν, σφόδρα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἥδεσθαι, καὶ πλείστους τῶν ἡμετέρων Ἑλλήνων ἐν αὐτῇ γενέσθαι. οὐ μόνον δὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τὴν τέχνην, εἰ δὲ βούλει τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα, ἔτι δὲ τὸ φρόνημα καὶ τὴν φιλοκαλίαν καὶ ἁβρότητα καὶ πολυτέλειαν τῆς πόλεως· ἔστιν ἀπὸ τῶν B λειψάνων τούτων τῶν ἀνδριάντων, καὶ κιόνων, καὶ τάφων, καὶ οἰκοδομῶν ἰδεῖν. ἀλλὰ καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν αὐτῆς, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὴν πᾶσαν εὐδαιμονίαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ ἀξίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις πεῖραν. οὐ γὰρ μόνον ἀγωγοὺς ὑδάτων ἀερίους ἔξεστιν ὁρᾷν πόῤῥωθεν ἐρχομένων, καὶ τειχῶν ὄγκον, καὶ στοῶν, καὶ βασιλείων, καὶ βουλευτηρίων, ἔτι δὲ ἀγορῶν, καὶ βαλανείων, καὶ θεάτρων πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος· ἀλλὰ καὶ νεὼς περιφανεῖς πολλοὺς καὶ συνεχεῖς, ἄλλους ἀπ' ἄλλης προσηγορίας ὠνομασμένους, καὶ ἱερὰ, καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντας, καὶ τεμένη, καὶ στήλας τῶν παλαιῶν ἐκείνων καὶ C περιφανῶν ἀνδρῶν, εἴ τις ὑπὲρ τῆς πόλεώς τι εἰργάσατο, ἐκείνοις παρὰ τοῦ δημοσίου γενομένας, καὶ ἀριστεῖα, καὶ γεφύρας θριαμβικὰς, εἰς ὑπόμνημα τῶν θριάμβων ἐκείνων καὶ τῶν πομπῶν πεποιημένας. αὐτῶν τῶν πολέμων, καὶ τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν λαφύρων, καὶ τῶν τειχομαχιῶν ἐγκεκολαμμένων, ἔτι δὲ ἱερείων ἐν αὐταῖς καὶ θυσιῶν καὶ βωμῶν γλυφὰς καὶ ἀναθημάτων. πρὸς δὲ τούτοις ναυμαχίας, καὶ πεζομαχίας, καὶ ἱππομαχίας, καὶ πᾶν εἶδος, ὡς εἰπεῖν, μάχης, καὶ μηχανημάτων τε, καὶ ὅπλων, καὶ τοὺς ὑπηγμένους δυνάστας Μήδους τυχὸν, ἢ Πέρσας, ἢ Ἴβηρας, ἢ Κελτοὺς, ἢ Ἀσσυρίους, κατὰ τὴν αὐτῶν στολὴν ἑκάστους καὶ τὰ δεδουλωμένα γένη, καὶ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατη- D γοὺς, καὶ τὸ ἅρμα, καὶ τὰ τέθριππα, καὶ τοὺς ἡνιόχους καὶ τοὺς δορυφόρους, καὶ τοὺς ἑπομένους λοχαγοὺς, καὶ τὰ προϊόντα σκῦλα, ἅπαντα ὡσανεὶ ζῶντα ἐπὶ τῶν εἰκόνων ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ συνεῖναι τί ἕκαστον ἦν, διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων. ὥστε δύνασθαι σαφῶς ὁρᾷν τίσι μὲν ὅπλοις, τίσι δὲ στολαῖς ἐχρῶντο τὸ παλαιὸν, τίσι δὲ ἐπισήμοις τῶν ἀρχῶν, ὁποίαις δὲ παρατάξεσι, καὶ μάχαις, καὶ πολιορκίαις, καὶ στρατοπέδοις· τίσι δὲ ἄρα ἢ θέσεσιν, ἢ περιβολαῖς, εἴτε ἐπὶ στρατείας, εἴτε οἴκοι, εἴτε ἐν ἐκκλησίαις, εἴτε ἐν βουλευτηρίῳ, εἴτε κατ' ἀγορὰν, εἴτε ἐν γῇ, εἴτε ἐν θαλάττῃ, εἴτε ὁδοιποροῦντες, εἴτε πλέοντες, εἴτε πονοῦντες, εἴτε ἀσκοῦντες, εἴτε θεώμενοι, εἴ- E τε ἐν πανηγύρεσιν, εἴτε ἐν ἐργαστηρίοις, καὶ ταῦτα καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν διαφοράς. ὧν ἕνεκα ἐκθεὶς Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἱστορίας συγγραψαμένων, δοκοῦσί τι προὔργου πεποιηκέναι. ἀλλ' ἐν τούτοις, ὥσπερ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄντα, καὶ ἐν διαφόροις ἔθνεσι γινόμενα πάντα ὁρᾷν ἔξεστιν, ὥστε ἱστορίαν τινὰ πάντα ἁπλῶς ἀκριβοῦσαν εἶναι· μᾶλ-

quodque membrum magnum. Sed non pauca horum etiam maxima sui parte remanserunt: tum multa eorum quæ in Græcia olim extitere, ut ex inscriptionibus videre licet, in ea visuntur: columnæ, lapides eximii, statuæ, signa, imagines, plurimæque inscriptiones Græcæ, pulcherrimæ ac veteris notæ. multa quoque hic ipsa Urbe a Græcis facta fuere, ut ex inscriptionibus videre est. & cives ejus, ut ex historiis cognoscimus, vehementer rebus Græcis fuisse delectatos, plurimosque nostrorum Græcorum in ea vixisse apparet. Verum non opes solum & dexteritatem, atque artificium, aut si velis magnitudinem ac majestatem, tum etiam prudentiam, splendorem, & luxum atque profusionem urbis ex hisce statuarum, columnarum, sepulchrorum, atque ædificiorum reliquiis perspicere licet: sed & superstitionem ejus & magnanimitatem, & ambitionem, tum sententiam, victorias, atque universam felicitatem, item imperium, dignitates & armorum peritiam. nam non solum sublimes aquæ ductus e longinquo adventantes videre licet, & murorum crassitiem, tum porticus, regiasque ædes, & curias, & fora, & thermas, & theatra ob numerum, & magnitudinem, atque pulchritudinem conspicua: verum & templa splendida multa & frequentia, alia aliis cognominibus insignita: item fana, signa, imagines, delubra & statuas veterum illorum & illustrium virorum, ob merita erga civitatem ex publico positas, uti etiam virtutis monimenta, arcusque triumphales in triumphorum & pomparum illarum memoriam constructos: quibus prælia ipsa, mancipia, spolia, & mœniorum expugnationes insculpta sunt. Sacrificiorum præterea, victimarum, altarium & donariorum sculpturas. Ad hæc tam navales quam pedestres & equestres pugnas, & ut ita dicam; quodcumque tandem pugnæ instrumentorum armorumque genus: item subactos principes, Medos forte vel Persas, vel Iberos, aut Gallos, Assyriosve suo quemque habitu: gentesque subactas, & triumphantes de iisdem imperatores. item currus & quadrigas cum aurigis, tum stipatores ac subsequentes satellites, nec non antecedentia spolia omnia tamquam viva in effigiebus videre, & quid unumquodque fuerit ex adjunctis litteris dignoscere licet. ut manifeste queat perspici quibus armis, quoque habitu olim uterentur, quibus magistratuum insignibus, quibus acierum instructionibus & pugnis, queisque urbes obsidendi & castra metandi modis: quibus denique ornamentis & quo amictu militiæ vel domi, in comitiis, vel in senatu, vel etiam in foro: in terra, in mari, iter facientes, vel navigantes, sive operi faciundo, sive corpori exercendo intenti, sive ludos spectantes, sive in concionibus, sive in officinis, idque secundum diversos nationum ritus. quos dum Herodotus aliique nonnulli historici explicant, magnum operæ pretium fecisse videntur. Sed in hisce omnia ut iis temporibus sese habebant, quæque apud diversos populos fiebant, videre licet: ita ut accurata quædam historia sit: vel potius non tam historia,

Edit. Paris. pag. 110.

pag. 111.

quam ocularis, ut ita dicam, inspectio & præsens cognitio rerum omnium quæ tunc temporis contigerunt; & sane imitationis artificium cum ipsa rerum natura certat & condit, ita ut videaris integrum hominem, urbem, equum, aut exercitum videre, vel loricam aut gladium, vel armaturam integram: vel etiam captos, fugientes, ridentes, flentes, commotos, vel iratos. tum præter hæc omnia uncialibus litteris ascriptum: Senatus Populusque Romanus, Julio Cæsari forte vel Tito, aut Vespasiano, ob rem bene & fortiter gestam: victis hisce vel illis populis, vel ob patriam servatam, vel ob barbaros profligatos, aut aliud hujusmodi præclarum facinus. Sed quid priscos illos Meleagros, Amphionas & Triptolemos, aut si velis Pelopas & Amphiaraos, & Tantalos dicam, & quicquid hujus generis fabulosa & vetusta Græcorum historia commemorat? hisce viæ omnes plenæ sunt, plena antiquitatum monimenta & sepulchra, pleni ædium parietes. omnia præstantissimi & absolutissimi artificii, Phidiæ cujusdam aut Lysippi, vel Praxitelis, similiumve opera. adeout per urbem incedendo nunc huc nunc illuc oculo traharis: quod amore captis & vivam pulchritudinem cum admiratione curiose contemplantibus contingit. accedit mœnium ambitus, & totius urbis situs, tum etiam amnis fluentum, & agrorum atque suburbiorum quondam & villarum in iisdem amœnitas. Sed nec portuum navaliumque expers hæc urbs fuit: quorum alia intra mœnia erant, alia in ipsis fluvii ostiis, alia proxime sub urbis mœnibus: quarum adhuc reliquiæ visuntur: quarum demolitionem quoque omnibus nostri sæculi principibus difficilem futuram existimo, si difficile vocandum sit ubi quis rem factu impossibilem dicit. quin etiam voluptatis & oblectamenti gratia, tum ob civium quoque exercitium naumachiis intra mœnia in ipsa civitate utebatur, non dicam in flumine, sed in mari aut lacu quodam intra civitatem ad hoc præparato. atque ut certaminum, & gladiatorum, pugnarumque cum feris & curulium ludorum gymnasia & theatra erant, ita etiam ubi triremes confligerent. ita ut vere affirmare liceat quod alius quidam veterum nostrorumque de ea dixit: nihil tum temporis fuisse præter Romam, & antiqua quidem hujusmodi fuere. recentiora autem & quæ ad nostram veramque religionem spectant quis dicere poterit? vel quæcumque ex tanta lapidum hujusmodi & materiarum copia, & florente tum temporis præstantia artis, tum ex tanta pietate & devotione facta fuere? cum alia quidem antiquitatis monimenta ad novas structuras transferrentur: alia autem ex prophanis & immundis Sanctorum ædes; & ex fanis idolorum veri numinis templa fierent. quot enim Apostolorum templa sunt? quot Martyrum? quot Sanctorum & beatorum? quot divarum mulierum & virginum? tum vero corpora eorumdem & reliquias, sive integras, sive particulis divisas, & quicquid ad ipsorum memoriam, & communis humani generis gloriam commemoratur, quis enumerare poterit? Sane reliquiarum sanctarum conditorium, & rerum sacrarum thesaurum hanc urbem paucis verbis quis appellaret. ut quod ille, cujus initio memini,

Edit. Paris. pag. 112.

A λον δὲ οὐχ ἱστορίαν, ἀλλ' ἵν' οὕτως εἴπω, αὐτοψίαν τῶν τότε ἁπλῶς ἁπανταχοῦ γενομένων πάντων, καὶ παρουσίαν. ἥγε μὴν τέχνη τῶν μιμημάτων ἀληθῶς ἐρίζει καὶ ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ὥστε δοκεῖν ἄνθρωπον, ἢ ἵππον, ἢ πόλιν, ἢ στρατὸν ὅλον ὁρᾶν, ἢ θώρακα, ἢ ξίφος, ἢ πανοπλίαν, καὶ ἢ ἁλισκομένους, ἢ φεύγοντας, ἢ γελῶντας, ἢ κλαίοντας, ἢ κινουμένους, ἢ ὀργιζομένους. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις γράμματα μεγάλα λέγοντα. Ἡ Βουλὴ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὁ Δῆμος, Ἰουλίῳ εἰ τύχοι Καίσαρι, ἢ Τίτῳ, ἢ Οὐεσπασιανῷ ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας ἕνεκεν, νικήσαντι ἀπὸ τῶν δεινῶν, ἢ φυλάξαντι τὴν πατρίδα, ἢ ἐλάσαντι τοὺς βαρβάρους, ἤτε τοιοῦτον ἕτερον τῶν ἐπαινουμένων. Τί δὲ τοὺς παλαιοὺς ἐκεί-
B νους, Μελεάγρους, καὶ Ἀμφίονας, καὶ Τριπτολέμους, εἰ δὲ βούλει Πέλοπας, καὶ Ἀμφιαρέως, καὶ Ταντάλους, καὶ εἴτι τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ τῆς μυθικῆς καὶ ἀρχαίας ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας λέγεται; μεσταὶ μὲν τούτων ὁδοὶ, μεστὰ δὲ μνήματα καὶ τάφοι παλαιῶν, μεστοὶ δὲ οἰκιῶν τοῖχοι· πάντα τῆς ἀρίστης καὶ τελεωτάτης τέχνης, Φειδίου τινὸς, ἢ Λυσίππου, ἢ Πραξιτέλους, ἢ τῶν ὁμοίων ἔργα. ὥστε ἀνάγκη διὰ τῆς πόλεως ἰόντι, ποτὲ μὲν πρὸς τοῦτο, ποτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνο ἕλκεσθαι τοὺς ὀφθαλμούς. ὅπερ συμβαίνει τοῖς ἐρωτικοῖς τούτοις, καὶ τὰ ζῶντα κάλλη θαυμάζουσι, καὶ περιέργως θεωμένοις. ὅγε μὴν τῶν τειχῶν κύκλος, ἥγε μὴν τῆς ὅλης πόλεως θέσις, τὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥεῦμα, ἡ δὲ τῶν ἀγρῶν, καὶ τῶν πρὶν προαστεί-
C ων, καὶ τῶν ἐπαύλεων τῶν ἐν αὐτοῖς χάρις. ἦν δὲ οὐδὲ λιμένων ἄμοιρος ἡ πόλις, οὐδὲ νεωρίων ἢ νεωσοίκων, τῶν μὲν εἴσω τειχῶν, τῶν δὲ ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς αὐταῖς τοῦ ποταμοῦ, τῶν δὲ ὀλίγῳ πρὸ τῶν τειχῶν, ὧν ἔτι καὶ νῦν λείψανα ὁρᾶται. ἃ καὶ τὸ καθελεῖν οἶμαι ἔργον ἂν ἦν. ὁμοῦ πᾶσι τοῖς νῦν λεγομένοις δυνατοῖς, εἰ χρὴ δυσχερὲς λέγειν, ὅ τις ἂν εἴποι ἀδύνατον. ἥγε καὶ θυμηδίας καὶ ψυχαγωγίας, ἔτι δὲ γυμνασίας τῶν πολιτῶν ἕνεκεν καὶ ναυμαχίας εἴσω τειχῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἐχρῆτο, οὐ λέγω, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πελάγους τινὸς ἢ λίμνης, ἔνδον τῆς πόλεως ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεποιημένης. καὶ ἦν, ὥσπερ γυμνάσια, καὶ θέατρα ἀγώνων, καὶ μονομαχιῶν, ἔτι δὲ θηριομαχιῶν, καὶ ἱπποδρομιῶν, οὕ-
D τω καὶ τριηρομαχιῶν. ὥστε ἀληθῶς ἐξεῖναι λέγειν, οὐδὲν ἄλλο ἢ Ῥώμη τὰ τῆδε, ὅτι ἕτερος τῶν ἡμετέρων καὶ παλαιῶν εἶπε περὶ αὐτῆς. Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τοιαῦτα ἦν. τὰ δὲ νεώτερα, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας καὶ ἀληθοῦς θρησκείας τί ἂν λέγοι τίς; ἢ οἷα εἰκὸς τὰ ἐκ τοσαύτης μὲν ἀφθονίας λίθων τοιούτων καὶ ὑλῶν, τοιαύτης δὲ τέχνης τότε ἀνθούσης, τοσαύτης δὲ φιλοθείας καὶ εὐσεβείας πεποιημένα; τῶν μὲν τῶν ἀρχαίων μετασκευασθέντων, τῶν δὲ ἐξ ἀνιέρων καὶ βεβήλων, ἱερῶν ἁγίων γενομένων, καὶ ναῶν θείων ἐξ εἰδωλείων. Πόσοι μὲν Ἀποστόλων ναοί; πόσοι δὲ μαρτύρων; πόσοι δὲ ὁσίων καὶ ἁγίων; πόσοι δὲ γυναικῶν θείων καὶ παρθένων, τάγε μὴν σώματα τούτων, καὶ τὰ λείψανα, εἴτε καθόλου,
E εἴτε κατὰ μέρη, καὶ εἴτι πρὸς ὑπόμνησιν αὐτῶν λέγεται, καὶ τὰ πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἀνθρωπίνου τοῦ κοινοῦ Δεσπότου, τίς ἂν δύναιτο καταλέγειν; φαίη τίς ἂν σορὸν ἁγίων λειψάνων, ἢ ἁγιασμάτων θησαυρὸν ἁπλῶς εἶναι τὴν πόλιν. ὥσθ' ὅπερ ἐκεῖνος, οὗ κατ' ἀρχὰς ἐμεμνήμην, εἶπε τότε, δικαιότερον ἐπὶ τῶν καιρῶν τούτων, οὐρανοῦ μέρος ῥηθῆναι δύνασθαι, διὰ τούτους τοὺς ἐνοικοῦντας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐῶ. τοὺς δὲ δύο φω-

σωτῆρας, ἢ ἡλίους, ἢ οὐρανοὺς ὅλως, τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διηγουμένους, Πέτρον φημὶ καὶ Παῦλον, ὧν τὰ λείψανα ἐνταῦθα κεῖται, καὶ ὧν ἐπὶ τῆς μνήμης ταῦτα γράφω, τίς ἂν ἀξίως ἀγασθείη; τί δὲ τὴν εἰς τούτους ὥσπερ εἰς κοινούς τινας σατράπας καὶ ἡγεμόνας, ἢ ὑπάτους, συνδρομὴν πάσης τῆς Οἰκουμένης; θαῦμα ὄντως ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ Ἱσπανίας καὶ Ἰβηρίας, καὶ Γαλατίας, καὶ τῶν Βρετανικῶν νήσων, καὶ τῶν ἔτι δυτικωτέρων εἴτινες εἰσὶν ἢ ἀρκτικωτέρων· ἔτι δὲ ἀπὸ Γερμανίας καὶ Σαρματίας, καὶ Παννονίας, τινὰς δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας, καὶ τῶν ὁπόθεν οὖν ἄλλοθεν, (τίς γὰρ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας καταλέγειν;) οὐκ ἄνδρας μόνον πάσης ἡλικίας τε, καὶ τέχνης, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἤδη διὰ τοσούτων μὲν ὁδῶν, τοσούτων δὲ κινδύνων, διὰ τοσούτων δὲ πόνων, καὶ ψύχους, καὶ πηλοῦ, καὶ κόνεως, καὶ πνίγους, καὶ ταλαιπωριῶν, δεῦρο ἀφικνουμένας, ἵνα τὴν λάρνακα, καὶ τὴν θήκην, καὶ τὴν σορὸν, καὶ ταῦτα πόρρωθεν καὶ διὰ καταπετασμάτων, καὶ κιγκλίδων τῶν Ἀποστόλων προσκυνήσωσιν. ἵνα θέντες ἐπὶ τῆς κόνεως, καὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τῶν περιφραττόντων λίθων, καὶ σιδήρων τὰ μέτωπα, καὶ τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας αὐτοὺς, καὶ δεσπότας, καὶ ἡλίους, ὥσπερ εἶπον, τῆς Οἰκουμένης ἀναφθέγξωνται. ἵνα μετὰ τοσαῦτα ἔτη τοῦ κηρύγματος, χάριν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ τοῦ σκότους ἀπαλλαγῆς ὁμολογήσωσι. καὶ ταῦτα ἐπὶ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἐν ᾗ ταῦτα ἐκεῖνοι λέγοντες ἀπέθανον. ἔνθα τοσαύτη γέγονεν ἡ περὶ τῶν ἀντία τῶν ἀληθῶν δεισιδαιμονία τε, καὶ πλάνη, ὅση παρὰ τῶν ἐπὶ τούτοις εἰδώλων, καὶ ξοάνων, καὶ ναῶν δύναται δείκνυσθαι. ὅθεν τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἁπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης δόγματα ἐφέροντο, καὶ οἱ κατὰ τούτων δήμιοι ἐπέμποντο. ὅπου ὧδε μὲν Νέρωνος τοῦ σφαγέως ἐκείνου καὶ ἀνοσίου, ἐνταῦθα δὲ Διοκλητιανοῦ, ἐκεῖσε δὲ Μαξιμιανοῦ τῶν διωκτῶν καταπεπτωκότες ἤδη καὶ κατασκαφέντες θάλαμοι, καὶ λελωβημέναι, καὶ ἡμιρραγεῖς στῆλαι ὁρῶνται. ἀλλὰ ταύτας μὲν, καὶ ταῦτα βασιλέων γενομένας, καὶ αὐτοὺς ποτὲ παραστησαμένων, καὶ δουλωσαμένων, παρατρέχουσι· καὶ τί λέγω παρατρέχουσι; μᾶλλον μὲν οὖν λὰξ ἐνάλλονται, καὶ πὺξ παίουσι, καὶ περιρρηγνύουσιν, ὥσπερ εἶπον, καὶ καταπτύουσι, καὶ ἀνατρέπουσι· τούτοις δὲ πένησι, καὶ ἀλλοδαποῖς, μᾶλλον δὲ δούλοις, καὶ ὑπηκόοις ἐκείνων, τὴν πολιτείαν καὶ τὸ ἔθνος γενομένοις, σκηνοποιοῖς καὶ ἁλιεῦσι, μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις τέρψεως καὶ ἡδονῆς, εἰ δὲ βούλει στερνοτυπίας, καὶ εὐλαβείας, καὶ δακρύων κλίνουσι τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας, ὅπερ εἶπον, καὶ προστάτας, καὶ οὐ τῶν παρόντων, καὶ γηΐνων κυρίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανῶν πυλωροὺς ἀνακαλούμενοι, αὐτοῖς τε, καὶ φίλοις, καὶ οἰκείοις, καὶ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ παρ' αὐτῶν εὐχόμενοι σωτηρίαν. Οἱ δὲ κάθηνται ἐκ περιωπῆς ἄνωθεν μεγάλοι μεγαλωστὶ ψηφῖσιν ἢ λίθοις ἢ χρώμασιν, ἔτι δὲ ἀργύρῳ μόνῳ καὶ χρυσῷ εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος τετυπωμένοι, ὥσπερ βασιλεῖς τινὲς, ἢ ἡγεμόνες, ἢ κοινοὶ πάντων δεσπόται κλεῖς ἔχοντες, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ σύμβολον τῆς ἰσχύος, καὶ ἀξίας τοῦ δεδωκότος. καὶ τὰ μὲν τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, ἢ τὰ Ἰουλίου Καίσαρος, ἢ Αὐγούστου, ἢ οὑτινοσοῦν ἄλλου, κἀνταῦθα ἐπὶ τῆς αὐτῶν πατρίδος ὑπὸ τῶν πλείστων ἀγνοούμενα ἀπην-

A tum dixit, id meliori jure hisce temporibus dici queat, eam cæli partem esse, ob hujusmodi incolas. Sed ista quidem prætermitto. Duo autem luminaria, vel soles, aut cælos integros Dei gloriam enarrantes, Petrum, inquam, & Paulum, quorum reliquiæ hic sitæ sunt; & ad quorum monimenta hæc scribo, quis digne admirabitur? quid de totius orbis ad eosdem, veluti communes quosdam præfectos, ducesque, aut præsides concursu dicam? miraculum profecto est videre ab Hispania, sive Iberia & Gallia, insulisque Britannicis, & si quæ ulterius versus occidentem, vel aquilonem distent: tum etiam ex Germania, Sarmatia, & Pannonia, nonnullos vero et- B iam ex Græcia & Asia, & quibuscumque aliis ex locis, (quis enim omnes enumerare posset?) non viros solum cujusvis ætatis & professionis, sed & fœminas per tam longinqua itinera, per tot pericula & labores; per frigus, lutum, pulverem, æstum & molestias huc venientes, ut arcam & loculum, & conditorium Apostolorum, idque eminus & per cortinas ac cancellos adorent, ut pulveri, ac solo, & circumambientibus lapideis ferreisque claustris faciem & capita apponentes, servatores dominosque, &, ut dixi, soles orbis terrarum eos prædicent, ut post tot annos ob prædicationem veritatis, & ab errore ac tenebris conversionem gratias agant, idque in ea urbe, & in illo imperio, ubi ipsi hæc prædican- C tes mortem oppetiere, ubi a veritatis adversariis tanta superstitio, tantusque error introductus fuit; quantus ex idolis, statuis, templisque ipsorum demonstrari potest. Unde edicta contra Christianos per totum orbem ferebantur, & carnifices in eosdem immittebantur. Ubi alio quidem in loco Neronis impii illius homicidæ, alibi vero Diocletiani, alibi Maximiani persecutorum collapsæ jam dejectæque ædes, & mutilæ, ac semifractæ statuæ visuntur. Sed hæc quidem monumenta, licet Imperatorum, & qui istos aliquando sistebant judicio, & ut mancipia tractabant, cursim prætereunt: & quid dico præterire? quin potius infestis calcibus proterunt, & pu- D gnis feriunt, atque, ut dixi, mutilant, conspuunt & subvertunt: hisce autem pauperculis & peregrinis, vel potius servis ac subditis illorum, professione, vitæque instituto, aulæorum tectoribus & piscatoribus quam maximo gaudio & voluptate, aut si malis, cum percussione pectoris, & devotione, lachrymisque capita inclinant. servatores, ut dixi, & præsides, nec præsentium tantum atque terrenorum dominos, sed & cælorum janitores eos vocantes, & sibi, amicis, & familiaribus, atque orbi universo salutem exposcentes. Illi autem edito & conspicuo in loco lapillis tessellatis, vel marmoribus coloribusve, quinetiam argento mero atque auro ad antiquam speciem ma- E jori forma magnifice efformati sedent, tamquam reges vel principes, aut communes omnium domini, claves ligandi solvendique potestatis symbolum gerentes, signumque virtutis & auctoritatis ejus qui potestatem illam dedit. Et populi quidem Romani, aut Julii Cæsaris, vel Augusti, vel cujuscumque alterius monumenta etiam hic in patria ipsorum plurimis incognita, pri-

Edit. Parif. pag. 113.

ſtini decoris flore amiſſo, paſſim collapſa jacent. horum autem florent vigentque per orbem univerſum. Et memoria hic repeto pompam & ſolemne feſtum, quod Londini in Britannia, ipſius externi maris, oceanique inſula, ante biennium, me ac comitatu meo præſente & ſpectante, ab ejus loci incolis hiſce Apoſtolis celebrabatur. Cæſarem vero qui primus eos ſubegit, & cujus caſtella adhuc ibidem extant, alterum quidem ad trajectum; alterum vero dicto in loco ignorant. atque ego quidem exiſtimo & iſta omnia, & Romanum imperium, & Imperatorum monarchiam ac principatum, gentiumque ſubjectionem propterea extitiſſe, ut hæc deinde ſequerentur. Quid vero Apoſtolorum gloriam & venerationem atque honorem in ipſis corporibus, eorumque ſepulchris eis exhibitum admirari & contemplari attinet? id enim ex imperio & principatu Eccleſiæ, & propter principes hoſce in longa ſucceſſorum ſerie videre & admirari licet. nequaquam enim ſub imperio veteris illius Romæ tot Imperatorum edicta, tot plebiſcita, & Senatuſconſulta per tantam orbis terrarum partem prodiiſſe exiſtimo, quot nunc longe lateque ab Eccleſia prodeunt. ea autem ſemper obſignant & confirmant ſigillorum loco effigies & capita Petri & Pauli; qui dicere jam amplius nequeunt: argentum & aurum non eſt mihi. Quis vero opes ab ipſis collatas enumerare poterit? videbor forte nonnullis rem nimium verbis extollere: puto tamen omnes orbis principes quotquot ad noſtram notitiam pervenere, ſimul junctos ex conſuetis ſuis reditibus, boniſque, quorum diſtribuendorum poteſtas jure ad ipſos ſpectat, non poſſe tantum conferre. conferunt autem hæc Petrus & Paulus: & conferre neceſſum eſt: nec ſervare ſibi vellent qui ea conferunt. neceſſum autem eſt Petri & Pauli ſucceſſores, eorumque familiam hæc diſtribuere. & qui ea accipiunt, tamquam a dominis accipere videntur: conferentes autem tamquam domini conferunt. nec quiſquam contradicit: niſi quod nonnulli de rata aut irrita collatione invicem litigent. & hoc ipſum rurſus illos djiudicare, & eorum quæ ipſi fecere, judices ac definitores eſſe oportet: ſæpius autem & ab iis quæ alii conſtituere, provocationem ad eos fieri. Quid autem ſpirituales largitiones, quid nationum judices commemorem? nam in templo SS. Apoſtolorum pro linguarum diverſitate cernere licet hic quidem ſedentem in throno, & auſcultantem confeſſiones eorum, qui ex Britannicis inſulis hanc ipſam ob cauſam acceſſerunt: iſthic eorum qui ex Hiſpania vel Gallia: alibi vero qui ex Dalmatia vel Dacia advenere. hos autem in plateis, vel per urbem, vel in Eccleſia promiſcue alios aliam vocem proferentes audias. Quocirca non tunc ſolum Apoſtoli ſuper duodecim thronos ſedebunt, juxta Chriſti promiſſionem, judicantes duodecim tribus Iſrael: ſed & hoc tempore illi in multis thronis judicum inſtar ſedent, judicantes orbem terrarum: nec ſolum in primitiva Eccleſia, ſed nunc quoque ſua cuique lingua loquuntur, ita ut intelligi queant. Quinetiam decreta & conſtitutiones SS.] Apoſtolorum quaqua-

Edit. Pariſ. pag. 114.

A ϑηκε πανταχοῦ, καὶ ἀπέρρύη· τὰ δὲ τούτων διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἀνθεῖ καὶ θάλλει. Μέμνημαι δὲ τῆς ἐν Λονδινίῳ τῆς Βρετανικῆς ἐπ' αὐτῆς τῆς ἔξω θαλάττης, καὶ ὠκεανοῦ, δεύτερον ἔτος τουτὶ ἐμοῦ, καὶ τῶν σὺν ἐμοὶ παρόντων, καὶ θεωμένων γενομένης αὐτοῖς πομπῆς καὶ πανηγύρεως παρὰ τῶν ἐκεῖ. Καίσαρα δὲ τὸν πρώτως ὑπαγαγόμενον αὐτοὺς, καὶ οὗ φρούρια ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ἐκεῖ, τὸ μὲν ἐπὶ τῆς διαβάσεως, τὸ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἀγνοοῦσι. καὶ ἔγωγε οἶμαι, καὶ ἐκεῖνα πάντα, καὶ τὴν τῆς Ῥώμης ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν Αὐτοκρατόρων μοναρχίαν καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν ὑπακοὴν διὰ ταῦτα γεγονέναι, ἵνα ταῦτα ἀκολουθήσῃ. Τί δὲ χρὴ τὴν ἀξίαν τῶν Ἀποστό-
B λων καὶ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς εὐλάβειαν, καὶ τιμὴν ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις, καὶ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς τάφοις αὐτῶν θαυμάζειν, καὶ ὁρᾷν; ἔξεστι γὰρ τοῦτο ὁρᾷν τε, καὶ θαυμάζειν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοστοῖς μετ' ἐκείνους δι' αὐτούς· οἶμαι γὰρ μηδέποτε ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥώμης ἐκείνης, λέγω τῆς παλαιᾶς, τοσαῦτα θεσπίσματα τῶν Αὐτοκρατόρων ἐκείνων, καὶ τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς, καὶ διὰ τοσούτου μέρους τῆς Οἰκουμένης φοιτᾷν, ὅσα καὶ ὁσαχοῦ νῦν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. εἰσὶ δὲ οἱ θεσπίζοντες ἀεὶ καὶ οἱ κύρια ποιοῦντες διὰ τῶν σφραγίδων αὐτὰ, αἱ εἰκόνες, καὶ αἱ κεφαλαὶ Πέτρου καὶ Παύλου, οὐκέτι δυναμένων
C λέγειν· ἀργύριον ἢ χρυσίον οὐκ ἔστι μοι· τίς δ' ἂν ἀριθμήσειε, τὰ παρ' αὐτῶν διδόμενα; δόξω μὲν ἴσως τισὶ λέγειν ὑπερβολὰς, οἶμαι δὲ συνελθούσας ὁμοῦ πάσας τὰς ἐγνωσμένας ἡμῖν ἀρχὰς ἐκ τῶν ἀπονενεμημένων αὐταῖς ἐξ ἔθους, καὶ ἃ κύριοι κατὰ νόμον διανέμειν, μὴ τοσαῦτα δοῦναι δύνασθαι. διδόασι δὲ ταῦτα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. καὶ ἀνάγκη δὲ ταῦτα διδόναι, οὐδ' ἂν ἐκεῖνα κατάσχοιεν ἑαυτοῖς, οἱ ταῦτα διαδιδόντες. ἀνάγκη δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τοῦ κλήρου τούτων διανέμειν. καὶ οἵτε λαμβάνοντες δοκοῦσι παρὰ δεσποτῶν λαμβάνειν· οἵτε διδόντες ὡσὰν κύριοι διδόασιν. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, πλὴν εἴ τινες κατὰ τὸ δεδόσθαι, ἢ
D μὴ δεδόσθαι, καὶ τίνι δεδόσθαι ἀλλήλοις ἀμφισβητοῖεν. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ δι' ἐκείνους αὖθις ἐπικρίνειν, καὶ τῶν γενομένων παρ' αὐτῶν αὐτοὺς εἶναι κριτὰς καὶ ὁριστάς. πολλάκις δὲ καὶ τῶν παρ' ἄλλων γινομένων εἰς αὐτοὺς τὴν ἔφεσιν διαβαίνειν. Τί δὲ τὰς πνευματικὰς δόσεις, τί δὲ τοὺς τῶν Φυλῶν κριτάς; ἔστι γὰρ ὁρᾷν κατὰ γλώσσας ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, ἐνταῦθα μὲν καθήμενον ἐπὶ θρόνου τὸν ἀκούοντα τοὺς ἀπὸ τῶν Βρετανικῶν νήσων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἥκοντας ἐξομολογουμένους· ἐνταῦθα δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Ἰβηρίας, ἢ Γαλατίας. ἐκεῖ δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Δαλματίας, ἢ Δακίας. αὐτοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ἢ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας συμμιγεῖς, ἄλλους ἄλλην φωνὴν προϊεμένους. καὶ οὐκ
E ἄρα ἐπὶ δώδεκα μόνον θρόνων τότε οἱ Ἀπόστολοι καθήσονται, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, κρίνοντες τὰς δώδεκα Φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ· ἀλλὰ καὶ νῦν οὗτοι κάθηνται ἐπὶ πολλῶν θρόνων, ὥσπερ τινὲς δικασταὶ, κρίνοντες τὴν Οἰκουμένην. καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν κατὰ τὴν αὐτῶν φωνὴν πᾶσι συνετὰ φθέγγονται. καὶ ἔξω τε, ὡς εἶπον, πανταχόσε τὰ τῶν Ἀποστόλων ψηφίσματα,

A καὶ θεαπίσματα διαφοιτᾷ. καὶ δεῦρο πανταχόθεν ἔρχονται πολλῶν ἡμερῶν, ἤδη δὲ καὶ μηνῶν ὁδὸν μηδενὸς διώκοντος αὐτοὺς, κατηγοροῦντες μὲν ἑαυτῶν, ὃ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ τοῖς βουλομένοις, καὶ μέλλουσι δικαίοις εἶναι παραινεῖ, δεξόμενοι τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις, καὶ πληρώσαντες τὰς ἐπιτιμίας. ἐῶ γὰρ τοὺς ἐκ προσταγῆς πόῤῥωθεν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Οἰκουμένης τρέχοντας, ἢ ἀγομένους. Τίς δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγείη τοῦ Πάπα ἀκούων ἐν κοινῷ συνεδρίῳ χρηματίζοντος καὶ χρησμῳδοῦντος; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε ταῦτα ὁρῶν; ἀλλὰ περὶ τούτων, τί χρὴ πλείω λέγειν; ὃ δὲ ἔλεγον, ὅσον ἐστὶ τὰ τῶν Ἀποστόλων λείψανα τῇ πόλει ταύτῃ, πάρεστιν ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ τέλει τῆς πρὸς αὐτοὺς τούτους τοὺς Ῥω- B μαίους, εἰ καλῶς μέμνημαι, Παύλου ἐπιστολῆς ἰδεῖν, ἐν ᾧ τὸν ὅλον λόγον, καὶ τὸ χρυσοῦν σύγγραμμα ἐκεῖνο ὁ χρυσοῦς ὄντως οὐ τὸ στόμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνὴρ ἐκεῖνος καταπαύει, ἐν οἷς ὥσπερ ἐνθουσιῶν δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις λέγει. Ἐβουλόμην τὴν πόλιν ἐκείνην ἰδεῖν, τὴν Ῥώμην λέγων, ἐν ᾗ τὰ καὶ τὰ, περὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐν αὐτῇ ταφῆς καὶ παρουσίας φάσκων. Ἐβουλόμην τοὺς πόδας ἐκείνους, ἐβουλόμην τὰς χεῖρας, ἐβουλόμην ἐκείνας τὰς κεφαλὰς ἰδεῖν. καὶ οὐ παύεται, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, κατὰ μέλη διεξιὼν, καὶ μυριάκις ταὐτὰ λέγων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐῶμεν ἤδη. οὔτε γὰρ κατ' ἐπιστολὴν τοσαῦτα λέγειν, καὶ ὅσα ἂν εἴποιμεν, C οὐδὲν ἂν περὶ τούτων εἴημεν πρὸς ἀξίαν εἰρηκότες ἄλλως τε ἠρξάμην μὲν ὡς ὀλίγα ἐρῶν, ἔλαθον δὲ ἐμαυτὸν σφόδρα ἐκβὰς τοῦ μέτρου. οἷα δὲ ἐπιθήκην τῶν ἐμῶν γραμμάτων, τοῦτο ποιούμενος, θυμηδίας τινὸς χάριν, ταῦτα ἐβουλήθην γράψαι. μάλιστα ὅτι ἐν τοῖς σοῖς πρὸς ἐμὲ γράμμασι, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο εὗρον ἐγκείμενον, ὡς ὀλίγα ἐπιστέλλω. σπεύδω δὲ ταῦτα δοῦναι, μὴ πρὸ τῆς εἰς Βενετίαν αὐτῶν ἀφίξεως, αἱ τριήρεις τῆς πόλεως ἐκείνης φθάσωσιν ἀναχθεῖσαι. ἀλλ' ὄντως ἐν παντὶ πράγματι ἐκεῖνο ἐστὶ μᾶλλον δύσκολον, οἰκείως τε ἄρξασθαι, καὶ δεόντως τελευτῆσαι. καὶ τὸ ὅλον δὲ ἁπλῶς τοῖς ἄκροις ὁρίζεται καὶ μορφὴν λαμβάνει. καὶ D πολλοὶ ὥσπερ ὅθεν δεῖ ἄρξασθαι οὐκ ἴσασιν, οὕτως οὐδ' ὅπου δεῖ τέλος ἐπιθεῖναι. ἀνάγκη δὲ τούτους ἀρξαμένους ἀεὶ λαλεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ τοσοῦτον χρόνον τὸν τρόπον τοῦτον πρὸς τὸ σὸν ὕψος ἐσιώπησα, ὥστε μόλις ποτὲ αὖθις ἀρξάμενος οὐ δύναμαι ταχέως λῆξαι. Συγγνώση δέ μου ὥσπερ ἐν τοῖς φθάσασι τῇ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον μέχρι τινὸς τοῦ λέγειν, σιωπῇ, οὕτω νῦν τῇ πολυλογίᾳ, ἄλλως τε, καὶ περὶ τοιούτων πρὸς σὲ λέγοντος ἀνάγκη γε μὴν τέλος ἐπιθεῖναι. Οὐ βούλομαι δὲ ὅμως διὰ τοῦτο τὴν ἡμετέραν Πόλιν ἀδικῆσαι. ἀδικοίην δ' ἂν αὐτὴν ἐν τούτοις λήξας. Ἐγὼ γὰρ ταῦτα ὁρῶν, ὅσα ἐν οἰκοδομίαις καὶ αὐτοφυέσι κάλλεσι καὶ χειροποιήτοις εἶπον, ἄγαμαι μὲν τῆς ποτὲ μεγαλοπρεπείας E καὶ δυνάμεως τὴν πόλιν, καὶ χαίρω ἐπὶ τούτοις μάλιστα ὅτι σφόδρα ὅμοια τοῖς παρ' ἡμῖν ὁρῶ. καὶ αὐτὴ δὲ, ὡς οἶσθα, ἡ τινῶν ὁμοιότης μόνη τέρπειν πέφυκεν, ὅταν τινὰ σφόδρα ὅμοια ὁρῶμεν. μάλιστα ὅταν υἱὸν πατρὶ, ἢ θυγατέρα μητρὶ, ἢ ἀδελφοὺς ἀλλήλοις βλέπωμεν ἐμφερεῖς εἶναι. καὶ τούτους μᾶλλον εἰ τύχοιεν ἡμῖν ὁπωσοῦν προσήκοντες.

A versum, ut dixi, foras prodeunt: & huc undiquaque non solum multorum dierum, sed & mensium itinere confluunt nemine persequente, accusantes semetipsos, quod Plato in Gorgia eos, qui justi evadere cupiunt, facere præcipit, ut sententia istorum recepta injunctam pœnam opere expleant. nihil enim de iis dico, qui ex præcepto inde *Edit. Paris. pag. 115.* ab ultimis terræ finibus vel ultro accurunt, vel inviti pertrahuntur. Quis vero non obstupescat dum in publico consistorio Papam responsa dantem & oracula fundentem audit? quis non admiretur dum ista videt? sed quid plura de his dicere attinet? id vero quod de Apostolorum reliquiis dicebam quantum huic Urbi conferant, videre li- B cet ex Commentariis Chrysostomi in epistolam Pauli ad hos ipsos Romanos, si recte memini, sub finem; ubi vir non solum ore, sed & animo vere aureus, totum sermonem & aureum illud scriptum concludens, veluti divino furore concitatus, bis terve & sæpius exclamat: Cuperem videre urbem illam, Romam scilicet: in qua hæc & alia de Apostolis corporumque eorum sepultura, & præsentia referuntur: cuperem illos pedes cuperem manus, cuperem capita videre. Nec cessat, instar eorum qui impotenti amore laborant, singula membra recensere; & sexcenties eadem dicere. Sed hæc quidem nunc missa faciamus; neque enim litte- C rarum modus tam prolixum sermonem admittit: & qualiacumque tandem dixerimus, nihil de iis pro dignitate dixisse videbimur: tum vero pauca duntaxat principio dicturus eram: sed non observavi me longius modum excessisse. Hæc autem velut appendicem litterarum mearum animi oblectandi gratia scribere volui: præsertim cum in tuis ad me litteris id quoque inter alia positum repererim, quod parum scribam. Hasce autem litteras dare festino, ne antequam Venetias perveniant, ejus civitatis triremes jam discesserint. Sed profecto in hujusmodi re id longe difficillimum est, recte incipere, & bene finire: nam tota res extremitatibus de- D finitur, & formam inde accipit. & multi ut nesciunt unde incipiendum, ita neque ubi finis imponendus sit, quos, postquam cœperint, semper loqui necessum est. Ego autem tanto temporis spatio isto modo apud Celsitudinem Tuam silui, ut cœpta vix tandem iterum oratione cito desinere nequeam. Sed ut in præteritis intermissæ orationis silentio, ita nunc loquacitati meæ ignosces. Sed cum hujusmodi rebus apud te expositis finis necessario faciendus sit: nolo tamen propterea nostræ civitati injuriam facere. facerem vero si in hisce desinerem. Ego enim oculis hæc perlustrans, quæ de structuris & nativis ac arte paratis ornamentis dixi, E admiror equidem priscam illius Urbis magnificentiam & potentiam, & iisdem delector: præsertim quod iis quæ apud *pag. 116.* nos extant, perquam similia esse videam: scis enim vel solam quarumdam rerum similitudinem delectationem conjunctam habere, ubi quædam persimillima videmus, præsertim dum filium patri, vel filiam matri, aut fratres sibi invicem similes esse conspicimus; idque multo magis si nos propin-

quitate quadam contingant. Existimo autem nostram urbem habere, & ea quidem non pauca, quæ delectare aliquem possint, præsertim hominem patriæ amantissimum, dum a suis peregre abest. neque enim ullam umquam filiam matri adeo per omnia similem fuisse arbitror, quam illa huic. Et hæc licet ita se habeant, (nullam enim matri invidiam suboriri puto dum filia laudatur: ut econtra filiam matris laudibus invidere iniquum est.) nostram tamen palmam obtinere existimo: nam veteres quantum licet inter se comparo. Quid enim vel natura, vel ars in hac Urbe produxit, quod & apud nos non existeret? tum reliquiæ ipsæ reliquiis similes. Si qua enim in te hæc excellere videatur, nobis quoque non desunt alia quæ iis opponamus. Nam multa apud nos fuere, & sunt quoque hodie, quæ in ea non reperias: tum vero plurima in melius provecta fuere. idque non immerito. hæc enim ad nullum omnino proprium exemplar respiciens id satis habebat, ut cæteras omnes excelleret: illa autem hanc exempli instar intuens, & veluti ad primarium exemplar, ut satis superque perspicere licet, elaborata, multa & meliora & splendidiora produxit. nam hominum opera ubi cum aliis certant pulchriora evadere possunt: & parentum pulchritudo pulchritudinem liberorum, ut & magnitudo magnitudinem, majorem ut plurimum producit: quod in matribus præsertim, non hominum dumtaxat, sed & aliorum animantium fieri audimus. Quocirca non mirandum est, si cum ea magnitudine & pulchritudine sit prædita, majorem & pulchriorem produxerit. hæc enim matris laus est. Sicut vice versa matris pulchritudo filiæ pulchritudinem auget. nec aliam cum alia, sed ipsam quodammodo cum semetipsa, novam, scilicet Romam cum veteri comparare licet. ita ut iniquos in hujusmodi rebus arbitros esse nequaquam oporteat, præcipue nos, qui & illius & hujus bonorum particeps sumus: illius scilicet filii, hujus nepotes. Sed utraque nobis gloriandum est; quemadmodum illi solent qui nobilitatem suam ad plures referunt, nec parentes solum magnos pulchrosque, sed & majores atque cognatos istiusmodi, aut fortassis etiam meliores possunt recensere. Parentibus autem maximopere exoptandum est, ait ille, ut a liberis vincantur, quod in his quoque nos suspicari oportet, quocirca admodum quidem pulchram & formosam matrem esse ajo: filiam tamen multo pulchriorem, ut nec isti alterius metropolim & matrem; nec huic alterius coloniam filiamque esse, nec umquam, sicut modo dixi, tanta in matre & filia, quanta in hisce, similitudo fuerit. ita ut hujus pulchritudo, instar ignis aut radii aliunde accensi ab illa acceperit augmentum. Nam si nihil aliud nobis dicendum suppeteret, situs ille versus utramque continentem, Europam dico, & Asiam; & connexio septentrionalis & meridionalis maris, ita ut hinc continentium, isthinc æquorum, vel potius utrotumque beneficio orbem terrarum gentesque illius, tamquam communi quodam vinculo conjungat, rursumque a se invicem secludat ipsa vel-

Edit. Paris. pag. 117.

A καὶ νομίζω δὲ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι, καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ὀλίγον, ὃ τέρπειν δύναται ἄνθρωπον μάλιστα φιλόπατριν, τῶν οἰκείων ἀποδημοῦντα. οἶμαι γὰρ μηδεμίαν πώποτε θυγατέρων μητρὶ οὕτως ἀκριβῶς, ὥσπερ ἐκείνην ταύτῃ, ὁμοίαν γεγενῆσθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων τοιούτων ὄντων, (οὐ φθόνος γὰρ οἶμαι μητρὶ θυγατρὸς ἐπαινουμένης· ὥσπερ αὖ οὐδὲ τοὐναντίον δίκαιον, θυγατρὶ φθόνον ἐγγίνεσθαι μητρὸς ἐγκωμιαζομένης,) ἡγοῦμαι νικῆσαι τὴν ἡμετέραν. τὰς παλαιὰς γὰρ ὡς ἔνεστι παραβάλλω, τί γὰρ ἐν ταύτῃ εἴτε τῶν φυσικῶν, εἴτε τῶν τεχνητῶν γέγονεν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν; καὶ τὰ λείψανα δὲ αὐτὰ τοῖς λειψάνοις ὅμοια. εἰ γὰρ καὶ ἐπί τινων αὕτη δοκεῖ πλεο-

B νεκτεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις αὖ ἔχομεν ἡμεῖς ἕτερα ἀντιτιθέναι. πολλὰ δὲ γέγονε καὶ ἔστι παρ' ἡμῖν, ἃ μὴ καὶ παρ' αὐτῇ. καὶ πλείω δὲ ἀληθῶς ἐπὶ τὸ βέλτιον προενήνεκται. εἰκότως αὕτη μὲν γὰρ πρὸς οὐδὲν παράδειγμα τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν ἴδιον ἀφορῶσα, ἠρκεῖτο τῇ κατὰ πάντων ἁπλῶς ὑπεροχῇ. ἐκείνη δὲ πρὸς παράδειγμα ταύτην βλέπουσα, καὶ ὥσπερ πρὸς ἀρχέτυπον, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ταύτην γινομένη, πολλὰ πρὸς βέλτιον καὶ λαμπρότερον προενήνεγκεν. ἔργα δὲ ἀνθρώπων ἄλλοις ἁμιλλώμενα δύνανται ἐπὶ τὸ κάλλιον προβαίνειν· καὶ κάλλη δὲ γονέων κάλλεσι τέκνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τὸ βέλτιον συμβάλλεται, καὶ μεγέθεσι με-

C γέθη, μάλιστα ὡς ἀκούομεν μητέρων οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων. Οὐδὲν τοίνυν θαυμαστὸν, οὕτω μὲν μεγάλην, οὕτω δὲ ἄρα καλὴν οὖσαν, μείζω καὶ καλλίω τετοκέναι· καὶ τοῦτο δὲ τῆς μητρὸς αὖ ἔπαινος γίνεται. καὶ τὰ τῆς μητρὸς αὖ κάλλη προστίθησιν τοῖς τῆς θυγατρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλην παρ' ἄλλην, ἀλλ' αὐτὴν τρόπον τινὰ παρ' ἑαυτὴν, τὴν νέαν παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην παραβάλλειν. ὥστε οὐ χρὴ κακοὺς διαιτητὰς ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἡμᾶς μάλιστα, οἳ καὶ τῶν ἐκείνης ἀγαθῶν καὶ τῶν ταύτης κληρονομοῦμεν. τῆς μὲν υἱοὶ, τῆς δὲ υἱωνοὶ τυγχάνοντες. ἀλλὰ δεῖ μᾶλλον ἐπ' ἀμφοτέραις

D καλλωπίζεσθαι, ὥσπερ οἱ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν πρὸς πλείους ἔχοντες ἀναφέρειν, καὶ οὐ γονεῖς μόνον μεγάλους καὶ καλοὺς, ἀλλὰ καὶ προγόνους τοιούτους ἢ ἐγγὺς, ἴσως δὲ καὶ ὑπερέχοντας δυνάμενοι καταλέγειν. γονεῦσι δὲ αὖ εὐχῆς ἔργον, ὥστις ἔφη, παίδων ἡττᾶσθαι. ὥστε δίκαιον ἡμᾶς ἐν τούτοις ὑποπτεύειν. Λέγω τοίνυν καλὴν μὲν σφόδρα καὶ ὡραίαν γενέσθαι τὴν μητέρα. καλλίω δὲ πολλοῖς εἶναι τὴν θυγατέρα· μήτε μὴν ταύτην προσήκειν ἄλλης μητρόπολιν καὶ μητέρα εἶναι. μήτε ἐκείνην ἄλλης ἀποικίαν καὶ θυγατέρα· μήτε μὴν ἐν μητρὶ καὶ θυγατρὶ, ὅπερ ἔφην, ὅσην ἐν ταύταις ποτὲ ὁμοιότητα γενέσθαι· τόγε μὴν ταύτης κάλλος,

E ὥσπερ τινὸς πυρὸς ἢ ἀκτῖνος ἐξάψιν, ἀπ' ἐκείνης ἐπίδοσιν εἰληφέναι. εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον λέγειν ἔχομεν, ἀλλ' ἡ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἠπείρους, τήντε Εὐρώπην λέγω καὶ Ἀσίαν, θέσις, ἀλλ' ἡ συνάφεια τῆς τε ἀρκτώας καὶ μεσημβρινῆς θαλάσσης, ὥστε τῇ μὲν διὰ τῶν ἠπείρων, τῇ δὲ διὰ τῶν θαλασσῶν, μᾶλλον δὲ δι' ἀμφοτέρων, ὥσπερ ἐν κοινῷ τινὶ συνδέσμῳ συνάπτειν καὶ κλείειν αὖθις ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ἐπὶ πυ-

λῶν

λῶν ἱσαμένων, τὴν οἰκουμένην, καὶ τὰ ἐπὶ ταύτης A
ἔθνη, τίσιν οὐκ ἂν δόξειε μόνον χρήσιμον καὶ ὡραῖον,
ἀλλὰ καὶ βασιλικὸν εἶναι; ὅγε μὴν λιμὴν, νικῶν οἶ-
μαι τοὺς ἁπανταχοῦ μεγέθει καὶ ἀσφαλείᾳ, πάσας ἂν
τὰς ἁπανταχοῦ πώποτε γινομένας τριήρεις καὶ ὁλκά-
δας οἷός τε ὢν δέξασθαι· τὸ δὲ κύκλῳ καθ' ὅλην
ὡς εἰπεῖν ἑαυτὴν θάλασσάν τε καὶ ἤπειρον πανταχό-
θεν ἔχειν, ὥστε τὴν αὐτὴν πάντη τε ἤπειρον καὶ νῆ-
σον εἶναι, πρόσγειόν τε τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ πελαγίαν·
ὁ δὲ τῶν τειχῶν στέφανος ἀληθῶς καὶ κύκλος οὐκ οἶδα
ἐν τίνι δυναμένων λείπεσθαι τῶν Βαβυλωνίων· ἡ δὲ
τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων πυκνότης καὶ τὸ μέγεθος καὶ ὕ-
ψος, ὥστε ἕκαστον, εἰ καὶ μόνος ἦν δήπου, καθ' ἑ-
αυτὸν ἀντ' ἄλλης τινὸς ὅλης οἰκοδομῆς δύνασθαι θαῦ- B
μα παρέχειν τοῖς θεωμένοις. ὧν δὴ καὶ μόνων τῶν ἀνα-
γουσῶν εἰς αὐτὰ κλιμάκων ἄξιον εἶναι θαυμάσαι τὸ
μέγεθος, καὶ τὸν ὄγκον, καὶ οἰκοδομήν· αἱ δὲ τῶν
τειχῶν πύλαι, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων λαμ-
πρότης· τό δὲ πρὸ τοῦ τείχους τεῖχος ἕτερον, ἑτέ-
ρᾳ πόλει μόνον ἂν ἀντὶ ἐρύματος ἀσφαλοῦς ἀρκέ-
σαι· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ τούτοις τάφρων διωρυχὴ καὶ
οἰκοδομὴ, καὶ τὸ τούτων εὖρος τε καὶ ὕψος, τὸ δὲ πλῆ-
θος τῶν ἐν αὐταῖς ὑδάτων· ὥστε ᾧ μέρει μόνον ἐλεί-
πετο, καὶ ταύτῃ δοκεῖν πελαγίαν τὴν πόλιν εἶναι διὰ
τούτων, ὥσπερ αὖ ἐν ᾧ μέρει πελαγία φαίνεται,
πρόσγειον διὰ τῶν νήσων· ὥσθ' ὅπερ εἶπέ τις περὶ
τῆς Ἀθηναίων πόλεως καὶ παραπλεῖν αὐτὴν δύνασθαι C
καὶ περιπλεῖν, καὶ πεζεύειν, ταύτην δὲ δίχα πε-
ζεύειν, καὶ αὖθις πελαγίους εἶναι διὰ ταύτης, τίνι
δύναται καταλιπεῖν ὅλως ὑπερβολήν; μᾶλλον δὲ τί-
νι συγχωρῆσαι δύναται, ἐγγὺς αὐτῆς ἐλθεῖν ἢ ἐξι-
σωθῆναι; Τάγε μὴν ἔνδον ἦν οὕτως ἄξια τῶν τειχῶν
καὶ τοῦ παραδείγματος πρὸς ὃ τὴν ἀρχὴν ὡς εἶπον γέ-
γονε καὶ τῆς μητροπόλεως, καὶ μητρὸς, καὶ τῆς ἀξίας, καὶ
δυνάμεως τῶν οἰκισαμένων. δύο γὰρ τὰ δυνατώτατα,
καὶ φρονιμώτατα ἔθνη, τὸ μὲν τότε ἄρχον, τὸ δ' εὐθὺς ἄρ-
ξαν πρὸ ἐκείνου, καὶ πάσῃ τέχνῃ, καὶ φιλοτιμίᾳ, καὶ ἁβ-
ρότητι κομῶντα, Ῥωμαῖοί τε, καὶ Ἕλληνες, συνελθόν-
τα, ταύτην πεποιήκασι, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθ- D
νεσι, καὶ τοῖς ἐκείνων εἰς αὐτὴν ἐχρήσαντο πρὸς ὑπη-
ρεσίαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐξελέξαντο τόπον ἔδαφος τῇ
πόλει, ἄξιον τῆς μελλούσης πόλεως, ἣν ἐβάλοντο
κατὰ νοῦν, καὶ τῆς ἡγεμονίας. ὅπως ἐπὶ ταύτης κα-
θήμενοι ἔχωσιν εὐφυῶς κυβερνᾷν πᾶσαν τὴν οἰκουμέ-
νην. ἐξελέγοντο δὲ ἄρα ταύτην οὐ μόνον πρὸς κυβέρ-
νησιν τῆς οἰκουμένης πάσης, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης ὡς
εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης, ἅτε κύριοι ταύτης ὄντες,
καὶ μὴ ἀγνοοῦντες ὃ κατ' ἀρχὰς τῇ Ῥώμῃ καὶ πολλαῖς
ἄλλαις τῶν πόλεων ἐνδόξοις ἀπὸ τύχης γινομέναις οὐ
συνέβη. ἀλλὰ κατ' ἄλλας τύχας ἢ αἰτίας ὡς ἔτυ-
χεν ἄλλαι ἀλλαχοῦ γενόμεναι, εἶτα αὐξηθεῖσαι, E
οὐ δίκαιον ἔκριναν ἐκλιπεῖν αὐτὰς καὶ τὴν οἴκησιν πρὸς
τὸ βέλτιον ἀμεῖψαι· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπὸ τῆς τέχνης
ὡς οἷόν τε ἦν ἐπήνεγκαν παραμυθίαν. τοῖς δὲ ἀπὸ
τῆς χώρας, καὶ τῆς θέσεως ἠγάπησαν. ἔνιαι δὲ καὶ
διὰ τέλους, ἠνείχοντο παρὰ τῆς φύσεως τοῦ τόπου
ἀηδιῶν πολλῶν· ὥστε μὴ πᾶσιν εἶναι καλὰς, ἀλλὰ
τοῖς μεγίστοις ἐλαττοῦσθαι· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν
κατ' ὀλίγον αὐξανομένων οἰκιῶν συμβαίνει. ἡ δὲ
ἡμετέρα πρῶτον αὐτὸ τοὔδαφος, ὡς εἶπον, τοιοῦ-

ut ad portas ſita, quibus quæſo id non
utile ſolum & pulchrum, ſed etiam
regium non videretur? nam portus meo
judicio cæteris totius orbis magnitudi-
ne & ſecuritate antecellens, omnium
ubivis locorum contextarum triremium
naviumque capax: tum quod tota, ut ita
dicam, mari & continenti circumcir-
ca cingitur, ita ut eadem & continens
undique, & inſula item terreſtris ſimul
atque maritima ſit. mœnium quoque
corona revera & ambitus, qui neſcio an
ulla in re Babyloniis cedere poſſit: &
turrium in iiſdem frequentia, magni-
tudo & altitudo; ita ut quælibet earum
ſi vel ſola eſſet, præ quavis alia inte-
gra ſtructura admirationem ſpectatori-
bus incutere queat: cum vel ſola gra-
duum quibus conſcenduntur magnitu-
do, craſſities, & ſtructura admiratione
digna ſit: tum vero mœnium, portæ
turriumque in iis eminentium ſplen-
dor: & pro mœnibus antemurale, quod
ſolum alteri civitati pro ſecuro muni-
mento ſufficeret: tum adhuc foſſarum
egeſtio & ſtructura, earumque latitu-
do & profunditas, & aquæ in iiſdem
copia: ut qua tantum parte ea deerat,
iſthic quoque illius beneficio, urbs ma-
ritima videatur: quemadmodum vice
verſa, qua parte maritima eſt, propter
inſulas vicinas continenti adhærere vi-
deatur: ut quod de Athenienſium civi-
tate quidam dixit, eam & præternaviga-
ri & circumnavigari pedibuſque circui-
ri poſſe, hæc etiam gemino ambitu cir-
cuatur, eademque nihilominus pro- *Edit. Pariſ.*
pter aquæ copiam maritima ſit: hæc, *pag. 118.*
inquam, omnia quid reliquum faciunt
quo ſuperari a quoquam poſſint? quin
potius quo ſaltem accedi de proximo
poſſint & exæquari? interiora autem
urbis mœnibus & exemplari ad quod
principio extructam fuiſſe dixi, & me-
tropoli matrique tum conditorum glo-
riæ & potentiæ omnino reſpondebant.
Duæ enim potentiſſimæ prudentiſſi-
mæque gentes, quarum altera tunc
temporis imperium obtinebat, altera
paulo ante obtinuerat, omni artium &
ambitionis, deliciarumque genere ex-
cellentes, Romani, inquam, & Græ-
ci conjunctis ſtudiis hanc perfecerunt,
atque ea in ſe & reliquarum gentium
omnium & ſuorum opera ac miniſterio
fuerunt uſi. & principio quidem locum
urbi condendæ elegerunt dignum ſane
& urbe quam animo moliebantur & im-
perio, ut in ea reſidentes totum terrarum
orbem commode regere poſſent. Ele-
gerunt igitur hanc non ſolum ad orbis
univerſi gubernationem, ſed etiam ex
orbe univerſo, tamquam ejuſdem Do-
mini, nec ignorantes quid urbi Romæ
multiſque aliis celeberrimis civitatibus,
quæ fortuito cœperunt, in principio
non obtigerit. nam cum aliæ aliis in lo-
cis diverſos ob caſus cauſaſve extitiſ-
ſent, auctæ deinceps iniquum judica-
runt deſerere ſedem ſuam, & in melius
mutare: ſed quantum licuit remedium
ab arte adhibuerunt; loci autem ſituſ-
que qualitatem boni conſuluerunt. aliæ
vero multas incommoditates ex loci
natura provenientes perpetuo ſuſtinue-
runt, ita ut non omni commoditatum
genere abundarent, ſed maximis de-
ſtituerentur: quod etiam in ædibus quæ
ſenſim ampliores fiunt, contingit. No-
ſtra autem Urbs primo ſolum ipſum,

ut dixi, hujusmodi nacta est ex libere dijudicantium eligentiumque arbitrio, quale ad omnem delectationem & commodum, dignitatemque ei quæ orbis imperium habitura esset, conveniebat. Nec falsos fuisse etiam experientia ipsa nobis jam ostendit. Deinde omnes artes ad exornandam eam contulerunt divites statim sumptuose, magnates magnifice, & reges regie ædificantes. Quomodo enim homines ex tali urbe talibusque ædibus profecti incommode, & sordide habitare potuissent? posteriores autem semper imitabantur priores, quod in structuris præcipue fieri solet. Quapropter natura Marmoream insulam ante januas ipsas ad ædificandum eis præparavit: veluti non ignara qualis urbs quibusque auctoribus isthic excitari debebat: & materiam atque apparatum ad pulchritudinem dignitatemque ejus necessarium jam autem seponens. At illi nequaquam contenti marmore candido, & Thessalicis, Pariisque, & Peloponnesiacis illis variegatis lapidibus, etiam ex Arabia & Ægypto, tum ex Libya & Marmarica, quin imo ex ipsa torrida mundi regione ad hujus exædificationem saxa erui curabant. ita statim fundabant domus, quæ ob magnitudinem oppida integra esse poterant. templa autem hujusmodi struebant, ut humana arte & ab hominibus structa vix credas. Quod cum ex pietate in Deum fuerit profectum, recte ab ipsis factum fuit. Si enim sacrilegorum atque impiorum hominum tot ac talia fuerint, quotnam & qualia eorum esse oportebat qui verum numen colunt? & si dæmoniis a suis cultoribus hujusmodi ædificia extructa atque oblata fuere, quænam Servatori nostro grati animi monimenta offerenda erant quod ab iisdem nos liberasset? sed omitto hæc, omitto etiam tecta & operta ambulacra, quæ per omnem urbem quondam ostendebantur: ita ut totam sine luto vel liceret peragrare. omitto etiam columnas ex uno solidoque saxo, quarum singulæ turrim vel castellum aliquod non male constituere possent. Transeo porticus, bases statuarum, & pyramides: prætermitto regiarum ædium in diversis urbis partibus multitudinem, magnitudinemque & pulchritudinem, item theatra, castra, prætoria, circos, gymnasia, hyppodromos: ut & navalia & moles mœnibus portubusque objectas: tum fossas & fundamentorum ac murorum substructiones usque ad mare porrectas, & opportunas ex quavis parte navibus recipiendis stationes: quinetiam turres in medio maris & profundo pelago, & in ipso reciprocantium fluctuum vorticoso æstu, & in turribus hisce dulces aquas. Præter hæc sublimes & pensiles per murorum arcus aquarum ductus, quos fluvios aerios appellare possis, ex locis remotioribus ad aliquot dierum iter, ut ajunt, perductos: tum perfossa obstantium montium dorsa. Omitto etiam receptacula & cisternas quibus aquæ istæ primum excipiuntur: quæ ad aquæductus maris vel stagni instar obtinent: quarum aliæ tectis adopertæ visum latent, aliæ in propatulo & apertæ scaphis navigari possunt. earumque nonnullæ jam intus sub convexo fornicum, aliæ superius in tectis maxi-

Edit. Paris. pag. 119.

A τῶν κρινόντων, καὶ αἱρουμένων ἔσχε κατ' ἐκλογὴν, οἵαν ἔπρεπε πρὸς πᾶσαν τέρψιν τε, καὶ χρείαν, καὶ ἀξίαν τῇ μελλούσῃ τῆς οἰκουμένης ἄρξειν εἶναι. ὅτι δὲ καλῶς ἔκριναν, δείκνυται καὶ ἡμῖν νῦν ἀπὸ τῆς πείρας. εἶτα τὰς ἁπανταχόθεν τέχνας, εἰς καλλωπισμὸν αὐτῆς συνήνεγκαν, εὐθὺς πλούσιοι πλουσίως, καὶ μεγάλοι μεγάλως, καὶ Βασιλεῖς βασιλικῶς οἰκοδομοῦντες. πῶς δὲ ἔμελλον ἀπὸ τοιαύτης πόλεως, καὶ τοιούτων οἰκιῶν ἐλθόντες φαύλως καὶ σμικροπρεπῶς οἰκήσειν; οἱ δεύτεροι δὲ ἀεὶ ἐμιμοῦντο τοὺς προτέρους. ὅπερ ἐπὶ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα συμβαίνει. προπαρασκεύασε δὲ ἄρα ἡ φύσις αὐτοῖς καὶ τὴν πρὸ τῶν θυρῶν εὐθὺς μαρμαρίνην νῆσον πρὸς τὰς B οἰκοδομίας. ὥσπερ εἰδυῖα, οἵα πόλις καὶ παρ' οἵων ἔμελλεν ἐκεῖ κτισθήσεσθαι, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἀποσκευὴν πρὸς τὸ ἐκείνης κάλλος, καὶ τὸ ἀξίωμα συμβαίνουσαν προαποτιθεῖσα. τοῖς δὲ ἄρα οὐκ ἤρκεσε τὸ τῆς λευκῆς μαρμάρου οὐδὲ τῶν ἀπὸ Θετταλίας, καὶ Πάρου, καὶ Πελοποννήσου λίθων τύπων τῶν ποικίλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Ἀραβίας, καὶ Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Μαρμαρικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς διακεκαυμένης τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ταύτης ὠρύττοντο· ὥστε ἐπήξαντο μὲν εὐθὺς οἰκίας, οἵας ἤρκεσαν ἂν πόλεις εἶναι τῷ μεγέθει. ἐδείμαντο δὲ ναοὺς, οἵους ἀπιστεῖσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ παρ' ἀνθρώπων γεγενῆσθαι. ἤδη καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσε- C βείας συμβαλλομένης, καλῶς τοῦτο ποιούσης. εἰ γὰρ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ἀθέων γεγόνασι τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, ποίους τινὰς καὶ πόσους ἐχρῆν εἶναι τοὺς τῶν τὸν ἀληθῆ Θεὸν σεβόντων; καὶ εἰ τοῖς δαιμονίοις παρὰ τῶν ἐκείνοις δουλευόντων δεδόμηνται, καὶ προσήνεκται τοιαῦτα, τίνα ἔδει τῷ σωτῆρι χαριστήρια τῆς ἀπ' ἐκείνων ἀπαλλαγῆς προσενεχθῆναι; Ἀλλ' ἐῶ ταῦτα, ἐῶ δὲ σκεπαστοὺς, καὶ φρακτοὺς δρόμους διὰ πάσης ποτὲ τῆς πόλεως διικνουμένους· ὥστε ἐξεῖναι ἄνευ πηλοῦ καὶ ἀκτῖνος πᾶσαν διϊέναι. ἀφίημι δὲ μονολίθους κίονας, πύργον, ἢ φρούριον ἕκαστον αὐτῶν καλῶς εἶναι δυναμένους. παραλείπω δὲ στοὰς, καὶ στηλῶν βά- D σεις, καὶ πυραμίδας. ἀφίημι δὲ βασιλείων ἄλλων κατ' ἄλλα μέρη τῆς πόλεως. πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος, καὶ θέατρα, καὶ στρατήγια, καὶ ἀγωνιστήρια, καὶ γυμνάσια, καὶ ἱπποδρόμους· ἔτι δὲ νεώρια, καὶ προχώσεις τειχῶν, καὶ ὅρμων, καὶ διώρυχας, καὶ τὰς προβεβλημένας τῶν θεμελίων, καὶ τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθους, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ἐκ παντὸς μέρους νεωσοίκους. καὶ τοὺς ἐν μέσῳ τῆς θαλάττης, καὶ τοῦ πελάγους, καὶ τοῦ βυθοῦ, ἐπὶ τῆς δίνης αὐτῆς, καὶ τῆς παλιρροίας πύργους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γλυκέα ὕδατα. πρὸς δὲ τούτοις ἀγωγοὺς ὑδάτων, ὑπογείους καὶ κρεμαστοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἀερίους ποταμοὺς λέγεσθαι δυναμένους, E πόρρωθέν ποθεν ἐκ μακροτάτου διαστήματος ἡμερῶν ὁδὸν, ὥς φασιν, ἀφικνουμένους· καὶ τὰς τῶν μεταξὺ παρεμπιπτόντων ὀρῶν διώρυχας, καὶ τὰς ὑποδεχομένας πρότερον τούτους δεξαμενὰς, θαλασσῶν, ἢ λιμένων λόγον πρὸς ἐκείνους τότε γε ἐχούσας, τὰς μὲν καταστέγους καὶ ἀφανεῖς, τὰς δὲ ἀναπεπταμένας καὶ φανερὰς ὁλκάσι δυναμένας πλεῖσθαι. ὧν ἔνιαι νῦν αἱ μὲν ἐπὶ τὰ κύτους ἔνδον, αἱ

δὲ ἄνω ἐπὶ τῶν στεγῶν μέγιστα δένδρα τρέφουσι, καὶ A τοῖς ἔχουσιν ἀρκοῦσιν ἀντ' ἀγρῶν, καὶ κήπων εἶναι· καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς κιόνων καὶ ἀψίδων· ἄλλας δὲ αὖ ὑπογείους καὶ ὀρυκτὰς πᾶσαν τὴν πόλιν ὑπερῷον καὶ κρεμαστὴν, καὶ τὰ κάτω διάκενον ποιούσας, καὶ τοὺς δημοσίους ὑπονόμους, ἃ καὶ παρὰ τῇδε πλεῖστα. Τί δὲ περὶ λουτρῶν ἂν λέγοιμι; ὧν τὸ ἱστορούμενον ἐν αὐτῇ γενέσθαι πλῆθος ἀπιστεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ κρηνῶν ὑδάτων, ἃ κατ' οἰκίαν τε καὶ διὰ τῆς πόλεως ἐχεῖτο; τί δὲ περὶ τῶν προαστείων, τῷ μὲν μεγέθει ἡμερῶν ὁδὸν οὐκ ὀλίγων ἐκτεινόντων, τῷ δὲ κάλλει, καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ τῇ κατασκευῇ τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως κατὰ πᾶν εἶδος ἁμιλλωμένων; ἀπὸ γὰρ Ἀβύδου, καὶ Σηστοῦ, καὶ Ἑλ- B λησπόντου μέχρι Θρακίου Βοσπόρου, καὶ Ἱερῶν, καὶ Κυανέων, εἴτε ἀπὸ τῆς Ἀσίας, εἴτε ἀπὸ τῆς Εὐρώπης κύκλῳ τὴν Προποντίδα, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κυκλάδας τῇ πόλει νήσους, καὶ τὸ κέρας τοῦ λιμένος, καὶ ὅσον ἄνωθεν μέχρι φάρου περιιοῦσι, συνεχῆ προάστεια ἦν τῇ πόλει. ὧν εἴ τις τοὺς ναοὺς, καὶ τὰς οἰκοδομὰς βούλοιτο καταλέγειν, ἱστορίαν ἂν καὶ ταύτην οὐ σμικρὰν ἀναγκάζοιτο συγγράφειν: καὶ αὐτὰ δὲ τὰ προάστεια, οὐκ ὀλίγῳ μέρει διὰ τοῦ μακροῦ λεγομένου τείχους ἀπὸ τῆς κάτω θαλάττης εἰς τὴν ἄνω καὶ τὸν Εὔξεινον διήκοντος πόλις ἐγίνετο, ὑπαρχία δυναμένη εἶναι· τῷ μεγέθει τοσαῦτα περικλείουσα, ὅσα ἐν ὁμοῦ πάσαις ταῖς ἄλλαις C ἔργον ἦν ἴσως εὑρεῖν. αὐτὸ δὲ τὸ μακρὸν τεῖχος, οὐ μακρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πλατὺ τεῖχος δικαίως καὶ ὑψηλὸν κατ' ἐπωνυμίαν ἠδύνατο καλεῖσθαι. Τοσοῦτον μὲν ὂν, ὥστε εἰ καὶ τοῖς τυχοῦσι λίθοις, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ χειμάρρων βώλοις, καὶ χερμαδίοις ἁπλῶς συνέκειτο, ἄξιον ὂν θαυμάσαι. τοιούτους δὲ εἰ δὲ βάλει τηλικούτους τοὺς λίθους ἔχον, καὶ τοιαύτην τὴν δομησαμένην τέχνην, ὥστε εἰ καὶ ὀλίγων ὀργυιῶν ἦν, δικαίως ἂν παρασχεῖν ἔκπληξιν τοῖς θεωμένοις ὄρος ὂν μᾶλλον ἢ τεῖχος· ὥστε εἰ κρεμαστὸν ἦν, ὥσπερ τι σχοινίον ἢ δοκὸς διατεταμένον, ἀνάλογον τῷ μήκει τὸ πάχος εἶναι, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις ζητεῖται πρὸς τὸ μὴ διαρραγῆναι· D αὐτότε καὶ τὸ τῆς πόλεως· ἢ μᾶλλον τὰ τῆς πόλεως, ὥσπερ εἴρηται, ἐπὶ τοσαύτης, καὶ οὕτω δυνατωτάτης τότε ἀρχῆς, μεγαλοπρεπείας μᾶλλον χάριν, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν κατὰ πόλιν θαυμαστῶν γενόμενα ἢ χρείας. ὅσῳ γὰρ ἧττον μεγέθους τειχῶν τότε ἐδεῖτο, τοσούτῳ πλείω, ἔτι δὲ μείζω ταῦτα περιεβάλετο. οἰομένη πόλιν τε πρώτους ἀπὸ τῶν τειχῶν φαίνεσθαι, καὶ καλεῖσθαι, καὶ πρὸς τὸν ἅπαντα δὲ χρόνον, οὐ πρὸ τὴν παροῦσαν μόνον ἡλικίαν ταῦτα γίνεσθαι· ἐφ' οὗ πολλὰ κατ' ἀνθρώπους δύνασθαι συμβῆναι. καὶ τῶν μεγίστων μὲν εἶναι τὸν παρὰ τῶν πολλῶν φθόνον: μεγίστας δὲ εἶναι καὶ τὰς μεταβολάς· ὥστε οὐ μόνον E τῆς δυνάμεως τῶν πεποιηκότων, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον προνοίας καὶ φρονήσεως αὐτῶν μέχρι πολλοῦ σύμβολα διαμένειν. ἀλλ' οὐδὲ μνήματα, ἢ τάφους, ἢ στήλας, ἢ ἀνδριάντας, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ὄντας ἢ γενομένας βουλόμενος ἂν εἰπεῖν ἠπόρουν ἴσως: ἀλλ' ἐλάττω μὲν ἴσως ἔμελλον τῶν παρὰ τούτοις λέ-

A mas arbores nutriunt, & viciniis agrorum vel hortorum vicem præstant. Omitto in cisternis illis columnarum & fornicum multitudinem: tum alios sub- *Edit. Paris. pag. 120.* terraneos & effossos canales, qui totam urbem tabulati instar pensilem & subtus concavam efficiunt: item cloacas & meatus publicos: quæ omnia etiam in hac urbe longe plurima extant. Quid vero de balneis dicam: quorum vel numerum si referam, fidem non invenero? tum aquarum copiam, quæ ex fontibus per ædes & publice per urbem derivatur? Quid de suburbiis: quæ, si magnitudinem spectes, aliquot dierum itinere extra urbem protenduntur: si pulchritudinem, commoditatem & apparatum; cum ædificiis urbanis quovis genere cer- B tant. Nam inde ab Abydo, & Sesto, & Hellesponto usque ad Bosporum Thracium, & Fana, insulasque Cyaneas, sive ab Asiæ, sive ab Europæ latere Propontidis ambitum, ejusque insulas circa urbem sitas, tum etiam cornu portus, & quicquid inde ad Pharum usque protenditur, quis circuiverit, continua huic urbi suburbia erant, quorum templa & ædificia si quis enumerare vellet, illi historia, & ea quidem non parva texenda esset. Quin ipsa hæc suburbia non exigua sui parte per Murum longum, ut vocant, ab inferiori mari ad mare superius Pontumque Euxinum porrectum, & unam continuam urbem coalescunt: quæ integram posset constituere provinciam: C quippe quæ magnitudine sua tantum in se complectitur, quantum in reliquis omnibus simul reperire forsan haud facile esset. ipse autem Murus longus, non solum longus, sed etiam largus altusque murus jure posset cognominari: cum talis ac tantus sit, ut si promiscue ex quibuscumque lapidibus fluminumque glarea, & minutis petris constructus esset, utique admirationem mereretur. Sed ille hujusmodi saxorum mole constat, & tali arte est extructus, ut si vel ad paucas orgyas extenderetur, stuporem spectantibus haud immerito afferret: quippe cum mons verius sit, quam murus. adeo quidem ut si funis vel projectæ trabis instar pensilis esset, D convenientem longitudini crassitiem obtineret: quæ quidem in istis, ne disrumpantur, requiritur. Cum tamen murus ille & reliqua urbis munimenta, quæ dixi, validi ac potentissimi Imperii tempore, ut cætera admiranda opera illius urbis, potius ad magnificentiam quam usum extructa fuerint. Quanto enim minus murorum magnitudine tunc indigebat, eo & pluribus & majoribus cincta fuit, quippe cum crederent, urbem primum ex muris apparere, nomenque inde accipere: & hosce non præsenti tantum ætati, sed ad omne futurum tempus extrui: cujus progressu *pag. 121.* multa hominibus evenire possint; in quibus multorum invidia vel præcipuum locum obtinet: tum etiam maxi- E mas rerum mutationes contingere. ita ut hæc non solum potentiæ conditorum, sed etiam providentiæ de futuris & prudentiæ argumenta quam diutissime superessent. Quod si monumenta, sepulchra, columnas, & statuas nostræ urbis commemorare vellem, quæ vel nunc extant, vel olim fuere, fortassis nec hic materies mihi deficeret. sed quamvis numero forte pauciora, quam

hic fine; attamen nonnulla iis longe pulchriora & splendidiora commemorem. nam quid Cæsaris illius sepulchrum, quem conditorem ac tutelarem ea Urbs agnoscit? quid vicina reliquorum monumenta eo loco ubi Imperatorum sepulturæ visuntur? res vel solo visu admiranda. quorum non pauca adhuc supersunt circa ædem SS. Apostolorum; multa quoque jam interierunt. alia etiam passim in templorum vestibulis extant. Quid vero statua illius Imperatoris qui legum auctor fuit? quam vicissim multæ aliæ statuæ ab ortu, si recte memini, maximis columnis impositæ undique cingebant. Sed & alias hujus generis statuas quamplurimas per urbem extitisse bases ipsarum & inscriptiones, quæ adhuc visuntur, ostendunt. quarum aliæ aliis in locis, sed plurimæ in Hippodromo extabant. quin & ipse olim multas alias vidi, quas nunc ablatas scio. nec desunt qui columnam quæ in colle Xerolopho extat, ut & alteram, quæ exadversum ad solem orientem, in colle qui a Tauro nomen habet, ductas, ex argento statuas sustinuisse affirmant: quarum quidem altera majors, altera minoris Theodosii fuerit, hisce enim nominibus vulgo distinguuntur. Quantas autem, quam pretiosas, & quam pulchras eas fuisse oporteat, id vero ex basium pulchritudine, altitudine, splendore & magnificentia apparet. Verum mihi hæc eum animo revolventi interim in memoriam venit porta urbis, quæ in eadem via, & in eadem linea versus oceasum quondam extabat; adeo ampla, ut turres integras & castra, si moveri potuissent suo loco, navesque onerarias cum armamentis & malis recipere posset: tum etiam porticus supra eam longe lateque resplendens, & marmorum in ipsa porticu magnitudo: ut & columna ante portam, quæ & ipsa statuam olim sustinuit. quin etiam pila in altero colle, qui ædibus tuis, in quibus nunc habitas, imminet: ut & illæ quæ in strategio extant; tum quæ ad dexteram SS. Apostolorum visitur, multæque aliæ digne convenientibus statuis
Edit. Paris. pag. 122.
bases fuere. Sed quid ego de Porphyretica columna commemorem, quæ versus orientem in eadem regione extat, & crucem editissimam sustinet: quæ in area palatii Constantini magni erecta & dedicata fuit, & cæteras statuas omnes, omnesque columnas superat. nam & cælati operis magnam copiam habemus, quale in columnis illis circumcirca effigiatis visitur, quæ accuratissime efficiæ sunt, ad imitationem earum, quæ hic extant. Sed illud opus superant statuæ istæ, quæ ex lapide porphyretico factæ sellis ad trivium insident, & secundum aliquos Agoranomia & principatus nuncupantur: tum enim altera in eadem via, paulo supra caput rivuli, qui urbem perlabitur, ex candido lapide vel marmore, quæ cubito inniti videtur. Sunt & alia hujus generis multa, quæ ipse quidem non vidi, sed in locis quibusdam abditis extare audivi. nam eas quæ sunt ante portam auream omitto. Sed & ipsam hanc portam, & marmoreas illius turres; tum Herculis labores, & Promethei tormentum, atque alia hujus generis summa & admirabili arte in marmore expressa quis digne admirari poterit? sed quod civitas illa non etiam

A γμων, καλλίω δὲ ἔνια καὶ περιφανέστερα πολλῷ τῶν τῇδε. Τί γὰρ ὁ τοῦ κτίστου μὲν καὶ πολιούχου Βασιλέως τάφος, καὶ οἱ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ πολυανδρείου; ὃ μόνον θαῦμα ἦν ἰδεῖν. πολλοὶ μὲν κύκλῳ σωζόμενοι περὶ τὸν ναὸν τῶν Ἀποστόλων, πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπολωλότες, καὶ ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ἐπὶ τῶν προνάων; Τί δὲ ἡ τοῦ νομοθέτου Βασιλέως στήλη; καὶ περὶ τοῦτον δὲ αὖ, ἄλλαι στῆλαι γεγόνασιν, εἰ μέμνημαι πρὸς ἀνατολὰς πολλαὶ κιόνων ἐξαισίων ἀνεχόντων. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἐπὶ τῆς πόλεως τοιοῦτοι ἀνδριάντες ἦσαν, δείκνυται ἀπὸ τῶν φαινομένων βά-

B σεων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπιγραμμάτων· ὧν ἄλλαι μὲν ἀλλαχοῦ, πλεῖσται δὲ ἦσαν ἐν ἱπποδρόμῳ· καὶ ἄλλας καὶ πλείστας εἶδον αὐτὸς πρότερον, ἃς νῦν οἶδα ἀφαιρεθείσας. εἰσὶ δὲ οἳ λέγουσι καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ ξηροῦ λόφου κίονα, καὶ τὸν ἀντικρὺ τούτου πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου λόφου, ἀπὸ ταύρου κεκλημένου, βάσεις σφυρηλάτων ἀργυρῶν ἀνδριάντων γεγενῆσθαι. τὸν μὲν τοῦ μείζονος, τὸν δὲ τοῦ ἐλάττονος, οὕτω γὰρ λέγονται, τοῖν Θεοδοσίοιν· ὡς πόσον ἐχρῆν γενέσθαι μεγάλους, καὶ τιμίους, καὶ καλούς, φαίνεται ἀπὸ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς λαμπρότητος, καὶ τῆς πολυτελείας τῶν κρηπίδων·

C Ταῦτα δὲ ἐνθυμηθεὶς ἐμνήσθην μεταξὺ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τε καὶ γραμμῆς πρὸς δυσμὰς γενομένης ποτὲ πύλης τῆς πόλεως, πύργους ὅλους ἢ φρούρια εἰσιόντα, εἴπερ οἷόν τε ἦν κινεῖσθαι, καὶ ὁλκάδας αὐτοῖς λαίφεσι, καὶ ἱστοῖς δυναμένης δέξασθαι, καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς λαμπούσης στοᾶς πόρρωθεν καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἐν αὐτῇ μαρμάρων. ἔτι δὲ τοῦ πρὸ αὐτῆς κίονος, ὃς καὶ αὐτὸς στήλην ἀνεῖχε· καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ λόφου, τοῦ ὑπὲρ τῆς οἰκίας, ἣν νῦν οἰκεῖς, κίων οὕτω καλούμενος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Στρατηγίου, καὶ ὁ ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, καὶ πολλοὶ ἕτεροι, βάσεις ἀξίων αὐταῖς ἀνδριάντων ἦσαν. Τί γὰρ ἂν λέγοιμι

D περὶ τοῦ πρὸς ἕω ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας αὖθις εἰς ὕψος μήκιστον αἴροντος τὸν σταυρὸν πορφυροῦ κίονος, ἐπὶ τῆς αὐλῆς τῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλείων αὐτοῦ πηξαμένου καὶ ἱδρυμένου, πάντας μὲν ἀνδριάντας, πάσας δὲ στήλας νικῶντος; ἐπεὶ καὶ τῶν γλυπτῶν τύπων ἔργων, ἔχομεν δὲ πολλά, οἷον ἐπὶ τῶν περιγλύφων ἐκείνων κιόνων, ἀκριβῶς εἰς μίμησιν τῶν τῇδε πεποιημένων. ὅμως δὲ ὑπερβαλλομένων καὶ τῶν διὰ μέσου τούτων τῆς πορφυρίτιδος λίθου πεποιημένων ἀνδριάντων, ἐν θρόνοις ἐπὶ τριόδου καθημένων, οἷς ὄνομά τι κατὰ τούτους ἀγορανομίας καὶ ἀρχῆς ἐπιφημίζεται· καὶ ἄλλου δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ μικρὸν ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς

E πόλεως χειμάρρου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἀνακεῖσθαι· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα, ἃ μὴ ἔτυχον αὐτὸς ἰδών, ἀκήκοα δὲ ἐν τόποις τισὶν ἀποκρύφοις εἶναι. ἐῶ γὰρ τοὺς πρὸ τῆς χρυσῆς πύλης, ἣν καὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ μαρμαρίνους πύργους, τίς ἂν ἀξίως δύναιτο θαυμάσαι, ἄθλους Ἡρακλέους ἀρίστης καὶ θαυμασιωτάτης τέχνης, καὶ Προμηθέως βάσανον, καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀπὸ μαρμάρου. τοῦ

A δὲ μὴ καὶ πλείω τούτων ἔχειν αἴτιον τὸ τὴν πόλιν ἐκείνην τότε γεγενῆσθαι, ὅτι ταύτῃ καὶ ἐνταῦθα διὰ τὴν θρησκείαν ἠμελεῖτο. φεύγοντες οἶμαι τῶν ἀνδριάντων τὴν τῶν ξοάνων καὶ εἰδώλων ὁμοιότητα. Πῶς τοίνυν ἐκεῖνοι ποιεῖν ἔμελλον, ἃ ἐνταῦθα ἤδη πρότερον ὄντα καθῃρεῖτο, ἐποίησαν δὲ καὶ ἐξεῦρον ἄλλα. τὰ διὰ τῶν πινάκων, καὶ εἰκόνων, καὶ γραφῶν, καὶ τὰ διὰ ψηφίδων λέγω, τέχνης οὔσης λαμπροτάτης, καὶ μονιμωτάτης. ἃ καὶ διὰ τῶν ψηφίδων δήπου σπανίαν ἐνταῦθα καὶ ἀληθῶς μόνης τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐπεὶ καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐνταῦθα ἢ ἀλλαχοῦ δείκνυται, ἐκεῖθεν τὴν ὕλην ἔχει καὶ τὴν τέχνην. ὃ νομίζω καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδριαντοποιικῆς συμβῆναι. ἄρξασθαι μὲν γὰρ ἐλθεῖν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖ- B θεν, ἐπιδοῦναι δὲ θαυμασίως καὶ ἐνταῦθα. ἴσως δὲ τοῦτο ἂν εἴποι τις καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπερ εἶπον ἐῶ. ἐῶ δὲ καὶ τ' ἄλλα, ὅσα τις ἀμύθητα καὶ ἀνυπέρβλητα λέγειν δύναιτο περὶ ἐκείνης. ἀλλὰ ναὸς ἐκεῖνος, ᾧ καλῶς ποιῶν ἐκεῖνος τοὔνομα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐπεφήμισεν (ἔστι γὰρ ὄντως οὐκ ἀνθρωπίνης σοφίας ἔργον,) τίνα ἰδόντα ἐάσει ἕτερα τοῦ λοιποῦ λέγειν, ἢ θαυμάζειν, ἢ ἑτέρων τοῦ λοιποῦ μεμνῆσθαι, οἶμαι γὰρ μήτε γενέσθαι, μήτε μὴν γενήσεσθαί ποτε ὅμοιόν τι κατ' ἀνθρώπους. ὅθεν δὴ κἀγὼ τούτου μνησθεὶς, ἐάσω λοιπὸν πάντα τὸν περὶ τούτων λόγον. οὔτε γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐστιν ἄξιόν τι τοῦ πράγματος εἰπεῖν, οὔτε τούτου μνησθέν- C τα ἔξεστιν ὅλως λοιπὸν περὶ οὑτινοσοῦν λέγειν. τοῦτο γὰρ κατὰ νοῦν βαλομένοις οὐκ ἔστιν ἕτερον διανοηθῆναι· καὶ περὶ αὐτοῦ δὲ ὡς εἶπον πρὸς ἀξίαν τι λέγειν ὁπωσοῦν ἀμήχανον. καὶ ἀρξάμενος δὲ δεήσει πλείονα περὶ τούτου χρόνον ἢ περὶ τῶν ὑπολοίπων πάντων ἀναλῶσαι, καὶ τέλος μηδὲν ὅμως ἄξιον εἰπεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ σπεύδω ὡς εἶπον ταῦτα ἐᾶσαι. οὐκ ἂν ἔδει πρὸς τῷ τέλει τοῦ λόγου, οὐδὲ ἐν παρέργῳ, καὶ οὐκ ἄνευ προνοίας ὥσπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων, ἀλλ' εἰ καὶ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς καὶ μετὰ προνοίας, καὶ μηδὲν ἄλλο προστησάμενοι ἠδυνήθημέν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ ἐπιδείξασθαι, εὐχόμενοι ἂν σφόδρα ἀγαπῆσαι. Τίνος γὰρ λόγου ὕψος ἢ D μέγεθος ἐξισώσεται τῷ ἐκείνου ὕψει καὶ μεγέθει; ποῖον δὲ κάλλος τῷ κάλλει; ποῖον δὲ λόγου ἀξίωμα τῷ ἀξιώματι ἐκείνου; ποία δὲ ἁπλότης, ἵν' οὕτως εἴπω, τῇ ἁπλότητι; τίς δὲ δεινότης ῥημάτων καὶ ποικιλία παρισώσεται τῇ ἐκείνου ποικιλίᾳ, τίς μὲν λέξεων ἀκρίβεια, τῇ τῶν ὅλων διὰ πάντων ἀκριβείᾳ καὶ ὑπεροχῇ; τίς δὲ συνθήκη τῇ ἐκείνου ἁρμονίᾳ καὶ συνθήκῃ; οὐ γὰρ ἕν τι μέρος ἢ μόριον λέγω τὸ σμικρότατον ὑπολαβόντες, οὐκ ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ἀξίως. οὔτε γὰρ τὰς πύλας μόνον καὶ τὰς ὁδοὺς, οὔτε τοὔδαφος, οὐ τὰ πρόθυρα καὶ τὰ πρὸ τῶν πυλῶν κάλλη, οὐ E τοὺς κίονας, οὐ τὰς ψηφίδας, οὐ τὰς τῶν τοίχων μαρμαρώσεις, οὐ τὴν ὕελον, οὐ τὸν ἐν αὐτῇ χαλκὸν, οὐ τὸν μόλυβδον, οὐ τὸν σίδηρον, οὐ τὴν σάπφειρον, οὐ τὸν χρυσὸν, οὐ τὴν ὕελον αὖθις τὴν ἐν ταῖς ψηφῖσιν, οὐκ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀκριβῶς δυναίμεθα καταλέξαι. Τί τοίνυν ἄν τις περὶ τῶν λίθων καὶ τοῦ ὅλου σχήματος, καὶ τῆς ὅλης οἰκοδομῆς καὶ τοῦ πλά-

A phura: istorum operum habeat, ejus hæc est causa, quod tum condita fuerit, cum etiam hic propter religionem ista neglecta jacerent. credo quod homines statuarum & signorum similitudinem aversarentur. quinam ergo illhic ea tum facturi essent, quæ hic cum jam extarent neglecta jacebant. fecerunt tamen & invenerunt alia: tabulas, inquam, Imagines, picturas & tessellatum sive musivum opus, artem revera pulcherrimam & maxime durabilem. Et hic quidem opera illa tessellata admodum rata sunt: quæ profecto solius Græciæ, aut potius illius urbis sunt propria: nam si vel hic vel aliis in locis tale quid visitur, & materiam & artem inde habuit. Quod B etiam in re statuaria contigisse existimo; videlicet eam principio illhic cœpisse & huc pervenisse. attamen & hic admirabile accepisse incrementum. quod fortassis etiam de multis aliis quis affirmare posset. Sed ut cætera quæ sine fabulis & exaggeratione de ista urbe commemorari possent, omittam; templum illud, cui Sophiæ nomen a divina Sapientia conditor imposuit, (nequaquam enim humanæ sapientiæ opus est) ubi quis contemplatus fuerit, quænam alia posthæc commemorare? vel mirari poterit? vel quorum deinceps poterit meminisse? Neque enim post homines natos simile quid fuisse, vel umquam futurum existimo. Unde & ipse postquam ejus memini, omnem deinde orationem de hisce rebus omittam. *Edit. Parif. pag. 123.* C neque enim quidquam pro rei dignitate de illo dici potest. & postquam ejus memineris, nihil amplius ulla de re dicere licet. nam ubi hoc animo tecum consideras, ibi nihil aliud cogitari potest. Sed de illo, ut dixi, pro dignitate quidquam dici nequit; & si quis dicere inciperet, plus temporis illi quam cæteris omnibus impendere cogeretur, nec tamen quidquam ut par est diceret. Sed & hoc libenter concedam, neutiquam tamen neque in fine orationis, neque obiter, nec sine certo consilio ut superiora dicendum erat. Verum si nec statim a principio, & certo consilio, neque alteri consilio intenti ullam templi illius partem verbis describere pos- D sumus, utique hoc ipsum quam carissimum nobis esse debet. Cujusnam enim orationis sublimitas aut magnitudo illius altitudinem magnitudinemque adæquabit? quæ orationis elegantia illius pulchritudinem? quæ majestas illius majestatem? quæ simplicitas, ut ita dicam, illius simplicitatem? quæ vis & varietas verborum illius varietatem adæquabit? quæ dictionum cura & delectus illius accuratam per omnia perfectionem & excellentiam? quæ orationis structura illius proportionem & structuram? cujus si vel unam partem aut minimam potius particulam sumamus, nequaquam digne describere possumus. neque enim vel solas portas & aditus, non pavimentum, E non vestibula, & portarum ornamenta, non columnas, non vermiculata tessellarum opera, non marmoreas parietum incrustationes, non vitrum, non æs in iis consumtum, non plumbum, non ferrum, non sapphirum, non aurum, neque vitrum in tessellarum commissuris, nullam denique aliam partem accurate describere poterimus. Ecquid igitur de lapidibus, quid de tota figura & structura universa, quid de latitudi-

ne & altitudine, quid de tecti fastigio aliquis dicat? cujus structuram non solum oratione, sed nec visu assequi valemus: quin potius oculis contuentes nobis ipsis persuadere non possumus quomodo subsistat. Nam ut cæli orbem in se ipso converti miramur, ita etiam qua ratione absis illa & contignatio inimitabilis & cælestis principio facta fuerit, & quomodo substiterit, dubitamus. Et quamvis necessum sit ut altitudo quamplurimum de magnitudine aspectus, vel potius de ipsa altitudine subtrahat; attamen quantum cernitur immensum & vastum quid apparet; ita ut non solum tantam molem, talemque structuram aliquis miretur, sed & illos, qui nullo simili exemplo proposito tantum opus animo conceperunt, & mentis conceptum reipsa in opus produci posse existimarunt, & perfecerunt. & hoc quidem absolute de toto opere intelligo, sed præcipue de tholo: quem necessario architectus ille statim ab ipsis fundamentis, vel potius etiam ante jacta fundamenta talem qualis nunc est, animo concepit, & extrui posse confidit. quod nunc dum oculis cernitur fidem excedit. & verosimile est hominem illum arti & proportionibus artificiosis admodum fuisse confisum, tum etiam Geometrica & mechanica scientia fuisse instructissimum. Et quid multis? unum hoc opus sufficit, unde non illius solum & reliquorum architectorum, sed totius humani generis & ingeniosi hujus animantis solertiam & magnificentiam admireris: cui tantum ingenii & tam vastas cogitationes, vel etiam tantum dignitatis & potentiæ, quantum vix quicquam ante credidisset, naturæ beneficio suppetit. ita enim existimo, nullum humanæ industriæ opus ad hoc ipsum accedere, multo minus æquare: in quo etiam multa tam naturæ quam ingenii ac sapientiæ miracula apparent. Præstat igitur nos tantum ac tale opus silentio admirari: cum vel ipso aspectu vel etiam sola recordatione mentem vocemque illis, qui vel animo, vel oculis contemplantur, adimere possit: quemadmodum ii cæcutire solent, qui solem vel aliam rem lucidam intuentur. Quinetiam de reliquiis sanctorum, & rebus sacris illius urbis, quæ quidem plurimæ a principio fuerunt, eo quod summo semper cum studio ab Augustissimis Imperatoribus undiquaque colligerentur; sed plurimis inde tamquam a communi quodam fonte ad alia loca transmissis nihilominus etiam nunc multæ supersunt, neminem omnino ignorare existimo. Cæterum nunc illud de utraque Urbe dicam, si quis antiquorum illorum opera spectet, tam in hac quam in nostra urbe, illum & voluptatem & utilitatem inde percepturum. est enim quod mortalium opera admireris, est vicissim cur contemnas, & pro nihilo habeas: nam si quis ea spectans, Urbis Romæ imperium & potentiam, tum etiam hominum illorum dignitatem, opera ac studia consideret; ac deinde videat, quem finem ista omnia tandem habuerint: ita ut non solum ipsi, verum etiam potentia, & imperium, atque ipsæ civitates propemodum emoriantur; (nam, ut ille ait, etiam civitates moriuntur.) quo tandem loco ille res humanas reputaverit? quomodo ille vel secundis extolletur,

Edit. Paris. pag. 124.

A τῆς, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς ὀροφῆς λέγοι; ἣν οὐ μόνον ὡς ἔχει λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾷν δυνάμεθα. μᾶλλον δὲ ὁρῶντες, ὅπως ἕστηκεν ἀπιστοῦμεν. ὥσπερ γὰρ τὴν οὐρανοῦ σφαῖραν θαυμάζομεν στρέφεσθαι ἐφ' ἑαυτῆς, οὕτω ταύτην τὴν ἀμίμητον καὶ οὐρανίαν ἀψῖδα καὶ ὀροφήν. ὅπως τὴν ἀρχὴν γέγονε καὶ ἕστηκεν ἀποροῦμεν. καί τοι πλεῖστον τοῦ μεγέθους τῆς ὄψεως ἀνάγκη τὸ ὕψος ἀφαιρεῖν· μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους ὅμως ἀμήχανόν τι τῆς ὑπερβολῆς φαίνεται. ὥστε μὴ μόνον τὸν τοσοῦτον ὄγκον, καὶ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοσοῦτον ἔργον, ἀπ' οὐδενὸς ὁμοίου παραδείγματος εἰς νοῦν βαλλομένους, B καὶ διανοηθέντας, καὶ νομίσαντας δυνατὸν εἶναι ἀληθῶς εἰς ἔργον προελθεῖν, καὶ διαπραξαμένους. ὃ φημὶ μὲν περὶ τοῦ ὅλου ἁπλῶς ἔργου, μάλιστα δὲ φημὶ περὶ τῆς ὀροφῆς, ἣν ἀνάγκη τὸν ἀρχιτέκτονα ἐκεῖνον εὐθὺς ἀπὸ τῶν θεμελίων, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς τῶν θεμελίων αὐτῶν καταβολῆς, ὡς νῦν ἔχει διανοηθῆναι, καὶ θαρρῆσαι στῆναι δύνασθαι. Ὃ νῦν ὁρώμενον ἀπιστεῖται. σφόδρα ἐκεῖνον εἰκὸς τῇ τέχνῃ, καὶ ταῖς ἀναλογίαις ταῖς κατ' αὐτὴν πιστεῦσαι. σφόδρα δὲ εἶναι γεωμετρικὸν ἢ μηχανικόν. Καί τοι τί λέγω; ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον οὐ τὴν ἐκείνου μόνον, καὶ τῶν ἄλλων δομησαμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὴν τοῦ C ζώου τούτου ἁπλῶς ἀγχίνοιαν, καὶ μεγαλουργίαν τοὺς ὁρῶντας δύναται ποιεῖν θαυμάζειν. ὅτι τοσοῦτον αὐτῷ φύσει, ὅπερ οὐκ ἄν τις πρότερον ᾠήθη, ἐπινοίας, καὶ μεγαλονοίας, ἢ ἀξίας καὶ δυνάμεως περίεστιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τῶν χειροκμήτων τούτων ἔργων παρ' ἀνθρώποις ὅμοιον οὐδ' ἐγγὺς γενέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τῆς φύσεως, καὶ τῆς διανοητικῆς σοφίας ἐν αὐτῷ δείκνυται θαυμάσια. τοῦτο τοίνυν τὸ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἔργον, βέλτιον σιωπῇ θαυμάζειν. ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἢ τῆς μνήμης μόνης ἀνόους καὶ ἀφώνους τοὺς ἐνθυμουμένους καὶ ὁρῶντας ποιεῖν δύναται. ὥσπερ ἀβλε- D πτεῖν συμβαίνει τοὺς πρὸς τὸν ἥλιον, ἢ πρός τι τῶν λαμπρῶν ὁρῶντας.

Καὶ περὶ τῶν ἐκείνῃ δὲ τῇ πόλει λειψάνων ἁγίων καὶ ἁγιασμάτων, ἃ πλεῖστα μὲν ἐξ ἀρχῆς γέγονε, σπουδῇ πανταχόθεν τῶν κατὰ καιροὺς ἀοιδίμων βασιλέων ταῦτα συλλεξαμένων, πλείστων δὲ αὖθις ἐκεῖθεν, ὥσπερ ἀπὸ κοινῆς πηγῆς τινος, πανταχόσε διαδοθέντων, πολλὰ ἔτι καὶ νῦν μεμένηκεν, οὐδεὶς ὅλως οἶμαι ἀγνοεῖ. ἀλλ' ἐκεῖνο λοιπὸν ἂν εἴποιμι περὶ ἀμφοτέρων, ὅτι παρὰ τῆς πόλεως ταύτης, ὥσπερ καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας, ἔστι μὲν τέρψιν σκοποῦντα τὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων, ἔστι δὲ καὶ ὠφέλειαν κομίσασθαι. E καὶ ἔστι μὲν θαυμάσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα, ἔστι δ' αὖ καὶ καταφρονῆσαι τούτων, καὶ τὸ μηδὲν αὐτὰ λογίσασθαι. εἰ γάρ τις ταῦτα ὁρῶν ἐνθυμηθείη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὰς σπουδάς. εἶτα ὁρῴη ταῦτα πάντα εἰς ἃ τετελευτήκασιν, ὥστε οὐ μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναστείαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς σχεδὸν ἀποθανεῖν. θνήσκουσι γὰρ ὥς που λέγει τίς, καὶ πόλεις· τί λοιπὸν ἂν λογίσαιτο τὰ τῶν ἀνθρώπων; πῶς δ' ἂν εὐτυχῶν ἐπαρθείη, ἢ δυστυχῶν ταπεινωθείη; ἢ τίνι δ' ἂν μέγα φρο-

νήσαιτο, τί δ' ἂν τῶν ἀνθρωπίνων ὅλως περὶ A πολλοῦ ποιήσαιτο; πολλάκις τοὺς θριαμβικοὺς δρόμους τούτους ἐπιὼν, ἐννοοῦμαι μὲν τοὺς διὰ τούτων ἠγμένους ἄρχοντας ἢ δυνάστας, καὶ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, πολλάκις ἀπὸ Ἀρμενίων, ἢ Περσῶν, ἢ τινῶν ἄλλων σφόδρα ἀφεστηκότων. ἐννοοῦμαι δὲ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατηγοὺς, καὶ τίνα μὲν καρδίαν εἶχον οὗτοι, καὶ ἡδονήν. τίνα δὲ ψυχὴν ἐκεῖνοι. ἐνθυμοῦμαι δὲ τὸ περιεστὸς, καὶ περικεχυμένον τούτοις τῆς πόλεως πλῆθος, καὶ τοὺς θεωμένους ἄνωθεν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, καὶ τὴν τῶν ὀργάνων συμφωνίαν, καὶ τὸν θροῦν, καὶ τὰς εὐφημίας, καὶ τοὺς κρότους. καὶ τὴν τούτων μὲν ἐπὶ τῇ νίκῃ, καὶ οὕτως ὑπερορίῳ ἡδονὴν, ἐκεί- B των δὲ καὶ τῶν οἰκείων αὐτῶν οἴκοι, τὴν ἐπὶ τῇ ἥττῃ καὶ τῇ τοιαύτῃ πομπῇ λύπην, καὶ τὴν νομιζομένην ἐν τούτοις τότε διαφοράν. καὶ ὅπως οὗτοι μὲν τρισάθλιοι καὶ κακοδαίμονες, ἐκεῖνοι δὲ εὐδαίμονες, καὶ μακάριοι τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς ἐδόκουν. νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα ἐν ἰσότητι, πάντα δὲ ἐν κόνει· καὶ οὐ μᾶλλον ἂν γνοίης τὴν τοῦ Πομπηΐου, ἢ Λουκούλλου, ἢ τὴν Μιθριδάτου, ἢ Τιγράνου τύχην. καὶ αὗται δὲ αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ στῆλαι, καὶ αἱ οἰκοδομαὶ ἐν κόνει παρὰ τοσοῦτον ὑπερέχουσαι, παρόσον ἡ δεξαμένη ταῦτα γῆ οὐκ ἰσόπεδος ἀλλ' ἀνεστηκυῖα. καὶ πολλοὺς τῶν ἀνδριάντων, τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων, καὶ μακαρίων νικητῶν αὐτοῖς τροπαίοις, καὶ στεφάνοις ἐστὶν ἰ- C δεῖν ἐν βορβόρῳ, καὶ πηλῷ καλινδουμένους, καὶ ἐρριμμένους· ἄλλους δὲ ἠκρωτηριασμένους καὶ διεσπαρμένους· οὐκ ὀλίγους δὲ τίτανον, ἢ κονίαν, ἢ τῶν οἰκοδομιῶν ἄλλως λίθους γενομένους. ὅσοι δὲ βελτίονος τύχης ἔτυχον, τὴν κατὰ Ἀριστοτέλην πρωτάρχειον τῶν λίθων εὐτυχίαν ἀποβαλόντας, ἵππου ἐπίβαθρον πρὸς ἀνάβασιν, ἢ κρηπῖδα τοίχου, ἢ ὄνου φάτνην, ἢ βοὸς πληροῦντας, ἐσπασμένους, ὅπερ εἶπον, τοὺς πολλοὺς καὶ διερρηγμένους· τινὰς δὲ ἄκανθαι καὶ ῥάμνοι τινὲς, ἢ θάμνοι ἀναχυσαι καὶ περιχῦσαι οὐκ ἐῶσι φαίνεσθαι. μύριοι δὲ εἰσὶν ὑπὸ γῆς, πρὶν ἐπὶ λαμπροῦ καὶ μετεώρου, ὥστε τοῖς πολλοῖς φαίνεσθαι, ἐν Καπιτωλείῳ, ἢ ἐν ἀκροπόλει, ἢ ἐν ἀγορᾷ σταθεῖσαι καὶ ἐδόκουν D οἱ τυχόντες τούτων, εἴτε τοῦ πράγματος, εἴτε τοῦ πρεσβείου λέγω, μεγάλου εὐμοιρῆσαι. ἴσμεν δὲ οἷα περὶ τῶν νικώντων ἐν Ἰσθμῷ, ἢ ἐν Νεμέᾳ, ἢ Ὀλυμπίᾳ φησὶ Πίνδαρος ἐν ταῖς ᾠδαῖς, ἰσοθέους αὐτοὺς ποιῶν, καὶ μακαρίζων, καὶ ταῦτα μετὰ τοσούτους πόνους σελίνῳ, ἢ δρυῒ, ἢ κοτίνῳ στεφανουμένους. ἀλλ' οὐ τοιαῦτα τὰ τῶν ἐπὶ στηλῶν, ὥστε, εἴτε ἐν πόλεσιν, εἴτε ἐν ἀνδράσιν, εἴτε ἐν ἄρχουσιν, εἴτε ἐν ἰδιώταις, εἴτε ἐν βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ὅτι μὴ ἀρετῆς καὶ ταύτης ἀληθοῦς καὶ θείας ἔχεται, ἀληθῶς μάταια τὰ τῶν ἀνθρώπων. τούτων τὰ μὲν τέρπει, τὰ δὲ παραμυθεῖται, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ E ἀνιᾷ. Δοκῶ δ' ὅπως ἐπὶ τῆς πατρίδος εἶναι, καὶ ἵνα τὸ δοκεῖν τοῦτο πλέον γίνηται, ὅπερ ἐμοὶ μέγιστον καὶ ἥδιστον ἐν ἐκείνῃ, τὴν σὴν ὄψιν προσορᾷν, καί σοι προσλαλεῖν διὰ τῆς σῆς μνήμης, καὶ τῶν πρός σε γραμμάτων, καὶ τῶν περὶ σοῦ πρὸς ἄλλους λόγων, ὡς οἷόν τε, μηχανῶμαι. ὅθεν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ συνεχῶς, καὶ τούτοις ὡς ὁρᾷς μακρὰ πρὸς τὸ σὸν

A vel deprimetur adversis? aut qua re magnopere gloriabitur? vel quid tandem ex rebus humanis magni faciet? Sæpius ego dum triumphales hasce vias transeo, reges ac principes cæterosque ex Armenia aut Perside, vel ex aliis remotissimis regionibus captivos isthac deductos animo recordor. Cogito etiam belli duces de ipsis triumphantes, & quis animus iis fuerit, quam voluptatem perceperint: econtra quo animo fuerint isti. Cogito adstantem & circumfusam illius urbis multitudinem, & desuper ex ædibus spectantium turbam: ad hæc concentus instrumentorum, fremitum, acclamationes & plausus. & horum quidem de victoria in tam longinquis regionibus parta voluptatem: con- B tra vero illorum atque amicorum in patria de clade ac tali spectaculo dolorem, & diversam, ut tum credebatur utriusque partis conditionem: atque ut hi miserrimi & infelices; illi felices & beati tam aliis quam sibimetipsis videbantur. Verum nunc omnia ista paria; omnia in pulverem redacta: neque magis Pompeii & Luculli, quam Mithridatis, aut Tigranis fortunam noveris. quinetiam domus ipsæ, & statuæ, atque ædificia in pulverem redacta: quæ in tantum adhuc supereminent, in quantum tellus, qua obruta teguntur, non ubique æqualis est, sed in tumulum attollitur. multas quoque statuas horum felicium ac beatorum victorum una cum C trophæis ac laureis in cœno & luto dejectas ac provolutas cernere licet, alias compactas ac divulsas, non paucas calcis operisve tectorii, vel etiam lapidum vicem aliorum ædificationibus nunc præstare videas. at queis melior sors obtigit, illæ deperdita primogenia, ut Aristoteles vocat, lapidum forma, equum conscensuris gradum seu scabellum, vel muri crepidinem, vel asini aut bovis præsepe efficinnt; disjectæ plerumque, ut dixi, & confractæ. alias spinæ & sentes, vel arbusta undique enascentia oculis subducunt. infinitæ terra sepultæ latent, quæ ante in illustri & edito loco, ut omnibus conspicuæ essent, in Capitolio sive arce, vel in foro positæ fue- D rant. & qui hoc obtinuerunt, veluti rem seu prærogativam maximam adepti, se egregie res suas stabiliisse existimabant. Neque ignoramus quantopere Pindarus in suis odis eos extollat, qui Isthmia, vel Nemea, vel Olympia vicerant, quos ille Diis pares & beatos prædicat: scilicet quod post tot & tantos labores apio, vel querna fronde, vel oleastro coronari meruissent. Sed honores statuarum nequaquam cum hisce *Edit. Paris.* comparari possunt. adeo profecto ut *pag. 126.* quæcumque civitates aut homines, sive principes, sive privati, vel etiam reges ipsi veram & divinam virtutem non amplectuntur, apud eos revera vana sint o- E mnia humana. quorum alia oblectamentum, alia solatium; non pauca dolorem afferunt. Verum ego mihi in patria esse videor. atque ut eo magis mea opinione fruar, illud quod in patria summum & jucundissimum habeo, tuum scilicet aspectum & alloquium, quacumque ratione possum crebra tui recordatione & litteris ad te scriptis atque aliorum de te colloquiis mihi ipsi comparo. idemque cum alias multis ac crebris litteris, tum hisce, ut vides, longissimis Celsitudi-

nem tuam sum allocutus. Ego vero sic sentio, eos qui pro patria laborem sustinent, sive ipsi negotia gerant, sive adversa patiantur, præmium æternum reportaturos. Hujus præmii memineris, o Imperator, & tu cum tuis urbem omnium sub sole præstantissimam servate, & ad felicitatem conducite. Nos quoque negotiorum & laborum pro patria socii & coadjutores erimus: ita ut clementissimorum atque optimorum Principum subditos ubicumque possunt optima voluntate esse convenit. Ea enim mihi tam præsenti quam absenti, tam videnti quam audienti, tam vivo quam mortuo summa voluptas erit. At tu, optime Imperator, nunc orationis prolixitati ignosce. Vale.

A ὕψος διελέχθην. νομίζω δὲ ἀεὶ καὶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος εἰργασμένους οὐ μόνον πράξαντας, ἀλλὰ παθόντας ὁτιοῦν ἀμοιβὴν αἰωνίαν ἔχειν. ταύτης μοι τῆς ἀμοιβῆς μεμνῆσθαι, Βασιλεῦ. καὶ εἴη τε αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ τὴν ὑφ' ἡλίῳ ἀρίστην γενομένην πόλιν σώζοντές τε καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπανάγοντες. συμπράττοιμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῆς πράξεσι καὶ πόνοις, οἷα εἰκὸς Δεσπόταις Φιλανθρώποις καὶ ἀγαθοῖς ὑπηκόους εὔνους τὰ δυνατά. Ταῦτα γὰρ ἐμοὶ παρόντι τε, καὶ ἀπόντι, καὶ ὁρῶντι, καὶ ἀκούοντι, καὶ ζῶντι, καὶ ἀποιχομένῳ ἴσαι ἡδονή. Τὰ νῦν δὲ ἀνάσχου μου τῆς πολυλογίας, Βασιλεῦ. ἔρρωσο.

F I N I S.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑΣ,

ΙΩΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

ΧΑΙΡΕΙΝ

ΕΜΟΙ τε ἡδίων ἔμελλεν ἡ Ῥώμη φαίνεσθαι, γράμματα ἐν ταύτῃ πυκνὰ τῶν οἰκείων, καὶ σοῦ μάλιστα δεχομένῳ· ἡμῖν τε νομίζω καθ' ἡδονὴν ἔσεσθαι, γράμματα ἐμὰ ἐντεῦθεν κομιζομένοις. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μόνον αὐτὸ τῆς πόλεως τοὔνομα, ὅπερ κἀμοὶ πρότερον συνέβαινε, πᾶσιν οἶμαι τοῖς ἀκούουσιν ἡδονὴν φέρει. ἔπειτα ἐμὲ μὲν τῆς πατρίδος ἀποδημοῦντα, ἐν ἄλλῃ, καὶ αὐτῇ πατρίδι, καὶ ὁμωνύμῳ, διὰ γραμμάτων, ὃ μόνον ἔξεστι, συγγίνεσθαι τοῖς οἰκείοις· ὑμᾶς δὲ πολίτου καὶ οἰκείου ἀφεστηκότος, ἐξ αὐτῆς τῆς μητροπόλεως ἐπιστολὰς λαμβάνειν, πῶς οὐκ ἂν δικαίως τέρπειν· Ἐγώ γέ τοι ταύτην ὁσημέραι περιιὼν, καὶ νῦν μὲν τοῦτο ὁρῶν αὐτῆς, νῦν δὲ ἐκεῖνο νομίζω ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι. καί ποτε λανθάνω ἐμαυτὸν τοσοῦτον αὐτῆς πόῤῥω διατρίβων. ὅταν γε μὴν ἐπί τινος ὑψηλοῦ γενόμενος, ἀκούσεις δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ λόφους, ὅθεν καὶ τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ μίμησιν ἑπτάλοφον καλεῖσθαι συμβέβηκε, πρὸς ὅλην αὐτὴν ἀπίδω οὐκέτι οἴομαι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Λατίῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτῆς εἶναι. καὶ ζητῶ τὴν ἡμετέραν οἰκίαν ἐν ᾧ μέρει τῆς πόλεως ἕστηκε· καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κρεμαστὸν κῆπον, καὶ εἴ τι ἕτερον ἐκείνης γνώρισμα, καὶ τὰς ἡμετέρας κυπαρίττους. καὶ ὃ πάλαι ἤκουον πρὸς παράδειγμα ταύτης, ἐκείνου τὴν ἀρχὴν γενέσθαι, νῦν ἀκριβῶς ὁρῶ. τί γὰρ τῶν ἐν ταύτῃ, εἰπεῖν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν γέγονεν; οὐ νεὼ, οὐ στοαί; οὐχ ἱππόδρομοι; οὐ Βασίλεια; οὐ θέατρα; καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τούτοις, οὐ λίθον καὶ κίονες περιφανεῖς, ἀπιστούμενοι, ὅπως μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν λατομιῶν ἐτμήθησαν, ὅπως δὲ ἐκομίσθησαν, ὅπως δὲ ἠγέρθησαν; οὐ μαρμάρων παντοῖα γένη, κάτοπτρα ὑπὲρ πᾶσαν ὕλην δυναμένων εἶναι; οὐκ εἰκόνες, οὐ στῆλαι, οὐκ ἀνδριάντες; οὐκ ὀβελίσκοι; ἐν ᾧ δ' αὕτη τῷ πλήθει τῶν ἀπὸ λίθων ἀνδριάντων λέγω, καὶ τῇ περὶ τούτους τέχνῃ, καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν τάφοις, καὶ τῆς ἡμετέρας δοκεῖ πλεονεκτεῖν. ἀνελθήσωμεν τὴν ἀπὸ τῶν ψηφίδων ἐν τοῖς τοίχοις τέχνην, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ὥραν. ὅπερ, ὥσπερ παρ' ἡμῖν τὸ τῶν λιθίνων ἀγαλμάτων καὶ τῶν περιγλύφων θηκῶν, σπάνιον ἐν τούτοις, καὶ αὐτῶν δὲ τούτων τῶν ἀγαλμάτων, καὶ τῶν θηκῶν πλεῖστα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, Φειδίου καὶ Πραξιτέλους, καὶ τῶν ὁμοίων ἔργα, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ἀπὸ τῶν ἐγκεκολαμμένων ἐν αὐτοῖς γραμμάτων, τὸν τεχνίτην ἐπιβοωμένων· ὥστε πολλάκις ταῦτα ὁρῶν ἐνεθυμήθην ἐκεῖνο τὸ τοῦ Συνεσίου. ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν οἶμαι ἐκεῖνος, οὐ γὰρ καλῶς μέμνημαι ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος γράφων, καὶ περὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας διηγούμενος, φησὶ μετὰ πολλά· * εἶδον λύκειον· εἶδον στοὰν· εἶδον ποικίλην, τὴν οὐκέτ' οὖσαν ποικίλην. ὁ γὰρ ἀνθύπατος τὰς σανίδας ἀφείλετο· καὶ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἶδον ἐνταῦθα ἐπὶ μαρμάρων, γράμματα Ἑλληνικὰ τοῦ ἀρχαίου τύπου. ἃ πᾶς τις ἂν βεβαίως ἀπὸ τῶν γραφομένων εἴποι, ἐξ Ἀθηνῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος δεῦρο κεκομίσθαι. καὶ ἄλλα δὲ μυρία εὑρίσκω ἐνταῦθα Ἑλληνικῶς γραφέντα καὶ τυπωθέντα. οἷον ἐφ' ἑνὸς τάφου μετὰ πολλὰ Λατινικῶς τετυπωμένα. ἔτι προσκείμενον Ἑλληνιστὶ τουτὶ τὸ ἔπος. εὐψύχει Πρισκιανὲ, οὐδεὶς ἀθάνατος. καὶ γυναικῶν δὲ παλαιῶν μέχρι καὶ ἀπελευθέρων τάφους. καὶ λιθοξόων δὲ τῇ τέχνῃ σεμνυνομένων, ἐπὶ τῶν μιμημάτων αὐτῶν ὀνόματα γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμένα. ὧν λέγειν εἰς τὸ παρὸν πολλὰ, μὴ γελοῖον ᾖ. ὅθεν φαίνεται· ὃ καὶ παρὰ τῶν ἱστορικῶν ἀκούομεν, τὴν πόλιν ταύτην τὸ ἀρχαῖον, οὐκ ἔλαττον παρ' Ἑλλήνων ἢ παρ' Ἰταλῶν οἰκεῖσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἰταλοὺς τῷ πλείστῳ μέρει Ἑλληνικῶς εἰδέναι φθέγγεσθαι· καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πολλοὺς ταύτην αἱρουμένους οἰκεῖν, συνεπίστασθαι λαλεῖν ἐκείνοις. Νῦν δὲ ὅτε ἔδει, καὶ ἀναγκαῖον ἦν μάλιστα ἑνοῦσθαι, τί διέστησε τῷ γένει; τί καὶ μετὰ τὴν ἐπιγενομένην οὐ τῶν ἠθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν δοξῶν ὁμόνοιαν, τοσούτων συναγόντων αὐτούς. εἰ δὲ βούλει τοσούτου πράγματος τῆς εἰς Θεὸν πίστεως αὐτοὺς συνάπτοντος ἀγνοεῖν ἔπεισεν ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τοὺς πλείστους ἀγνοεῖν αὐτῶν, ὅτι ἥνωνται ἐν τοῖς μεγίστοις· ὄντως ἄξιον στενάξαι. ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν, αὐτοῦ παρόντος καιροῦ λέγειν. ὃ δὲ ἔλεγον. ἐμοί τε γλυκίων ἡ Ῥώμη πάντως φανήσεται, συχνὰ παρ' ὑμῶν γράμματα δεχομένῳ· καὶ ὑμῖν ἡδονὴν ἕξει, ἐντεῦθεν ἐμοῦ ἀκούουσι διαλεγομένου. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν αὐτὸς ἤδη ποιῶ. καὶ πεποίηκα δὲ ἐξότου δεῦρο ἀφῖγμαι, διὰ πολλῶν. ἐκδέχομαι δὲ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἤδη διὰ πολλῶν. ὑγίαινε.

Edit. Parif. pag. 127. — *pag. 128.*

* εἶδον τὸ λύκειον, εἶδον τὴν στοὰν ποικίλην, τὴν νῦν οὐκέτ' οὖσαν ποικίλην. Syn. epist. 135.

Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, Δημητρίῳ Χρυσολωρᾷ ἀνδρῶν ἀρίστῳ, καὶ περιφανεστάτῳ, χαίρειν.

Edit. Parif. pag. 129. Ἆρα δύνασαι πιστῶσαι περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν πόλιν ταύτην περιϊὼν, καὶ κατὰ τὰς ἐρωτολήπτους τύπους καὶ κωμαστὰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε κἀκεῖσε περιφέρω, καὶ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους εἰς ὕψος, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς θυρίδας περιεργάζομαι, εἴ τι που τῶν καλῶν ἴδοιμι παρ᾽ ἐκείναις; τοῦτο γὰρ νέος μὲν ὢν ὡς οἶσθα οὐκ ἐποίουν. καὶ τοῖς ποιοῦσιν ἐμεμφόμην. νυνὶ δὲ ὠμογέρων ἤδη γενόμενος, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως εἰς τοῦτο ἐξηνέχθην. αἴνιγμά σοι δοκῶ λέγειν. ἄκουε δὲ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος καὶ τῆς ἀπορίας. Ἐγὼ γὰρ οὐ ζώντων σωμάτων κάλλη ἐν ἐκείνοις ζητῶν τοῦτο ποιῶ. ἀλλὰ λίθων, καὶ μαρμάρων, καὶ ὁμοιωμάτων. φαίης ἂν ἴσως τοῦτο εἶναι ἀτοπώτερον ἐκείνου. καὶ ἐμὲ δὲ πολλάκις τοῦτο λογίσασθαι ἐπῆλθε· τί δήποτε ἵππον μὲν ἢ κύνα ἢ λέοντα καθημέραν ζῶντα ὁρῶντες, οὐ πρὸς θαῦμα ἐγειρόμεθα, οὐδὲ τοσοῦτον αὐτὰ ἀγάμεθα τοῦ κάλλους. οὔτε μὴν τὴν ὄψιν αὐτῶν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, οὐδὲ δένδρον, ἢ ἰχθὺν, ἢ ἀλεκτρυόνα. ταυτὸ δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀνθρώπων. τινὰ δὲ αὐτῶν καὶ μυσαττόμεθα, ἵππου δὲ εἰκόνα ὁρῶντες ἢ βοὸς, ἢ φυτοῦ τινὸς, ἢ ὄρνιθος, ἢ ἀνθρώπου. εἰ δὲ βούλει μυίας, ἢ σκώληκος, ἢ ἐμπίδος, ἢ τινὸς τῶν αἰσχρῶν τούτων, σφόδρα διατιθέμεθα, καὶ ὁρῶντες τούτων τὰς εἰκόνας περιπολλοῦ ποιούμεθα. καίτοι οὐ ταῦτα δήπου ἀκριβέστερα ἐκείνων, ἀλλὰ παρὰ τοσοῦτον ἐπαινεῖται, παρ᾽ ὅσον ὁμοιότερα ἐκείνοις φαίνεται. ἀλλ᾽ ὅμως ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτων κάλλη παρατρέχομεν παρόντα, ταῖς δὲ ἐκείνων εἰκόσιν ἐκπληττόμεθα· καὶ τὸ μὲν τοῦ ζῶντος ὄρνιθος ῥύγχος ὅπως εὐφυῶς κέκαμπται, ἢ τὴν ὁπλὴν τοῦ ζῶντος ἵππου οὐ πολυπραγμονοῦμεν. τὴν δὲ χαίτην τοῦ χαλκοῦ λέοντος, εἰ καλῶς ἥπλωται, ἢ τὰ φύλλα τοῦ λιθίνου δένδρου, εἰ τὰς ἶνας παρεμφαίνει, ἢ τὴν τοῦ ἀνδριάντος κνήμην, εἰ τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας ὑποδείκνυσιν ἐπὶ τοῦ λίθου. τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους τέρπει· καὶ πολλοὶ πολλοὺς ἂν ἵππους ζῶντας καὶ ἀκεραίους ἀσμένως ἔδωκαν, ὥστε ἕνα λίθινον τὸν Φειδίου ἢ τὸν Πραξιτέλους. καὶ τοῦτον εἰ τύχοι διερῥωγότα καὶ λελωβημένον ἔχειν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀγαλμάτων καὶ ζωγραφιῶν κάλλη οὐκ αἰσχρὸν θεᾶσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ εὐγένειαν τινὰ τῆς θαυμαζούσης ταῦτα διανοίας ὑποφαίνει. τὰ δὲ τῶν γυναικῶν κάλλη ἀκόλαστον καὶ αἰσχρόν· Τί δὴ τούτου τὸ αἴτιον; ὅτι οὐ σωμάτων κάλλη θαυμάζομεν ἐν τούτοις, ἀλλὰ νοῦ κάλλος τοῦ πεποιηκότος. ὅτι καθάπερ κηρὸς καλῶς διαπλασθεὶς ὃν ἔλαβε διὰ τῶν ὀμμάτων ἐπὶ τοῦ φανταστικοῦ τῆς ψυχῆς τύπον ἀποδέδωκεν ἐπὶ τοῦ λίθου, ἢ τοῦ ξύλου, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων· καὶ ὥσπερ ἡ ἑκάστου ψυχὴ τὸ αὐτῆς σῶμα οὐκ ὀλίγας μαλακότητας ἔχον διατίθησιν, ὥστε τὴν αὐτῆς διάθεσιν, λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ θυμὸν ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι, οὕτω τὴν τοῦ λίθου φύσιν οὕτως ἀντίτυπον καὶ σκληρὰν, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων τὴν τῶν ἀλλοτρίων τε, καὶ ἔξω διὰ τῆς ὁμοιότητος καὶ τέχνης διατίθησιν. ὥστε ἐν τούτοις τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ὁρᾶσθαι. καὶ ὁ πλέον οὐ γελῶν αὐτὸς, ἀλλ᾽ οὐδὲ χαίρων ὅλως ἴσως, οὐδὲ ὀργιζόμενος, οὐδὲ πενθῶν, οὐδὲ διατιθέμενος, ἢ καὶ κατὰ τὰ ἐναντία τούτοις διατιθέμενος, pag. 130. ταῦτα ἐν ταῖς ὕλαις ἀπομάττει. Τοῦτο ἐστὶ τοίνυν, ὅπερ ἀγάμεθα ἐν τούτοις. ἐπεὶ καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς φυσικοῖς λέγω, εἴτις τὸν διαπλάσαντα, καὶ καθημέραν διαπλάττοντα, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη παραγαγόντα νοῦν, καὶ τὸ ἐκείνου κάλλος, ὅθεν τὰ τοιαῦτα κάλλη προήχθη θεωροῖ εἰς ὑπερβολὴν ἄγαται. καὶ τοῦτο ἀληθῶς ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν. καὶ ἡ τοιαύτη θεωρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ἔρως πρὸς τὸ σεμνὸς καὶ σώφρων εἶναι, ἐπέκεινα ἐστὶ πάσης ἡδονῆς. ἀναγκαζόμεθα δὲ ἀπὸ τῆς τούτων ὄψεως· καὶ ὥσπερ τῶν ὁμοιωμάτων τούτων, οὕτω πολλῷ μᾶλλον τῶν φυσικῶν. οὕτω καλῶν καὶ κατὰ λόγον ὄντων, νοῦν ἀποδιδόναι δημιουργόν. καὶ εἰ ἐν τούτοις ἡ εὐγένεια τοῦ πεποιηκότος αὐτὰ φαίνεται, καὶ ταῦτα ἀλλοτρίοις παραδείγμασι, καὶ ἀλλοτρίᾳ, καὶ προϋπαρχούσῃ ὕλῃ κεχρημένου, πόσῳ μᾶλλον ἡ εὐγένεια τοῦ νοῦ ἐκείνου διαδείκνυται. οὗ καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην καὶ τὰ εἴδη παράγοντος. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἡμέτερον νοῦν, ὥστε τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη ἀπομάττεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἔξω δύνασθαι πεποιηκότος. Ἀλλὰ ταῦτα τί ἂν πρὸς σὲ λέγοιμι, βέλτιον ἐμοῦ εἰδότα; ἃ δὲ ἔλεγον, τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεωρητικὸν διὰ τοιούτων καὶ πολλῶν ἄλλων θειοτέρων ἡ πόλις αὕτη κινεῖν δύναται. τὸ δέγε ἠθικὸν ὁρῶσιν, ὅτι ἡ περὶ τὰ ἔξω ταῦτα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων σπουδὴ καὶ φιλοτιμία, εἰ ἐν οἰκοδομήμασιν, εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐν ἡγεμονίᾳ, εἴτε ἐν ἀρχαῖς, εἰς τοὔσχατον πάσης εὐδαιμονίας προελθοῦσαι, τέλος, ὥσπερ εἰ μηδὲ ἐγεγόνει τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ μηδὲν ὄντως ἀποῤῥύη. ἐγείραντος διὰ τῆς πίστεως ἀπὸ τούτων ἄλλα τοῦ Θεοῦ ἅπερ ἔδοξεν ἂν τῷ πολλῷ καλλίω, καὶ ἃ δυνάμεθα νοῦν ἔχοντες μᾶλλον θαυμάζειν τε καὶ περιπλείονος ποιεῖσθαι. ὑγίαινε.

ΤΕΛΟΣ.

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS ANIMADVERSIONES IN GEORGII CODINI, ET ALTERIUS CUJUSDAM ANONYMI EXCERPTA, DE ANTIQUITATIBUS Constantinopolitanis.

Edit. Paris. pag. 133.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CUM ante biennium Lutetiæ Parisiorum agerem, tantum apud me potuerunt innatum publicæ utilitatis studium, & amicorum cohortationes, & exempla complurium doctissimorum virorum, ut summum nefas esse crederem, inceptæ editioni Corporis historiæ Byzantinæ qualicumque mea opera deesse. Quæsivi igitur, cui potissimum parti laborem impenderem, & cum fere omnia ab aliis præoccupata esse viderem, tandem mecum cogitare cœpi, operæpretium fore, si hactenus inedita Codini Excerpta de antiquitatibus Constantinopolitanis in publicum producerem. Præterquam enim quod pertineant ad rem, & multum lucis afferant historiæ Byzantinæ, hoc etiam nomine edi merentur, quod a gravissimis hujus & superioris sæculi scriptoribus sæpius laudata, & ad confirmationem dubiarum opinionum adhibita sint. Etenim Joannes Leunclavius in Pandectis Historiæ Turcicæ libri de ædificiis frequentissime mentionem facit: & quæcumque Nicolaus Alemannus notis suis in Procopium ἐκ τῶν ἀνεκδότων πατρίων CP. inseruit, inde desumpta sunt. Item Petrus Gilius ex supradicto libro de ædificiis, & altero de statuis integras transcripsit paginas. Certum quoque est, ineditum illud Chronicon Constantinopolitanum, quod Joannes Meursius in Glossario Græco-barbaro & alibi creberrime citat, nihil aliud fuisse, quam ineditam partem Excerptorum Codini, quæ nunc publicatur. Testantur hoc citata loca, & testabitur integrum Chronicon, siquando in lucem veniet. Similiter etiam per antiqua illa Collectanea θεαμάτων urbis CP. quæ doctissimus Jacobus Sirmondus in notis ad Sidonium Apollinarem citat, & in multis Bibliothecis occurrere ait, hæc alias non evulgata Codini Excerpta intelligenda sunt. Adderem plures coætaneos Auctores, in quorum scriptis ea citantur, nisi longum esset illos enumerare & supervacaneum. Cum itaque jam omnino decrevissem edere Codini illa ἀνέκδοτα, nihil mihi antiquius fuit, quam ut propositum hoc avunculo meo per litteras significarem, qui illud non tantum non improbavit, verum ut cœptum urgerem monuit, atque insuper duos mihi submisit codices manu scriptos, quibus continebantur hæc Georgii Codini Opuscula: pag. 134.

Περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ τῆς σχηματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ ἀγαλμάτων, στηλῶν καὶ θεαμάτων.
Περὶ κτισμάτων.
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.
Περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, μέχρι τῆς παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων τοῦ παλατίου, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Horum primum, quintum, septimum & principium tertii a Georgio Dousa, Francisco Junio, & Jacobo Gretsero jampridem edita fuerunt: reliqua vero nunc primum a me publicantur. Cæterum præter duos avunculi mei codices, quorum unum a V. Cl. Peirescio dono acceperat, alterum vero ex Vaticano exemplari curaverat transcribi, quatuor aliis codicibus in adornanda editione usus sum; quorum primum ex Britannico exemplari descriptum dedit mihi eruditissimus Isaacius Vossius, cum adhuc essem Amstelodami;

secundum R. P. Jacobus Sirmondus mecum communicavit ; tertium mihi suppeditavit Bibliotheca Regia , permissu Petri & Jacobi Puteanorum fratrum : quartum ipsemet Romæ in Bibliotheca Vallicellana reperi . Hactenus dixi , unde Codini ἀνέκδοτα *prodierint : sequitur ut paucis agam de meis Animadversionibus. Illas vero tres maxime ob causas conscripsi, nempe ut varias lectiones , quæ sensum Auctoris immutare posse videbantur , aliorum ingeniis dijudicandas proponerem : tum ut loca mendosa , dubia , obscura atque minus recte ab aliis intellecta corrigerem & explicarem , & ubi opus esset, correctionis atque explicationis meæ rationem redderem. Verum utrum ego hoc , quod mihi proposueram , bene præstiterim necne , res ipsa indicabit. Interim tamen, amice Lector , velim tibi persuadeas, sedulo me operam dedisse , ut utilitati tuæ pro viribus meis quam fidelissime servirem , neque præter modum diligens , atque non necessaria multa aut multoties ab aliis antea dicta compilans , patientia tua abuterer . Ad hæc quo facilius mihi ignosceres, sicubi vel in versione vel in Animadversionibus humanitus lapsus essem , omnes omnino occasiones fugi , quæ oblatæ mihi fuerunt ad contradicendum iis, qui ante me aliquid Codini ediderunt,* Edit. Parisi. pag. 135. *vel secus quam oportebat, intellexerunt ; & siquando necessitate coactus fui eorum errores detegere , tantam ea in re adhibui moderationem , ut contra quos scribam obscurum sit : manifestum vero , me non eo hoc fecisse , ut ex alienis erroribus gloriam quærerem , sed ut præcaverem dumtaxat , ne aliis necessarii quidquam ignorantia præteriisse viderer. Reliquum ergo est , ut hosce labores meos benevole excipias , & , siqua in iis deprehendes , quæ minus tibi placebunt , aliquantulum indulgeas juventuti meæ , & nimiæ erga te voluntati , & gravioribus occupationibus , per quas exactissime omnia persequi & recensere non potui. Sic & gratum te præbebis , & alacriorem me reddes ad præstanda majora. Vale.* Romæ cIɔ Iɔc xLIX. Calendis Maiis.

DE GEORGII CODINI VITA ET SCRIPTIS BREVIS DISSERTATIO.

GEORGIUM Codinum non sub ultimis tantum Imperatoribus Constantinopolitanis vixisse, sed aliquamdiu etiam superfuisse post ipsam Constantinop. expugnationem, ex ipsius scriptis liquido apparet . Curopalatæ vero cognomen , quod ei ab illis tribuitur , qui librum ejus de Officiis Palatii CP. ediderunt, in illis, quos ego vidi, codicibus manuscriptis non reperi : & facilius multo credam, impositum ei fuisse Curopalatæ cognomen , quia de Officiis Palatii scripsit, quam quod ipse Curopalatæ dignitatem obtinuerit . Cæterum quod ad scripta ejus attinet , non propterea dumtaxat vano quodam præjudicio improbanda sunt , quoniam Codinus ducentis tantum abhinc annis floruit : quippe qui , quæcumque edidit , ex antiquioribus & magis probatis Auctoribus excerpsit & collegit . Nam quod primum inter opuscula ejus locum obtinet, & inscribitur περὶ τῶν πατρίων, sive de originibus CP. ejus major pars verbo tenus descripta est ex Hesychio Milesio : reliqua vero ex Glycæ Annalibus, Chronico Alexandrino, & alio quodam hactenus non edito, cujus auctor est quidam Julius Pollux, antiquo illo, qui Com-

modo Imperatori Onomasticum suum dedicavit, aliquot sæculis recentior. Libri vero de statuis prima pars de simulachris Deorum gentilium, ex Phurnuto desumta est, & ex Joannis Lydi Philadelphiensis libro nondum edito de Mensibus. Unde etiam Svidas hausit eadem. Altera autem pars, quæ tractat περὶ στηλῶν, καὶ θεαμάτων, quod est, ut ego interpretor, de statuis, aliisque rebus spectatu dignis Constantinopoli, ea tota verbotenus descripta est ex antiqui Anonymi auctoris Collectaneis Antiquitatum Constantinopoleos, quæ inscripsit παραστάσεις συντόμους χρονικὰς, & compilavit ex Theodoro Lectore, Papia, Eusebio, Socrate, Marcello Lectore, & compluribus aliis. Hæc vero Collectanea nunc primum ex antiquissimo Codice Bibliothecæ Regiæ in lucem prodeunt, qui, ut omnes, quotquot eum viderunt, testantur, ad minimum ante quadringentos annos scriptus fuit. Est autem inter codices ejus Bibliothecæ numero millesimus vigesimus septimus. Quisquis igitur auctor est illorum Collectaneorum, ducentis saltem vel trecentis annis Codino est antiquior. Ex iisdem quoque Collectaneis libri περὶ κτισμάτων satis magna pars excerpta est: cætera desumta sunt ex Joanne Antiocheno, Panodoro Ægyptio, & aliis, qui in eo libro citantur. Totus denique Catalogus Imperatorum Constantinopoleos usque ad imperium primi Alexii Comneni, auctoris est multo antiquioris Codino; quippe qui eum Catalogum conscripsit sub Manuele Comneno Alexii nepote, ut ipse testatur his verbis: ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, &c. Reliqua porro Catalogi pars a Theodoro Lascare ejus nominis primo usque ad ultimam Constantinopoleos expugnationem, ab ipso Codino superioribus adjecta est, cum ille, ut principio dixi, aliquantulum illi urbis excidio superstes fuerit.

Edit. Paris. pag. 136.

Edit. Parif. pag. 137.

PETRI LAMBECII
HAMBURGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI
EXCERPTA
DE ORIGINIBUS CP.

Numerus, qui in hisce Animadversionibus passim occurit, iisque in margine appositus est, respondet illi, quo textus Græcus est distinctus.

N. 1. THι θεᾷ χρυσάσπῃ) Scribe, sicut legitur apud Hesychium, ἐν θυσίαις χρυσάσπι. Θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι) Scribe, θυσίαις τοὺς ἐγχωρίους ἐξιλάσκοντο δαίμονας. Sic sup. N. 3. γαῖς πατρῴοις inquit, ἐξιλασκόμενος δαίμονας.

Μεγαρέας ἀπὸ νήσου τῆς τῶν Καταγωνίας.) Meursius in notis ad Hesychium pro καταγωνίας hic legendum censet Καταονίας. Sed profecto, quisquis Cornelii Nepotis, Constantini Porphyrogeniti, & reliqua ab eo citata Geographorum loca inspiciet, primo animadvertet intuitu, Cataoniam, cujus ibi mentio fit, non esse insulam, sed regionem supra Ciliciam in continenti sitam, quæ etiam pro parte Cappadociæ habetur. Vera igitur hujus loci emendatio hæc est: ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας, hoc est, *a Niso genus ducentes*. Nisus autem hic intelligitur Pandionis filius, Megarensium Rex, a quo ipsa Megaris Νισαία denominata fuit, ut testatur Stephanus: Νισαία, inquit, ἐπίνειον Μεγαρίδος, ἢ αὐτὴ ἡ Μεγαρίς, ἀπὸ Νίσου τοῦ Πανδίονος. Vide præterea

pag. 138. Strabonem principio libri noni, & Scholiasten Theocriti ad ista verba Idyl. 12. Νισαῖοι Μεγαρῆς. Similiter etiam corrigendus & vertendus est Hesychius, apud quem perperam legitur, ἀπὸ νήσου τὸ γένος κατάγοντας, quod interpres vertit *ex Insula oriundos*.

2. Προσγραφῶσαι) Ita restitui, cum mendose antea legeretur προσγράφοντ.

Τοῖς θέλουσι) Supple ex Hesychio, τοῖς τυγχάνειν θέλουσι.

Προθεσπίζουσα) In aliquot codicibus scriptis legitur προθεσπίζοντες: sed videtur vulgata lectio præferenda esse.

Νύμφης Βύζης) Antea editum fuit Βυζίης: apud Hesychium vero legitur Βυζύης. Attamen ut ratio constet derivationi nominis Byzantis, non dubium est quin scribendum sit Βύζης. Quod autem addit Codinus, Byzantios ad colendum memoriam Nymphæ Byzæ, aquas ejus haurire solitos fuisse, id referendum esse puto ad Boibyzen fluvium, qui itidem Byzantis educator creditus fuit.

3. Ὡς ἐὼν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε) Hesychius, ὡς ἐὼν ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας ὁ νέος προσέβαινε.

Ὑπὸ τῶν τούτων) Scribe, ὑπὸ τῶν τοπαρχούντων.

Αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο) Perperam antea legebatur, ἀκύσας τὸ τοῦ θηρὸς, &c.

Τὸν ὑπαγέντα ταῦρον) In aliquot codicibus scriptis legitur, τὸν ὑποταγέντα.

Ισάμενοι ἐντὸς τοῦ τείχους) Scribe, τοῖς ἐντὸς ἱσταμένοις τοῦ τείχους: ut referantur hæc verba non ad turrim Herculis, sed ad urbis incolas. Confirmant hanc lectionem Hesychius, & fragmentum historicum de turribus vocalibus Byzantii, quod ex antiquo codice Bibliothecæ Regiæ depromptum huc apposui: Ὅτι Βύζας ὁ τὸ Βυζάντιον κτίσας, τὴν πόλιν ἀνήγειρε τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις περικαλλέσι ἑπτά. ξένον δέ τινα καὶ ἀξιοθαύμαστον οἱ πύργοι οὗτοι τὴν ἐνέργειαν εἶχον. εἴποτε γὰρ φωνὴ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα, ἀνθρώπου τυχὸν ἢ ἄλλου ζώου, ἢ καὶ λίθου βολῆς, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων ἐπεγένετο, εὐθὺς εἰς τὸν μετ᾽ αὐτὸν ὁ ἦχος διέβαινε, καθεξῆς διὰ τῶν ἄλλων μέχρι τοῦ ἐσχάτου παραπεμπόμενος, καθαρὸς οἷος ἐξ ἀρχῆς ἐξεφωνήθη, εἴτε ἔναρθρος, εἴτε καὶ ἄναρθρος. ἀλλὰ καὶ ὁ εἷς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων, ὁ καὶ τοῦ Ηρακλέος καλούμενος, τὰ τῶν πολεμίων ἔξωθεν μυστήρια, τῶν εἰς πολιορκίαν τυχὸν τῆς πόλεως καθισταμένων, ἅπαντα ἐποίει τοῖς ἐντὸς καὶ ἀκουστά. ἵδρυτο δὲ ὁ πύργος οὗτος ἐν τῷ τῆς ἀκροπόλεως λόφῳ, ὃς νῦν Κυνηγίον ὀνομάζεται. Cæterum ex hoc fragmento, & antiquissimo codice Palatino Hesychius quoque corrigendus est, apud quem perperam legitur, σάλπιγξι ἢ φωνῇ τις ἑτέρα, pro σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα.

Λόγος ἦν) Scribe, λέγουσιν.

Τεῖχεον) Scribe τυχαῖον, id est, *Fortunæ fanum*.

Ποσειδῶνος τε τέμενος πρὸς τῇ θαλάττῃ ἀνήγειρεν· ἔνθεν νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος Διακεκόσμηται) Sensus est, templum Neptuni in eadem urbis regione fuisse, ubi postea S. Menæ Martyri ædes dicata est. Quare frustra objiciunt quidam, Codinum dicere, quod templum S. Menæ antea Jovis fanum fuerit. Nam licet hoc verum sit, non propterea sequitur, alterum falsum esse, cum idem templum eodem tempore & Jovis fanum esse potuerit, & in eadem urbis regione extructum esse, in qua Neptuni fanum situm erat.

Τὸν Αἵμονα) Scribe, τὸν Αἷμον.

Προθυμούμενος, οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου) Post vocem προθυμούμενος interpungendum est: *hucusque enim sermo fuit de Hæmo*. Cætera vero quæ sequuntur, ad Byzantem pertinere, atque ita supplenda esse censeo: οὐχ ὑπομείνας δὲ ὁ Βύζας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου, &c. eodem modo corrigendus est Hesychius, apud quem æque mutilus hic locus legitur. 5.

Αἵμονος, πρὸς μόνον διαγωνίζεται.) dele Interpunctionem, & scribe, μόνος πρὸς μόνον.

Τὸν

Edit. Parij. pag. 139. Τὸν Αἵμονα) Scribe τὸν Αἷμον.

Κρώσυς δὲ &c.) In aliquot codicibus scriptis legitur Κροῖσος: apud Hesychium vero ὀδρύσης.

Αμφιάρεως δὲ τὸ ἱερόν) Apud Hesychium legitur τὸ ἡρῷον.

Αρτέμιδός δὲ, καὶ Αθηνᾶς πρὸς τὰ τῆς Αφροδίτης ὄρος) In aliquot codicibus scriptis & apud Hesychium legitur, Αρτέμιδός τε πρὸς τὸ τῆς Θρᾳκης ὄρος.

Καὶ πρὸς αὐτὸν διελθὼν, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη) Scribe: καὶ πρὸς αὐτὰ διελθὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη, ἐπολιόρκει τοὺς ἔνδον.

Τῶν πολεμίων) In Codd. Vat. scriptum inveni παλαμναίων.

Σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ εἰς γὰρ, &c.) Eodem stratagemate adversus Eumenem usus est Hannibal, ut refert Cornelius Nepos in ejus vita.

Εἰς ἓν τῶν χωρίων) Scribe εἰς ἕν τι χωρίον.

6. Τῆς Βυζαντος αὐταρχίας) In aliquot codicibus legitur ἐπαρχίας.

Ἐκ Μεγάρων) Cod. Vat. ἐκ Μεγαραίων.

7. Διεχειρίσαντο) In Codd. Vat. legitur διεχειρίσαντο, quod idem est.

Καὶ θάνατον ἐπεισαγόντων) Scribe καὶ θανάτων αἰτίων ἐπαγόντων. Paulo post pro ἐφαλλομένων, lege ἐπιβαλλομένων, ut respondeat præcedenti verbo ἀκοντιζόντων.

Τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργοὺς) id est, tres ciconiarum statuas magice consecratas, seu τετελεσμένους, quæ ciconias ingredi prohibebant. Huc respexit Justinus Martyr, ita loquens: εἰ Θεὸς ἐστὶ δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Απολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δύνανται; καὶ γὰρ θαλάττης ὁρμὰς, καὶ ἀνέμων φορὰς, καὶ μυῶν καὶ θηρίων ἐπιδρομὰς, ὡς ὁρῶμεν, κωλύουσι. Vide prolixius super hac re disserentem Cl. Salmasium in Flavium Vopiscum. Hoc dumtaxat addo, ejusdem generis τελέσματα fuisse illa σεισμῶν φυλακτήρια, quæ Marinus in posteriore parte Vitæ Procli hactenus inedita, ab ipso ait erecta fuisse: item illa ἀγάλματα ὑγιείας περιποιητικὰ καὶ νοσοποιὰ δημιουργήματα, quorum meminit Psellus in libro ἀνεκδότῳ, cui titulus est, τίνα περὶ δαιμόνων δοξάζουσιν Ελληνες.

Πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμένας) Scribe, δεξαμενὰς, id est, cisternas. Similiter corrigendus & vertendus est Hesychius. Cæterum ad hunc Codini locum illustrandum pertinet fragmentum historicum, quod ex antiquo Cod. Biblioth. Regiæ excerptum hic subjunxi: ὅτι ἐνοχλουμένων ὕστερον τῶν Βυζαντίων ὑπὸ τῶν ὄφεων, καὶ διαφθειρόντων αὐτοῖς τὰ ὕδατα, ὁ Τυανεὺς Απολλώνιος ἀπὸ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνέστησε πελαργοὺς, οἵτινες οὐκ εἴασαν ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει πελαργούς. ἐκεῖνοι γὰρ πνίγοντες τοὺς ὄφεις πρότερον ἠκόντιζον νεκροὺς κατὰ τῶν δεξαμενῶν.

Ἐν τε προσώποις ὁρῶντας ἀλλήλους) Scribe, ἀντιπροσώπους ὁρῶντας ἀλλήλους.

8. Καὶ νεφέλας πρὸς τὴν ἀρκτώους ἐπαγόντος τόπους,) Scribe, καὶ νεφέλας πυρὸς τοῖς ἀρκτώοις ἐπαγόντος τόποις. νεφέλαι πυρὸς autem vocat nubes ardentes & lucidas. Simili loquendi formula utitur Suidas in v. Μαξέντιος: εἶδεν, inquit, ἐν τῷ οὐρανῷ σύλλον πυρός.

Οὐ δὴ χάριν. &c.) Ob eamdem causam aliquot Byzantiorum numismatibus figuram lunæ insculptam videmus, cum hac inscriptione: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΣΩΤΕΙΡΑ.

Πρὸς συμμαχίαν) Scribe, ut habetur apud Hesychium, πρὸς ναυμαχίαν.

9. Καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου) Hujus statuæ meminit antiquus ineditus Chronographus, qui in Bibliotheca Regia adservatur, his verbis: γίνεται δὲ τῷ Ινάχῳ θυγατὴρ ὄνομα Ιώ. ταύτης ἐπώνυμος ὁ Βόσπορος ἐκλήθη τοῦ Βυζαντίου. ἀφ' οὗ στήλην ἔστησαν δαμάλεως ἐν κίονι πρὸς τὸ ἀντίπεραν τῆς ἀκροπόλεως Βυζαντίου.

Τιμάσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Αργείοις τραφέντων) Scribe γραφέντων. Sensus est, Timasium non natione, sed jure tantum municipali Argivum fuisse. Ejusmodi cives Latine *adscriptitii* dicuntur, quibus opponuntur *nativi*. Egregius hac de re Ciceronis locus extat in orat. pro L. Cornelio Balbo.

pag. 140. *In Græcis*, inquit, *civitatibus, videmus Athenis Rhodios, Lacedæmonios, cæterosque undique adscribi, multarumque esse eosdem homines civitatum.* Idem Archiam poetam adscriptitium civem vocat, & Heracleæ adscriptum fuisse ait. Hoc loco igitur simplex γράφειν idem est atque πολιτογράφειν, seu *in civitatem adscribere*. Hinc quoque corrigenda est Latina versio Hesychii: frustra enim ejus interpres antiquam & genuinam Codicis Palatini lectionem solicitat, & pro γραφέντων legendum censet τραφέντων. Idem ibidem annotat, Timesium hunc fuisse patrem Pescenii Nigri, qui cum Severo de Imperio dimicavit. Sed, præterquam quod ex Ælio Spartiano & Dione constat, Pescenium Nigrum Italum fuisse, & patrem habuisse Annum Fuscum, matrem vero Lampridiam, vel sola distantia temporum, quibus vixerunt, errori detegendo sufficit. Quippe quia alter Græcia Romanorum consulum armis nondum subjugata floruit, alter autem aliquot centum annis post Severo Imperatori fuit coætaneus.

Πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ) In uno Codice Vaticano legitur, πρὸς τὸν λεγόμενον Εφεσιάτην: in alio Εφεσιάτην. Mihi dubium non est quin locus nominatus Εφεσιάτης, vel Εφεσίτης idem sit atque portus Ephesiorum, cujus meminit Dionysius Byzantius his verbis, εἶτα ἄρα τῶν γνησίων εἰσίν. *His*, inquit, *ante commemoratis locis proximus succedit Phosphorus locus, qui vel a Diana, vel a vicina antiqua Pharo cognomen traxit. Huic adjunctum & continens longum littus vocatum Ephesiorum est portus, a multis navibus Ephesiorum huc appulsis*. Sed procuidubio ibi scribendum est: *Huic adjunctum est continens longum littus, & portus vocatus Ephesiorum*, &c. Verisimile enim est, Dionysii hæc verba in hunc modum Græce concepta fuisse: ἔπειτα προσεχὴς τέ ἐστι καὶ μακρὸς αἰγιαλὸς, καὶ ὁ λιμὴν ὁ καλούμενος Εφεσίτης, vel τῶν Εφεσίων, &c. Similiter fere Strabo de littore Latino loquens, ἔπειτα, ait, προσεχής τι ἐστι καὶ ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων. Item lib. 4. ubi agit de ora Ligustica, & passim alibi. Hoc præterea notandum est, portum antiquitus nuncupatum Εφεσίτην, hodieque paulum immutato nomine Αφεσιάτην vocari.

Ἐνθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νόμον βόσκονται ἐς αὐτόν) Ultimus hic oraculi versus continet subobscuram periphrasin sinus nuncupati Cornu. Nam cervus denotat formam ejus cornu cervino similem, quoniam in multos sinus quasi in ramos finditur. Per piscem vero significatur Pelamis, quæ ob vim fluctus intro compellentis & angustiam sinuum numerose illic capitur. Utrumque confirmat Strabo Geographiæ lib. 7. his verbis: ἔστι δὲ τὸ κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι, εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπους, ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ πηλαμὺς ἁλίσκεται ῥᾳδίως, διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ, καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι, διὰ τὴν στενοχωρίαν, &c. Pluribus eruditissime de hac re disputat V. Cl. Joannes Tristanus in explicatione nummi Byzantii, cusi in honorem Sabinæ uxoris Hadriani Imperatoris, in quo visuntur duæ pelamides cum inscriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΕΠΙ. Δ... ΡΟϹ. ΤΟ. Β. Ejusdem generis nummum vidi Romæ apud virum illustrem Franciscum Gotofredum, in cujus una parte visitur Delphin medius inter duas pelamides, cum inscriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ: ab altera vero effigies mulieris cum inscriptione ΙΟΥΛΙΑ. ΜΑΙΚΑ. ΑΥΓ.

Καλλικίδης στρατηγήσας) Cod. Vat. στρατηγός.

Κίονι κοσμήσας) Apud Hesychium legitur, ἐν ἑνὶ κοσμήσας, &c. In Codice Bibliothecæ Valicellianæ scriptum reperi: ἐνθάδε κοσμήσας, &c. 10.

Αὐτοὶ τοῦ τυραννήσαντος, &c.) Ita hunc locum restitui ex Hesychio & Codicibus scriptis, cum perperam antea legeretur: αὐτοὶ τούτου τοῦ τυραννήσαντος τῶν Εώων Νίγηρ προτιμήσαντες ἐλπίδος, &c. Paulo post pro ἐτάχθησαν, scribe προσετάχθησαν.

Edit. Parij. pag. 141. 11. Ἔνθα δὴ ἐξ τὰς Διομήδους δαμάσαντας ἵππους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν) Scribe ἔνθα δὴ αὐτὸν φασιν τοὺς Διομήδους δαμάσαντα ἵππους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὀνομάσαι. Dicuntur autem hæc per Parenthesin. Sensus est, thermas Zeuxippi ita nominatas fuisse, διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα ἐκεῖσε ζεῦξαι τοὺς ἵππους τοῦ Διομήδους ὑφ' ἅρμα. Eusebius in Canone Chronico eas ita appellatas fuisse ait, ad conservandam memoriam Zeuxippi ultimi Sicyoniorum Regis.

Κατὰ τὸν τοῦ Διὸς ἱππίου βωμόν) Per Jovem equestrem credo hic intelligi Neptunum, qui etiam Ζεὺς θαλάσσιος nuncupatus fuit.

Ἔνθα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι τὰ τῶν ἐφόρων γνωρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις) Hesychii interpres pro ἐφόρων legendum esse monet ἐφόδων, eamque secutus correctionem hæc ita Latine vertit: *Ubi etiamnum curvaturæ ascensuum indicia exhibent, per superiora, quæ æneis obeliscis incumbunt*. Sed vertendum est, absque ulla Græci textus mutatione: *Ubi etiamnum metæ Deorum præsidum exhibent indicia, ova nimirum æneis obeliscis imposita*. Nam per ἐφόρους, hoc est, præsides & inspectores intelliguntur Dioscuri, quibus dicatum fuisse Constantinopolitanum Hippodromum ipse Hesychius paulo ante affirmat. Ideoque subjungit, ad sua usque tempora castrorum ibi insignia permansisse, ova nimirum supra metas æneis obeliscis imposita. Cæterum post verba τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις, adde ex Hesychio, quæ apud Codinum perperam omissa sunt: ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ στρατιωτικὰ τέλη προσένειμε, id est *præterea quoque urbi cohortes militum assignavit*. στρατιωτικὰ τέλη hic significant τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ut apud Homerum Iliad. κ'.

Δόρπον ἔπειθ' ἕλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν.

Similiter exponenda sunt illa verba apud Hesychium, cujus interpres longe diverso sensu ita vertit: *& assignavit in hanc rem impensas e militari ærario*.

Καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τούτου παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο) Adde ex Hesychio quæ hic omissa sunt. ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν Βασιλέων ἀπεδόθη, αὖθις τὸ Βυζάντιον ὠνομάζετο, id est, *postquam autem in numerum divorum relatus est* (sc. Severus) *iterum Byzantii nomen urbs accepit*. Sed apud Hesychium pro ἀπεδόθη necessario scribendum est ἀπεδόθησαν, ut referatur ad utrumque, Severum nempe & Antoninum Caracallam; quippe quoniam ea quæ prædedunt, ita sunt concepta, καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν Σεβῆρος, ἐξ ὁ τούτου παῖς Ἀντωνῖνος, &c. Corrigenda igitur est hoc modo Hesychii versio: *Et quidem quousque Severus superstes fuit, ejusque filius Antoninus, urbs appellata fuit Antoninia: postquam vero divis Imperatoribus annumerati fuerunt, iterum Byzantii nomen accepit*. Præterea notandum hic occurrit, verba, ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν Βασιλέων ἀπεδόθη, idem valere ac si dixisset, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, sive, *post ejus mortem*. *Nam*, ut ait Tacitus, in fine libri decimi quinti Annal. *Deum honor Principi non ante habetur, quam agere inter homines desierit*. Simili mortis periphrasi utitur Solinus, ubi ait, *Angitiam salubri scientia adversus morbos resistentem, cum inter homines vivere desiisset, deam habitam fuisse*. Ita enim ibi restituendum est ex antiquissimo Codice R. P. Sirmondi, pro eo, quod vulgo legitur, *cum dedisset hominum vivere*. Sic S. Augustinus lib. 2. de civit. Dei cap. 5. *Nec ullo modo*, inquit, *crederet verecundiam laudabilis feminæ ita in contrarium divinitate mutari, ut honoribus eam talibus advocarent cultores sui, qualibus conviciis in quempiam jaculatis, cum inter homines viveret, aures clauderet seseque subtraheret*. Item Seneca Apotheosin Claudii enarrans, *Et ille quidem*, ait, *animam ebullit, & eo desiit vivere videri*; atque paulo post subjungit: *Ultima vox ejus hæc inter homines audita est*, &c. Etiam Cicero lib. 1. Tuscul. *Abiit*, inquit, *ad deos Hercules, numquam abiisset, nisi cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset*.

Ὀγδοήκοντα πέντε) In uno Codice Vaticano legitur πεντήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, &c.) Quæ hucusque pag. 142.
Codinus narravit de originibus Byzantii, eadem ad verbum sunt, quæ in antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ habentur cum hoc titulo, ΠΑΤΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΤΑ ΗΣΥΧΙΟΝ ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΝ.

Ἀνιὼν ἐκ Ῥώμης Σεβῆρος, &c.) Totum hoc, quod sequitur, de reconciliatione Severi & Nigri, futile est & nugatorium. Confundit enim Severum Imperatorem, cum Severo Aureliano, quem Ælius Spartianus refert, filias suas Nigri filiis despondisse: *Sed deceptus est*, inquit, (sc. Niger) *consiliis Severi Aureliani, qui filias suas ejus filiis despondens, persistere eum fecit in imperio*.

Νίγρου τοῦ υἱοῦ Τιμεσίου) Pescennium Nigrum Timesii filium fuisse, supra duplici argumento refutavi, scilicet distantia temporum, quibus vixerunt, & auctoritate Spartiani & Dionis, qui ipsum Italum fuisse ajunt, & patrem Annum Fuscum, matrem Lampridiam habuisse. Sed cum omnia, quæ hic a Codino de Pescennio Nigro & Severo narratur, futilitatis summæque levitatis plena sint, inde satis absque alio argumento liquet, quam fidem mereantur, quæ de Timasio Nigri patre, numquam alibi lecta, hoc loco refert.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κακῶς ἐπολιορκοῦντο) Videtur loqui de legionibus Macedonicis, quibus Severus Imperator ad Byzantium expugnandum usus est.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης) In uno Codice Vaticano legitur: ἐπὶ τῆς κάτω μοίρας τραπέζης, ἤγουν τῆς ζευγίου.

Φόρτων) In uno Codice Vaticano legitur φύρτων: forte legendum est φρόντων, id est, Fronto. 12.

Ἀγωνικὸς ἀγὼν) Melius in Codice Vaticano legitur ἀγωνιστικός.

Τότε Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ Νίγρου) Iterum confundit Severum Aurelianum cum Severo Imperatore.

Ἧπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρὸς) Per ignem Medium credo intelligendum Naphtam, quam Nicander vocat τὸ Μηδείας Κολχίδος ἐχθόμενον πῦρ, quia sponsam Jasonis hoc igne a Medea crematam ferunt, teste Plinio, lib. 2. cap. 105. Alias Græci appellant ἔλαιον Μηδείας, ut refert Procopius lib. 4. Gotthicorum ἀγγεῖα θεῖου τε καὶ ἀσφάλτου ἐμπλησάμενοι, καὶ φαρμάκου, ὅπερ Μῆδοι μὲν Νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μηδείας ἔλαιον. Sed forte apud Procopium pro Μηδείας scriptum fuit Μηδίας, id est: Mediæ regionis. Ita Ammianus Marcellinus lib. 23. & Solinus cap. 21. Oleum Medicum nuncupant, & vetus Nicandri Scholiastes φάρμακον μηδικόν, & noster Auctor hoc loco μηδικὸν πῦρ. De usu autem Naphtæ seu ignis Medici in succendendis balneis nihil alibi legi. Cæterum quod Meursius ad hunc locum observat de igne Pomaico, cujus mentio fit in Historia Miscella, nullius plane momenti est. Ibi enim non Pomaicus, sed Romaicus legendum est. Verba Historiæ Miscellæ lib. 21. hæc sunt: *Porro vernali tempore venit Suphian, & comperta Romaici ignis efficacia, transcurrit in Bithyniam*. Ibidem paulo post: *Post paululum venit & Gizid: similiter & ipse cum eadem didicisset de humido igne, applicuit penes Saturon*, &c. Ubi nota qui primo vocatur ignis Romaicus, seu Ῥωμαϊκός, postea appellari ignem humidum. Est ergo Romaicus, sive Romanus ignis, idem qui Græcis dicitur πῦρ ὑγρὸν, seu ignis liquidus, quoniam per syphones emittitur. Alias ignis Græcus nuncupatur, ut apud Luitprandum de rebus Imp. lib. 3. cap. 6. In antiquo Chronico manuscripto Cavensi vocatur ignis marinus: Anno Domini DCLXVIIII. indict. XII. Constantinus filius Constantis superioris. Hujus tempore, anno quinto, ignis adinventus est marinus a Callinico

Architecto, qui e Syriæ civitate Heliopoli profugus ad Romanos venit. Hic corrigendus est Constantinus Porphyrogenitus de administr. Imp. cap. 48. ubi agit de igne Græco: ἰστέον, inquit,
Edit.Parij. pag.143. ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ καὶ πωγωνάτου καλουμένου, Καλλίνικός τις ἀπὸ Ἰλίου πόλεως Ῥωμαίοις προσφυγὼν, τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν κατεσκεύασε, &c. Pro υἱοῦ Κωνσταντίνου lege υἱοῦ Κώνσταντος, & quæ sequuntur τοῦ καὶ πωγωνάτου refert ad Constantinum, cujus Constans, qui in Sicilia obiit, pater fuit, ut testantur Zonaras, Cedrenus & alii Historici. Postea pro ἀπὸ Ἰλίου πόλεως, quod Interpres vertit, *ab urbe Ilio*, scribo ἀπὸ Ἡλιουπόλεως, id est, *Heliopoli*.

13. Διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος) id est, *quoniam locus valde præruptus erat*. In uno Codice Vaticano perperam legitur σκυμνώδης, quam lectionem secutus inferius, τόπον σκυμνώδη verterat, locum catulis leonum destinatum.

Ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ἡ δῆτα καὶ τελευτῇ, &c.) Facta interpunctione post vocem Ῥώμην, cætera ex Codice Vaticano ita legenda sunt: ἀκούσας τοῦτο ὁ Σεβῆρος παραγίνεται ἐν αὐτῇ ἡ δῆτα, &c.

Παρῆλθον δὲ χρόνοι, &c.) Supple ex Cod. Vaticano, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρῆλθον χρόνοι, &c.

Ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ, &c.) ita ex Codicibus manuscriptis & Hesychio hunc locum restitui. Antea perperam legebatur: ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος, ἡ μοναρχία ἐπῆλθεν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, καὶ, &c.

Ἀφηγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς, &c.) Ita hæc continua serie legenda sunt. In superioribus editionibus post vocem ἀφηγμένων interpunctum erat, novo subsequente titulo: ἀρχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Cætera ita legebantur: Κωνσταντῖνος ὁ Κώνσταντος παῖς, &c. Sed antequam ulterius progrediar, libet hic adscribere fragmentum ex incerti cujusdam Julii Pollucis Chronico hactenus inedito, cujus collatione, quæ deinceps Codinus narrat de Constantino Magno & instauratione Byzantii, corrigi & illustrari possunt. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν πόλιν εἰς ὄνομα ἴδιον ἐν τῷ πεδίῳ, τὸ πρὸς τοῦ Ἰλίου ὑπὲρ τὸν Αἴαντος τάφον. οὗ δή φασιν τὸν ναύσταθμον ἐσχηκέναι τοὺς ἐν Τροίᾳ στρατεύσαντας Ἕλληνας, θέλων τὴν βασιλείαν Ῥώμης μετατιθέναι ἐπ' αὐτήν. Θεὸς δὲ κατ' ὄναρ τῷ Βασιλεῖ ἐκέλευσεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ κτίσαι τὴν νῦν λεγομένην Κωνσταντινούπολιν. ὅθεν καὶ τὸ πρώην τεῖχος τῆς αὐτῆς πόλεως ἀνανεώσας τοῦ Βύζαντος, προσθήσας ἄλλο διάστημα πολὺ τείχους τινὸς, καὶ συνάψας τῷ παλαιῷ τείχει τῆς αὐτῆς πόλεως· ἀναπληρώσας καὶ τὸ ἱππικὸν, καὶ κοσμήσας αὐτὸ χαλκουργήμασι καὶ πάσῃ ἀρετῇ, κτίσας ἐν αὐτῷ καὶ κάθισμα θεωρίου βασιλικοῦ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος. ἔκτισε δὲ καὶ παλάτιον μέγα καὶ διαπρεπὲς, καθ' ὁμοιότητα ὡσαύτως τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος πλησίον τοῦ ἱππικοῦ. ἔκτισε δὲ καὶ φόρον μέγαν καὶ διαπρεπῆ πάνυ, στήσας ἐν μέσῳ κίονα ὁλοπόρφυρον ἄξιον θαύματος, καὶ ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ'. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιουπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ξόανον ἀπὸ Ῥώμης λάθρα, ἔθηκεν εἰς τὸν αὐτὸν φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. ἔκτισε δὲ καὶ δύο ἐμβόλους ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ παλατίου ἕως τοῦ φόρου διαπρεπεῖς, κεκοσμημένους ἀνδριᾶσι καὶ μαρμάροις, καλέσας τὸν τόπον τῶν ἐμβόλων ῥῆγιον. κτίσας ἐγγὺς καὶ βασιλικὴν, ἔχουσαν κόγχην καὶ ἔξω μεγάλους κίονας καὶ ἀνδριάντας, ὥσπερ ἐκάλεσε Σενάτον, κατεναντίον στήσας τῇ ἰδίᾳ μητρὶ Ἑλένῃ στήλην Αὐγούστης διακοσίοις. ὁμοίως δὲ ἀνεπλήρωσε καὶ τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον δημόσιον λουτρὸν, κοσμήσας κίοσι καὶ μαρμάροις ποικίλοις, καὶ χαλκουργήμασιν. ἦν γὰρ αὐτὸ ἀπλήρωτον, ἀρχθὲν πρώην ὑπὸ Σεβήρου Βασιλέως· καὶ ὅτε πάντα ἐπλήρωσεν, ἐπετέλεσεν ἱππικὸν, ἐν πρώτοις θεωρήσας ἐκεῖ φορέσας ἐν τῇ αὐτοῦ κορυφῇ διάδημα διὰ μαργαριτῶν, καὶ λίθων τιμίων, βουλόμενος πληρῶσαι τὴν προφητικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν. Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου. οὐδεὶς γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ Βασιλέων τοιοῦτόν τι ποτὲ ἐφόρεσε. καὶ ἐπετέλεσεν ἑορτὴν μεγάλην μηνὶ Μαΐῳ, τῷ καὶ ἀρτεμισίῳ ια'. ἔτει κατὰ Ἀντιόχειαν τῆς μεγάλης χρηματίζοντος τοῦ. κελεύσας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἑορτὴν τὴν γενέθλιον τῆς πόλεως αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει τῆς ὑποτείας αὐτοῦ, ἐρρίψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει χαρίσματα τοῖς Βυζαντίοις, καλάμων σιτοτόμια ἄρτων ἡμερησίων πολιτικῶν διαμερίζοντων, οὓς τινας ἄρτους ἐκάλεσε παλατίνους, διὰ τὸ ἐκ τοῦ παλατίου ῥογεύεσθαι τοὺς αὐτοὺς ἄρτους. ἑκάστου ἄρτου ἀφορίσας οἶνον, κρέα, ξύλα. ἀφορίσας πρόσοδον ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ καλέσας αὐτοὺς παλατίνους. Ὀλίγους δὲ ὁρῶν τοὺς οἰκήτορας, ὡς ἐν μεγέθει τοσαύτης πόλεως, ἀπό τε Ῥώμης τοὺς ἀξιολόγους κατὰ γένος ἐπιλεξάμενος, ἀπό τε ἑτέρων τόπων, καὶ οἴκους μεγάλους αὐτοῖς οἰκοδομήσας καὶ χαρισάμενος, οἰκῆσαι τὴν πόλιν ἐποίησεν. ἔκτισε δὲ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ ἐν τῷ ἀνάπλῳ. ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἀνάπλου παράδοξα σημεῖα, καὶ εἶδε, καὶ ἤκουσε. κατέλυσε δὲ καὶ τοὺς τρεῖς ναοὺς, τοὺς ὄντας ἐν τῇ λεγομένῃ ἀκροπόλει, τοῦ τε Ἡλίου, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ ἐκέλευσε τὸ λοιπὸν ἀχρηματίστους τυγχάνειν αὐτούς. pag.144.

Κατὰ τοὺς Τρωαδικοὺς ἐμβόλους) In Codicibus Vaticanis Codini, & Codice Palatino Hesychii, pro Τρωαδικοὺς, legitur Τρωαδησίους. Τρωαδήσιος autem formatum est Latina terminatione in *ensis*, ut Θρακήσιος, *Thracensis*, Ναρβωνήσιος, *Narbonensis*, Λυγδουνήσιος, *Lugdunensis*, Κιρκήσιος, *Circensis*, &c. Intelligunt igitur Codinus & Hesychius per τοὺς Τρωαδησίους ἐμβόλους, nihil aliud quam *Troadenses porticus*, quarum meminit Auctor antiquus in descriptione regionis duodecimæ. Hinc patet, quantum errent, qui Τρωαδικοὺς ἐμβόλους hic vertendum esse censent *Trojana rostra*. Equidem antiquitus ἔμβολος significabat *rostrum navis*: recentioribus vero Græcis ἔμβολοι dicuntur *porticus*, sive *tecta ambulacra*, quo se populus ad caloris incommoda & imbres repentinos arcendos recipiebant. Ita sæpe apud Scriptores historiæ Constantinopolitanæ mentio fit; τοῦ δημοσίου ἐμβόλου, τῶν δύο ἐμβόλων τοῦ φόρου, τοῦ ἐμβόλου τῶν χαλκοπρατείων, τῶν ἐμβόλων τοῦ Εὐβούλου καὶ Δομνίνου, &c. Ad hanc significationem vocis ἔμβολος videtur respexisse Etymologici magni Auctor, qui originem ejus derivat παρὰ τὸ τὸν λαὸν ἐμβαίνειν. Apud Latinos quoque hæc vox in eadem significatione occurrit, ut testatur Isidorus lib. 15. cap. 2: *Imbuli, vel quia sub volumine sunt, vel quia sub his ambulant: sunt enim porticus hinc inde platearum*. Idem in Glossis: *Imbulus, ab ambulando, ambulatorium*. Sed non advertit, Latinum vocabulum *imbulus* a Græco ἔμβολος originem & significationem accepisse.

Προσεργασάμενος) In aliquot Codicibus scriptum inveni ἀπεργασάμενος.

Τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν τὴν λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὴν γὰρ, &c.) Hæc verba ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita reformanda sunt: νέαν ἀνέστησε Ῥώμην τὴν νῦν Κωνσταντινούπολιν, λεγομένην, καὶ προθύμως ἀνασχομένην τὴν προσηγορίαν. θαυμαστὴν γὰρ, &c.

Ἱεροὺς δύο οἴκους) Vox δύο deest in Vaticano MS. uti & in Hesychio.

Ἀνήγειρε. καὶ ἐν τῷ στρατηγίῳ, &c.) Hic locus ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita supplendus est & emendandus: ἀνήγειρε, δίκαιά τε πάντα πρὸς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐδωρήσατο, καθὰ καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ (&c.) ἀνέγραψε ἐπὶ λιθίνης στήλης ἑαυτοῦ τε, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησε ἀγάλματα, καὶ τὸν, &c. id est, *Exstruxit, juraque omnia ei ad veteris Romæ formam dedit: ut in foro Strategio columnæ lapideæ incidi curavit. Ad hæc sui ipsius & matris suæ Helenæ statuas supra columnam erexit, atque locum nominavit Augusteum*. Quæ vero hinc narrantur de columna Strategii, & ejus inscriptione, unice illustrat Socrates Hist. Ecc. lib. 1. cap. 14. ubi de Constantino Magno & Byzantio agens, χρηματίζειν δὲ, inquit, δευτέραν Ῥώμην νόμῳ ἐκύρωσεν· ὃς νόμος ἐν λιθίνῃ γέγραπται στήλῃ, καὶ δημοσίᾳ ἐν τῷ καλουμένῳ στρατηγίῳ πλησίον τοῦ ἑαυτοῦ ἐφίππου παρίσταται. Interpres vertit: *Lege denique sancivit, ut secunda Roma vocaretur*, &c. sed χρηματίζειν apud Socratem non significat *nominari*, sed

esse. Ita Hesychius: τὴν νέαν, inquit, ἀνέστησε Ῥώμην, ἴσην αὐτὴν τῇ πρώτῃ χρηματίζειν προστάξας, id est, ut interpretatur Nicephorus Callistus lib. 8. ἴσα τῇ πρώτῃ κρατεῖν, καὶ οἰκισομένην, καὶ δυναστεύειν. Hoc enim lex illa Constantini columnæ in Strategio positæ incisa continebat, Romam atque Constantinopolim idem jus eamdemque dignitatem habere.

14. Ἀνέστησε καὶ δύο ἀψῖδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς ὁ περίβλεπτος κίων, &c.) Scribe ut legitur apud Hesychium, ἀνεστάθησαν αἱ δύο ἀψῖδες καὶ ὁ, &c.

Edit.Paris. pag.145. Τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα, &c.) Omne hoc quod sequitur usque τῆς πρώτης ἑβδομάδος, in Codicibus Vaticanis deest.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς) παρασκευὴν Græci vocant diem Veneris instituto sancti Sylvestri ejus nominis primi Pontificis Romani, in cujus actis hæc leguntur, παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησι τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ὀνομαζομένων, Ἡλίου, Σελήνης, Ἄρεος, Ἑρμοῦ, Διὸς Ἀφροδίτης, Κρόνου, ὁ ἅγιος Σίλβεστρος μετωνόμασεν, τὴν μὲν τῆς Σελήνης ἡμέραν καλέσας δευτέραν, τὴν δὲ τοῦ Ἄρεος τρίτην, τὴν δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τετράδα, τὴν δὲ τοῦ Διὸς πέμπτην, τὴν δὲ τῆς Ἀφροδίτης παρασκευήν, τὴν δὲ τοῦ Κρόνου ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης σάββατον, τὴν δὲ τοῦ Ἡλίου, οἷα διὰ τῇ δεσποτικῇ ἀναστάσει κεκοσμημένην, κυριακὴν ὠνόμασε.

Τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ ἀκοντίου ὀλισθέντος Scribe κληθέντος. Acontiæ vocantur Cometæ, quæ jaculi modo feruntur; de quibus vide Plinium lib. 2. cap. 23.

Τῆς πρώτης ἑβδομάδος) In Codice Vallicellano addita erant hæc verba, καθ' ἣν ἐνάτην εἶχε ὁ Φεβρουάριος μήν.

Οὗτοι δὲ τοῦ, &c. De Constantino Magno intelligendum est. In Codice Vaticano scriptum reperi, ut in Hesychio: ἐπὶ δὲ τούτου ὁ τοῦ, &c.

Ἵσταται ἄγαλμα.) In Codice Vaticano legitur, ἀνέστησε, ut quemadmodum cætera ad Constantinum Magnum referatur.

15. Τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων καλάμων φέρουσι τὰ γνωρίσματα) καλάμων γνωρίσματα vocat tesseras panarias, quibus quasi signis & symbolis quibusdam prolatis, ii cognoscebantur, quos annonarum civicarum erogationibus frui jus erat. Julius Pollux in Fragmento Chronico paulo ante citato καλάμων σιτοτόμια vocat. Vide plenissime super hoc Codini loco disserentem Cl. Salmasium in Notis ad Flavium Vopiscum.

Νόμους τε καὶ συμβόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου) Scribe, νόμους τε περὶ τῶν καθ' ἑκάστην συμβολαίων τιθείς, &c. Sic infra, num. 9. νόμους τε inquit, περὶ τῶν καθ' ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος. Latinis τὰ καθ' ἑκάστην συμβόλαια dicuntur res quotidianæ: qua significatione Cajus JC. aliquos de suis commentaris juris inscripsit *Rerum quotidianarum*, in quibus disputabat, περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινουμένων πραγμάτων, ut refert Theophilus Justinianarum Institutionum Interpres.

Ἔκτισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον) In Codice Vaticano legitur: ἔκτισε δὲ δρομικὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλοστέγην.

Καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ Hæc verba in omnibus fere Codicibus diverse leguntur: In uno Vaticano Codice scriptum inveni καροῦ: in alio, καὶ Καρίνου τοῦ πατρικίου Διοκλητιανοῦ: In Anonymi Collectaneis, ὁ κάρου τοῦ πατρικοῦ Διοκλητιανοῦ. In Codice Vallicelano, καὶ Κάρου, ὁ Διοκλητιανοῦ. Apud Svidam legitur, ὁ Κάρου πατρίου Διοκλητιανοῦ. In alio Codice scriptum reperi, τοῦτο Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς, καὶ Διοκλητιανοῦ, &c. quod satis mihi probatur. Nam ut alias observavi, Constantium Chlorum, Constantinum Magnum, & filios ejus Constantium, Constantem & Constantinum, item Severum Imperatorem, & Severum Aurelianum, Justinos & Justinianos, Valerianum & Aurelianum Imperatores a Codino ob nominum similitudinem inter se confundi; ita hoc quoque loco Cari & Carini ejus filii nomina ipsum confundere existimo, eamque ob causam nomini Cari addidisse, τοῦ πατρὸς, scilicet ut Carum patrem a Carino filio distingueret. Meursius, pro Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, legendum censet, Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ: quam emendationem ut ingeniosam quidem laudo, sed ut pro genuina Codini lectione habeam, vetat unanimis omnium manuscriptorum Codicum contradictio.

Ὁ νότος πῶλος) Satis mihi suspecta est hæc post australis statua. In Anonymi Collectaneis Chronicis, num. 191. legitur, ὁ νομάτιος πῶλος: pag.146. quare vereor, ne legendum sit, ὁ νομάδιος πῶλος, ut fuerit statua pulli equini, capite proni, forma pascentis, quales in antiquis nummis spectantur plurimi. Subjicere libet pro exemplo rarissimum nummum M. O Pelii Macrini Imperatoris, in quo visitur equus pascens inter duas faces, cum inscriptione ΕΠΙΜΙΚΤΟΣ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Possidetur autem hic nummus a viro illustri Francisco Gotefredo Romano.

Καὶ ἡ ἱερείδαια τῆς Ἀθήνας). In Codicibus Vaticanis scriptum est, ἡ ἱερεία: in aliis verisimilius legitur, ἡ ἱέρεια.

Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα.) Melius in aliquot codicibus omissa voce μαντευόμενον, pro ἱέρωνα legitur ἥρωνα. 16.

Μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δρομικὸν, καὶ τοῦτο ποιήσας ξυλόστεγον) Post vocem αὐτοῦ interpunge, & quæ sequuntur lege hoc modo: δρομικὸν καὶ τοῦτο ποιήσας καὶ ξυλόστεγον. ita paulo ante dixit: ἔκτισε δρομικὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλόστεγον.

Καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) In Codice Vaticano legitur: καὶ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους.

Μνημόθεσιν τῶν βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τίθεται) In Cod. Vat. legitur: μνημοθέσιον τῶν ἁγίων Βασιλέων, ἐν ᾧ κεῖται αὐτός.

Ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τίθεται) Post hæc verba adduntur in uno Codice Vaticano non pauca, quæ cum in editis, tum quoque in cæteris manuscriptis Codicibus desiderantur. Sunt autem hæc: Ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ,ϛωλή. κρατήσας ἐν αὐτῇ χρόνους δεκαεννέα. πληρωθέντος δὲ τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπεχείρησεν τὴν Βυζαντος πόλιν κτίζειν, id est, *Sciendum est, Constantinum Magnum cœpisse condere Constantinopolim anno quinquies millesimo octingentesimo trigesimo octavo, & imperasse in ea annos novemdecim. Finito igitur undecimo anno ejus imperii, sub principium duodecimi, ædificando Byzantio manum admovit.*

Ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, &c.) Totum hunc Codini locum, uti a Scaligero libro quinto de emendatione temporum correctus est, hic adscripsi: τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας (τρίτης) ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου (Νοεμβρίου) μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζώδιον. ὡροσκόπει γὰρ Καρκίνος τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς (ἑβδομηκοστῆς πέμπτης) Ὀλυμπιάδος, ἐπήξατο, &c.

Τριακοστῷ ἑβδόμῳ) In aliquot Codicibus legitur: ὀγδόῳ.

Ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός) Rectius in Codice Vaticano legitur, ἐπινεμήσεως, τῆς κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα.

Ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ) Perperam scriptum est in aliquot Codicibus, ἡμέρας τεσσαράκοντα.

Ὡροσκόπει γὰρ Καρκίνος) In Codice Vaticano legitur: ὡροσκόπος δὲ Καρκίνος.

Τῶν δυτικῶν τειχῶν) Cod. Vat. τῶν πρὸς δύσιν τειχῶν.

Ἐν ἕκτῳ μηνί) Cod. Vat. ἐν ϛ'. μηνί.

Καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις) Post hæc verba adduntur aliqua in Codice Vaticano, quæ in editis desunt: nimirum ista: Ὁ αὐτὸς. ὅτι β'. ἰνδικτιῶνος, ἔτους ,ϛωλή. ἦρξεν ἐν Ῥώμῃ μετὰ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξεντίου ἔτη * * * * μόνος δὲ ἔτη ἕτερα ϛ'. ὡς εἶναι ὁμοῦ τὰ ὅλα ἔτη τῆς αὐτοῦ βασι-

λείαι λβ΄. ἐν Ῥώμῃ ιγ΄. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ιθ΄.

Μετὰ τῆς εἰρημένης τιμῆς) Scribe ut legitur apud Hesychium, μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς, id est, *cum honore solito*: quis autem ille fuerit vide infra numer. 68.

Edit. Paris. pag. 147. 17. Καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ στάματος) Perperam in aliquot Codicibus legitur σίμματος, & in aliis σόματος. στάμα hic significat *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum ludos spectaret Circenses. Sic infra num. 87. εἶλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ βασιλικοῦ στάματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, &c. & num. 45. εἰς τὸ στάμα ἀσφαλῶς, καὶ σερπεντοειδὲς ἐξέχει. & num. 68. ἐπάνω ἁρμάτων φέροντες, ἤγουν ἀπὸ τῶν καγκέλλων ἕως τοῦ στάματος. Idem alias Codinus vocat κάθισμα βασιλικὸν & κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου, ut num. 98 ἀνῃρέθη πρωτοσπαθάριος Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. & num. 60. ἡ (στήλη) τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίχρυσος οὖσα, ἀνὰ μέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ.

Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, &c.) Verba hæc, ταῦτα ἐπράχθη, non intelligenda sunt de Encæniis Constantinopoleos, quæ vigesimo quinto anno Imperii Constantini celebrata sunt, sed de principio ejus ædificationis, quod incidit in annum imperii Constantini duodecimum, quando Roma Byzantium venit. Ita vero hæc verba esse interpretanda, testatur ipse Codinus in paulo ante citato fragmento Codicis Vaticani: περαιωθέντος δὲ, inquit: τοῦ ἐνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπιχείρησεν τὴν Βυζαντος πόλιν κτίζειν, & infra numer. 153.

Συμπαραττόντων αὐτῷ, &c.) In Cod. Vaticano legitur συμπαρόντων.

Ολυβρίου) Ita restitui ex Cod. Vaticano. Antea perperam legebatur Λιβερίου.

Ὠνορατίου ἐπάρχου) In aliquot Codicibus legitur Οὐνταρατίου. Credo legendum esse Ὠνωράτου. Videtur enim loqui de Honorato, qui a Constantio Constantini filio ex Præfecto Prætorii Galliarum primus Constantinopoli Præfectus urbis factus est, ut scribunt Hieronymus, & Nicephorus Callistus libri noni cap. 44.

Καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι) Testatur ipse Eutropius lib 10. Breviarii rerum Romanarum. *Hinc*, inquit, *Julianus rerum potitus est, ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui.*

Καὶ ὁ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντίνου) In Codice Vaticano legitur, καὶ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντίνου. Videtur ergo Eutropius Constantino Imperatori ab epistolis fuisse. Sic infra num. 134. Plutarchi cujusdam meminit, quem vocat ἐπιστολόγραφον Ἰουστινιανοῦ.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βυζαντος πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν) *Anno duodecimo sui Imperii Constantinus Byzantium venit, & urbem sibi cognominem ædificare cœpit; anno autem vigesimo quinto eam absolvit, & nominavit Constantinopolim.* Utrumque igitur hoc loco confunfunditur, nisi posteriora illa verba, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν, auferantur. Desunt autem in Codice Vallicellano, ubi ita scriptum inveni: ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐγένοντο ταῦτα, ὡς εἴρηται.

Ἔκτισε δὲ τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων) Voces, ἀπό τε, quæ antea deerant, ex Vaticano Codice restitui. Respondent illis, quæ postea sequuntur, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς. Post vocem ἐξκουβίτων, additur in Cod. Vat. καὶ τῶν σχολῶν.

18. Ἀκκούβιτα) Græci antiqui ἀνακλιντήρια vocabant: Latinis Accubita dicuntur: ut alio Lampridius in Heliogabalo: *Nec cubuit in Accubitis facile, nisi iis quæ pilum leporinum habebant, aut plumas perdicum.* Tetus Lexicon Manuscriptum pag. 148. quod asservatur in Bibliotheca Illustrissimi Viri Petri Seguierii, magni Cancellarii Franciæ, interpretatur, Ἀκκούβιτα, στρωμνὰς μαλακὰς εἰς ὕψος ἠρμένας. & addit: αὗται δὲ στρωμναὶ καὶ βλαττίαι εἰσίν. Idem: ἀκούμβω, παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ἀνακλίνω, ὅθεν καὶ τὰ ἀκούβιτα.

Τὸ ὠάτον) Antea perperam legebatur ἀετόν. Fuit autem ὠάτον cubiculum Palatii, a forma ovata sic nominatum. Meminit ejus in Vita Anastasii Dicori Anonymus Historicus manuscriptus Bibliothecæ Regis Christianissimi: Καὶ βροντῶν, inquit, καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἰλουμένων, καὶ τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν ἑνὶ τῶν κοιτωνίσκων τῷ λεγομένῳ Ὠάτῳ, κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὀργὴ, ὥστε ἀφνίδιον ἀποθανεῖν νεκρόν.

Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἐν ζωδίοις δὲ ὑπῆρχε) Scribe ex Cod. Vat. Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἔνζωδος δὲ ὑπῆρχε· vel quod idem est: κολυμβήθραν ἀμεγέθη ἔνζωδον, hoc est, *natabulum*, vel *piscinam natatoriam amplissimam, & figuris exornatam.* Sic n.94. κίονες ἔνζωδοι vocantur *columnæ, quibus figuræ insculptæ sunt.* & num. 51. ἱστορίαι ἔνζωδοι, *historiæ figuris expressæ.*

19. Ο δὲ ἔχων τοὺς ἀρνικοὺς πόδας, &c.) In uno Cod. Vat. pro ἀρνικοὺς, scriptum inveni ὀνικούς: crederet igitur quis legendum esse ὀρνιθικοὺς, hoc est, ὀρνιθίους, vel ὀρνιθώδεις. Quod si vera est hæc emendatio, verisimile est Persei potius quam Bellerophontis hanc fuisse statuam. Hic enim equo Pegaso, ille vero acceptis a Mercurio talaribus per aera iter fecisse perhibetur. Cæterum in alio quodam Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ ζώδιον τοὺς ἱππικοὺς ἔχον πόδας λώριγκας ἀπὸ τῆς, &c. Videtur ergo hic Codinus loqui de statua illa equestri in foro nuncupato Tauro posita, cujus meminit in libro de statuis, num. 48. & 49.

Ἔχαστον λεπτομερῶς ἐροῦμεν) Scilicet in Excerptis περὶ στηλῶν καὶ θεαμάτων.

20. Τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μαΐδιον) Scribe τὸν Σαλούστιον ἔπαρχον. τὸν Μαΐδιον, &c. Salustius hic fuit Præfectus Prætorii, imperante Juliano, anno Christi 362. ad quem aliquot extant leges Codicis Theodosiani. Idem sequenti anno 363. Consul ordinarius fuit cum Juliano. Nomen ejus bis corruptum legitur apud Eunapium in vita Maximi: καὶ τοί γε ἦν ἔπαρχος Σαλούστιος, ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας κοσμήσας. & paulo post: τῷ γοῦν Σαλουστίῳ τὴν ἀρχὴν παραλύσας: Utrobique scribendum est Σαλούστιος, & Σαλουστίῳ.

Ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι) Verbo ποιεῖν ita hoc loco usus est, ut Latini verbo *agere*, pro *esse*. Qua significatione dicit Virgilius:

Hunc ego Getulis agerem si Syrtibus exul.

21. Ἐκ φαντασίας) In Cod. Vat. legitur ἐν φαντασίᾳ.

Ὤικησεν ἐνταῦθ᾽) In uno Cod. Vat. legitur ὤρυξεν: sed melius in alio οἰκῆσαι ἐνταῦθ᾽ ἐποίησεν.

Ἐποίησεν ἐργοδόσιον.) Cod. Vat. ἐργοστάσιον.

Ο Δάριος ἔκτισε τῆς Καρατίσσης τοῦ Σγληροῦ) In Cod. Vat. scriptum inveni: Ο Δαρεῖος ἔκτισε τὸν οἶκον τῆς Καρατίσσης τοῦ Σκληροῦ. In alio: ὁ Δαρεῖος ἔκτισε τὸν τῆς ἐκκλησίας τὸν τοῦ Σκληροῦ.

Ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς, &c.) Sribe, ἐλθόντας γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβομένους καὶ πάκτα κεντηνάρια τξε΄. ἐδέξατο αὐτούς. &c. hoc est, *Cum igitur, acceptis trecentis & sexaginta quinque centenariis tributi, ex Persia victores rediissent, excepit eos Imperator*, &c. In Cod. Vat. verbis paulo diversis eadem res ita narratur: ὑποστρέψαντας δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐκ Περσίδος μετὰ νίκης, ἄγοντας αὐτῷ καὶ πάκτα κεντηνάρια τξε. ἀπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ὡς ἔχρῃν. Πάκτον vero hoc loco significat *tributum*. sic πάκτα διδόναι, significat *tributum pendere*. In Menologio Græcorum die 16. Augusti. καὶ δὴ τοῦ βασιλέως προθυμίᾳ δοῦναι αὐτοῖς πάκτα. In eadem significatione utitur hac voce Codinus num. 145. εἰ δὲ τὸν ἀμ-

βάνα ἕ τὸν σώλακον ἐγένετο ἔξοδος χρόνα πάντα τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξε'.

Ο Ῥόδανος ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ οὐρανοῖς· ἐπὶ δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ Σαλτίων ἔκτισε οἶκον, ὅς καλεῖται τοῦ Κερδομίτου) Lectio Cod. Vat. quam Latina versione expressi, hæc est: ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς. ἔστι δὲ ἡ Μαμέτης. ὁ δὲ Σαλλέστιος ἔκτισε οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κοντομίτου. Κοντομίτης vero hoc loco cognomen est ex brevitate nasi desumtum. κόντος enim Græco-barbare brevis dicitur, & μύτη vel μύτος nasus. Eodem modo igitur κοντομίτης compositum est, ut κοντοσκέλης, κοντοχέρης, κοντολέων, κοντοστέφανος, &c. vide Notas ad num. 114. in aliquo quodam Cod. Bibl. Vat. hic locus ita legitur: ὁ Ῥοδανὸς ὄπισθεν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸ νῦν συγχάνον, ὅπερ λέγεται τὰ Αὐγουστίνου. ὁ δὲ Σαλλέστιος, &c.

Edit. Paris. Pag. 149.

22. Ο μὲν εἰσήρχετο ἀπὸ τοῦ Τζυκανιστηρίου) Perperam antea legebatur: ὁ μὲν εἰς εἰσήρχετο, &c.

Καὶ τῶν μεγάλων,) Scribe ex Cod. Vat. καὶ τῶν Μαγγάνων. Mangana autem locus erat instrumentis bellicis, & materiis mechanicis asservandis destinatus, de quo pluribus agitur, num. 81.

Εκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρα ἐμβόλους, &c.) In uno Cod. Vat. hæc ita leguntur: ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς τοὺς τεσσάρας ἐγχώρους· θολωτοὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ μέχρι τοῦ χερσαίου τείχους.

Καὶ τοῦ ἐξακιονίου) Cod. Vat. καὶ τοῦ ἐξακιονίου, ὅπου ἦν ἡ πόρτα τοῦ χερσαίου τείχους.

Εκτισε δὲ τοὺς μυδρῶνας) Vocem μυδρὼν numquam alibi legi: sunt qui Latine exponunt *officinam ferrariam*, quasi derivetur a μύδρος, quod vocabulum significat *ferrum candens*. Sed forte legendum est ὑδρῶνας, id est, ut ergo interpretor, *aquaria*, vel *loca aquationis*. Græci antiqui ὑδρεῖα vocabant, ut passim Strabo. Item Plinius & Solinus *Hydria* appellant. Sed verisimilius est scribendum esse λυτρῶνας, id est, ἀφεδρῶνας, sive *latrinas*.

Γάβους ἐγχορήγους) In aliquot Codicibus legitur καράβους. γάβοι recentioribus Græcis dicuntur *cavi*, seu *loca concava*. Hoc loco autem γάβοι ἐγχόρηγοι significant *cloacas*, seu *cavernas*, per quas colluvies effluebat in mare. In Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: μέσον δὲ τῶν ἐμβόλων, ἔνθα ἡ λεωφόρος ἐστὶν ὁδὸς, καὶ ἐπὶ πάντα ἄλλον τόπον τῆς πόλεως ἔκτισε κανάλους θολωτούς, &c.

Σαλουστίου ἐπάρχου) Perperam antea editum erat, Γαλουστίου ἐπάρχου.

23. Καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐτοῖς, &c. Scribendum esse censeo: καὶ τῶν λοιπῶν. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς &c. αὐτὸς ἦν κατὰ Σκυθῶν. Vide quomodo verterim.

Ἀπὸ φωνῆς Ερμείου) In uno Cod. Vat. scriptum inveni: ἐφ' ᾧ Ερμείου: in alio hæc deerant.

Τὴν δὲ χόρτην αὐτοῦ καὶ τὰ ἅρματα) Cod. Vat. ἔκτισε δὲ τὰ ἁρματεῖα, ἔνθα τὸ πρῶτον, πρὸ τοῦ καταρχεῖν τὸ Βυζάντιον, ἐπῆξεν τὴν χόρτην αὐτοῦ, καὶ ἅρματα αὐτοῦ ἀπέθετο.

Εστι δὲ καὶ οἶκος τοῦ Τυβάκης καὶ τοῦ Οβυρίτζη) In uno Cod. Vat. legitur: ἔστησε δὲ ἕ οἴκους τοῦ Οβυρίτζου. in alio: μεθ' ὧν τὰ καλούμενα Κοῦντα, ἅπερ εἰσὶν οἶκοι τοῦ Τυβάλλη ἕ Ἰβερίτζη.

Τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανὰ) Cod. Vat. Κωνσταντιανά.

Βουλόμενος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν, &c.) De Constantino Magno loquitur. Quod autem Codinus ait Constantinum Hippodromum Severi imperfectum absolvisse, confirmat his verbis Chronographus ἀνώνυμος καὶ ἀνέκδοτος, in Bibliotheca Regia. Τὸ δὲ τοῦ Βυζαντίου ἱππικὸν ἔκτισε Σεβῆρος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πρὸς θεραπείαν τῶν Βυζαντίων, ὅπερ οὐκ ἔφθασε τελειῶσαι, καὶ δέμεινεν ἀτέλεστον μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Χριστιανῶν βασιλέως, ὃς κτίσας τὴν πόλιν μετωνόμασε Κωνσταντινούπολιν, ἣν καὶ κοσμήσας χαλκουργήμασι, καὶ τὸ ἱππικὸν ἀναπληρώσας, πρῶτος ἐπετέλεσεν ἐν τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ τῆς πόλεως τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα, ὅτις τελεῖται ια'. ἡμέρᾳ Μαΐου.

Καὶ τοὺς δήμους) δῆμοι hic vocantur loca Hippodromi, ubi sedebant duæ factiones populi, Prasina nempe, & Veneta. Alias δῆμοι ipsas factiones significant.

ANIMADVERSIONES IN GEOR. CODINI librum de Schematographia Constantinopoleos. pag. 150.

Ο δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν· ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρινὰς ἀψῖδας, τὰς ὕπερθεν τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς, καὶ Κρόνου) Ita legendus est hic locus. Perperam, in aliquot Codicibus pro, ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς, &c. scriptum inveni: ἐξ οὗ καὶ ἔχει τὰς μαρμαρινὰς ἀψῖδας ὑπερθέντων μεγάλων δύο κιόνων. Eadem lectio fuit in Codino manuscripto Petri Gyllii, ut liquet ex Latina ejus versione lib. 2. cap. 24. de Topographia Constant.

Εθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἄρχουσι, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια) Huc pertinet quod legitur Geoponicorum lib. 11. cap. 2. ἀκροπόλεις δὲ ἐκάλουν παλαιοὶ τὰς κατασκευάσεις τῶν βασιλέων, ὡς διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἐν ταῖς ἄκραις τῶν πόλεων οἰκοδομουμένων, id est, *Aulas regias antiqui Acropoleis vocabant, quod securitatis gratia in eminentioribus urbium locis extruerentur.*

Τὰ ἑαυτῶν παλάτια) in aliis Codicibus legitur, τὰς οἰκίας αὐτῶν, ἤγουν τὰ παλάτια.

24. Η δὲ ἐκεῖσε ἀψὶς ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου.) in aliis Manuscriptis legitur, ἕ ἡ ἐν τῷ τοῦ Οὐρβικίου ὀνομαζομένη ἀψῖδα, &c. ubi observa ἀψῖδα pro ἀψὶς dici more recentiorum Græcorum.

Τῶν Τζυκαλαρείων,) Τζυκαλαρεῖον Græcis recentioribus dicitur locus ubi fiunt, vel venumdantur ollæ, a τζυκάλη, id est, *olla*. Perperam in aliquot Codicibus legitur τζυβαλλαρείων.

Μέχρι τοῦ ζεύγματος τοῦ ἁγίου Αντωνίου) Legendum μέχρι τοῦ ζεύγματος, καὶ τοῦ ἁγίου Αντωνίου. De loco nuncupato ζεῦγμα prolixe agitur in libro de ædificiis.

Ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προσήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου) Injuste conqueritur Gyllius Topogr. CP. lib. 1. cap. 3. Codinum templum S. Joannis Præcursoris sive Baptistæ, intra muros ponere, cum etiam multis annis post Constantinum extra urbem fuerit. Nam si recte ejus verba introspexisset, animadvertisset proculdubio, eum simpliciter dicere, muros Byzantii a Milopertendisse usque ad antiquam portam Prodromi, seu S. Joannis Baptistæ. Tantum igitur abest, ut dicat, templum S. Joannis Baptistæ intra muros fuisse, ut ne quidem templi illius mentionem fecerit. Et quamvis dixisset hanc urbis portam a quodam prope sito templo S. Joannis Baptistæ fuisse denominatam, non tamen addidit, fueritne extra an intra urbem illud templum.

Καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν, ἁγίων μαρτύρων, Μανουὴλ, Σαβὲλ, καὶ Ισμαὴλ) in Cod. Vat. legitur, μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ διήρχετο τὸν ναὸν τῶν &c. & post nomen Ισμαὴλ, additur: ἐν ᾧ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι παρὰ τοῦ Ιουλιανοῦ. 25.

Τοῖς Αμαλικίταις τοὺς Χατζιτζαρίους) Cod. Vat. τοὺς Αμαλικίτας καὶ τοὺς Χατζιτζαρίους De Chatzintzariorum hæresi, vide Nicephorum Callist. lib. 18. cap. 56. Exorta autem est hæc hæresis temporibus Constantini Heraclii filii, circa annum Christi 640.

Καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Αντωνίου, τὰ Αρματίου) Cod. Vat. τῶν Αρματίων. 26.

Καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει) Nempe num. 113. ubi agitur de Ecclesia S. Deiparæ cognominata *Cyri*. Sed plenior ejus rei narratio habetur in libro, de statuis, num. 54. ubi tractatur de statuis Elephantum portæ aureæ.

ANIMADVERSIONES IN CAPUT de Adiabene.

ΠΕΡΙ Αδιαβηνῆς) Caput hoc de Adiabena regione in pluribus Codicibus deest, & nihil omnino facit ad Origines Constantinopolitanas. Legitur autem iisdem fere verbis apud Svidam pag. 151.

in v. Ἀδιαβηνή, & apud Ammianum Marcellinum lib. 23.

Πρὸ τῆς Μεσοποταμίας) In Cod. Vat. legitur, πρὸς τῆς, &c. id est, prope Mesopotamiam: ita etiam scribendum apud Svidam.

Η λεγομένη νάφθα) In Codice Vaticano scriptum erat ἄφθα, quod idem est. Auctor Epitomes Strabonis: ὅτι λέγεται ὁ ἄφθας, καὶ ἡ ἄφθα, καὶ ἡ νάφθα, καὶ τὸ νάφθα. ita ἡ ἄφθα pro ἡ νάφθα legitur apud Constantinum Porph. de admin. imp. & ὁ ἄφθας pro τὸ νάφθα apud Simplicium in Commentario in Categorias Aristotelis.

Λέγεται δὲ Ἀδιαβηνὴ, διὰ τὸ, &c.) Itidem Ammianus Marcellinus lib. 23. tradit, veteres credidisse, Adiabenam fuisse cognominatam, quod inter Oenam & Tigridem sita navigeros fluvios, adiri vado numquam poterit. Sed addit, sibi potius videri ita appellatum esse a duobus amnibus perpetuis, Diaba & Adiaba, qui in ea regione sunt.

Ποιεῖ τοῖς κτίσμασι) Cod. Vat. ποιεῖ ἐν τοῖς κτίσμασιν.

Λοιπὸν τόμιον) Cod. Vat. τόμα.

Εἴπερ τύχοι ὀσφρανθῆναι) Apud Svidam legitur, εἰ πρὸς τὸ τυχὸν ὀσφρήσαιτο.

Καὶ οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται) Supple ex Codice manuscripto, & Svida: καὶ εἰ ἐσκεδάννυτο ἔξω, οὐκ ἂν ᾠκίσθη ὁ χῶρος. ἀλλ' οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται, &c. *Quod si ille halitus foris dispergeretur, locus non posset habitari. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit, & refringitur.* Hinc illa Ammiani subobscura verba illustrari possunt: *In his pagis hiatus quoque conspicitur terræ, unde halitus lethalis exurgens, quodcumque animal proxime steterit, odore gravi consumit. Quæ lues oriens a profundo quodam puteo, cum os ejus excesserit latum, antequam sublimius vagaretur, terras circumsitas inhabitabiles acerbitate fecisset.* Apud Svidam vero scribendum est, ἀλλ' οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἄνεισι καὶ πάλιν ἀντανακλᾶται. Vulgo perperam legitur: ἀλλὰ κατ' εὐθεῖαν ἄνεισι, καὶ ὀλίγον ἀνερχόμενον πάλιν ἀντανακλᾶται.

Καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται, καὶ τὰ πέριξ Ἀσίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων) Hic locus ex Codice Vaticano ita supplendus atque reformandus est: καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται, καὶ τὰ πέριξ νεμόμενα. λέγει δὲ ὁ Δίων τοιοῦτόν τι ἑωρακέναι ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, ὅπερ πάντα τὰ ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν εὐνούχων, id est, *Eoque modo* (nempe propter refractum & suppressionem noxii illius odoris) *aves altius supra volantes, & quæ circumcirca pascuntur animalia, servantur. Cæterum refert Dio, se simile foramen Hierapoli Phrygiæ vidisse, cujus odor omnia corrumpit, præterquam eunuchos.* Iisdem fere verbis eamdem rem narrat Ammianus: *Cujus simile*, inquit, *foramen apud Hierapolim Phrygiæ, antehac, ut adserunt aliqui, videbatur: unde emergens itidem noxius spiritus perseveranti odore quidquid prope venerat, corrumpebat, absque spadonibus solis.* Odorem hujus foraminis Ammianus perseverantem vocat, comparatione alterius odoris, quem simile foramen Adiabenicum exspirabat. Is enim non perseverabat, sed simulatque ad os foraminis pervenerat, refringebatur, & desinebat esse noxius. Damascius in vita Isidori, spiraculum illud Hierapolitanum suo etiamnum tempore superfuisse memorat, seque cum Doro Philosopho eo descendisse, & salvum inde egressum esse. *Soli enim* ut ille ait, τετελεσμένοι, hoc est, *consecrati, & initiati intrare, & illæsi intus degere poterant.*

Edit. Parif. pag. 152. Πλὴν τῶν εὐνούχων) Post hæc verba additur in Codice Vaticano: ἔστι δὲ ἐν τῇ Διαβληνῇ ἡ Κτησιφῶν,

26. id est, *In regione Adiabena est Ctesiphon.* Ubi nota Διαβληνὴ vocari, quæ alias dicitur Ἀδιαβηνή. ita in veteri Lexico manuscripto Διαβληνίτης exponitur, ὁ ἀπὸ Διαβληνῆς τόπου, ubi Διαβληνίτης idem valere puto atque Ἀδιαβηνός, ut πᾶνες, idem est atque ἴωνες.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Statuis Constantinopolitanis.

TO ἄγαλμα τοῦ Ἰανοῦ, &c.) In aliquot codicibus legitur Ἰανουαρίου, uti etiam apud Svidam. Tota autem hæc simulacri Jani descriptio ex Joannis Philadelphiensis libro hactenus inedito *de mensibus*, verbo tenus fere desumta est; Verba ejus super hac re hæc sunt: ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ τίς τε ἄρα ἐστὶ, καὶ τίς ἡ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. Καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, νῦν μὲν κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν. νῦν δὲ μὲν δεξιᾷ τριακοσίας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ ἑξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὥσπερ τὸν ἐνιαυτόν. ἔνθεν, καὶ τετράμορφον ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτο αὐτοῦ ἄγαλμα, ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σεσωσμένον. id est, *Quocirca nunc dicendum de Jano, quis ille, & quæ veterum de eo fuerit opinio. Alii eum fingunt bifrontem, & vel claves dextra gestantem instar janitoris, vel trecentos calculos dextra, & sexaginta quinque sinistra instar anni dinumerantem. Unde etiam quadrifrontem a quatuor anni conversionibus fingunt: quale ejus signum adhuc extare ajunt in foro Nervæ.*

Καὶ ἄνοιξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ θυρεόν) θυρεός, hoc loco idem est atque θυρωρός, hoc est, *janitor*, seu *ostiarius*. Etymologicon magnum: γίνεται παρὰ τὴν θύραν θυρεὸς καὶ πλεονασμῷ τοῦ ε. θυρεός: ὁ θύρας τάξιν ἔχων. Ita sumitur in supra citatis Joannis Philadelphiensis verbis: νῦν μὲν μυθολογοῦσι κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα ὡσανεὶ θυρεόν quod est, interprete Macrobio, Saturn. lib. 1. cap. 9. *Et cum clave figuratur quasi portarum custos.* Alias θυρεὸς ipsum quoque januæ claustrum significat, ut apud Homerum Odyss. ι.

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν.

ad quæ verba Eustathius notat, θυρεὸν ab Homero vocari *saxum claudens speluncæ ingressum*. Hinc ergo satis apparet falli viros doctos, quorum unus pro θυρεὸν legendum censet θυρωρόν, alter θύραν, quasi vero θυρεὸς non aliam quam *scuti* significationem habeat.

Κρατεῖν ψήφους τριάκοντα, &c.) Vox ψήφους apud Svidam deest. 27.

Κιθάραν ἐπὶ χειρῶν πλάττουσι τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τοῦ παντὸς ἁρμονίαν) Lege τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τοῦ ἡλίου, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν αἴτιον τῆς τοῦ παντὸς ἁρμονίας. id est, *Citharam manibus tenere fingunt Apollinem, seu Solem, quoniam is auctor est consonantiæ omnium rerum*: Confirmat hanc lectionem Proclus, cujus de Apolline hæc verba sunt in Commentario, ἀνεκδότῳ ad Cratylum Platonis: τὸ δὲ τῆς μουσικῆς παρίστησιν, ὅτι Θεὸς οὗτος αἴτιός ἐστιν πάσης ἁρμονίας, ἀφανοῦς τε καὶ ἐμφανοῦς διὰ τῶν ἡγεμονικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καθ' ἃς ἀπογεννᾷ σὺν τῇ Μνημοσύνῃ καὶ τῷ Διὶ τὰς μούσας. συνδιακοσμεῖ δὲ πᾶν τὸ αἰσθητὸν ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν, ἃς δὴ θεουργῶν παῖδες χεῖρας ἀποκαλοῦσι. ἐπεὶ καὶ τῆς ἁρμονίας ἐνέργεια τῶν φθόγγων διὰ τῶν χειρῶν ἐξάπτεται κινήσεων. ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα διὰ τῶν ἁρμονικῶν λόγων κατακοσμεῖ, οἷον φθόγγοις τισὶ χρώμενος ταῖς διαφόροις αὐτῶν δυνάμεσι. καὶ κινεῖ ἐναρμονίως καὶ ἐνρύθμως πάντα ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ κινήσεσιν. ἀλλὰ καὶ ἡ οὐρανία πᾶσα τάξις καὶ κίνησις τὸ ἐναρμόνιον τοῦ Θεοῦ ἔργον ἐνδείκνυται. Huc quoque faciunt illa verba Joannis Lydi, libro *de mensibus*, Ἑρμῆς κιθάραν δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παντὸς ἁρμονίαν.

Κρινάμενος) Perperam in aliquot Codicibus legitur κρινόμενος.

Ποιοῦσι τῆς Ηρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα) Ita visitur in nummo Treboniani Galli cum inscriptione, JUNO MARTIALIS. pag. 153.

Εὐξάμενος δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ ἀπεκτριχωθῆναι, τιμῶσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι κτίνα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ἔστι τε καὶ, &c.) Ita hunc locum restitui ex Cod. Vat. cum antea corrupte & indistincte ita legeretur: εὐξάμεναι δὲ ἀπεκτριχωθῆναι τῇ Ἀφροδίτῃ, τιμῶσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι. κτίνα 28.

φέρουσαν πλάττουσι αὐτὴν, καὶ γένειον ἔχειν, ἔτι δὲ καὶ, &c. Similiter corrige Svidam v. *Ἀφροδίτη*.

Πλάττουσι αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν) Desumtum est ex Joannis Lydi libro *de mensibus* *Παμφύλιοι*, inquit, *καὶ πωγῶνα ἔχουσαν ἐτίμησαν Ἀφροδίτην ποτέ*. Hanc Latini vocant, *Venerem barbatam*.

Ἔτι τε καὶ ἄρρενας καὶ θηλείας ὄργανα) scilicet *γεννητικά*. Venerem utriusque sexus potentem, Græci vocant *ἀρρενόθηλυν*. Joannes Lydus: *καὶ γὰρ καὶ ἡ Ἀφροδίτη τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος ἔχουσα φύσιν, ἀρρενόθηλυς καλεῖται*.

Καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τὰ ἄνωθεν λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλειαν) Ex Joanne Lydo desumtum est, cujus hæc verba sunt in libro *de mensibus*: *Ἑρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ, τὰ μὲν ὑπὲρ ὀσφὺν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ μετ᾽ αὐτὴν θήλεα παραδίδωσι*.

Πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον) Veneris equestris imago visitur in quodam nummo L. Aurelii Veri.

29 *Ὀρθίων διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων δηλοῖ. τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν*) Nemo non primo intuitu animadvertet, post vocem *ὀρθίων* quædam deesse: incipit enim nova descriptio simulachri Jovis tenentis manu tria poma, veluti tres globos, ad significandum Jovem, ut ait Ovidius Metamorph. lib. 15.

Arces temperare æthereas & mundi regna triformis.

Supple igitur ex Cod. Vat. & lege: *ἀλλὰ καὶ πλάττουσι αὐτὸν τρία μῆλα ἐν τῇ χειρὶ βαστάζων. διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν. κλίματα*. videtur abusive appellare tres antiquis cognitas orbis partes, vel, ut Cicero loqui amat, *tripartitas orbis terrarum oras*, nempe Europam, Asiam, atque Africam. Hæc facit nummus Augusti Imperatoris, in quo visuntur tres globi pyramidatim positi, quorum uni inscriptum est, EUR. alteri, ASI. tertio, AFR. ad significandum omnes totius orbis nationes Romano nomini subjectas esse. Cæterum in alio quodam Codice Vaticano legitur: *διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ ὡς σφαῖραι εἰς τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν*.

Υἱὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας) In Codice Vaticano legitur, *καὶ Ῥέας*. Omnia autem quæ hoc loco de Mercurio narrantur, iisdem fere verbis extant in Joannis Lydi libro *de mensibus*. *εἰσὶ δὲ*, inquit, *οἱ φασὶ Διὸς καὶ Μαίας τὸν Ἑρμῆν εἶναι ἀλληγορικῶς υἱὸν, νοῦν μὲν εἶναι Δία, Μαῖαν δὲ τὴν Φρόνησιν. παῖδα δὲ ἐξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγιον αἰνιττόμενον πάντων δὲ νεώτατα εἰργάσαντο, ἅτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν ὠκύτατον πεποίηκασι τοῦτον παραστάντες πτεροῖς; τὸ ὀξύτητα καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιᾶσδε τέχνης αἰνιττόμενοι. ὁ γοῦν ποιητής φησιν. ἔπεα πτερόεντα. εἶτα δὲ καὶ τετραγώνῳ σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι, λόγον εἶναι τοῦτον, καὶ λόγον ἀληθῆ*, &c.

Τοῦ κέρδους αἴτιον, &c.) Joannes Lydus libro *de mensibus*: *εὔχοντο δὲ Μαίᾳ τε καὶ Ἑρμῇ καὶ πραγματευταὶ ἀκίνδυνα τὰ τῶν κερδῶν εἶναι*.

Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι καὶ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν) *ἐμπόριος* pro *ἐμπορικός*, nullibi, quod sciam, lectum est: *ἔμπορος* in ea significatione semel dumtaxat apud Nonnum Panopolitam occurrit Paraphrasi in Joannem cap. 2. vers. 15. ubi *ἔμπορον ἕδρην* vocat *τὴν τράπεζαν κολλυβιστικήν*, hoc est, *mensam fœneratoriam*, seu *tabernam trapeziticam*. Non male igitur quis pro *ἐμπόριον*, hic legendum censeret, *ἔμπορον*. Sed mihi scribendum videtur: *τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ τῶν ἐμπορίων τὸν Ἑρμῆν*. Ita Cæsar lib. 6. de bello Gallico: *Deum*, inquit, *Mercurium colunt: hunc quæstus pecuniæ mercaturasque habere vim maximam arbitrantur*. Et Phurnutus de Mercurio agens: *ἐντεῦθεν*, ait, *καὶ τῶν ἐμπορῶν ἐπιστάτης ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἐμπολαῖος, καὶ κερδῷος*
Edit. Paris. pag. 154.
ἐπωνομάσθη. apud Svidam legitur: *λέγουσι δὲ αὐτὸν* (sc. *τὸν Ἑρμῆν*) *καὶ τοῦ κέρδους αἴτιον καὶ τῶν ἐμπορίων ἔφορον*.

30. *Ἐπιφέροντα βαλάντιον χρυσοῦν, ὡς τοῦ χρυσοῦ σύμβολον ὄντος δυναστείας*) vocem *χρυσοῦν* perperam antea omissam ex Cod. Vat. restitui. Eamdem quoque apud Svidam moneo restituendam esse, voce *Ἑρμῆς*, ubi itidem deest.

Ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένου τὸ ἀνθρώπινον) Hæc lectio præferenda est ei, quæ apud Svidam habetur, *ὑποταττομένων τῶν ἀνθρώπων*.

Ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν) ita Themistius in oratione ad Constantinum, de Sole loquens, *ἡ δύναμις*, inquit, *ἁπανταχοῦ καὶ αἱ ἀκτῖνες, καὶ ἐν θαλάσσῃ, καὶ ἐν νήσοις, καὶ ἐν ἠπείρῳ*, &c. hoc est, *Vis ejus & radii universa pervadunt; terras, maria, insulas, continentem*, &c. Corrigendus ergo Svidas voce *Πρίαπος*, ubi perperam legitur, *ὡσανεὶ παρ᾽ αὐτοῦ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν*, quod Interpres vertit, *Eo quod ab eo tellus & mare sit monstratum*. Scribe *ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν, καὶ τὴν θάλασσαν*, & verte. *Eo quod terra marique appareat*.

Ἔχει δὲ καὶ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδῆ κύκλον. τὰ μὲν πτερὰ, διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν) ita restitui & supplevi hunc locum ex Codice Vaticano. Antea legebatur: *ἔχει δὲ καὶ πτερὰ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τὸν δὲ κύκλον, τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταύτην γὰρ εἶναι τοῦ ἡλίου αὐτὸν δοξάζουσιν*. Itidem corrige Svidam in v. *Πρίαπος*, uti æque corrupte hæc verba extant. 31.

Τὴν γῆν λέγουσι ἑστίαν, καὶ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖκα, τύμπανον βαστάζουσαν) Ita ex Cod. Vat. restitui, Perperam antea legebatur: *γυναῖκα, λέγουσι τὴν ἑστίαν καὶ πλάττουσι αὐτὴν οἱονεὶ τὴν γῆν, τύμπανον βαστάζουσαν*.

Τοῦ δὲ ἀνδριάντος ὀνομασθέντος Νικάτορος) Scribe *Νικάτορος*. Sic etiam apud Svidam in v. *Σέλευκος*, pro *Νικάτωρ*, *Νικάτωρ* legitur.

Περὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος) Ante templum sanctæ Sophiæ & Palatium Imperatoris forum erat, quod antiquitus vocabatur *γυστεῖον*, sive *ὀψοπωλεῖον*, quia obsonia in eo vendebantur. Postquam vero Justinianus, ædificato templo S. Sophiæ, simul quoque hoc forum purgavit, & marmoreo stravit pavimento, pro *γυστεῖον* nominatum fuit *αὐγουστεῖον*, & vulgo *αὐγουστεών*, ut *γαλατεών* pro *γαλάτιον*. Hujus loci *ἐξήγησιν* scripsit Georgius Pachymerius, quæ hactenus edita non fuit, & asservatur Lutetiæ in Biblioth. Regia.

Ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς ἐπινικίοις) In Codice quodam Biblioth. Regiæ legitur: *Ὅτι οἱ πάλαι ἐν τοῖς ἐπινικίοις ἑορταῖς*, &c.

Ξηραμπελίνας τῷ χρώματι) Juvenal. Sat. 6.

Et Xerampelinas vestes donaverit ipsi.

ubi vetus Scholiastes notat Xerampelinas vocari vestes ampelino colore tinctas, qui inter coccinum & muricem medius est.

Ἀσικάλους ἀτραβατικὰς ἀπὸ τοῦ χρώματος, &c.) scilicet quasi *ἀτραβαττάς*, vel *ἀτραβαττικάς*; quod colore atro tinctæ essent. Sed rectius observat Cl. Salmasius ad Trebellium Pollionem & Flavium Vopiscum Atrabatica saga, & Atrabaticos birros nomen accepisse ab Atrebatis Galliæ populis.

Ἢ ὅτι μετὰ τραβέας ταύτας ἤθελεσι χρῆσθαι) in Cod. Vat. scriptum inveni: *εἰ ἐστὶ μετὰ τὰς τραβέας ταύτας ἤθελεσι χρῆσθαι*.

Τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες) Ad illustrandam hanc Trabearum descriptionem, libitum est pauca quædam ex Joannis Lydi libro *de mensibus* subscribere: *Ὁ δὲ Νουμᾶς*, inquit, *τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν Ἡλίου, καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύπωσεν. ὅθεν καὶ Βλάττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνικας. καλέσας αὐτὴν τῇ πατρίῳ Τραβέαν. ἣν λέγεται πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὑρεῖν. Τραβέα δὲ εἴρηται ὡσανεὶ τρίβαφος. ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύρας, κόκκου, καὶ τῆς λεγομένης* pag. 195.
Ἰσάτιδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεως. id est, *Numa Regiam vestem in honorem Solis & Veneris, ex purpura & cocco parari constituit. Unde & Veneri apud Phœnices Blattæ nomen est. Vestem autem ipsam patria voce Trabeam appellavit: quam Agathocles Siculus primus reperisse dicitur. Trabea vero dicitur quasi Tribaphos; quia ex tribus conficitur coloribus, purpura, cocco, & herba, cui Isatidis nomen est, quæ Marti tribuitur.*

32 *Τῇ πέμπτῃ τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς*) Apud Svidam legitur, *τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ*.

Εχόρδευον οἱ ῥεγεωνάρχαι ἐν τῷ γυστείῳ ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ) pro *ἐν τῷ γυστείῳ*, perperam antea legebatur, *ἐν τῷ αὐγουστεῶνι*. Item apud Svidam corrupte legitur, *ἐν τῷ αὐγουστείῳ*. Recte Joannes Lydus libro *de mensibus*, unde hæc desumta sunt: *ἐν τῷ γυστείῳ*, inquit, *οἷον τῷ ὀψοπωλίῳ εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρδευον. ὃν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται αὐγουστεῶνα καλοῦσιν*.

Γράφων) pro *ἐν ᾧ ἐγράφη*. Sepe alias verbum *γράφειν* apud Codinum hac significatione occurrit.

Ομοίως καὶ δύο ταχυδρόμων σῆλαι πτερωταί) Scribe ex Codice Vaticano, *ταχυδρόμων σῆλαι πτεμυγωταί*. Procuidubio Angelorum statuæ fuerunt, quibus ad exprimendam eorum celeritatem, alas tribuit Antiquitas. Ita Paulus Silentiarius *ὠκυπτερύγας* vocat in descriptione templi sanctæ Sophiæ, versu quingentesimo quinquagesimo nono:

Πῇ μὲν ὠκυπτερύγων στρατὸν ἔξοχον ἀγγελιαίων.

Aefert autem historiæ Miscellæ Auctor lib. 11. Constantinum, cum in cælo signum Crucis exterritus admiraretur, sibi adstare vidisse Angelos dicentes: *ἐν τούτῳ νίκα*. Ad conservandam igitur ejus rei memoriam, non mirum est, quod ait hoc loco Codinus, Cruci, ad imitationem illius cælestis erectæ, Angelotum simulachra apposita fuisse. Huc facit, quod memorat Anastasius Bibliothecarius, Constantinum Magnum Basilicæ Constantinianæ obtulisse quatuor Angelos argenteos cruces tenentes.

Τὸ πρότερον ὕδατι γυστεῖον ἤγουν ὀψοπώλιον) Corrige Svidam, apud quem perperam legitur, *τὸ πρὶν ὕδατι αὐγουστεῖον*.

Εμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῷ) Adde ex Svida, *καὶ ὑποσημαίνοντος, ὡς διὰ*, &c.

33 *Εν αὐτῷ προσηλωθέντα*) In Codice Vaticano scriptum inveni, *προσελθόντα*.

Διὰ τῆς ἀνατάσεως, καὶ κτίσεως τῆς χειρὸς) Errant, qui pro *ἀπώσεως*, legendum censent, *ἁπλώσεως*: impossibile enim est unam & eamdem manum explicatam simul & complicatam fuisse. Sensus igitur hujus loci est, Justiniani statuam ita figuratam fuisse, ut dextra manu Orientem versus extenta, Persas videretur *ἀπωθεῖσθαι*, hoc est, repellere, & in provincias Romanas invadentes a progressu arcere. Tali *ἀπώσει χειρὸς* etiam nos hodieque utimur, ubi importune supervenienti signum recessus damus. Cæterum pro *τῆς χειρὸς*, quod ex Codice Vaticano restitui, perperam antea legegebatur, *τῶν χειρῶν*. Itidem corrigendus est Svidas v. *Ιουστινιανός*. In alio quodam Codice Manuscripto legitur, *ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκτάσεως τῆς χειρὸς ἀπειλεῖ, βοῶν*, &c.

Περὶ τὸ βόρειον μέρος) Scribe ex Cod. Vat. *πρὸς τὸ*, &c.

Ως εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας, &c.) perperam antea legebatur, *ὃν εἶδεν αὐτός*, &c.

Οτι τὸν Ξηρόλοφον πρώην τινὲς ἐκάλουν) Scribe *θέαμα*, ex Codice Vaticano, & Anonymi Chronicis Collectaneis. Sensus est fuisse quosdam, qui Xerolophum inter spectacula Constantinopoleos numerarent, seu res præ cæteris in ea spectatu dignas. Itidem corrigendus & interpretandus est Svidas in v. *Ξηρόλοφος*.

Edit. Paris. pag. 156. *Κοχλίαι*) in uno Codice scriptum inveni *κοχλίδες*.

Καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος) in Cod. Vat. legitur, *καὶ τοῦ κτίσαντος*.

Θεαμάτιον τρίτον) Scribe ex Codice Vaticano, *θεαμάτιον*. Itidem corrige Svidam.

34 *Καὶ Μαρτιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος*) in Codice Vaticano scriptum inveni *Μαρκιανοῦ*. In Anonymi collectaneis legitur, *Μαρκιανοῦ*.

Οτι κάτωθεν τοῦ φόρου) Scribe ex Codice Vaticano, & collectaneis Biblioth. Regiæ, *κάτωθεν τοῦ κίονος τοῦ φόρου*, hoc est, *in inferiori parte columnæ fori*. Ita alias Codinus: *ὑποκάτω δὲ*, inquit, *τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ παλλάδιον στοιχεῖον καὶ ἕτερα συμβολικὰ πολλά*. Similiter corrigendus est Svidas in v. *φόρος*.

Ασφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου) Hinc corrigendus Svidas apud quem perperam legitur *ἀφανισθέντα*. *Theodosius non abstulit ea, sed tutius dumtaxat asservari fecit*.

Καὶ διὰ τὸ λέγειν τινάς, Δράκοντας οἰκεῖν τὴν γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, &c.) in Codice Vaticano legitur voce *καὶ* omissa, *διὰ τὸ λέγειν τινάς, δράκοντα οἰκεῖν τὴν γέφυραν. διὸ καὶ πολλαί*, &c.

Ος ἦν εἷς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος) Si genuina est hæc lectio, vertendum videtur: *Qui fuit partium Numeriani Cæsaris*. In Codice Vaticano legitur: *ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος*. in Collectaneis Anonymi: *ὃς υἱὸς τῶν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε*. apud Svidam, *ὃς ἦν Νουμεριανοῦ Καίσαρος*. Unde quidam ptobare conantur Basiliscum Numeriani Cæsaris filium fuisse; sed æquius est credere Svidæ hunc locum esse decurtatum, quam dubioso atque unico ejus testimonio Basiliscum Numeriano Cæsari filium affingere.

Κτίσαι) in Collectan. Bibliothecæ Regiæ legitur *κτῆσαι*. 35

Οτι ἐκαθαρίζετο) in Codice Vaticano legitur, *ὅ, τι καὶ ἐκαθίζετο*.

Η ἐν τῷ εἴδει ἐγράφη) In aliquot Codicibus legitur, *ὡς ἐν τῷ εἴδει ἐγράφειν*.

Ο μετατιθεὶς θεαμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω) Scribe, *ὁ μετατιθεὶς τὸ θεαμάτιον βρόχῳ παραδοθήτω*, id est, *Quisque hoc signum loco moverit, laqueo pereat*. Similiter corrigendus est Svidas v. *Προκόπιος*. Similis huic inscriptio est incisa pectori statuæ muliebris, in modum termini factæ, quæ hoc anno reperta est Romæ, in regione Transtiberina: QVISQVIS HOC SVSTVLERIT AVT LÆSERIT, VLTIMVS SVORVM MORIATVR.

Εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντερῶσι Βασιλεῖ) in Codice Vaticano legitur, *τοῖς ἀνταιρῶσι Βασιλεῦσιν*.

Τὸ πρῶτον) Cod. Vat. *τὸ πρότερον*.

Απελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ Αναγνώστης μετὰ Ιμερίου Χαρτουλαρίου) Omnia quæ hic & apud Svidam v. *κυνήγιον*, narrantur de morte Himetii Chartularii, ex historia Theodoti Anagnostæ desumta sunt, & prolixius extant in Collectaneis Anonymi. 36

Καὶ πλατεῖαν πάνυ) Scribe ex Cod. Vat. & Svida, *καὶ πλατεῖαν, καὶ παχεῖαν πάνυ*.

Εμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ιμέριος, θαυμάζει ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν) Quæ deinceps sequuntur, narrantur ex persona Theodoti Anagnostæ. Scribe ergo ex Cod. Vat. *ἐμοῦ δὲ, φησὶν ὁ Θεόδωρος, θαυμάζοντος, ἔφη ὁ Ιμέριος. καὶ αὐτὸς θαυμάζων, ὅστις ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν*; *Me autem, inquit Theodorus, admivante, interrogavit Himerius & ipse mirabundus, quisnam Cynegium condidisset?* Eodem modo corrigendus est Svidas, apud quem æque corrupte hæc verba leguntur.

Παραδόξως σεισθὲν τὸ σῆλιον ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ κρούσαι τὸν Ιμέριον, καὶ παραυτίκα θανατῶσαι) pro *κροῦσαι τὸν Ιμέριον*, legitur in Cod. Vat. *δοῦσαι τὸν Ιμέριον*. Verbum *διδόναι*, pro *κρούειν*, id est, *affligere*, seu *ad terram prosternere*, alias occurrit apud Codinum in libro *de ædificiis*. *τοῦ Λεωμακέλλου*, inquit, *ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππου, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσεν καὶ ἔδωκεν αὐτόν*. In alio quodam Codice totus hic locus paulo mutatus ita legitur: *παραδόξως* pag. 157. *πέπτωκεν ἡ σῆλη ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ιμέριον*.

Καὶ φίλοι τοῦ Βασιλέως) in quodam Codice legitur, *καὶ φίλοι, καί τινες τοῦ Βασιλέως*.

Πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς) in Codice Vaticano scriptum erat: *πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ ἀνδρὸς ἐγγίσαι*.

Υφ' οὗ Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς) pro *ὑφ' οὗ* legitur in Codice Vat. *ἐφ' ᾧ*.

37 *Τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων*) *βάθρα* hic significat *gradus*, seu *tribunalia*. *Τόποι* vero cognomen est, quo tribunalia ista, quorum hic mentio fit, a reliquis dignoscebantur. Vertendum ergo: *prope gradus, qui vocantur Topi*. Quare autem cognominati fuerint Topi, plenissime narratur in libro *de ædificiis*. Corrigenda hinc Svidæ versio v.

στύλῳ, quæ vicinæ sunt locis illis, quæ βάθρα vocantur.

Ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσι) Verti, *In regione sancti Michaelis Archangeli*. ἀρχιστράτηγος pro *sancto Michaele* aliquoties occurrit in libro *de ædificiis*. Apud Svidam legitur, ἐν τῷ τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ, quod idem valet atque ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσιν. Interpres perperam vertit: *In Prætoris domo*.

Καὶ Σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε) Σέκρετον dicitur locus, in quo judices conveniunt & causas audiunt. Harmenop. lib. 3. tit. 4. βεβαιούσθω ἡ πρᾶσις ἐπὶ Σεκρέτῳ. Latini juris Auctores Secretarium vocant, ut passim videre est, in Codice Theodosiano, & Justinianeo. Puto Græcos recentiores σέκρετον pro *Secretarium* dixisse, ut μίλιον pro *Miliarium*. In Codice Bavarico, pro σέκρετον, perperam scriptum fuit, σεκρέτου.

Ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς Χαλκῆς) Græci βασιλικὰς πύλας vocant *portas majores*, ut hoc loco Codinus, & num. 146. ἵδρυμα δὲ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ Ἀμβῶνος, &c. Etiam Latini *Regias* nuncupant, ut testatur hæc inscriptio antiqua, quæ extat in descript. Romæ Subter. pag. 107.

AD SANCTVM PETRVM APOSTOLVM ANTE REGIA
IN PORTICV COLVMNA SECVNDA QVOMODO INTRAMVS
SINISTRA PARTE VIRORVM
LVCILIVS ET IANVARIA HONESTA FEMINA.

Et Anastasius Bibl. in vita Cononis: *Ad custodiendas*, inquit, *Regias Basilicæ clausus observabant*. In Cod. Bavar. vox πύλη defuit: apud Svidam v. στήλη tantum legitur, ἐν τῇ βασιλικῇ.

38 Ἀντικρὺς δὲ τῆς Χαλκῆς ἀψῖδος) in Cod. Bavar. perperam scriptum fuit, præmissa interpunctione, ἀσπίδος pro ἀψῖδος.

Ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις) vox παλαιοῖς in Cod. Bavar. defuit.

Κωνσταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἕ Γάλλου) in Cod. Bavar. pro Κωνσταντίνου perperam scriptum fuit κατὰ. Item pro Ἰουλιανοῦ, Ἰουλιανοῖς, quam lectionem etiam in uno Codice Vaticano reperi. Sed quænam est ista Juliana? si certo constaret Minervinam primam Constantini Magni uxorem Juliæ prænomen habuisse, scribendum censerem: Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἕ, &c. cum vero nondum satis probatum sit, transpositis verbis hunc locum ita legendum existimo: Κωνσταντίνου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου, καὶ Ἰουλιανοῦ.

Ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἐπεστύγη) Melius legitur in Cod. Var. πεπηγοῖς ὁρᾶται.

Καὶ Τιβερίου, καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκός, ἕ Ἰουστινιανοῦ. ὁ πρῶτος λεπτοειδής. καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, &c.) Hic locus ita emendandus ex Collectaneis Anonymi: καὶ Τιβερίου τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκός, καὶ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου λεπτοειδοῦς, καὶ τῶν, &c. id est, *Et statua Tiberii Thracis incurva & Justini forma macilenta, & cognatorum ejus statuæ septem*, &c. Adjectivum λεπτοειδὴς respondet paulo præcedenti substantivo στήλη. Verba autem Collectaneorum, ex quibus hunc locum emendavi, hæc sunt ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος καθορᾶται χρυσέμβαφος ἡλιοχείμαλος, ἕ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ, καὶ Ἰουστῖνος αὐτόθι ὁ πρῶτος λεπτοειδής, ἐπίφορος κατ' ἰδέαν πάνυ, ἕ, &c. Justinus is primus est, qui alias cognominatur Thrax. In Cod. Bavar. pro λεπτοειδὴς, scriptum fuit λευκοειδής.

Edit. Paris. pag. 158.

39 Μαξιμίνου στήλη) in Anonymi Collectaneis legitur, Μαξιμιανοῦ.

Ὑπ' αὐτῶν) Perperam in aliquot Codicibus legitur, ὑπ' αὐτοῦ.

Μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατένων κλειδόμενον καὶ ἐστοιχειωμένων, &c.) ἐστοιχειωμένον hoc loco idem valet quod τετελεσμένην, hoc est, *magice consecratam*. Ita στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια vocat Nicetas Choniates *statuas & imagines consecratas*, quarum virtute urbs credebatur conservari incolumis. Hujusmodi autem statuas conficere & consecrare ipsemet Codinus num. 63. ἀγάλματα στοιχειοῦν appellat. Dicit igitur Codinus hoc loco, mediam crucem, quam Constantinus & Helena manibus gestabant, ambiisse catenam, clausam & magice consecratam, in qua fatum seu fortuna urbis crederetur consistere, ita ut, quousque illa catena integra & obserrata maneret, urbs omnium gentium victrix esset, & ab hostium impetu libera. De ejusmodi consecrationibus magicis, quæ ad regnorum & urbium conservationem, vel ad hostium incursiones prohibendas antiquitus adhibebantur, prolixe agit Cl. Salmasius ad Fl. Vopiscum. Quare non nisi unicum adscribam locum ex Augustini de Civit. Dei lib. 5. cap. 26. quem observavi huic rei illustrandæ servire posse. Verba Augustini sunt hæc: *Victor autem* (Theodosius contra Eugenium tyrannum) *sicut crediderat & prædixerat, Jovis simulacra, quæ adversus eum fuerant, nescio quibus ritibus velut consecrata, & in Alpibus constituta, deposuit*.

Ἡ δὲ κλεὶς τοῦ κατενίου κατοχωθεῖσα εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων) κατένιον & κατένιον Græcis recentioribus *catenam* significant. In aliquot Codicibus pro κιόνων perperam legitur, κιονίων.

Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός) Scribe Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν. Omnibus Scriptoribus Historiæ CP. constat, Justini Thracis uxorem Euphemiam nominatam fuisse, Justini vero Curopalatæ Sophiam. Corrigendus etiam Svidas v. μίλιον, ubi legitur, Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ; scribendum Ἰουστίνου, scilicet Curopalatæ, vel ut loqui amat Anonymus in Collectaneis, τοῦ μετὰ τὸν μέγιστον Ἰουστινιανόν.

Καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Apud Svidam v. μίλιον, utrobique pro αὐτοῦ legitur αὐτῆς. Itidem in Collectaneis Anonymi. Pro Ἀραβίας, in Cod. Vat. scriptum inveni, ἀρραβίας. Fuit hæc Arabia Justini Junioris & Sophiæ filia: Helena vero filia fuit Baduarii Curopalatæ, & Arabiæ, neptis Justini Junioris.

Θεματικοὶ) hoc est, ἐπαρχιῶται, seu *Provinciales*. 40

Τὰ πιττάκια αὐτῶν) πιττάκια hoc loco *libellos supplices* significant.

Τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ πιττάκια) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, τὰ ῥιπτόμενα δ' ἐκεῖνα πιττάκια. πιττάκια δεητικὰ sunt *libelli supplices*: paulo inferius vocantur δεήσεις, & *ii qui supplicant*, seu *libellos supplices offerunt*, οἱ δεόμενοι. In uno Codice Vaticano pro δεητικὰ, scriptum reperi δελτικά.

Στήλας ἔστησαν) Cod. Vat. στύλους ἔστησαν. 41

Ἀλόγιστοι δέ τινες) ἀλογίστους vocat Codinus vel qui omnino Christianæ fidei adversantur, vel qui Christianos quidem se profitentur, sed non Catholicos. Ita alias hoc libro Leonem Isaurum Iconomachum ἀλόγιστον nuncupat.

Κατηχήθη) In Cod. Bavar. scriptum fuit, κατήχθη.

Τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος) Quisnam est hic Symeon, quem Codinus tempore Phocæ tyranni vixisse ait? Scio equidem fuisse duos Symeones Stylitas, quorum primus temporibus Impp. Marciani & Leonis Macelli floruit, ut referunt Cedrenus, Svidas, & complures alii Scriptores: secundus circa annum duodecimum Mauricii Imp. vitam finivit, ut testantur Evagrius lib. 4. cap. 22. & Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 24. sed cum uterque ante Phocæ imperium vixerit, nihil ad rem præsentem faciunt. In Cod. Vat. pro ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος legitur, ὁ Συκεὼν ὁ ὅσιος: quare scribendum censeo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος: vel, quod idem valet, τότε δὲ ἦν ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης, id est, *vivebat tunc temporis S. Theodorus Syceota*. Ita vero emendandum esse hunc locum, patet ex Anonymi Collectaneis Chronicis, unde quicquid hoc loco Codinus narrat, de statua Phocæ & S. Theodoro Syceota desumtum est. ἡ στήλη, inquid, ἡ ὄπισθεν τῆς μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστιν. καθῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τὴν ἀνάληψιν ἐπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Συκεώτου μονῆς, κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, &c. Cæterum cognomen Συκεώτου S. Theodorus accepit a loco quodam Galatiæ, nuncupa-

pag. 159.

to συκεῶν, unde oriundus fuit, ut testatur Menologium Græcorum die 22. Aprilis. ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ συκεώτης ὥρμητο ἐκ τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας ἐκ χωρίου λεγομένου συκεῶ, κατὰ τοὺς χρόνους γεννηθεὶς Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι, &c. Ibidem de eo hic versus legitur:

Εἰκάδι δευτέρῃ συκεώτην τύμβος ἔκρυψεν.

ubi nota, eum omisso nomine Theodori simpliciter vocari συκεώτην: Ad eumdem enim modum hoc quoque loco apud Codinum scriptum fuisse, & scribendum esse credo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη, &c.) Statuarum, quæ positæ fuerunt in balneo Constantinopolitano nuncupato Zeuxippi vel Zeuxippo, elegans extat descriptio Christodori Poetæ: qui vixit sub Anastasio Dicoro. Sed perperam nunc in epigrammata dissecta, & quinto Anthologiæ libro inserta est. Titulus ejus in Codice manuscripto hic habetur: Χριστοδώρου ποιητοῦ τοῦ Θηβαίου Κοπτίτου ἔκφρασις τῶν ἀγαλμάτων τῶν εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον τοῦ ἐπικαλουμένου Ζευξίππου, id est, *Christodori Poetæ Thebani Coptiæ descriptio simulacrorum, quæ visuntur in publico gymnasio balnei cognominati Zeuxippi*. In codicibus impressis male pro κοπτίτου, editum est κοπίτου; oriundus enim fuit Christodorus ex Copto, celeberrima olim Ægypti urbe, & Thebaidos metropoli. Præterea notandum est, in iisdem Codicibus post versum 120.

Οὐ μόνον ἐνδύνων Πελοπήϊον, ἱστάμενος δὲ.

tollendam esse inscriptionem, εἰς Πυθαγόραν, & facta interpunctione post vocem πελοπήϊον, verba ἱστάμενος δὲ sine distinctione annectenda esse sequenti versui:

Ἐφράζε Πυθαγόρης Σάμιος σοφός, &c.

42 Τῶν Κουρτέρων) Κουρτέρων & κουρσώρια hic significant *equos cursus publici*, uti etiam in titulo 17. libri 57. Eclog. Basilicon, qui ita conceptus est; περὶ τοῦ δημοσίου δρόμου, καὶ τῶν τοῖς κουρσώροις χρωμένων; In Cod. Vat. pro κουρτέρων, legitur κουρσώρων. κουρσώρες autem Græcis recentioribus vocantur *nuntii*: videtur ergo ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουρσώρων, exponenda esse *statio*, ubi cursores seu nuntii equos mutabant. Non equidem hoc absurdum est, sed tamen magis mihi placet, ut pro τῶν κουρσώρων, scribatur τῶν κουρσωρίων, scilicet ἵππων, vel ζώων. ἵπποι κουρσώριοι, seu *equi cursorii*, dicuntur equi publico cursui destinati. In Cod. Theod. appellantur *equi cursuales*, & apud Græcos juris Auctores, ζῶα δρομικά. Cursorii autem simpliciter hic dicuntur pro *cursoriis equis*, ut apud Sidonium epist. 5. lib. 1. *cursoria* pro nave cursoria, seu cursui publico maritimo destinata. *Ticini*, inquit, *cursoriam*, (sic navigio nomen) *ascendi*.

Καθ' ὃν τόπον ἐκονδύλιζε τὰ κουρσώρια) Sensus
Edit. Paris. pag. 160. hujus loci quantum conjectura assequi possum, is est, Phocam tyrannum quam nescio ob causam CP. profugisse, &, ut iis, qui eum insequebantur fugientem, elaberetur, equis cursoriis, seu publico cursui destinatis, nervos incidisse, posteaque in urbem rediisse, imperioque potitum, ad perpetuam ejus rei memoriam erexisse duas equorum statuas, quibus nervi crurales incisi essent, & locum ab iis denominasse δίππιον. Sed vereor, ne suo more Codinus Phocam tyrannum confundat cum Barda Phoca Nicephori Phocæ Imperatoris nepote, cujus exilium, & affectatio Imperii quodammodo quasi umbra sunt hujus fabulæ de Phocæ tyranni fuga, & adeptione Imperii. Cæterum quod ait Codinus, Phocam nervos equorum incidisse, ne usui essent illis, qui ipsum insequebantur, ejus rei exemplum extat apud Zonaram in vita Justiniani Rhinotmeti secundum imperantis: εἶτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτους λάβωσιν οἱ πολέμιοι, ταῖς τοῦ σάλου σκάφεσιν ἐμβεβηκότες, ἐπανῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰχμαλώτοις πολλῇ. Idem ad eumdem modum refert Cedrenus. Notandum vero apud utrumque eorum νευροκοπεῖν idem significare atque apud Codinum ἀγκωνίζειν. Nam ἄγκη, vel ἀγκὴ, vel ἀγκύλη recentioribus Græcis dicitur pars exterior cruris tumida vel nervosa, ut testatur Eustathius ad Iliad. τ'. p. 1061. ἔνθα ὅρα, inquit, ὅτι μυών ἡ γαστροκνημία ἐστὶν, ἣν ἡ τῶν πολλῶν γλῶσσα ἄγκην φησὶ, συγκειμένη ἐκ νεύρων πολλῶν, καὶ συνεστραμμένων σαρκῶν. Videndus idem ad Iliad. ψ'. p. 1326. In Cod. B var. pro καθ' ὃν τόπον, perperam scriptum fuit, καθ' ὃν τρόπον.

Καὶ ἐκ τῆς ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἤλλαξε μέχρι τῆς χρυσῆς πύλης) in Gretseri editione, & aliquot Codicibus MSS. perperam legitur, ἐκ τῆς ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, καὶ ἐκ τῆς ἐκεῖσε ἤλλαξε, &c. ἀλλαγὴν χερσαίαν verti *mutationem cursus publici terrestrem*. Hic autem Codini verbis confirmatur, quod pridem ad ista Sidonii verba, *Ticini Cursoriam ascendi*, observavit vir optimus doctissimusque Jacobus Sirmondus, cursum publicum non tantum per terras equis vehiculisque, sed etiam navigiis per maria fluviosque distributis, peragi solitum fuisse. Pro duplici enim hoc modo cursus publici duplices etiam fuere mutationes, seu stationes, nempe terrestres & maritimæ.

Δίππιον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον) Ejusdem loci meminit alias Codinus hoc libro: καὶ εἰς τὸ Δίππιον ἦν ἡ ἀλλαγή. In uno Var. pro δίππιον, scriptum inveni δίπτιον. In Cod. Bav. scriptum fuit δίππιν. Mihi dubium non est, quin utrobique apud Codinum scribendum sit Διίππιον: dicit enim in præcedentibus, hunc locum ita denominatum fuisse a statuis duorum equorum, quas Phocas ibi erexerat. Bis etiam fit Dihippii mentio apud Zonaram in vita Constantini Copronymi.

Οὗτοι δὲ οἶκοι ἐκ τῆς δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρχον) Supra dixit Codinus Constantinum Roma evocasse quatur Magistros, Adan, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Pobum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Salustium, Modestum, & Eubulum, iisque Constantinopoli suis sumtibus domus ædificari curasse, per omnia similes illis, quas Romæ reliquerant. Has igitur duodecim illas domus esse puto, quarum unam Codinus hoc loco ait cognominatam fuisse *Lausi*.

Ἀρκάδιος δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου) in Cod. Bavar. scriptum fuit, Ἀρκάδιος δὲ καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ. 43

Ὅτι ἐνίκησεν) Rectius in Cod. Vat. legitur, ὅτι: paulo post pro ὑπὲρ τῆς παρ' αὐτοῦ κτισθέντων ναῶν, legitur ibidem, ὑπὲρ τοὺς παρ' αὐτοῦ κτισθέντας ναούς.

Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσοφόρῳ ὀπίσω) Hic locus ex 44
Cod. Var. & Anonymi Collectan. περὶ θεαμάτων, ita restituendus est: τὸ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσοφόρῳ, ὀπίσω τοῦ μιλίου, ἀνδριάντος ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλείου) καὶ γονυκλινὲς, Ἰουστινιανοῦ ἐστι τοῦ τυράννου, id est *Statua inaurata virilis & genuflexa, quæ in ipsa Basilica au-* pag. 161
reo laqueari operta pone Milium est collocata, Justiniani tyranni est. Verba, ἔνθα ἦν τὸ ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλείου, parenthesi includenda: quid vero sibi velint, nondum satis mihi constat. In Anonymi Collect. legitur, ἔνθα τὸ ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλείου κατεσχέθη. Apud Svidam, v. βασιλικὴ, præpositio ἐκ ante Ἡρακλείου inserta est. Ibidem pro Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, scribendum est, Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, id est, *Justiniani Rhinotmeti*, ut paret ex Anonymi Collect. περὶ θεαμάτων, ubi prolixius agitur de hac Justiniani Rhinormeti statua genuflexa.

Ἐκεῖνος ὁ Τέρβελις ἐδημηγόρησεν) Nempe Terbelis Bulgarorum princeps, cujus auxilio Justinianus Rhinotmetus Imperium recuperavit.

Ἔνθα ἦν καὶ χολὴ φυλαττόντων πολλή) In uno Cod. Var. legitur, ἔνθα καὶ χολὴ ἐφυλάττετο πολλή: sed rectius in alio Cod. scriptum reperi, ἔνθα ἦν καὶ χολὴ φυλαττόντων τὴν πόλιν.

Ὅρος δὲ ἦν πρὸ τῆς μέρους τῆς ἀναβαθμῶν) In Anonymi Collect. legitur, ὅρον γὰρ εἶναι πρώτης μέρους τῆς ἀναβαθμοῦ τῆς οδ'. ἔλεγον.

Ἐμινε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόποι, ἐναντίως ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενοι) In Cod. Var. legitur, ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόποι ἐναντίον ζυγοῖς, &c. Apud Svid. legitur, ἀργυροκόποι ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενοι: quā lectionē confirmat, quod paulo post eundem ζυγοπλάστην vocat: ita autem dicitur *falsus libripens*, seu qui πλαστοῖς ζυγοῖς, hoc est, *lancibus adulterinis* in librando

Proverb. c. 11. v. 1. ζυγοὶ δόλιοι. c. 16. v. 23. δισσὸν στάθμιον καὶ ζυγὸς δόλιος. vide Deuter. 15. v. 14.

ncitur. Quos ergo Svidas πλαστὰς ζυγοὺς vocat, eos appellat Codinus ἐναντίους ζυγοὺς, id est, *lances iniquas*, seu impares, quibus opponuntur ἰσοζυγοὶ sive *lances æquæ*, & pares. Hinc corrigenda Svidæ versio, v. βασιλικοῦ, ubi perperam ζυγοπλάστην interpretantur *fabrum librarum*, & ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὰς πράσεις ποιεῖν, *libras a se factas vendere*, vel *in libris a se factis suas merces vendere*.

45 Ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ) In aliquot Codicibus legitur ἱππάστικοῦ.

Ὅτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἅρμα Ἡλίου ἱστάμενον) vocem Ἡλίου male ante omissam ex Collect. Anonymi restitui. Eadem Svidæ v. μίλιον restituenda est, ubi æque desideratur. In Codice Vaticano hic locus ita legitur: Ὅτι ἅρμα Ἡλίου ἐν τρισὶν ἵπποις πυρίνοις ἱστάμενον παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν ὑπῆρχεν ἐν τῷ αὐραίῳ μιλίῳ.

Ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον· ἐπειδὴ καὶ Βύζας ἐκεῖσε εὐφημίσθη) In Anonymi Collectaneis, περὶ θεαμάτων, ita legitur: ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον, καὶ Βύζαν, καὶ αὐτὴν, κραζόντων τῶν Βενέτων μερῶν· ἔλθοις παλίνορσον ἐμάνθανω. ὡς δὲ δὶς ἡβήσας μαίνεαι ἐν σταδίῳ. Hinc patet duplex Codini error: primo enim confundit Constantinum Magnum Imp. cum Constantino quodam auriga Circensi, in quem aliquot extant epigrammata Anthologiæ lib. 5. Deinde hunc Constantinum confundit cum alio auriga Porphyrio, in quem similiter plurima epigrammata, unius partem, qua continetur εὐφημισμὸς, seu fausta acclamatio Venetæ factionis, citat in supra citatis verbis Anonymus, περὶ θεαμάτων, epigramma hoc est:

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντα τε μίτρην
Καὶ πέρας ἀντ' ἀρετῆς χάλκεον ἑστότα
Τῇδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἱδρύσαντο
Πρέσβυ, σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσας γεράων
Δῆμοι μὲν βοόωντες· ἔλθοις παλίνορσον ἐμάνθανω,
Ὡς δὲ δὶς ἡβήσας, μαίνεαι ἐν σταδίοις.

Hinc Porphyrius factionis Venetæ auriga is est, quam perperam Codinus Constantinum Magnum vocat, & ob devictum Azotium fausta acclamatione exceptum ait. Ipsa verba illius acclamationis continentur ultimo disticho citati epigrammatis. Azotium vero intelligo Prasinæ factionis aurigam, qui cum Porphyrio de palma concertavit. Plura super hac re notavi ad citatum Anonymi locum ex Collectaneis περὶ θεαμάτων, num. 187. Similiter corrigendus & illustrandus est Svidas, qui suo more, ea quæ hic apud Codinum leguntur, iisdem omnino verbis Lexico suo infarcivit, voce μίλιον.

Edit. Paris. pag. 162.

Κατεσχεθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορίμενον στηλίδιον καινὸν, παρὰ Κωνσταντίνου σχεδιασθὲν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, εἰς τὸ σῶμα εἰσήει καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει) Hic locus ex Vaticano Codice, & Anonymi Collectaneis ita reformandus est: Κατεσχεθέντος δὲ τοῦ ἅρματος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου ἐσχεδιάσθη εἰς τύχην τῆς πόλεως, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον, ὅπερ δορυφορούμενον εἰσήει εἰς τὸ σκάμμα καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει. id est, *Postquam autem ille currus in Hippodromo subversus est: fecit Constantinus novam statuam Fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat*. Similiter corrigendus & vertendus est hic locus apud Svidam, voce μίλιον. ubi æque corrupte legitur. Statuæ autem Fortunæ urbis & pompæ, qua in tribunal Hippodromi deducebatur, meminit ipse Codinus, num. 40. his verbis, ἐν οἷς, inquit, ἵστανται καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ μικρόν τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προγράφει, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε, καὶ ἕως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γενόμενον, μετὰ κηρῶν λευκοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀψικεύοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἀπὸ τῶν καγκέλλων ἕως τοῦ σκάμματος. τοῦτο δὲ ἑορτάλουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον τὸ γενέθλιον. Utrumque Codini locum plenissime illustrat Chronicon Alexandrinum, in quo de eadem Fortunæ urbis statua hæc leguntur: ποιήσας (scilicet Constantinus) ἑαυτῷ ἄλλην στήλην ἀπὸ ξοάνου κεχρυσωμένην, βαστάζουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν τύχην τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ αὐτὴν κεχρυσωμένην, κελεύσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ γενεθλιακοῦ ἱππικοῦ εἰσιέναι τὴν αὐτὴν τοῦ ξοάνου στήλην διευθυνομένην ὑπὸ τῶν στρατευμάτων μετὰ χλαμύδων, &c. Sensus est, Constantinum præter illam statuam Porphyreticæ columnæ Fori impositam, aliam sibi fecisse ex marmore, dextra gestantem simulachrum auratum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ, atque constituisse ut imposterum quotannis die urbis natali ea statua in Hippodromum spectanda deduceretur, exercitu & civibus comitantibus. Inde igitur patet Theama, seu Spectaculum, quod hoc loco Codinus describit fuisse statuam Constantini Magni, capite radiato instar Solis, quadrigam agitantem, porrectaque dextra sustinentem simulachrum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ. Quod dixi Constantini Magni statuam fuisse, manifeste testatur Chronicon Alexandrinum: fuisse figuratam instar Solis capite radiato, Codini hæc verba indicant, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον: ibi enim per Solem intelligenda est Constantini statua instar Solis, ut dixi, capite radiato formata. Ita in columna Porphyretica Fori visebatur Constantinus, διὰ τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας, ὡς Ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων. ut refert paulo post Codinus, ubi agitur de columna Fori. Visitur etiam in aliquot nummis antiquis Constantinus ἡλιοκέφαλος. Quod præterea dixi, hanc Constantini statuam quadrigam agitasse, porrectaque dextra sustinuisse victoriolam, ex his Codini verbis elicitur, καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ ὡς προγράφει, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. Quem hic Codinus διφρηλάτην, seu aurigam vocat, ipse erat Constantinus, vehens curru quadrigarum, & dextra gestans parvum aliquod simulachrum, quod cultum fuisse ait pro Genio seu Fortuna urbis. Sed verisimile mihi videtur, quam Codinus Fortunam urbis vocat, fuisse Victoriolam. Ita in nummo quodam antiquo conspicitur Nero Imperator quadrigæ insistens, & sinistra palmam, dextra Victoriam tenens ipsum coronantem.

Εἰς τὸ σκάμμα εἰσήει καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει) Perperam antea legebatur σῶμα. Itidem corrigendus est Svidas v. μιλίον. Utrobique Interpretes a vero sensu toto cælo aberrant. σκάμμα hic significat τὸ κάθισμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου, *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum spectaret ludos Circenses. Vide quæ notavi num. 17. ad illa verba, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ σκάμματος. pag. 163.

Ἔνθα Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ἀπὸ καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σενάτου ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶν τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου, καὶ Μακεδονίου, &c.) Quicquid hic narrat Codinus de Ario, fragmentum est tertii Theamatis seu Spectaculi, quod erat in foro. Integra ejus descriptio extat in Collectaneis Anonymi, περὶ θεαμάτων, ex quibus ex Codice Vaticano hic Codini locus ita supplendus & reformandus est: ἔνθα (sc. ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ φόρου) καὶ Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἐλβίου βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος, καὶ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος. ἀλλ' ἐκ Ἀλεξάνδρου, τοῦτο παρέχει, ἵνα τῷ ὀλεθρίῳ τύπον παράδωμεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καθ' παλαιὰς ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Σενάτου τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ Θεοφίλου Θεοδοσίου ἐτυπώθη ἡ τοῦ Ἀρείου εἰκὼν, ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶντι τῇ γῇ, τοῦ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου καὶ ἡ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον, καὶ ὕδωρ, καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτουσιν αὐτοῖς, id

est, *Quo in loco* (scilicet in Foralec Fori) *etiam Arius horrenda morte obiit, qui pejus quam ipsi Gentiles Christo maledicere audebat, & Episcopatum Constantinopoleos fretus potentia Imperatoris per vim invadere conabatur. Sed huic Alexander Episcopus restitit usque adeo donec ipsum adegit ad mortem. Ibidem igitur viginti novem palmos a camera Senaculi, quod est in Foro, plus Theodosius Arii, & Macedonii, & Sabellii, & Eunomii imagines propter contemptum marmori insculpi curavit adeo humili, ut a prætereuntibus stercore, lotio, & sputo contaminarentur.*

Ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σενάτου) Scribe τοῦ Σενάτου τοῦ φόρου, hoc est, *camera Senaculi, quod est in Foro*, scilicet Constantiano, ubi stabat columna Porphyretica.

Ὅτι τὸ Σενάτον, ὅ οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κοδικέλλων θυλακτήριον) Ita ex Codice Vaticano restitui. Antea legebatur, ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἶμαι, λέγουσιν εἶναι τῶν, &c.

Οἱ πατρίκιοι) Anonymus in Collectan. ὑπάτους vocat.

46. Καὶ Καλλίστρατος πρῶτος, &c.) Hæc prolixius narrantur in Anonymi Collect.

Τοῦ δήμου κράξαντος) Factio intelligitur Prasina.

Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ Φόρου ἐτέθη καὶ τὸ παλλάδιον στοιχεῖον) In aliquot Codd. Vaticanis & Bavarico, pro τὸ παλλάδιον στοιχεῖον. perperam legitur, τὸ παψάδιον στοιχεῖον: quo mendo deceptus Meursius alias inauditum vocabulum παψάδιον inter Græco-barbara retulit. Palladii hujus meminit Chronicon Alexandrinum: ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀφελὼν κρυπτῶς ἀπὸ Ῥώμης τὸ λεγόμενον παλλάδιον ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι φόρῳ, ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ. Et Julius Pollux in supra citato fragmento Chronici inediti: ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ξόανον Ῥώμης λάθρᾳ, ἔθηκε εἰς τὸν αὐτοῦ φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ.

Καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην Ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς, &c.) Hæc celebris illa Apollinis statua, quam Heliopoli deductam Constantinus Magnus Columnæ Porphyreticæ Fori imposuit, addita hac inscriptione: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΝ ΔΙΚΗΝ. id est, *Constantino Solis instar splendenti*. Inscriptionem hanc reperi apud veterem Chronographum MS. Bibliot. Reg. cujus hæc verba sunt, ubi agit de Constantino Magno: κτίζει δὲ τὴν πόλιν ἀπὸ μὲν τῆς ἐκλάσεως αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη κε'. ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ ἔτος ἦν ,εωλζ'. ἐντεῦθεν ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἐμφανεῖς πατέρας πρὸς τὸ ἐγκωμιασθῆναι παρ' αὐτῶν τὴν πόλιν ἣν ἔκτισεν ᾠκοδόμησε δὲ παλάτιον καὶ ἱππικὸν, καὶ τὰς δύο περιπάτους ἐμβόλους, καὶ τὸν φόρον, ἐν ᾧ κίονα μονόλιθον καὶ ὁλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἐκδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν γεγραμμένων. ἱδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ,
Edit. Paris. pag. 164. ἀνδριάντα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, ἐπιγράψας διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἀκτῖνας. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΗΝ, ὃς ἦν μὲν ἔργον Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. Restituenda ergo est hæc inscriptio Cedreno, apud quem corrupte legitur: ἐν ᾧ γέγραπται ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. ἔλαμψεν ἡλίου δίκην; ὃς ἦν μὲν, &c. Corrigendus etiam Zonaras, ubi de hac statua loquitur: λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλην τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἡλίου. Ita Julius Pollux in supra citato fragmento Chronici inediti: καὶ ἐπάνω τοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ'. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιοπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. Puto autem statuæ illius solaris exemplar esse imaginem, quæ visitur in quodam Constantini Magni nummo, vultu dextraque versus cælum porrectis, septem in capite radios gerens, atque sinistra manu globum, cum inscriptione CLARITAS REIPUBLICÆ.

47. Κιονάριον ὀκτὼ περιφερῆ, &c.) Scribe κιονάριον περιφερῆ ταῦρος καὶ αὐτοῦ λέοντος, λαγωοῦ τε, καὶ κριοῦ κέρατα, &c. Fuit statua Naturæ, quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur. Vide quæ notavi ad Anonymi Collectanea, περὶ θεαμάτων. In Cod. Bavar. pro κιονάριον perperam scriptum fuit κινάριον.

Καὶ τρυγόνος, καὶ μυιὸς, καὶ γαλῆς) In Cod. Bavar. corrupte scriptum fuit, καὶ τρυγόνος μυὸς, καὶ γαλῆς.

Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος) Diversus hic est a Galeno, qui sub Marco, Commodo, & Pertinace Imperatoribus vixit.

Τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης) Nempe, quod Verina, Zenone genero fugato, fratrem suum Basiliscum ad Imperium promotura esset.

Καλλίστρατός τις συμφιτὸς, κάπηλος τὴν τέχνην) Apud Anonymum in Collectaneis legitur: Καλλίστρατος δέ τις συμφιτὸς μὲν τὸ γένος, κάπηλος δὲ τὴν ἀξίαν.

Εἰς τὸν ἀρτοτυρικὸν τόπον) Hujus loci meminit etiam num. 74. Μενάνδρου, inquit, μάντεως στήλη ἐτυπώθη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔστιν ἐπὶ τὸν ἀρτοτυρικὸν οἶκον, ἤ εἰς τὸν ἀρτοπωλεῖον.

Ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ 48.
πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον) Hæc verba ita transponenda sunt: ἔνθα πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο. ἐκεῖσε, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, Ἀλωνίτζιον Græcis recentioribus dicitur domus, quibuscunque sive indigenis, sive peregrinis publice alendis, destinata. Constantinopoli κατ' ἐξοχὴν vocabatur Ἀλωνίτζιον, Palatium a Constantino Magno in regione Tauri exstructum, in quod proceres Romæ antiquæ Constantinopolim venientes recipiebantur, ut testatur Codinus in libro *de ædificiis*, num. 80. Hoc loco ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων appellat. In Cod. Bav. pro δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, perperam scriptum fuit δῆλον ὅτι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζην. Pro Ἀλωνίτζιον etiam contracte scriptum invenitur ἀλωνίτζιν, ut pro καραβίτζιον, καραβίτζιν, pro πίστριον, πίστριν, &c.

Ἔστιν ἔφιππος ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ) Hæc erat statua ærea equestris posita in foro Tauri supra basin marmoream quadrilateram, quæ, uti refert Nicetas Choniates, sinistræ manus vola tenebat globum, dextram vero versus cælum extendebat, quare quidam crediderunt esse Jesu Navæ, alii Bellerophontem esse putarunt cum Pegaso, propterea quod equus esset effictus auribus velut ad tubæ clangorem arrectis, hinnienti similis, & effrænus. Adscribam ipsa Nicetæ Choniatæ verba, unde hæc desumpsi; eorum pars extat in Annalibus ejus, ubi agit de Henrico Balduini fratre: ὃς (sc. ἵππος) inquit, ἐπὶ λίθου λάινου τετραπλεύρου κατὰ τὸν λεγόμενον Ταῦρον χαλκοῦς ἱστάμενος: ἡρωϊκόν τινα τὴν ἰχὼ ἄνδρα, τὸ εἶδος ἀξιοθέατον ἐπὶ τῶν νώτων ὀχεῖ, ὀλοφάλαρος, φρυμάσσων, καὶ τὸ οὖς ἀνιστῶν ὡς πρὸς σάλπιγγα. τοῦτον οἱ μὲν φασὶν εἶναι Πήγασον καὶ τὸν ἀναβάτην Βελλεροφόντην. οἱ δὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ὅτι δὴ pag. 165.
ἐπικαθήμενον ἵππῳ, καὶ δῆλον εἶναι τὸν ἄνδρα τῇ διασχέσει τοῦ σχήματος πρὸς τὴν ἁρματηλασίαν τοῦ Ἡλίου, καὶ τὸν δρόμον τὸν σεληναῖον τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκτείνοντα, ὡς στῆσαι τοῦ πρόσω χωρεῖν, καὶ σφαιρικὸν ἐκ χαλκοῦ χῶμα τῷ κοίλῳ τῆς λαιᾶς χειρὸς ὑπερέχοντα. Reliqua habentur in fragmento quodam ejus historiæ *de statuis æneis, igni traditis post captam a Latinis Constantinopolim*, quod asservatur in Bibliotheca Vaticana, & hactenus, quod sciam, non est editum: πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ περικαλλέστατον ἔργον τοῖς χωνευταῖς παρέδωσαν. ὥσπερ καὶ τὸν ἐν τῷ Ταύρῳ ἐπὶ τραπεζώδους βάσεως ἔφιππον ἱστάμενον ἄνδρα τὸν ἡρωϊκὸν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος ἀξιάγαστον εἶναι δέ οὗτος ἐλέγετο παρὰ μὲν ἐνίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ,. τεκμαιρομένοις τὸν ἄνδρα τῇ πρὸς ἥλιον ἐκτάσει τῆς χειρὸς, ἤδη τὴν πρὸς δύσιν κομίζοντα, καὶ τὴν κατὰ Γαβαὼν στάσιν οἷον ἐπιτάττοντα. ὡς δὲ ἐδόκει τοῖς πλείοσιν, ὁ ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Πέλοπος γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς Βελλεροφόντης, Πηγάσῳ ἐπικαθήμενος. ἦν γὰρ ὁ ἵππος ἀχάλινος, ὁποῖος ὁ Πήγασος περιδίδοται, ἀνέτως χρώμενος κατὰ πεδίων, καὶ πάντα ἀλλ' ἐξὸν ἀναβάτην, ὡς πτηνός.

ἅμα ἢ πεζοὶ φερόμενοι. Hæc Nicetas. Sed quicquid ille dicat, mihi dubium non est, quin fuerit antiqui cujusdam Romanorum Imperatoris statua equestris; ita enim plerumque formari solitas fuisse, ex nummis & statuis antiquis hodieque videre est.

Τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου τὸ λιθόξεστον ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως, &c.) Procul dubio inscriptio & cætera ornamenta intelligenda sunt, quæ basi illius equestris statuæ insculpta fuerunt. Sed Codinus hic nugatur, more recentiorum Græcorum, qui quascunque inscriptiones & figuras antiquitatis Romanæ, oracula & præsagia rerum futurarum interpretantur.

49. Καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει) Si genuina est hæc lectio, verbum ἔχει referendum videtur ad illud quod superius dixit, ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως. Statuam autem virilem vinctam & genuflexam, quam Codinus ait ad pedes (sic enim vertit ἐμπόδιον) equestris illius statuæ fuisse collocatam, nationis cujusdam devictæ simulachrum fuisse verisimile est. γονυκλινὲς verti genu flexum, & hoc revera hic significat, uti etiam supra in descriptione theamatis secundi, num. 44. τὸ δ' ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσοφόρῳ, ὄπισθεν τοῦ μιλίου ἀνδρείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον, καὶ γονυκλινὲς, Ἰουστινιανοῦ ἐστιν τυράννου. Errat igitur Meursius qui in Glossario Græcobarbaro utrumque Codini locum citans, γονυκλινὲς substantive accipi credit, & significare *pulvinar*, quod genibus substernitur.

Ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς συμαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον) In Codice Vaticano hæc verba præcedentibus absque interpunctione annexa sunt, & pro ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς, &c. legitur, ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ ἵππου. καὶ αὐτὸς, &c. Quare credibile est, Codinum scripsisse, ὁ ποὺς ἀριστερὸς ὁ ἐμπρόσθιος τοῦ ἵππου, ὃς τὸ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει, καὶ αὐτὸς συμαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον. id est, *Etiam equi pes lævus anterior, cui sigillum æreum, virile, vinctum, & genuflexum inclusum est, præsignificat, quæ in eo inscripta sunt.* Nempe respicit Codinus ad illud, quod refert Nicetas Choniates, in anteriori sinistra ungula illius equi latuisse imagunculam consecratam viri clavo transfixi, & plumbo undique cincti: quæ ad conservationem urbis, & prohibendas barbarorum incursiones, ibi inclusa erat. Vide ipsum Nicetam circa finem Annalium, ubi agit de Henrico Balduini fratre. Sed libitum quoque est ex paulo ante citato fragmento Vaticano, hactenus, ni fallor, inedito, aliquot ejusdem Auctoris verba adscribere, quibus eam rem declarat: ἀλλὰ, inquit, καὶ φημὴ παλαίφατος εἰς ἡμᾶς διαβαίνουσα τοῖς τῶν ἁπάντων ἐνέκειτο στόμασιν, ἐν τῇ ἐμπροσθίῳ τοῦ ἵππου τοῦδε λαιᾷ χηλῇ ἀνδρείκελον κεῖσθαι, τισὶ μὲν ἐκ τοῦ τῶν Βενετικῶν γένους τινὸς εἶναι παραδιδόμενον, ἄλλοις δὲ ἑτέρου τῶν μὴ ἐνσπόνδων Ῥωμαίοις ἐπιζεφυρίων ἐθνῶν, εἴτ' εἶναι Βουλγάρων ἑνός. πολλάκις οὖν οἱ τὰς χηλὰς ἐπεποιήθη ἀσφαλῶς, εἰ τὸ πάντα ἀφώρατον, ὃν ἤθετο κρύπτειν εἴσοθι. κατατεμαχισθέντος δὲ τοῦ ἵππου, καὶ σὺν τῷ ἀναβάτῃ παραδοθέντος πυρὶ, εὕρηται καὶ τὸ ἐν τῇ ὁπλῇ τοῦ ἵππου ἐντυμβευόμενον χαλκήρει ἴνδαλμα. καὶ ἦν περικείμενον χλαῖναν, ὁποίαν τῶν θρεμμάτων τὰ ἔρια πλέκουσιν. ὀλίγα δὲ τῶν ἐπ' αὐτῷ πεφρασμένων οἱ Λατῖνοι φροντίσαντες, πυρὶ καὶ τοῦτο ἐπέβαλον. De ejusmodi statuis consecratis alias quædam notavi.

Edit. Paris. pag. 166.

Ὁ μέγας κίων ὁ κοῖλος) Columnam Cochlidem Theodosii in Tauro sitam, hic intelligendam esse censeo, quæ ad summitatem usque intra se pervia erat, & circumcirca figuris sculptis exornata. Manuel Chrysoloras in epistola de comparatione veteris & novæ Romæ, κίονας περιγλύφους vocat. Ejus generis columnæ sunt, Trajana & Antonina, quæ hodieque Romæ visuntur. Codinus hic suo more nugatur, & figuras Romanas pro oraculis habet.

Εἰς καροῦχαν) καροῦχα & καρούχα Græco-barbare dicitur *currus*. 50.

Κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, κατὰ τὸν σταυρὸν ἤτοι τύπον.

Ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐνζώδους: καὶ γράμματα, &c.) In Codice Vaticano legitur, ἔχει, ἱστορίας τὰς ἐν αὐτῷ ἐνζώδους καὶ, &c. utraque lectio proba est. Pro ἐνζώδους in Cod. Bavar. scriptum fuit ἐνζωδίους, ἱστορίας ἐνζώδους vocat Codinus *historias figuris expressas*. 51.

Καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων) Loquitur de statuis Constantii & Constantis post patris obitum in spem perpetuæ concordiæ erectis in Philadelphio, quarum supra meminit, num. 49.

Ὅτι τὸ λεγόμενον μόδιον ὡρολόγιον ἦν, ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου) Legendum esse videtur, ὅτι καὶ τὸ λεγόμενον μόδιον ὡρολόγιον ἦν καὶ τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. Vide quomodo verterim, & quid ea de re notaverim ad num. 73. & 74.

Ὤφθη δὲ τὸ μόδιον κουμουλον περιέσχεσθαι) *Cumulus* Latinis dicitur, quod Græci antiqui vocant σώρευμα & ἐπίμετρον, hoc est, *quod mensuræ plenæ seu justæ additur*. Idem apud recentiores valet κούμουλος. Sic hoc loco, & num. 73. *modium cumulatum* Codinus appellat μόδιον κουμούλιον.

Ῥίγλιον τὸν μόδιον) ῥίγλα vel ῥοῦγλα, quasi regula, Græcis recentioribus dicitur *radius*, seu *hostorium*, quod est instrumentum, quo raduntur mensuræ. Ita hic μόδιος, vel μόδιον ῥίγλιον appellatur *modius e radio adæquatus*. Cæterum ῥίγλιος a ῥίγλα derivatur, ut a κούμουλος κουμούλιος.

Ἐχρημάτιζε δὲ ὡρολόγιον) Lege ἐχρημάτιζε δὲ ἐκεῖσε ὡρολόγιον. χρηματίζειν hic significat *esse*, ut sup. num. 4. ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. De Horologio autem in arcu Orientali fori positi, cujus hic mentio fit, pluribus agitur num. 74.

Ἔνθα ἢ ποταμὸς, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος) Hæc est lectio Codicis Vaticani, quæ si genuina est, legendum videtur, ἔνθα καὶ ποταμὸς ὁ ἀπὸ Λύκου προσαγορευόμενος, hoc est, *ubi etiam fluvius est qui a lupo nomen habet*. Nempe intelligit fluviolum nomine Lycum, Byzantium transeuntem, cujus infra num. 150. ubi agit de renovatione templi SS. Apostolorum, ita meminit: ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολλὰ ἀνοικοδόμησεν, διὰ τὸ διέρχεσθαι κάτωθεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀναγείρασα θεμελίους παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν. Ejusdem fluvii mentionem facit Cedrenus. & adversus ejus exundationem Apollonium Tyaneum ait quas nescio consecrationes adhibuisse: verba ejus hæc sunt: καὶ Λύκον δὲ τὸν ποταμὸν ἐστοιχείωσεν, ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον κατακλυσμῷ ἐκπεσεῖν. In Cod. Bavar. pro ἀπὸ λύκου, scriptum fuit ἀπὸ λευκοῦ. Quod si hæc lectio alteri præferenda est scribendum videtur: ἔνθα ἢ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος, id est, *Ibidem visitur fluvius seu simulacrum fluvii ex candido lapide*. Ut vero hunc locum ita reformem, auctor mihi est Manuel Chrysoloras, qui in epist. de comparatione veteris & novæ Romæ, tradit supra caput rivuli (scilicet Lyci) qui Constantinopolim perlabitur, positam fuisse statuam ex candido lapide, quæ cubito videbatur inniti, καὶ ἄλλος δὲ, inquit, (sc. ἀνδριάντος) ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς πόλεως χειμάρρου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἀνακεῖσθαι. Hoc ergo illud simulachrum fluvii esse puto, quod nunc Codinus his verbis innuit: ἔνθα καὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος.

pag. 167

Καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος (Credo hic significari Herculis cubantis simulachrum, quod prius Romæ collocatum erat in xxv. regione. & postea Constantinopolim deductum, atque in Hippodromo positum fuit, ut supra testatur Codinus, num. 44. his verbis: ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος. ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Ῥώμης ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Quale autem fuerit hoc simulachrum, accuratissime describit Nicetas Choniates in fragmento Vaticano historiæ *de statuis æneis igni*

traditis post captam a Latinis Constantinopolim; ἀλλ' οὐδὲ, inquit, τῶν ἐν τῷ ἱππικῷ ἱσταμένων ἀγαλμάτων, καὶ ἄλλων θαυμαστῶν ἔργων τῶν καταστροφὴν παρῆκαν οἱ τοῦ καλοῦ ἀνέραστοι οὗτοι βάρβαροι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα κατήφασαν εἰς νόμισμα, ἀνταλλαττόμενοι μικρῶν τὰ μεγάλα, καὶ τὰ δαπάναις ποιηθέντα μεγίσταις, ἐπιδαψιλῶς ἀντιδιδόντες κερμάτων, κατήρειπτο τοίνυν Ηρακλῆς ὁ τρικεσπέριος μέγας μεγαλωστί, κοφίνῳ ἐπιδρυμένος, τῆς λεοντῆς ὑπεστρωμένης ἄνωθεν δεινὸν ὁρώσης καὶ τῷ χαλκῷ, καὶ μικροῦ βρυχηθμὸν ἀφιέσης, καὶ διαθροούσης τὸ ἐφεστάμενον ἐκεῖσε τοῦ πλήθους ἀπάλαμνον. ἐκάθητο δὲ μὴ γωρυτὸν ἐξημμένος, μὴ τόξον ταῖν χεροῖν φέρων, μὴ τὸ ῥόπαλον προβαλλόμενος, ἀλλὰ τὴν μὲν δεξιὰν βάσιν ἐκτείνων, ὥσπερ καὶ τὴν αὐτὴν χεῖρα εἰς ὅσον ἐξῆν. τὸν δὲ εὐώνυμον πόδα κάμπτων εἰς γόνυ, καὶ τὴν λαιὰν χεῖρα ἐπ' ἀγκῶνος ἐρείδων. εἶτα τὸ λοιπὸν τῆς χειρὸς ἀνατείνων, καὶ τῷ πλάτει ταύτης ἀθυμίας πλήρης καθυποκλίνων ἠρέμα τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰς ἰδίας οὕτω τύχας ἀποκλαιόμενος, καὶ δυσχεραίνων τοὺς ἄθλους, ὅσους αὐτῷ Εὐρυσθεὺς, οὐ κατὰ χρείαν, κατὰ δὲ φθόνον μᾶλλον ἠγωνοθέτει, τῇ τῆς τύχης περιόντι φυσούμενος. ἦν δὲ τὸ στέρνον εὐρὺς, τοὺς ὤμους πλατὺς, τὴν τρίχα οὖλος. Hinc finit fragmentum Bibliothecæ Vaticanæ.

Καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ ὀρνίθων) In Anonymi Collectanis legitur μετὰ ὀρνίθων.

Ισταμένη) In Cod. Vat. legitur, ἱστάμενος. Scri-
52. bendum credo τινὸς ἐκ, &c.

Δοῦλος τοῦ ἐκ χώρας Αμάστρων Παφλαγόνος) Scribendum videtur, δούλη τοῦ ἐκ χώρας Αμαστριανῶν Παφλαγόνος, scilicet ut respondeat illi, quod præcedit, ἡ ἑτέρα στήλη, &c.

Σιγματοειδὴς) Scribe σιγματοειδοῦς, id est, *formæ semicirculari*.

Εἰς τὸν χαλκοῦν βοῦν) Hujus loci ita meminit Joannes Tzetzes Chil. 9. v. 615. περὶ βοὸς δὲ ἀγορὰν ἤτοι πρὸς βοῶν τὸν τόπον.

Τὸ ἐξακιόνιον χρύσεον ἦν τεῖχος, &c.) τεῖχος hic non *murum* significat, sed *castellum* seu *locum muni-*
53. *tum*. Ita Homerus Iliad. δ'. Thebas vocat τεῖχος ἄρειον: & Herodotus lib. 1. Sardes appellat τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, & in oraculo Apollinis Atheniensibus dato, τεῖχος ξύλινον significat *munimentum ligneum*. Sæpissime in hac significatione occurrit apud Stephanum de urbibus: ut, νέον τεῖχος, χωλὸν τεῖχος, Αβώνου τεῖχος, Ηραίου τεῖχος, Γορδίου τεῖχος, παλαιὸν τεῖχος, δίδυμον τεῖχος, &c. χάλκεον τεῖχος, exponendum est *castellum æreum*. Similiter apud Constantinum Porph. de admin. Imp. cap. 22.

Εξωθεν δὲ ἵστατο κίων στήλη τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τούτου χάριν λέγεται ἐξακιόνιον) Ergo secundum hanc etymologiam, necessario scribendum est ἐξωκιόνιον: attamen in omnibus codicibus ἐξακιόνιον scriptum inveni. Mihi videtur hunc locum utroque modo nominatum fuisse, ἐξωκιόνιον nempe & ἐξακιόνιον. Hujusmodi diversas nominis unius loci prolationes sæpius apud Codinum observavi. Sic num. 32. unum eumdemque locum appellari ait, Αὐγουστεῖον & Αὐγουστεῶνα, & n. 91. φυλλόλιθον, & φιλλόλιθον, & num. 132. Ψωμαθίαν & Ψαμαθίαν, & num. 115. Ηραιον & Ηρίον, & num. 125. Μαναύραν & Μαγναύραν, & n. 126. σίσμα. σῖμα, & σίγμα & n. 83. μεσόμφαλον & μεσόλοφον, num. 131. τὰ Ηλου & τὰ Ιλου. Vera autem
Edit. Paris. pag. 168. ratio diversitatis illarum denominationum habetur apud Procopium lib. *de ædificiis*, ubi locum ad Anaplum, qui antiquitus προχθαι appellabatur, postea βρόχοι nuncupatum fuisse ait, hæc subjungens: διαφθειρούσης τὰ ὀνόματα τῆς τῶν ἐπιχωρίων ἀγνοίας, hoc est, *pristino nomine ignorantia incolarum corrupto*.

Τὸ δὲ νῦν λεγόμενον τετράπυλον, πρώην ὠνομάζετο τετράβιον) Tetrapylum area erat quadrilatera, quatuor porticibus terminata, & totidem habens portas, quamobrem Quadrivium quoque, seu τετράβιον antiquitus nominatum fuit.

Καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα μέχρι Ζήνωνος) Antiquum Tetrapylum, a Constantino Magno extructum, perduravit usque ad Imperium Zenonis, cujus tempore, ut refert Evagrius lib. 3. cap. 28. *Memmianus Senator novum extruxit tetrapylum*, hoc est, ut ego interpretor, antiquum de novo reædificavit. De hoc Mammiani Tetrapylo puto Codinum loqui, num. 57. ἐκεῖσε δὲ (sc. ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, id est, in foro Constantiniano) ἵστατο ἡ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες. Addit enim, ἡ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου, Ergo antiquum Tetrapylum Constantini usque ad Zenonem integrum mansit, secundum autem Mammiani usque ad Theophilum.

Εἰς τὸ σίγμα) id est, in porticu semirotunda, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur. Græci antiqui Sigma pingebant, ut C Romanum.

Εκ τοῦ ναοῦ τοῦ Αρειος ἀπὸ Αθηνῶν) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit: ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀέρος ἀπὸ Αθηνῶν.

Τοῦ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους) κτίτωρ exempto σ pro κτίστωρ, seu κτιστὴς aliquoties apud Codinum legitur. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit κτήτορος:

Μανδαλᾶ) Cod. Vat. Μαδαλᾶ: Cod. Bavar. Μαγδαλᾶ.

Εἰς τὴν μυριάνδρου πόρτην, τὴν καλουμένην πολυάνδρου) Porta olim nuncupata μυριάνδρος, seu πολυάνδρος, hodie vocatur Hadrianopolitana, & medium in muro terrestri locum occupat, ut refert omnium accuratissimus doctissimusque Historiæ Turcicæ scriptor Joannes Leunclavius. In hac porta periit oppressus hominum turba Constantinus ultimus Græcorum Imperator. 54.

Παρὰ Βιγλίου ἀσηκρήτου) ut βίγλην Græci recentiores vocant Vigiliam, ita etiam Vigilium Βίγλιον, & Vigilantiam Βιγλεντίαν. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit, παρὰ Βυγλίου ἀσηκρήτης.

Μετὰ τῆς γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον, εἰς τύπον τῆς πόλεως) Verti: *uti etiam statuam muliebrem quæ tenet coronam, & urbis effigies est*. Quin fuerit hæc muliebris statua simulachrum Constantinopoleos, dubium non est: sed quomodo dicatur τὸν στέφανον κατασχεῖν, seu *tenuisse coronam*, aliquid habet dubitationis. An dextra extenta videbatur coronam porrigere, qualis visitur antiquæ Romæ in nummo Claudii? An sedens dextro brachio inflexo, tenebat manu coronam genu sustentatam, ut cernitur in horto Cæsiorum Roma de Dacia provincia subacta triumphans? An habebat in capite coronam galeæ circumvolutam, ut spectatur in nummo Constantini Magni, cujus hic exemplar apposui?

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Αλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη) Hic locus ita transformandus est: ἡ εἰς τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, ἐστὶν Αλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, id est, *Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est*. Strategium Constantinopoli forum erat, in quo antiquitus militum Duces creari solebant, ut testatur Hesychius, ἐν στρατηγίῳ, inquit, λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες ἄνδρες τὰς τιμὰς ὑπεδέχοντο: ibidem milites exercebantur, quod locus esset campestris, seu planus, ut refert Codinus. *pag. 169.* 55.

infra, ἑκάστη δὲ, ait. ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδίον ἦν ὁ τόπος. Videtur ergo Strategium hoc Constantinopolitanum Campo Martio Romæ antiquæ tam usu quam situ simile fuisse. Socrates hist. Eccl. lib. 1. c. 14. memorat Constantini Magni statuam equestrem ibi stetisse: Hanc ego eamdem esse puto, quam Codinus ait fuisse Alexandri Magni, & a Constantino Chrysopoli deductam atque erectam fuisse. Similiter Constantinus Apollinis Heliopolitani statuam pro sua columnæ porphyreticæ Fori imposuit. Illa autem verba, ἡ ἱσταμένη ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι, propterea addidit Codinus, ut distingueret hanc Alexandri, seu Constantini Magni statuam ab alia quadam Leoni Macelli statua, quam paulo post dicit in eodem foro collocatam fuisse, & nominatam ὁ μικρὸς στρατήγιος. Cæterum Codini verba, τὸ καλούμενον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, præterquam ut sup. emendavi, etiam hoc modo corrigi possunt: τὸ καλούμενον στρατήγιον ἡ στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, &c. id est, *Statua nuncupata Strategium, supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est*. Familiaris admodum est Codino hic loquendi modus. Sic passim τὸ Αὐγουστεῖον, τὸ φιλαδέλφειον, τὰ πιττάκια, ὁ βοῦς, pro statuis & pro locis, in quibus illæ positæ sunt, promiscue accipiuntur. Quare ferri quidem posterior hæc emendatio potest, sed prior præferenda est.

Ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν) ῥόγα Græcis recentioribus dicitur *stipendium*, & *donativum*; inde ῥογεύειν, quod est *erogare*.

Ὡς ἀνήγειραν αὐτὴν οἱ λαοί) In Cod. Vat. legitur, ἣν ἀνήγειραν οἱ λαοί.

56. Η λεκάνη τοῦ τριχακκάβου) In Cod. Vat. legitur: τοῦ τρικκάβου.

Καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ) Loquitur de Vigilantia sorore Justiniani Imperatoris, matre Justini secundi.

Εἶχον δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων) Intelligendæ sunt proculdubio inscriptiones basibus statuarum insculptæ.

Ἐλευθερίου ἀσυγκρίτου) Perperam scriptum fuit in Codice Bavarico, ἀσυγκρίτως.

Φέρουσα ἐπ' ὤμων σκαπτέλιον, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρί) Antiquus mos est, hodieque observatur, ut novis ædificiis exstruendis primus manum admoveat, cujus auctoritas structuræ præest. Sveton. in Vespasiano: *Ipse*, inquit, *restitutionem Capitolii aggressus, ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo collo quædam extulit*. Idem in Nerone: *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit*. In antiquis actis Latinis Sancti Sylvestri Papæ I. simile quid narratur de Constantino Magno Basilicas Vaticanam & Lateranensem erigente: *Exuens se chlamyde, & accipiens bidentem, terram primus aperuit ad fundamentum Basilicæ construendum. Dehinc in numerum duodecim Apostolorum duodecim cophinos plenos suis humeris subpositos bajulavit. Altera vero die similiter intra palatium suum Lateranense Basilicæ fabricam cœpit*. In actis Græcis de Lateranensis Basilicæ erectione prolixius agitur his verbis: ἵνα δὲ πᾶσι καταφανὲς γένηται ἐξ ὅλης ψυχῆς αὐτὸν πεπιστευκέναι, ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λεγομένῳ Λατερανσίῳ, λαβὼν δίκελλαν οἰκείαις χερσὶν, αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο ὀρύσσειν, καὶ διαγράψας θεμέλιον, προσέταξεν ἐκκλησίαν οἰκοδομηθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Quid igitur de Vespasiano & Nerone Sveton. & de Constantino Acta S. Sylvestri referunt, idem proculdubio quoque fecit Eleutherius, cui portus ab ipso denominati structuræ Constantinus Magnus præfecerat. Ut autem se hoc fecisse testaretur, statuam suam ibi erexit, quæ dextra ligonem

Edit. Paris. pag. 170.

& sinistro humero scapulari tecto gestabat cophinum. Hæc illa est, quam hoc loco describit Codinus, & in libro *de ædificiis*, num. 110. his verbis:

57.

ἵστατο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμάρινος Ἐλευθερίου, (scilicet τοῦ πραιποσιτευμένου εἰς τὸ κτίσμα) φέρουσα πτύον ἐν χειρὶ καὶ ἐπ' ὤμων κόφινον. Σκαπτέλιον vero Codinus vocat, tegumentum coriaceum, quo plerumque bajuli contra gravitatem oneris humerum solent munire.

Ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ) Forum Constantini Magni scriptores sæpius per excellentiam vocant τὸν φόρον vel τὸν φόρον μέγαν: alias quoque appellant, τὸν φόρον πλακωτὸν, quod planis & latis lapidibus stratum esset, vel, ut hoc loco Codinus, nuncupant τὴν αὐλὴν τὴν λιθόστρωτον, id est, *aulam lapidibus stratam*.

Τὸ δὲ σταυρίον τὸ ἱδρύμενον ἐπὶ κίονος πλησίον τῶν Ἀρτοπωλείων ἐν τῷ, &c.) Errant, qui hæc verba ita interpretantur, ac si pro τὸ σταυρίον, legatur τὸν ταῦρον. Loquitur enim hic Codinus de celeberrima illa Cruce, quam Constantinus Magnus ad similitudinem illius, quam in cælo viderat, supra columnam ad septentrionalem partem sui Fori erexit, passim ejus mentio fit apud scriptores Historiæ CP. sed vide imprimis Anonymi Collectanea Chronica, & Codinum n. 33 & 76.

Βούθια) Ita legitur in Cod. Vat. In Cod. Bavar. 58.
scriptum fuit βούθει.

Καὶ στήλας χαλκᾶς τεσσάρων μερῶν) τὰ τέσσαρα μέρη vocat quatuor factiones Circi, nempe Prasinam & Russatam, Venetam & Albatam, quarum duæ priores duabus posterioribus erant contrariæ. Sic quatuor quidem erant diversi colores Circensium Aurigarum, sed duæ tantum factiones, quæ sibi invicem repugnabant, quippe quia Prasina & Russata, & contra Veneta & Albata pro una & eadem accipiebantur. Secundum hanc factionum Circensium distinctionem, populus quoque Constantinopolitanus in duas divisus erat partes, quarum una Prasino colori, altera Veneto favebat. Procopius lib. 1. Persicorum: οἱ δῆμοι, inquit, ἐν τῇ πόλει εἰς τε Βενέτους ἐκ παλαιοῦ καὶ Πρασίνους διῄρηντο. Idem in hist. arcana has duas populi factiones μοίρας vocat, τὸ δὲ δῆμον, inquit, ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διεστηκότος, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὐτὸς τὴν Βένετον ἑταιρισάμενος, &c. Codinus eas appellat τοὺς δύο δήμους. & τὰ δύο δημοτικὰ μέρη, & τὰ δύο μέρη τοῦ δήμου.

Καὶ περιέπατοι γύρωθεν τέσσαρες) Perperam scriptum fuit in Cod. Bavarico: καὶ περὶ τὸ περιγύρωμα τέσσαρες.

Ἐκ τότε δὲ ἐκτίσθη κοιλὰς κλαυθμῶνος) Rectius in Cod. Vat. legitur ἐκλήθη pro ἐκτίσθη.

Σωματοπρᾶται) σωματοπρᾶται sunt mangones, qui τὰ σώματα δουλικὰ, hoc, est, *mancipia* venditant. Alias vocantur ἀνδραποδοκάπηλοι, quasi μεταβολεῖς τῶν ἀνδραπόδων. Strabo eos appellat σωματεμπόρους. Notandum etiam, quod Codinus mancipia nuncupat ἀρσενικὰ οἰκετικά. Paulo post pro πιπράσκειν perperam πιπράσκοντες in Codice Bavar. scriptum fuit.

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, περὶ τοῦ ξενοκίονος τοῦ Θεοφίλου. Ξενὼν significat *hospitale*, seu domum excipiendis peregrinis destinatam, qualem, ut hic Codinus refert, Theophilus Imperator extruxit in regione urbis nuncupata *Zeugmate*, loco lupanaris publici, quod ibi a Constantino Magno fuerat constitutum. Meminit ejus rei Cedrenus his verbis: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόρνας ἀπελάσαι (sc. ὁ Θεόφιλος) ἐξ οἰκημάτων τινῶν, καὶ καθάρας ὅλον τὸν οἶκον ἐκεῖνον. ξενῶνα πεποίηκε, τὴν ἐκείνου προσηγορίαν φέροντα.

Ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον) His statim subjungenda esse videntur illa verba, quæ paulo inferius leguntur, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον.

Τῶν δὲ ἐρώντων τὰς ἐκεῖσε μαχλάδας) Si genuina est hæc lectio, nec aliqua desunt, videntur hæc verba respondere illis quæ postea sequuntur, ἦν καὶ στήλη τῶν ἐν ὑπολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. Ita enim hic sensus inde elicitur, statuam illam Veneris duplicem habuisse usum, nempe ut ab iis, qui meretrices istic habitantes adamabant, coleretur, & testimonio esset puritati mulierum atque virginum, pag. 171.
quarum falso suspecta esset pudicitia. Si verus est ille sensus hujus loci, scribendum erit: ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλωστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις μὲν ἦν τῶν ἐρώντων, &c. ἦν δὲ καὶ ἡ στήλη τῶν ἐν ὑπολήψει οὐσῶν, &c.

Καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς κίονας μετὰ χρυσέλλων καὶ χαρτίων) Pro ἐπὶ τοὺς κίονας, legendum videtur, ἐπὶ τὸν

κίονα

κίονα, id est, *apud ante memoratam columnam Veneris*. ἀπὸ χώρου seu ἀποχωρήματα significant hic *secessus*, vel *loca secreta*, *& a turba separata*. Svetonius simili de re loquens, *distinctas cellas* vocat. *Lupanar*, inquit, *in palatio constituit*, *distinctisque & instructis compluribus cellis*. In Codice Bavar. pro ἀπόχωροι, scriptum fuit, διάχωροι, quod æque probari potest: διάχωροι enim dicuntur *intervalla*, seu *spatia intersepta*. Ibidem pro κορτίνων, perperam scriptum fuit κουρίων. Æque corrupte in aliis Codicibus scriptis legitur κουρτίων. Unde patet, nihili esse vocabulum κουρτίων, quod unica hujus mendi auctoritate nixus Meursius Glossario suo Græco-barbaro inseruit. κουρτίνας autem vel κορτίνας Græci recentiores vocant *vela*, quibus aliquid obtegitur. Martyrologium in pass. S. Irenes: καὶ ὕστερον κρυπτόμενος ὑπὸ κορτίνας διδασκέτω γράμματα τὴν θυγατέρα ἡμῶν. Ita etiam hoc loco Codinus κορτίνας appellat *vela*, quibus cellæ meretricum circumdatæ erant. Apud Italos, Gallos, & Germanos hodie vulgo nuncupantur *cortinæ* vela lanea, vel linea, vel bombycina, quibus lecti circumcluduntur, tam ad curiosos oculos, quam culices arcendos. Quo facilius autem ejusmodi cortinæ adducantur vel diducantur, solent plerumque circellis vel annulis æreis suspendi. Eidem quoque usui servisse puto istos circellos, quos cum cortinis meretricum latibula ambiisse, Codinus hoc loco refert. Cæterum κερκέλλοι transpositione litterarum pro κιρκέλλοι dictum est, ut κέρκος, pro κίρκος, hoc est, *circus*. In actis Græcis S. Sylvestri PP. I. ineditis, observavi κερκέλλους vocari *annulos æreos*, in quos catena intromittitur, ad obserandum ostium: Verba ipsa hæc sunt: καὶ κλείσας τὸ σπήλαιον κατέναντι, ἔνθα ὁ δράκων κατάκειται, ἐν ᾧ εἰσὶ πύλαι χαλκαῖ ἔχουσαι κερκέλλους μετ' χρυσοῦ τὸ κατελθεῖν σε, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλύσεσι πρὸς ἑαυτὸν τὰς πύλας, καὶ ἐν τοῖς κερκέλλοις αὐτῶν εἰσαγάγοις τὴν ἄλυσιν τῆς κατένας, καὶ κλείσας ἐρεῖς, &c.

58 Ἐλιγχθῆσαι) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit ἐλεγχθῆναι: & in uno Codice Vaticano ἐλεγχθῆσαι.

59 Πλεῖν ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν) Βασιλικὰς δρόμωνας videtur vocare *naves expediti cursus*, quibus Imperator utebatur, cum mari iter faceret. In Cod. Vat. scriptum inveni δρόμασιν: δρομάδες autem sunt, quas Sidonius *cursorias* appellat.

Τοῦ Γαλλιῶ) Scribendum Γαλλιηνοῦ: Loquitur de Gallieno Imp. Valeriani filio.

Καὶ εἰς τὸ δίπτυχον ἢ εἰ ἀληγὴ) pro δίπτυχον scribendum δίπτυχον. Vide notas ad num. 42.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο) Νεώριον quemadmodum Latinorum *Navale*, & *portum* significat, & locum ubi naves fabricantur. Sic Constantinopoli duo fuere loca nominata νεώρια, quorum unus erat portus manufactus, quem antiqua urbis descriptio *Neorium portum* vocat, & fuisse tradit in regione sexta: alter fabricandis navibus destinatus erat, quem antiqua urbis descriptio *Navalia* appellat, & in decima tertia regione fuisse refert. Hoc loco Codinus de Neorio portu loquitur, quem ait factum fuisse a Constantino Magno. Idem testatur Anonymus in Collectaneis. In aliquot Codicibus pro ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, legitur ὁ Κῶνων, vel ὁ Κώνστας: & ἐστοιχειώσατο pro ἐστοιχειώσατο: & Ἰουστίνου pro Ἰουστινιανοῦ: & ἐμπορίων pro ἐμπόριον.

Ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἄσπαρος ἦν, ὃν ὕστερον εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος) idem num. 75. iisdem verbis repetit, præterquam quod pro Ἄσπαρος, legitur Ἄσπαρος. Utrumque enim dicitur Ἄσπαρ Ἄσπαρος, & Ἄσπαρος Ἀσπάρου, ut Ἀρδάβυρ Ἀρδάβυρος, & Ἀρδαβούριος Ἀρδαβουρίου. Basilius vero, quem Codinus ait Asparis habitasse domum, Accubitor fuit vel Cubicularis Constantini Porphyrogeniti secundum imperantis: Meminit ejus Zonaras, & ipse Constantinus de adminiſt. Imp. cap. 50. & cap. 43. ubi item, ut Codinus refert, domum, quæ olim Aspri seu Asparis fuerat, Basilium Accubitorem tunc temporis possedisse: κατελθόντος δὲ, inquit, τοῦ αὐτοῦ Κρικορικίου ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ Ταρῶν ἀξίᾳ τιμηθέντος, ἐδόθη αὐτῷ ὁ οἶκος εἰς κατοικίαν ὁ τοῦ Ἄσπαρος λεγόμενος, ὁ νῦν Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος. Sic enim hoc loco legendum est: non autem ut vulgo perperam legitur, ὁ τοῦ βαρβάρου λεγόμενος. Similiter quinquies in eodem capite vitiose editum est, τοῦ βαρβάρου οἶκον, pro τοῦ Ἄσπαρος οἶκον.

Edit. Parisf. pag. 172.

Ὡς ὁρᾶται) Nempe ex inscriptione. 60

Ἀνάμεσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ) κάθισμα βασιλικὸν hic significat *tribunal Imperatoris* in Hippodromo, ubi sedebat cum ludos spectaret Circenses. In Chronico Alexandrino aliquoties vocatur τὸ δεσποτικὸν κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ. In Anonymi Collectan. nuncupatur ἡ βασιλικὴ καθέδρα. Codinus aliquoties appellat τὸ βασιλικὸν στάμα.

Καὶ ἐστηλώθησαν) Post hæc verba additur in aliquot Codicibus: ἐν οἷς οἱ διερχόμενοι καὶ πεπυραμένοι ἔχουσι τὰ ἀληθῆ τοῦ ἐσχάτου. Sed rectius iste nugæ in melioris notæ Codicibus omissæ sunt. 61

Δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῆς δευτέρας αὐτοῦ πράξεως) hoc est, rerum quas gessit post recuperatum Imperium.

Πιερίων) In uno Codice scriptum inveni, περὶ αὐ. 62

Καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου) Vide supra num. 55.

Ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο) Sensus est, Apollonium Tyanæum plurimas per urbem statuas consecratas erexisse ad ejus conservationem. στοιχειοῦν hoc loco significat *consecrare*, vel mystica quadam arte concinnare seu conficere. Olympiodorus de re simili loquens vocat ἀφιεροῦν & τελεῖν: Οὐαλέριος δὲ, inquit, παρὰ τόπον παραγγελίας μαθὼν παρὰ τῆς ἐπιχωρίων ἱερὸν τόπον εἶναι, ἐξ ἀρχαίας τελετῆς ἀνδριάντας ἐν αὐτῷ ἀφιερῶσθαι. Et paulo post: καὶ εὗρε, ait, ὁ τῶν ἀνδριάντων ἀριθμὸς κατὰ παντὸς ἔθνους τελεῖσθαι βαρβάρου. Ita Codinus num. 39. *catenam*, in qua credebatur fatum, seu fortuna urbis consistere, ἐστοιχειωμένην appellar, quasi τετελεσμένην, seu ἀφιερωθεῖσαν. Et Nicetas Choniates ejusmodi statuas & imagines consecratas, quales hic Codinus ait Apollonium Tyanæum erexisse, στοιχειωθέντα τῆς πόλεως φυλακτήρια nuncupat. Appellantur etiam στοιχειωματικοὶ, qui hujus generis magice consecrata simulachra componunt. 63

Καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Αὐγούστου ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐπίμεσεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου) ἰνδικτος & ἰνδικτιῶν Græcis recentioribus ἐπινέμησιν seu *Indictionem* significant. Quæ vero hic Codinus refert de Indictionum principio, confirmat Joannes Lydus libro *de mensibus*, his verbis: τῇ πρὸ τεσσάρων Νονῶν Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ Αὔγουστος παρὰ τὴν Ἀκτίαν τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας· καὶ τούτου χάριν ἡ τῶν λεγομένων ἰνδικτιῶνος κύκλον ἐκ προοιμίων Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀριθμεῖσθαι εἰσήγαγεν. Hæc ille. Sed nota Indictionem, seu ἐπινέμησιν, quæ apud Scriptores Græces in usu est, & cognominatur Cæsarea, incepisse post Christum natum anno trecentesimo & duodecimo, die vigesimo quarto Septembris, quo Constantinus Magnus Maxentium devicit, & statim post victoriam Christianis libertatem indixit. Altera, quæ Romana vocatur, & Latinis Scriptoribus usitata est, a Calendis Januariis sequentibus incœpit.

Ἀντωνιος Δίωνι καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοὶ) Ita restituendum duxi, cum perperam in Codicibus scriptis legeretur, Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὄντι, &c. Vide Appianum Alexandrinum lib. 1. *de bellis civilibus*, & Dionem lib. 41. ubi prolixe narratur, quam ob causam C. Julius Cæsar Dyrrachio Brundisium solus & incognitus navigare conatus fuerit, & quomodo tempestate adversa debilitatos nautarum animos sui detectione ad spem erexerit.

Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυῤῥάχιον) Hoc falsum est. Corrige igitur Codinum ex Appiani & Dionis locis, quos ipse citavit, & scribe: ἀπὸ Δυῤῥαχίου εἰς τὸ Βρεντήσιον, hoc est, *Dyrrachio Brundisium*. Nempe Cæsar ex castris, quæ apud Dyrrachium posuerat, conabatur navigare Brundisium, ad transvehendos milites, quos ibi cum Antonio reliquerat. pag. 173.

Καὶ τῆς τύχης διδούσης γαλήνην γενέσθαι καὶ διαπεραιωθῆναι) Hæc ita narrat Codinus, quasi sedata tempestate Cæsari navigatio illa deinceps feliciter successerit: sed neque hoc verum est. Nam nec sævitia tempestatis se remisit, nec navis remorum vi ulterius promoveri potuit: quare aversa puppi Cæsar ad castra sua coactus fuit reverti.

Καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου· ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται) Præferendam censeo Codicis Regii lectionem, quæ hæc est: *καὶ ἐτίμησεν αὐτόν, ἀρχὴν τοῦ ἰνδίκτου ποιησάμενος, ἤτοι ἀρχὴν χρόνου. ὅθεν ὁ Σεπτέμβριος τετίμηται.*

64 *Κράνος ὁ φιλόσοφος*, &c.) In Codice Regio præmittitur hic titulus: *περὶ τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τῶν Ἀθηναίων*. De his septem philosophis & eorum Apophthegmatibus prolixius agitur in Anonymi Collectaneis.

Τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα) *στοιχεῖα* hic significant *simulachra* & *statuas*: supra num. 61. & 62. ea vocavit *στήλας*, *θεάματα*, & *ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ*.

Τὸν περιχύτην λεγόμενον) In Codice Vaticano legitur *περιτύχην*: in Codice Regio *περιχύτην*. Anonymus in Collectaneis tradit hanc fuisse statuam virilem, capite galeato, & toto corpore ignudo, exceptis pudendis. Si ergo pro *περιχύτης*, legeretur *περίχυτος*, verisimile esset propterea hanc statuam ita denominatam fuisse, quod media velamento esset circumdata vel circumcincta.

Ὦ συμφορᾶς φησὶ καὶ αἰαί, ὅταν ἔσται καὶ ὄνος προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων) Quid Cranus Philosophus his verbis significare voluerit, explicat Joannes Tzetzes his versibus:

Ὄνος δὲ χαλκοῦς ἱππικοῦ πανσχέτας
Ἔμπροσθεν ἑστώς. ἐκ δὲ τῶν ὀπισθίων
Ἄνθρωπος οἰκτρός, ζωγραφῶν τὸν νῦν βίον,
Ὡς εἶπε τὸ πρὶν Ἀττικὸς σοφὸς Κράνης
Ἔφασε καὶ γὰρ τῷ κρατοῦντι τῷ τότε
Φεῦ συμφορᾶς, ἄνθρωποι ἥττων ὢν ὄνου.
Ἔσται χρόνος γὰρ τοῖς μεθύστερον χρόνοις
Ὅτ' ἂν ὀναίδεις, δυσγενεῖς καὶ χαυλίας
Καὶ πᾶς ἄμουσος εὐσχήμονες χτήσωσιν
Κρείττων νομισθῇ τῶν σοφῶν καὶ κοσμίων.

Secundum hanc Tzetzæ interpretationem, voluit dicere Cranus Philosophus, quod Asinus ille aureus Hippodromi, & statua virilis post eum collocata, præsignificarent tempus futurum, quo asinini, ignobiles, ignorantes, & inverecundi auctoritate & fortunis, doctos, ingenuos & modestos præcessuri essent. In uno Codice manuscripto descriptionem istius statuæ virilis, quam Codinus *περιχύτην* vocat, & Crani Philosophi Apophthegma paulo diversis verbis ita conceptum repperi: *Ὁ δὲ Κράνος ἰδὼν τὸ γυμνὸν ἀνδρείκελον περικεφάλαιαν τῇ κεφαλῇ περιφέρον, καὶ τὸν ὄνον ἔμπροσθεν εἶπεν· ἕως ποτε ὄνος ἄνθρωπος ἔσται, καὶ αἲ τῆς συμφορᾶς, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθῶν οὐκ αἰσχύνεται*, hoc est, *Videns Cranus statuam virilem ignudam, capite galeato, & asinum ante eam, dixit: Quousque asinus homo erit, & , o calamitatem, quod hominem non pudeat, asinum sequi præeuntem.*

Τῶν ὀλυμπίων ἀλλασσομένων) Olympia hic pro ludis Circensibus accipiuntur.

Κακὸν τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχεῖον σαωτρίχη) Per reginam urbium intelligit Constantinopolim. *τὸ στοιχεῖον τῆς τύχης* puto hic significare *simulachrum Fortunæ urbis*, cujus passim apud Codinum mentio fit. Codicis Regii le- Edit. Paris. pag. 174.
ctio a Vaticana paulo diversa est, sed minus probanda videtur: *κακὸν τῇ βασιλίδι, ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις σαωτρίχη.*

65 *Ἔφη, τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἔσονται καιροὶ ἀγόνατοι*) In Codice Regio & Anonymi Collectan. legitur, *καιροὶ ἐπὶ τούτου ἔφη ἀγόνατοι ἔσονται.* Quid *ἀγόνατοι* hic significet nescio.

Τινῶν δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων) Præferenda est Codicis Regii Lectio, *τοῦ δὲ Θεοδοσίου εἰπόντος, Κωνσταντίνου*, hoc est, *Theodosio autem respondente, esse Constantini.* Hanc lectionem confirmat Anonymus in Collectan.

Ἑώρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον, &c.) Perperam in plerisque Codicibus legitur, *ἑώρα γάρ τι θηλύμορφον ζώδιον*, &c.

Ὦ τετρακέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀπείρατοι ἔσονται) Præferenda est Codicis Regii lectio: *ἑώρα Κάρος ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζῷον ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὁ τετρακέρατος κόσμος ἐστίν.* id est, *Videns Carus philosophus muliebre signum Zodiaci figuris conscriptum, dixit illud, quadripartiti mundi effigiem esse.* In Anonymi Collectaneis legitur, *ὦ τετρακέρατε, ἐξ οὗ Κωνστάντιοι καὶ ἀπείρατοι ἔσονται.*

Προτρεπτής) Adde ex Anonymi Collect. *λαλήσας.*

Εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς τηροῦνται ἀληθεύουσιν, ἵνα τι ἡ πόλις διὰ τούτου δοκῇ σωΐζεσθαι) Tanta Constantinopolitanorum animos occupaverat ignorantia & superstitio, ut quascumque antiquas statuas pro magice consecratis haberent earumque virtute crederent urbem suam conservari incolumem. Huc igitur pertinent illa verba: *ἵνα τι ἡ πόλις διὰ τούτων δοκῇ σωΐζεσθαι.* Cæterum quæ hic apud Codinum vocantur *στοιχεῖα*, Nicetas Choniates appellat, *στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια*, id est, *consecrata urbis munimenta*, seu *statuas urbis conservatrices.* Idem refert Latinos, postquam Constantinopolim expugnaverunt, imprimis evertisse celebres istas statuas consecratas, quæ contra hostes vel aperta vi vel insidiis urbem oppugnantes, instar muri ac valli erectæ erant. Ipsa ejus verba hæc sunt: *οἱ δ' ἔγε Λατῖνοι καὶ τὰ πάλαι φθεγγόμενα στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια, καὶ κατὰ τεῖχος καὶ τάφρον προστιθέμενα τοῖς κατ' αὐτῆς ξυντάττουσι φάλαγγας, καὶ λόχοι καθίζουσι δυσμενέσιν, καθαιρεῖν ἐγνώκεισαν· καὶ τούτων μάλιστα, ὁπόσα κατὰ τοῦ σφῶν ἀναστηλῶσθαι γένους ἐμάνθανον.*

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδών, &c.) In Codice Regio legitur, *Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδών*, &c. Sed utraque tam Regii, quam Vaticani Codicis lectio vitiosa est. Scribendum enim: *καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσκληπιόδοτος ὁ φιλόσοφος ἰδών.* Hic est Asclepiodotus Philosophus & Medicus, qui Procli discipulus fuit, & temporibus Anastasii Dicori Imperatoris claruit. Prolixe de eo agitur apud Photium in Excerptis ex Damascio de Vita Isidori, & apud Svidam v. *Ἀσκληπιόδοτος*, & *δεισιδαιμονία*. Cæterum quam fuerit Proclo carus & amicus, testatur ipse Proclus in Procemio Commentarii inediti in Platonis Parmenidem, quem ei dedicat his verbis: *σὺ δέ*, inquit, *ὦ φιλοσοφίας ἐπάξιον ἔχων τὸν νοῦν, καὶ ἐμοὶ φίλων φίλτατε Ἀσκληπιόδοτε, δέχου τὰ δῶρα τοῦ ἀνδρὸς τέλεα τελείως, ἐν γνησιωτάτοις κόλποις τῆς ψυχῆς.* Extat hodieque in Bibliotheca Medicæa ejusdem Asclepiodoti liber de re militarii, cui titulus est; ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΟΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΕΧΝΗ ΤΑΚΤΙΚΗ. Divisus est in duodecim capita, & incipit hoc modo: *Τῆς τελείας παρασκευῆς πρὸς πόλεμον διττῆς οὔσης, χερσαίας τε καὶ ναυτικῆς, περὶ τῆς χερσαίας τὰ νῦν λεκτέον*, &c. Finis autem hic est: *αὗται δὲ βραχεῖαι αἱ τοῦ τακτικοῦ καθηγήσεις, τοῖς μὲν χρωμένοις σωτηρίαν πορίζουσαι, τοῖς δὲ ἐναντίοις κινδύνους ἐπάγουσαι.*

Ἐξημμένον) In Codice Regio legitur *ἐλυμαίνετο.*

Ἀγαθὸν μὴ φράσει) Perperam in Codice Regio legitur, *ἀγαθὸν μὲν φράσαι.*

Θησαυρὸς Θεὸς σέβεται. Ἄραβες δὲ μάλιστα τιμῶσι) Thesaurum Deum eumdem esse puto atque Mercurium, nempe divitiarum præsidem. Pro *Ἄραβες* perperam legitur in Cod. Vat. *ἄγριοι.*

Καὶ αὐτοῦ σέβονται αὐτόν) Pro *αὐτοῦ* perperam pag. 175.
in Cod Vat. legitur *αὐτοί*. 66

Καὶ Ἀνδρομέδης) In Cod. Vat. additur quasi per parenthesin, *θυγατρὸς βασιλίσκου ὑπαρχούσης.*

Διερχόμενος δὲ ὁ Περσεύς, &c.) In Cod. Vaticano hæc ita narrantur: *ὁ δὲ ὡπλισμένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἧκεν. τίθεται κλαιούσης τῆς Ἀνδρομέδας, τί ἂν ὀδύρετο. ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθίσαντος καὶ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πήρᾳ κατέχοντος σιδηρᾶς ἅρπης δείκνυσι τῷ θηρίῳ τὸ θηλύτερον. ἔξωθεν ἰδὼν ἐκεῖνο ἀπέψυξεν.*

67 *Περὶ Φιλοδαίμου λογιστοῦ*) Non dubito, quin & hic & in Anonymi Collectan. pro *Φιλοδαίμου* legendum sit *Φιλοχόρου*. Nempe hic Philochorus Atheniensis est, antiquus ille & celebris Historicus, qui ab Athenæo, Plutarcho, Harpocratione, Eusebio, & aliis passim citatur. Quo autem tempore vixerit, & quæ scripserit, plenissime refert Svidas. Cæterum huic Codini loco debetur, quod scimus, ipsum fuisse unum ex Decemviris Atheniensium, nuncupatis *λογισταῖς*, quibus omnes magistratu functi rationes reddebant administrationis Reipublicæ. De hisce Logistis seu rationum Magistris vide Harpocrationem & Aristotelem Polit. lib. 6. cap. 8. & Æschinem in oratione contra Demosthenem & Ctesiphontem. Latinis dicuntur Curatores Reipublicæ: ut l. curator. C. de modo multar. Curator Reipublicæ, qui Græco vocabulo *Logista* nuncupatur, mulctandi jus non habet.

Εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναΐα) In Cod. Vat. legitur: *ἦν δὲ τῇ πόλει ὄνομα ἀπὸ γενεᾶς Δανία*. In alio quodam Codice scriptum inveni: *Δάνια*. Sed vera lectio est, *Δαναΐα*. Dicit Codinus Iconium alias quoque appellatum fuisse *πόλιν Δαναΐαν*, nempe, ut opinor, a Perseo Danaes filio, sive quod ab eo, quemadmodum aliqui tradunt, hæc urbs condita sit, sive quod ibi Andromedem, dracone occiso, a morte liberaverit. Similiter ipsum Perseum Ovidius Græcorum imitatione vocat heroem Danaejum.

Ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου) In Anonymi Collectan. legitur, *ἐν τῷ Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ*. Pro *Κωνσταντίνου* igitur scribendum videtur *Κωνσταντίου*. De Thermis Constantianis sæpe fit mentio apud Scriptores historiæ CP. & apud ipsum Codinum, n. 99. Svidas refert Heliadium Alexandrinum Grammaticum, qui tempore Theodosii Junioris vixit, scripsisse *ἔκφρασιν τοῦ λουτροῦ Κωνσταντιανῶν*, seu *Descriptionem Thermarum Constantianarum*.

Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου, τοῦ τότε ἐνδημοῦντος) Hic est S. Sabba Abbas, qui in Palæstina miro sanctitatis exemplo refulsit, & bis a Patriarchis Hierosolymitanis ad Anastasium & Justinianum Imperatores Constantinopolim legatus est, ubi pro fide Catholica adversus impugnantes sanctam Synodum Chalcedonensem strenue laboravit. Plura vide de eo in Menologiis Græcorum die 5. Decembris.

Ἐν τῇ λεγομένῃ πιωλίᾳ) In Cod. Vat. legitur *πωλίᾳ*.

Εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας) In Cod. Vat. pro *πλεκτοὺς*, legitur *λάκκους*.

68 *Καὶ διφρηλάτου ἐπὶ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ συλληφθέν τι ἄγαλμα, ὅπερ τοῦ, &c*) Loquitur de statua quadrigaria Constantini Magni, quæ instar Solis capite radiato efficta erat, & dextra gestabat Victoriolam, quæ pro Fortuna urbis colebatur. Jusserat autem Constantinus, ut quotannis hæc ejus statua natali urbis die a civibus & exercitu in Hippodromum ad tribunal Imperatorium deduceretur, atque solemni & statuto honore afficeretur, uti etiam factum est usque ad Imperium Theodosii Magni. De hac Constantini Magni statua, & solemni ejus deductione in Hippodromum, mentionem facit Hesychius his verbis: *διέταξεν ὥστε* (sc. Constantinus Magnus Ludos Circenses spectans die Enecæniorum urbis) *τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἐπὶ τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις τῇ τῆς γενεθλίου ἡμέρᾳ ὁρᾶσθαι μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς τῷ κατὰ καιρὸν βασιλεύοντι ἐκ τοῦ δήμου, καὶ εἰσέρχεσθαι μέχρι τοῦ σάμματος*. Item Codinus num. 16. & 45. Vide quæ ego ad illa loca annotavi.

Edit. Paris. pag. 176. *Μετὰ κηρῶν*) Prorsus ut in Chronico Alexandrino, *πάντων κατεχόντων κηροὺς λευκούς*. Utrobique *κηροὶ* significant *cereos*. Item in Actis sancti Sylvestri ineditis, Constantinus Magnus post publicatam libertatem Religionis Christianæ, ad palatium suum dicitur revertisse *μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τῇ δὲ χειρὶ εἶσι ἀναπτομένων*.

Ὀψικεύοντες) *Comitantes*. Supra num. 45. de eadem re loquens vocat *δορυφορεῖν*, quod hic *ὀψικεύειν*. *δορυφορούμενον*, inquit, *εἰσῆγεν εἰς τὸ σάμμα*. Proprie Græcis recentioribus *ὀψικεύω* dicitur idem atque Latinis *obsequor*: item *ὀψίκιον* idem atque *obsequium*, quod etiam accipitur pro *comitatu & famulitio*.

Ἕως τοῦ σάμματος ἀπὸ τῶν καγκέλλων) Ita num 87. *ἕλκον*, inquit, *ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ βασιλικοῦ σάμματος*. *σάμμα* hic significare *tribunal Imperatorium Hippodromi*.

Εὐθηνία) In Cod. Vat. legitur, *ἀθυμία*.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου, &c.) hoc est, *in supradicto portu Neorio*. Respicit enim ad num. 59. & 60. ubi de hoc portu egit. Vel ita transponenda sunt hæc verba: *ἐν τῷ λιμένι τῷ λεγομένῳ, Νεωρίῳ*, hoc est, *in portu nominato Neorio*. Sic etiam antiqua regionum descriptio Portum Neorium appellat. Bos vero, quem Codinus ibi collocatum fuisse ait, ad exemplum alterius factus erat, qui stabat in foro vocato Tauri, ut ipse testatur num. 52. *ἦν δὲ*, inquit, *ὁ κάμινος βοὸς τύπος παμμεγέθους θεάματος, ὃ κατὰ μίμησιν, καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀντετυπώθη*. In uno Cod. Vat. mendose scriptum reperi, *ἐν τῇ λεγομένῃ λίμνῃ τοῦ Νεωρίου*. Quod mendum etiam fuit in Codice MS. Petri Gyllii, ut apparet ex Latina ejus versione de Topogr. CP. lib. 3. cap. 1. ubi legitur, *in lacu Neorii*.

Μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον) In Cod. Vat. legitur, *μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Μαυρικιὸν τὸν Βασιλέα*. Sed præferenda esse videtur prior lectio. Hæc enim, ut opinor, est illa Persarum irruptio, cujus in vita Phocæ tyranni meminit Zonaras his verbis: *Ἀρμενίαν δὲ καὶ Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν, καὶ Γαλατίαν (οἱ Πέρσαι) κατέδραμον, καὶ μέχρι Χαλκηδόνος ἐφοίτησαν, ἅπαντα ληϊζόμενοι*.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵσταντο ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἔχουσαι. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν) Tradunt Scriptores historiæ Constantinopolitanæ, Mauricium, postquam milites a Chagano captos per avaritiam suam occidi permiserat, quadam nocte somniasse, se ab imagine Christi supra portam æream Palatii collocata, cum tota sua familia, Phocæ interimendum tradi. Credo igitur, ad perpetuam istius somnii memoriam, Mauricium apud illam imaginem Christi, suam, & uxoris, liberorumque statuas, instar supplicantium manibus extensis, erexisse, de quibus hoc loco agit Codinus. Cæterum pro *ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*, legendum conseo, *ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πλησίον τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*. Ita Zonaras: *τὸ δὲ ὄναρ ἐδόκει παρεστάναι πολὺ τῷ ἄνωθεν τῆς χαλκῆς τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι*, &c. Vel vox *ἄνωθεν* adverbialiter accipienda est, ut idem valeat *ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν*, atque *ἄνωθεν τῆς χαλκῆς*. Ita alias pro *κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μωκίου*, dicit *ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου κάτωθεν*. In Codice Vat. pro *τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*, legitur, *τῆς ἀνδρικῆς στήλης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*. *θεανδρικὴν εἰκόνα* Anastasius Bibliothecarius historiæ Miscellæ lib. 18. vertit *Dei figuram virilem*. Theophanes eam vocat *τὴν θεανδρικὴν μορφήν*.

Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων γῆς ἧκασι φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος) Ut sensus sit integer, legendum esse videtur *φιλοσόφων δὲ*, &c. vel *φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι τὴν μίαν, ὡς*, &c. Nomen Ligurii hic corruptum esse puto. In Codice Vat. legitur, *αἱ δὲ λοιπαὶ δύο στῆλαι αἱ ἐκτεταμέναις ταῖς χερσὶ ἐκ τῆς Θηβαίων γῆς ἧκασι. φιλόσοφος δέ φασι ὀλύβριος Ἑλληνικός*. Ad Anonymi Collectanea notavi pro *παρὰ Λιγυρίου ἀστρονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως Λέοντος*, scribendum esse *παρὰ Ὀλυβρίου*. Quare etiam hoc loco forte quis legendum conjectaret *Ὀλύβριος ὁ Ἑλληνικός*. Sed æque mihi Olybrius quam Ligurius ignotus est.

Ὀνόματι Ακακος ὃς ἰδὼν, &c.) In Cod. Vat. legitur, *Ακακος*, deinde additur, *ὀψίκαρος ὑπάρχων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὃς ἰδὼν*, &c.

Edit. Paris. pag. 177. Τὰς περὶ αὐτοῦ διδασκαλίας) Cod. Vat. τὰς κατ' Εὐτυχίου.

69 Ἐν τῷ παρὰ Πέρσαις ῥηγίῳ) In Cod. Vat. scriptum reperi, ἐν τῷ τῶν Περσῶν ῥηγεῶνι, id est, *in regione Persarum*. ῥηγεὼν & ῥηγιὼν Græcis recentioribus dicitur *regio*, ut *indictio* ἰνδικτιών, *actio* ἀκτιών, *alluvio* ἀλλουβιών. In alio Cod. legitur, τοῦτο δὲ ἦν ἐν τῷ Περσῶν ῥήγιον τόπῳ, ubi locum aliquem peculiarem potius quam regionem significare videtur.

Τῷ φρουράρχῳ) Vat. καστροφύλακι, quod idem est.

Καὶ δὴ τὰ ἀμέλωστί στρατεύσας, &c.) Hæc in C. Vat. paulo diversis verbis ita narrantur: ὁ τοῦ Ἀράβων ἐπιβὰς, (οὕτω γὰρ τοῖς ἐν ῥηγίῳ καστροφύλαξι πέπεικε) μετὰ ἑβδομήκοντα χιλιάδων ἔρχεται ἐπὶ τὴν Καλχηδόνος μητρόπολιν. οἱ δὲ ἐκεῖσε προσγνόντες ἔφυγον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἄραντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ τίμια λείψανα τῆς ἁγίας Εὐφημίας.

Τέλειον ἀμαυρώσει αὐτήν, διότι τῆς αἱρέσεως αὐτῶν τόμους κατέχουσιν) Cum temporibus Marciani Imp. Eutychiani, quamvis a Chalcedon. Concilio damnati, ne dum tamen quiescerent, sed auctoritatem Concilii magis potentia Imperotoris, quam veritate fidei niti dicerent, convenit tandem inter eos atque Catholicos, ut utriusq; partis dogmata in singulari volumine scripta & consignata simul ambo pectori S. Euphemiæ mart. imponerentur, & miraculosa ejus dijudicatione controversia religionis finem caperet. Scriptis igitur ex pacto voluminibus, & pectori S. Euphemiæ impositis, post triduum ipso Imp. præsente, utrique ad loculum accesserunt, eoq; aperto, libellus Eutychianorum ad pedes Martyris inventus est, Catholicorum autem in manu dextra, quem porrexisse fertur Imperatori & Patriarchæ. Ad hanc historiam Codinus respiciens, air, Acatum Eutychianum a reliquiis S. Euphemiæ ultum ire decrevisse suæ sectæ scriptis illatum dedecus. τόμοι igitur hic significant *chartas*, in quibus Eutychian. dogmata inscripta erant. Ita Zonar. hac de re loquens: καὶ γραφέντων, inquit, παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα. γραφήσεται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ἡμέτερον· καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθήτω τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δῶμεν τῶν ὀρθῶν καὶ διεστραμμένων δογμάτων. ἤρεσε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς· καὶ οἱ τόμοι γεγράφθησαν, καὶ ὁ κλείων λίθος τῆς λάρνακος αἴρεται, καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπετέθησαν, &c.

Διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτὸ) In Cod. Vat. legitur, ἀλόγιστον εἶναι αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς κύφοις ὑπὸ τὸ λεγόμενον Τρίζωδον κάτωθεν, ἐν τῷ, &c.) In C. Vat. præcedentibus hæc annexa sunt, & ita concepta: τότε (sc. sub Leone Isauro) καὶ τὸ λεγόμενον Τρίζωδον τὸ εἰς τὰ κύφα κάτωθεν τοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχον ἐτάφθη. κύφα interpretor *concava*, *subterranea*. Pro τρίζωδον in aliquot Codd. legitur, τριζόδιον. Τριζόδιον autem, vel τριζόδιος videtur significare locum, unde triplex patet exitus: Compositum est, ut τρίοδος, τρίχωρον, τρίκλινος, τρίμβολον, &c. Confirmat hanc Lectionem, quod Codinus addit, in eo loco paganos olim magicas suas superstitiones exercere consuevisse: ἐν ᾧ, inquit, (sc. τριζοδίῳ) καὶ ἀστρονόμουν τότε οἱ Ἕλληνες. Trinarius enim numerus cæremoniis magicis accommodatus censebatur: hinc illa Poetæ:

Terna tibi hæc primum triplici diversa colore
Licia circumdo: terque hæc altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

& ista:

Necte tribus nodis ternos Amarylli colores.

Eamdemq; ob causam sacra Hecatæ nocturna in triviis frequentabantur. Dico igitur verisimile esse, illam quoque magorum speluncam subterraneam, de qua hic Codinus loquitur, instar Trivii seu τριόδου constructam fuisse, & propterea nuncupatam τριζόδιον. Sed si pro τριζόδιον, legendum est τρίζωδον, videtur τρίζωδον significare *statuam triformem*: cujusmodi fuit illud τρίλιθον ἢ τρικέφαλον ζώδιον πορφυροειδὲς, cujus meminit Anonymus Auctor in Collectaneis Antiq. CP. ζώδια enim Codinus passim vocat statuas & quascumque alias figuras.

70 Καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ ὑπάρχει ἐν τῷ τείχει) Cod. Vat. ἔνθα καὶ τύμβοι Ἑλλήνων, καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σχηματώματα. In aliis aliquot Codd. pro τύμβοι, perperam legitur τρίμβολοι & σύμβολοι. Posteriori autem hoc mendo deceptus Meursius novum finxit vocabulum σύμβολοι, quod nec apud Græcos, nec apud Græcobarbaros Scriptores reperitur. pag. 178.

Τοῦ κάστρου Πανόρμου) In Cod. Vat. legitur τοῦ διπλοτειχίου κάστρου Πανόρμου.

Ἵσατο στήλη γυναικεία δικέφαλος) Cod. Vat. ἵσατο συρμαίκιον ἐχαμάδιον καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος. Vide Notas ad Anonymi Collect.

Ἀφανιδήσαι) Cod. Vat. & Anonym. Collect. ἐδαφισθῆσαι.

Οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ, &c.) Quod Codinus refert, statuam muliebrem bicipitem, sitam in porta septentrionali castri Panormi, cunctis circum flagrantibus illæsam mansisse, rarum quidem est, sed non novum. Duo ejus rei exempla extant apud Tac. l. 4. Annal. *Adduntur*, inquit, *sententiæ, ut mons Cælius imposterum Augustus appellaretur; quando cunctis circum flagrantibus, sola Tiberii effigies, sita in domo Junii Senatoris, inviolata mansisset.* Et statim subjungit: *Evenisse id olim Claudiæ Quintæ ejusque statuam vim ignium bis elapsam, majores apud ædem Matris Deum consecravisse.*

Καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν, &c.) Diversa sed æque probabilis lectio habetur in Cod. Vat. καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ὁμωνύμου Κωνσταντίνου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ὀνομαζομένου, ὃν, &c. Perperam in aliquot Cod. pro Κρίσπου, legitur Κρύσκεντος & Πρίσκου. 71

Ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι) De Herodoto Choronographo quis sit, non mihi constar. Hippolyti vero nempe Thebani meminit Niceph. Callist. hist. Eccles. l. 2. Fragmentum ex ejus opere Chron. decerptum extat tom. 3. Antiq. Lect. Canisii. Sed pro Ἡρόδοτος, legendum est Ἡρωδίων, nam Herodionem coætaneum Auctorem citat Anonym. in Collect. de Antiq. Constantinop. n. 202.

Ἤδη δὲ τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς) Testantur nummi antiqui, in quibus legitur: IVL. CRISPVS NOB. CÆ. Item Romuald. in Chron. *Inter hæc*, inquit, *latent causæ, cur judicem gladium, & destinatam in impios functionem Constantinus Imp. in proprios egit effectus. Nam Crispum filium suum interfecit, & Licinium filium sororis, postquam Cæsares sunt creati, occidi jussit.*

Ἐπένθησεν ἡμέρας μ'.) Cod. Vat. μετενόησε καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας καὶ μ'. νύκτας.

Βιγλέντος τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ σιγμάτῳ παλάτια κτίσαντος) In C. Vat. legitur, Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ τὰ ἐν τῷ σίγματι παλάτια, καὶ τὰ τοῦ Ἐλευθερίου. 72

Ἀπετέθησαν οἱ ἡνίοχοι Ζάζιπποι) Credo fuisse statuas aurigarum Circensium, qui curru excussi perierant: Paulo postea enim subjungit: αἱ δὲ καρροῦχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων, &c. Cæterum ἡνιόχους Ζαζίππων, vel, ut legitur in Anonym. Collect. ἡνιόχους ἐν ζαζίπποις interpretor *aurigas agitantes*, ζάγοι, id est, *bigas*, seu *equos bijuges*. ζάζιπποι autē hic dicuntur, quos Græci alias ἵπποι ζυγίοι, seu ἐζευγμένοι, Latini vero *equos jugales* nuncupant. Hujumodi duobus equis jugalibus, seu jugo junctis constabat *Biga*, verum *Quadriga* 4. quidem junctis equis constabat, sed non jugalibus: nam medii tantū duo ζάζιπποι erant, seu *jugales*, reliqui duo παράσειροι erant, seu *ad latera jugaliū utrinque funibus alligati*: quamobrē Latinis *funales & funarii*, Grẹcis παρήοροι & παράσειροι vocātur.

Οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης σκυτάλαι ἵσταντο, αἵτινες ἀποκεφαλίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν) Hic locus ex Cod. Vat. & Anonymi Collect. ita reformandus & supplendus est, οὗ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, καὶ σκυτάλαις ἀποκεφαλίσθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας Εἰρήνης. id est, *Ibidem Dianæ & Veneris statuæ erant positæ, & Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis flagris occisus fuit.* σκυτάλαις ἀποκεφαλίζεσθαι hoc est, *fusticir*, sive *locis cædi usque ad necem*. Hist. Miscellæ Auctor l. 22. vertit, *flagris occidi. Eodem quoque anno*, inquit, *Constantius per-*

73 *fecutor Andream memorabilem monachum, qui dicebatur Calybites apud Blachernas flagris in Hippodromio S. Mamæ occidit.*

Καὶ Καρεῖτο Πατρικίου, Διοκλητιανοῦ) Scribe καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς καὶ Διοκλητιανοῦ, & vide quæ notavi ad num. 15. Edit. Parif. pag. 179.

Καὶ ὁ νόστιος πῶλος) Vide Notas ad num. 15.

Καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς) Hanc veram lectionem esse censeo. In aliis Codicibus perperam legitur, ἡ ἱερεία, & ἡ ἱερείβοια. Auges Sacerdotis Minervæ statuam, quæ thermis Zeuxippi posita erat, memorat Christodorus Poeta, & describit his versibus Anthol. Epigram. lib. 5.

Παλλάδος ἀρήτειρα παρίστατο παρθένος Αὔγη
Φᾶρος ἐπιστείλασα κατωμαδίων, &c.

Ολίγαι δὲ Χριστιανῶν) Legendum est addita particula negandi: οὐκ ὀλίγαι δὲ τῶν Χριστιανῶν, id est, *Nec paucæ erant Christianorum statuæ.* Sequitur enim: καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν, ὀλίγων ἐπιμνησθῆναι.

Γαλλινοῦ) Scribe Γαλλιηνοῦ, id est, *Gallieni Imperatoris.*

Σερπεντίωνος ὑπάτου) In Anonymi Collect. legitur, ὑπατικοῦ.

Ἐν τῷ καλουμένῳ ὡρείῳ, ὅ τινες καὶ μόδιον καλοῦσιν· ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον, ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες καὶ ἁψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον οἶκον Κρατεροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς, καὶ ὥρειον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπ' ἀκοντίων) Pro ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον, legendum est ἦν δὲ πάλαι ὡρεῖον, ἔνθα, &c. & postea pro καὶ ὥρειον, scribendum est καὶ ὡρολόγιον. Sensus est partem Fori Constantini nuncupatam *Horreum*, inde nomen habuisse, quod antiquitus ibi fuisset horreum, cujus loco postea columnæ erectæ sunt, & arcus orientalis Fori, alias dictus *Amastriani*, supra quem Horologium æreum Cyzico allatum, & exemplar æreum Modii cumulati, a Valentiniano instituti, & duæ manus æreæ hastis infixæ, & ipsius Valentiniani Imp. statua, & simulachrum æreum Fortunæ urbis collocata erant. Ab æreo autem modio ibi posito locus etiam μόδιος, vel μόδιον appellatus fuit ὡρεῖον vel ὥρειον pro Horreum, & μόδιος, seu μόδιον pro modio frequentissime occurrunt apud Scriptores Græco-barbaros. Ita Suidas eadem de re loquens v. Μαναΐμ. οὗ, inquit, (sc. Μαναΐμ στρατηγοῦ) στήλη ἵστατο ἐν τῷ καλουμένῳ ὡρείῳ, ὅ ἐστι μόδιος, ἦν γὰρ ὡρεῖον, ἔνθα νῦν ἵσταται κίων πρὸ τοῦ οἴκου Κρατεροῦ. quæ verba ita vertenda sunt: *Cujus statua posita erat in loco nuncupato Horreo, sive Modio.* Horreum enim fuit, uti nunc stat columna ante domum Crateri. Cæterum quod supra dixi locum nominatum *Horreum*, partem fuisse Fori Constantiniani, inde elicitur, quod Codinus obsidem, quam ibi stetisse ait, num. 76. appellat Arcum Orientalem Fori, ἡ δὲ τύχη, inquit, τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἁψῖδι τοῦ φόρου, &c. & n. 51. Arcum Amastriani nuncupat. ἵστατο δὲ, inquit, τὸ μόδιον ἐπάνω τῆς ἁψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ.

74 Ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ ὡρολόγιον, &c.) Hujus Horologii in orientali arcu fori positi meminit Codin. in lib. *de ædif.* n. 82. his verbis: ἐκεῖσε δὲ (scilicet ἐν τῷ φόρῳ) ἦν καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἠνέχθη ἀπὸ Κυζίκου. In aliquot Codd. pro ὡρολόγιον, perperam scriptum inveni ὡρεῖον: in aliis ὥρδιον: quo mendo deceptus Meursius novum Glossario suo inseruit Græco-barbarum vocabulum ὥρδιον, cujus nec ipse significationem novit, nec alii ullibi invenient.

Μὴ ἀντιπεῖν δὲ τοῖς ναυταῖσι προστάξαντος, ἐν καταγείῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν) Hic locus ex Suida, & Anonymi Collect. ita corrigendus & supplendus est: μὴ ἀντιπεῖν δὲ τοῖς ναύταις προστάξαντος, εἷς τῶν ναυτῶν τοῦτο ποιήσας, ἐν τῷ καταγείῳ, id est, *Cum enim Imperator sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, & nautas vetuisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti, in Modio subterraneo* (hoc est, ut ego interpretor, in concavitate subterranea loci nuncupati Modii) *dextra manus amputata est.* ναύτας vero simpliciter hoc loco Codinus vocat negotiatores, qui ex Ægypto, Phœnice, Syria, & aliis locis transmarinis frumentum Constantinopolim advehebant. Supra num. 51. eos appellat ἐμπόρους. ἔμπορος enim proprie significat, ut ait Ulpianus Demosthenis Interpres, τὸν πραγματευτὴν ἄνθρωπον. τὸν πλέοντα θάλασσαν,

Ἔνθα τὸ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο) Hæc ita narratur in Codice Regio: ἐν δὲ τῇ ἁψῖδι τῶν χαλκῶν ἐπὶ τοῦ μοδίου στήλη ἐστι τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, ἣ ἐν τῇ δεξιᾷ κατεῖχεν ἐξάμιον ἀργυροῦν, ὃ καὶ ἠρπάγη ὑπὸ Κύρου πρωτίκτορος ἐν ἔτει δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. pag. 180.

Ἀμφότερα ἐκ τῶν, &c.) Scribe ἀμφοτέρους: nempe τοὺς λαμβάνοντας καὶ τοὺς διδόντας.

Ὃ καὶ ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ πρωτίκτορος ὑποχορίου ἐν τῷ δευτέρῳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου) In Cod. Vat. hæc ita leguntur, ἡρπάγη δὲ εἰς πάκτον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἀργυρᾶν εἶναι ἀπὸ Κύρου πρωτίκτορος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τῷ δευτέρῳ ἔτει.

Ἐπιζήμιος εὑρίσκεται) In Cod. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ἐπὶ ζημίαις ὑβρίζετο: Ego acumen illius Apophthegmatis non assequor.

Ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο) Rectius in Cod. Vat. & Anonymi Collect. simpliciter legitur, ὅτι καὶ Ἄσπαρ σὺν αὐτῷ (sc. Ἀρδαβουρίῳ) τὸ πέρας ἐδέξατο. Falso enim Codinus Asparem, quem constat patrem fuisse Ardaburii, fratrem ejus appellat. Sed necessitas & occasio exigit, ut paulo prolixius agam de Asparis familia. Aspar igitur quem hoc loco Codinus a Leone Macello interemptum fuisse ait, is est, qui Consul fuit cum Areobinda, anno post Christum natum 431. & filios habuit Ardaburium, & Patricium. Ex hisce Ardaburius Consul fuit cum Alypio, anno Christi 447. & una cum patre Aspare a Leone Macello, ob affectatum Imperium occisus est anno 470. Patricius vero Consul fuit cum Ricimere anno 459. Hunc Leo Imperator Cæsarem creavit anno 469. & filiam Ariadnem ei despondit: sequenti autem anno, patre fratreq; ejus occisis, ipsum a filia sua Ariadne per repudium sejunctum, in exilium misit, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 27. Ἀριάδνην, inquit, τὴν ἐκ Βερίνης αὐτῷ γεγεννημένην, τῷ παιδὶ τοῦ Ἄσπαρος Πατρικίῳ τῷ ὑπάτῳ εἰς γάμον ἐδίδου. Sed ibi vel pro τῷ ὑπάτῳ, legendum est, τῷ ὑπατικῷ, vel videtur Nicephorus voluisse dicere, Leonem Imperatorem Patricio Asparis filio eo anno filiam suam Ariadnem despondisse, quo ille Consul fuit cum Recimere. Postquam vero Nicephorus Asparis & Ardaburii cædem narravit, subjungit de eodem Patricio hæc verba: τὸν δὲ ἕτερον ἐκείνου (sc. Ἄσπαρος) υἱὸν τὸ Πατρίκιον, τῆς θυγατρὸς αὐτὸν διαζεύξας Ἀριάδνης. ἐκεῖνον μὲν ὑπερόριον ἦγε. Utroque in loco Interpres Nicephori non animadvertit Πατρίκιον nomen proprium esse, sed velut dignitatis vocabulum exposuit. Similiter corrigendus Cedrenus, ubi vitiose legitur, τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἄσπαρος υἱὸς, πατρίκιος ὢν, Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται. tollendum est participium ὢν, nam, ut dixi, πατρίκιος hic non dignitatis titulus, sed nomen proprium est. Itidem erratum est in his Zonaræ verbis, μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὤν, εἶκων ἀνάγκῃ Καίσαρα ποιεῖ ἀπὸ Πατρικίου τὸν τοῦ Ἄσπαρος παῖδα, Ἀρδαβούριον δὲ ἀδελφόν. Non dubito enim quin pro ἀπὸ πατρικίου, scribendum sit, Πατρίκιον τὸν τοῦ, &c. Cæterum tradunt alii Auctores Patricium non in exilium fuisse missum, sed una cum Aspare patre & fratre Ardaburio occisum fuisse. Marcellin. Comes in Chronico: *Ind.* IX. *Leone Aug.* IV. *& Probiano Coss. Aspar primus Patriciorum cum Ardabure & Patriciolo* (lege Patricio) *filiis, illo quidem olim Patricio, hoc autem Cæsare, generoque Leonis appellato, Arrianus cum Arriana prole, spadonum ensibus in Palatio vulneratus interiit.* Item Auctor Chronici Alexandrini: τούτῳ τῷ ἔτει τυραννίδα μελετήσας τις (lege μελετήσαντα) Ἄσπαρα τὸν πατρίκιον, ὡς πρῶτον τῆς συγκλήτου ἐφόνευσεν ἐν τῷ παλατίῳ ἔσω, καὶ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, &c. & Evagrius lib. 2. cap. 16. ἀναιρεῖ (sc. ὁ Λέων) Ἄσπαρα τὴν ἀρχὴν αὐτῷ

τιμηθέντα, παῖδας τε αὐτοῦ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον, ὃν Καίσαρα πεποιήκει πρότερον. Interpres vertit: *Leo Asparem, qui Imperium ei tradiderat, e medio sustulit; quin etiam filios ejus Ardaburium, quem antea Cæsarem creaverat, & Patricium.* Ubi contra Auctoris sensum dignitatem Cæsaris, quam habuit Patricius, Ardaburio ejus fratri tribuit. Sed ita alias passim tam in antiquis quam recentioribus Historicis duo illi Asparis filii inter se consunduntur.

Edit. Paris. pag. 181. Μετὰ μοδίου) Cod. Vat. μοδιόλω.

76 Ην Μιχαὴλ ὁ Ραγκαβῆ, &c.) Hæc diverse leguntur in Cod. Vat. sed, ut opinor, corrupte: ἐν ἔφησαν μίχρι τῆς ῥαγᾶς κεχωρισμένων αὐτὴν τὴν σύλλω, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὰ ἀνατολικὰ μέρη κατὰ τῆς ἀναχτόρων.

Ἀφροδίτης παρθένου ἱέραξ οὐδὲ θανὼν χωρίζομαι) Quatuor hujus inscriptionis lectiones diversæ sunt. In Anonymi Collect. legitur, Ἀφροδίτης παρθένου ἱέραξ οὐδὲ, &c. In Codice Vat. scriptum inveni, Ἀφροδίτη παρθένος ἱέραξ οὐδὲ, &c. Si pro ἱέραξ legeretur ἱέρακος, verisimile quodammodo esset, Ἀφροδίτην & ἱέραξ nomina esse amantium, qui eodem conditi monumento, ne morte quidem sejungi voluerunt. Vertendum igitur esset, *Aphrodite virgo ab Hierace ne morte quidam separor.* Hierax ut nomen proprium apud Svidam & alios Scriptores occurrit. Aphrodite autem, in antiquo hoc alias inedito Epitaphio: ΚΑΛΛΙΤΕΚΝΟΝ ΣΕΜΝΗΝ ΟΔΕ ΤΥΜΒΟΣ ΕΧΕΙ ΣΕ ΑΦΡΟΔΙΤΗ. & in alio apud Gruter. p. 756. Tertia diversa lectio istius inscriptionis hæc est: Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ, οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι, id est, *Veneri Virgini Sanctæ, Ne morte quidem segregor.* Venus cognominata Virgo & Sancta, eadem est quæ alias vocatur οὐρανία sive *cælestis*, & pro Junone sive Luna culta fuit, ut testatur Julius Firmicus: *Nam hunc eundem*, inquit, (sc. aerem) *nomine Junonis vel Veneris virginis, si tamen Veneri placuit aliquando virginitas, consecrarunt.* Huc pertinet inscriptio, quæ legitur in Collectan. Anonymi num. 194. Ἀφροδίτῃ Σεμνῇ. Ephitheton vero SANCTÆ tribuitur Veneri in antiqua inscriptione, cujus exemplar subjunxi, quia alias, quod sciam, nondum est edita:

VENERI. SANCT. MORPH.
SACRUM
TI. CLAVDIVS. TI. F. CLV. BI
MIL. LEGION. III. PARTH
VOT. SVSCEPTO. LIBEN
L. D. D. D.

Quarta demum lectio diversa hæc est: Ἀφροδίτη παρθένῳ ἱερά, ὁ δὲ θαῤῥοῦσα χωρίζομαι. Videant alii, an quicquam boni sensus elici hic possit: mihi fane non videtur.

Νόμισμα ἐχάραξεν) Νέμμια, seu νέμμοι dicuntur *nummi*, seu *numismata*.

77 Συνημάτια δὲ ἔστατο μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων) pro ἔνζωδα in Cod. Vat legitur, μετὰ ζωδίων, quod idem est. συνημάτια ἔνζωδα hoc loco significat *compages* seu *coagmenta compactilia*, quibus vel figuræ insculptæ, vel impositæ fuerunt. ζώδια enim, ut alias dixi, Codinus passim figuras & statuas appellat. In aliis aliquot Codicibus pro συνήματια, scriptum inveni, συντιμμάτια, & συρμιμάτια.

Ο σοφὸς ὁ ἄριστος ἀστρόνομος) Additur in aliquot Codicibus παρακληθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Sed hoc falsum est: Nam Apollonius Tyaneus sub Domitiano floruit. Cætera etiam omnia, quæ hic Codinus narrat de præsagiis rerum futurarum extructis ab Apollonio Tyaneo, futilia sunt & nullius momenti.

78 Καὶ τῆς Τζυκαλαρίων τῆς χαλκῆς) Scribe καὶ τῆς Τζυκαλαρίων ὁ τῆς χαλκῆς.

Εν δὲ τῷ ξηρολόφῳ, &c.) Vide num. 33. & 44.

Εν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ πλησίον κατὰ ἀνατολάς) Non dubito, quin hic locus ex Anonymi Collect. ita supplendus & reformandus sit: ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ μεγάλου κίονι τοῦ πορφυροῦ κατὰ ἀνατολήν.

Εν τῷ Κορωνίῳ μιλίῳ) Crederet quis pro κορωνίῳ hic scribendum esse κοτωνίῳ: nempe ut κοτώνιον Græco-barbare idem significet, atque Græcis antiquis κυδώνιον, & Latinis *cotoneum*. Sic enim videretur locus hic Constantinopolitanus nominatus *Malum Cotoneum*, sive *Cydonium*, respondisse illi, qui fuit in sexta regione Romæ antiquæ, & nomen habuit *Malum Punicum*, cujus meminit antiqua urbis descriptio, & Svetonius in Diocletiano. Verum si minus hæc conjectura placet, omnino legendum est, ἐν τῷ χρυσῷ μιλίῳ, id est, *in Miliario aureo*, ut in pluribus confirmabo in Notis ad Anonymi Collectan. ubi legitur, ἐν τῷ χρυσῷ μιλίῳ. pag. 182.

Καθὼς Ἀγγυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ καὶ ἡμῖν παραδέδωκασιν) In Codice Vat. legitur, Ἀργυριανὸς & παρέδωκεν. In Anonymi Collect. habetur, καθὰ Ἀγκυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάλογῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Ἀναστασίου ἡμῖν παρίδωκεν. τὸ αὐτὸ καὶ αὐτὸς Αναστάσιος. Pro Αγκυριανὸς, ut derivetur ab Ἀγκύρα Galatiæ oppido.

Παραδεδώκασιν) Hic desinit liber *de Statuis*, cui in omnibus Codicibus statim subjungitur liber *de ædificiis*, nisi quod in duobus Vaticanis interfita est non contemnenda narratio de VII. Synodis Generalibus, cujus exemplum subjunxi.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΩΝ.

α'. Η πρώτη Σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου, συνελθόντων τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ Συλβέστρου Πάπα Ρώμης, οἱ καθεῖλον Ἀρειον, ὃς ἦν πρῶτος πρεσβύτερος Αλεξάνδρου. Τὸν γὰρ Χριστὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει, ἔβηρε δὲ τότε ἐχειροτόνησαν, ἐπὶ δὲ ταῦτα μετῆλθον τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐβούλετο δὲ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου συντέλειαν ἐκκόψαι, ἣν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἡ πόλις μετέλαβε, καὶ τὴν τελουμένην βουλὴν ὑπὸ τῆς ἐξ ἀνάγκης, τὴν τοῦ πρώτου ὑποσχόντων ἀξίαν, εἰ μὴ τοῦτον τάχιον τὸ τέλος τοῦ βίου κατέλαβεν.

β'. Επὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ δευτέρα Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ Δαμάσου Πάπα Ρώμης, καὶ Νεκταρίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου. Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα οὐκ ἔλεγε Θεὸν, ἀλλ' ἀλλότριον τῆς θεότητος, ὅτι καὶ προσέθηκε τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῆς πίστεως, ὅτως· Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν. ἐπὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ [illegible] πάντα τοῦ [illegible]. ὁ δὲ Ἀττικὸς ἦν Πατριάρχης ὅτε κατέθετο αὐτά.

γ'. Επὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ γέγονεν ἡ τρίτη Σύνοδος ἐν Εφέσῳ, τῶν σ'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ καθαιρέσει Νεστορίου, τὸν γὰρ Χριστὸν καὶ αὐτὸς ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει. οἱ δὲ συνελθόντες ἀνεθεμάτισαν αὐτὸν, ὃ τελείως ἐδίδαξε τὴν ἀδόλωτον καὶ εἰλικρινῆ, καὶ τελείαν, καὶ ἀμώματον πίστιν, τὴν ἐν Τριάδι Θεότητα ὑμνουμένην ἀεί.

δ'. Επὶ δὲ Μαρκιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ γέγονεν ἡ τετάρτη Σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Λέοντος Πάπα Ρώμης, καὶ Ανατολίου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ Διοσκόρου Πατριάρχου Αλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς Αρχιμανδρίτου. οὗτοι γὰρ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ παρεγνώσατο καὶ ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα αὐτοῦ ἐμυθολόγουν.

ε'. Επὶ δὲ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ πέμπτη Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἱ καὶ καθεῖλον Ωριγένην, Εὐάγριον, ὃ Δίδυμον τοὺς παράφρονας, τὰ γὰρ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι ἐδυσφήμουν, καὶ παράδεισον αἰσθητὸν μὴ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Αδάμ. καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαίμονας ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκατάστασιν.

ς'. Επὶ δὲ Κωνσταντίνου, Ηρακλείου καὶ Τιβερίου υἱῶν αὐτοῦ γέγονεν ἡ ἕκτη Σύνοδος τῶν ρν'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ Αγάθωνα Πάπα Ρώμης κατὰ Κύρου, Αλεξάνδρου, Σεργίου, Πέτρου, ἐν θέλημα ἐν μιᾷ ἐνεργείᾳ τὸν κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν ἔχειν, καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας [illegible] θελήσαντες οἱ πα-

ράφρονι. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς ἢ μακάριος ὁ νομοθέτης Ἀντιοχείας, καὶ Ἰσίδωρος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ.

ζ. Ἐπὶ δὲ Εἰρήνης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ γέγονεν ἡ ἑβδόμη Σύνοδος τῶν ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ταρασίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ καθαιρέσει Θεοδοσίου, παρ' οἷς ἐξέθεντο ὅροι πίστεως.

Edit. Paris. pag. 183. Ἐπὶ δὲ Θεοδώρας αὐτοῦ τῆς μετὰ τὸν θάνατον Θεοφίλου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, σὺν Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς γέγονεν ἡ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ὀρθοδοξίας, ἥτις ἄδεται ἕως τῆς σήμερον.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Ædificiis Constantinopolitanis.

ΔΙ' ἣν δὲ αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ θυμοῦ) Licet in omnibus Codicibus scriptis ita legatur, attamen pro ὑπὸ θυμοῦ, scribendum esse videtur, ὑπὸ Τιβερίου. Paulo post enim subjungitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, &c.

Καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μέγιστον) Per παλάτιον μέγιστον hic intelligitur Palatium Imperatoris, quod statim postea vocat τὰ βασίλεια.

Ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου) In Codd. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου.

Εἰς τὰ βασίλεια) In Cod. Vat. legitur, εἰς τὰ παλάτια, quod idem est

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος, &c.) In Cod. Regio pro τῶν μεγάλων πορτῶν legitur, τὰ μεγάλα πρῶτον: & in Cod. Vat. pro τῆς δύσεως scriptum inveni, τῆς πόλεως. Paulo post ibidem pro ἀσεβοῦς perperam legitur δυσσεβοῦς.

Κωνσταντῖνος ὁ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Λέων εἰς κράτος ἐνίκησαν) In Codd. Vat. pro Λέων vitiose legitur, Ελένη. Deinde subjunguntur hæc verba, quæ etiam in Cod. Reg. reperi: ὁ γὰρ μέγας Κωνσταντῖνος ἐνομοθέτησε, τὴν κυριακὴν ἀπραξίᾳ τιμᾶσθαι. πρὸ γὰρ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν κυριακὴν πάντες εἰργάζοντο. id est, *Constantinus Magnus lege sancivit, ut dies Dominicus abstinentia a laborando honoraretur: ante ipsum enim die etiam Dominico omnes operabantur.*

79 Ἐκεῖσε ἔφερεν) Adde ex Codice Regio, ὅπερ κεῖται κάτω τοῦ Θυσιαστηρίου.

Ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας In Anonymi Collect. legitur, τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν.

80 Καὶ τὰ Γάστρια) In Codice Regio legitur, τὴν μονὴν τὴν γαστρίαν, scribe τὴν μονὴν τὰ γάστρια, id est, *Monasterium in loco nuncupato Gastria*, sive *ad Gastria situm*. γάστρια autem, vel γαστέρια hic significant *vasa ventosa, & patula*: cujusmodi sunt in quibus arbusculæ, flores & herbæ plantantur. Cæterum istius Monasteri meminit Zonaras his verbis: ᾤκει δὲ (sc. Theodora uxor Theophili) κατὰ τὴν μονὴν τῶν γαστρίων, &c.

Διὰ τῆς πόρτης τοῦ ψαμάθου) id est, *per portam littoralem*, seu *arenariam*. Vide Notas num. 115.

Ἀπληκεύσασα) Rectius in Cod. Vat. scribitur, ἀπληκεύσασα. ἀπληκεύειν enim idem est atque Latinorum *applicare*. Hic significat *deponere aliquid*, seu *applicare in aliquem locum*. Paulo post sumitur pro *diverti ad hospitem*, seu *recipere se in hospitium*: ἔξω τοῦ παλατίου, inquit, ἀπληκεύσας εἰς τὰ Ῥουφίνου

Τοῦ δὲ ψαμάθου τὰ παλάτια) In aliquot Codicibus legitur τοῦ δὲ ψάμαθον, & τὸν δὲ ψάμαθον: sed utrumque vitiose, ut alias pluribus declarabo.

Τὸν δὲ ἅγιον Ἰουλιανόν, &c.) Hæc præcedentibus conjungenda sunt.

Ἐσχατος) Cod. Vat. ἔσχατον.

81 Τὰς Ῥουφινιανάς) Loquitur de thermis Rufinianis.

Καὶ τά: μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι) Perperam in Cod. Regio pro ὕλας, legitur βίβλους. Eadem lectio fuit in Codice Græco Annalium Glycæ, ubi hæc ita vertit Interpres: *Præter hæc ipsa quoque Mangana sunt a Constantino Magno extructa: quo in loco reposita erant omnia bellica instrumenta, librique de mechanicis.*

Ἀρμαμέντα καὶ χοιροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον, &c.) De hac templi & reliquiarum S. Euphemiæ prophanatione vide hist. Miscell. l. 22. ubi agitur de rebus gestis a Constantino Copronymo anno vigesimo sexto Imperii. Cæterum pro ἀρμαμέντα, hic scribendum censeo ἀρμεντάριον, id est, *armentarium*, seu *stabulum armentorum*. Sic ante Copronymum Maxentius Ecclesiam S. Marcelli titulo dedicatam in armentarium mutavit, ut ibidem animalia Catabuli congregata starent, quorum servitio S. Marcellum addixit. Notandum vero etiam in hist. Miscell. pro *armamentarium* substituendum esse *armentarium*. pag. 184.

Ἐν Λέσβῳ ῥῖψαι) In hist. Miscell. legitur, *apud Lemnum insulam*. Item apud Zonaram, τῇ νήσῳ Λήμνῳ. & sic Anonymus in Actis S. Euphemiæ apud Baron. ann. 766. Credo igitur apud Codinum quoque pro Λέσβῳ, scribendum esse Λήμνῳ.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, &c.) Idem refert Nicephorus Callistus hist. Eccles. lib. 8. cap. 4.

Ἕως ὅτε ἦν ὁ προαγωγός μου, ἐκάθισε πληρῶσαι) In Cod. Regio legitur, ἕως δὲ ὁ προδόσεως μου, ὁ πεσὼν σῶμα. In Cod. Vat. scriptum reperi, ἡ ἕως δ' ὅτε ἦν ὁ προαγωγός μου, &c.

Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον) Adde ex Zosimo, καθ' ὃν ἡ πύλη τὸ ἀρχαῖον ἦν, id est, *ubi antiquitus urbis porta erant*. φόρος enim hic non ipsum forum significat, sed locum, ubi, posteaquam Constantinus ambitum urbis ampliavit, *Forum maximum*, sive *Constantinianum* constructum fuit. 62

Τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος αὐτοῦ, ἤδη προλαβόντες εἴπομεν) Respicit ad illud, quod supra dixit n. 46. Forum Constantinianum formatum fuisse instar circuitus tentorii, seu tabernaculi Magni, quod eo in loco defixit, quando venit Constantinopolim.

Τοὺς κατακρίτους) Cod. Vat. τοὺς τιμωρουμένους.

Φυκὰ τοῦ Καππαδόκου) Cod. Reg. τοῦ πυράτου.

Ὁ Ἡράκλειος) Cod. Reg. οἱ περὶ τὸν Ἡράκλειον:

Ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησεν) Hic est Anastasius Persa monachus qui decimo septimo anno Heraclii Imp. seu sexcentesimo vigesimo septimo post Christum natum, sub Chosroe Persarum rege, una cum septuaginta sociis Martyrium consummavit. 83

Τὴν χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον) hoc est, ut alias ait, τὸν ἅγιον Προκόπιον ἐν τῇ χελώνῃ.

Ὃ καλοῦσι οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον) μεσόμφαλον, seu μεσόλοφον Constātinopolitanum puto respondisse loco antiquæ Romę qui nominabatur *umbilicus Romę*.

Καὶ ἕτερα πολλὰ θαυμαστὰ ἐπετελοῦντο) In Codice Regio legitur, καὶ ἕτερα δὲ θαυμαστὰ ἐπιτελοῦνται μέχρι τοῦ νῦν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ.

Παρ' ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθη πατρικίου καὶ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἐξευρήσαντος τὰ στρατηγικά. ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου) Verba παρ' ἄλλου propterea addidisse puto Codinum, ut Urbicium Patricium, quem sub Anastasio de re militari scripsisse ait, diversum esse ostendat ab altero illo, quem supra num. 17. & 80 dixit Præpositum fuisse tempore Constantini Magni, & templum Juliani ædificasse. Quid vero vox βαρβάτου sibi velit, non satis mihi constat. Cæterum Urbicius Patricius, de quo in præsentia Codinus loquitur, is est, cujus ἐπιτήδευμα sive inventum tacticum a viro Cl. Nicolao Rigaltio editum est. Ipse enim inibi testatur se ista sub Anastasio Dicoro scripsisse: καὶ τέλος, inquit, νῦν ἔσται μετὰ Ἀρχιμήδους κρείττονι σοφίᾳ, ἐπὶ τοῦ Καλλινίκου καὶ Αὐτοκράτορος ἡμῶν Ἀναστασίου. Idem alibi vocatur Orbicius ut in Etymologico magno, ubi citatur fragmentum ἐκ τοῦ Ὀρβικίου τοῦ περὶ τὸ στράτευμα τάξεων. Item in titulo antiqui Epigrammatis a Cl. Salmasio in Notis ad Spartianum editi: εἰς βίβλον τακτικὸν Ὀρβικίου ἀπὸ ὑπάτων. Extat hodieque Florentiæ in Bibliotheca Medicea omnium, ut creditur, optimus & antiquissimus Codex Scriptorum Tacticorum, quo inter cætera continen- pag. 185.

tur duodecim libri, quibus præfixa est hæc inscriptio, *Οὐρβικίου τακτικὰ στρατηγικά*. Sed iidem sunt, qui in Barberina & aliis Bibliothecis sub nomine *Μαυρικίου* habentur.

Εἰς τὰ καμίνια) Supra dixit num. 52. *τὸν καλούμενον βοῶν*, seu forum nuncupatum *Bovis*, inde nomen habuisse, quod *κάμινος*, sive fornax instar bovis formata, ibi collocata esset, in qua puniebantur malefici. Crederet ergo quis, *εἰς τὰ καμίνια* idem hic esse, atque illud quod antea dixit, *εἰς τὸν καλούμενον βοῶν*. Verum si non satis probabilis hæc videtur conjectura, scribendum est, *εἰς τὰ καμίνια*, id est, in regione ubi sunt thermæ, quæ appellantur *Caminia*. De his thermis supra num. 12. egit, ubi a Severo Imperatore eas refert extra urbem fuisse extructas, tantæque magnitudinis fuisse, ut bis mille hominum quotidie in iis lavarentur: *ἔξωθεν δὲ*. inquit, *τῆς πόλεως*, (sc. *ὁ Σεβῆρος ἔκτισε*) *τὰ νῦν καλούμενα Καμίνια, λουτρὸν ὑπερμεγέθες καὶ ἀξιοθαύμαστον. ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο χιλιάδες ἐλούοντο.*

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Προτασίου) Respicit ad num. 20. ubi dixit Protasium magistrum unum fuisse ex quatuor illis, quorum familias Constantinus Magnus Roma Constantinopolim transferri curavit.

Σοφίας τῆς λουβῆς) In Cod. Reg. legitur, *τῆς χωλῆς*, sed perperam, ut alias declarabo.

Η δὲ νῦν ἐκκλησία) Cod. Reg. *ἡ δὲ νῦν ἐκεῖσε ἱσταμένη ἐκκλησία*.

Τὰ λεγόμενα Στεῖρα ὁ ναὸς τῆς, &c.) In Cod. Vat. legitur, *τὰ λεγόμενα Τζύρου, ὁ ναὸς τῆς*, &c. Supra quoque num. 56. meminit loci cujusdam nominati *τὰ τζύρου*.

85 *Καὶ τὸν Κωνωπίωνα*) Hæc erat statua, quæ credebatur consecrata & erecta esse ab Apollonio Tyanæo, ad arcendos culices. Meminit ejus Codinus alias hoc libro.

Μετὰ μυιῶν, καὶ κωνώπων, καὶ ἐμπίδων, καὶ κονίδων) Diverse legitur in Cod. Reg. *μετὰ μυιῶν, κώνωπας, ψύλλας, καὶ κόρεις*.

Ἐπιλεξάμενος καὶ ἐκ τῆς πολιτείας χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ) Clarior est Vaticana lectio, quæ etiam in Regio Codice habetur: *οὗτος γὰρ* (sc. *ὁ Ἀρκάδιος*) *ἐπιλεξάμενος ἐκ τῆς πολιτείας χιλιάδας ἕξ, εἶχεν αὐτοὺς ὀψικεύοντας εἰς πρόκενσα ἤγουν τὰ μεταστάσιμα*. *πρόκενσα* Græco-barbaris dicuntur *processiones solemnes* *ψικεύειν* vero, ut alias dixi, significat *comitari* &, *honoris causa prosequi*.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἡ Ἀρκαδιανή) In Cod. Reg. legitur, *ὁ ἅγιος Ἰωάννης τὰ καλούμενα Ἀρκαδιανά*, quod idem est. In alio Cod. scriptum inveni, *ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ Ἀρκαδιαναί*, hoc est, ut ego interpretor, *Ecclesia S. Joannis & thermæ Arcadianæ*. Sed si recipiatur hæc lectio, paulo post pro *ἐκτίσθη* scribendum est *ἐκτίσθησαν*.

Ἐκάλεσε δὲ αὐτὰς Ἀρκαδιανάς) Cedrenus: *ποιεῖ δὲ* (sc. *ὁ Ἀρκάδιος*) *καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὓς ἐκάλεσεν, Ἀρκαδιακούς*. Utrumque ergo dicitur *Ἀρκαδιανὸς* & *Ἀρκαδιακὸς*, ut *Κωνσταντιακὸς* & *Κωνσταντιανὸς*, & *Θεοδοσιακὸς* & *Θεοδοσιανός*.

Ἔτη δύο) Cod. Reg. *ἔτη δύο ἥμισυ*, id est, *duos annos cum dimidio*.

86 *Ἦλθεν μετὰ ταραχῆς*) Cod. Reg. *ἦλθεν ἀταράχως*. Cætera, quæ sequuntur, in Cod. Vaticanis valde corrupta sunt.

Καὶ καθεσθέντων ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς λίμνον χώραν τῆς Καππαδοκίας ἔσωθεν κάστρου) Codicis Regii lectio hæc est: *Καὶ καθίσαντες ἐκεῖσε πάντες κατεδίκασαν τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς Λῆμνον εἰς χώραν Καππαδοκίας, ἀποκλείσαντες ἔσωθεν τοῦ πύργου*. Mihi videtur scribendum esse, *καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Λίμνας εἰς χώραν Καππαδοκίας*, (vel *τῆς χώρας Καππαδοκίας*) *ἀποκλείσας ἔσωθεν τοῦ πύργου τοῦ κάστρου. τῆς δὲ θύρας*, &c. Ita Chron. Alexand. *καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Λίμνας τὸ κάστρον, εἰς τὴν Καππαδοκίαν· καὶ ἐβλήθησαν εἰς ἕνα πύργον τοῦ κάστρου, καὶ ἀνοικοδομήθη ἡ θύρα*, &c. Et paulo post: *καὶ ἐσταύρωσαν ἐκεῖ εἰς τὸν αὐτὸν πύργον Λιμνῶν*. Ejusdem nominis castrum fuit in Messenia, cujus meminit Pausanias & aliud in Macedonia, cujus mentionem facit Procopius *de ædificiis* lib. 4. sed ibi pro *λίμναι*, perperam legitur, *λιμναῖαι*. Corrigendus quoque est Marcellinus Comes, ubi de interitu Basilisci agit. *In exilium*, inquit, *missus est in oppidulum, quod Leminis in provincia Cappadociæ dicitur, trusus fame extabuit*. Verisimile est, pro *Leminis*, scriptum fuisse *Limnetis*, sive *λιμνῆτις* quod idem valet atque *λιμναία*. Cæterum ubi & quomodo Basiliscus peremptus fuerit, dubium est & controversum. Alii enim, ut Chron. Alexandr. Auctor, & Marcellinus Comes, & Codinus, tradunt eum in castrum seu oppidulum Cappadociæ nominatum *λίμνας*, in exilium missum, & intra turrim quamdam istius loci fame enectum fuisse. Alii eum in Cappadociam quidem relegatum fuisse ajunt, sed in itinere in mansione quadam nuncupata *ἀκουσῷ* fuisse occisum, ut testantur Niceph. Callist. lib. 16. c. 8. & Evagr. l. 3. c. 8. Hinc patet Cedreni error, qui utramque opinionem confundit: *ἐξορίζει*, inquit, *ἐν Κουκουσῷ τῆς Καππαδοκίας. ἀποκλείσας, δὲ εἰς ἕνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις λιμῷ διαφθείρει*. *Λίμναι* igitur, & *Ἀκουσὸς* sive *Κουκουσὸς* diversa sunt loca; non autem synonyma; ut quidam ex citatis Cedreni verbis putant colligi posse.

Ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε: &c.) Cod. Reg. *ἔφθανον δὲ ἕως ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῆς τρικλίνων τοῦ μεγάλου παλατίου*.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ὁδηγόν) In Cod. Regio legitur, *τῆς ὁδηγοῦ*. In aliis Codicibus legitur, *τῶν ὁδηγῶν*, & *τὴν ὁδηγήτριαν*.

Τὸ καραβίτζιν τῆς Θεοτόκου) Cod. Reg. *τὸ καραβικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. καραβίτζιν*. Græco-barbaris dicitur *καράβιον*, seu *navicula*.

Ἔχουσα κομπαρίαν παμμεγέθη) Cod. Vat. *ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, ᾗ τινος ὁ πραιπόσιτος ὀνόματι Νικηφόρος καθήρπασε κομπαρίαν τῆς χήρας ὑπερμεγέθη*. In alio quodam Codice Vaticano legitur, *καὶ εἶχε καραβοκομπαρίαν παμμεγεθεστάτην*. In alio pro *κομπαρίαν*, scriptum inveni *κομπάραν*. 87

Τινὰς τῶν παιγνιωτῶν, οἱ ἦσαν εἰωθότες τοῦ βασιλέως ἐνώπιον παίζειν) Diversa, sed notabilis est Cod. Reg. lectio, *τινὰ τῶν παιγνιωτῶν τῆς ἱππικῆς*. id est, *unum ex morionibus Circi*. Item in uno Cod. Vat. legitur, *τῶν παιγνιωτῶν τοῦ ἱπποδρομίου*.

Προσεκαλέσατο εἰς βοήθειαν) Cod. Reg. *τὴν ἀφαίρεσιν τῆς κομπαρίας παραλογισάμενος*. Paulo post pro *δηλοποιῆσαι τῷ βασιλεῖ*, legitur ibidem *διοικῆσαι αὐτήν*.

Καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου) Cod. Reg. *ποιήσαντες δύο καράβιον μικρὸν μετὰ ἁρμένου, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπάνω ἁμάξης, ἱππικοῦ λαχανικοῦ γινομένου, ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ στάματος*. Cod. Vat. *ποιήσαντες δὲ οἱ παιγνιῶται πλοῖον μικρὸν ἐν σχήματι κουμπάρας μετὰ ἁρμένου, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπὶ ἁμάξης μετὰ τροχοῦ γινομένης ἱππικοῦ χαλινικοῦ, ἔστησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ στάματος*.

Τὸ κουμπάριον γέμοντον) Cod. Vat. *τὸ καράβιν γέμον*. Videtur ironice dictum esse. *καράβιν* enim vel *καράβιον* significat *naviculam*. *κομπάριον* vero vel *κουμπάρα*, vel *κουμπάριον* dicitur *navis longa*, quæ remis agitur, & vulgo *Galera* vel *Galea* vocatur.

Ἐδιωχθη) Cod. Reg. *διωχθῆ*. Cod. Vat. *ἐδικαιώθη*.

Καὶ μαθὼν μὴ διοικηθεῖσαν) In Cod. Vat. hæc paulo prolixius narrantur: *καὶ τότε ἡ γυνὴ προσελθοῦσα, ἵστατο εἰς τὰς βαθμίδας, καὶ ἐδέετο τοῦ βασιλέως δικαιωθῆναι· ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ χολέσας ἐκάλεσε*, &c.

Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λεγόμενον μυιάρχην) In Cod. Vat. legitur, *τὸν μυγιάριον λεγόμενον τὸν ἔπαρχον ὀνόματι Θεόδωρον*. In aliis Codicibus scriptum reperi, *μυγιάρη* & *μυιάρχην*. Verisimile igitur est vel legendum esse *μυσιάρχην*: vel videtur Codinus *μυιάρχην*, seu *μυσάρχην* appellasse eum, qui puniendis maleficiis præest. *μύσος* enim & *μῦσος* idem est atque *κακούργημα*. 88

Καὶ κατακαῦσαι ἐν αὐτῇ μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ)

Simile

Edit. Paris. pag. 185.

Simile quid de Rhodano Præposito, & Valentiniano Imp. narratur a Cedreno: κελεύει οὖν, inquit, ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν πραιπόσιτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι. Pro σολὼς perperam in aliquot Codd. legitur στήλης

Edit. Parif. pag. 187. Ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου, &c.) Cod. Reg. διὰ δὲ τὸ καταμένειν τὴν γυναῖκα εἰς τὸν τοῦ ἀπὸ βαρβάρων, οἶκον τοῦ Μαυριανοῦ ἐκλήθη ὁ τόπος οὕτως. In Cod. Vat. legitur τὰ Μαυριανοῦ.

Παρεξέβαλε τὸ τζυκανιστήριον) In Cod. Vat. legitur ἐποίησε τὸ τζυκανιστήριον μέγα, quod idem est. τζυκανιστήριον Græco-barbaris dicitur, quod Græcis antiquis σφαιριστήριον, id est, locus exercitio pilæ destinatus.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν ἐκκλησίαν) Ecclesiæ novæ B. Virginis a Basilio Macedone in Palatio Imperatorio exstructæ, elegantissima extat descriptio in oratione Photii Patriarchæ CP. die ejus Dedicationis habitæ, quam integre hic inserendam esse putavi, quoniam hactenus edita non fuit, & ad historiam Constantinopolitanam pertinet.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κωνσταντινουπόλεως ἔκφρασις τῆς ἐν τοῖς βασιλείοις νέας ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος οἰκοδομηθείσης.

ΦΑΙΔΡΟΝ ὁρῶ τῆς παρούσης ἡμέρας τὸν σύλλογον· καὶ οἷον οὐκ ἄν τις ἀνθρωπίνῳ συνδάσματι, καὶ χωρὶς ἐπιπνοίας θείας συγκροτῆσαι κατισχύσειε. διὸ καὶ τερπνὰ τῆς χάριτος ὑποδεχόμεθα τὰ χαρίσματα, καὶ τῷ Κρείττονι ποιμένι ἐπευθυνομένῳ, καὶ χαίροντες συναγελαζόμενοι ἐπαγαλλόμεθα. οὐ μέχρις ἡμῶν περιγραφομένην τὴν τερπνότητα, καὶ θυμηδίαν τῆς πανηγύρεως ἐπιστάμενοι, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ἀναφερομένην εἰδότες τὴν σεβασμιότητα. λαμπρότης γὰρ πανηγύρεως ὅσον ἡμῶν τῶν πανηγυριζόντων καὶ σεμνολόγημα, τοσοῦτον τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης ἐναργῆ παρέχεται τὰ γνωρίσματα. ὅταν δὲ μηδὲ τῶν ἑστιάσεων καὶ συνήθως ἐπιτελουμένων εἴη τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζουσα, ἀλλὰ καινήν τινα καὶ ἀρτιφανῆ τὴν εἰς Θεὸν τιμὴν ἐγκαινίζουσα, πῶς οὐ μᾶλλον ἔτι καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα διαδειχθῆναι ἐκπυρσεύουσα, καὶ τὴν τῶν ἑορταζόντων κοσμιότητα καὶ τὸ κλέος ἐπιπλεῖον ἀναπτύσσουσα; ἀλλὰ τίς ἡ τοσαύτη τοῦ πλήθους συνδρομή, καὶ συνέλευσις; τίς ἡ πανήγυρις; τί τὸ συγκαλέσαν, καὶ συγκινῆσαν ὑμᾶς ἅπαντας; βούλεσθε εἴπω; ἢ καλὸν ἐκείνῳ παραχωρῆσαι, καὶ εἰπεῖν, καὶ διδάξαι τῆς πανηγύρεως τὴν ὑπόθεσιν, τῷ χορηγῷ τε ἅμα ταύτης καὶ σοφῷ γε ἀρχιτέκτονι. ἐκεῖνος γὰρ ἱκανὸς καὶ λόγοις παραστῆσαι τὸ προκείμενον, ὃς τοὺς τύπους τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ψυχῇ προθέμενος, ἀμίμητον ἔργον ἐπὶ γῆς πανσόφως ὑπεστήσατο.

Λέγε τοιγαροῦν ἡμῖν, ὦ βασιλέων φιλοχριστότατε, καὶ θεοφιλέστατε, καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν νικῶν τε ἅμα καὶ λαμπρῶς φαιδρύνων τῇ κοσμιότητι τοῦ ἀξιώματος λέγε, προθύμως ὡς ὁρᾷς τοὺς ἀκουσομένους ἔχων, ἐφ' ὅπερ ἡμῖν συνεκάλεσας. δεῖξον τοῖς λόγοις, ἃ τοῖς ἔργοις προὐπέδειξας. ἆρα γὰρ πάλιν κατὰ βαρβάρων νίκας ἀναστήσας καὶ τρόπαια· οἷς πολλάκις ἄλλοις ἐπ' ἄλλοις ἡμᾶς ἐδεξιώσω φιλοφρονούμενος ἐπὶ ταύτης συνήγαγες εὐφρῆναί τε ἅμα καὶ τῷ δεδωκότι τὴν νίκην κοινὴν καὶ πάνδημον ἀναπέμψαι τὴν εὐχαριστίαν, ἢ λαβὼν ὑποσπόνδους ἄλλους, καὶ ταπεινώσας ὑψηλὸν καὶ γαῦρον καὶ ἀλλόφυλον φρόνημα, ὡς ἐπὶ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ εὐσεβοφρόνως ἀναφέρων πάντα τὰ σοὶ κατορθούμενα. ἢ πόλεις ὑπηκόους τὰς μὲν πάλαι κατεσκαμμένας ἀνορθώσας, τὰς δὲ καὶ ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνεγείρας καὶ ἄλλων ἀνοικισμοὺς ἐργασάμενος. καὶ ταῖς πολιτείαις πυκνώσας τὰ ὅρια. ἢ πλουτῶν καὶ ποιῶν εὐδαίμονας τὸ ὑπήκοον. δίδαξον ἡμᾶς πρὸς σὲ τὸν κοινὸν τῆς οἰκουμένης ἀφορῶντας ὀφθαλμόν. ἐπὶ τίνι τούτων ἡμᾶς συνεκάλεσας; ἢ σιγᾷς μὲν αὐτὸς ἐπιεικείας τρόπῳ, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαί σε τὰ σὰ ἡμῖν διηγεῖσθαι κατορθώματα, εἰς ἀνάγκην τοὺς ἐπαίνους συμπεριενεχθῆναι, ἐμὲ δὲ παρέχεις ὑπηχῆσαι τῷ λόγῳ τοῖς σοῖς ἔργοις ἐμπνεόμενον τοῦ παρόντος συλλόγου τὸ αἴτιον.

Ἄλλη τοιγαροῦν, ὦ φίλοι, τελετή, καὶ ἄλλο μυστήριον σήμερον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινιζόμενος, καὶ τῆς θεομήτορος εἴπερ ἄλλο τι τῶν ἐγκοσμίων ἐπάξιον ἀνάκτορον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινίζεται σήμερον βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ἔργον ὡς ἀληθῶς πολυύμνητον· ναὸς ἐν μέσοις αὐτοῖς ἀνακτόροις ἄλλο θεῖον καὶ σέβασμα ἀνιστάμενος. καὶ τῇ πρὸς αὐτὸ παραβολῇ καὶ συγκρίσει, ἰδιωτικὰς οἰκίας ἀποφαίνων τὰ ἀνάκτορα. μᾶλλον δὲ τῷ οἰκείῳ κάλλει καὶ τῇ ἐνούσῃ λαμπρότητι καὶ ταῦτα περικρατῶν καὶ φαιδρύνων, καὶ πολὺ παρασκευάζων τοῦ προτέρου κόσμου σεμνότερα. εἴποις ἂν εἰς αὐτὸν ἰδών, οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργον. ἀλλὰ θείαν τινὰ καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς δύναμιν τὸ κάλλος αὐτῷ ἐπιμορφώσασθαι. pag. 188. προπύλαια μὲν γὰρ τῷ ναῷ περικαλλῆ διεσκεύασται. καὶ γὰρ μαρμάρων διαλλάττων πλάκες λαμπρόν τι καὶ χάριεν ἀποστίλβουσαι. ὅλην ἐναπολαβοῦσαι τὴν πρόσοψιν· καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας θέσιν, καὶ τὴν τῶν περάτων συνάφειαν τῷ ὁμαλῷ καὶ λείῳ, καὶ τῷ προσηρμόσθαι λίαν ἀποκρύψασθαι. ὡς ἐνὸς λίθου συνέχειαν γραμμαῖς εὐθείαις ὥσπερ ἐπιγεγραμμένου θαῦμα καινὸν ὁρᾶσθαι καὶ ἥδιστον τὴν τῶν ὁρώντων φαντασίαν ὑπάγουσιν. αἳ καὶ ὥσπερ τὰς ὄψεις καὶ συνέχουσαι, πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι· οὐκ ἐθέλειν ποιοῦσι τὸν θεατὴν μεταχωρῆσαι πρὸς τὰ ἐνδότερα. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ προτεμενίσματι τοῦ καλοῦ θεάματος ὁ προσιὼν ἐμπιπλάμενος. καὶ τοῖς ὁρωμένοις ἐρείδων τὰ ὄμματα, ὥσπερ τις ἐρριζωμένος τῷ θαύματι ἑστήκει. Ὀρφεῖ μὲν οἱ μῦθοι τῷ Θρᾳκὶ κιθάραν κρούοντι, κινοῦσαν τοῖς φθόγγοις τὰ ἄψυχα. εἰ δὲ καὶ ἡμῖν ἐξῆν εἰς μύθους ἐπαίρειν καὶ σοβαρὰν ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ἄν τις τοὺς προσιόντας τῷ προτεμενίσματι εἰς φυτῶν ἀποδενδρουμένην φύσιν τῷ θαύματι μεταβάλλεσθαι. οὕτως ἅπαξ τις ἰδὼν δυσαποσπάστως κατέχεται. ἐπειδὰν δέ τις ἐκεῖθεν μόλις ἀποσπασθεὶς εἰς αὐτὸ παρακύψῃ τὸ τέμενος, ἡλίκης καὶ ὅσης ὄντως χαρᾶς τε ἅμα, καὶ ταραχῆς, καὶ θαύματος ἐμπίπλαται. ὡς εἰς αὐτὸν γὰρ τὸν οὐρανὸν μηδενὸς ἐπιπροσθοῦντος μηδαμόθεν ἐπιβεβηκὼς καὶ τοῖς πολυμόρφοις, καὶ πανταχόθεν ὑποφαινομένοις κάλλεσιν ὡς ἄστροις περιλαμπόμενος, ὅλος ἐκπεπληγμένος γίνεται. δοκεῖ δὲ λοιπὸν ἐντεῦθεν τά τε ἄλλα ἐν ἐκστάσει εἶναι. καὶ αὐτὸ περιδονεῖσθαι τὸ τέμενος. ταῖς γὰρ οἰκείαις καὶ παντοδαπαῖς περιστροφαῖς, καὶ συνεχέσι κινήσεσιν· ἅπαντας παθεῖν τὸν θεατὴν ἡ πανταχόθεν ποικιλία βιάζεται τοῦ θεάματος. εἰς αὐτὸ τὸ ὁρώμενον τὸ οἰκεῖον φαντάζεται πάθημα. ἀλλὰ γὰρ χρυσός τε, καὶ ἄργυρος τὰ πλεῖστα τοῦ ναοῦ διειλήφασιν. ὁ μὲν ψηφῖσιν ὑπαλειφόμενος, ὁ δὲ εἰς πλάκας ἀποξεόμενος καὶ τυπούμενος. ἄλλος ἄλλοις ἐπιπλαττόμενος μέρεσιν. ἐνταῦθα ἐπικοσμούμενα κιονόκρανα. ἐνταῦθα δὲ διὰ χρυσῶν περιζώματα. ἀλλαχόθι δὲ ταῖς ἁλύσεσιν ἐπιπλεκόμενοι χρυσοῖ. ἡ χρυσοῦ τι θαυμασιώτερον ἡ θεία τράπεζα συνέθηκε. ἄργυρος δὲ περὶ τὰς πυλίδας, καὶ στυλίδας τοῦ θυσιαστηρίου, σὺν τοῖς περιστοίχοις καὶ κιονίσκοις κατασταθεὶς, καὶ τῇ θείᾳ τραπέζῃ ἐπικείμενος σὺν τοῖς ὑπερηρμένοις στυλίσκοις ὑπωρόφιος ὀροφή. καὶ μαρμάρων δὲ πολυχρωμίων ὅσα μὴ χρυσὸς ἐπέδραμεν ἢ ἄργυρος περιέλαβεν· ἀμήχανόν τι καὶ τερπνὸν φιλοτέχνημα τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ναοῦ διεκόσμησεν. ἡ δὲ τοῦ ἐδάφους θέα, εἰς ζῴων μορφὰς καὶ σχημάτων ἄλλας ἰδέας ταῖς πολυμόρφοις ψηφῖσι διαμορφωθεῖσα, θαυμαστήν τινα τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν παρεστήσατο. παῖδας ὡς ἀληθῶς καὶ πλασμάτων πλάσας τοὺς Φειδίας, ἐάσας, καὶ Παρρασίους, καὶ Πραξιτέλεις καὶ Ζεύξιδας ἐν τῇ τέχνῃ ἀπελέγξασα. Δημόκριτος εἶπεν ἂν οἶμαι τὴν τοῦ ἐδάφους λεπτουργίαν ἐπιδὼν καὶ ταύτῃ τεκμηρίῳ χρώμενος, μὴ ἂν πόρρω εἶναι τὰ μὴ ἔχειν καὶ τὰς ἀτόμους αὐτοῦ καὶ ὑπ' ὄψιν πιπτούσας ἀτταιροῦσθαι. οὕτω πάντα πεπλήρωται θαύματος. ἓν δέ μοι δοκεῖ μόνον ὁ τοῦ τεμένους ἀρχιτέκτων διημαρτηκέναι. ὅτι περιεὶς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χῶρον ἅμα πάντα συλλέξας τὰ κάλλη, οὐκ ἐᾷ τὸν θεατὴν καθαρῶς ἐντρυφῆσαι τοῦ θεάματος, ἄλλων ἀπ' ἄλλων ἐφελκόντων τε καὶ μετασπώντων, καὶ μηδὲ παραχωρούντων ὅσον τις ἐθέλει τῶν ὁρωμένων κορέννυσθαι. ὃ δὲ μὴ παρέδραμον καὶ πρῶτον, ῥηθῆναι δεῖ· ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἐν τοῖς λόγοις τοῦ τεμένους τὸ θαῦμα παρέχει τῷ λέγοντι καθαρῶς τὸ οἰκεῖον τελεῖν ἔργον. καὶ διὰ ναοῦ εἰρήσεται. ἐπ' αὐτῆς γὰρ τῆς ὀροφῆς, ἀνδρείκελος εἰκὼν μορφὴν φέρουσα τοῦ Χριστοῦ πολυανθέσι ψηφῖσιν ἐγγέγραπται. εἴποις ἂν αὐτὸν τὴν γῆν ἐφορᾶν, καὶ τὴν περὶ ταύτης διανοεῖσθαι διακόσμησίν τε, καὶ κυβέρνησιν. οὕτως ἀκριβῶς ὁ γραφεὺς, καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς χρώμασι τὴν τοῦ δημιουργοῦ περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν ἐπιτυχῶς γέγονεν ἐκτυπώσασθαι. τοῖς δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ὀροφὴν τοῦ ἡμισφαιρίου

τμήμασιν ἐγκύκλοις πλῆθος ἀγγέλων τῷ κοινῷ δεσπότῃ δορυφοροῦντες διαμεμόρφωνται. ἡ δ' ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἀντεγειρομένη ἁψὶς τῇ μορφῇ τῆς παρθένου περιλαμπρύνεται. τὰς ἀχράντους χεῖρας ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαπλώσας. καὶ πραττομένη τῷ βασιλεῖ τὴν σωτηρίαν, καὶ τὰ κατ' ἐχθρῶν ἀνδραγαθήματα. χορὸς δὲ Ἀποστόλων καὶ μαρτύρων. ναὶ δὴ καὶ προφητῶν καὶ πατριαρχῶν, ὅλον πληροῦντες ταῖς εἰκόσι τὸ τέμενος ἐξωραΐζουσιν. ὧν ὁ μὲν καὶ σιγῶν δὲ ὡν πάλαι ἀνεφθέγξατο βοᾷ, ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου. ὁ δέ, ὡς θαυμαστὸς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ. ἐπιφωνεῖ δέ τις ἴσως, καὶ τῶν οὐχ ἡμετέρων οὐδ' ἐγγεγραμμένων, καὶ ἄκων ἐπιθειάζων τὰ ὑμέτερα. ὡς καλοί σου οἱ οἶκοι Ἰακώβ, αἱ σκηναί σου Ἰσραήλ. ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμοῖς, καὶ ὡς αἱ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. πάλαι μὲν οὖν τῷ θεόπτῃ Μωσῇ θείῳ προστάγματι σκηνὴ κατεσκεύαστο. θυσίας τε θῦσαι Θεῷ. καὶ ἁμαρτίας λαοῦ ἐξιλάσασθαι. καὶ

Edit. Paris. pag. 189. τῷ Σολομῶντι δὲ βασιλεῖ, ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις λαὸς ὕστερον τερπνόν τι χρῆμα καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν τῷ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀποκρυψάμενον. ἀλλ' ὅσον σκιὰ καὶ τύπος ἀληθείας καὶ πραγμάτων αὐτῶν ὑποβέβηκε, τοσοῦτον ἐκεῖνα τοῦ νῦν ἐξοικοδομηθέντος ναοῦ τῷ πιστῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἡμῶν. οὐχ ὅτι ὁ μὲν τῆς χάριτος καὶ τοῦ πνεύματος. τὰ δὲ τοῦ νόμου καὶ τοῦ γράμματος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῷ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ τεχνουργίᾳ. καὶ δεξιότητι, τὰ δεύτερα φέρουσι. καὶ τί ἄν τις ἐν οὕτω βραχεῖ καιρῷ τὰ τοῦ περιωνύμου τεμένους λόγῳ πειρῷτο περιέρχεσθαι θαύματα. ὅπου γε οὐδ' αὐτὴ ἡ ὄψις οὐδ' ἐπὶ συχνὸν χρόνον καίτοι τὰς ἄλλας αἰσθήσεις τῷ τάχει κατόπιν ἄγουσα, ἀντιλαβέσθαι τούτων οὐδαμῶς ἐλέγχεται κατισχύουσα. χαίρω γοῦν ἔγωγε οὐδὲν ἧττον εἰ καὶ τὸ ἔλαττον ὁ λόγος ἀπηνέγκατο. ἢ εἰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μέτρον τῆς ἱκανῆς ἰσχύος ἀφίκετο διηγήσεως. οὐ γὰρ τῆς ἐν λόγῳ δυνάμεως ἐπίδειξιν, ἀλλὰ τὸ κάλλιστόν τε εἶναι τὸν ναὸν καὶ ὡραιότατον, καὶ νικῶντα νόμους ἐκφράσεως παραστῆσαι προῄρημαι. ἀλλά μοι πρὸς σὲ ὁ τοῦ λόγου δρόμος τὸ τοῦ συλλόγου αἴτιον ἐπιστρεφόμενος ἰθυνέσθω. χαῖρε τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ, θεοχαρίτωτε καὶ καὶ θεοφιλέστατε, καὶ ἀνακαινίζου τὴν κατὰ τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴν ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς ἀκμάζων νεότητα. τοῦτο περιωνύμου ναοῦ, καὶ τῶν τῆς σῆς σοφίας ἔργων καὶ χειρὸς ἑορτάζων τὰ ἐγκαίνια. ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ καὶ βασίλευε, ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ πρᾳότητος, καὶ δικαιοσύνης, ὁδηγεῖ γάρ ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐναργῶς, καὶ ὁδηγήσει σε ἡ τοῦ ὑψίστου δεξιὰ τοῦ κτίσαντός σε, καὶ ἐξ αὐτῶν σπαργάνων εἰς βασιλέα τοῦ οἰκείου καὶ περιουσίου λαοῦ χρίσαντος. συνευφραίνου καὶ συνανακαινίζου, καὶ αὐτὸς τῶν ὅσοι ἤδη ἐπεὶ δὲ Καισάρων τὸ ἐγκαλλώπισμα σοφίᾳ τε, καὶ συνέσει τοὺς ἔμπροσθεν παρευδοκιμῶν. καὶ τῷ θείῳ σε ψήφῳ ἀλλὰ μὴ συναρχήσαντα μὴ δ' ἀνθρωπίναις περιδρομαῖς τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν ἀναδείξασθαι. συνευφραίνου τοίνυν καὶ συνανακαινίζου τῷ μετέχον σε προσειληφότι, καὶ κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἐπὶ κοινῇ τε σωτηρίᾳ τῶν ἀρχομένων, καὶ ἀξίως τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, καὶ ἀψευδεστάτης ἀγαπήσεως. διὰ γὰρ τῆς ὑμετέρας εὐνοίας ἡ τριὰς ἡ σεβαστὴ λατρευομένη τε, καὶ προσκυνουμένη, τὴν ἑαυτῆς πρόνοιαν εἰς πάντας ἐξαπλοῦσά τε, καὶ διαπορθμεύουσα, σοφῶς πηδαλιουχεῖ καὶ διακυβερνᾷ τὸ ὑπήκοον. χαίρετε καὶ ὑμεῖς, ὦ τῆς βουλῆς πατέρες, πολιὰ σεμνή, καὶ αἰδέσιμος στεφ ; καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, καὶ σεβαστῷ συνανακαινιζόμενοι Καίσαρι τοῦ περιωνύμου ναοῦ συνεορτάζοντα τὰ ἐγκαινίσματα. χαίρει δὲ καὶ συνευφραίνεται καὶ ὅσον ἱεροφαντικόν τε καὶ ἀρχιερέων πλήρωμα, οἰκεῖον κλέος καὶ καύχημα τὴν τοῦ ναοῦ ποιούμενοι καθιέρωσιν. χαίρετε δὲ καὶ συγχαίρεσθε καὶ ὑμεῖς ὦ ὑπόλοιπον καὶ φιλόθεον ἄθροισμα ; ἄλλον οὐρανὸν ὁρῶντες ἐπὶ γῆς τὸν τῆς παρθένου ναὸν ἐγκαινιζόμενον σήμερον. ἧς ταῖς πρεσβείαις τύχοιμεν ἅπαντες καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης, καὶ ἀτελευτήτου χάριτος, καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην) In Codice Regio subjungitur, καὶ τὸ Στεῖρον, hoc est, templum SS. Archangelorum cognominatum Στεῖρον. Vide num. 84. & 85. & meas ad hæc loca annotationes.

Εἰς δὲ μέρος τῶν πεσσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο) In uno Codice Vat. legitur, εἰς δὲ μέρος τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ πεσσὸν τῶν κατηχουμένων ἐπέθηκε, &c. In alio paulo diverse scriptum inveni: εἰς δὲ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας ὀρίσαντος τοῦ κτίσαι πεσσόν, ἔθετο χρυσίου κεντηνάρια τρία.

Εὔξασθαι εἰς τὸν ναόν, εἶδε, &c.) Cod. Vat. τοῦ προσκυνῆσαι εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεως, εἶδε Ῥωμαϊκὰ γράμματα λίθινα ἐπί τινος τῶν πεσσῶν τῆς τοῦ σφωρακίου ἐκκλησίας, &c.

Εγνώρισε τῷ βασιλεῖ τὴν δαπάνην αὐτῶν) Scilicet, tria centenaria auri ibi abscondita esse.

Καὶ ἐποίησεν αὐτὸ Ἰλλούστριον) In Cod. Regio subjungitur: ἀλλὰ καὶ χρυσίου νομίσματα πολλά.

Τὸ τετραδίσιον) Anonymus in Collectan. vocat, τὸν τετραδίσιον ἔμβολον. Notandum vero, quod Codinus ἐμβόλους hoc loco interpretatur στοάς, & καμαροειδεῖς τόπους, id est, porticus, sive concamerata.

Ἐν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς) In Codd. Regio & Vaticano legitur, καὶ διδασκαλεῖον ἐκεῖσε ἐτύγχανεν οἰκουμενικόν: ubi διδασκαλεῖον οἰκουμενικὸν significat *Academiam*, sive *Gymnasium publicum*. Vulgus Universitatem vocat. pag. 190.

Πλησίον τῆς χαλκῆς) Cod. Vat. πλησίον τῆς βασιλικῆς.

90. Τὰ καλούμενα Ἰλλοῦ) In Codice Regio additur, ὁ πρόδρομος, hoc est, templum S. Joannis Baptistæ cognominatum *Illi*. In Cod. Vat. pro Ἰλλοῦ, constanter scribitur Ἰλλου.

Πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος) Nempe Consul fuit sine Collega anno post Christum natum 478.

91. Καὶ φυγὼν ὁ Ἰλλοῦς εἴς τι φρούριον, παρεδόθη, &c.) Hæc illustrat & confirmat Marcellinus Comes his verbis: *Leontius interea rex, & Illus tyrannus, in Papyrio Isauriæ castello capti decollatique sunt. Capita eorum Constantinopolim allata præfixa hastilibus tabuere*. Hoc factum est, Dynamio & Sifidio Coss. anno Christi 488.

Ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος) Hujus ita meminit Georgius Syncellus: Πανόδωρος Αἰγύπτου μοναχὸς ἱστορικός, οὐκ ἄπειρος χρονικῆς ἀκριβείας, ἐν τοῖς χρόνοις ἀκμάσας Ἀρκαδίου βασιλέως, καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπισκόπου, id est, *Panodorus Ægypti Monachus historicus, non ignarus accuratioris Chronologiæ, qui floruit tempore Arcadii Imperatoris, & Theophili Archiepiscopi Alexandrini*. In uno Codice Vat. legitur, ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ πρεσβύτερος Αἰγύπτιος: In alio pro Πανόδωρος, perperam scriptum inveni Πάνδωρος.

Κτῆσαι τὴν πόλιν) Cod. Reg. κτίσαι.

Ἀνεσκολόπισεν αὐτοὺς ἐκεῖσε, ἤγουν ἐφούρκισεν, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουλκόλιστος) φουλκόλιστος antiquitus ille locus vocabatur ob latrones ibi suspensos, seu furcis affixos: postea vero a vulgo corrupte nominatus fuit φωκόλισθον, quasi ὁ τοῦ Φωκᾶ ὄλισθος. Similiter compluria alia loca Constantinopoli duplicia habebant nomina, ut supra notavi ad num. 53. Cæterum quod Codinus ait, Constantinum Magnum latrones in eo loco, ubi deliquerant, suspendisse, seu in furcas fixisse, jure factum fuit, secundum leg. Capitalium. §. Famosos. D. de pœnis. *Famosos latrones in his locis, ubi grassati sunt, furca figendos quampluribus placuit*; quæ verba ita transtulit Harmenopulus lib. 6. tit. 6. οἱ ἐπίσημοι λῃσταὶ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς ἐπλημμέλησαν, φουρκίζονται. Harmenopuli φουρκίζειν, & Codini φουλκίζειν idem significat, nempe *furcæ affigere*; quemadmodum etiam φοῦλκα, & φοῦρκα, hoc est, *furca pœnalis*. Sic propter confusionem litterarum λ & ρ, dicitur Βάλκα, pro βάρκα. πλάρα pro πραίρα. καρδελλάριος pro καρδινάλιος. Neque Græcobarbari tantum hasce litteras confundere consueverunt, sed ipsi etiam antiqui Græci, ut testatur Scholiastes Apollonii Rhodii: διόπερ, inquit, ὀνομάσθη Κλάρος, ἀπὸ τῶν δακρύων. συγγενὲς γὰρ τὸ λ τῷ ρ, ὡς ὑδρηλοὶ ἀντὶ τοῦ ὑδρηροί. Errat igitur Auctor Glossarii Græco-barbari, qui φοῦλκαν exponit *laqueum*, & φουλκίζειν diversæ ait esse significationis a φουρκίζειν. Utrumque enim idem significat, scilicet *suspendendo in furcam strangulare*: quod Ulpianus l. Sacrilegii §. 1. D. ad leg. Juliam pecul. vocat *in furcas suspendere*. & Anonymus Auctor apud Svidam κρεμᾷν εἰς φοῦρκαν, & Cyrillus in Lexico, διὰ χονίου

φαλκίζειν. Idem quoque revera significat φαλκίζειν in illis Cedreni & Balsam. verbis, quæ citantur a Glossographo. Quod porro attinet ad alterum Cyrilli locum ἀγχόνη, βρόχοι καὶ πνιγμονὴ ἡ διὰ χοινίου, ὡς φάλκα, nemo non videt, Cyrillum non dicere φάλκαν idem esse atque ἀγχόνην, sive *laqueum*, sed voluisse dicere, ἀγχόνην significare & laqueum, & ipsam suffocationem, quæ fit laqueo cujusmodi illa est, qua necantur in furcas fixi. Quare pro. ὡς φάλκα, scribendum illic est, vel εἰς φάλκαν, vel ὡς ἐν φάλκᾳ.

92. Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅπου ἐπιλέγεται τὰ κοντάρια, &c.) In Cod. Regio hæc paulo diverse concepta sunt; quasi præcedentibus annexa essent: λέγουσι καὶ περὶ τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅτι ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Θρᾳκῶν Αἷμος εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ ἐκεῖ ὄρους κοντάρια, καὶ οὕτως ἔλαβε ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν. Κοντάρια, Græcis recentioribus dicuntur *hastæ*.

Edit. Paris. pag. 191. Ο ἀρχιστρατηγὸς τοῦ Ἀδὰ.) Ἀρχιστρατηγὸν Græci Michaelem Archangelum vocant, quasi summum cælestis militiæ principem, ut testatur Luitprandus de reb. Imp. lib. 1. cap. 1. Cæterum Adæ magistri, qui tempore Constantini Magni vixit, meminit supra Codinus num. 19.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, &c.) In Cod. Vaticano hæc præcedentibus ita subjunguntur: ὁ αὐτὸς Ιουστῖνος ἔκτισε τὸν λιμένα εἰς πρόσωπον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα, τόπ, &c.

Οἱ φιλόσοφοι Θηβαῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ Ελλαδικοί) Cod. Vat. οἱ φιλόσοφοι δηϊκοί; Θηβαῖοί τε, καὶ Ἀθηναῖοι. Vox Ελλαδικοί omissa est.

Ἐν μιᾷ χειμῶνος) Non dubito, quin scribendum sit ἐν μιᾷ χειμῶνος, scilicet ἡμέρᾳ.

93. Καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς) Perperam in aliquot Codicibus legitur, τῇ κτίσει αὐτῆς.

Καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Quamvis ita in omnibus Codicibus scriptis legatur, attamen dubium non est, quin hoc loco scribendum sit, ut supra numer. 39. καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἑλένης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ. Arabia filia fuit Justini Junioris & Sophiæ: Helena autem Arabiæ filia fuit & Baduatii Curopalatæ.

Τὸ λεγόμενον βύκινον) βύκαον & βύκινον Græco-barbaris dicitur *buccina*. In uno Codice Vaticano legitur, τὸ βέγγιον. Credo autem ejusdem generis locum fuisse, qui in quarta regione antiquæ Romæ fuisse memoratur, & nomen habuit *Buccinum aureum*.

Ο δὲ πύργος ἦν κυφὸς καὶ συρραγγώδης) In aliquot Codicibus legitur, σηραγγώδης, quod idem est. In Codice Regio hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ τεῖχος ἦν ὑποκάτω κυφὸν συρραγγῶδες.

Διαρρηγνυμένων) Cod. Reg προσκρούντων.

Πρὸς τοὺς αὐλισκοὺς τῶν σαλπίγγων) Credo legendum esse τοὺς αὐλίσκους, id est, *fistulas*, sive *tubulos*.

Ολον ἀπλούστερον) Cod. Reg. καὶ εἶχε μελῳδίαν σιμπλοῦν. Cod Vat. δίκην σιμπλοῦν.

94. Αἱ τοῖς, καὶ ὀρχούμεναι) Cod. Reg. αἱ τοῖς μετακινούμεναι.

Τα δὲ καλούμενα Ορμίσδου) Vitiose in aliquot Codicibus legitur, ὁρμίσδια & ἁρμάσδου. Cæterum hæc Codini verba interpretanda sunt, quasi dixerit εἰς δὲ τὰ καλούμενα Ορμίσδου, id est, in loco, sive regione urbis nominata *Hormisdæ*. Quod vero postea subjungit, Justinianum ibi habitasse, antequam imperaret, testatur etiam Procopius *de ædificiis* lib. 1. his verbis: πρῶτα μὲν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ νεὼν ἐδείματο παρὰ τὴν βασίλειον αὐλήν, ἣ Ορμίσδου τὸ παλαιὸν ἐπώνυμος. ἔνθα τὴν οἰκίαν εἶχεν αὐτὸς (sc. ὁ Ιουστινιανός) πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι.

Ἀπὸ δὲ κτίσαντος αὐτὸν Ιουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ιουλιανοῦ λιμήν) Portus Juliani supra quoque meminit, num. 60. Perperam autem in aliquot Codicibus pro Ιουλιανοῦ legitur, Ιουστινιανοῦ Jampridem enim hic portus ante Justiniani tempora cognomentum *Juliani* habuit. In Cod. Regio a præcedentibus hæc sejuncta sunt, atque ita concepta: ὁ δὲ Ιουλιανοῦ λιμὴν παρὰ Ιουλιανοῦ ἐκτίσθη. ἐπεὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ᾤκει.

Ἐπερχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος.) Cod. Reg. εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ζ. αἰῶνος. Cod. Vat. εἰς μίμησιν τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. Vide sup. num. 62.

Εἰς τὴν χαλκῆν) Cod. Vat. εἰς τὸν χαλκόν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην δωγεντίαν ἁγίαν Ἄνναν, &c.) Cod. Reg. εἰς δὲ τὸ λεγόμενον, &c. Cod. Vat. δωγεντίαν. Paulo post in Codice Vaticano pro ἐκλογὴν, legitur σύλλογον.

Ολισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ) Supple ex Cod. Reg. ὀλισθήσαντος ἐν τῷ ἐμβόλῳ, δηλονότι τῷ πρὸ τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ. In Vaticano Codice legitur, ἐν τῷ ἐμβόλῳ τῷ ὄντι πρὸς τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ. Utraque lectio probabilis.

Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ, &c.) Si, ut ait Codinus, ille locus a Mauricio Imp. nomen accepit, videtur pro Μαυριανοῦ, scribendum esse vel Μαυρικίου, vel Μαυρικιανά, vel Μαυρικιανοῦ scilicet τόπου μέρη. Item paulo post ubi legitur, ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανός, scribendum videtur, Μαυρικιανός. Verumtamen non expresse dico, quicquam mutandum esse, quia omnes Codices scripti unanimiter reclamant. pag. 192. 95.

Κόμητος τῶν ἐξκουβιτόρων) Cod. Reg. κόμητος ἐξκουβίτων.

Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως) In Cod. Vat. legi Ἀναστασίας, quod idem est, uti enim ἀπόστασις & ἀποστασία, ἐπίστασις & ἐπιστασία, eamdem habent significationem, ita etiam hoc loco ἀνάστασις & ἀναστασία. Utrumque vero nomen hæc Ecclesia habuit, vel propterea quod collapsa fides Catholica S. Gregorii Nazianzeni concionibus ibi revixerit, vel quia mulier ex alto delapsa precibus præsentum Christianorum miraculose in vitam fuerit revocata. Sed prior denominationis ratio præferenda est, quoniam ab ipso S. Gregorio in oratione ad 150. Episcopos confirmatur, ubi templum illud hisce verbis alloquitur: χαίροις Ἀναστασία μοι τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμε, σὺ γὰρ τὸν λόγον ἡμῖν ἐξανέστησας, ἔτι καταφρονούμενον, τὸ τῆς κοινῆς νίκης χωρίον, ἡ Σηλώμ, ἐν ᾗ πρῶτον τὴν σκηνὴν ἐπήξαμεν, &c. Et in carmine, quo somnium suum enarrat, ad illud templum pertinens:

Εὗδον δὴ γλυκερὸν ὕπνον. Ἀναστασίαν δέ τ' ὄνειρος
Στῆσεν ἐμοῖσι φέρων ὄμμασιν οἷσι πόδας.
Ἣ πρῶτον λόγον αὖτις ἔτι προπόδεσσι μένοντα
Ἤγαγεν ἐς κορυφὴν εὖρεος ἀκροτάτην.
Τοὔνεκ' Ἀναστασίην μιν ἐπίκλησιν καλέουσι
Νηόν, ἐμῆς παλάμης ἔργον ἀεξοπόνου.

Plura de hoc templo vide apud Cedrenum, ubi agit de Valentiniani Junioris & Leonis Macelli imperio, & apud Sozomenum lib. 7. cap. 5. & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 22. & in Græcorum Menæis die 10. Januarii. Cæterum in alio Codice pro τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, legitur τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, quo probatur, quod Metaphrastes in vita S. Marciani, S. Anastasiæ martyri eam Ecclesiam dicatam fuisse tradit.

Εἰς τὰ Μαυριανοῦ.) In Cod. Regio legit εἰς τὸν Μαυριανόν; scilicet τόπον. Metaphrastes & Græci in Menæis ajunt hoc templum Anastasiæ fuisse ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. hoc est, *In porticibus Domnini*.

Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος) Hic non est Marcianus Imperator, sed Oeconomus S. Sophiæ, cujus memoria celebratur die 10. Januarii. Vitam ejus scripsit Metaphrastes.

Ἐκ τῆς περιουσίας καὶ πλούτου αὐτοῦ) hoc est, quod ait Nicephorus Callistus, ἰδίοις ἀνήγειρεν ἀναλώμασι. Rejicienda igitur est Codicis Regii lectio, quæ hæc est: ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου Ἄσπαρος τοῦ ἀναιρεθέντος παρὰ Λέοντος τοῦ Μακέλλη. Constat enim S. Marcianum pridem ante Asparis & Ardaburii necem templum S. Anastasiæ ædificasse.

Θέλων) Codd. Vat. & Reg. ὀφείλων.

Εἰς τὰ ψῆφα, &c.) Hæc & quæ postea sequuntur de prophetico oraculo sancti Gregorii Nazianzeni de ædificatione templi S. Anastasiæ, prolixe narrantur a Metaphraste in vita S. Marciani.

Ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος, &c.) Eodem sensu videntur intelligenda esse illa verba S. Gregorii in oratione ad 150. Episcopos: οὗ τε ὁ μέγας ναὸς οὗτος, καὶ περιβόητος, ἡ νέα κληρονομία, τὸ νῦν μέγας ὄντω

παρὰ τοῦ λόγου λαβεῖν, ὃν Ἰησοῦς ὄντα πρότερον, Ἱερουσαλὴμ πεποιήκαμεν. Tunc temporis enim quo S. Gregorius templum S. Anastasiæ ita alloquebatur, parvum adhuc erat Oratorium. Sed postea secundum propheticum illius præsagium a sancto Marciano in magnam Basilicam mutatum fuit, & a Basilio Macedone splendide exornatum.

Edit. Paris. pag. 193. Τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς ἔκτισε) Menologium Græcorum vocat τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν πρὸς θάλασσαν, quod idem est. Hæc enim proculdubio S. Irenæ martyris Ecclesia est, quam Procopius sitam fuisse ait ad ostium sinus nuncupati *Cornu*, & renovatam a Justiniano Imperatore: ἐπὶ κεῖνα δὲ, inquit, κατ' αὐτὸ μάλιστα τοῦ κόλπου τὸ στόμα Εἰρήνης μάρτυρος νεὼς ἵδρυται, ὃν δὴ, &c. Ad differentiam hujus templi S. Irenæ martyris cognominatum πρὸς τὸ πέραμα, sive πρὸς τὴν θάλασσαν, alterum templum a Constantino Magno prope Ecclesiam S. Sophiæ conditum, & Paci æternæ seu Christo dicatum, ἡ ἁγία Εἰρήνη ἡ παλαιά, id est, *Ecclesia vetus S. Pacis*, appellatum fuit.

96. Τὰ Καρβουνάρια) Cod. Vat. καρβωναρεῖα.

Ἀνακαθαρίσας ἐθεμελίωσε, &c.) Cod. Reg. ἀνακαθάρας, καὶ διαμετρήσας καὶ τὴν ὕλην ἀποθέμενος ἐθεμελίωσε, &c.

Ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἔχουσι) λωβοὶ, sive λελωβημένοι dicuntur *mutilati*. Itali vocant *li stroppiati*. Sic Procopius libro primo Περσικῶν *privationem oculi* vocat λώβην τοῦ ὀφθαλμοῦ. Errant enim qui λώβην tantum morbum aurium interpretantur, & λωβοὺς appellari ajunt, qui eo morbo laborant. Non mirum vero est, quod Codinus ait, Sophiam Justini uxorem domum extruxisse, mutilatis alendis destinatam, quippe quia ipsa qua nescio corporis parte fuit mutila, ut indicat cognomentum ἡ λωβὴ, seu ἡ λελωβημένη, quod passim ei a Codino tribuitur. In uno Codice Vaticano pro τοῖς λωβοῖς, legitur τοῖς ἀδελφοῖς.

Κέντροις πληττόμενος καὶ βιαζόμενος τρέχειν) Licet in Codicibus scriptis ita legatur, non tamen dubito, quin scribendum sit: πληττομένας καὶ βιαζομένας, nempe ut referatur ad verba præcedentia, ἡμιόνους ἀγρίας. Cæterum de Martyrio sancti Zotici vide Græcorum Menologium die trigesima prima Decembris.

Τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ, &c.) In Codice Regio & aliquot Vaticanis hic locus ita mutilatus est. τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, &c Errant igitur, qui sola istius lectionis auctoritate confisi, Carpianum patricium Justiniani temporibus vixisse, & a Theodora occisum fuisse affirmant. Porro Bassum Patricium, cujus hic Codinus meminit, eum esse puto, qui Præfectus prætorio fuit Justiniano Augusto quartum Consule.

Καὶ ἐπνίξεν αὐτόν) In Cod. Vat. & Reg. legitur καὶ ἐπήδησαν ἔξω οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Hoc vero crudelitatis genus, de quo in præsentia Codinus agit, etiam in alios, præterquam in Bassum, Theodora exercuit, describit his verbis Procopius in ἀνεκδότοις. νεῦρον, inquit, βόειον ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ ὦτα περιελίξαντες (lege τὰ ὦτα περιελίξαντας) τὴν κεφαλὴν στρέφειν τε, καὶ σφίγγειν ἐκέλευε, καὶ τοὺς μὲν οἱ ὀφθαλμοὶ Θεοδώρα ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκείαν λιπόντες χώραν ὑπωπτεύεν, id est, *Nervo bovino a fronte ad aures circumacto, illi caput adstringi jubet, haud forte dubitans, quin elisi oculi suis sedibus evibrarentur.*

Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος) In Codice Vaticano addi-

97. tur, ὁ ἀπὸ σελεντιαρίων Δυρραχίτης.

Ὠκοδόμησε καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ) Cod. Vat. ἐποίησε καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον τὸν ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανόν.

Κονδύλιον) Cod. Reg. κόνδυλον. Paulo post pro τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ, perperam ibi legitur τὸν παῖδα.

Κονδύλια) In Cod. Vat. legitur, σκανδάλια: κονδύλια autem sive σκανδάλια Codinus paulo post interpretatur, τὰ μικρὰ καῤῥία τὰ βρεταλαρικά. καῤῥία & κάῤῥια Græco-barbari vocant *clavos*. Sic in quadam Leonis Imperatoris constitutione equites secum circumferre jubentur πέδιλα σεληνάτα σιδηρᾶ μετὰ καῤῥίων αὐτῶν, id est, *soleas lunatas ferreas cum* pag. 194. *suis clavis*, scilicet, quibus equorum ungulis suffiguntur. An forte etiam hic pro τὰ μικρὰ καῤῥία τὰ βρεταλαρικὰ legendum est, τὰ μικρὰ καῤῥία καβαλλαρικά. Interpretor autem καῤῥία καβαλλαρικὰ, *clavos equis calceandis destinatos*.

Ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος ἀνήγειρε, &c.) Hæc in Codice Vaticano prolixius narrantur hoc modo: ὅτι τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῆς ἁγίας μ. Ἀναστάσιος καὶ Ἀριάδνη ἀνήγειραν. μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἀνήγειραν ἕτερον ναὸν μικρὸν καὶ ἐπωνόμασαν αὐτὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ πεπολιτευμένη) Cod. Vat. τὰ

98. πολιτευτὰ.

Τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου) Hic Areobindus Præfectus prætorio Orientis & Africæ fuit, & Projectam Justiniani neptem in uxorem habuit.

Πέτρος μάγιστρος καὶ καρτουλάριος ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου) In Codice Vaticano diverse legitur: Πέτρος μάγιστρος καὶ ὁ κουροπαλάτης ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου. Sed prior lectio præferenda est, ut ab omnibus fere Codicibus scriptis probata.

Μετὰ δὲ ἑξήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρακὸς ἔκτισεν καὶ τὸ λοῦμα) Melior est Codicis Vaticani lectio: ὁ δὲ Ἀρεόβινδος, δι' ὃν ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Κρατίστου καὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρακὸς. μετὰ δὲ ἑξήκοντα χρόνους ἔκτισεν καὶ τὸ λοῦμα. In Cod. Regio, omisso numero ita scriptum est: ἀφ' οὗ (sc. Ἀρεοβίνδου) καὶ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρακὸς, καὶ τὸ λοῦμα.

Τὰ δὲ Ἀρματίου) Tripliciter hoc nomen scriptum inveni, nempe ἀρματίου, ἁρμοτίου, & ἁρμάτου.

Ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου) Adeo vicinum erat palatium Imperatorium Hippodromo, ut ex Palatio in tribunal Hippodromi per scalam cochlidem ascenderetur, ut testatur Chronici Alexandrini Auctor: καὶ παλάτιον, inquit, μέγα ποιήσας πλησίον τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἄνοδον ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου. De hac scala cochlide loquitur in præsentia Codinus, & sup. n. 118. ubi eam vocat τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν. Ita enim undique tecta erat, ne transeuntes foris conspicerentur Ejusmodi transitus tectos & secretos Codinus in libro de structura S. Sophiæ appellat διαβατικὰ σκεπαστά. De tribunali Circensi Imperatoris, quod κάθισμα, & τὸ μέρος βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου Græci nuncupant, alias satis notavi.

Ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου βασιλέως, μετὰ, &c.) In Cod. Reg. legitur ἐπὶ Μαυρικίου: cætera omissa sunt. 99.

Τὸ δὲ καλούμενον ζεῦγμα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τοῦ λειψάνου, &c.) Quæ hic dicuntur de loco nuncupato *zeugmate*, & translatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris, confirmat Nicetas Rhetor in hactenus inedita oratione de passione S. Stephani, & corporis ejus inventione, his verbis: προλαβοῦσα ταῦτα, inquit, Ἰουλιανὴ, καὶ διαπεράσασα τοῦτον, εἰς τὸ ἐπιλεγόμενον σωρεῖον. ὅσον δὴ τὰς ἡμιόνους ὑποζεύξαντος τῷ ἅρματι, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῷ ἐπιθεμένη σορὸν, ἤλαυνον ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια. ταύτῃ τοι καὶ ζεῦγμα τὸν τόπον ἐκεῖνον ἔφασαν κατονομάσθαι. Et paulo post: ἤρχοντο δὲ τὰ ζῶα συντόνως, ἕως εἰς τόπον ἦλθον Κωνσταντιανὰς ὀνομαζόμενον. ἐκεῖ δὲ γενόμεναι, καὶ ὥσπερ τινὶ δεσμῷ βιαίῳ κρατούμεναι, μεταβαίνειν οὐκ ἔχουσι, &c. Per τὰς Κωνσταντιανὰς thermæ intelliguntur Constantianæ. Perperam igitur in uno Cod. Vat. pro μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν legitur μέχρι τοῦ Κωνσταντίνου. Vide Nicephorum Callistum lib. 14. cap. 9.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πετρίου) Cod. Reg. τὰ πετρίου, quod idem est. Vide num. 119.

Τὰ τάγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς) Cod. Vat. αἱ σχολαὶ καὶ τὰ τάγματα. Paulo post pro ὅτι ἐφανίσθη ἐν τῷ ταξειδίῳ, vitiose legitur ibidem, διότι ἐσφαίρωσαν αὐτὸν ἐν ταξειδίῳ. 100.

Τὰ δὲ χυρσίγαδος) Cod. Reg. χυρσιναίου.
Σὺ δὲ αὐτὴν) Cod. Reg. σὺ δὲ παῖζεν.
Τοὺς μέγας εἰκόνας.) In uno Cod. Vat. additur, εἰς ὀρθόδοξος.
Τὰ δὲ καλούμενα Αντιόχου) Cod. Reg. Αντιοχείας.
Edit. Parif. pag. 195. 101. Οἶκοι ἐπὶ Αντιόχου τοῦ πραιποσίτου, πατρικίου, καὶ βαΐουλου Αρκαδίου τοῦ βασιλέως) Quamvis hæc unanimis fit omnium Scriptorum Codd. lectio, attamen dubium non eſt, quin legendum ſit: καὶ βαΐουλου Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Αρκαδίου &c. Hic enim eſt Antiochus Perſa & Eunuchus, quem Iſdigerdes Perſarum Rex, poſt mortem Arcadii Theodoſio Juniori curatorem ſubmiſit, ut teſtantur uno ore Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, & cæteri Scriptores. Eoſdem vero, quos in præſentia Codinus, etiam Cedrenus Antiocho titulos tribuit: τῷ λε΄. ἔτει, inquit, Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Αντίοχον πραιπόσιτον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, Πατρίκιον ἐποίησεν. Utrobique βαΐουλος Græco-barbare dicitur monitor, vel pedagogus.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους) In Codd Vaticanis legitur, Δεξιοκράτην, quod idem eſt. In Cod. Regio ſcriptum inveni, Δεξιοκράτου.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν) Templum intelligitur B. Virginis, quod in ſuburbio Blachernis nominato a Pulcheria Marciani uxore conditum, & a Juſtino Seniore, & Juſtiniano ampliatum & renovatum fuit. Ejus templi præter Nicephorum Calliſtum lib. 15. cap. 24. paſſim fit mentio apud cæteros Scriptores Hiſtoriæ CP.

Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ἤ ὅτι, &c.) Blachernæ locus erat ſuburbanus ad oſtia Euxini maris: quamobrem etiam Procopius templum B. Virginis ibi extructum, ἐπιθαλάσσιον nuncupat. Triplicem vero rationem nominis affert Codinus. Primo βλαχέρναι quaſi βλαχηρναι dici, quod filicibus eſſet conſitus. βλῆχρον enim æque atque πτέρις filicem ſignificat, ut teſtatur Phanias apud Athenæum, & Scholiaſtes Nicandri. Secundo βλαχέρναι quaſi λακέρναι nominari, quoniam locus erat λακκώδης, ſive lacunoſus & paluſtris. Etſi quidem duæ etymologiæ veræ non ſint, veriſimiles tamen ſunt ob loci ſitum. Cæterum tertia paulo obſcurior eſt, nempe ὅτι βλάχου τινὸς κέρμα ἐπὶ ἐκεῖσε, hoc eſt, ut ego interpretor, ob cædem cujuſdam Vualachi. Quarta hujus loci etymologia, quod a quodam ibi regnante nomen adeptus ſit, futilis eſt & nullius momenti, licet eam velut ex Dionyſio Byzantio excerptam quidam oſtentent.

Τὴν ἁγίαν σορὸν τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου) Vide Nicephorum Calliſtum libri decimi quinti capite vigeſimo quarto, & Metaphraſtem de Inventione Veſtis B. Virginis. Erat autem hoc templum in ſuburbio Blachernis. Quare etiam per illa verba, quæ paulo poſt ſubjungit: οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα intelligendum eſſe puto, τὸ λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν, cujus meminit num. 59. & 132.

102. Οἶκοι ἐπὶ Νικολάου πατρικίου) In Codice Regio legitur Νικήτα, pro Νικολάου.

Χρυσοβάλαντον) Secundum Codini etymologiam, χρυσοβάλαντον a vulgo corrupte nominatum fuiſſe videtur hic locus, cum antiquitus appellaretur χρυσοβαλάντιον. In Codice Regio pro χρυσοβάλαντον legitur χρυσοβάλανον.

103. Τὰ Λιβαδίας) Cod. Vat. τὰ Λιβαδίου. Videtur hoc Monaſterium ita cognominatum fuiſſe, quod ſitum eſſet in loco ſuburbano Conſtantinopoleos, qui λιβάδιον, ſeu pratum appellabatur.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν Ανναν τὸ Δεύτερον τίκτει ἔκτισε, &c. Id eſt, Apud templum S. Annæ in loco nuncupato Deutero, ſive Secundo, &c. Hoc templum a Juſtiniano Magno extructum fuiſſe teſtatur Procopius de ædificiis lib. 1. ἐν χώρῳ δὲ, inquit, τῆς πόλεως ὃ Δεύτερον ἐπικαλεῖται, ἱεροπρεπές τι καὶ ἄγαλμα ὅλως ἀνέθηκεν ἤδη Αννῃ ἁγίᾳ, ἣν τινὲς μὲν γεγονέναι μητέρα τινὲς οἴονται, τὰ δὲ χριστοῦ τίτθην. Hinc igitur patet, locum urbis nuncupatum Δεύτερον ſive Secundum, non ob recuperatum Juſtiniani Rhinotmeti imperium ita nominatum fuiſſe tradit Codinus ſed pridem antea cognomentum illud habuiſſe.

Λεοντίου πατρικίου) Male in Cod. Reg. & aliquot Vaticanis legitur Λέοντος. Quæ poſtea Codinus memorat de Juſtiniani Rhinotmeti exilio & recuperato Imperio, vera ſunt & teſtimoniis cæterorum Scriptorum probata.

Πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν) De porta urbis nominata antiqua, pluribus infra num. 127. agitur In aliquot Codicibus pro πόρταν, vitioſe ſcriptum inveni πέτραν & πάτραν. pag. 196. 104.

Ανήγειρε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Αννης) Proculdubio intelligitur templum S. Annæ, quod Procopius ait a Juſtiniano in loco urbis nuncupato Δευτέρῳ ædificatum fuiſſe. Errat igitur hoc loco Codinus, & opus Juſtiniani magni falſo adſcribit Juſtiniano Rhinotmeto.

Τὸ δὲ ξηροκήπιον) ξηροκήπιον ſignificat hortulum aridum, ſive exſiccatum. In aliquot Codicibus legitur ξηρόκηπον, & ξηρόκηπιν.

Τὸ συργενῆς Λέοντος) Cod. Reg. Λέοντος τοῦ ἀρμενίου

Πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, &c.) Cod. Reg. μετὰ δὲ φ΄. ἔτη τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ, ἦλθον Ιωσὴφ καὶ Θεόδωρος οἱ ποιηταί. 105.

Οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ιωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ αδελφὸς αὐτοῦ) De S. Theodoro Abbate Monaſterii Studiani prolixe agitur in Græcorum Menæis die undecimo Novembris. Ejus vero frater S. Joſeph Theſſalonicæ Archiepiſcopus fuit, ut teſtatur Cedrenus: Θεόδωρος, inquit, ἡγούμενος τῶν Στουδίου καὶ Ιωσὴφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, &c. Uterque eorum κανόνας compoſuit, id eſt, hymnos, ſive cantica ſolemnia feſtorum. Sed notandum eſt S. Joſephum Theodori Studitæ fratrem diverſum eſſe a S. Joſepho Diacono Antiochiæ, qui itidem canonum compoſitione clarus eſt, & in Menæis Græcorum memoratur die 3 Aprilis.

Λεῖψιν ἐπὶ ἐν τῇ πόλει ὕδατος καὶ σίτου, ὡς &c.) Cod. Reg. λιμὸς ἐπὶ ἐν τῇ πόλει, ὡς, &c. Cod. Vat. λίμνη ἐπὶ ἐν τῇ πόλει: cætera omiſſa ſunt uſque ἔλαβε δὲ, &c.

Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψὼν, &c.) Quod Codinus hoc loco refert Juſtinianum Imp. a Sampſone miraculoſe ſanatum fuiſſe, ejuſque hortatu veluti pro gratiarum actione ampliſſimum ædificaſſe hoſpitale nuncupatum Samſonis, confirmant unanimiter Metaphraſtes in vita S. Samſonis, & Græcorum Menologia die vigeſimo ſeptimo Junii. Neque minus Procopius, libro primo de ædificiis Juſtiniani idem probat, ut contra aliorum opinionem doctiſſime declaravit Nicolaus Alemannus in Notis ad Procopii ἀνέκδοτα.

Τὰ δὲ Εὐβούλου) In Codice Regio legitur ὁ ξένων τοῦ Εὐβούλου, id eſt, Hoſpitale Eubuli. 106.

Εκτισεν) In Codice Regio additur, καὶ ἀνήγειρε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον.

Μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἔτη) Cod. Reg. μετὰ δὲ κβ΄. χρόνους.

Οτι μέλλει κρατῆσαι) In Codice Regio additur: μετὰ γοῦν τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν, ἐγράφη τὸ αὐτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ τείχη.

Ο μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος) Cod. Reg. παρεξέβαλε ὁ μικρὸς Θεοδόσιος.

Ο δὲ Ιουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον) Cod. Reg. ὁ Μαρκιανὸς ἐποίησε τρίκλινον.

Καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον) In Codice Vaticano additur, τοῦ μεγάλου παλατίου. 107.

Η δὲ Δάφνη ἐκλήθη) Videtur loqui de ſuburbio nominato Daphne, cujus meminerunt Evagrius, Agathias, & alii Scriptores. In Codice Regio hæc paulo diverſe leguntur, ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη διὰ τὸ ἵστασθαι ἐκεῖ στήλην ὄνομα φέρουσαν Δάφνης. ἀπὸ δὲ Ρώμης ἤνεγκεν αὐτὴν εἰς μαντεῖον γὰρ ἐπὶ ἐκεῖσε. ἀλλὰ καὶ στεφάνας ἀπὸ Δάφνης ἐλάμβανον οἱ ἄρχοντες κατὰ τὴν Ιαννουαρίου μῆνα. Cæterum quod ait Codinus moris fuiſſe, ut quotannis Calendis Januarii populus Principibus & Senatui lauras offerret, eam ob cauſam fiebat, quoniam laurus prodeſt ad ſanitatem, ejuſque ſymbolum eſt: ut teſtatur Geoponicorum Author lib. 11. cap. 2. λέγουσι δὲ,

inquit, καὶ τοῦτο περὶ τῆς Δάφνης, ὅτι ὑγιείας ἐργαστήριον ἐστιν ὅθεν καὶ φύλαξ αὐτοῖς ἐπεδίδοντο τοῖς ἄρχουσι παρὰ τοῦ δήμου τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός.

Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα) Quam in præsentia *portam ferream* vocat, paulo post appellat τὴν πόρταν τοῦ Σοφιανοῦ. id est, *Portam portus Sophiani*, sive *portam Sophianam*.

Edit. Paris. pag. 197.

Μέλλοντες ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τοῦ χεδίου, &c.) in Codice Regio legitur: μελλόντων τῶν τεχνιτῶν ἐκβαλεῖν αὐτὸν (sc. τὸν κίονα) ἀπὸ τοῦ χεδίου, ἐχώθη εἰς τὸν αἰγιαλὸν τεῖχος δ'. διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματῶδη τὸν τόπον.

Τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος.) Pro ἀλσώδους necessario legendum esse videtur, ἰλυώδους, id est *palustris*. Hoc sensu in Codice Regio legitur, διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματώδη τὸν τόπον.

108. Ζωὰς δὲ τὸ τετραπύλιον) in uno Codice Vaticano legitur: ζωὰς δὲ τὰς λαμίας καὶ τὰ τετράζωα: in alio, ζωὰς δὲ τὰς τρικλίνους τοῦ τετραπυλίου.

Ἀπέλαμψε) Cod. Reg. ἐστήσατο.

109. Μετὰ ῥάβδου) Cod. Reg. μετὰ συζύγων. Cod. Vat. μετερχόμενον μετὰ τοῦ συμμαχίου.

Βασιλίσκου τοῦ βασιλέως) In Codd. Regio & Vaticano additur: ὃς καὶ παλάτιον ἀνήγειρε ἐκεῖσε.

Οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ &c.) De Theoctisto magistro, & Caniclei Præfecto, ejusque cæde, vide Zonaram in Teophilo.

110. Στήλη μαρμαρίνη Ἐλευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον) De hac statua Eleutherii satis notavi ad num. 56. Pro κόφινον in tribus Codicibus Vaticanis diverse legitur, ἐξακάνθινον, ἐξακάνθινον, & ἐξακανθίλινον. Sed quid ista sibi velint, non satis mihi constat. κόφινον vero dicitur vas ex virgultis, terræ portandæ proprium.

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα) In Codice Regio additur, τοῦ Ναρσοῦ, ἔκτισε Θεοδώρα, &c.

Καὶ ἱερὰ ἱδρῦσα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ ἀνετρόφη) Cod. Reg. καὶ ἱδρῦσα ἱερὰ, ἐστόλισεν αὐτὰ, καὶ ἐκ τοῦ τιμήματος αὐτῶν διῳκεῖτο.

Οἰκίαν εἰς ναὸν) Quæ sequuntur in Codice Regio ita concepta sunt: ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος Ναρσοῦ πατρικίου, εὐνούχου καὶ πραιποσίτου. τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ γηροκομεῖον ἐκεῖνος ἀνήγειρε, καὶ μέχρι τοῦ ὀξυβάφου τὸν ἅγιον Πρόβον, Τάραχον, καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

Τὴν μονὴν τοῦ Μαρτινάκου ἀνήγειρε Μαρτινάκης πατρίκιος, &c.) Perperam pro Μαρτινάκου & Μαρτινάκης, in Codice Regio legitur, Μαρτίνου & Μαρτῖνος.

Μαρτινάκης πατρίκιος ὁ θεῖος τῆς δεσποίνης Θεοφανοῦς) In Codice Regio legitur, τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς. Hæc est Theophano seu Theophania, prima Leonis Sapientis conjux, cujus anniversaria memoria a Græcis colitur decimo sexto die Decembris. De ejus origine hæc verba habentur in Menologio: ὑπῆρχε ἐξ αἵματος βασιλικοῦ τὴν γέννησιν ἔχουσα ἐκ τῶν περιβλέπτων Μαρτινακίων θυγάτηρ Κωνσταντίνου τὴν ἀξίαν Ἰλλουστρίου καὶ μητρὸς Ἄννης ἐκ τῶν ἀφ' Ἡλίου ἀνατολῶν ὁρμωμένων. Hinc patet, Μαρτινάκην & Μαρτινάκιον non esse nomen proprium, sed commune cognomen familiæ. Sic Constantinus pater Theophanonis a Zonara simpliciter vocatus ὁ Μαρτινάκιος.

111. Εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα) Vide num. 120. & 121. ubi agitur de Hippodromo ad sanctum Mamantem.

Οἶκος ἦν τοῦ ξηροῦ Μαγκλαβίτου) Μαγκλαβῖται Græco-barbaris vocantur *janitores aulæ Imperatoriæ*, quod μαγκλάβια seu claves manuales gestare solerent. His cum nomine tum re ipsa æquivalent, qui hodieque in Italicorum principum aulis vocantur *li Mazzieri*.

Τὰ Διακονίσσης) Templum fuit B. Virginis: ut testatur Zonaras in Manutio. In Codice Regio post illa verba, ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, additur, τοῦ συντέκνου αὐτοῦ.

Τὸ λεγόμενον Λωμάκελλον) Codini opinio de ratione nominis hujus loci falsa est. Nam Λωμάκελλος, & Λωμακέλλιον, & Λωμακελλεῖον dicitur *Macellum publicum*, quemadmodum λεωφόρος, & λεωφόρος ὁδὸς, *via publica*.

Τὰ Ἀνθεμίου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur, τὰ Ἀνθίμου. 112.

Ὃς καὶ ἔστειλε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, &c.) In Codice Regio legitur, ὃν (sc. Ἀνθέμιον) καὶ ἔστειλεν εἰς πόλιν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς, &c. Verum quidem est quod hoc loco Codinus ait, Marcianum Imperatorem Anthemio filiam suam despondisse, sed falsum est, quod addit, Anthemium ab eodem Marciano Romam missum, atque Imperatorem Occidentis constitutum fuisse. Constat enim, Anthemium Romam pro Imperatore ablegatum fuisse, Pusæo & Joanne Coss. anno decimo Imperii Leonis, qui post Christum natum est quadringentesimus sexagesimus septimus.

pag. 198.

Τὰ σπουδῆς) Cod. Reg. τὴν μονὴν τὰ σπουδῆς.

Ἕως τοῦ καλουμένου φοίνικος) Credo intelligendum esse τὸ τῆς Λυκίας παράμονον ὀνομαζόμενον φοίνικα, cujus meminit Zonaras in Constante nepote Heraclii.

Οἶκος ἦν Γαΐνα πατρικίου τυραννήσαντος, &c.) De Gaina Patricio & interitu ejus ob affectatum Imperium, Marcellinus Comes ad ann. 395.

Πατρίκιοι καὶ ἔπαρχοι) In uno Codice Vaticano legitur καὶ ἔξαρχοι. 113.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν) *Anemodulium* pyramis erat quadrilateræ insistens basi, in cujus apice simulachrum positum erat, motu suo ventos indicans. Hujus ita meminit Nicetas Choniates. τῇ δὲ τοιούτῳ τετραπλεύρῳ εἰς ὀξὺ χῶμα κατὰ πυραμίδα τελευτῶντι ἀπῃώρητο ἄνωθεν γυναικόμορφον εἴκασμα, καὶ ταῖς πρώταις τῶν ἀνέμων κινήσεσι περιστρεφόμενον. Cedrenus ait nominatum fuisse ἀνεμοδούριον, quasi ἀνέμων δῆριν, sive *certamen ventorum*. Anonymus in Collect. num. 183. ἀνεμοδούριον vocat, posito ρ pro λ. Similiter μαγναύρα dicitur pro μαγναύλα, quasi *magna aula*; ut notat Luitprandus *de rebus Imp.* lib. 6. cap. 3.

Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει καὶ προκόψει) Similis huic est illa acclamatio num. 46. Καλλίστρατος ἀτυχεῖς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. Cæterum in Chronico Alexandrino, ubi eadem de Cyro Præfecto, & Theodosio Juniore narrantur, diversa habetur acclamatio: Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσεν,

Ὅτι ἐστὶ τὸ μουσηλέου οἶκοι) In codice Regio legitur τοῦ Μουσηλέ.

Ἐσυλήθη) Cod. Reg. ἐσφυλίσθη. Paulo post pro τοῦ ἀστρονόμου ibidem legitur, τοῦ δυσσεβοῦς.

Οἱ δέκα ἄνεμοι) In Codice Regio additur: μετὰ πολλῆς δὲ ἐπιστήμης καὶ ἀστρονομίας τοῦτο ἐποίησεν: 114.

Τὸ χαρίεν) Cod. Vat. τὴν χαρίαν.

Λόγῳ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ Βιγλεντίας) In codice Regio subjungitur: καὶ ναὸς ὑπῆρχε τοῦ παλατίου.

Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου) Perperam in Codice Regio legitur, Ἀντωνία; quemadmodum etiam in aliis Scriptoribus passim erratum est.

Ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας, &c) Hujus dignitatis alias meminit Codinus num. 130. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε εἴλασαν, καὶ ἐζώννυον τὸν βασιλέα: ὁμοίως, καὶ αἱ ζωσταὶ ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον) Secundum Codini etymologiam pro Κοντοσκάλιον legendum esset κοντόσκελον. Sed cum constet portam hanc maritimam fuisse, verisimilius est, eam κοντοσκάλιον, sive κοντόσκαλον appellatam fuisse, id est, *Scalam parvam*. σκάλαν enim & σκάλιον Græco-barbari vocant *Scalam*, per quam ad mare descenditur. Ejusmodi vero scalæ maritimæ complures Constantinopoli fuerunt, ut *Scala Sycæna*, *Scala Chalcedonensis*, *Scala arcis*, *Scala Timasii*, &c. Cæterum κόντος Græco-barbare dicitur *parvus*: sic hoc loco Codinus ait, Galinum sive Agallianum a brevibus tibiis κοντόσκελον cognominatum fuisse. Eodemque modo apud Cedrenum Stephanus Scholarum occidentalium Domesticus, & Leo Cephaleniæ Præfectus ob humilitatem staturæ κοντοστέφανος, & κοντολέων nuncupantur. Item Theodorus Petri Magistri, qui sub Justiniano vixit, filius,

κοντοχεῖρος appellatus fuit, quod illi manus altera esset brevior.

Τὸ Γαλλῶ) Cod. Reg. τὸ Αγαμιανὶ.

Edit. Paris. pag. 199. Εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος) Loquitur de portu manufacto, qui proximus fuit portæ Contoscalii, ut testatur eruditissimus Scriptor Joannes Leunclavius in Pand. Hist. Turc.

Η λεγομένη τῆ ψαρελαίου μονὴ) in Codice Vaticano legitur ψαρελαίου.

Μυρόδοτος ἐκαλεῖτο) In uno Codice Vaticano legitur μυρίδοτα.

Καμηλιανὸν) Cod. Reg. χαμηλιανὸν.

115. Ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε) Cod. Reg. ἐκέλευσεν ὁ χεῖρος καλεῖσθαι μονὴν ψαρελαίου, ἐνυβρίζων δῆθεν τὸ τῶν μοναχῶν βρῶσιν. Sensus est, Constantinum Copronymum propterea Monasterium mutato pristino nomine, ψαρελαίου appellari jussisse, ut illuderet monachis, quod continue comederent pisces. ψάρια enim Græco-barbari *pisces* vocant, & ψαρεύειν, *piscari*, & ψαροπωλεῖον *forum piscarium*. Simili fere cavillatione Cicero ad Atticum epist. 14. lib. 1. Lucullum & Hortensium piscinarios appellat.

Ο δὲ χορτοβολεὺς) Cod. Vat. χορτοβολὶς.

Εἰς τὴν καλουμένην ψαμαθίαν) Portam, quam hoc loco Codinus vocat ψαμαθίαν, vel, ut scriptum est in Cod. Reg. ψαμαθίαν, eam appellavit n. 80. τὴν πόρταν τοῦ ψαμάθου, id est *portam arenæ* sive *litoris*. Quemadmodum enim apud Latinos *arena*, ita etiam apud Græcos ψάμαθος tam ipsum *litus*, quam *arenam litoream* significat. Cæterum progressu temporis huic quoque portæ evenit, quod compluribus aliis locis, ut per ignorantiam vulgi antiquum & genuinum nomen perderet, & pro, ψαμαθία, appellaretur ψαμαθία & ψαμαθεία. Hinc patet rationes nominum illius portæ, quas in præsentia Codinus memorat, fictitias esse & nullius momenti. Prætera notandum est, non tantum illam portam cognominatam fuisse, τοῦ ψαμάθου, sed etiam Monasteria, Gerocomia & Palatia prope eam sita idem habuisse cognomen, ut supra testatur Codinus num. 80. Corrigendus igitur est Constantinus Porphyrogenitus, apud quem cap. 43. de administ. Imp. pro τοῦ ψαμαθίου τὴν μονὴν, scribendum est, τὴν μονὴν τοῦ ψαμάθου, id est, *Monasterium littorale*.

Ελεγον δὲ οἱ Χριστιανοὶ, &c.) Cod. Reg. ἔλεγον δὲ οἱ φιλόχριστοι, ὅτι τὸ εἴδωλον, ὃ σέβει, ψευδώνυμός ἐστι Θεὸς ἐστι.

Ἀπὸ χαρᾶς τοῦ δευτερεύοντος τοῦ μέρους τῶν Βενέτων) Hæc supra num. 54. ipsemet prolixius enarrat.

Η ξυλόκερκος πόρτα) Hujus portæ meminit Zonaras in Anastasio Dicoro: ἐγγὺς, inquit, τῆς πόρτης τῆς ξυλοκέρκου. Neque vero hæc porta tantum ξυλοκέρκου cognomen habuit, sed aliqua etiam muri terrestris pars ei adhærens, & cætera vicina loca, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41. τῷ νεῷ, ait, τοῦ μάρτυρος Μάμαντος, ἀγχοῦ τοῦ τείχους, ᾧ ξυλόκερκος ὄνομα, κατατίθεσαν. in aliquot Codicibus hoc loco pro ξυλόκερκος, scriptum inveni ξυλοκίρκος, & ξυλόκερκος. In Codice Regio legitur ξυλόκυρκος.

Παντεπόπτα μετὰ ξύλων) Rectius mihi videtur scriptum esse in Codice Regio ἐκ ξύλων. παντεπόπτα alibi παντεπόπτου vocat.

116. Τὴν Θεοτόκον τὴν καλουμένην πηγὴν) De hujus templi structura & miraculoso fonte agit prolixe Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 25. & 26. Syntagma vero quod ibidem testatur se scripsisse de miraculis ad fontem ejus templi editis, hodieque manuscriptum extat in Bibliotheca Vaticana. Principium illius hoc est: εἶτα πηγὴ μὲν ὕδωρ καὶ ψυχρὸν, &c. Cæterum in imaginem B. Virginis, quæ in celeberrimo hoc templo colebatur, extat Manuelis Philæ epigramma, cujus exemplar apposui, quia alias nondum editum est:

Εἰς εἰκόνα τῆς πηγῆς.

Ζωῆς ἐγὼ βλέπων σε πηγὴν παρθένε
Πᾶσαν φλόγα σβεννύειν παντὸς κινδύνου,
Σὺ γὰρ ἀναψύχεις με τοῖς τιμίοις
Αρδευτικὰς φέρουσα τοῖς κόλποις φλέβας. pag. 200.

Μικρὸν ἔτι ὄντος ἐκτισμένου) In Codice Regio additur: καὶ μοναχοῦ τινὸς ἐκεῖσε καθεζομένου.

Ετη ἑξακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτὰ) Cod. Reg. ὀζ´. χρόνοι.

Η δὲ ἀρχιεροποίητος) hoc est, ut ego interpretor, ὁ ναὸς τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, sive *templum non manufactæ imaginis Christi*: Videtur autem hoc templum a Constantino Porphyrogenito extractum fuisse, quo imperante cum Romano seniore anno post Christum 944. imago Christi non manufacta ex Edessa urbe Mesopotamiæ Constantinopolim translata est. Similiter fuit etiam prope Cabalam Thraciæ civitatem Monasterium cognominatum τῆς ἀχειροποιήτου Θεοτόκου, quod imago B. Virginis ἀχειροποίητος ibi asservaretur. Sed notandum est, quod pro παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου in Codice Regio legitur, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Quare si verum est, Codinum hic de Constantino Magno loqui, alia quærenda erit interpretatio verborum, ἡ δὲ ἀχειροποίητος.

Ο δὲ προδρομος ὁ στρογγυλώσεως) In Codice Reg. additur insuper εἶχον τὰς κόγχας.

Η ἀτιμία χώρα) Cod. Reg. ἡ ἁγία κεφαλὴ. Paulo post pro ἀπὸ τῆς ἑβδόμης, ibidem legitur εἰς τὸ ἑβδομον.

Η μονὴ τοῦ Παυλίνου) Cod. Reg. τὰ Παυλίνου.

Τῷ οἰκειοτάτῳ ἀνδρὶ) Cod. Reg. τῷ φίλῳ.

Μῆλον παμμεγέθεστατον) Cod. Reg. μῆλον μεγίστου μέγεθος ἔχον. 117.

Δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατὸν) In Codice Regio post κομίσαντι additur τινὶ, & pro ὑπέρπυρα legitur νομίσματα, quod idem est. ὑπέρπυρον enim genus nummi fuit, cujus mentio fit apud Harmenopulum, & in Exceptis Legationum.

Εδόθη τῇ δεσποίνῃ) Cod. τῇ αὐγούστῃ.

Οἱ ἀπήγαγε καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων) In Cod. Vat. additur τὰ βραχίον. Nempe ut templum SS. Cosmæ & Damiani a Paulino ædificatum diversum esse appareat ab altero quod iisdem sanctis eodem tempore a Proclo Patriarcha in loco nuncupato *zeugmate* extructum fuit.

Η δὲ εἶπεν Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα. ὁ δὲ αὐτὴν μὲν ἠπίλησε, &c.) In Codice Regio hæc diverse narrantur, ἡ δὲ εἶπε φαγεῖν αὐτὸ, καὶ πάλιν ὀμώνυσεν αὐτὴν εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. ὁ δὲ καὶ πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτὸ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξήνεγκεν τὸ μῆλον ἔφη· καὶ τί τοῦτό ἐστι; καὶ ταύτην μὲν ἡμῶν τὸ ῥήμασι ἀνεπροεῖ. τὸ δὲ Παυλίνον τὸ πιστότατον αὐτῷ φίλον προσέταξε ὑπερχόμενος εἰς τὸ παλάτιον κατακοπῆναι. & δῆτα, &c. Vide Chronicon Alexandrinum, ubi hæc eodem modo referuntur.

Ανερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν) Puto hic significari scalam cochlidem, per quam transibatur secreto ex Hippodromo in Palatium. Vide quæ supra notavi ad num. 98. 118.

Απεκεφάλισεν αὐτὸν) In Codice Regio additur φανερῶς. Marcellinus Comes Paulinum Magistrum Officiorum jubente Theodosio interemtum fuisse ait in Cæsarea Cappadociæ, Valentiniano V. & Anatolio Coss. Deinde subjungitur in eodem Codice: ἡ δὲ δέσποινα ὡς δῆθεν ἀτιμωθεῖσα ἠτήσατο τὸν βασιλέα ἀπελθεῖν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ συγχωρηθεῖσα ἐξῆλθεν εἰπῶσα ὡς γενομένη μοι ἐμπαρήσασα τῷ Θεῷ. ὡς δὲ τῷ μῆλον τῷ ... ταῖς ἐξωμόσατο μὴ συμμιγῆναί τι μετὰ Παυλίνου.

Τὴν ἁγίαν σορὸν, τὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις ἔκτισε καὶ Σοφία ἔκτισαν) Duo Constantinopoli templa fuerunt B. Virginis, quæ cognomen habuere τῆς ἁγίας σοροῦ, sive *sacri loculi*. Horum unum in Chalcopratiis a Pulcheria Theodosii Junioris sorore extructum fuit, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 14. cap. 2. & 49. & lib. 15. cap. 14. & terræ motu collapsum, a Justino Curopalate & uxore ejus Sophia fuit reædificatum, ut refert hoc loco Codinus, & supra n. 90. Alterum vero Leo Macellus in suburbio nuncupato *Blachernis* extruxit, cujus sup. Codinus meminit n. 101. & 102. paulo post hisce verbis, τὸ δὲ ἁγιοσόριον ἐναπόκειται ἐν Βλαχέρναις, hoc est, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας σοροῦ ἐν Βλαχέρναις. De hujus templi situ & structura apposui verba Metaphrastæ, quæ ex antiquissimo pag. 201.

Cod. manuscripto Bibliothecæ Vallicellanæ excerpsi: χώρον ἦν, inquit. φησὶ τῦ τείχυς τῦ ἁγίου ἐγγίζων τῷ θαλαττίῳ κόλπῳ τῦ κέρατος ὄνομα βλαχέρναι τῷ τόπῳ. θεῖος δέ οἶκος ἀνὰ τὸν τόπον βασιλικαῖς δαπάναις τῇ Θεοτόκῳ οἰκοδομεῖται καὶ σορὸς ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσίου κατασκευασθεῖσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν ὑποδέχεται· πλείοσι τε καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι ὁ θεῖος ὁ οἶκος τιμᾶται. Vide præterea Græcorum Menologium die 2. Julii, & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 24.

119. Εἰς τὸ σιγματοειδὲς τῦ τείχυς) Cod. Reg. εἰς τὸ σιγματοειδὲς τεῖχος. Loquitur de muro maritimo.

Καὶ ἐπέρασε εἰς χρυσόπολιν) Cod. Regius, καὶ ἐπέρασεν ἐκ τῆς ἐκεῖσε εἰς χρυσόπολιν.

Περὶ δὲ τῦ τῦ Βοσπορίυ λιμένος) In Codicibus Vaticanis legitur, τῦ Προσφορίυ, quod idem est. Portus Constantinopoli fuit in regione quinta e regione Chalcedonis, qui antiquitus vocabatur τὸ βοσπόριον, scilicet νεώριον, seu ὁ βοσπόριος λιμὴν, id est, *portus Bosphorius*, propterea quod situs esset ad Bosporum Thracium: ita enim, ut tradit Eustathius Dionysii Scholiastes, proprie appellabatur. τὸ κατὰ Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον στενὸν, id est, *Mare angustum inter Chalcedonem & Byzantium*. Cæterum progressu temporis & vulgi ignorantia genuinum illius portus nomen βοσπόριον mutatum fuit in φωσφόριον & προσφόριον, ut testatur Stephanus v. βόσπορος, & Joannes Tzetzes Chil. 1. v. 836. Ne autem primo intuitu pateret, corrupta esse hæc nomina & subreptitia, utrique suam affinxere originem. Nam Phosphorium portum dictum fuisse ajunt, quod cum Philippus Macedo nocte illuni & pluvia urbem prope hunc portum per insidias expugnare tentasset, fortuito lunæ exortu, quam Græci ἑκάτην φωσφόρον nuncupant, periculum urbis civibus detectum fuerit. Prosphorium vero & Prosphorianum portum vocari tradunt, ἀπὸ τῆς προσφορᾶς, quod nimirum eo magna importaretur eduliorum copia.

Εὐσταθίυ) Cod. Reg. ἐξουσίας.

Καθὰ νῦν ὁρᾶται) In Codice Regio additur: ἐπίγραψε γὰρ ἐν τὸ ὄνομα αὐτῦ.

Τὰ παλάτια Πέτρυ) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur τὸ παλαιὸν Πέτρον.

Πέτρος τις πατρίκιος) Ad hunc plurima extant rescripta Justiniano Imperatore, sub quo bis præfectus Prætorio fuit.

Ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμιανὸν τὸν Σύρον) Procopius in Anecdotis Βαρσύμην eum appellat. ἦν δὲ, inquit, παρὰ δόξαν ἀργυραμοιβόν τι Πέτρον ὀνόματι, Σύρον γένος, ὅνπερ ἐπίκλησιν Βαρσύμην ἐκάλουν. Pro Βαρσυμιανὸν in Codice Regio legitur βασιλιτὸν, & in Vaticano βασσιανιανόν.

120. Ὁ χοιτωνάριος) Cod. Vat. ὁ κοιτωνίτης.

Καστελλῶσαι) καστελλῶ Græco-barbaris dicitur castellis & propugnaculis aliquem locum munire.

Τὸν ἀρχιστρατηγὸν τὸν εἰς τὸν ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον) De his duobus templis S. Michaelis Archangeli, eorumque situ prolixe agit Procopius lib. 1. ædific. ubi utrumque a Justiniano instauratum fuisse memorat. Vide Nicephorum Callistum lib. 7. cap. 50.

Διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ) In codice Regio subjungitur, καὶ ἔκτισεν ὁ Λέων Μακέλλης ἔκτισε καὶ ἐμβόλους καὶ τὸν ναόν. Incendium autem, de quo in præsentia Codinus loquitur, incidit secundum Marcellinum Comitem in annum unum Imperii Leonis, qui post Christum est 465. Basilisco & Herminerico Coss.

Edit. Paris. pag. 202. Ἀλλὰ καὶ τεχνῶν) Cod. Reg. μετὰ γῦν τὸ διαλυθῆν τὸν ἐμπρησμὸν ἔβρεξε τεχνῶν, &c. Paulo post

121. pro ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεραμίοις, perperam in Codd. Vat. legitur, ἐκεῖσε μὲν τοῖς κεραμίοις.

Τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ ἀνάπλῳ ἦν) De hoc Daniele S. Symeonis Stylitæ discipulo & imitatore vide Græc. Menologium die 11. Decembris.

Τὴν μονὴν τῦ Δαμιανῦ) Cod. Reg. τὴν Δαμιανῦ χαλκυρίου.

Ὁ θλάβος) Cod. Vat. ὁ σκλάβος, quod idem est. Utroque enim modo Græcobarbare dicitur, ὁ θλάβος & ὁ σκλάβος, id est, *servus*: & ἡ θλαβία & ἡ σκλαβία, id est, *servitus*: & θλαβόω, & σκλαβόω, id est, *in servitutem redigere*. Frustra igitur Glossarii Græco-barbari Auctor voces ἐθλαβώθη, & θλαβωσύνη, ut mendosas rejicit. In præsentia vero Codinus Damianum Patricium & Cubicularium Imperatoris Michaelis Methystæ θλαβὸν, sive σκλαβὸν appellat, propterea quod oriundus esset ex Schlavonia sive Dalmatia. θλαβὸς ergo idem hic valet quod Σκλαβῖνος, vel θλαβινός.

Καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς εἰς τὰς λωβὰς) Erat Hospitale mutilatis recipiendis destinatum, & dicatum memoriæ S. Zotici. Vide num. 96. Italis diceretur, *lo spedale de' stroppiati*.

122. Τὰ δὲ ζέλκτα χώνια) Cod. Reg. ζεικτά. Cod. Vat. ζέλκτικά.

Τὰς τιμίας σαῦρας) In Codice Regio subjungitur: τὰς ὄντας νῦν εἰς τὰ μαγγα.

Τὰ μαγκλαίας) Cod. Vat. τὰ λυκλαίας.

Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ μονῇ τῦ Πελαμίδυ) Rectius in Cod. Vat. legitur, τῷ Πελαμιδίῳ. Πελαμιδίον enim vel πελαμύδιον suburbium erat maritimum propterea ita nominatum, quod pelamides pisces numerose ibi caperentur. In Cod. Reg. simpliciter legitur, ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πελαμιδίῳ. Hujus suburbii meminit Cedrenus, ubi agit de Imperio Joannis Tzimiscæ.

Κωνσταντίνε τῦ πορφυρογεννήτυ) In uno Cod. Vat. legitur, Κωνσταντίνυ τῦ μεγάλυ.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια) ἡραῖον promontorium est Chalcedonis, quod Stephanus vocat τὸ ἡραῖον ἄκρον. Antiquitus vero ita nominatum fuit, a fano Junonis, quod in eo situm erat. Postea vero, prisco & genuino nomine abolito, corrupte appellari cœpit, ἱερεῖον, ἱερία & ἵεριον sive αἵριον. etymologiæ enim, quas Græci recentiores corruptis hisce nominibus attribuunt, non originales sunt, sed tantum fictitiæ.

Ἡ ἱερία, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται) Quod hoc loco Codinus ait, ἱερίον appellatum fuisse illud promontorium, propterea quod cives Chalcedonenses ibi sepeliuntur, infra etiam n. 124. repetit. Eamdemque nominis rationem confirmat Fragmentum ex MSS. quibusdam Bibilioth. Reg. Collect. excerptum, cujus exemplar apposui: ὅτι τὸ τῆς Χαλκηδόνος ἀκρωτήριον τὸ παλαιὸν Ἡρίον ἐν ὃν καὶ λεγόμενον. ταφεῖον γὰρ ἦν τῆς πόλεως Χαλκηδόνος. ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς ἀνασκάψας τὸ ὅλον ἀκρωτήριον, ἐν ἀνακαθάρας τὸν τόπον βασιλεία ἔκτισε περιφανέστατα καὶ Ἡρεία ὁ τόπος μετωνομάσθη ἡ Ἀερία. Sed quicquid illi dicant, neque ἱερίον, neque ἱερίον genuinum & proprium hujus promontorii nomen fuit, sed ἡραῖον, ut paulo ante notavi, & Stephanus testatur his verbis: ἡραῖα, ἄκρα ἔσω λεγομένη, κατὰ τὴν Χαλκηδόνος. ταύτην δ' ἐν τῇ συνηθείᾳ ἱερίαν φασί τινες, κακῶς. ἄλλοι δὲ Ἡρίον μυθοποιοῦντες, ὡς ἐκεῖσε ὀρύξαντες τάφους χύτρας ἔθεντο καὶ ὀστᾶ, &c.

Τὰ εἰς τὸν βρύαντα παλάτια) Locus nuncupatus βρύας, memoratur a Zonara in Theophilo, ἐπεστάξεν, inquit, ἐν τῷ βρύαντι δώμασιν ἀνάκτορα, &c. Fuit autem, ut opinor, ita nominatus unus ex septem collibus Constantinopolitanis. Nam paulo post subjungit Codinus: ἐπειδὰν γενήσεται ἐν τῷ τόπῳ βόθρῳ τῷ βρύαντι, &c. Meminit etiam Palatii in Bryante siti Constantinus Porphyrogenitus *de administ. Imp.* cap. 51. διὰ τό, inquit, καὶ ὑπ' αὐτῦ (sc. Βασιλείυ τῦ Μακεδόνος) κτισθῆναι τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὅμοιως καὶ εἰς τὸ ἑβδομον, καὶ εἰς τὴν ἱερίαν, vel ἱερίαν, καὶ εἰς τὸν βρύαντα. Sic enim ibi scribendum est pro eo, quod vulgo perperam legitur καὶ εἰς τὴν ἱερίαν, καὶ εἰς τὴν βρύαν.

Ἐκλήθη δὲ Βρύας προστυχεῖ φύσει, διὰ τὸν, &c.) Quæ pag. 203. Codinus hic narrat de etymologia loci nominati, βρύαντος, meræ nugæ sunt, & fabulæ aniles. In Cod. Regio pro βρύας legitur βρύον.

123. Ἐν τῷ τοιύτῳ βωμῷ τῷ βρύαντι) Cod. Reg. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῦ βρύα.

Ἐςι δὲ ἐκεῖσε τὸ πέδημα Κωνςαντίνου) Quid vox πέδημα hic significet, nondum mihi liquet.

Τὰ Φλωρεντίνου καὶ τὰ Καλλιςράτου) Utriusque mentio fit in Menologio die 31. Decembris, in Actis S. Zotici. In Cod. Reg. & aliquot Vaticanis pro Φλωρεντίου legitur Φλώρου. Quæ vero paulo post Codinus narrat de Paulo Patriarcha habentur apud Zonaram in Imperio Irenæ & filii ejus Constantini.

Τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου) In C. Reg. legitur τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, sed minus probabiliter.

Τὰ Ἀβάκου) Cod. Reg. τοῦ ἀβακίου. Cod. Vat. τὰ
124. ἀβακηρά.

Καὶ ἔδωκε αὐτόν) διδόναι hic idem est atque κρούειν, id est, *affligere*, sive *ad terram dare*. Sic Florus lib. 4. cap. 2. de Cæsare loquens: *Tribus*, inquit, *& viginti vulneribus ad terram datus est*. & Plautus, *Quemcumque icero, ad terram dabo*. Vide Notas ad n. 36.

Πρὸ τῆς κτισθῆναι τὸν ἅγιον Ἀκάκιον) In Codice Regio hæc verba desunt.

Εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν) S. Stachis qui a beato Andrea Apostolo primus Byzantii Episcopus ordinatus est, meminit Nicephorus Patriarcha his verbis: Ἀνδρέας Ἀπόςολος ἐν Βυζαντίῳ τὸν λόγον κηρύξας ἐκκλησίαν οἰκοδομήσας ἐν Ἀργυροπόλει δειμάμενος, χειροτονεῖ ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς πόλεως Στάχυν, οὗ μέμνηται Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιςολῇ. Vide præterea Martyrologium & Menæa Græcorum die 31 Octobris & 30. Novembris, & Nicephorum Callistum lib. 8. cap. 7.

Τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν Γαλάτου πέραθεν) πέραθεν in Codice Regio deest.

Ἐκλήθη δὲ οὕτως, &c.) Originatio inepta.

125. Διότι στήλη τις ἦν, καὶ, &c.) Cod. Reg. διότι χαλκῆ αἰγὶς ἦν ἐκεῖσε, καὶ ἐπάνω στήλη ἵςατο ἔχουσα ἐν τῇ κεφαλῇ, &c.

Εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίαν) κερατίαν sive *cornutum* Codinus vocat, qui uxorem habet adulteram. Eodem modo apud Artemidorum lib. 2. cap. 12. Uxor adultera dicitur marito fecisse cornua. Refert enim, cuidam uxorem ducturo, qui visus sibi fuerat arieti insidere, & ab eo excuti, somniorum interpretem ita respondisse: ἡ γυνή σου πορνεύσει, καὶ κατά τὸ λεγόμενον, κέρατά σοι ποιήσει. id est, *Uxor tua scortabitur, & quemadmodum dici solet, cornua tibi faciet*. Idem loquendi genus apud Italos, Gallos & Germanos hodieque in usu est.

Ἵςατο στῦ) Cod. Reg. ἵςατο σιωπηρῶς, quod idem est.

Καὶ κερατίνου ἀπέψυξε καὶ ἐγένετο τυρόκαυςος) Cod. Reg. κερατισθεὶς τυρόκαυςος γέγονεν. Ibidem paulo post pro ὅτε δὲ ἀπέθανε legitur ὅτε δὲ ἔμελλε θνήσκειν.

Ὦ μάνα ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι) In uno Codice Vaticano legitur. ὦ μάνα αὔρα, ὦ ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι. Proprie μάνα Græco-barbaris dicitur *mater*: deinde etiam accipitur pro interjectione exclamandi, ut in præsentia apud Codinum & apud Luitprandum in Legatione: *Obviantes mihi*, inquit, *mulieres, quæ prius in stuporem mentis versæ, Mana, Mana, clamabant*, &c. Originatio autem nominis Manauræ vel Magnauræ, deducta ex ultimis Anastasii Dicori verbis ὦ μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, non æque mihi probatur, atque altera illa, quam Luitprandus lib. 6. *de rebus Imperat.* cap. 3. enarrat his verbis: *Est Constantinopoli domus palatio contigua miræ magnitudinis ac pulchritudinis, quæ a Græcis, ρ loco λ posita, Megaura vel Magnaura, quasi magna aula dicitur*.

Τὸ σίγμα τῆς Θεοτόκου) De templo B. Virginis in *Sigmate*, & terræ motu, quo temporibus Basilii Macedonis fuit dejectum, mentio fit in Menologio, 10. Januar. his verbis: τελεῖται δὲ ἡ σύναξις διὰ τὸν μέγαν γεγονότα σεισμὸν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν (scilicet τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου) ἐν ἀρχῇ βασιλείας Βασιλείου. ὅτε καὶ ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὁ ἐν τῷ σίγματι, καὶ πολλαὶ ἕτεραι ἐκκλησίαι καὶ ἰδιωτικοὶ κατέπεσον οἶκοι. Codinus a Menologio paulum discrepat, & collapsum fuisse ait hoc templum die nono Januarii, quo a Græcis anniversaria memoria sancti Polyeucti colitur. Quod vero subjungit pristinum ejus templi cognomen

Edit. Paris. pag. 204.

σίγμα, postea mutatum fuisse a vulgo in σεισμὸς & σῖμα, satis probabile est. Refert enim Plutarchus in Cimone, Athenis quoque tumulum eorum, quos ruina ex terræ motu oppressit σεισματίαν appellatum fuisse.

Σῖμα) In Codice Vaticano additur ἤγουν τάφος. 126.

Ἡ χώρα) id est, ἡ μονὴ τῆς χώρας. Hujus Monasterii meminit Synodicon vetus: καὶ τὸν ἀρχιεράρχην Καλλίνικον ἀπόμματον ποιήσας τῷ σεμνείῳ τῆς χώρας παρέπεμψε.

Πρίσκος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ, &c.) Pro Πρίσκος perperam in aliquot Codicibus legitur Κρίσπος Similiter aliquoties erratum est apud Zonaram in Heraclio; uti etiam apud Niceph. Callist. lib. 18. cap. 37. & 55.

Χωρίον ἦν ἐκεῖ) Cod. Reg. χώρα ἦν.

Καὶ ἡ μονὴ τοῦ ξηροκεράμου) In Codicibus Vaticanis hæc verba sequenti paragrapho ita adjuncta leguntur: ἡ μονὴ τοῦ ξηροκεράμου ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη, &c.

Ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου) Zonaras, Nicephorus Callistus & alii Scriptores templum S. Mamantis, in quo Mauricius cum familia sua sepultus fuit, ædificatum fuisse referunt non a sorore Mauricii, sed Pharasmane Eunucho, qui sub Justiniano cubiculi præfectus fuit. Quod vero paulo post Codinus ait Mauricio uxorem & filias ejus aliquanto superfuisse, testatur etiam Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41.

Ἰυλιανοῦ) In Cod. Reg. additur τοῦ χοίρου. 127.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ) Horum mentio fit in Martyrologio Romano die 17. Junii. Sed hac tantum in parte ab eo discrepant Codinus & Menologium Græcorum, quod non Chalcedone illos martyrium consummasse tradunt, sed Constantinopoli in muro terrestri sive versus Thraciam sito. Nam idem apud Codinum est τὸ χερσαῖον τεῖχος, atque in Menologio πρὸς Θρᾴκην τεῖχος, τὸ ἐπιλεγόμενον Κωνςαντίνου. Templum vero SS. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael meminit alias Codinus n. 25. ubi agit de muro terrestri.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν) Perperam in aliquot Codicibus pro πόρταν, legitur πέτραν.

Καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ, &c.) Ejus loco in Codice Regio ita scriptum inveni: τὸ δὲ κτίσμα ὑπέμβιζεν εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς τε, &c. usque τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην) In Codicibus Vaticanis hæc desunt. Cæterum S. Dii, & Monasterii ab eo conditi, mentio fit in Martyrologio Romano die 8. Februarii, & in Menologio Græcorum die 19. Julii, & in Actis Concilii Chalcedonensis. 128.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη μυροκέρατον) Si vera est hæc etymologia, scribendum erit μυροκέρατον. Verum omnes Codices unanimiter legunt, μυροκέρατον.

Παρ' ὃ καὶ ἀποκεφαλισθεὶς εἰς τὸν σφενδόνα) Cod. Reg. ὁ αὐτὸς δὲ ξυλινίτης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος ἀποκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνην διὰ ἐπιβουλήν. ξυλινίτης cognomen fuit Nicetæ Magistri, qui a Leone Isauro occisus fuit. Quare etiam Monasterium ab eo conditum, τοῦ ξυλινίτου, sive *Xylinitæ* appellatum fuit. Falso enim Codinus illud Monasterium Xylinitæ cognominatum fuisse putat a sandaliis ligneis, quibus utebantur Monachæ in eo inclusæ.

Ἔχει δὲ τὸ ὄνομα, &c. usque ξυλίνας) In Codicibus Vaticanis hæc desunt.

Ὡραία τῷ εἴδει) In Codice Regio additur: ἦν δὲ κοσμικὴ οὖσα Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ἰδὼν, λαβεῖν γυναῖκα ἠθέλησεν, εἶπεν· ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐῤῥύη τὰ φαῦλα. ἐπεὶ δὲ Εἰκάσια σοφωτάτη ἦν, μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα, ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόφιλος, ταύτην μὲν εἴασε· Θεοδώρᾳ δὲ, ὁ ἐπεδίδετο χρυσοῦν μῆλον δέδωκε. ἡ δὲ Εἰκάσια τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, τὸ τῶν μοναζουσῶν ἐνδιδύσκεται σχῆμα, κατοικεῖ πολὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινα ἀξιοθαύμαστα ποιήσασα. Quod vero hic narratur de Icasia & Theophilo Imperatore, ex Zonara, Nicephoro, & aliis historicis satis notum est.

pag. 205.

Τὰ σμαράγδια ἔκτισεν) Cod. Reg. τὰ σμαράγδια σὺν τῷ λουτρῷ ἔκτισεν.

129. Ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκάλια ἀπὸ τοῦ παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ χαμιλαυκίου) παράθυρα proprie dicuntur parvulæ portæ majoribus adjunctæ, quas Græco-barbari παραπόρτια vocant. Qua vero in significatione vox χαμιλαύκιον hic accipienda sit, nondum mihi liquet. In Codice Regio aliquanto diverse legitur: ἀπέφραξεν δὲ τὰς σκάλας ἀπὸ τῆς ὡραίας θύρας μέχρι τοῦ χαμιλαυκίου.

Εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον) Vide Procopium *de ædificiis* lib. 1. ubi prolixe agit de hoc templo & domo Justiniani, quam habitavit, antequam Imperium adeptus est.

130. Εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίαν.

Χαλκοῦς δὲ κανοὺψ, ἢ μυῖα, καὶ &c.) Hæc in Codice Regio ita leguntur: ἀλλὰ καὶ κωνώπιον ἐστοιχείωσε καὶ ἵστατο ἐσηλωμένη χαλκοῦς ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψῖδος τοῦ αὐτοῦ τάφου. ὁ δὲ κώνωψ ἢ μυῖα, καὶ τὰ ἄλλα ζωΰφια. καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς ἀπεθαύμασε τῇ πόλει· ἀλλ᾽ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἐφρόντισε συντρίψαι.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρά) In Codice Regio legitur: ὁ καλούμενος νεκρά.

Καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι) In Codice Vatic. ita legitur: καὶ προήρχοντο αἱ τε ζωσταί, πατρίκιοι, καὶ οἱ ἔξω στρατόπεδα, καὶ ἐζώννυον τοὺς βασιλεῖς.

Τὸν βασιλέα Λεόντιον κατήγαγεν) In codice Vaticano mendose legitur τὸν Λέοντα. Item in Codice Regio pro Λεόντιον perperam scriptum est τὸν Ἰουστινιανόν. Nam Justinianum Leontius, Leontium vero Apsimarus Imperio privavit.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδου) In Codice Regio legitur τὸν Χαλκηδόνα. Crederet ergo quis scribendum esse, τὸν εἰς Χαλκηδόνα.

131. Πλησίον τοῦ Σίγματος) In Cod. Vat. πλησίον τοῦ Σίγματος. Vide Notas ad num. 125. & 126.

Ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου, &c.) Cod. Reg. ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἢ ναὸν ἔκτισε τοὺς ἁγίους πάντας καλούμενον, ἔνθα δὲ κεῖται ὁ ὅσιος Ἰωαννίκιος.

Καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν) In Codice Regio additur: καὶ λαβών, μέσον τοῦ φόρου παρέδωκε νεκρόν. εἶθ᾽ οὕτως ἐκάλυψεν αὐτόν.

Ἐξ οὗ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν ἡ, &c.) Hinc patet, templum S. Joannis Baptistæ, de quo in præsentia Codinus agit, duplex habuisse cognomen, Ἠλοῦ nempe & Ἰλοῦ, quorum hoc antiquum est & genuinum, illud suppositititium, & ignorantia vulgi introductum.

Καθότι καὶ ἀνώτερον εἴπομεν) Scilicet num. 90.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ) De sancta Theophanone, prima uxore Leonis Philosophi, supra mentionem fecit num. 110. Quæ vero hic narrantur de templo memoriæ ejus dicato, in duobus Vaticanis Codicibus ita concepta sunt: τὸ περιπυστότατον ἐκκλησίαν τὸ εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἣν ὀνομάζομεν ἁγίαν Θεοφανώ, Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ. Sed verisimilius est, pro Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ, &c. scribendum esse Λέων ὁ φιλόσοφος ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, id est, *Leo Philosophus condidit, exornavit autem Constantinus primus Porphyrogenitus filius ejus*. Etiam Zonaras hujus templi structuram Leoni adscribit: τιμῶν δέ, inquit, (scilicet ὁ Λέων) τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανώ, δόμον ἀνήγειρεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἐγγύς που τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο.

Τὸν Σωτῆρα) Cod. Regius τὸν Χριστόν. Dicatum

132. fuit hoc templum Christo Salvatori.

Ὑπὸ συρακίων μακρῶν δύο) In Codice Regio legitur ὑπὸ στύλων δύο μακρῶν. Videtur ergo idem hic esse at-

Edit. Paris. pag. 206. que στῦλος, sive *columna*: Item sup. num. 129. ἡ δὲ γυναικωνῖτις στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὸν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ συράκιον. Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, &c. Ubi στήλην ἱσταμένην εἰς τὸ συράκιον verti *statuam columnæ impositam*; sed an recte, ipsemet adhuc dubito. Nam συράκιον pro columna numquam alias legi. Attamen ex supra citatis duobus Codini locis probabiliter quodammodo videtur colligi posse, columnas appellari συράκια, a similitudine ligni oblongi & rotundi hastæ, quod Græci σύρακα & συράκιον nuncupant. Cæterum pro ὑπὸ puto scribendum esse ὑπέρ.

Ποιεῖ δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασι, &c.) In Codice Regio hæc ita concepta sunt: τὰ δὲ ἱερὰ καὶ τίμια τὰ σκεῦη, καὶ σκῆπτρα, καὶ δίσκους, καὶ λυχνίας χρυσᾶς τε, καὶ ἀργυρᾶς, καὶ χρυσᾶς ἐνδύτας, καὶ ἄμφια βασιλικὰ ἰδιοκτίστα αὐτῇ ἐχαρίσατο, καὶ ἀκίνητα κτήματα προσεκύρωσε πλεῖστα. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δεσποτικοῦ ἔφερεν ἐνταῦθα, ἤγουν τὴν τιμίαν σταύρωσιν, τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἐν Βηρυτῷ, τὰ ἅγια σπάργανα τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν ποικίλῳ χρυσῷ, καὶ μαργάροις, καὶ λίθοις κοσμήσας. ἔνθα καὶ αὐτοῦ μνῆμα ἐποίησε καὶ ἐθετο ἐκεῖ.

Ὁ υἱὸς Βασιλείου) In Codice Regio additur, ὁ ἄρχων καὶ καλοτράχηλος καὶ συμπαθής.

Μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύχηκε) Cod. Reg. πολλὰ δὲ προσεκύρωσε καὶ μοναχοὺς εὐνούχους τετύχηκεν.

Παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου) In Cod. Reg. additur, καὶ βασιλεοπάτορος, quod confirmat Zonaras his verbis: τὸν πατέρα τῆς Ζωῆς (scilicet τὸν Τζαούτζην) μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μὲν τὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρών.

Καὶ τὰ ἑξαίρα) Codd. Vat. καὶ τὰ ξίαρα.

Πανταχόθεν δια τοὺς αἰχμαλώτους ῥιφέντας, &c.) In Codice Regio legitur, καὶ κατεχώννυον τοὺς λίθους τοὺς χαμένους ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς βαρβάρας, μέχρι τοῦ παλατίου τῶν σοφιῶν, καὶ τῶν Ἐλευθερίου, καὶ μέχρι τῆς χρυσείας ἔρριπτον. τοὺς δὲ εἰς τὸ ἐκεῖθεν μέρος, καὶ ἔσωθεν τῶν αὐτῶν λίθων ἔσωζον τὰ τείχη, ἵνα ὦσιν εἰς στηριγμόν, καὶ ἀσφάλειαν, ὅταν ἡ θάλασσα κινουμένη καὶ τὰς πέτρας ῥηγνυμένας γαληνώσῃ.

ANIMADVERSIONES IN librum De structura Templi Sanctæ Sophiæ.

ΠΕΡΙ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας) Celeberrimam structuram templi S. Sophiæ præ cæteris singulari poemate accuratissime descripsit Paulus Silentiarius, quod hodieque superest, & manuscriptum asservatur Romę in Bibliotheca Vaticana. 133.

Τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤγουν, &c.) Perperam antea legebatur, τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἤγουν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, εἰδωλεῖον τὸ πρὶν οὖσαν, καὶ, &c.

Καθὼς προείρηται) Nempe num. 72. 73. & 75.

Πρώην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικήν) Templa δρομικὰ Græcis dicuntur, quæ instar Circi oblonga sunt.

Τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπάρχον, &c.) Ita supplevi hunc locum ex Codice manuscripto, cum antea legeretur: τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ ναοῦ ὑπάρχων, &c. Respondent autem hæc verba illis, quæ paulo post sequuntur: τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι, &c. 137.

Ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς κάτω ἀψῖδος, ὁ θεμελιώσας ἐκεῖ γύρωθεν τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου Τρούλου· ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος, ὥρα, &c.) Sic restitui hunc locum ex Codice scripto. Antea legebatur, ὥρᾳ στεφανίων πέτρων ἀπὸ τοῦ βήματος μέχρι τῶν τεσσάρων νάρθηκων, ὥρα, &c.

Τόποι ἀλσώδη καὶ χαῦνοι) Pro ἀλσώδη legendum esse credo, ἰλυώδη. 138.

Καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην, &c.) In Codice manuscripto hæc ita concepta esse reperi: πρὸ δὲ τοῦ ἄρχεσθαι κτίζειν αὐτὸν τὸν ναόν, ἔκτισε δὲ κτήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου προδρόμου, πλησίον τοῦ Ὡρολογίου ὅμοιον καὶ τὸ Μεταταίκιον, ἵνα, &c. pag. 207.

Ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστῆρι) id est, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆρος, sive τοῦ Βαπτιστοῦ, hoc est, *in Oratorio S. Joannis Baptistæ*. Nihil apud Codinum frequentius reperitur hoc loquendi genere. Βαπτιστὴρ autem Græcis recentioribus pro βαπτιστὴς dicitur, ut ποιητὴρ pro ποιητής, & κτιστὴρ pro κτιστής. Errant igitur qui hoc loco, & sup. num. 138. idem esse credunt βαπτιστὴρ atque βαπτιστήριον. 140.

143. Ἐγκλεισμένοι σὺν μολίβδῳ) Perperam antea legebatur ἐγχιλισμένοι. Hesychius ἐγκλεῖσθαι exponit ἐμφωλεῦσαι.

Οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις) ὀρθομαρμάρωσιν Codinus vocat *incrustationem marmoream parietum*: & ὀρθομαρμαροῦν, *parietem marmore incrustare*, vel *crustis marmoreis obducere*.

144. Κυσσήρινος) id est, κισσηροειδὴς, sive *puniceus*. Antea legebatur κισσοήρινος, quasi κίσσινος, hoc est, *hederaceus*.

Διά τε μαρμάρων Ῥωμαίων πηγανουσίων) Anonymus in Collectaneis statuæ Veneris meminit, quam factum fuisse ait, ἐκ μαρμάρου πηγανουσίου. Utrobique πηγανούσιον idem mihi videtur significare atque πηγανοειδὲς hoc est, *quod rutæ colorem refert*.

Ἔχωσεν εἰς τὸν χοῦν) In Codice manuscripto legitur, ἔκρυψε εἰς τὸ χῶμα, quod idem est.

145. Εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν ἐγένετο ἔξοδος. χρονοπάκτου τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξε΄. καθὼς ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν) In Codice scripto legitur χρονίου. Videtur ergo χρόνιον idem hic esse atque ἐνιαύσιον sive *annuum*: χρόνος enim apud Codinum, & alios ejus generis Scriptores passim sumitur pro anno. πάκτον vero, ut alias notavi, *tributum* significat, quod victoribus a devictis solvitur: Ita in præsentia Codinus χρόνιον πάκτον τῆς Αἰγύπτου, vocat *tributum*, quod quotannis Ægyptus pendebat Imperatori Justiniano, nempe trecenta & sexaginta quinque centenaria, cujusmodi olim Constantino Magno Sapores Persarum Rex solverat. Respicit autem ad illud quod supra scripsit num. 20. Nota etiam, quod, uti ibi, ita hic quoque Saporem appellat Σάβωρον, pro Σαβώρην, vel Σαπώρην.

146. Καὶ τῆς πύλης τοῦ Αὐγουσταίου) In Codice scripto legitur, τοῦ αὐγουστέου, quod idem est. Errant autem, qui pro τῆς πύλης hic legendum existimant τῆς στήλης. Per portam enim *Augustei* intelligitur porta major templi S. Sophiæ, ante quam area Augustalis erat, sive forum nominatum Αὐγουστεῖον, sive Αὐγουστεών, Palatio Imperatoris, curia Senatus, aliisque præclaris ædificiis cinctum. Vide notas ad num. 32. Notandum præterea τὴν πύλην τοῦ Αὐγουστείου eamdem esse, quam paulo post βασιλικὴν, sive Regiam nuncupat. Media enim erat, majorque Ecclesiæ porta. Hæ vero Regiæ vocantur.

Ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας τοῦ ἐδάφους, δίκην θαλάσσης ὁρᾶτο, ἐκ τῆς χρυσοῦ θέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, καὶ τῶν κεφαλοκιονίων) Quid revera sibi hæc verba velint, nondum satis intelligo. Attamen aliquanto verisimilius me ea interpretatum esse scio, quam antea factum fuit. Verti enim quasi post verbum ὁρᾶτο, inserta esset particula conjunctionis καὶ, & pro τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν legeretur τῶν κόσμων μαρμαρίνων, vel μαρμαρίνων. Per ornamenta autem marmorea hic intelligo τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, seu *incrustationes marmoreas parietum*, quas ex parte inauratas fuisse superius dixit. In Codice manuscripto aliam lectionis diversitatem non inveni, præterquam quod pro τῆς χρυσοῦ θέας, legitur τῆς χρυσοθεοῦ θέας.

Ὁ νεωτερικὸς κύκλος) De Trullo loquitur.

Τὰς ἀντιπάκτας καὶ τὰς παντευρώσεις) In Codice scripto legitur τὰ ξύλινα στηρίγματα.

147. Καὶ κυμβαλικὰς) In Codice scripto legitur, καὶ τυμπανοειδεῖς.

Ἐκόψαν τὰς σκαλώσεις) In Codice scripto legitur, τὰ σκαλώματα.

149. Καὶ ἔστι μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν) Operæ pretium esse duxeram, huic narrationi

Edit. Paris. pag. 208. de structura templi S. Sophiæ, corollarii instar adjicere duplicem delineationem, quarum una Ichnographiam ejus repræsentat, altera autem formam ejus exteriorem. Utriusque participem me fecit Nobilissimus atque eruditissimus Vir Cassianus a Puteo. Verum mutato consilio in aliud tempus differre placuit.

Καθὼς προείρηται) Supra num. 16.

150. Τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον) Perperam in Codice scripto legitur τὸν Λοιμόν. De fluviolo Lico Byzantium transeunte, supra quædam notavi ad num. 51.

Τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους) In Codice scripto legitur, τοὺς μεγάλους.

Τὸ δὲ μονοπόδιον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε) De Constantino Porphyrogenito loquitur, qui, ut supra dixit num. 131. sacellum S. Theophanonis templo SS. Apostolorum adjunctum exædificavit. Vide præterea, quæ de S. Theophanone prima uxore Leonis Philosophi notavi ad num. 110. 151.

Ὅτι ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον) Scribe τὴν νέαν, καὶ τὸν εἰς τὸν φόρον, hoc est, ut supra ipse Codinus interpretatur num. 88. & 121. τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὸν ἐν τῷ φόρῳ.

ANIMADVERSIONES IN catalogum Imperatorum Constantinopolitanorum.

Ἐν τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν) Quo sensu hæc dicantur, ipse supra exponit his verbis: πληρωθέντος δὲ, inquit, τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τῆς αὐτοῦ βασιλείας (sc. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου) καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησε τὴν Βυζαντος πόλιν κτίζειν. 153.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) Perperam in Codicibus scriptis legitur, ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἔτη ιε΄. ἡμέρας κδ΄.) Non dubium est, quin transposito numero scribendum sit, ἔτη κδ΄. ἡμέρας ιε΄.

Τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος) Scribe Οὐαλεντινιανοῦ.

Ἔτη τρία) Scribe ἔτη ιϛ΄. id est, annos XVI.

Ὁ ἀπὸ Σελέντρων) In Codice Vallicellano legitur, ἀπὸ μελέντρων: sed scribe ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων. Sic inscriptio antiqua: 154.

IVLIVS. FELIX. VALENTINIANVS. V. C. ET EX SILENTIARIO. SACRI. PALATII COM. CONSISTORII. COM. DOM.

Ratio autem nominis Silentiariorum in Excerptis ex Joannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν, hæc habetur, ἔδοξε μὲν μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι. τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον Καμβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατρίως καλοῦσι) σιλεντιαρίους ἐκεῖνοι ὠνόμαζον αὐτούς. id est, *Placuit Senatum non amplius in foro, sed in Palatio cogere. Hujusmodi autem cœtum Romani conventum appellare solent. Ubi autem multi simul consulunt, taciturnitate opus est, eamque ob causam a studio taciturnitatis, quam patria voce silentium vocant, Silentiarios eos appellandos censuerunt.*

Ἔτη ι΄.) Scribe ἔτη η΄. *annos octo*.

Ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας) scilicet κτιστής.

Ἔτη ιη΄.) scribe λη΄. *annos* 38.

Ἔτη κα΄.) scribendum esse videtur κη΄. ut legitur apud Nicephorum Patriarch. pag. 209. 155.

Ὁ ἀτραμιτίνος) scribe ἀδραμυτηνός. Sic in nummo Heliogabali apud Virum illustrem Franciscum Gotofredum ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ legitur. Attamen dicitur etiam Ἀτραμυττινός, ut testatur Stephanus.

Ἔτη α΄.) scribendum esse videtur ἔτη ι΄. vel ἔτη δ΄. μῆνας ια΄. 156.

Νικηφόρος ὁ Σελδικὸς) Item in libro de statuis cum vocat Σελδικηνόν.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) scribe Σταυράκιος.

Αὐτοκρατορεύθη κατὰ τὸ ,ϛ.ἔτος) Cœpit imperare cum matre anno Christi 842. Ergo hic scribendum ,ϛτμδ΄.

Ὁ μὲν η΄. ἕτερος ιθ΄.) scribendum esse videtur μὲν ἔτη ιθ΄. vel οἱ μὲν ιη΄. ἕτεροι δὲ ιθ΄. hoc est, *Imperavit, ut quidam tradunt, annos 18. vel ut alii 19.*

Ο Αμωραῖος) Αμώραιος idem hic significat atque Αμορεύς, id est, *Phrygiæ oppido Amorio oriundus*. paulo post pro μῆνας γ'. in Cod. Vallicell. legitur μῆνας δ'.

Κατὰ τὸ ,ςτ'. ἔτει) Imperator a Michaele creatus fuit anno Christi 866. ergo hic scribendum est ,ςτοδ'.

157. Ετη κζ'. μῆνας ἑπτά) Additur in Cod. Vallicel. Αλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μόνος κατὰ τὸ ,ςυκά. ἔτος τε α'. μῆνας α'.

Κατὰ τὸ ,ςτξε'.) Scribendum esse videtur ,ςτςζ. id est, 6397. Nam si ab hoc numero detrahas annos 5508. quot Græci numerant a creatione mundi usque ad Christum, remanet annus Christi 889. quo imperare cœpit Leo Sapiens.

Κατὰ τὴν ε'. ἰνδικτιῶνα) Scribendum est κατὰ τὴν α'. Romani autem Senioris Novella περὶ προτιμήσεως, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ in jure Græco-Romano primum locum obtinet, atque ita incipit, Θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης α'. ἰνδικτιῶνος, ἐν τῷ ,ςυλ'. ἔτει, &c. Eamdem alia ejusdem tituli Novella confirmavit Nicephorus Phocas, quæ incipit: Θεσπίζομεν τὴν περὶ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διατηρεῖν, &c.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια'.) Cod. Vallicell. ιζ'

,ςυλζ. Cod. Vallicell. ,ςυλε'. anno Christi 927.

Καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα, τουτέστι τὸν λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν) Hæc ita supplenda sunt: τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ςυλ'. ἔτους, τουτέστι τὸν, &c. id est, *prima indictione anni 6430. sive tempore magnæ famis*. Testatur ipsa Novella Romani Senioris, quæ sic incipit: Θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος ἐν τῷ ,ςυλ'. ἔτει, ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, &c.

Επικύρωσε τὴν, &c.) Novella, qua Constantinum Porphyrogenitum Romani Senioris Novellam, περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν, &c. confirmasse ait Codinus, illa est, quæ incipit, παρὰ πολλῶν ἀπήμαθεν, &c.

Ων ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῷ λυ'. μέμνηται) Dubium non est, quin hic loquatur Codinus de Theodoro Decapolita, Patricio & Quæstore, quem plerasque Novellas a Constantino Porphyrogenito editas composuisse constat. Earum prima sic inscribitur: περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἣν ὑπηγόρευσε Θεόδωρος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ, ὁ Δεκαπολίτης. Similiter reliqua inscribuntur, præterquam quod pro Θεόδωρος, perperam legitur Θεόφιλος & Θεοδόσιος. Nam certum est, tres illas Novellas Constantini ab uno eodem Theodoro Decapolita compositas fuisse, cujus hic Codinus mentionem facit. Erravit etiam Interpres, qui κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης vertit *Quæstor Decapoleos*; quoniam ὁ Δεκαπολίτης cognomentum est, a patria desumtum, ut Τριπολίτης, &c. Ceterum quid illud ἐν τῷ λυ'. significat nondum mihi liquet.

Οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ,ςυλζ', ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςυλζ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὅν, &c.) Hunc locum ita reformandum esse censeo. οὐκ ἀπὸ τῆς πρώτης ψηφίζονται ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςυλς'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς α'. ἰνδικτ. τοῦ ,ςυλ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, εἰς ὅν. &c. Sed utrum recte emendaverim necne, intelliges, ubi introspexeris secundam Novellam Constantini Porphyrogeniti, & primam atque secundam Romani Senioris. Notes

Edit. Paris. pag. 210 etiam posteriora illa Codini verba, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος, &c. respondere verbis secundæ Novellæ Constantini, quæ subjunxi: περὶ δὲ τῆς α'. ἰνδικτ. ἤτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρις ἡμέρας τῆς ἡμετέρας ἀναγορεύσεως, ἀδιαφόρως, &c.

158. Μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου) In Cod. Vallicel. pro Στεφάνου legitur Σεβαστοκράτορος.

159. Τὴν νεκρὰν αὐτοῦ) Cod. Vall. αὐτοῦ, Basilii autem Porphyrogeniti Novella, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ incipit, ἐπειδὴ γὰρ ἡ βασιλεία μου, &c.

Κατὰ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς) Cod. Vall. κατὰ τὴν κζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ο κύριος Ισαάκιος, &c.) Hæc est Codicis Vallicellani lectio. In aliis aliquot Codicibus ejus loco ita scriptum reperi: ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ὥρας κδ'. 160.

Μοναχὸς αὐτὸς κληθεὶς) Cod. Vall. μοναχὸς καταληφθεὶς. 161.

Τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος) Cod. Vall. τῆς ς'. ἰνδικτιῶνος. 162.

Ο πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως) Hinc liquet auctorem hujus Chronici, sive Indicis Imperatorum Constantinopolitanorum vixisse sub Manuele Comneno. quæ ergo deinceps sequuntur a recentiori adjuncta sunt.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ζ'.) Cod. Vall. μηνὸς Σεπτεμβρίου κα'. Paulo post in plerisque Codicibus pro Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, perperam legitur Μιχαὴλ. 163.

Μῆνας κα'.) Cod. Vall. μῆνας ζ'.

Ημέρας κδ') Cod. Vall. ὥρας κδ'. 164.

Εν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἤτοι τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ) Sic hodieque pristino nomine deperdito Euxinus pontus vocatur *il mare maggiore*.

Απετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης.) *Macram* recentiores Græci vocant, quæ antiquitus *Stagira* nominabatur. Testis est Nicetas Choniates, cujus hæc verba sunt, ubi agit de Isaaci Angeli excæcatione: ἀφιγμένοι δὲ κατὰ Στάγειραν, ἥτις Μάκρη λέγεται νῦν, συλλαμβάνεται, &c. 165.

Διὰ τῆς νυκτὸς) in alio Codice legitur, δι' αὐτῆς νυκτός. 166.

Ιωάννης ὁ Καντακουζηνὸς ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ιωάσαφ μοναχὸς) Asservatur in Bibliotheca Eminentissimi Card. Francisci Barberini Codex manuscriptus Tacticorum, in cujus folio quodam vacante quidam Demetrius Leontarus, cujus Codex ille fuit, notavit natales liberorum suorum, inserta mentione de die obitus Joannis Cantacuzeni his verbis: ἐν ἔτει ,ςϡιθ'. μηνὸς α' ἐγεννήθη Αννα Λασκαρίνα Λεονταρίνα ἡ ἐμὴ θυγάτηρ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ κα'. τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡμέρᾳ δευτέρᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ ἐκ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Ιωσὰφ μοναχοῦ. Obiit ergo, si fides habenda est huic supputationi, anno Christi 1411. die 20. Novembris. Sed an potius illa verba intelligenda sunt de Joanne Palæol. Andronici junioris filio, quem pariter ut Joannem Cantacuz. Codinus ait factum fuisse monachum, assumto Joasaphi nomine. 169.

Ιωάννης τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος) Scribendum esse videtur: Ιωάννης ὁ β'. ὁ ἕκτος τῶν Παλαιολόγων, id est, *Joannes ejus nominis II. Imp. sextus vero ex Palæologorum familia*.

Συγκλίνας καὶ στέρξας τοῖς Λατίνοις) Cod. Vall. τοῖς δόγμασι τῶν Λατίνων.

Τῶν ὀρθῶν) Cod. Vall. ἐναχθεὶς. 170.

Εν τῇ χειμερινῇ χαλάστρᾳ) χαλάστρα hic significat *desolationem, destructionem*. Sic in Corona pretiosa χαλαστωμένος exponitur *destructus*, κατεργασμένος.

Δυνατοῦ ὄντος) His in plerisque Codicibus subjungitur Carmen Jambicum Domini (nam sic illud κυροῦ explicandum est, non autem *Cyri*, quasi esset nomen proprium) Theodori Prodromi, de Patriarchis Constantinopolitanis, quod in Delineatione Apparatus Historiæ Byzantinæ editum est. Incipit, Αρχιθύτης πρῶτος ἐν πόλει μέγας, &c. Hoc finito sequitur ejusdem Georgii Codini liber *de dignitatibus & officiis magnæ Ecclesiæ & aulæ Constantinopolitanæ*, qui jampridem doctorum virorum opera illustratus, separatim in lucem prodiit.

F I N I S.

PETRI LAMBECII
ANIMADVERSIONES
IN ANONYMI COLLECTANEA
DE ANTIQUITATIBUS CP.

171. Edit. Paris. pag. 211. EN δὲ ταῖς ἡμέραις, &c.) Vide Codinum num. 79.

Καὶ πίπτει εἰς λόγοι) Scribendum esse videtur vel πίπτει ὅλος, vel πίπτει ὁ δόλος.

Καὶ ἔσεται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ) Pro ἐν δόλῳ scribendus est ὅλως, vel σὺν δόλῳ, vel simile aliquid.

Ο ἅγιος Αγαθόνικος &c.) Vide Cod. num. 78. paulo post pro ὑπὸ δημοῦ legendum esse videtur ὑπὸ Τιβερίου.

172. Δύο Κωνσταντῖνοι εἰς κρύπτας ἐνίκησαν) Scribe, Δύο οἱ Κωνσταντῖνοι εἰς κράτος ἐνίκησαν.

Εν τῇ κατωγαίᾳ πόρτῃ τῇ πλησιεστάτῃ) Vide Codin. num. 67. Pro πλησιεστάτῃ forte scribendum est, πλησιεστάτῃ, id est, *proxima*.

Καὶ βωμὸς μικρὸς ἐκεῖ δὲ, μικρόν) Scribe καὶ βωμὸς καὶ μοχλεῖον, & vide Codinum n. 67.

Εν οἷς καὶ ἵπποι χρυσοῖ δὲ λαμπρῶς τέσσαρες ἐπὶ διφρελάτου ἐκλαμπεῖ καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, &c.) Scribe τέσσαρες, καὶ διφρηλάτην ἐπὶ δίφρου. cætera quæ sequuntur ex Codino num. 70. ita corrigenda & supplenda sunt: ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου τύμβοι πολλοὶ Ελλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σχήματα συγκεχωσμένα. Supra dixit templum S. Mocii prius Jovis fanum fuisse, & postea per septem annos Arianos possessionem ejus usurpasse; non mirum igitur est, quod hoc loco dicit, multa in eo Ethnicorum & Arianorum sepulchra fuisse.

173. Τὸ δὲ σμύρνιον) Vide Cod. num. 70. Paulo post pro συρακιον ἐχημοῦς, scribendum videtur αἱμώδεις, vel συρακιον ἢ αἰχμή.

Αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς scribendum est τέσσαρες; nam postea subjungit, αἱ δὲ λοιπαὶ ε΄. στῆλαι.

Καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, ὃν, &c.) vel scribendum est, καὶ Κρίσπου τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ὃν, &c. vel, ut legitur in Codice Vaticano Excerptorum Codini, καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ὀνομαζομένου, ὃν, &c. vide Codinum num. 71.

174. Αρμάτου) Apud Codinum legitur ἁρματίου.

Βιγλεντίου τοῦ κτίσαντος, καὶ Ελλαδικοῦ, &c.) Scribe Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ &c. Vide Cod. num. 72.

Εν οἷς σκυτάλαις ἀποκεφαλίσθη) Pro ἐν οἷς, Scribe καὶ & vide quæ notavi super his verbis ad Codinum num 72.

175. Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται) Scribendum videtur ἐμφέρεται, ut paulo post.

Εν τῷ χορσίῳ μιλίῳ) Scribendum est ἐν τῷ ὠρείῳ μιλίῳ, id est, *in miliario aureo*. Sic alibi statuam Solis describens, eam positam fuisse ait ἐν τῷ ὠρείῳ μιλίῳ. Quemadmodum igitur Romæ in octava regione erat miliarium aureum, quod Dion. lib. 54. τὸ χρυσοῦν μίλιον vocat: ita etiam Constantinopoli, quæ Romam veterem in omnibus imitabatur, in regione quarta miliarium aureum fuit, quod hoc loco μίλιον ὤρειον vocatur. Nam ὤρειον, vel ὤρεον Græco-

pag. 212. barbare dicitur *aureum*. Notandum vero est, Constantinopoli non solum ipsam columnam miliariam nominatam fuisse τὸ μίλιον ὤρειον, sive *milliarium aureum*, sed etiam totum locum circumsitum inde nomen accepisse. Sic aliquoties a Codino mentio fit τῆς καμάρας τοῦ μιλίου, & τῶν στηλῶν τοῦ μιλίου, hoc est, ut ego interpretor, *fornicis & statuarum*, positarum in regione urbis vocata *ad Milliarium aureum*.

Καθὰ Αγκυρηνοὶ χρονογράφοι ἐν τῷ δικαλόγῳ, &c.) Hæc diverse leguntur apud Codinum num. 78.

Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ στῆλαι ἀφῃρέθησαν, &c.) Scribe ἐκ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς νῦν ὀνομαζομένης ἁγίας Σοφίας στῆλαι ἀφῃρέθησαν, &c. vide Svidam voce Σοφία, & Codinum num. 72. & 73.

Τοῦ τε Ζηνὸς καὶ τοῦ Διός) Apud Codinum legitur, τοῦ τε Απόλλωνος, καὶ τοῦ Διός. Cætera quæ sequuntur, καὶ Κάρου τοῦ πατρωοῦ Διοκλητιανοῦ, quomodo corrigenda sint, vide in Animadv. ad Codinum n. 15. Paulo post pro ἡ Αφροδίτης, scribe καὶ Αφροδίτη, & pro βασανιζόμενος, lege βασταζόμενος.

Ο νομάτιος πῶλος) Scribendum censeo, ὁ νομάδιος 176.
πῶλος, ut fuerit statua equi pascentis. Vide Animad. in Codinum n. 15. ubi legitur ὁ νόμιος πῶλος. Paulo post pro ἡ ἱερίδια τῆς Αθηνᾶς scribendum esse videtur, ἡ ἱερεία τῆς Αθηνᾶς, vide Animad. in Cod. n. 73.

Μαντευομένη) Codin. n. 73. πατευόμενον ἔχουσα.

Αἱ τριῶν Ιουλιανοί, &c.) Scribe Ιουστινιανοί.

Μαναυοῦ) Codin. Μαναΐου.

Εν τῷ χαλκομείῳ ὠρείῳ) Scribe ὠρείῳ, id est, in loco nuncupato *Horreo*, vel *Horrei*. & vide quæ notavi ad Codin. num. 73.

Αρχιμόδιον) Scribe ἀρχὴ μοδίου.

Χεῖραι) Barbare pro χεῖρες.

Τοῖς ναυτικοῖς) Scribe τοῖς ναύταις. Paulo post pro 177.
εἰς, lege εἰς & pro σῖτον scribe σίτῳ.

Οθεν καὶ Ουαλεντινιανοῦ, &c.) Scribe ἐνδιΐστατο, &, &c. & paulo post pro ἀρπαγίδια, lege καὶ ὑπαίγῃ.

Υπὸ τοῦ κυρίου προτίκτορος) Apud Svidam legitur ὑπὸ κυρίου.

Μεσάνδρου μυστικοῦ χερσαῖον) Apud Codinum legitur, Μεσάνδρου μυστικοῦ. Sed forte hic scriptum fuit, Μεσάνδρου μὲν τοῦ ἀσηκρῆτις.

Πλεῖστα δὲ) Adde ex Codino πηχῶν ν΄. ὥστινα, &c. Cætera in Codice Vat. excerptorum Codini ita leguntur: ὥστινα χωματίλω ὑπάρχουσι καὶ ἐλαστὴν ἀργυρᾶν, &c. Επικυ . . .) Scribe ex Codino num. 75. ἐπίχρυσον.

Οδυνώμενοι ἔλυον) Scribe ὀδυρόμενοι ἔλεγον.

Διερχόμενοι τῷ τόπῳ) Scribe τὸν τόπον. 178.

Κατοχῶσαι) Codin. καθημένη.

Τῷ δεξιῷ τῆς ἀνατολῆς μέρει) Pro δεξιῷ lege δεξιῷ. Paulo post pro σημαίας, scribe σημαίαις, & post vocem ἵππους, adde θαλασσίους. Vide Codin. num. 76.

Μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενοι) legendum videtur μεσοσυλλαβῶν. Paulo post pro ἀνηγορεύθη, scribe ἀνηγέρθη.

Πρὸς ἀνατολὴν) In Codice Vaticano Excerptorum Codini legitur, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀψῖδα τοῦ Κωνσταντινιακοῦ φόρου σταυρὸς ἵσταται ἀργυρεμπλαστος.

Ως ἐθεάσατο) Adde ex Codino αὐτὸν ἐν ὀνείρῳ. Pro ἀνηγορεύθη, scribe ἀνηγέρθη.

Ο καὶ &c.) Scribe οὗ, id est *ubi*. Paulo post pro ἐπειδὴ, lege ἐπεί. 178.

Αφροδίτης παρθένου ἱέρεως) Vide Animad. in Codinum num. 76.

Εὐνομία) Scribe νόμισμα. νόμισμα, & νόμισμα significat *nummum*. Paulo post pro Ιλίῳ, lege μιλίῳ.

Εξ αὐτοῦ καὶ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ) Lege καὶ τοῦ κυρτοῦ, &c. Videtur fuisse statua cujusdam nani. Paulo post pro ὁ, scribe ἡ, scilicet στήλη.

Εκάλυσαν) Scribe ἐκάλεσαν, vel ἐκάλεσαν.

Εν αὐτῷ γὰρ στοιχειώσαι ... ἀρτίμη σωθεῖσα στήλη)

scribe ἐν αὐτῷ γὰρ ἵσταται κοχλίαι ιβ. καὶ ἀρτέμιδος, Paulo post pro τιτοὺ, lege τρίτου. Edit. Parif. pag. 213.

Ἐχει τοῦ τοίχα, καὶ κυνία, καὶ νδαρκίδ παμμεγέθη) Fuit venatoris cujusdam statua cum cane & lepore. Anonymus noster ait eam fuisse statuam Nemrod, qui in sacris litteris dicitur *robustus venator*.

Μαρμάρας ἔχουσα) scribe καμάρας, id est, *arcus*, seu *fornices*.

180. Βασιλικός) scribe βασιλίσκοι. Paulo post pro εἰς τῶν & Νυμφαρκτῶ lege Νυμφαῖον.

Κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης, Pro πύλης, lege κίονος, id est, *columnæ Porphyreticæ*. Paulo post pro ταυροὶ, scribe σταυροί.

Συστραφέντων) scribe συσταυρωθέντων. Paulo post pro βίσσιον, scribe βιβλίον. post ὑπάρχουσα, insere vocem τεθέντα.

Ως δὲ ἐγγράφως, &c.) pro ὡς, scribe ἕως, id est *huc-usque*.

181. Νημία ἐλινικά) scribendum esse videtur νόμμια ἐλληνικά.

Οὐλαντίστησα) scribe οὐκ ὑπέστησαν.

Ἡ αὐτός, &c.) pro ἢ, scribe καί: Paulo post pro ποιήσιας, scribe ποιήσεις.

Ἡ ἐν τῷ εἴδει ἔγραφεν) scribe ἣ ἐν τῷ εἴδει ἔγραφε. Paulo post pro τῷ βασιλεῖ, lege ἡ βασιλεία.

Ἐκ τῆς Ἡμερίου χαρτουλαρίου φράσεως τῆς παρὰ Θεοδώρου)

182. Omnia quæ hic narrantur de morte Hemerii vel Himerii Chartularii, ex Chronico Theodori Anagnostæ transcripta sunt. Scribe igitur ἐκ τῆς Θεοδώρου Ἀναγνώστου φράσεως τῆς περὶ Ἡμερίου χαρτουλαρίου, ὅτι, &c. paulo post pro τοῦ ἀριστοῦ, lege τῷ σῷ ἀρίστῳ.

Ἀπελθόντων ἡμῶν ποτε) Loquitur Theodorus Anagnosta de seipso & Himerio Chartulario. Vide Codin. num. 36.

Φησὶν Ἡμέριος θαυμάζει, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν) Et hic legendum censeo, ut apud Codinum numer. 36. φησὶν Ἡμέριος, καὶ αὐτὸς θαυμάζων· ὅτις ὁ κτίσας &c.

Καὶ δοῦναι τῷ Ἡμερίῳ καὶ παραυτὰ θανατῶσαι) scribe καὶ δοῦναι τὸν Ἡμέριον, καὶ παραχρῆμα θανατῶσαι. Vide Animad. in Cod. num. 36. paulo post pro καταγέλων, scribe κατ᾽ ἀγγέλλων.

Πρὸ τοῦ πτῶμα, &c.) scribe pro τοῦ τῷ πτώματι, &c.

Τῷ αὐτῷ ζωδίῳ) scribe τὸ αὐτὸ ζώδιον. paulo post

183. pro τάς, lege ταῖς.

Ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ) ἀνεμοδούριον hic pro ἀνεμοδούλιον dicitur, ut βάλκα pro βάρκα, φύλκα pro φύρκα, &c. De Anemodulio notavi quædam ad Codinum numer. 113.

Σαυτομία γυναικῶν) quæ hic ex Theodoro Anagnosta narrantur de statuis mulierum, invenies apud Codinum num. 37. 38. 39.

Ἐν τοῖς αὐγουστείοις) scribe ἐν τῷ αὐγουστείῳ, id est, *in*

184. *foro Augustali*, quod erat ante templum S. Sophiæ.

Καὶ σταυρὸς ... μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς πόλεως) scribe ὁ σταυρὸς, καὶ μέσον τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως.
Vide animadv. in Cod. num. 39.

Πλησίον Θεοδοσίου στήλη) scribe στήλης.

Ἐν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ) scribe ἐν τῷ τρι-

185. βουναλίῳ τοῦ παλατίου. paulo post pro ἐγγόνου, lege ἐγγόνου.

Περὶ θεαμάτων) θεάματα significant res spectatu dignas. Sic Philo Byzantius scripsit περὶ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων τοῦ κόσμου, hoc est, ut interpretatur Vitruvius, *de septem orbis spectaculis*. Etiam A. Gellius lib. 10. *septem omnium terrarum spectacula* vocat. Sed hic & apud Codinum ubivis fere speciatim, ita vocantur simulachra & statuæ, & alia ejus generis ἔργα περιφανέστατα.

Τὸ ἐν τῷ βασιλικῷ στοᾷ τοῦ χρυσορόφου, &c.) scribe τὸ ἐν τῷ βασιλικῷ κατέργῳ τῷ χρυσορόφῳ, &c. Vide Codin. num. 43. & 44. Quæ sequuntur, ἔνθα τὸ usque κατεσκλάσθη, dicuntur per parenthesin. Pro τὸ γονυκλιτοῖς, lege τὸ γονυκλινὲς, id est, *genuflexum*. pertinet autem ad vocem ἄγαλμα, quę parenthesin præcedit. Vide Animad. in Codin num. 44. pag. 214.

Ἀδελφῆς ἡ Βυζέρου Γλιαβάρα) Scribendum esse videtur, ἀδελφὴν Χαγάνου τοῦ Χαζάρου. Duxit enim Justinianus Rhinotmetus uxorem Theodoram sororem Chagani Chazarorum principis. Paulo post pro υἱοῦ Ἀψιμάρου, lege τοῦ Ἀψιμάρου. Atque iterum pro Παραβάρου Χαζάρει, scribe Χαγάνου τοῦ Χαζάρου.

Θεάματι) Lege θεάματι. Paulo post pro πρὸ τοῦ μέρους, scribe πρὸ τοῦ μέρους; & pro οβ. λέγων, scribe οβ. ἔλεγον.; & pro χολῇ φυλαττόντων πολλῇ, scribe χολὴν φυλαττόντων πόλιν. 186.

Ἀργυροκόπια ἐν πλατείοις ζύγοις) scribe ἐν πλατείαις ζύγοις. vide Animad. in Codin. num. 44. Cætera quæ sequuntur ita lege, ὥστε τῷ διαστρέφοντι τὸν ἐλέφαντα φασὶ αὐτὴν. Paulo post pro κρατήσει, lege κρατήσουσι.

Διὰ τὰς βαγύλας ἐλαιοφόρους) Scribendum esse videtur διὰ τοὺς βαΐουλους ἐλαιοφόρους, id est, *propter bajulos qui mercedis gratia oleum ferre solebant*. Βαΐουλος Græco-barbare dicitur φορτηγός, & secundo παιδαγωγός.

Πάμπολλας) scribe παμπόλλας.

Τοῦ ἐν τῷ, &c.) Pro τῆς scribe τοῦ; scilicet ἔλεγε. 187.

Ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ) pro ὡραίῳ, vel ὠρίῳ: Nam ὤριον & ὤρειον hic significat *aureum*, ut supra dixi. μίλιον ὤρειον vero significat locum, qui vocabatur *milliarium aureum* a columna miliaria ibi posita. Erat in quarta regione, ut testatur antiqua regionum urbis descriptio.

Ὑπάρχων) scribe ὑπάρχει, vel ὑπῆρχε.

Ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀφημίσθη μετὰ τῆς νίκης Ἀζωτίων, &c.) Scribe ἔνθα Πορφύριος ὁ ἡνίοχος ἀφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον, &c. Vide Animad. in Codin. num. 45. Illa quæ statim sequuntur, κραζόντος τοῦ Βενέτου μέρους. ἄλλοι παλίνορσον καὶ ἱμάσθλην· ὡς δὲ διεβῆσαι μένει ἐν σταδίῳ. Ultimum distichon est Epigrammatis in laudem Porphyrii aurigæ Venetæ factionis, continens faustam acclamationem, qua a populo factionis Venetæ exceptus fuit postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium, Byzam, & Faustinum. Epigramma integrum huc transcripsi ex Anthologiæ lib. 5.

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντά τε μίτρην
Καὶ πάρος ἀντ᾽ ἀρετῆς χάλκεον ἐστεότα.
Τῷδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργυρέῳ ἱδρύσαντο
Πρέσβυ: σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσας γεράων.
Δῆμος μὲν βοόωντες· ἔλοι παλίνορσον ἱμάσθλην
Ως δὲ δὶς ἡβήσας μαίνεαι ἐν σταδίοις.

Hinc vides apud Anonymum nostrum pro διεβῆσαι μένει, scribendum esse δὶς ἡβήσας μαίνεαι. Illud porro quod subjungitur, οὐ χρῄζομεν σε λαβεῖ, &c. reclamatio est populi faventis victæ factioni Prasinæ. De Circensibus hisce contentionibus populi elegans locus est in antiquissima & hactenus inedita historia Passionis sanctarum Perpetuæ & Felicitatis, ubi hæc verba dicuntur Optato Episcopo: *Corrige plebem tuam, quia sic ad te conveniunt, quasi de circo redeuntes & de factionibus certantes*.

Καὶ Βύζαν καὶ αὐτὴν) pro αὐτὴν verisimiliter scribendum est Φαυστῖνον; quod nomen fuit aurigæ cujusdam factionis Prasinæ, in quem aliquot scripta extant Epigrammata Anthologiæ lib. 5

Εἰς τὸ σίγμα εἰσιν) De significatione vocis σίγμα satis notavi ad Codinum.

Καὶ αὐτῷ) scribe ὁ αὐτό.

Τὸ εἴλημμα τοῦ πύρου) pro πύρου scribe φόρου. Paulo post pro ἕως lege ἐνίκα, & pro ποιήσαντος lege ποιῆσαι; & παλλάδος pro παλλάδος.

Ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας) κορωνὶς hic significat *coronam*. Sic etiam Hesychius κορωνίδα interpretatur εἶδος στεφάνου. paulo post pro τῷ αὐτῷ κιντυρίωνι, scribe τὸν αὐτὸν κιντυρίωνα. 188. pag. 215.

Τοῦ μυχοῦ Μαξεντίου) scribe μοίχου, & vide Eusebium lib. 8. cap. 26. ubi hæc de Maxentio leguntur: μοιχείας καὶ παντοίας ἐπιτελῶν φθοράς.

Τὸν μόρον θάνατον) scribe μικρόν,

Παρισ:...) scribe παρέχειν.

Τοὺς διερχομένους σφετερίζειν τούτους καὶ κόπρους, καὶ οὖρα, καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίας ὀνειδίζεσθαι) scribe ὥστε τοὺς διερχομένους ὑβρίζειν τούτους, καὶ κόπρῳ, καὶ οὔρῳ, καὶ ἐμπτύσματι, καὶ &c.

Κωνάριον ἀπὸ μαρμάρου ἔνθα τὰ πλεῖστα ἐν τῷ ἡμίσει ἀνεφέρετο ὡς εἰκὼν μύρμηκοι λατρεῦειν .... χείρονα) scribendum esse censeo: κιονάριον ἀπὸ μαρμάρου ὄ-

θαρα πλεῖστα ἐν τῷ τεμένει τετράθυρον, ὡσεὶ τόκους μυρίους δαιτρεύειν ἐπιχειροῦν. Statuam Naturæ describit. quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur, quod quasi communis mater, omnia lacte suo nutriat. Posset etiam sic corrigi hic locus, κιονάριον ἀπὸ μαρμάρου ἐθαρα πλεῖστα ἐν τῷ τεμένει τετράθυρον ὡσεὶ μυρμήκια, id est, *Statua marmorea plurimis mammis circumdata, quasi nævulis seu verrucis*. Nam nævuli sunt cutis eminentiæ, quas Græci ἀκροχορδόνας vocant. Similiter Gellius lib. 12. cap. 1. *An tu quoque*, inquit, *putas naturam fœminis mammarum ubera, quasi quosdam nævulos venustiores non liberorum alendorum, sed pectoris ornandi causa dedisse?*

Καὶ τρυγόνος μιᾶς) scribe καὶ τρυγόνες, καὶ μυιὸς, καὶ χέλυς, καὶ δαμάλεως.

190. Ἀναγεγλυμμένον) scribe ἀναγεγλυμμένας. & paulo post pro πυρῶν, lege πόρων.

Τοῦτο προσέχοντος) scribe τοῦτο: Loquitur de Galeno.

Κάπηλος τῇ ἀξίᾳ) Apud Codinum legitur κάπηλος τὴν τέχνην.

Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρωδεὶς ἀναγνώσμασιν) pro ἀναρωδεὶς scribendum esse videtur ἀναγνωσθεὶς, id est, *notus* vel *cognitus*. Periphrasis est cognominis Anagnostæ.

Ἐν ἅρματι μαρμαρωθέντι) scribendum esse videtur μαρμαρέῳ ἐθέντι, vel μαρμαρέῳ λίθῳ. Vide Codinum num. 72.

Ὁ ἀπὸ λίκα μυχολατρευόμενος) forte legendum est, ὁ ἀπὸ λίκα προσαγορευόμενος. Vide Animad. in Codinum num. 71.

191. Ἐν αὐταῖς δράκαιναι) Apud Codinum pro ἐν αὐταῖς legitur καί. scribendum ergo hic videtur ἔνθα ἐ δράκαιναι, &c.

Οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κεντῆρες) scribendum videtur αἱ κιννυρίδες, quod Hesychius exponit τὰ μικρὰ ὀρνιθάρια. Eodem Auctore κεντῆρας vocant *equos malignos & improbos*.

Βαλεντινιανοῦ, &c.) videtur deesse præpositio ὑπό.

192. Ὅπερ κατὰ μίμησιν ἐν τῷ νεωρίῳ λιμένι κατεπόθη) scribe ὥσπερ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ νεωρίῳ λιμένι βοῦς ἀντετυπώθη, vide Codin. num. 52.

Τῷ δὲ αὐτῷ βοὶ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν καύσεως παρηκολουθησέ τι μεῖζον) secundum Codinum hic scribendum est: ἐν τῷ δὲ αὐτῷ βοὶ τῷ χαλκῷ οἱ κακοῦργοι ἕνεκεν καύσεως ἐγκλεισθέντες ἐτιμωροῦντο.

Ζῆ) Videtur legendum esse θέαμα ζ'. ἐκ τοῦ βιβλίου, &c.

Πορφυρωθῆ) scribe πορφυρωθείς.

Φανῇ ἐν) scribe φαίνειν.

193. Φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ βασιλικῷ) δρόμον βασιλικὸν hic eumdem esse puto atque Cursum publicum. Græcis dicitur ὁ δημόσιος δρόμος.

Ταττόμενον) scribe ταττομένη.

Φαύστης θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ) scribe Φαύστης θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου, γαμβροῦ Διοκλητιανοῦ. Constat enim inter omnes Scriptores Faustam Constantini Magni uxorem filiam fuisse Maximiani Herculii, qui Valeriam Diocletiani filiam uxorem habuit.

Edit. Paris. pag. 216. Πάππια) id est, τὰ ἐκ τῶν Παππίου συγγραμμάτων. Papiæ historici meminit Nicephorus Callistus lib. 1. cap. 1.

Μαρμάρου πυγανισθεὶς) Vide Animad. in Codin. num. 144.

194. Ἐξωνόμοι) Scribe ἀωνόμοι. Paulo post pro προς τιχθέντα, scribe προστειχθέντα: & paulo inferius pro υἱοῦ lege νίκην.

Καὶ ταργοθῆσαι ἵσταται) Scribendum esse videtur, καὶ Ναρσῇ στῆλαι ἵστανται.

Κατιδέαν) Scribe κατ' ἰδέαν.

Ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπογνωσκόμενοι) Cinctura igitur cognatorum Imperatoris statuæ a reliquis dignoscebantur.

195. Ὅτι μέλαν ἄνθρωπον τὴν στήλην τεθέαμαι) ὅτι μέλανος ἀνθρώπου στήλην τεθέαμαι, id est, *quam mali hominis statuam vidi*. μέλας hic idem est atque κακός. Sic inter Latinos Horatius eo vocabulo utitur:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Similiter hodieque Itali hominem improbum vocant *Furbum*, quasi furvum, id est, *nigrum*. 196.

Τοῖς Φιλίππου) scribe τῷ.

Εὐσέβιος ὁ Πάμφιλος) Historiæ Ecclesiasticæ lib. 7. cap. 18.

Τὴν αἱμόῤῥουν) scribe τὴν αἱμοῤῥοοῦσαν. Paulo post pro ἑαυτῶν scribe ἑαυτόν.

Καταλαβεῖν) scribe καταλαβεῖν.

Γαλλοῦ) scribe Γαλλιηνοῦ. Vide Codin. num. 59. 197.

Οὓς καὶ πολεμήσας) scribe οἷς ἐξ, vel καθ' ὧν.

Μετὰ τὸ πεσεῖν τοὺς ὄχλους) Pro πεσεῖν, scribe παῦσαι. 198.

Μὴ φροντὶ) scribe μὴ φρόνει.

Καὶ οἱ σπαθάριοι οἰκοδικῆλοι, καὶ μόνον, ἐκ φιλεντιάριοι) scribendum videtur, καὶ οἱ σπαθάριοι ἢ κουβικουλάριοι, καὶ, &c. vel καὶ οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι, ἐκ σιλεντιάριοι. Vox σπαθαροκουβικουλάριος occurrit in Synodo Constantinop. 8. Act. 4.

Ἀπὸ τὸ καλούμενον ἀρτίως φιλαδέλφιον τότε δὲ προτείχισμα καλούμενον) scribe ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδελφίου, τότε δὲ προτείχισμα καλουμένου. Vide Codin. num. 49. Illa ἐν οἷς usque κατασκευασθεῖσα dicuntur per parenthesin.

Ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξέρχετα) scribe ἐξέρκετα. ἐξέρκετον Græco-barbare dicitur *exercitus*. 199.

Τοῦ ταύρου μέρεσιν) scribe ταύρου.

Σεβήρου τοῦ υἱοῦ Θάρου) Videtur loqui de Flavio Valerio Severo, qui a Constantino & Maximiano Galerio Cæsar creatus fuit. Sed quid illi cum Caro? Paulo post pro ὀνομαζόμενον, scribe ὀνομαζόμενος, vel ὀνομαζομένου.

Πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁμισμοῖν θεὸν μακάρων, &c.) scribe πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἰωνισμοῖν τε, θεῶν μακάρων, &c. 200.

Πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σεουήρου τὸν Ἑρκούλιον ἐνίκησε. &c.) scribendum esse censeo, πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, ὃς Μαξέντιον τὸν Ἑρκούλιον ἐνίκησε. Paulo post pro συγκαλέσας, scribe συγκλείσας.

Ἐν προτιμήσει βαστάζειν) scribe ἐν προτιμήσει βαστάζειν. 201.

Ὑπεραίτου Βαλβίριον καθίσαντες) scribendum esse videtur ὑπεραίτου τοῦ λαβάρου καθίσαντες, vel κατασκηνώσαντες. Vide Sozomenum lib. 1. cap. 4.

Θύραις) scribe θύρας: & mox pro ἐθίωσιν, lege ἐθίσωσι: & paulo inferius δηλῶσαι pro δηλαῦσαι. 202.

Ἐξελλάδος) scribe ἐξ Ἑλλάδος.

Δρακόντειον) scribe δρακονταῖον.

Τὸν ἀριθμὸν) scribe τὸν ἀριθμόν. Paulo post pro Οὐλβανοί, lege Σαβανοί. Vide Codin. num. 64. 203.

Μὴ θαυμάζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδώς, &c.) scribe μὴ θαυμάζομεν τοὺς ἵππους τοὺς ἐπιβάτας. ἀλλ' εἰδότες, &c. Et paulo post pro καὶ τὸ θαυμάζομεν ἀμβλυωποῦσι, legendum viderur, καὶ ὁ μὴ θαυμάζων ἀμβλυωπήσει. pag. 217.

Κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις σωτρέχοντα) Scribe κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι στοιχεῖον ὁρῶ τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης σωτρέχον. Vide Codin. num. 64.

Ἠλβανὸς) Scribe Σιλβανός. & mox: τὸ πρὸς μεσημβρίαν.

Γόνατι κάμπου δίκην κεκαμικότα) Scribe τὸ γόνυ καμπτὸν δίκην κεκαμμικότος: & paulo post pro στοχασάμενος, lege στοιχειωσάμενος.

Δίον) Scribe δι' ὅν.

Εὗρε γάρ τινα ὁ φιλόσοφος) Scribe εὗρε Κάρος ὁ φιλόσοφος.

Λογιωθεὶς τῆς Ἀθηναίων φιλοσοφίας) Scribe λογιωθείς. 204.

Μηδειῶν) Scribe μηδιῶν.

Ἀπὸ ἐναρχία τὸ πλεῖον γέλω εἰς κόπτειν) Scribendum esse videtur, ἀπεκρίνατο τἀναντία τὸ πλεῖον γελῶν καὶ σκώπτων.

Ἦτω ἐν τῷ βασιλεῖ) Scribe ᾔτησε τὸν βασιλέα.

Ὢ συμφορᾶς) Codin. ὢ συμφορᾶς. Et paulo post ἀκολουθεῖ pro ἀκολουθῇ.

Παρὰ λιγουρίου ἀστρονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος) Pro λιγουρίου scribe Ὀλυβρίου. Consul autem fuit hic Olybrius anno octavo Imperii Leonis Maculæ, anno post Christum 464. 205.

Ἀσκληπιόδωρος) Scribe Ἀσκληπιόδοτος. Vide Animad. in Codin num. 65.

Ζυμωθῆσα) Scribendum videtur ζυμωθῆσα. Apud Codinum legitur ἐζυμώθη.

Ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσι. εἶναι, ὡς καμάτι κέρδος τοῦ, &c.) Scribe, ut apud Codin. legitur: ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε μέλλοντα εἶναι, ὡς κάμοί τι κέρδοι τοῦ &c.

Η κελευμένη ταῦρος) Vide Codin. num. 48.

Ο τύναξ .... ὁ λεγόμενος) Scribe ὁ λεγόμενος πεττάκια. Vide Codin. n. 39. & 40.

Καὶ Κωνσταν.... Κωνστάντι καὶ Λικινίῳ) Scribe καὶ Κωνσταντίνῳ, καὶ &c.

Ο ἐν τῷ στρατηγίῳ Vide Codin. num. 55.

206. Φιλαδέλφω) Scribe φιλαδέλφιον. Vide Codin. num. 49.

207. Ο λεγόμενος ταῦρος ὁ καὶ Ἀρκάδιος ὃν κόνον ἐστοιχειώσατο) Scribe τὸ λεγόμενον Νεώριον ὁ Ἀρκάδιος ἐτειχίσατο, &c. Vide Animad. in Codin. num. 59.

Η βασιλικὴ σέρτη) Scribe ἡ βασιλικὴ κιστέρνη.

208. Θεοδώρῳ τοῦ λεγομένου σικαιῶν) Scribe συκεώτου. Vide Animad. in Codin. n. 41.

Μαρτινακίου) Scribe μαρτινακίου. 209.

Τοῦ ἀντίου) Scribe αἰτίου.

Θεοδοσίῳ τοῦ απαίνῳ) απαίνου pro Ιαπαίνου: sic απωνία pro Ιαπωνία legitur apud Plutarchum in libro de fluminibus.

Κατὰ τὴν σικόντις χαλκῆς) Scribe κατακτικῶς τῆς χαλκῆς. Vide Codin. n. 38.

Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμετὴ) Pro Σοφία scribe Θεοδώρα: ut paulo supra. 210.

Ητοι τὸ ζ(ά)ξιππον) Scribe τῷ ζευξίππῳ. Paulo post pro Εἰκονίου scribe Ικονίου.

Ωs οἱ μῦθοι φασι) Pro ὡς scribe ὤν. 211.

Δείκνυσι τὸ θηρίον) Scribe τῷ θηρίῳ, ὅπερ ἰδὸν ἐκεῖνον. Vide Codin. num. 66.

Παρὰ λογιστοῦ φιλοσόφου) Scribe παρὰ φιλοχόρου λογιστοῦ. Similiter paulo post pro φιλοδώρου lege φιλοχόρου Vide Animad. in Codin. num. 67.

Δοξία) Scribe Δαγαΐα. Vide Animad. in Codin. num. 67.

Finis Animadversionum in Anonymi Collectanea de Antiquitatibus Constantinopolitanis.

INDEX AUCTORUM,

QUI SPARSIM IN HISCE ANIMADVERSIONIBUS emendantur & illustrantur.

INDEX AUCTORUM,

QUORUM SCRIPTA HACTENUS INEDITA CITANTUR.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
MEMORABILIUM.

FINIS.

Edit. Parif. pag. 223.

JOANNIS MEURSII
AD
GEORGII CODINI
ORIGINES CONSTANTINOPOLIT.
NOTÆ.

1. ΠΕΡΙ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντίνου πόλεως) ſcripſere etiam Byzantica Leo Byzantius libris ſeptem, teſte Svida, & Priſcus Panita, qui temporibus Theodoſii vixit. Auctor eſt idem Svidas in Πρίσκος. Et meminit hujus non ſemel Jornandes de Reb. Get. Sed corruptum ejus nomen eſt apud Evagrium Hiſt. Eccl. lib. 2. cap. 1. Μαρκιανὸς τοίνυν καὶ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ μὲν καὶ πατρίσκῳ ἱστόρηται τῷ ῥήτορι. Corrigo, καὶ ἄλλοι τε πολλοί, καὶ μὲν καὶ Πρίσκῳ ἱστόρηται. Et poſtea apud eumdem occurrit incorruptum. Ejus Eclogas de legationibus edidit nuper eruditiſſimus vir, David Hœſchelius.

Παρὰ κυρίου Γεωργίου τοῦ Κωδίνου) facilius dixerim quo tempore hic Auctor non vixerit, quam quo vixerit. In libro enim de Officiis aulæ Conſtantinopolitanæ meminit Joannis Cantacuzeni, & Theodori Metochelæ, qui ſub primis Palæologis ætatem egerunt.

Καὶ Βαρβύζης) vocatur βαρβύσσης apud Svidam in Ηρακλεῖος.

2. Πρὸς τὸ καλούμενον κέρας) Plinius lib. 4 cap. 11. appellat *Chryſoceras*, & promontorium facit. Strabo & Polybius *ſinum* dicunt.

Τῆς λεγομένης λεκίσσης) ſic quoque a Stephano vocatur in Βυζάντιον: ergo corrige Etymologici auctorem in Βυζάντιον. ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Βύζαντος τοῦ κεροέσσης τῆς ἰοῦς θυγατρὸς καὶ ποσειδῶνος. Male hodie, τοῦ κρεούσης.

3. Ο μὲν δὴ Βύζας) factum hoc regnante Tullo Hoſtilio, Caſſiodorius in Chronico: *Tullus Hoſtilius regnavit annis xxxii. qui primus apud Romanos purpura uſus eſt. Hujus temporibus Chalcedon conditur & Byzantium, quæ nunc Conſtantinopolis dicitur.*

Τοὺς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαι), de ſeptem Byzantii turribus huic loco congrua vide apud Svidam in Βυζάντιον, Cedrenum, & Zonaram Annal. 3. in initio.

Ο τοῦ μάρτυρος μηνᾶ) De hoc Mena infra dicemus.

4. pag. 224. Ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου στρατηγίου) Severus poſtea reſtauravit. Vide Svidam in σεβῆρος.

Ἐν ταῖς λεγομέναις συκαῖς) Palatium erat. Victor Cumunenſis in Chronico: *Theodoſius Conſtantinopoli Sugas relegatus, totum pene palatium, & maximam regiæ urbis partem ſua perfidia maculavit.* Et in propinquo portus. Strab. lib. 7. ἐπὶ τοῖς ἐπὶ τῇ συκῇ καλουμένου λιμένα. Zonaras in Leontio, ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, ἐν συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν. Mentio etiam hujus loci eſt Novell. 59. & apud Evagrium lib. 3. cap. 33. item lib. 4. cap. 36. Vide noſtrum Gloſſarium in σκάλα.

6. Τῆς γείτονος χαλκηδόνος) Nam ſeptem tantum ſtadiis diſtabat. Plinius lib. 6. cap. ultimo.

Δεκαεπτὰ ἔτεσι) Herodotus lib. 4. ſeptemdecim tantum. ἐπύθετο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων.

Οὐς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν) Tacitus Annal. 12. Polybius lib. 4. Strabo lib. 7. Herodotus etiam 4. Plinius lib. 5. cap. 32. Manaſſes in Annalibus.

Καὶ κίονα ἐν τῷ δαμάλει) Manſit hæc columna ad tempora uſque Conſtantini Leonis F. ut ex Cedreno accipimus. 9.

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς) Hoc epigramma alii Dioſcoridi cuidam, alii Hecatæo aſcribunt. Exſtat Anthologiæ lib. 3.

Τὸν κρατερὸν βύζαντα) Exſtat hoc epigramma Antholog. lib. 4. legiturque ibi, κίονι, pro κίονα. Exſtat ibidem alterum etiam pag. 298. cujus initium eſt. ἱμερτὴ φιδάλεια. Fuit quoque ſinus Phidaliæ, cujus meminit Svidas in ὑπέκλυσε. 10.

Περινθίοις ἐπαχθῆναι δουλεύειν) Herodianus lib. 3. ἑάλω ὕστερον λιμῷ. πᾶσα τε ἡ πόλις κατεσκάφη, καὶ θεάτρων, παντός τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν περινθίοις δῶρον ἐδόθη Vide Svidam in σεβῆρος, Cedrenum, Manaſſem, Zonaram vocat.

Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν) Multa paſſim celeberrimi hujus balnei mentio apud Scriptores. Conflagravit anno 5. imperii Juſtinianei, teſte Cedr. Erat autem hic balneum etiam aliud minus, in quod exſtat epigramma iſtud Leontii Scholaſtici Anthol. lib. 4.

Μὴ νεμέσα ζεύξιππε παρερχομένοισι λοετροῖς,
Καὶ μεγάλῳ παρ' ἄμαξαν ἐρεττύλος ὑδὼ φαείνει.

Αντωνία ἡ πόλις κατωνομάζετο) Corrige Svidam, apud quem male legitur, ἀνθουσία ἡ πόλις. 11.

Μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρὸς) Quis hic Medicus ignis? Quærendum eſt. Invenio etiam Pomaicum apud Diaconum in Leone & Michaele, quem pariter ignoro. 12.

Ἐστάθη παρ' αὐτοῦ τοῦ σεβήρου) Vide Svidam in σεβῆρος.

Τοῦ χαλκοῦ κίονος τοῦ τετραπλεύρου) Hanc columnam Tetrapleuri collapſam, & multo tempore proſtratam, erexit rurſum per Proclum Theodoſius Imperator. Eamque in rem epigrama exſtat Antholog. lib. 4. 13.

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος,
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θεοδόσιος βασιλεὺς.
Τολμήσας, πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ τόσος ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύο.

Dicit poeta κίονα τετράπλευρον, ut Horatius Stertinium acumen, & alii alia: itaque errat interpres, qui vertit, *columnam quadrilateram*. Erat autem Tetrapleurum locus Conſtantinopoli, ubi ſtatuæ nudorum Cupidinum pomis ſe ſe petentium, & ἀνεμοδούλιον quoque dicebatur. Nicetas in Andronico Comneno, lib. 2. καὶ ἐπὶ κίονος κατὰ τὸ χάλκεον μετέωρον τετράπλευρον ἐν ᾧ γυμνοὶ περιβλημάτων μηλοβολοῦσιν ἀλλήλους, οἱ ἔρωτες, ὃ ἀνεμοδούλιον κέκληται, ἑαυτὸν ἀναστῆσαι ἐμελέτα χαλκοῦν. pag. 225.

Καὶ μέχρι τῆς σφενδόνης) Meminit hujus loci etiam Cedrenus: κελεύει δὲ ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀνεφθῆναι, καὶ τὸν ἀποστάτην ἐν αὐτῇ κατακαῆναι. Et hinc obſerva ſupplicia ibi de noxiis ſolita ſum.

Ἐν δὲ τῷ τεσσαρακοστῷ) Vide Svidam in Κωνσταντῖνος ὁ μέγας: item in Κωνσταντινούπολις.

Κατὰ ταῖς τρωαδικαῖς ἐμβόλοις) Hunc locum interpres non satis intellexit : tu verte , *Trojana rostra* . Erant autem rostra Constantinopoli varia : Magna exstruxit quinto imperii anno Arcadius : duo quoque Constantinus , teste Cedreno . Et erant quatuor alia, quæ sub Constantino Magno fecerat Eubulus, ut ipse hic Auctor infra docet . Meminit etiam Domnini rostrorum Cedrenus , & Theodorus Anagnosta Eclog. 2. apud quem tamen corrupte legitur , ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις Corrige , Δομνίνου . Sunt ultima verba Eclogæ . Conflagrarunt autem ea sub Isaacio Angelo , ut testatur Nicetas in ejus vita .

Ἐν τῷ στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ) Hoc forum purgari solebat , sed mox desiit , donec morem antiquum revocaret Michael Stratioticus, teste Cedreno , Zonaras Annal. 3. non in Strategio collocat , sed in Placoto .

14. Ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον) Procopius de ædificiis Justiniani lib. 1. ἔστι δέ τις ἀγορὰ πρὸ τῆς βασιλείων περίστυλος : Αὐγουσταῖον καλοῦσι τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι . Vocabant etiam Αὐγουσταῖα , ut Cedrenus , aliique , & ipse hic noster infra. Vide Svidam in Αὔγουστ. Conflagravit autem anno quinto imperii Justinianæi , teste Cedreno .

Ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος κίων) Hujus purpureæ columnæ mentio passim apud Auctores rerum Byzantinarum . Et erat alias quoque talium usus . Corrigendus vero per occasionem est Sidonius lib. 2. epist. 2. *Nec pilæ sunt Mediæ , sed columnæ , quas architecti peritiores ædificiorum purpureas nuncupavere* . Hodie editur , *purpuras* .

Ἐφ' οὗπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος) Cedrenus , Zonaras , & alii. Erant vero isti Constantini statuæ inscripti quatuor hi versus ,

Σοὶ Χριστὲ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης ,
Σοὶ νῦν προσῆξα τήνδε τὴν δούλην πόλιν ,
Καὶ σκῆπτρα τάδε , καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος ,
Φύλαττε ταύτην , σῶζε τ' ἐκ πάσης βλάβης .

Extant apud Cedrenum .

Εἰκοστὸν ἔτος ἀγούσης τῆς βασιλείας τοῦ κυροῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ) Zonaras Annal. 3.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς) Recentiores Græci omnes dies Veneris παρασκευὰς appellabant . Vide Glossarium nostrum .

Τῆς πρώτης ἑβδομάδος) Quadragesimæ septimanas numero suo distinguebant , dicebantque ἡ πρώτη , ἡ δευτέρα , usque ad septimam , quam τὴν μεγάλην appellabant . De prima ecce apud Nicetam in Alexio Man. F. ἐπὶ τῷ τελέσθηναι τὰ δῶσια Θεοδώρῳ τῷ χρισομάρτυρι κατὰ τὴν ἑβδόμην τῆς πρώτης τῆς νηστειῶν . Et in Alexio Isaaci fratre , lib. 3. τὴν πρώτην τῆς νηστειῶν ἑβδομάδα τῷ μεγάλῳ παλατίῳ προσιέμενος οὐχ ἑκών . Et primæ hujus hebdomadis quinque diebus erant pervigilia . Joannes Episcopus Citri in Resp. ad Cabasilam. αἱ τοιαῦται δὲ παννυχίδες γίνονται μὲν καὶ ἐν ἄλλοις καιροῖς , ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς νηστειῶν . Sextam nominat Nicetas in Murzuflo . ἡ τις ἦν δωδεκάτη μὲν τοῦ ἀπριλλίου μηνός , δευτέρα δὲ τῆς ἕκτης ἑβδομάδος τῆς νηστειῶν . at septimam , ut dixi , τὴν μεγάλην vocabant . Itaque apud hunc nostrum libro de Officiis aulæ CP. legitur . ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἑβδομάδος . Apud Etymologici auctorem . ἐδέξατο τὸ λάτιθρον εἰς τὸ κανόνα τῆς μεγάλης ἑβδομάδος .

Καὶ δύο τοῦ παλλάδος ἱδρύματα) Zonaras Annal. 3. non duo Palladia , sed unum narrat ; & constituit non in senatu , sed in foro Placoto . Hæc ejus verba sunt . ἐν τὸ παλλάδιον δὲ ἀπὸ τῆς Τροίας μετελθὼν , καὶ τοῦτο ἔστησεν ἀγορᾷ .

Edit. Paris. pag.226.

15. Παρέχων αὐτοῖς ἡμερησίως . Corrigo παρέχων ἄρτους ἡμερησίους . Vide Glossarium nostrum in παλατίνοις .

Τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ῥιφέντων καλάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα) Quorsum hic calami ? Superest ea vox , itaque ejicio . Svidas me confirmat , cujus in hac ipsa re ea verba . προσέθηκε δὲ τούτοις καὶ κρέα , καὶ οἶνον , καὶ ἔλαιον , ὧν μέχρι τινὸς ἡ πόλις ἀπόλαυσε τῆς ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων φέρουσα τὰ γνωρίσματα , Nisi pro καλάμων malis reponere παλατίνων .

Ἀφ' ἧς ἀφιερώθησαν στῆλαι τετρακόσιαι εἰκοσιεπτά) Svidas in Σοφία .

Καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ) An igitur Carus pater Diocletiani ? Nego clare . Adi Aurelium Victorem , ille tibi Dalmatam dicet , & libertum Anulini Senatoris . Sed apud Svidam quoque in Σοφία est , καὶ Κάρου πατρὸς Διοκλητιανοῦ . Quid ergo ? Scribendum censeo utrobique , ὁ Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ . Nam Caius prædecessor Diocletiani fuit .

Ὅπου καὶ ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς τέθειται) Eusebius de vita Constantini lib. 4. auctor est, apostolis eum sepulcra erexisse , suum vero in medio eorum , senis ad utrumque latus monumentis . 16.

Τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς) Observa . Nova Roma condita est , & nomen accepit undecima Maii : at antiqua illa 11. Kal. ejus mensis , ut discimus ex Kalendario vetere, quod in eum diem Parilia rejicit .

Τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως) Simocatus Hist. Maur. lib. 1. cap. 12. ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τῆς ἐγκαινίων ἡμέρᾳ τῆς πόλεως . Vide Glossarium nostrum .

Καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις) Et hoc quidem 11. Maii clare hic videmus . Quæ sunt igitur illa Nominalia , quæ hyemi & sole ad Capricornum vergente , tribuit Agathias , lib. 5. ἠνίκα γὰρ ἐκείνου τοῦ ἔτους ἡ τοῦ φθινοπώρου ἔληγεν ὥρα , ἔτι τε τὰ ὑπὲρ τῶν ὀνομάτων συμπόσια ἐτελεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίοις νενόμισται . χρόνοι μὲν δὴ ξυνύπαρχει ὁπόσον εἶναι νικὸς τοῦ ἡλίου ἐπὶ τὰς τροπὰς ἐλαύνοντος τὰς χειμερίας , καὶ πρὸς τὸν αἰγόκερωτα φερομένου . An loquitur de Saturnalibus , quæ ex veteri Romæ instituto nova quoque celebrabat ? atqui hæc non erant Nominalia . Ergo error fuerit Agathiæ , qui putaverit Saturnalium originem a dedicatione , & lustrico , ut sic dicam , die urbis antiquæ esse . Hoc non erat prætereundum . Vir doctus non recte interpretatur, *Natalitia* .

Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας) Hoc verum esse non potest , nam antea dicit accidisse tertio mense indictionis secundæ . Atqui indictio complectebatur quindecim annos , fuitque per eam numerari cœptum, cum occiso Maxentio pax Christianis fida ac certa a Constantino data est , decimo demum anno imperii , ut ex Eusebii Chronico discimus . Ergo a principio ipsius imperii ad secundam indictionem , qua facta hæc dedicatio Constantinopoleos , sunt necessario anni viginti quinque . Et clare Cassiodorius, Hieronymusque in Chronicis suis hanc rem in annum vicesimum quintum referunt . Apud Cedrenum corruptus iterum numerus est . τῷ λγ'. ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτᾷ , μετὰ θ'. ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως . Corrige ηʹ. ἔτος . Ecce 33. annis , detrahe 8. habebis reliquos 25. Hic est consensus auctorum . Itaque apud eumdem Cedrenum scribendum . τῷ κε'. ἔτει τῆς βασιλείας . Hodie editur . τῷ κ'. ἔτει . Proclivis error est , & absorptus numerus quinarius a priore litera vocis sequentis . Ergo magnus error in Codino nostro .

Τῆς χαλκῆς) Domus Anastasii Imp. Julianus Antholog. lib. 4. cap. 23. 17.

Οἶκος Ἀναστασίοιο τυραννοφόνου βασιλῆος
Μοῦνος ὑπερτέλλει πάντων ἔσοχος ἄστεϊ γαίης
Θαῦμα φέρων πάντεσσι ——

Prius χαλκόστεγος dicebatur , ut discimus ex Zonara , propter æneum videlicet rectum , cujus etiam meminit Julianus epigrammate citato .

Εἰ καὶ χαλκείων δρόφων ἀμαρύγματα τέμνει . pag.227.

Conflagravit sub Justiniano , & postea denuo exstructa , cum iterum præ vetustate ruinam minaretur , restaurata a Basilio , qui tribunal esse fecit, in quo jus diceretur . Cedrenus . δικαστήριον τε ἐταξε στηρισίοις καὶ φιλοτιμίαις παντοδαπαῖς αὐτὰς μεγαλύνας , καὶ τάξας δικαστήριον , καὶ τὰς δεήσεις διαλύειν τῆς φιλονεικούντων . τόπους ἀφορίσας αὐτοῖς ἐπιτηδείους, οἷον τε μάγγανον , καὶ τὸν καλούμενον ἱππόδρομον , καὶ τὴν λεγομένην χαλκῆν χρόνῳ μογήσασαν καὶ ὅσον οὐδέπω πεσεῖν κινδυνεύουσαν ἐπισκευάσας , καὶ καταρτίσας . Statua illic fuit Pulcheriæ sororis Theodosii , teste Svida . Erat item synagoga Judæorum , quam Justinus minor anno Imperii 12. ab iis redemptam

convertit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis, ut accipimus ex Diacono. Postremis temporibus carcer fuit. Zonaras. τὸ τοῦ παλατίου χαλκίστιγον, ἥτις ἂν ἡ τοῦ χαλκιμένη χαλκῆ, κ', εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα. Nicetas in Isaacio Angelo, lib. 3. καὶ τὰς χαλκᾶς πύλας ἐκεῖσε μετίδωσιν, αἳ πρὸ τῶν μὲν ἐπιζύγου τῇ μεγάλῃ παλατίου τὴν εἴσοδον, ἄρτι δ' ὅσαι καὶ ὑπὶ... εἰς δ' ἡμᾶς, τὴν εἱρκτὴν σαινιχον, ἤπερ ἐξ αὐτῶν χαλκῆ κατωνόμασται.

Καὶ τῆς ἐξκουβίτων) Vide Glossarium nostrum.

18\. Καὶ τὰ δῖκα ἐννέα ἀκκούβιτα (Diaconus in Leone Constant. F. *In crastino sabbato sancto exibit Imperator in tribunalibus decem & novem accubituum.*

Καὶ ναὸν ἁγίων ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Hic sepulcrum erat Juliani apostatæ. Joannes Episcopus Citri in Resp. ἐξέωσαντο δὲ καὶ Συναιβῶν βασιλέων τάφοι ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς ὁ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανεύφημων Ἀποστόλων.

Καὶ ὁ ναὸν ἁγίου Στεφάνου) Hoc templum solo jam collapsum restauravit Basilius Macedo, teste Cedreno.

Καὶ τὴν Μαγναύραν) Diaconus *Manauram* appellat in Mauritio & Constantino Constantis F. debet *Magnauram* restitui. Incuria est supinorum librariorum. Hic autem personas illustres advenas excipiebant Imperatores. Cedren. κατειλάβετο δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης, ὡς ἔθος, ἐν μαγναύρᾳ οἰκήσει πρὸς βασιλέα ἐντίμως. Et alibi. Ejus triclinium celebravit epigrammate Julianus, quod exstat Antholog. lib. 4. cap 23. Basilius etiam in tribunal convertit, & ut jus ibi diceretur constituit, teste Cedreno.

Καὶ τὸ σῖμα) Puto rescribendum τὸ σίγμα. Invenio in descriptione urbis Constantinopolitanæ regione tertia. *Porticum semirotundam, quæ ex similitudine fabricæ sigma Græco vocabulo nuncupatur.* Erat illic templum Deiparæ, quod terræ motu collapsum restituit Basilius Macedo. Auctores, Cedrenus & Zonaras.

Πρὸς τὴν νέαν) Diaconus in Mauritio *Novas* appellat.

Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκίσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ) Hæc omnia breviter Sozomenus lib. 2.

19\. cap. 3. ἐπεὶ δὲ τὴν αὐτόχθονας οὐχ ἱκανὰς ἐνόμιζεν εἶναι πολίτας τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, μεγίστας οἰκίας ἀνὰ τὰς ἀγορὰς καὶ ῥύμας οἰκοδομήσας, ἀνδρας ἐν λόγῳ τῶν τοῖς οἰκίοις δεσπότας τιμήσας ἐν ταύταις κατώκισεν τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τοὺς δὲ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν μεταπεμψάμενος.

21\. Ὁ Πρόβος) Meminit hujus templi etiam Cedrenus. Substitit hic incendium illud, quod accidit sub Justiniano, anno Imperii ejus 34.

Ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον) Etiam rostra Domnini invenio, & retuli antea. Erat ibi ædes resurrectionis Christi, & Anastasiæ martyris; quam refectam lapideo ornavit Basilius fastigio, cum antea ligneum tantum esset. Cedren. auctor est.

22\. Οἱ δὲ τρεῖς πλατεῖς ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου) Zonaras recenset etiam hospitale ab hoc Eubulo exstructum, quod sub Justiniano conflagravit.

Μέχρι τῆς χερσαίου τειχῶν) Hic conciderunt terræ motu sub Leone, ut testatur Diaconus.

Ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου) Lego, ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου. Vide Glossarium nostrum in τζυκανίζειν.

Edit. Paris. pag. 228. Μέχρι τῆς ῥάβδου) Erant hic templa Demetrii & Æmyliani martyrum. Auctor Cedrenus.

Καὶ τὰς ἀκροπόλεις, καὶ τῆς Εὐγενίου) Interpres vertit, *ab Eugenio*. Debuisset, *a porta Eugenii*. Nam plurali numero τὰς πύλας efferre Græcis non insolens. Erat vero porta Eugenii prope arcem. Ipse hic auctor lib. de Offic. aulæ CP. ἀπαντητέος αὐτῷ εἰς τὴν τοῦ Εὐγενίου πύλην ἔσωθεν ὢν ὁ βασιλεύς. Exstat in hanc epigramma istud Antolog. lib. 4.

Οὗτος Ἰουλιανὸς λαΐνεα τείχεα τεῦξας,
Στῆσε τρόπαιον ἑῆς σύμβολον ἀγρυπνίης.
Σφίζων ἀντιβίους ἐχθροὺς ἀπάνευθε μιγῆναι,
Ἣ φρουρῶσιν κρατεῖν τῆς πόλεως τελέως.

Καὶ τοῦ μιλίου) Hic capita noxiorum desigebantur. Observo ex Diacono in Constantino Copronymo, *Bagravum autem in vivario decollavit, & hujus caput in Milio suspendit diebus tribus*.

Μέχρι τοῦ ταύρου) Hic nymphæum fuit, exstructum sub Valente a Præfecto Urbis. Zonaras Annal. 3. ὁ δὲ τῆς πόλεως ὕπαρχος νυμφαῖον ἐν τῷ χαλκιμένῳ ταύρῳ κατεσκεύασε. Atque hoc incendio periit sub Leone Magno, anno Imperii quinto. Testis Cedrenus. Forum quoque junctum erat. Evagrius lib. 2. cap. 13. ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου προσαγορευομένου φόρου μέχρι ὁ τοῦ ταύρου χαλκιμένης ἀγορᾶς.

Καὶ τοῦ βοὸς) Unde loco nomen tradit Zonaras in Phoca. τὸ δὲ Φώκου σῶμα κατεκαύθη κατὰ τὸν βοῦν, ἔνθα καὶ κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, χῶμα βοὸς ἔχουσα, ἥτις ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ ἧς καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. Ejus vestibula conflagrarunt sub Justiniano, anno Imperii ejus 35.

Καὶ τοῦ ἐξακιονίου) Item infra. ἀπὸ τοῦ ἐξακιονίου μέχρι χρυσέας. Tamen apud Cedrenum ἐξακιόνιον bis, apud Nicetam in Alexio Man. F. semel invenies: & ἐξακιονίτης monachus, erat enim monasterium, ut ex ipso discimus. Puto autem Codini nostri lectionem esse rectiorem. Sic ἑπτὰ κίονας invenio apud Evagrium Hist. Eccles. lib. 1. cap. 13. & 94. *columnas* apud Victorem in Chronico. *Usque ad Constantini forum supra longitudinem plateæ columnarum* 94. Ac diplocionii meminit Phranzes Chron. lib. 1. cap. 39. & lib. 3 cap. 8.

Εἰς τὸν εἰκοστὸν χρόνον) Diaconus & Cedrenus trigesimum annum dicunt. 25.

Σεισμοῦ γενομένου) Duravit hic terræ motus menses quatuor, ut referunt Cedrenus, & Diaconus.

Βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ τρισάγιον) Vide Glossarium nostrum, in quo abunde satisfecimus.

Εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου) Proprie hic locus *Campus* dicebatur. Diaconus. *Ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes*. Theodorus Anagnosta Eclog. 1. ἐν ταῖς λιταῖς γενομέναις ἐν τῷ κάμπῳ, πεζὸς Μαρκιανὸς ἐξερχόμενος, πολλὰς τοῖς δεομένοις δωρεὰς παρεῖχεν. Et hic quoque defigi solita noxiorum capita. Colligo ex Diacono in Phoca. *Phocas tyrannus Mauritium peremit, ut prædictum est, una cum masculis quinque pueris ejus, & eorum capita jussit poni in Campo tribunalii diebus multis*.

Μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου) Hic est ille ipse Proclus, ad quem exstat Synesii epistola 70. facile mihi assentieris, qui attendis initium. πέμπω σοι οὐχ ὅσα μοι γράμματα παρὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Item exordium. γενέσθω δή τι παραμυθία, τὸ δέξασθαι τῆς πατρικῆς σου κεφαλῆς γράμματα, τὸ τιμαλφέστατον ἀπὸ Θρᾴκης ἀγώγιμον.

Μέχρι τῶν βλαχερνῶν) Erat illic templum. Cedrenus. καθ' ὃν καιρὸν ᾠκοδόμησεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἐν βλαχέρναις θεῖον ναόν. Atque inde intelligendus Diaconus, qui in Heraclio narrat filium ejus Constantinum in Blachernis a Sergio Patriarcha esse baptizatum. Exstruxit hoc Theodosii soror Pulcheria post mortem fratris, teste Zonara. Et hic tradunt vestem ac zonam τῆς Θεοτόκου dedicatas fuisse. Auctores & Nicephorus lib. 15. cap. 14. & Menologium. Erat præterea illic triclinium Anastasii. Vide Suidam in Ἀναστάσιος. Atque hic magnus Logotheta jusjurandum accipiebat novi Imperatoris. Licet haurire ex Niceta in Man. Comneno, lib. 3. ... κατὰ καρδίας ἐτέρου ἀντείπη... 26. pag. 229.

conflagravit sub Joanne Paleologo, viginti cir-

Cod. manuscripto Bibliothecæ Vallicellanæ excerpsi: χῶρον ἦν, inquit. πρὸς τῷ τείχει τῷ ἄστεος ἐγγίζον τῷ θαλαττίῳ κόλπῳ τῷ κέρατος ὄνομα βλαχέρναι τῷ τόπῳ. θεῖος δὲ οἶκος ἀνὰ τὸν τόπον βασιλικαῖς δαπάναις τῇ Θεοτόκῳ οἰκοδομεῖται καὶ σορὸς ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσίου κατασκευασθεῖσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν ὑποδέχεται· πλείοσι τε καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι καὶ δώροις ὁ οἶκος τιμᾶται. Vide præterea Græcorum Menologium die 2. Julii, & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 24.

119. Εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους) Cod. Reg. εἰς τὸ σιγματοειδὲς τεῖχος. Loquitur de muro maritimo.

Καὶ ἐπέρασεν εἰς χρυσόπολιν) Cod. Regius, καὶ ἐπέρασεν ἐκ τῆς ἐκεῖσε εἰς χρυσόπολιν.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπωνυμίας) In Codicibus Vaticanis legitur, τοῦ Προσφορίου, quod idem est. Portus Constantinopoli fuit in regione quinta e regione Chalcedonis, qui antiquitus vocabatur τὸ βοσπόριον, scilicet νεώριον, seu ὁ βοσπόριος λιμήν, id est, *portus Bosphorius*, propterea quod situs esset ad Bosporum Thracium: ita enim, ut tradit Eustathius Dionysii Scholiastes, proprie appellabatur. τὸ κατὰ Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον στενὸν, id est, *Mare angustum inter Chalcedonem & Byzantium*. Cæterum progressu temporis & vulgi ignorantia genuinum illius portus nomen βοσπόριον mutatum fuit in φωσφόριον & προσφόριον, ut testatur Stephanus v. βόσποροι, & Joannes Tzetzes Chil. 1. v. 836. Ne autem primo intuitu pateret, corrupta esse hæc nomina & subreptitia, utrique suam affinxere originem. Nam Phosphorium portum dictum fuisse ajunt, quod cum Philippus Macedo nocte illuni & pluvia urbem prope hunc portum per insidias expugnare tentasset, fortuito lunæ exortu, quam Græci ἑκάτην φωσφόρον nuncupant, periculum urbis civibus detectum fuerit. Prosphorium vero & Prosphorianum portum vocari tradunt, ἀπὸ τῆς προσφορᾶς, quod nimirum eo magna importaretur eduliorum copia.

Ἐξετάνυσε) Cod. Reg. ἐξώδιασε.

Καθὼς νῦν ὁρᾶται) In Codice Regio additur: ἐπέγραψε γὰρ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Τὰ παλάτια Πέτρου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur τὸ παλαιὸν Πέτρον.

Πέτρος τις πατρίκιος) Ad hunc plurima extant rescripta Justiniano Imperatore, sub quo bis præfectus Prætorio fuit.

Ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμιαῖον τὸν Σύρον) Procopius in Anecdotis Βαρσυμήν eum appellat. Ἦν δὲ, inquit, παρὰ δόξαν ἀργυραμοιβός τις Πέτρος ὀνόματι, Σύρος γένος, ὅνπερ ἐπίκλησιν Βαρσυμήν ἐκάλουν. Pro βαρσυμιαῖον in Codice Regio legitur βαρσυμίτην, & in Vaticano βαρσαμιαῖον.

120. Ὁ κοιτωνίτης) Cod. Vat. ὁ κοιτωνίτης.

Καστελλῶσαι) καστελλῶσαι Græco-barbaris dicitur castellis & propugnaculis aliquem locum munire.

Τὸν ἀρχιστράτηγον, τὸν εἰς τὸν ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον) De his duobus templis S. Michaelis Archangeli, eorumque situ prolixe agit Procopius lib. 1. ædific. ubi utrumque a Justiniano instauratum fuisse memorat. Vide Nicephorum Callistum lib. 7. cap. 50.

Διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ) In codice Regio subjungitur, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Λέων Μακέλλης ἔκτισε καὶ ἔμβολον καὶ τὸν ναόν. Incendium autem, de quo in præsentia Codinus loquitur, incidit secundum Marcellinum Comitem in annum unum Imperii Leonis, qui post Christum est 465. Basilisco & Herminerico Coss.

Edit. Paris. pag. 202.
121. Ἀλλὰ καὶ σανίδας) Cod. Reg. μετὰ γοῦν τὸ διελθεῖν τὸν ἐμπρησμὸν ἔβρεξε σανίδας, &c. Paulo post pro ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεραμίοις, perperam in Codd. Vat. legitur, ἐκεῖσε μὲν τοῖς κεραμίοις.

Τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ ἀνάπλῳ ἦν) De hoc Daniele S. Symeonis Stylitæ discipulo & imitatore vide Græc. Menologium die 11. Decembris.

Τὴν μονὴν τοῦ Δαμιανοῦ) Cod. Reg. τὴν Δαμιανοῦ κελλυμένην.

Ὁ σκλάβος) Cod. Vat. ὁ σκλάβος, quod idem est. Utroque enim modo Græcobarbare dicitur, ὁ σκλάβος & ὁ σκλάβος, id est, *servus*: & ἡ σκλαβία & ἡ σκλαβία, id est, *servitus*: & σκλαβῶ, & σκλαβόω, id est, *in servitutem redigere*. Frustra igitur Glossarii Græco-barbari Auctor voces σκλαβῶσαι, & σκλαβωθῆναι, ut mendosas rejicit. In præsentia vero Codinus Damianum Patricium & Cubicularium Imperatoris Michaelis Methystæ σκλάβον, sive σκλαβόν appellat, propterea quod oriundus esset ex Schlavonia sive Dalmatia. σκλάβος ergo idem hic valet quod Σκλαβηνός, vel σκλαβηνός.

Καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς εἰς τοὺς λωβούς) Erat Hospitale mutilatis recipiendis destinatum, & dicatum memoriæ S. Zotici. Vide num. 96. Italis diceretur, *lo spedale de' stroppiati*.

Τὰ δὲ ζῆλκτὰ χωρία) Cod. Reg. ζευκτά. Cod. Vat. ζῆλκτα. 122.

Τοὺς τιμίους σταυρούς) In Codice Regio subjungitur: τοὺς ὄντας νῦν εἰς τὰ μαῦρα.

Τὰ μαχιλίας) Cod. Vat. τὰ λαλιλίας.

Ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ μονῇ τοῦ Πελαμίδου) Rectius in Cod. Vat. legitur, τῷ Πελαμιδίῳ. Πελαμύδιον enim vel πηλαμύδιον suburbium erat maritimum propterea ita nominatum, quod pelamides pisces numerose ibi caperentur. In Cod. Reg. simpliciter legitur, ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πηλαμιδίῳ. Hujus suburbii meminit Cedrenus, ubi agit de Imperio Joannis Tzimiscæ.

Κωνσταντῖνος τοῦ πορφυρογεννήτου) In uno Cod. Vat. legitur, Κωνσταντῖνος τοῦ μεγάλου.

Τὰ δὲ εἰς τὸ Ἡραίῳ παλάτια) ἡραῖον promontorium est Chalcedonis, quod Stephanus vocat τὸ ἡραίαν ἄκραν. Antiquitus vero ita nominatum fuit, a fano Junonis, quod in eo situm erat. Postea vero, prisco & genuino nomine abolito, corrupte appellari cœpit, ἱερεῖον, ἡρῷον & ἥριον sive αἵριον. etymologiæ enim, quas Græci recentiores corruptis hisce nominibus attribuunt, non originales sunt, sed tantum fictitiæ.

Ἡρῷον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται) Quod hoc loco Codinus ait, ἡρῷον appellatum fuisse illud promontorium, propterea quod cives Chalcedonenses ibi sepeliuntur, infra etiam n. 124. repetit: Eamdemque nominis rationem confirmat Fragmentum ex MSS. quibusdam Bibilioth. Reg. Collect. excerptum, cujus exemplar apposui: ὅτι τὸ τῆς Χαλκηδόνος ἀκρωτήριον τὸ παλαιὸν Ἡρῷον, ἐν ᾧ καὶ λεγόμενον ταφεῖον γὰρ ἦν τῆς πόλεως Χαλκηδόνος. ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς ἀνασκάψας τὸ ὅλον ἀκρωτήριον, καὶ ἀνακαθάρας τὸν τόπον βασίλεια ἔκτισε περιφανέστατα καὶ Ἡρῷα ὁ τόπος μετωνομάσθη ἢ Αἰρία. Sed quicquid illi dicant, neque ἥριον, neque ἡρῷον genuinum & proprium hujus promontorii nomen fuit, sed ἡραῖον, ut paulo ante notavi, & Stephanus testatur his verbis: ἡραία, ἄκρα ἡ νῦν λεγομένη, κατ' ἀντικρὺ Χαλκηδόνος. ταύτην δὲ ἐν τῇ συνηθείᾳ ἡρίαν φασί τινες, κακῶς. ἄλλοι δὲ Ἡρῷον μυθοποιοῦντες, ὡς ἐκεῖσε θάψαντες τάφους χύτρας ἔθεντο καὶ δεῖα, &c.

Τὰ εἰς τὸν Βρύαντα παλάτια) Locus nuncupatus βρύας, memoratur a Zonara in Theophilo, ἐπίταξεν, inquit, ἐν τῷ βρύαντι δείμασθαι ἀνάκτορα, &c. Fuit autem, ut opinor, ita nominatus unus ex septem collibus Constantinopolitanis. Nam paulo post subjungit Codinus: ἐπειδὰν γίνονται ἐν τῷ τοιούτῳ βίῳ τῷ βρύαντι, &c. Meminit etiam Palatii in Bryante siti ConstantinusPorphyrogenitus *de administ. Imp.* cap. 51. ἐξ οὗ τὸ, inquit, καὶ ὑπ' αὐτοῦ (sc. Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος) κτισθέντα τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Ἰβδομον, καὶ εἰς τὴν ἡρίαν, vel ἱερίαν, καὶ εἰς τὸν βρύαντα. Sic enim ibi scribendum est pro eo, quod vulgo perperam legitur καὶ εἰς τὴν ἡρίαν, καὶ εἰς τὸν βρύαν.

Ἐκλήθη δὲ Βρύας προσηγορικῇ φύσει, ἐξ οὗ τὸν, &c.) Quæ Codinus hic narrat de etymologia loci nominati βρύαντος, meræ nugæ sunt, & fabulæ aniles. In Cod. Regio pro βρύας legitur βρύον. pag. 203.

Ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ βρύαντι) Cod. Reg. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τοῦ βρύα. 123.

Ἐςι δὲ ἐκεῖσε τὸ τεῖδημα Κωνςαντίνε) Quid vox τεῖδημα hic significet, nondum mihi liquet.

Τὰ Φλωρεντίνε, τὰ Καλλιςράτε) Utriusque mentio fit in Menologio die 31. Decembris, in Actis S. Zotici. In Cod. Reg. & aliquot Vaticanis pro Φλωρεντίν legitur Φλώρε. Quæ vero paulo post Codinus narrat de Paulo Patriarcha habentur apud Zonaram in Imperio Irenæ & filii ejus Constantini.

Τῦ μικρῦ Θεοδοσίε) In C. Reg. legitur τῦ μεγάλε Θεοδοσίε, sed minus probabiliter.

134 Τὰ Ἀβάκια) Cod. Reg. τὰ ἀβακία. Cod. Vat. τὰ ἀβακηρά.

Καὶ ἴδωκε αὐτὸν) Δίδωναι hic idem est atque κρένειν, id est, *affligere*, sive *ad terram dare*. Sic Florus lib. 4. cap. 2. de Cæsare loquens: *Tribus*, inquit, *& viginti vulneribus ad terram datus est*. & Plautus, *Quemcumque icero, ad terram dabo*. Vide Notas ad n. 36.

Πρὸ τῦ κτισθῆναι τ' ἁγίων Ἀνδρέαν) In Codice Regio hæc verba desunt.

Εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν) S. Stachis qui a beato Andrea Apostolo primus Byzantii Episcopus ordinatus est, meminit Nicephorus Patriarcha his verbis: Ἀνδρέας Ἀπόςολος ἐν Βυζαντίῳ τ' λόγον κηρύξας ἐκτήριον οἶκον τέρεν ἐν Ἀργυροπόλει δειμάμενος, χειροτονεῖ ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς πόλεως Στάχυν, ἕ μέμνηται Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιςολῇ. Vide præterea Martyrologium & Menæa Græcorum die 31 Octobris & 30. Novembris, & Nicephorum Callistum lib. 8. cap. 7.

Τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τ' Γαλάτε τέρασιν) τέρασιν in Codice Regio deest.

Ἐκλήθη δὲ οὕτως, &c.) Originatio inepta.

135 Διότι σῆλη τις ἦν, καὶ, &c.) Cod. Reg. διότι χαλκῆ ἀψὶς ἦν ἐκεῖσε, καὶ ἐπάνω σῆλη ἵςατο ἔχεσα ἐν τῇ κεφαλῇ, &c.

Εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίαν) κερατίαν sive *cornutum* Codinus vocat, qui uxorem habet adulteram. Eodem modo apud Artemidorum lib. 2. cap. 12. Uxor adultera dicitur marito fecisse cornua. Refert enim, cuidam uxorem ducturo, qui visus sibi fuerat arieti insidere, & ab eo excuti, somniorum interpretem ita respondisse: ἡ γυνή σοῦ πορνεύσει, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον, κέρατα σοι ποιήσει. id est, *Uxor tua scortabitur, & quemadmodum dici solet, cornua tibi faciet*. Idem loquendi genus apud Italos, Gallos & Germanos hodieque in usu est.

Ἵςατο σιγῇ) Cod. Reg. ἵςατο σιωπηρῶς, quod idem est.

Καὶ κεραίνε ἀπέλυξε καὶ ἐγένετο τυφλώσαντος) Cod. Reg. κερατωθεὶς τυφλώσαντος γέγονε. Ibidem paulo post pro ὅτι δὲ ἀπέθανε legitur ὅτι δὲ ἔμελλε θνήσκειν.

Ὦ μάνα ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι) In uno Codice Vaticano legitur. ὦ μάνα αὔρα, ὦ ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι. Proprie μάνα Græco-barbaris dicitur *mater*: deinde etiam accipitur pro interjectione exclamandi, ut in præsentia apud Codinum & apud Luitprandum in Legatione: *Obvolantes mihi*, inquit, *mulieres, quæ prius in stuporem mentis versæ, Mana, Mana, clamabant*, &c. Originatio autem nominis Manauræ vel Magnauræ, deducta ex ultimis Anastasii Dicori verbis ὦ μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, non æque mihi probatur, atque altera illa, quam Luitprandus lib. 6. *de rebus Imperat.* cap. 3. enarrat his verbis: *Est Constantinopoli domus palatio contigua miræ magnitudinis ac pulchritudinis, quæ a Græcis, ρ loco λ posita, Megaura vel Magnaura, quasi magna aula dicitur*.

Τὸ σίγμα τ' Θεοτόκου) De templo B. Virginis in *Sigmate*, & terræ motu, quo temporibus Basilii Macedonis fuit dejectum, mentio fit in Menologio, 10. Januar. his verbis: τελεῖται δὲ ἡ σύναξις διὰ τὸν μέγαν γεγονότα σεισμὸν, κατ' αὐτ' τ' ἡμέραν (scilicet τὴν δεκάτην τῦ μηνὸς Ἰανουαρίε) ἐν ἀρχῇ βασιλείας Βασιλείε. ὅτε καὶ ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκε, ὁ ἐν τῷ σίγματι, καὶ

Edit. Paris. pag. 204. πολλοὶ ἕτεροι ἐκκλησίαι καὶ ἰδιωτικοὶ κατέπεσον οἶκοι. Codinus a Menologio paulum discrepat, & collapsum fuisse ait hoc templum die nono Januarii, quo a Græcis anniversaria memoria sancti Polyeucti colitur. Quod vero subjungit pristinum ejus templi cognomen σίγμα, postea mutatum fuisse a vulgo in σίσμος & σῖμα, satis probabile est. Refert enim Plutarchus in Cimone, Athenis quoque tumulum eorum, quos ruina ex terræ motu oppressit σεισματίαν appellatum fuisse.

Σῖμα) In Codice Vaticano additur ἤγουν τάφος. 126.

Ἡ χώρα) id est, ἡ μονὴ τῆς χώρας. Hujus Monasterii meminit Synodicon vetus: καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Κυρίνικον ἀνόμματον ποιήσας τῷ σημείῳ τῆς χώρας πατριαρχείῳ.

Πρίσκος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ, &c.) Pro Πρίσκος perperam in aliquot Codicibus legitur Κρίσπος. Similiter aliquoties erratum est apud Zonaram in Heraclio; uti etiam apud Niceph. Callist. lib. 18. cap. 37. & 55.

Χωρίον ἦν ἐκεῖ) Cod. Reg. χώρα ἦν.

Καὶ ἡ μονὴ τῦ ξηροκράμε) In Codicibus Vaticanis hæc verba sequenti paragrapho ita adjuncta leguntur: ἡ μονὴ τῦ ξηροκράμε ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη, &c.

Ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη παρὰ τ' ἀδελφῆς Μαυρικίε) Zonaras, Nicephorus Callistus & alii Scriptores templum S. Mamantis, in quo Mauricius cum familia sua sepultus fuit, ædificatum fuisse referunt non a sorore Mauricii, sed Pharasmane Eunucho, qui sub Justiniano cubiculi præfectus fuit. Quod vero paulo post Codinus ait Mauricio uxorem & filias ejus aliquanto superfuisse, testatur etiam Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41.

Ἐκλιναν) In Cod. Reg. additur τῦ χεῖρος. 127.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ) Horum mentio fit in Martyrologio Romano die 17. Junii. Sed hac tantum in parte ab eo discrepant Codinus & Menologium Græcorum, quod non Chalcedone illos martyrium consummasse tradunt, sed Constantinopoli in muro terrestri sive versus Thraciam sito. Nam idem apud Codinum est τὸ χερσαῖον τεῖχος, atque in Menologio πρὸς Θρᾴκην τεῖχος, τὸ ἐπιλεγόμενον Κωνςαντίνε. Templum vero SS. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael meminit alias Codinus n. 25. ubi agit de muro terrestri.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν) Perperam in aliquot Codicibus pro πόρταν, legitur πέτραν.

Καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ, &c.) Ejus loco in Codice Regio ita scriptum inveni: τὸ δὲ κτίσμα ἐκεῖ ἔμβαζεν εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Αἱ δύο μοναὶ τῦ τε, &c. usque τὴν μονὴν τῦ Δίε καλεμένην) In Codicibus Vaticanis hæc desunt. Cæterum S. Dii, & Monasterii ab eo conditi, mentio fit in Martyrologio Romano die 8. Februarii, & in Menologio Græcorum die 19. Julii, & in Actis Concilii Chalcedonensis.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη μυρελαίατον) Si vera est hæc etymologia, scribendum erit μυροκέρατον. Verum omnes Codices unanimiter legunt, μυρελαίατον. 128.

Παρ' ἧ καὶ ἀποκεφαλισθεὶς εἰς τὸν σφενδόνα) Cod. Reg. ὁ αὐτὸς δὲ ξυλινίτης διὰ τῦ αὐτῦ Λέοντος ἀποκεφαλίσθη εἰς τὴν σφενδόνην δὲ ἐπιβληθείς. ξυλινίτης cogomen fuit Nicetæ Magistri, qui a Leone Isauro occisus fuit. Quare etiam Monasterium ab eo conditum, τῦ ξυλινίτε, sive *Xylinitæ* appellatum fuit. Falso enim Codinus illud Monasterium Xylinitæ cognominatum fuisse putas a sandaliis ligneis, quibus utebantur Monachæ in eo inclusæ.

Ἔχει δὲ τὸ ὄνομα, &c. usque ξυλίνοις) In Codicibus Vaticanis hæc desunt.

Ὡραία τῷ εἴδει) In Codice Regio additur: ἦν δὲ κοσμικὴ ὅσαν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ἰδὼν, λαβεῖν γυναῖκα ἠθέλησεν, εἶπεν· ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα. ἡ δὲ Εἰκασία σοφωτάτη ἦν, μετ' αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα, ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόφιλος, ταύτην μὲν εἴασε· Θεοδώρᾳ δὲ, ὁ ἐπιδίδωσι τὸ χρυσοῦν μῆλον δέδωκε. ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, τὸ διὰ μοναχικὸν ἐνδιδύσκεται σχῆμα, κατέτεινε πολλὰ, καὶ τιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ποιήσασα. Quod vero hic narratur de Icasia & Theophilo Imperatore, ex Zonara, Nicephoro, & aliis historicis satis notum est. pag. 205.

Τὰ σμαράγδε ἔκτισεν) Cod. Reg. τὰ σμαράγδε σὺν τῷ λουτρῷ ἔκτισεν.

129. Απέῤῥαξε δὲ καὶ τὰ σκάλια ἀπὸ τῆς παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ καμιλαυκίου) παράθυρα proprie dicuntur parvulæ portæ majoribus adjunctæ, quas Græco-barbari παραπόρτια vocant. Qua vero in significatione vox καμιλαύκιον hic accipienda sit, nondum mihi liquet. In Codice Regio aliquanto diverse legitur: ἀπέῤῥαξεν δὲ τὰς σκάλας ἀπὸ τῆς πρώτης θύρας μέχρι τοῦ καμηλαυκίου.

Εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον) Vide Procopium *de ædificiis* lib. 1. ubi prolixe agit de hoc templo & domo Justiniani, quam habitavit, antequam Imperium adeptus est.

130. Εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίαν.

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ, ἢ μυῖα, καὶ &c.) Hæc in Codice Regio ita leguntur: ἀλλὰ καὶ κωνωπίων ἐστοιχειώθη καὶ ἵστατο ἐστηλωμένη χαλκοῦς ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψῖδος τῆς αὐτοῦ ταύρα. ἦν δὲ κώνωψ ἢ μυῖα, καὶ τὰ ἄλλα ζωΰφια. καὶ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἀπεφοίτατε τῇ πόλει· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἠφάνισε συντρίψας.

Ο τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρά) In Codice Regio legitur: ἡ καλουμένη νεκρά.

Καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι) In Codice Vatic. ita legitur: καὶ προήρχοντο αὐτοὶ ζωσταί, πατρίκιοι, καὶ οἱ ἔξω πραιπόσιτοι, καὶ ἐζώννυον τοὺς βασιλεῖς.

Τὸν βασιλέα Λεόντιον κατηγαγεῖν) In codice Vaticano mendose legitur τὸν Λέοντα. Item in Codice Regio pro Λεόντιον perperam scriptum est τὸν Ἰουστινιανόν. Nam Justinianum Leontius, Leontium vero Apsimarus Imperio privavit.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ χαλκίδα) In Codice Regio legitur τὸν Χαλκηδόνα. Crederet ergo quis scribendum esse, τὸν εἰς Χαλκηδόνα.

131. Πλησίον τοῦ Σίγματος) In Cod. Vat. πλησίον τοῦ Σίγματος. Vide Notas ad num. 125 & 126.

Απέθετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου, &c.) Cod. Reg. ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους Αποστόλους, ἢ ναὸν ἔκτισε τοὺς ἁγίους πάντας καλούμενον, ἐκεῖσε δὲ κεῖται ὁ ὅσιος Ισαάκιος.

Καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν) In Codice Regio additur: καὶ λαβών, μέσον τοῦ φόρου παρέδωκε νεκρόν. εἶθ' οὕτως ἐκάλυψεν αὐτόν.

Εξ οὗ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν τῶν, &c.) Hinc patet, templum S. Joannis Baptistæ, de quo in præsentia Codinus agit, duplex habuisse cognomen, Ηλιου nempe & Ιλου, quorum hoc antiquum est & genuinum, illud suppositititium, & ignorantia vulgi introductum.

Καθώς τι καὶ ἀνώτερον εἴπομεν) Scilicet num. 90.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ) De sancta Theophanone, prima uxore Leonis Philosophi, supra mentionem fecit num. 110. Quæ vero hic narrantur de templo memoriæ ejus dicato, in duobus Vaticanis Codicibus ita concepta sunt: τὴν περιπυστάτην ἐκκλησίαν τὴν εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τοὺς ἁγίους Αποστόλους, ἣν ὀνομάζομεν ἁγίαν Θεοφανώ, Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ. Sed verisimilius est, pro Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ, &c. scribendum esse Λέων ὁ φιλόσοφος ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, id est, *Leo Philosophus condidit, exornavit autem Constantinus primus Porphyrogenitus filius ejus*. Etiam Zonaras hujus templi structuram Leoni adscribit: τιμῶν δὲ, inquit, (scilicet ὁ Λέων) τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανώ, θέμενος ἀνήγειρεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἔγγιστα τοῦ τῶν ἁγίων Αποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο.

Τὸν Σωτῆρα) Cod. Regius τὸν Χριστόν. Dicatum

132. fuit hoc templum Christo Salvatori.

Υπὸ συρακίων μικρῶν δύο) In Codice Regio legitur ὑπὸ στύλων δύο μικρῶν. Videtur ergo idem hic esse at-

Edit. Paris. pag. 206. que στῦλος, sive *columna*: Item sup. num. 129. ἡ δὲ γυναικωνῖτις στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ συράκιον. Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Αθηναίας, &c. Ubi στήλην ἱσταμένην εἰς τὸ συράκιον verti *statuam columnæ impositam*; sed an recte, ipsemet adhuc dubito. Nam συράκιον pro columna numquam alias legi. Attamen ex supra citatis duobus Codini locis probabiliter quodammodo videtur colligi posse, columnas appellari συράκια, a similitudine ligni oblongi & rotundi hastæ, quod Græci σύρακα & συράκιον nuncupant. Cæterum pro ὑπὸ puto scribendum esse ὑπέρ.

Πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασι, &c.) In Codice Regio hæc ita concepta sunt: τὰ δὲ ἱερὰ καὶ σήμαντα, ἢ σκῆπτρα, καὶ δίσκους, καὶ λυχνίας χρυσᾶς τε, καὶ ἀργυρᾶς, καὶ χρυσᾶς ἐσθῆτας, καὶ ἄμφια βασιλικὰ ἰδιόκτιστα αὐτῷ ἐχαρίσατο· καὶ ἀκίνητα κτήματα προσεκύρωσε πλεῖστα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Θεῷ ταξειδίου ἔφερεν ἐναπέθετο, ἤγουν τὴν τιμίαν σπύρωσιν, τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἐν Βηρυτῷ, τὰ ἅγια σανδάλια τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν ποικίλῳ χρυσῷ, ἢ μαργάροις, καὶ λίθοις κοσμήσας. ἔνθα καὶ αὐτοῦ μνῆμα ἐποίησε καὶ ἐθετο ἐκεῖ.

Ο υἱὸς Βασιλείου) In Codice Regio additur, ὁ ἀοίδιμος καὶ καλοπράγμων καὶ συμπαθής.

Μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκε) Cod. Reg. πολλὰ δὲ προσεκύρωσε καὶ μοναχοὺς εὐνούχους τετύπωκεν.

Παρὰ Τζαούτζη μαγίστρου) In Cod. Reg. additur, καὶ βασιλεοπάτορος. quod confirmat Zonaras his verbis: τὸν πατέρα τῆς Ζωῆς (scilicet τὸν Τζαούτζην) μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μέντοι βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρών.

Καὶ τὰ ἐξαίρα) Codd. Vat. καὶ τὰ ξίαρα.

Πανταχόθεν δῶν ταῖς αἰγιαλοῦ ῥιφέντες, &c.) In Codice Regio legitur, καὶ κατεκύλισε τοὺς λίθους τοὺς κειμένους ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς βαρβάρας, μέχρι τοῦ παλατίου τῶν σοφιῶν, ἢ τῶν Ελευθερίου, ἢ μέχρι τῆς χρυσείας ἔῤῥιπτον. τοὺς δὲ εἰς τὸ ἐκεῖθεν μέρος, καὶ ἔσωθεν τῶν αὐτῶν λίθων ἔπηξεν τὰ τείχη, ἵνα ὦσιν εἰς στερεωμὸν, καὶ ἀσφάλειαν, ὅπως ἡ θάλασσα κινουμένη καὶ τὰς πέτρας ῥιπτουμένη γαλήνη.

ANIMADVERSIONES IN librum De structura Templi Sanctæ Sophiæ.

ΠΕΡΙ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας) Celeberrimam structuram templi S. Sophiæ præ ceteris singulari poemate accuratissime descripsit Paulus Silentiarius, quod hodieque superest, & manuscriptum asservatur Romæ in Bibliotheca Vaticana. 133.

Τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤγουν, &c.) Perperam antea legebatur, τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἤγουν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, εἰδωλεῖον τὸ πρὶν οὖσαν, καὶ, &c.

Καθὼς προείρηται) Nempe num. 72. 73. & 15.

Πρώτην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικήν) Templa δρομικὰ Græcis dicuntur, quæ instar Circi oblonga sunt.

Τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπάρχον, &c.) Ita supplevi hunc locum ex Codice manuscripto, cum antea legeretur: τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ ναοῦ ὑπάρχων, &c. Respondent autem hæc verba illis, quæ paulo post sequuntur: τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι, &c. 137.

Απὸ τοῦ δυσικωτέρου ἕως τῆς κάτω ἀψῖδος, ἐθεμελίωσεν ἐκεῖ γύρωθεν τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου Τρούλλου· ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος, ἄχρι, &c.) Sic restitui hunc locum ex Codice scripto. Antea legebatur, ἄχρι στεφανίων πέτραν ἀπὸ τοῦ βήματος μέχρι τῶν τεσσάρων ναρθήκων, ἄχρι, &c.

Τόποι αἰλουΐδος καὶ χαῦνοι) Pro αἰλουΐδος legendum esse credo, ἰλυώδεις. 138.

Καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ιωάννην, &c.) In Codice manuscripto hæc ita concepta esse reperi: πρὸ δὲ τοῦ ἄρχεσθαι κτίζειν αὐτὸν τὸν ναὸν, ἔκτισε δ' ἐκτήριον τοῦ ἁγίου Ιωάννου τοῦ λεγομένου προδρόμου, πλησίον τοῦ Ωρολογίου ὁμοίως καὶ τὸ Μητατώριον, ἵνα, &c. *pag. 207.*

Εσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστῇ) id est, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, sive τοῦ Βαπτιστοῦ, hoc est, *in Oratorio S. Joannis Baptistæ*. Nihil apud Codinum frequentius reperitur hoc loquendi genere. Βαπτιστὴρ autem Græcis recentioribus pro βαπτιστὴς dicitur, ut ποιητὴρ pro ποιητής, & κτιστὴρ pro κτιστής. Errant igitur qui hoc loco, & sup. num. 138. idem esse credunt βαπτιστὴρ atque βαπτιστήριον. 140.

143. Εγχλιασμένοι σωὶ μολίβδῳ) Perperam antea legebatur ἐγχυλισμένοι. Hesychius ἐγχλιᾶσαι exponit ἰμφῶσαι.

Οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις) ὀρθομαρμάρωσιν Codinus vocat *incrustationem marmoream parietum*: & ὀρθομαρμαροῦν, *parietem marmore incrustare*, vel *crustis marmoreis obducere*.

144. Κυανέμιον) id est, κισσοειδὲς, sive *puniceus*. Antea legebatur κισσοέμιον, quasi κίσσινος, hoc est, *hederaceus*.

Διά τι μαρμάρων Ῥωμαίων πηγαινίων) Anonymus in Collectaneis statuæ Veneris meminit, quam factum fuisse ait, ἐκ μαρμάρου πηγανισίου. Utrobique πηγανίσιον idem mihi videtur significare atque πηγανοειδὲς hoc est, *quod rutæ colorem refert*.

Εχωσαν εἰς τὸν χωῦν) In Codice manuscripto legitur, ἔχωσαν εἰς τὸ χῶμα, quod idem est.

145. Εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα ἢ τὸν σωλέαν ἐγένετο ἔξοδος. χρόνου πάκτα τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξέ. καθὼς ἐπυκτώθησαν παρὰ τὸ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν) In Codice scripto legitur χρονιν. Videtur ergo χρόνιον idem hic esse atque ἐτήσιον sive *annuum*: χρόνος enim apud Codinum, & alios ejus generis Scriptores passim sumitur pro anno. πάκτον vero, ut alias notavi, *tributum* significat, quod victoribus a devictis solvitur: Ita in præsentia Codinus χρόνιον πάκτον τῆς Αἰγύπτου, vocat *tributum*, quod quotannis Ægyptus pendebat Imperatori Justiniano, nempe trecenta & sexaginta quinque centenaria, cujusmodi olim Constantino Magno Sapores Persarum Rex solverat. Respicit autem ad illud quod supra scripsit num. 20. Nota etiam, quod, uti ibi, ita hic quoque Saporem appellat Σάβωρον, pro Σαβώρην, vel Σαπώρην.

146. Και τῆς πύλης τοῦ Αὐγουστέου) In Codice scripto legitur, τοῦ αὐγουσίου, quod idem est. Errant autem, qui pro τῆς πύλης hic legendum existimant τῆς αὐλῆς. Per portam enim *Augustei* intelligitur porta major templi S. Sophiæ, ante quam area Augustalis erat, sive forum nominatum Αὐγουστεῖον, sive Αὐγουσταῖον, Palatio Imperatoris, curia Senatus, aliisque præclaris ædificiis cinctum. Vide notas ad num. 32. Notandum præterea τὴν πύλην τοῦ Αὐγουστέου eamdem esse, quam paulo post βασιλικὴν, sive Regiam nuncupat. Media enim erat, majorque Ecclesiæ porta. Hæ vero Regiæ vocantur.

Ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας τοῦ ἐδάφους, βλέπειν θαλάσσης ἐφαίνετο, ἐκ τῆς χρυσῆς δίας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, ἢ τῶν κεφαλαιωτῶν) Quid revera sibi hæc verba velint, nondum satis intelligo. Attamen aliquanto verisimilius me ea interpretatum esse scio, quam antea factum fuit. Verti enim quasi post verbum ἐφαίνετο, inserta esset particula conjunctionis καὶ, & pro τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν legeretur τῶν κόσμων μαρμαρίνων, vel μαρμαρίνων. Per ornamenta autem marmorea hic intelligo τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, seu *incrustationes marmoreas parietum*, quas ex parte inauratas fuisse superius dixit. In Codice manuscripto aliam lectionis diversitatem non inveni, præterquam quod pro τῆς χρυσῆς δίας, legitur τῆς χρυσοδιοῦ δίας.

Ο κωνσειδὴς κύκλος) De Trullo loquitur.

Τὰς ἀντιπύκτας καὶ τὰς παστυρώσεις) In Codice scripto legitur τὰ ξύλινα ἐπιβλήματα.

147. Καὶ κυμβαλικὰς) In Codice scripto legitur, ἢ τυμπανοειδεῖς.

Εκοψαν τὰς σκαλώσεις) In Codice scripto legitur, τὰ σκαλώματα.

149. Καὶ ἴσως μὲν ἔδει τὸ πέρας τῆς κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν) Operæ pretium esse duxeram, huic narrationi de structura templi S. Sophiæ, corollarii instar adjicere duplicem delineationem, quarum una Ichnographiam ejus repræsentat, altera autem formam ejus exteriorem. Utriusque participem me fecit Nobilissimus atque eruditissimus Vir Cassianus a Puteo. Verum mutato consilio in aliud templus differre placuit.

Edit. Paris. pag. 208.

Καθὼς ἀφηγεῖται) Supra num. 16.

150. Τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον) Perperam in Codice scripto legitur τὸν Λύτμον. De fluviolo Lico Byzantium transeunte, supra quædam notavi ad num. 51.

Τὰς ἁγίας Αποστόλους τοὺς μεγάλους) In Codice scripto legitur, τοὺς μεγάλους.

Τὸ δὲ μνημεῖον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε) De Constantino Porphyrogenito loquitur, qui, ut supra dixit num. 131. sacellum S. Theophanonis templo SS. Apostolorum adjunctum exædificavit. Vide præterea, quæ de S. Theophanone prima uxore Leonis Philosophi notavi ad num. 110. 151.

Οτι ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον) Scribe τὴν νέαν, καὶ τὸ εἰς τὸ φόρον, hoc est, ut supra ipse Codinus interpretatur num. 88. & 121. τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὸ ἐν τῷ φόρῳ.

ANIMADVERSIONES IN catalogum Imperatorum Constantinopolitanorum.

ΕΝ τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν) Quo sensu hæc dicantur, ipse supra exponit his verbis: παρελθόντος δω, inquit, τοῦ ἰνδικάτου ἐπειδὴ τῆς αὐτοῦ βασιλείας (sc. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου) καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησε τὴν Βυζαντος πόλιν κτίζειν. 153.

Ο Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) Perperam in Codicibus scriptis legitur, ὁ Κωνσταντῖνος.

Ετη κά. ἡμέρας κδ'.) Non dubium est, quin transposito numero scribendum sit, ἔτη κδ'. ἡμέρας κά.

Τὸ ῥηθέντος Οὐάλεντος) Scribe Οὐαλεντινιανοῦ.

Ετη τρία) Scribe ἔτη ις'. id est, annos XVI.

Ο ἀπὸ Σελέντρων) In Codice Vallicellano legitur, ἀπὸ μιλέντρων: sed scribe ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων. Sic inscriptio antiqua: 154.

JVLIVS. FELIX. VALENTINIANVS. V. C. ET EX SILENTIARIO. SACRI. PALATII COM. CONSISTORII. COM. DOM.

Ratio autem nominis Silentiariorum in Excerptis ex Joannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν, hæc habetur, ἔδοξε μὴ μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι. τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον Κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. ὡς τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατρίως καλοῦσι) σιλεντιαρίους ἐκέλευσεν ὀνομάζεσθαι αὐτούς. id est, *Placuit Senatum non amplius in foro, sed in Palatio cogere. Hujusmodi autem cœtum Romani conventum appellare solent. Ubi autem multi simul consulunt, taciturnitate opus est, eamque ob caussam a studio taciturnitatis, quam patria voce silentium vocant, Silentiarios eos appellandos censuerunt.*

Ετη ς'.) Scribe ἔτη η'. *annos octo*.

Ο τῆς μεγάλης ἐκκλησίας) scilicet κτίτωρ.

Ετη ις'.) scribe λη'. *annos* 38.

Ετη κα'.) scribendum esse videtur κη'. ut legitur apud Nicephorum Patriarch. *pag.* 209. 155.

Ο ἀτραμύτιος) scribe ἀδραμυτηνός. Sic in nummo Heliogabali apud Virum illustrem Franciscum Gotofredum ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ legitur. Attamen dicitur etiam Ατραμυττινός, ut testatur Stephanus.

Ετη ις'.) scribendum esse videtur ἔτη ι'. vel ἔτη δ'. μῆνας ις'. 156.

Νικηφόρος ὁ Σελάκεῖς) Item in libro de statuis eum vocat Σελάκινον.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) scribe Σταυράκιος.

Αυτοκράτωρ μετὰ τῆς μητρὸς) Cœpit imperare cum matre anno Christi 842. Ergo hic scribendum ςτμά.

Ο μὲν ν'. ἕτεροι ιθ'.) scribendum esse videtur μόνος ἔτη ιθ'. vel οἱ μὲν ιη'. ἕτεροι δὲ ιθ'. hoc est, *Imperavit, ut quidam tradunt, annos* 18. *vel ut alii* 19.

Ο Αμωραῖος) Αμωραῖος idem hic significat atque Αμωρεὺς, id est, *Phrygiæ oppido Amorio oriundus*. paulo post pro μῆνας γ'. in Cod. Vallicell. legitur μῆνας θ'.

Κατὰ τὸ ,ςτ'. ἔτος) Imperator a Michaele creatus fuit anno Christi 866. ergo hic scribendum est ,ςτοδ'.

157. Ετη κζ'. μῆνας ὀκτὼ) Additur in Cod. Vallicel. Αλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μόνος κατὰ τὸ ,ςυκά. ἔτος τι α'. μῆνας α'.

Κατὰ τὸ ,ςτξε'.) Scribendum esse videtur ,ςτςζ'. id est, 6397. Nam si ab hoc numero detrahas annos 5508. quot Græci numerant a creatione mundi usque ad Christum, remanet annus Christi 889. quo imperare cœpit Leo Sapiens.

Κατὰ τὴν ι'. ἰνδικτιῶνα) Scribendum est κατὰ τὴν α'. Romani autem Senioris Novella περὶ προτιμήσεως, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ in jure Græco-Romano primum locum obtinet, atque ita incipit, θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης α'. ἰνδικτιῶνος, ἐν τῷ ,ςυλ'. ἔτει, &c. Eamdem alia ejusdem tituli Novella confirmavit Nicephorus Phocas, quæ incipit: θεσπίζομεν τὴν περὶ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διατηρεῖν, &c.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια'.) Cod. Vallicell. ιζ'.

,ςυλζ'. Cod. Vallicell. ,ςυλς'. anno Christi 927.

Καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα, τουτέστι τὴν τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν) Hæc ita supplenda sunt: τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ςυλ'. ἔτους, τουτέστι τὸν, &c. id est, *prima indictione anni* 6430. *sive tempore magnæ famis*. Testatur ipsa Novella Romani Senioris, quæ sic incipit: θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος ἐν τῷ ,ςυλ'. ἔτει, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ λιμοῦ, &c.

Επεκύρωσε τὴν, &c.) Novella, qua Constantinum Porphyrogenitum Romani Senioris Novellam, περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν, &c. confirmasse ait Codinus, illa est, quæ incipit, παρὰ πολλῶν ἐγνώκαμεν, &c.

Ων ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῷ λν'. μέμνηται) Dubium non est, quin hic loquatur Codinus de Theodoro Decapolita, Patricio & Quæstore, quem plerasque Novellas a Constantino Porphyrogenito editas composuisse constat. Earum prima sic inscribitur: περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἣν ὑπηγόρευσε Θεόδωρος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ, ὁ Δεκαπολίτης. Similiter reliqua inscribuntur, præterquam quod pro Θεόδωρος, perperam legitur Θεόφιλος & Θεοδόσιος. Nam certum est, tres illas Novellas Constantini ab uno eodem Theodoro Decapolita compositas fuisse, cujus hic Codinus mentionem facit. Erravit etiam Interpres, qui κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης vertit *Quæstor Decapoleos*; quoniam ὁ Δεκαπολίτης cognomentum est, a patria desumtum, ut Τραπεζούντιος, &c. Ceterum quid illud ἐν τῷ λν'. significat nondum mihi liquet.

Οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ,ςυλζ', ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςυλζ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν, &c.) Hunc locum ita reformandum esse censeo. οὐκ ἀπὸ τῆς πρώτης ψηφίζονται ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςυλς'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς α'. ἰνδικτ. τοῦ ,ςυλ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν. &c. Sed utrum recte emendaverim necne, intelliges, ubi introspexeris secundam Novellam Constantini Porphyrogeniti, & primam atque secundam Romani Senioris. Notes etiam posteriora illa Codini verba, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος, &c. respondere verbis secundæ Novellæ Constantini, quæ subjunxi: περὶ δὲ τῆς τῆς α'. ἰνδικτ. ἤτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρι ἡμέρας τῆς ἡμετέρας ἀναγορεύσεως, ἀδιαφόρως, &c.

Edit. Paris. pag. 210

158. Μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου) In Cod. Vallicel. pro Στεφάνου legitur Σεβαστοκράτορος.

159. Τὴν νεαρὰν αὐτοῦ) Cod. Vall. αὐτοῦ, Basilii autem Porphyrogeniti Novella, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ incipit, ἐπεὶ τὸ παρ' ἡ βασιλεία μου, &c.

Κατὰ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνός) Cod. Vall. κατὰ τὴν κζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

160. Ο κύριος Ισαάκιος, &c.) Hæc est Codicis Vallicellani lectio. In aliis aliquot Codicibus eum loco ita scriptum reperi: ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ἡμέρας κδ'.

161. Μοναχὸς αὐτὸς κληθεὶς) Cod. Vall. μοναχὸς καταλειφθεὶς.

162. Τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος) Cod. Vall. τῆς ς'. ἰνδικτιῶνος.

Ο πάππος τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως) Hinc liquet auctorem hujus Chronici, sive Indicis Imperatorum Constantinopolitanorum vixisse sub Manuele Comneno. quæ ergo deinceps sequuntur a recentiori adjuncta sunt.

163. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιζ'.) Cod. Vall. μηνὶ Σεπτεμβρίου ια'. Paulo post in plerisque Codicibus pro Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, perperam legitur Μιχαήλ.

Μῆνας ια'.) Cod. Vall. μῆνας ζ'.

164. Ημέρας κδ') Cod. Vall. ὥρας κδ'.

Εν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ὅσοι τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ) Sic hodieque pristino nomine deperdito Euxinus pontus vocatur *il mare maggiore*.

165. Απετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης.) *Macram* recentiores Græci vocant, quæ antiquitus *Stagira* nominabatur. Testis est Nicetas Choniates, cujus hæc verba sunt, ubi agit de Isaaci Angeli excæcatione: ἀφιγμένοι δὲ κατὰ Στάγειραν, ὅτι Μάκρη λέγεται νῦν, συλλαμβάνεται, &c.

166. Διὰ τῆς νυκτὸς) In alio Codice legitur, δι' αὐτῆς νυκτός.

169. Ιωάννης ὁ Καντακουζηνὸς ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ιωάσαφ μοναχός) Asservatur in Bibliotheca Eminentissimi Card. Francisci Barberini Codex manuscriptus Tacticorum, in cujus folio quodam vacante quidam Demetrius Leontarus, cujus Codex ille fuit, notavit natales liberorum suorum, inserta mentione de die obitus Joannis Cantacuzeni his verbis: ἐν ἔτει ,ςϡϑ'. μηνὶ α' ἐγεννήθη Αννα Λασκαρῖνα Λεονταρῖνα ἡ ἐμὴ θυγατὴρ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ κα'. τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡμέρᾳ δευτέρᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ ἐν τῷ θείῳ καὶ ἀγγελικῷ σχήματι μετονομασθέντος Ιωάσαφ μοναχοῦ. Obiit ergo, si fides habenda est huic supputationi, anno Christi 1411. die 20. Novembris. Sed an potius illa verba intelligenda sunt de Joanne Palæol. Andronici junioris filio, quem pariter ut Joannem Cantacuz. Codinus ait factum fuisse monachum, assumto Joasaphi nomine.

Ιωάννης τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος) Scribendum esse videtur; Ιωάννης ὁ β'. ὁ ἕκτος τῶν Παλαιολόγων, id est, *Joannes ejus nominis II. Imp. sextus vero ex Palæologorum familia*.

Συγκλίνας καὶ ἀναγκάσας τοῖς Λατίνοις) Cod. Vall. τοῖς δόγμασι τῶν Λατίνων.

170. Τ...οι ἐρωθεὶς) Cod. Vall. ἐναχθεὶς.

Εν τῇ γενομένῃ χαλάσει) χάλασις hic significat *desolationem, destructionem*. Sic in Corona pretiosa χαλασμένος exponitur *destructus*, κατηργασμένος.

Δυνατοῦ ὄντος) His in plerisque Codicibus subjungitur Carmen Jambicum Domini (nam sic illud κυροῦ explicandum est, non autem *Cyri*, quasi esset nomen proprium) Theodori Prodromi, de Patriarchis Constantinopolitanis, quod in Delineatione Apparatus Historiæ Byzantinæ editum est. Incipit, Αρχιθύτας πρώτιστος ἐν πόλει μέγας, &c. Hoc finito sequitur ejusdem Georgii Codini liber *de dignitatibus & officiis magnæ Ecclesiæ & aulæ Constantinopolitanæ*, qui jampridem doctorum virorum opera illustratus, separatim in lucem prodiit.

F I N I S.

PETRI LAMBECII
ANIMADVERSIONES
IN ANONYMI COLLECTANEA
DE ANTIQUITATIBUS CP.

171. Edit. Paris. pag. 211. EN δὲ ταῖς ἡμέραις, &c.) Vide Codinum num. 79. Καὶ πίπτει εἰς λόγος) Scribendum esse videtur vel πίπτει ὅλος, vel πίπτει ὁ δόλος.

Καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ) Pro ἐν δόλῳ scribendus est ὅλως, vel σὺν δόλῳ, vel simile aliquid.

Ο ἅγιος Αγαθόνικος &c.) Vide Cod. num. 78. paulo post pro ὑπὸ Δημοῦ legendum esse videtur ὑπὸ Τιβερίου.

172. Δίων Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐπίκησεν) Scribe, Αἰων ἢ Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐνίκησεν.

Εν τῷ κατωγέῳ πόρτῃ τῇ πλησιάσῃ) Vide Codin. num. 67. Pro πλησιάσῃ forte scribendum est, πλησιεστάτῃ, id est, *proxima*.

Καὶ βωμὸς χαρίδιον, μικρὸν) Scribe ἢ βωμὸς ἢ μοσχάριον, & vide Codinum n. 67.

Εν οἷς ἢ ἵστατο χρυσίῳ δῆλα μεταῖς τέσσαρις ἐπὶ δίφρεσιν Ἑλλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, &c.) Scribe τέσσαρις, καὶ διομηδήστην ἐπὶ δίφρου. cætera quæ sequuntur ex Codino num. 70. ita corrigenda & supplenda sunt: ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου τύμβοι πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σχήματα συγκεχωσμένα. Supra dixit templum S. Mocii prius Jovis fanum fuisse, & postea per septem annos Arianos possessionem ejus usurpasse: non mirum igitur est, quod hoc loco dicit, multa in eo Ethnicorum & Arianorum sepulchra fuisse.

173. Τὸ δὲ ξηρόλοφον) Vide Cod. num. 70. Paulo post pro στρόγκιον ἠχμάδι, scribendum videtur αἰμάδες, vel στρογγύλα ἢ αἰχμαί.

Αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς scribendum est τέσσαρες: nam postea subjungit, αἱ δὲ λοιπαὶ ε'. στῆλαι.

Καὶ τὸ παιδὸς Κωνσταντίνου τὸ ὁμώνυμον, ὃν, &c.) vel scribendum est, καὶ Κρίσπου τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ὃν, &c. vel, ut legitur in Codice Vaticano Excerptorum Codini, καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ὀνομαζομένου, ὃν, &c. vide Codinum num. 71.

174. Αρμάτων) Apud Codinum legitur ἁρματίου.

Βηλιστίου τοῦ κτίσαντος, καὶ Ελαδέριον, &c.) Scribe Βηλισσίου τοῦ τὸ Βηλίσιον κτίσαντος, καὶ &c. Vide Cod. num. 72.

Εν αἷς σιωπάλαις ἀπεκεφαλίσθη) Pro ἐν αἷς, Scribe ἢ & vide quæ notavi super his verbis ad Codinum num 72.

175. Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται) Scribendum videtur ἱμφίνεται, ut paulo post.

Εν τῷ χρυσέῳ μιλίῳ) Scribendum est ἐν τῷ ὠρέῳ μιλίῳ, id est, *in milliario aureo*. Sic alibi statuam Solis describens, eam positam fuisse ait ἐν τῷ ὠρέῳ μιλίῳ. Quemadmodum igitur Romæ in octava regione erat miliarium aureum, quod Dion. lib. 54. τὸ χρυσοῦν μίλιον vocat: ita etiam Constantinopoli, quæ Romam veterem in omnibus imitabatur, in regione quarta miliarium aureum fuit, quod hoc loco μίλιον ὤρεον vocatur. Nam ὤρεος, vel ὤρεον Græco-barbare dicitur *aureum*. Notandum vero est, Constantinopoli non solum ipsam columnam miliariam nominatam fuisse τὸ μίλιον ὤρεον, sive *milliarium aureum*, sed etiam totum locum circumsitum inde nomen accepisse. Sic aliquoties a Codino mentio fit τῆς καμάρας τοῦ μιλίου, & τῶν στηλῶν τοῦ μιλίου, hoc est, ut ego interpretor, *fornicis & statuarum*, positarum in regione urbis vocata *ad Milliarium aureum*.

pag. 212. Καθὰ Αγχυγιανὸς χρυσόγραφος ἐν τῷ δικαλόγῳ, &c.) Hæc diverse leguntur apud Codinum num. 78.

Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ στῆλαι ἀφηρέθησαν, &c.) Scribe ἐκ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς νῦν ὀνομαζομένης ἁγίας Σοφίας στῆλαι ἀφηρέθησαν, &c. vide Svidam voce Σοφία, & Codinum num. 72. & 73.

Τοῦτο Ζῆ καὶ τοῦ Διὸς) Apud Codinum legitur, πάτε Απόλλωνος, καὶ τοῦ Διός. Cætera quæ sequuntur, ἢ Κάρα τοῦ πατρῴου Διοκλητιανοῦ, quomodo corrigenda sint, vide in Animadv. ad Codinum n. 15. Paulo post pro ἡ Αφροδίτης, scribe καὶ Αφροδίτη, & pro βασανιζόμενοι, lege βαυκαζόμενος.

176. Ο νομάτιος πῶλος) Scribendum censeo, ὁ νεμόμενος πῶλος, ut fuerit statua equi pascentis. Vide Animad. in Codinum n. 15. ubi legitur ὁ νεμόμενος πῶλος. Paulo post pro ἡ ἱερία τῆς Αθλωάς scribendum esse videtur, ἡ ἱερία τῆς Αθηνᾶς, vide Animad. in Cod. n. 73.

Μαστιγοῦσα) Codin. n. 73. πεπτωκόμενον ἔχουσα.

Αἱ γυναῖ Ιουλιανός, &c.) Scribe Ιουστινιανός.

Μαυανοῦ) Codin. Μαυαίου.

Εν τῷ χαλκηπίῳ ὠρίῳ) Scribe ὠρίῳ, id est, in loco nuncupato *Horreo*, vel *Horrei*. & vide quæ notavi ad Codin. num. 73.

Αρχιμάδιον) Scribe ἀρχὴ μεδίου.

Χεῖρας) Barbare pro χεῖρας.

177. Τοῖς ναυτικοῖς) Scribe τοῖς ναύταις. Paulo post pro αἷς, lege εἰς & pro αὐτοῖς scribe σῖτον.

Οὗτοι καὶ Ουαλεντινιανοῦ, &c.) Scribe ἐνδείκνυτο, &c. & paulo post pro ἀρπαγῶσαι, lege καὶ ἥρπαγη.

Τεὸ τῷ χωρίῳ προτείχοντος) Apud Svidam legitur ὑπὸ χωρίου.

Μυσείδες μεντίους χρυσῶν) Apud Codinum legitur, Μυσείδες μάντιοι. Sed forte hic scriptum fuit, Μυσίδες μεῖς τοῦ ἀσκητοῦ.

Πλάτος δὲ) Adde ex Codino πηχῶν κ'. ὣς τινα, &c. Cætera in Codice Vat. excerptorum Codini ita leguntur: ὣς τινα χωμάτων ὑπάρχουσαν καὶ ἔλαττον ἀργυρᾶς, &c. Επικυ...) Scribe ex Codino num. 75. ἐπίκυρτος.

178. Οὐδαμῶς στῆλαι) Scribe εὐρύματος ἔλεγεν.

Διερχόμενοι τῷ τόπῳ) Scribe τὸν τόπον.

Κατοχὺα) Codin. καθιμένη.

Τῷ δεξιῷ τῆς ἀνατολῆς μέρει) Pro δεξιῷ lege δέξιῳ. Paulo post pro συσμάς, scribe στρωμάς, & post vocem ἵππος, adde θαλασσίους. Vide Codin. num. 76.

Μισοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος) legendum videtur μισοσυλλάβως. Paulo post pro ἀπηγορίθη, scribe ἀπηγόρευθη.

Πρὸς ἀνατολὴν) In Codice Vaticano Excerptorum Codini legitur, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀψίδα τοῦ Κωνσταντινιακοῦ φόρου σταυρὸς ἵσταται ἀργυρίου μακρός.

Ως ἱδάσατο) Adde ex Codino αὐτὸν ἐν ὀνειρῷ. Pro ἀπηγορίθη, scribe ἀπηγορίθη.

179. Ο καὶ &c.) Scribe οὗ, id est *ubi*. Paulo post pro ἐπέδει, lege ἐπῆ.

Αφροδίτης παρθένου ἱέρειαι) Vide Animad. in Codinum num. 76.

Εἰς τομία) Scribe τρύμια. τούμμα, & τούμμιον significat *nummum*. Paulo post pro Ιλιῳ, lege μιλίῳ.

Εξ αὐτοῦ ἢ χυρτοῦ Φιμιλιατιοῦ) Lege καὶ τοῦ κυρτοῦ, &c. Videtur fuisse statua cujusdam nani. Paulo post pro ὅ, scribe ᾧ, scilicet στήλῃ.

Εκάλεσαν) Scribe ἐκάλεσαν, vel ἐκάλεσαν.

Εν αὐτῷ γὰρ ἐστοιχειώθη ... ἀρτίμου σαυδιτὸ στήλη ...

scribe ἐν αὐτῷ γὰρ ἵστανται κοχλίαι ιβ. καὶ ἀρτέμιδος, Paulo post pro τιτοοῦ, lege τρίτου.

Edit. Parif. pag. 213. Εχει τοτεσσάκα, καὶ κυνία, καὶ νδιρμὶδ ταμμεγέθη) Fuit venatoris cujusdam statua cum cane & lepore. Anonymus noster ait eam fuisse statuam Nemrod, qui in sacris litteris dicitur *robustus venator*.

Μαρμάρους ἔχουσα) scribe καμάρας, id est, *arcus*, seu *fornices*.

180. Βασιλικός) scribe βασιλίσκος. Paulo post pro εἰς τῆς & Νυμερίανί lege Νυμερίς.

Κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης, Pro πύλης, lege κίονος, id est, *columnæ Porphyreticæ*. Paulo post pro ταυροὶ, scribe σαυροί.

Συγρωθεῖσαν) scribe συσταυρωθεῖσαν. Paulo post pro βίσσιον, scribe βιβλίον. post ὑπάρχουσιν, insere vocem τεθεῖσα.

Ως δὲ ἐγγράφως, &c.) pro ὡς, scribe ἕως, id est *huc usque*.

181. Νημία ἐλινικά) scribendum esse videtur νόμιμα ἑλληνικά.

Οὐκ ἐπίτυσα) scribe ἐκ ὑπέτυσα.

Η αὐτός, &c.) pro ἤ, scribe καί: Paulo post pro ποιήσασι, scribe κινήσει.

Η ἐν τῷ εὐθύ ἔγραφεν) scribe ἡ ἐν τῷ εὐθὺ ἐγράφη. Paulo post pro τῷ βασιλεῖ, lege τὸ βασιλέα.

Ex τῆς Ημερίου χαρτουλαρίου φράσει τῆς παρὰ Θεοδώρου)

182. Omnia quæ hic narrantur de morte Hemerii vel Himerii Chartularii, ex Chronico Theodori Anagnostæ transcripta sunt. Scribe igitur ἐκ τῆς Θεοδώρου Αναγνώστου φράσει τῆς περὶ Ημερίου χαρτουλαρίου, ὅτι, &c. paulo post pro τῆς ἀρετῆς, lege τῇ σῇ ἀρετῇ.

Απελθόντων ἡμῶν ποτε) Loquitur Theodorus Anagnosta de seipso & Himerio Chartulario. Vide Codin. num. 36.

Φησὶν Ημέριος θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστι) Et hic legendum censeo, ut apud Codinum numer. 36. φησὶν Ημέριος, καὶ αὐτὸς θαυμάζων· ὅτι ὁ κτίσας &c.

Καὶ δοῦναι τῷ Ημερίῳ καὶ παραυτὰ θανατῶσαι) scribe καὶ δοῦναι τὸν Ημέριον, καὶ παραυτίκα θανατῶσαι. Vide Animad. in Cod. num. 36. paulo post pro καταγέλων, scribe κατ' ἀγγέλλων.

Πρὸ τοῦ πτῶμα, &c.) scribe pro τοῦ τῷ πτώματι, &c.

Τῷ αὐτῷ ζωδίῳ) scribe τὸ αὐτὸ ζώδιον. paulo post

183. pro τοῖς, lege ταῖς.

Εν τῷ ἀνεμοδουρίῳ) ἀνεμοδούριον hic pro ἀνεμοδούλιον dicitur, ut βάλκα pro βάρκα, φοῦλκα pro φοῦρκα, &c. De Anemodulio notavi quædam ad Codinum numer. 113.

Σαυτομία γυναικῶν) quæ hic ex Theodoro Anagnosta narrantur de statuis mulierum, invenies apud Codinum num. 37. 38. 39.

Εν τοῖς αὐγουστείοις) scribe ἐν τῷ αὐγουστείῳ, id est, *in*

184. *foro Augustali*, quod erat ante templum S. Sophiæ.

Καὶ σαυρός ... μέσον τοῦ σαυροῦ τῆς πόλεως) scribe ὁ σαυρός, καὶ μέσον τοῦ σαυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως. Vide animadv. in Cod. num. 39.

Πλησίον Θεοδοσίου σύλη) scribe σύλης.

Εν τῷ παλατίῳ τῷ τερβουναλίῳ) scribe ἐν τῷ τερ-

185. βουναλίῳ τοῦ παλατίου. paulo post pro ἐγγόνης, lege ἐγγόνου.

Περὶ θεαμάτων) θεάματα significant res spectatu dignas. Sic Philo Byzantius scripsit περὶ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων τοῦ κόσμου, hoc est, ut interpretatur Vitruvius, *de septem orbis spectaculis*. Etiam A. Gellius lib. 10. *septem omnium terrarum spectacula* vocat. Sed hic & apud Codinum ubivis fere speciatim, ita vocantur simulachra & statuæ, & alia ejus generis ἔργα περιφανέστατα.

Τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ σπηλ τῆς χρυσορόφου, &c.) scribe τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ κιστέρνῃ τῇ χρυσορόφῳ, &c. Vide Codin. num. 43. & 44. Quæ sequuntur, ἔνθα τὸ usque κατεσχέθη, dicuntur per parenthesin. Pro τὸ γονυκλινταῖς, lege τὸ γονυκλινές, id est, *genuflexum*.

pag. 214. pertinet autem ad vocem ἄγαλμα, quę parenthesin præcedit. Vide Animad. in Codin num. 44.

Αδελφῆς ὁ Βαζάρου Γλιαβάρου) Scribendum esse videtur, ἀδελφῆς Χαγάνου τοῦ Χαζάρου. Duxit enim Justinianus Rhinotmetus uxorem Theodoram sororem Chagani Chazarorum principis. Paulo post pro υἱοῦ Αψιμάρου, lege τοῦ Αψιμάρου. Atque iterum pro Παπαβάρου Χαζάρου, scribe Χαγάνου τοῦ Χαζάρου.

Θεάματι) Lege θεάματι. Paulo post pro πρῶτο μέρους, scribe πρὸ τοῦ μέρους; & pro οβί. λέγων, scribe οβ'. ἔλεγον.; & pro πολλῇ φυλαττόντων πολλῇ, scribe πολλὴν φυλαττόντων πόλιν. 186.

Αργυρᾶ κοῖτα ἐν πλατύσζυγοις) scribe ἐν πλατέσι ζυγοῖς. vide Animad. in Codin. num. 44. Cætera quæ sequuntur ita lege, ὥστε τῷ διατρίβοντι τὸν ἐλέφαντα φασὶ ἀπελθεῖν. Paulo post pro κρατήσει, lege κρατήσουσι.

Διὰ τὰς βαγύλας ἐλαιοφόρους) Scribendum esse videtur διὰ τοὺς βαϊούλους ἐλαιοφόρους, id est, *propter bajulos qui mercedis gratia oleum ferre solebant*. Βαϊοῦλος Græco-barbare dicitur φορτηγός, & secundo παιδαγωγός.

Πάμπολας) scribe παμπόλλας.

Τῶν ἐν τῷ, &c.) Pro τῶν scribe τῷ; scilicet ἡλίῳ. 187.

Εν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ) pro ὡραίῳ, vel ὡρίῳ: Nam ὥριον & ὥρειον hic significat *aureum*, ut supra dixi. μίλιον ὥρειον vero significat locum, qui vocabatur *milliarium aureum* a columna miliaria ibi posita. Erat in quarta regione, ut testatur antiqua regionum urbis descriptio.

Υπάρχων) scribe ὑπάρχει, vel ὑπῆρχε.

Ενθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀφημίσθη μετὰ τῆς νίκης Αζώτιον, &c.) Scribe ἔνθα Πορφύριος ὁ ἡνίοχος ἀφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον, &c. Vide Animad. in Codin. num. 45. Illa quæ statim sequuntur; κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. ἦλθες παλίνορσον καὶ ἱμάσθλῳ. ὡς δὲ δισιβύσαι μὴν ἐν σταδίῳ. Ultimum distichon est Epigrammatis in laudem Porphyrii aurigæ Venetæ factionis, continens faustam acclamationem, qua a populo factionis Venetæ exceptus fuit postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium, Byzam, & Faustinum. Epigramma integrum huc transcripsi ex Anthologiæ lib. 5.

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντά τε μίτρην
Καὶ πάρος ἀντ' ἀρετῆς χάλκεον ἑσταότα,
Τῷδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργυρῷ ἱδρύσαντο
Πρέσβυ: σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσας γεράων.
Δῆμος μὲν βοόωντες· ἦλθες παλίνορσον ἱμάσθλῃ
Ως δὲ δὶς ἡβῆσαι μαίνεαι ἐν σταδίοις.

Hinc vides apud Anonymum nostrum pro δισιβύσαι μὴν, scribendum esse δὶς ἡβῆσαι μαίνεαι. Illud porro quod subjungitur, οὐ χρήζομεν σε λαβεῖ, &c. reclamatio est populi faventis victæ factioni Prasinæ. De Circensibus hisce contentionibus populi elegans locus est in antiquissima & hactenus inedita historia Passionis sanctarum Perpetuæ & Felicitatis, ubi hæc verba dicuntur Optato Episcopo: *Corrige plebem tuam, quia sic ad te conveniunt, quasi de circo redeuntes & de factionibus certantes*.

Καὶ Βύζαν καὶ αὐτὴν) pro αὐτὴν verisimiliter scribendum est Φαυστῖνον; quod nomen fuit aurigæ cujusdam factionis Prasinæ, in quem aliquot scripta extant Epigrammata Anthologiæ lib. 5

Εἰς τὸ σῖμα εἰσίν) De significatione vocis σῖμα satis notavi ad Codinum.

Καὶ αὐτῷ) scribe ἐξ αὐτοῦ.

Τὸ εἴλημα τοῦ πύρου) pro πύρου scribe φόρου. Paulo post pro ἕως lege ἕνεκα, & pro ποιήσαντος lege ποιήσας; & παλλάδος pro παλλάδιον.

Η κορωνὶς Κλεοπάτρας) κορωνὶς hic significat *coronam*. Sic etiam Hesychius κορώνην interpretatur εἶδος στεφάνου. paulo post pro τῷ αὐτῷ κιντυρίωνι, scribe τὸν αὐτὸν κεντυρίωνα. 188. pag. 215.

Τοῦ μυχοῦ Μαξεντίου) scribe μοίχου, & vide Eusebium lib. 8. cap. 26. ubi hæc de Maxentio leguntur: μοιχείας καὶ παντοίας ἐπιτελῶν φθοράς.

Τὸν μόρον θάνατον) scribe μικρόν,

Παρεσ:...) scribe παρέχειν.

Τοῖς διερχομένοις σφιτερίζειν ταύτοις καὶ κόπρους, καὶ οὖρα, καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίας ὀνειδίζεσθαι) scribe ὥστε τοὺς διερχομένους ἐφιδρίζειν ταύταις, καὶ κόπρῳ καὶ οὔρῳ, καὶ ἐμπτύσματι, καὶ &c.

Κιονίσιν ἀπὸ μαρμάρου ἔνθα τὰ πλεῖστα ἐν τῷ ημίσει ἐνεργείᾳ ὡς εἰκοσι μύρμηκοι λατρεύειν .... χείρους) scribendum esse censeo: κιονάριον ἀπὸ μαρμάρου ὁ-

θαρα πλεῖςα ἐν τῇ τιμήσει περιφέρον, ὥσπερ τίκτουσι μυρίοις δακτυλίοις ἐπεχείρησε. Statuam Naturæ describit, quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur, quod quasi communis mater, omnia lacte suo nutriat. Posset etiam sic corrigi hic locus, κοσμεῖον ἀπὸ μαρμάρου ὑθαρα πλεῖςα ἐν τῇ τιμήσει περιφέρον ὡσεὶ μυρμήκια, id est, *Statua marmorea plurimis mammis circumdata, quasi nævulis seu verrucis*. Nam nævuli sunt cutis eminentiæ, quas Græci ἀκροχορδόνας vocant. Similiter Gellius lib. 12. cap. 1. *An tu quoque*, inquit, *putas naturam fœminis mammarum ubera, quasi quosdam nævulos venustiores non liberorum alendorum, sed pectoris ornandi causa dedisse?*

Καὶ τρυγόνος μικὸς) scribe καὶ τρυγόνες, καὶ μυιοὺς, καὶ χέλυς, καὶ δαμάλεως.

190. Αναγεγλυμμένων) scribe ἀναγεγλυμμένα. & paulo post pro πυρῶν, lege πόρων.

Ταῦτα προσέχοντος) scribe τοῦτο: Loquitur de Galeno.

Κάπηλος τῆς ἀξίας) Apud Codinum legitur κάπηλος τὴν τέχνην.

Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρωδεὶς ἀναγνώσμασιν) pro ἀναρωδεὶς scribendum esse videtur ἀναγνωσθεὶς, id est, *notus* vel *cognitus*. Periphrasis est cognominis *Anagnostæ*.

Ἐν ἅρματι μαρμαρώδιτῳ) scribendum esse videtur μαρμαρέῳ ἐθέτο, vel μαρμαρέῳ λίθῳ. Vide Codinum num. 71.

Ὁ ἀπὸ λίκνου μυχολατρευόμενος) forte legendum est, ὁ ἀπὸ λίκνου προσαγορευόμενος. Vide Animad. in Codinum num. 71.

Ἐν αὐταῖς δράκαιναι) Apud Codinum pro ἐν αὐταῖς
191. legitur καὶ. scribendum ergo hic videtur ἔνθα ἢ δράκαιναι, &c.

Οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κινύραι) scribendum videtur αἱ κινυρίδες, quod Hesychius exponit τὰ μικρὰ ὀρνιθάρια. Eodem Auctore κινύρας vocant *equos malignos & improbos*.

Βαλεντινιανοῦ, &c.) videtur deesse præpositio ὑπὸ.

Ὅπερ μέχρι μέμνησιν ἐν τῷ νεωρίῳ λιμένι κατεπόθη)
192. scribe ὥσπερ μέχρι μέμνησαι καὶ ἐν τῷ νεωρίῳ λιμένι βοῦς ἀντιτυπώθη, vide Codin. num. 52.

Τῷ δὲ αὐτῷ βοὶ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν καύσεως παρακολουθοῦσι τιμωρίαν) secundum Codinum hic scribendum est: ἐν τῷ δὲ αὐτῷ βοὶ τῷ χαλκῷ οἱ κακοῦργοι ἕνεκεν καύσεως ἐγκλεισθέντες ἐτιμωροῦντο.

Ζῶ) Videtur legendum esse θέαμα ζ'. ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ, &c.

Πορφυρωδῆ) scribe πορφυρωδέις.

Φανεῖ ἐν) scribe φαίνειν.

Φθεγζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ βασιλικῷ) δρόμον βασιλικὸν
193. hic eumdem esse puto atque Cursum publicum. Græcis dicitur ὁ δημόσιος δρόμος.

Τεττίμενον) scribe τεττομένα.

Φαύςης θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ) scribe Φαύςης θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ερκυλίου, γαμβροῦ Διοκλητιανοῦ. Constat enim inter omnes Scriptores Faustam Constantini Magni uxorem filiam fuisse Maximiani Herculii, qui Valeriam Diocletiani filiam uxorem habuit.

Παπίου) Id est, τὰ ἐκ τῶν Παπίου συγγραμμάτων. Pa-
Edit. Paris. pag. 216. piæ historici meminit Nicephorus Callistus lib. 1. cap. 1.

Μαρμάρου πυγατισίου) Vide Animad. in Codin. num. 144.

194. Ἐβιωσάμεν) Scribe ἐβιώσαμεν. Paulo post pro προςτιχθέντα, scribe προσαπτιχθέντα: & paulo inferius pro υἱοῦ lege υἱῶν.

Καὶ περγυθῆσαι ἵςαντας) Scribendum esse videtur, καὶ Ναρσοῦ ςήλας ἵςαντας.

Κατιδέαν) Scribe κατ' ἰδέαν.

Ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπογινωσκόμενοι) Cinctura igitur cognatorum Imperatoris statuæ a reliquis dignoscebantur.

195. Ὅτι μέλανι ἀνθρώπου τὴν ςήλην τεθέαμαι) ὅτι μέλανος ἀνθρώπου ςήλην τεθέαμαι, id est, *quem nigri hominis statuam vidi*. μέλας hic idem est atque κακός. Sic inter Latinos Horatius eo vocabulo utitur:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Similiter hodieque Itali hominem improbum vocant *Furbum*, quasi furvum, id est, *nigrum*. 196.

Τῆς Φιλίππου) scribe τῷ.

Εὐσέβιος ὁ Πάμφιλος) Historiæ Ecclesiasticæ lib. 7. cap. 18.

Τὴν αἱμόρρουν) scribe τὴν αἱμορροοῦσαν. Paulo post pro ἑαυτῶν scribe ἑαυτόν.

Καταλαβῆν) scribe καταλαβεῖν. 197.

Γαλινοῦ) scribe Γαλληνοῦ. Vide Codin. num. 59.

Οὓς καὶ πολεμήσαι) scribe οἷς ἢ, vel καθ' ὧν.

Μετὰ τὸ πισθῆν τοῖς ὄχλοις) Pro πισθῆν, scribe παῦσαι. 198.

Μὴ φρονῇ) scribe μὴ φρόνει.

Καὶ οἱ σπαθάριοι αἰχμοδιχάλοι, καὶ μόνον, ἢ σιλεντιάριοι) scribendum videtur, καὶ οἱ σπαθάριοι ἢ κουβικουλάριοι, καὶ, &c. vel καὶ οἱ σπαθαροκουβικουλάριοι, ἢ σιλεντιάριοι. Vox σπαθαροκουβικουλάριος occurrit in Synodo Constantinop. 8. Act. 4.

Ἀπὸ τὸ καλούμενον ἀρτίως φιλαδέλφιν τότε δὲ προτείχισμα καλούμενον) scribe ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδέλφου, τότε δὲ προτείχισμα καλουμένου. Vide Codin. num. 49. Illa ἐν οἷς usque κατασκευασθῆσα dicuntur per parenthesin.

Ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξέρχιτα) scribe ἐξέρκετα. ἐξέρκετον Græco-barbare dicitur *exercitus*. 199.

Τοῦ ςαύρου μέρισιν) scribe ςαύρου.

Σεβήρου τοῦ υἱοῦ Θήρου) Videtur loqui de Flavio Valerio Severo, qui a Constantino & Maximiano Galerio Cæsar creatus fuit. Sed quid illi cum Caro? Paulo post pro ὀνομαζόμενον, scribe ὀνομαζόμενος, vel ὀνομαζομένου.

Πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁμισμοὶ θεὸν μακάρων, 200.
&c.) scribe πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἰωνισμῶν τε, θεῶν μακάρων, &c.

Πόλεμοι Κωνςαντίνου γέγονε, καὶ Σεουήρου τὸν Ερκούλιον ἐνίκησε. &c.) scribendum esse censeo, πόλεμος Κωνςαντίνου γέγονε, ὃς Μαξέντιον τὸν Ερκούλιον ἐνίκησε. Paulo post pro συγκαλέσαι, scribe συγκλεῖσαι.

Ἐν φροντῃ μύσει βασάζων) scribe ἐν φροντιμύσει βασάζων. 201.

Ὑπεράνω Βαλέριον καθίσαντες) scribendum esse videtur ὑπεράνω τοῦ λαβάρου καθίσαντες, vel καταςήσαντες. Vide Sozomenum lib. 1. cap. 4.

Θύραι) scribe θύρας: & mox pro ἐθίουσιν, lege ἐθίσωσι: & paulo inferius δηλῶσαι pro δηλοῦσι. 202.

Ἐξελάδος) scribe ἐξ Ἑλλάδος.

Δρακοντεῖον) scribe δρακοντεῖον.

Τὸν ἀριθμὸν) scribe τὸν ἀριθμόν. Paulo post pro 203.
Οὐλβανὸς, lege Σιλβανός. Vide Codin. num. 64.

Μὴ θαυμάζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς, &c.) scribe μὴ θαυμάζομεν τῶν ἵππους τοὺς ἐπιβάτας.
ἀλλ' εἰδότες, &c. Et paulo post pro καὶ τὸ θαυμάζομεν pag. 217.
ἀμβλωπιάσῃ, legendum videtur, καὶ ὁ μὴ θαυμάζων ἀμβλυωπήσῃ.

Κακὸν τῇ βασιλίδι ςοιχεῖον ὁρῶ. τὸ ςοιχεῖον τοῖς ςοιχείοις συντρέχοντα) Scribe κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι ςοιχεῖον ὁρῶ τῷ ςοιχείῳ τῆς τύχης συντρέχον. Vide Codin. num. 64.

Ἡλβανὸς) Scribe Σιλβανός. & mox: τὸ πρὸς μεσημβρίαν.

Τὸ γόνυ κάμπου δίκην κεκμηκότα) Scribe τὸ γόνυ καμπτὸν δίκην κεκμηκότος: & paulo post pro ςοχασάμενος, lege ςοιχειωσάμενος.

Δίον) Scribe δι' ὅν.

Εὗρα γάρ τινα ὁ φιλόσοφοι) Scribe εὗρε Κάρος ὁ φιλόσοφος.

Λογιάδες τῆς Ἀθηναίων φιλοσοφίας) Scribe λογιςαί. 204.

Μυδιῶν) Scribe μαδιῶν.

Ἀποσιαρχία τὸ πλεῖον γέλως εἰς κόπτων) Scribendum esse videtur, ἀπεκρίνατο τ' ἀναντία τὸ πλεῖον γελῶν καὶ σκώπτων.

Ἤτω ἐν τῷ βασιλεῖ) Scribe ἥττησε τῆς βασιλείας.

Ὦ συμφοραί) Codin. ὦ συμφορᾶς. Et paulo post ἀκολουθεῖ pro ἀκολουθῇ.

Παρὰ λογγυρίου ἀςρονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος) Pro λογγυρίου scribe Ὀλυβρίου. Consul autem fuit hic Olybrius anno octavo Imperii Leonis Maculæ, anno post Christum 464. 205.

Ἀσκληπιόδωροι) Scribe Ἀσκληπιόδοτος. Vide Animad. in Codin num. 65.

Ζυμωθεῖσα) Scribendum videtur ζυμωθεῖσα. Apud Codinum legitur ἐζυμώθη.

Ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς πότε μέλλουσιν. εἶναι, ὡς χρήματι κέρδος τοῦ, &c.) Scribe, ut apud Codin. legitur: ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ ποτὲ μέλλοντα εἶναι, ὡς χρημοί τι κέρδοι τῶ &c.

Η καλουμένη ταῦρος) Vide Codin. num. 48.

Ο πίναξ .... ὁ λεγόμενος) Scribe ὁ λεγόμενοι πιττάκια. Vide Codin. n. 39. & 40.

Καὶ Κωνσταν.... Κωνσταντι καὶ Λικινίου) Scribe καὶ Κωνσταντίνου, καὶ &c.

Ο ἐν τῷ στρατηγίῳ Vide Codin. num. 55.

206. Φιλαδέλφιων) Scribe φιλαδέλφιον. Vide Codin. num. 49.

207. Ο λεγόμενος πόρνος ὁ καὶ Ἀρκάδιος ὃν κόνον ἐστοιχειώσατο) Scribe τὸ λεγόμενον Νεώριον ὃ Ἀρκάδιος ἐτειχίσατο, &c. Vide Animad. in Codin. num. 59.

Η βασιλικὴ σέρτη) Scribe ἡ βασιλικὴ κιστέρνη.

208. Θεοδώρου τοῦ λεγομένου σικαιῶν) Scribe συκεώτου. Vide Animad. in Codin. n. 41.

Μαρινακίου) Scribe μαρτινακίου. 209.

Τοῦ ἀντίου) Scribe αἰτίου.

Θεοδοσίου τοῦ σπάνου) σπάνου pro Ισπάνου: sic σπανία pro Ισπανία legitur apud Plutarchum in libro de fluminibus.

Κατὰ τὸ σκόρπιον τοῖς χαλκοῖς) Scribe καταντικρὺς τῶν χαλκῶν. Vide Codin. n. 38.

Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμετὴ) Pro Σοφία scribe Θεοδώρα: 210. ut paulo supra.

Ητοι τὸ ζάξιππον) Scribe τῷ ζάξίππῳ. Paulo post pro Εἰκονίου scribe Ικονίου.

Ως οἱ μῦθοι φασὶ) Pro ὡς scribe ὧν.

Δείκνυσι τὸ θηρίον) Scribe τῷ θηρίῳ, ὅπερ ἰδὼν ἐκείνῳ. Vide Codin. num. 66. 211.

Παρὰ λογιστοῦ φιλοσόφου) Scribe παρὰ φιλοχώρου λογιστοῦ. Similiter paulo post pro φιλοδώρου lege φιλοχώρου Vide Animad. in Codin. num. 67.

Δοξία) Scribe Δαιτνία. Vide Animad. in Codin. num. 67.

Finis Animadversionum in Anonymi Collectanea de Antiquitatibus Constantinopolitanis.

IN.

INDEX AUCTORUM,
QUI SPARSIM IN HISCE ANIMADVERSIONIBUS
emendantur & illustrantur.

INDEX AUCTORUM,

QUORUM SCRIPTA HACTENUS INEDITA CITANTUR.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
MEMORABILIUM.

F I N I S.

Edit. Parif. pag. 223.

JOANNIS MEURSII
AD
GEORGII CODINI
ORIGINES CONSTANTINOPOLIT.
NOTÆ.

1. ΠΕΡΙ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως) fcripfere etiam Byzantica Leo Byzantius libris feptem, tefte Svida, & Prifcus Panita, qui temporibus Theodofii vixit. Auctor eft idem Svidas in Πρίσκος. Et meminit hujus non femel Jornandes de Reb. Get. Sed corruptum ejus nomen eft apud Evagrium Hift. Eccl. lib. 2. cap. 1. Μαρκιανὸς τοίνυν καὶ ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ μὲν καὶ πατρίοισιν ἱστόρηται τῷ ῥήτορι. Corrigo, καὶ ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ μὲν καὶ Πρίσκῳ ἱστόρηται. Et poftea apud eumdem occurrit incorruptum. Ejus Eclogas de legationibus edidit nuper eruditiffimus vir, David Hæfchelius.

Παρὰ κυροῦ Γεωργίου τοῦ Κωδίνου) faci lius dixerim quo tempore hic Auctor non vixerit, quam quo vixerit. In libro enim de Officiis aulæ Conftantinopolitanæ meminit Joannis Cantacuzeni, & Theodori Metochelæ, qui fub primis Palæologis ætatem egerunt.

Καὶ Βαρβύζης) vocatur Βαρβύσσης apud Svidam in Ηράκλειος.

2. Πρὸς τὸ καλούμενον κέρας) Plinius lib. 4 cap. 11. appellat *Chryfoceras*, & promontorium facit. Strabo & Polybius *finum* dicunt.

Τῶν λεγομένων λιμένων) fic quoque a Stephano vocatur in Βυζάντιον: ergo corrige Etymologici auctorem in Βύζαντος. ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Βύζαντος τοῦ κερασσοῦς τῆς Ἰοῦς θυγατρὸς καὶ Ποσειδῶνος. Male hodie, τοῦ χρυσοῦς.

3. Ο μὲν ἦν Βύζας) factum hoc regnante Tullo Hoftilio, Caffiodorius in Chronico: *Tullus Hoftilius regnavit annis XXXII. qui primus apud Romanos purpura ufus eft. Hujus temporibus Chalcedon conditur & Byzantium, quæ nunc Conftantinopolis dicitur.*

Τοῖς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργοις ἑπτὰ οὖσιν ἐνταῦθ' ἐγγίζειν) de feptem Byzantii turribus huic loco congrua vide apud Svidam in Βυζάντιον, Cedrenum, & Zonaram Annal. 3. in initio.

4. Ο τοῦ μάρτυρος μηνᾶ) De hoc Mena infra dicemus.

pag. 224. Εγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου στρατηγίου) Severus poftea reftauravit. Vide Svidam in στέφος.

Εν ταῖς λεγομέναις συκαῖς) Palatium erat. Victor Cumunenfis in Chronico: *Theodofius Conftantinopoli Sugas relegatus, totum pene palatium, & maximam regiæ urbis partem fua perfidia maculavit.* Et in propinquo portus. Strab. lib. 7. ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῆς συκῆς χηλαίμενον λιμένα. Zonaras in Leontio. ἅμα τῷ γένει κατακλασθὲν τὸ Βυζάντιον, ἐν συκαῖς τὰ σκάφη ὁρμίσαμεν. Mentio etiam hujus loci eft Novell. 59. & apud Evagrium lib. 3. cap. 33. item lib. 4. cap. 36. Vide noftrum Gloffarium in σκάλα.

6. Τῆς γείτονος χαλκηδόνος) Nam feptem tantum ftadiis diftabat. Plinius lib. 6. cap. ultimo.

Δεκαεπτὰ ἔτεσι) Herodotus lib. 4. feptemdecim tantum. ἐπυθέτο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώραν Βυζαντίων.

Οὐδὲ δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν) Tacitus Annal. 12. Polybius lib. 4. Strabo lib. 7. Herodotus etiam 4. Plinius lib. 5. cap. 32. Manaffes in Annalibus.

Καὶ κίονα ἐν τῷ ξήμαλας) Manfit hæc columna ad tempora ufque Conftantini Leonis F. ut ex Cedreno accipimus. 9.

Ιναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς) Hoc epigramma alii Diofcoridi cuidam, alii Hecatæo afcribunt. Exftat Anthologiæ lib. 3.

Τὸν χρυσοῦν Βύζαντα) Exftat hoc epigramma Anthol. lib. 4. legiturque ibi, εἰν ἐνί, pro κύων. Exftat ibidem alterum etiam pag. 298. cujus initium eft, ἱμερτὴ Φιδάλεια. Fuit quoque finus Phidaliæ, cujus meminit Svidas in ἀράκλειος. 10.

Περινθίοις ἐπιτάχθησαν Σευήρου) Herodianus lib. 3. ἑάλω ὕστερον λιμῷ. πᾶσα τε ἡ πόλις κατεσκάφη, καὶ θεάτρων, καὶ λουτρῶν τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη. Vide Svidam in σεβῆρος, Cedrenum, Manaffem, Zonaram vocat.

Ζεύξιππον τὸν νῦν καλούμενον) Multa paffim celeberrimi hujus balnei mentio apud Scriptores. Conflagravit anno 5. imperii Juftinianæi, tefte Cedr. Erat autem hic balneum etiam aliud minus, in quod exftat epigramma iftud Leontii Scholaftici Anthol. lib. 4.

Μὴ τιμήσῃ Ζεύξιππον παραιτήσονται λοετρά,
Καὶ μεγάλην παρ' ἁμάξαν ἐρυσσάμενοι ...

Αντωνινιανὴ πόλις καταφρυάξετο) Corrige Svidam, apud quem male legitur, ἀντωνινία ἡ πόλις. 11.

Μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρὸς) Quis hic Medicus ignis? Quærendum eft. Invenio etiam Pomaicum apud Diaconum in Leone & Michaele, quem pariter ignoro. 12.

Εκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ σεβήρου) Vide Svidam in σεβῆρος.

Τοῦ χαλκοῦ κίονος τοῦ τετραπλεύρου) Hanc columnam Tetrapleuri collapfam, & multo tempore proftratam, erexit rurfum per Proclum Theodofius Imperator. Eamque in rem epigrama exftat Antholog. lib. 4. 13.

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος,
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θευδόσιος βασιλεύς.
Τολμήσας, Πρόκλῳ ἐπεκέκλετο· καὶ τόσος ἔστη,
Κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύο.

Dicit poeta κίονα τετράπλευρον, ut Horatius Stertinium acumen, & alii alia: itaque errat interpres, qui vertit, *columnam quadrilateram*. Erat autem Tetrapleurum locus Conftantinopoli, ubi ftatuæ nudorum Cupidinum pomis fe fe petentium, & ἀνεμοδούλιον quoque dicebatur. Nicetas in Andronico Comneno, lib. 2. καὶ ἐπὶ κίονος κατὰ τὸ χάλκεον μετέωρον τετράπλευρον ἐν ᾧ γυμνοὶ προσβλημάτων μηλοβολοῦσιν ἀλλήλους, οἱ ἔρωτες, ὃ Ανεμοδούλιον κέκληται, ἑαυτὸν ἀνασείων ἱμάντα χάλκεον.

Καὶ μέχρι τῶν φονέων) Meminit hujus loci etiam Cedrenus: κελεύει ὑπὸ ὁ βασιλεὺς πυρὶ ἐν τῷ φόνων δόρυ ἀνατρεῖφθῆναι, καὶ τὸν φονεύσαντα ἐν αὐτῷ κατακαῆναι. Et hinc obferva fupplicia ibi de noxiis folita fum. pag. 225.

Εν δὲ τῇ Ρωμαιοσυνῃ) Vide Svidam in Κωνσταντῖνος ὁ μέγας: item in Κωνσταντινούπολις.

convertit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis, ut accipimus ex Diacono. Postremis temporibus carcer fuit. Zonaras. τὸ παλάτιον χαλκόστεγον, ὅτι ἐν ᾧ νῦν χαλκμένη χαλκῆ, καὶ, εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα. Nicetas in Isaacio Angelo, lib. 3. καὶ τὰς χαλκᾶς πύλας ἐκεῖσε μετέθηκεν, αἳ πρότερον μὲν ἐπεζύγουν τὴν μεγάλου παλατίου τὴν εἴσοδον, ἄρτι δὲ ὅσαι καὶ ὑψίσται, εἰς δ' ἡμᾶς, τὴν εἱρκτὴν σωκίχον, ὅπερ ἐξ αὐτῶν χαλκῆ κατωνόμασται.

Καὶ τῶν ἐξκουβίτων) Vide Glossarium nostrum.

Καὶ τὰ δέκα ἐννέα ἀκούβιτα (Diaconus in Le-
18. one Constant. F. *In crastino sabbato sancto exibit Imperator in tribunalibus decem & novem accubituum.*

Καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Hic sepulcrum erat Juliani apostatæ. Joannes Episcopus Citri in Resp. ἀφίσκονται δὲ καὶ δυσσεβῶν βασιλέων τάφοι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς ἐξ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων.

Καὶ τὸν ναὸν ἁγίου Στεφάνου) Hoc templum solo jam collapsum restauravit Basilius Macedo, teste Cedreno.

Καὶ τὴν Μαγναύραν) Diaconus *Manauram* appellat in Mauritio & Constantino Constantis F. debet *Magnauram* restitui. Incuria est supinorum librariorum. Hic autem personas illustres advenas excipiebant Imperatores. Cedren. καταλαβοῦσα δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης, ὡς ἔθος, ἐν Μαγναύρᾳ εἰσήχθη πρὸς βασιλέα ἐντίμως. Et alibi. Ejus triclinium celebravit epigrammate Julianus, quod exstat Antholog. lib. 4. cap 23. Basilius etiam in tribunal convertit, & ut jus ibi diceretur constituit, teste Cedreno.

Καὶ τὸ σῆμα) Puto rescribendum τὸ σίγμα. Invenio in descriptione urbis Constantinopolitanæ regione tertia. *Porticum semirotundam, quæ ex similitudine fabricæ sigma Græco vocabulo nuncupatur.* Erat illic templum Deiparæ, quod terræ motu collapsum restituit Basilius Macedo. Auctores, Cedrenus & Zonaras.

Πρὸς τὴν νέαν) Diaconus in Mauritio *Novas* appellat.

Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ) Hæc omnia breviter Sozomenus lib. 2.
19. cap. 3. ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐτόχθονας οὐχ ἱκανοὺς ἐνόμιζεν εἶναι πολίτας τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, μεγίστας οἰκίας ἀνὰ τὰς ἀγορὰς στενωποὺς οἰκοδομήσας, ἄνδρας ἐν λόγῳ σὺν τοῖς οἰκείοις δεσπότας ποιήσας ἐν ταύταις κατῴκισε τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τοὺς δὲ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν μεταπεμψάμενος.

Ὁ Πρόβος) Meminit hujus templi etiam Cedre-
21. nus. Substitit hic incendium illud, quod accidit sub Justiniano, anno Imperii ejus 34.

Ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον) Etiam rostra Domnini invenio, & retuli antea. Erat ibi ædes resurrectionis Christi, & Anastasiæ martyris, quam refectam lapideo ornavit Basilius fastigio, cum antea ligneum tantum esset. Cedren. auctor est.

Οἱ δὲ τρεῖς πολαιῶνες ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου)
22. Zonaras recenset etiam hospitale ab hoc Eubulo exstructum, quod sub Justiniano conflagravit.

Μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν) Hic conciderunt terræ motu sub Leone, ut testatur Diaconus.

Ἀπὸ τούτζου καπετωρίου) Lego, ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου. Vide Glossarium nostrum in τζυκανίζειν.

Μέχρι τῆς ῥάβδου) Erant hic templa Deme-
Edit. Paris. pag. 228. trii & Æmyliani martyrum. Auctor Cedrenus.

Καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου) Interpres vertit, *ab Eugenio*. Debuisset, *a portis Eugenii*. Nam plurali numero τὰς πύλας efferre Græcis non insolens. Erat vero porta Eugenii prope arcem. Ipse hic auctor lib. de Offic. aulæ CP. ἀπαντᾶται αὐτῷ εἰς τὴν τοῦ Εὐγενίου πύλην ἐρχόμενος ὢν ὁ βασιλεύς. Exstat in hanc epigramma istud Antolog. lib. 4.

Οὗτος Ἰουλιανοῖο λαοσσόα τείχεα πήξας,
  Στῆσε τρόπαιον ἑῆς σύμβολον ἀγρυπνίης.
Σφάζων ἀντιβίους ἐχθροὺς ἀπάνευθε μετώπων,
  Ἡ προτέρωθε κρατεῖν τῆς πόλεως πολέμους.

Καὶ τοῦ μιλίου) Hic capita noxiorum defigebantur. Observo ex Diacono in Constantino Copronymo, *Bagravum autem in vivario decollavit, & hujus caput in Milio suspendit diebus tribus.*

Μέχρι τοῦ ταύρου) Hic nymphæum fuit, exstructum sub Valente a Præfecto Urbis. Zonaras Annal. 3. ὁ δὲ τῆς πόλεως ὕπαρχος νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκεύασε. Atque hoc incendio periit sub Leone Magno, anno Imperii quinto. Testis Cedrenus. Forum quoque junctum erat. Evagrius lib. 2. cap. 13. ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου προσαγορευομένου φόρου μέχρι τῆς τοῦ ταύρου καλουμένης ἀγορᾶς.

Καὶ τοῦ βοός) Unde loco nomen tradit Zonaras in Phoca. τὸ δὲ ἐκείνου σῶμα κατεβλήθη κατὰ τὸν Βοῦν, ἔνθα ἦν κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ὅπερ ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. Ejus vestibula conflagrarunt sub Justiniano, anno Imperii ejus 35.

Καὶ τοῦ ἐξακιονίου) Item infra. ἀπὸ τοῦ ἐξακιονίου μέχρι χρυσίας. Tamen apud Cedrenum ἐξακιόνιον bis, apud Nicetam in Alexio Man. F. semel invenies: & ἐξακιονίτης monachus, erat enim monasterium, ut ex ipso discimus. Puto autem Codini nostri lectionem esse rectiorem. Sic ἑπτὰ κίονας invenio apud Evagrium Hist. Eccles. lib. 1. cap. 13. & 94. *columnas* apud Victorem in Chronico. *Usque ad Constantini forum supra longitudinem plateæ columnarum* 94. Ac diplocionii meminit Phranzes Chron. lib. 1. cap. 39. &
lib. 3 cap. 8. 25.

Εἰς τὸν πέμπτον χρόνον) Diaconus & Cedrenus trigesimum annum dicunt.

Σεισμοῦ γεγονότος) Duravit hic terræ motus menses quatuor, ut referunt Cedrenus, & Diaconus.

Βλασφημοῦσι σφοδρῶς εἰς τὸ τρισάγιον) Vide Glossarium nostrum, in quo abunde satisfecimus.

Εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου) Proprie hic locus *Campus* dicebatur. Diaconus. *Ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes.* Theodorus Anagnosta Eclog. 1. ἐν ταῖς λιταῖς γενομέναις ἐν τῷ κάμπῳ, πεζὸς Μαρκιανὸς ἐξερχόμενος, πολλὰς τοῖς δεομένοις δωρεὰς παρεῖχεν. Et hic quoque defigi solita noxiorum capita. Colligo ex Diacono in Phoca. *Phocas tyrannus Mauritium peremit, ut prædictum est, una cum masculis quinque pueris ejus, & eorum capita jussit poni in Campo tribunalii diebus multis.*

Μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου) Hic est ille ipse Proclus, ad quem exstat Synesii epistola 70. facile mihi assentieris, qui attendis initium. τίρεσιν οὐχ ἥκει μοι γράμματα παρὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Item exordium. γενέσθω δή τις παραμυθία, τὸ δέξασθαι τῆς πατρικῆς σου κεφαλῆς γράμματα, τὸ τιμαλφέστατον ἀπὸ Θρᾴκης ἀγώγιμον.

Μέχρι τῶν Βλαχερνῶν) Erat illic templum. 26.
Cedrenus. καθ' ἣν ἡμέραν ἔδοξε ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναόν. Atque inde intelligendus Diaconus, qui in Heraclio narrat filium ejus Constantinum in Blachernis a Sergio Patriarcha esse baptizatum. Exstruxit hoc Theodosii soror Pulcheria post mortem fratris, teste Zonara. Et hic tradunt vestem ac zonam τῆς Θεοτόκου de-
dicatas fuisse. Auctores & Nicephorus lib. 15. pag. 229.
cap. 14. & Menologium. Erat præterea illic triclinium Anastasii. Vide Suidam in Ἀναστάσιος. Atque hic magnus Logotheta jusjurandum accipiebat novi Imperatoris. Licet haurire ex Niceta in Man. Comneno, lib. 3. οἴκοθεν κατὰ καρδίαν ἑτέραν ἀντεῖχεν πλὴν οὖν ἐκλυθεὶς ὁ δηλωθεὶς λογοθέτης ἐκ τοῦ τῷ συντηρητῇ δοθῆναι δοχεῖον ἐρυθρόβαφον διεκλάσθη χεῖρον, καὶ τοῖς ὅρκοις τοῦτον ἐπιστῆσαι κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις μέγαν ναόν, οἳ τὴν τοῦ κράτους διαδοχὴν ἐνεπίδοσαν Ἀλεξίῳ τῷ ἐξ ὁμόζυγος, καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Μαρίᾳ, ἃ τῷ λογοθέτῃ δέησιν ἐρρέθη εἰς ἀμφότερα, συντεθεῖσθαι λέγεται, &c. conflagravit sub Joanne Paleologo, viginti cir-

citer annis ante captam urbem a Turcis. Vide Phranzen Chronic. lib. 2. cap. 10.

Καὶ τῆς χρυσίας) Hic erat simulacrum Theodosii majoris, quod corruit ex terræ motu temporibus Leonis. Auctor est Diaconus.

Αὕτη ἡ χώρα) Hæc apud Svidam in *ἐξαιβλοι*, totidem pene verbis: neque hæc tantum, sed universa ista descriptio statuarum Constantinopolitanarum.

Ἐστὶν ἡ ἀσφαλτος) Svidas. *ἐστὶ καὶ ἀσφαλτος*.

Ἐπίγειον ζῷον ἄπαν καὶ πετεινὸν ἀπεφθείρει) Hinc corrigo apud Svidam. *ἐπίγειον ζῷον πᾶν καὶ πτηνόν*. Hodie ibi legitur, *πᾶν δὲ πτηνόν*.

Καὶ τὰ τίρυξ ἀσίας ὥσπερ πάντα οἰσφραινόμενα φθείρει τὴν τῶν ἐξαιγίχων) Hæc apud Svidam mutila & corrupta. Hodie editur. *καὶ ἐκ τούτου τὰ τε ἐν ὑψηλοτέρω κειμένα σώζεται, καὶ τὰ τίρυξ τεμάχια*. Corrige ex hoc nostro, & interpunge. *τά τε ἐν ὑψηλοτέρω αὔξεται, καὶ τὰ τίρυξ ἀσίας ὥσπερ πάντα οἰσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν ἐξαιγίχων*.

27. *Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ιατικαρίου*) Svidas in *Ιατικαρίου*.

Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα) Svidas in *Ἀθηνᾶ* totidem verbis.

28. *Τὴν ὥραν λέγουσι*) Svidas in *ὥρα*,

Τὴν Δήμητραν) Svidas in *Δήμητρα*.

Τῆς ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα) Svidas in *ἀφροδίτη*.

Ἐξαμίτας δὲ) Hic locus apud Svidam mutilus hodie editur, & corruptus. *ἐξαμίτας δὲ ἀνατεθῆναι τῇ ἀφροδίτῃ, τιμῶσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι κτίνα φέρουσαν καὶ γ' νῆσα ἔχουσαν*. Restituo ex hoc nostro. *τιμῶσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι. κτίνα φέρουσαν πλάττουσι αὐτὴν, καὶ γ. ἑ.*

Ἀῤῥένος καὶ θηλείας ὄργανα) Honeste *ὄργανα*, pro eo quo sumus. Epiphanius κατὰ Οὐαλεσίων. *οἴμαι καὶ τὸ ἄντιχον καλεῖσθαι, ἀπὸ τοῦ ἄντικρυς ἐωρᾶσθαι ἀφαιρουμένων τῶν μελῶν, καὶ μὴ ἐπιτρέπεσθαι μίξει τῶν σωμάτων, ὡς τῶν ὀργάνων ἀφῃρημένων*. Petronius. *Illud unum memento, non me, sed instrumenta peccasse*.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διὸς) Svidas in *Ζεύς*.

Βαστάζοντα τρία μῆλα) Hæc sane adjectitia sunt nam non conveniunt cum toto hoc capite. Ecce, aquila occupata est dextra, sinistra sceptro: qua ergo teneat hæc poma? credo, aliquis Euclio Plautinus, ut coco isti, affinget tertiam. *λέρας λίρων*. At in gremio, inquies: verum cur hæc potius in inscriptione capitis, quam aut aquila, aut sceptrum? Omnino abolenda & delenda censeo. Confirmat censuram meam Svidas, apud quem cum omnia hæc totidem verbis legantur, postrema ista, *καὶ τι τῶν τριῶν μήλων*, &c. non reperiuntur. Ergo & illa inducenda. Convenirent autem melius Herculi, quem eo modo fingebant. Svidas alibi. *Ηρακλῆς, Αλκμήνης υἱὸς. τοῦτον φιλόσοφον ἱστοροῦσι, καὶ γράφουσι δορὰν Λέοντος φοροῦντα, καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα*. Vide quæ illic porro sequuntur. Et fortasse hic exciderit narratio de statua Herculis.

29. *Διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην*) Hæc, ut dixi, Svidas non agnoscit, & delenda sunt.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ πριάπτου) Et quis hic *πριάπτος*, & quinam Ægyptii Anthropomorphi? Nugæ. Restituo totum locum ex Svida in *πρίαπος*, sine quo nos hic in tenebris versaremur. *τὸ ἄγαλμα τοῦ πριάπου, τοῦ ὥρου παρ' Αἰγυπτίοις καλουμένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι*. Nam certe *πριάπου* legendum esse, non *πριάπτου*, evincunt illa

Edit. Paris. pag. 230. sequentia, *ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ αἰδοῖον ἐντεταμένον*. Confer locum Svidæ, quem indicavimus.

30. *Ὅτι γυναῖκα λέγουσι*) Hæc Svidas quoque in *ἶσις*.

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελδίκου) Svidas in *Σέλδικος*.

32. *Ἐν ταῖς ἑορταῖς*) Svidas in *Ατραβατικαῖς*.

Τῇ τιμητῇ τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς) Apud Svidam in *Αὔγουστος* est, *τῇ ιε'*.

Πρότερον γουστεῖον λεγόμενον) Et paulo post. *τὸ πρότερον εἶναι γουστεῖον*. Utrobique rescribo, *Αὐγουστεῖον*. Svidas in *Αὔγουστος*. *οἱ μεγιστάρχαι καὶ στεφανοφόροι ἐχόρευον ἐν τῷ Αὐγουστείῳ οἷον ἐν τῷ φόρῳ*. Iterum alibi in *Ιουστινιανός*. *ἱματιμάριον αὐτὸ, τὸ πρὶν ὄνταν Αὐγουστεῖον*. Descriptio urbis CP *Tetraphylum aureum unum, Augustæum, Capitolium, Monetam*. Tamen non temere damnem. Vide Glossarium nostrum in hac voce.

Ἐν μὲν τῇ ἀψίδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου) Cedrenus. *ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἀψῖδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἵδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν*. Vide etiam Svidam in *Βλέπει*, & *Σύλλα*.

Εἷς κύριος Ιησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς, ἀμήν) Hæc verba apud Svidam locis citatis exciderunt.

Στήλας πτερωτάς) Apud Svidam nusquam est *πτερωτάς*.

Κτίσας ὁ Ιουστινιανὸς) Svidas in *Ιουστινιανός*. Acciderunt autem hæc anno 16. Imperii ejus, teste Cedreno.

Περὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου) Svidas in *σταυρός*. 33.

Ἐνθα καὶ υἱοὶ αὐτοῦ) Svidas. *ἐνθα καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ*. Recte.

Καὶ ἀρτέμιδος εἶδος) Svidas una voce amplius. *καὶ ἀρτέμιδος αἰθιόπισσα εἶδος*.

Ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος) Restituendum est per occasionem Xerolophi nomen apud Diaconum in Leone. *Cecidit & situlus Arcadii, qui supra Xerolophi columnam stabat*. Hodie male editur, *Xerophili*. 34.

Σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας) Accidit id 14. anno Imperii Justiniani, teste Cedreno, qui tamen dextram tantum statuæ cujusdam ibi positæ corruisse auctor est.

Κεχρυσωμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροί) Svidas in *φόρος*. Sed illic corrige, *ὑπάρχουσι δύο σταυροί*. Hodie depravate editur, *δύο ἐφεστῶτοι*, Manifestum mendum.

Ἀφανισθέντα) Apud Svidam est, *ἐφανισθέντα*.

Εἰς τὸ ἅγιον μάμαντα) Svidas in *μάμας*.

Τοῦ ἁγίου μώκιου) Svidas in *μώκιος*.

Τὰ ὀστᾶ) Hæc sane a librario sunt, & superflua: neque Svidas agnoscit. 35.

Ἐν ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος) Svidas in *Προκόπιος*.

Ἐν τῷ κυνηγίῳ τὰ φονευθέντα ἐῤῥίπτοντο οἱ βιαθάνατοι) Svidas in *κυνήγιον*. Fiebat autem hoc quoque in Pelagio. Zonaras Anal. 3. *καὶ ῥίπτεσθαι τὰ Πελαγίου, ἐνθα ἐῤῥίπτοντο οἱ τολμῶντες, καὶ καταδικαστοί*. Fuerat antea fanum S. Pelagiæ, sed Constantinus Copronymus demolitus sepulturæ damnatorum destinavit. Vide Cedrenum, & ipsum quoque Zonaram Annal. 3. pag. 90. E R. 36.

Καὶ πλατεῖαν παντὸς) Svidas. *καὶ πλατεῖαν καὶ ταχεῖαν πάνυ*.

Φίλιππος βασιλεὺς) Apud Svidam est, *Φιλιππικός*. & recte. Nimirum hic ille Philippicus, qui Justiniano occiso Imperium invasit. Certe de Philippo hic locus esse non potest, qui post Gordianum regnavit annis sex. Ergo ex Svida corrigendus hic noster.

Αἱ στῆλαι αἱ ἐν τοῖς Βοῤῥίου) Svidas in *Βοῤῥίου*. 37.

Νοτιωτέρα τοῦ ἁγίου μάρτυρος) Apud Svidam est, *βορειοτέρα*.

Ἡ λεγομένη βασιλικὴ κίστερνα) Prope hanc erat palatium, in quo habitabat Magister Oecumenicus cum 12. discipulis, viris in omni genere doctrinæ eminentibus, ac quibus inconsultis ne ipsi quidem Imperatori agere quicquam licebat. Vide Glossarium nostrum in *διδάσκαλος*. Cisternæ vero Constantinopoli erant plures: una Mocisia, quam Anastasius condidit, teste Svida in *Αναστάσιος*, & *κίστερνα*: hanc *τὴν τοῦ ἁγίου Μωκίου κίστερναν* appellat Cedrenus. Erat item frigida, cujus meminit hic ipse Auctor supra: etiam Aspar.s, de qua Cedrenus. In descriptione urbis Constantinopolitanæ tres alias invenio, in regione 5. Theodosianam: in 11. Arcadiacam, & Modestiacam. 43. pag. 231.

Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ) Hæc Svidas quoque in *βασιλική*.

Γουρκαλεῖς) Vide Glossarium nostrum in hac dictione. 44.

Ορος δὲ ἕως πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν) Hæc verba apud Svidam desiderantur incuria festinantis librarii, itaque restituenda suo loco censeo.

Εναντίοις ζυγοῖς) Apud Svidam est, ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς.

45. Οτι ἐν τῷ μιλίῳ) Svidas in μίλιον.

Ενθα ἀρειανοὶ) Vide Svidam in ἀρειανός. Ruffinum lib. 1. cap. 13. Cedrenum. Zonaram Annal. 3. Loca non exscribo.

Καὶ Μακεδονίου) Hic in locum Pauli Episcopi subrogatus ab Arianis anno 5. Imperii Constantini Magni, anno 24. pellebatur Constantinopoli. Testis nobis hujus rei est Hieronymus in Chronico.

Σαβελλίου) Sabellius sub Gallo & Volusiano vixit. De cujus hæresi Eusebius lib. 7. Et Harmenopulus lib. de Sectis.

Καὶ Εὐνομίου) Hic sub Valentiniano & Valente vixit, Hieronymus testis in Chronico.

133. Εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας) Inquiramus hic. Codinus noster quintum annum Imperii ponit. Matthæus Palmerius in Chronico dicit orsum esse ædificationem anno 31. Zonaras indictione 15. id est, anno Imperii ejus 17. Vide dissidium in Historia, quod quis componat?

Μετὰ τὸ γίνεσθαι τὴν σφαγὴν) Vide Cedrenum, & Zonaram Annal. 3.

134. Τῶν τριάκοντα πέντε χιλιάδων) Consentit Cedr. Zonaras tradit quadraginta millia. Procopius de bell. Vand. & Evagrius lib. 4. cap. 13. tantum triginta.

Τατίου τοῦ Πατρικίου) Erat hic cognatus Anastasii Imperatoris, teste Zonara.

Παρὰ Αὐρηλιανοῦ τοῦ βασιλέως, τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις) Scribo, Οὐαλεριανοῦ. Nam Valerianus est, qui captivum se Sapori Persarum regi tradidit, non Aurelianus; qui inter Constantinopolim & Heracleam in itinere fraude servi circumventus ab amicis trucidatus est. Notum hoc historiæ Romanæ vel paulum modo peritis.

136. Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ) Cedrenus appellat τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου. Constantinus de Administr. Rom. Imp. εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ τὸ εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patriarchæ Constantinop. διὰ τοῦ ἁγιοφρέατος ἀνάγεται.

Εἰς τὸ φρουτάριον) Quod Justinus Imperator reparavit. Exstat hac de re epigramma Pauli Silentiarii Antholog. lib. 4. cap. 23.

138. Ο δὲ βασιλεὺς οἰκείαις χερσὶ λαβὼν ἄσβεστον μετ' ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸν θεμέλιον πρὸ πάντων) Augusti alicujus operis principia ipsi Imperatores, aut viri cæteroqui principes dabant. Vides hic in ædificatione templi Sophiæ de Justiniano. Et narrat de Nerone Svetonius cap. 19. *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, prætorianos pro concione ad incohoandum opus cohortatus est. tubaque signo dato primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit.*

Εκτισε τὸν ἅγιον Ιωάννην) Templa Joannis Baptistæ Constantinopoli duo; hoc in Strobello, illud in Macedonianis: quorum unum magna ex parte reparavit Basilius, alterum a fundamentis exstruxit. Cedrenus.

Εἰς τὸ ὡρολογεῖον) Quod condidit Justinianus anno Imperii 7. Auctor Cedr.

Edit.Parif. pag.232. Καὶ τὰ πλησιάσαντα τοῦ μιταρίου) Puto legendum, μιτατωρίου. Cedrenus. διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μιτατώριον.

139. Μιλιαρίσια) Vide Glossarium nostrum.

Η βασίλη) Vide Glossarium.

Τῶν δὲ πινσῶν) Vide Glossarium.

Λευκὸν κουλέβιον) Vide Glossarium. 140.

Τῶν γυναικίτων) Erat hoc palatium Imperatricis. Zonaras Annal. 3.

Εν τῷ βαπτιστηρίῳ) Errant interpretes, qui *Baptisterium* vertunt: debuissent *in templo Joannis Baptistæ*. Ipse hic noster supra. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ιωάννην, τὸν ὄντα εἰς τὸ ὡρολογεῖον, τὸν λεγόμενον βαπτιστῆρα. Cedr. καὶ δεξάμενοι πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα.

Κουβούκλιον) De hac voce in Glossario nostro. 142.

Εποίησε δὲ κιβώριον) Mysticam ciborii interpretationem tradit Germanus in Hist. Eccles. τὸ κιβώριόν ἐστιν, ἔνθα ἐστὶν ἡ σταύρωσις, ἀντὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. ἐγγὺς γὰρ ὁ τόπος καὶ ὑπὸ βάθρον ὅπου ἐτάφη ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν συντομίᾳ ἐμφέρεσθαι τὴν σταύρωσιν, καὶ τὴν ἀνάστασιν Χριστοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τέτακται. & quæ sequuntur. 145.

Τοὺς κίονας, καὶ τὰ στήθια τοῦ θυσιαστηρίου) Germanus ita mystice interpretatur loco citato. κίονα ἤτοι τὰ στήθια τὰ διαχωρίζοντα τὸ βῆμα ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ εἰσερχομένου εἰς προσευχὴν τὸ δὲ ἔσωθεν, ἤτοι τὸ βῆμα, δηλοῖ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, εἰς ὃ καὶ μόνοι οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν εἰσίασι.

Τὸν δὲ ἄμβωνα) Vide Glossarium nostrum.

Καὶ τὸν σωλέαν) Vide iterum Glossarium.

Εως τῆς πύλης τοῦ αὐγουστεῶνος) Corrigo, ἕως τῆς στήλης. Cedrenus. Et rectius infra. κτιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ αὐγουστεῶνος. 146.

Καὶ ἐποίησεν ὑπάτια) Vide Glossarium.

Καὶ τῶν κεφαλοκιονίων) Ea sunt capitula columnarum. Viri docti male interpretantur, *præcipuas columnas*. Cedrenus appellat κιονόκρανα.

Ο ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ιουστῖνος) Cedrenus & Zonaras tribuunt Justiniano.

Συντρίψαι τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα) Zonaras Annal. 3. ἡ πεσοῦσα τότε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ αὐτὴν τὴν ἐκείνην ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν.

Εχει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη χρόνους ωνα´) Extructum hoc templum est anno 22. Justiniani, qui fuit Christi 543. adde hos 458. incides in millesimum & primum. Sed cave hæc Codini esse verba putes: sunt enim illius, e quo hæc noster descripsit, qui longe certe infra ista tempora vixit; puta sub Palæologis, ut initio diximus. Nos tamen hoc voluimus explicare, ne quem temere implicaret. 148.

Τπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν) Id est, Prasinis, & Venetis. Hæc duo μέρη intelligit etiam Svidas in στήλῃ, & τριβουνάλιον. Latini veteres *Factiones* dicebant. Diaconus in Mauritio *Partes* extulit, recentiorum Græcorum more. *Germanus autem mittit ad Sergium Demarchum Prasinæ partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasini honoraturum.*

Εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Αποστόλων) Fiebat hæc processio 2. die Paschatis. Cedr. τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου πάσχατος ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῇ κατὰ τύπον γενομένῃ προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους Αποστόλους, δείλης προῆλθεν ἐν ὀχήματι χρυσῷ ὑποχυμένῃ τέσσαρσιν ἵπποις. 149.

Εκκλησίαν κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ελένης) Hujus templi mentio fit etiam in disput. Gregentii cum Urbano. πῶς δὲ αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ναόν, ὃν ἱδρύσατο ἡ βασιλὶς Ελένη, μετασκίζεις τὴν λέξιν; Conversum est in Patriarchejum ab Amurathe capta Constantinopoli. Testis Phranzes Chronic. lib. 3. cap. 19.

Εμελλε κρεμάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις, καὶ τὰς λυχνίας, ὅτε ἐνεθρονίασεν τὸν ναόν) De hoc consecrandorum templorum more diximus in Gloss. nostro in voce ἐγκαίνια. 150.

Finis Notarum Joannis Meursii in Codinum.

IMPERATORIS LEONIS COGNOMINE SAPIENTIS ORACULA, CUM FIGURIS ET ANTIQUA GRÆCA PARAPHRASI:

PETRI LAMBECII

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

NE quid omnino deesset corpori Historiæ Byzantinæ, necessario ei inserenda esse duxi Imperatoris Leonis cognomine Sapientis Oracula cum Picturis fatidicis, quibus futuros Constantinopolitani Imperii casus portendi vulgo opinio est. Primus vero ea Græce & Latine in lucem edidit Janus Rutgersius Variarum Lectionum lib. 5. cap. 8. Quam editionem ego, cum abhinc quadriennio in Batavia degerem, contuli cum antiquo Codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis, quem ille non viderat: nec paucas inde satis magni momenti variantes lectiones excerpsi, quas reperies in meis Annotationibus. Præterea in eodem codice inveni Anonymi cujusdam Oraculorum Leonis Græcam Paraphrasin, quam ob argumenti similitudinem una edendam esse duxi. Sed nondum satis mihi constat, sitne hæc eadem atque illa Theophili Presbyteri Expositio Oraculorum Leonis, quæ in Bibliotheca Vaticana asservari dicitur. Quod superest, benevole Lector, hunc quoque laborem meum boni consule; qui si minus accuratus tibi videbitur, propterea saltem mihi ignoscas, quia vix integri tridui spatio in itinere mihi sub manu natus est. Vale. Lutetiæ Parisiorum anno M. DC. L. *die* xx. *Septembris.*

VETERUM AUCTORUM TESTIMONIA
de Imperatore Leone cognominato Sapiente, ejusque Oraculis.

ZONARAS *pag.* 143. *Basil. edit.*

Ἔχων δὲ δι' ἐφέσεως οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ (scilicet Λέων) μᾶλλον μέντοι καὶ κεχρηματισμένων ἐσχηκὼς τοῦτο. ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δήπου τῆς ἀπορρήτου, ἣ δι' ἐπῳδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων ἐσχόλαζε κινήσεις, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικὴν ἐπιστήμην μετήρχετο, καὶ εὕρισκεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον, &c. *id est*, Verum Imperator suscipiendæ prolis avidus, præsertim quum id a vatibus ei prædictum esset. Fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius, quæ per incantationes futura divinat: versatus etiam in doctrina de motibus siderum eorumque effectibus, in qua inveniebat, se filium habiturum Imperii successorem, *&c.*

Idem pag. 145.

Μὴ ἀπατάτω σε Κωνσταντῖνε τὸ ὄνομα, μηδ' οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου Ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι. ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. σὺ δὲ εἰ μὲν ἣν ἔλαχες Σπάρταν κοσμεῖς, ἔσται σοὶ καλῶς, εἰ δὲ νεωτερίσεις καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσεις, ἔσο βεβαίως εἰδώς, ὡς διὰ τῆς δὲ τῆς πύλης (τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ χρυσοτρικλινίου δείξας αὐτῷ) ἡ κεφαλὴ σοῦ, τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς ἐσαχθήσεται· ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ βασιλεύσαντος Λέοντος. *id est*. Ne te decipiat nomen Constantine tuum, nec putaris, eo quod Constantinus Romanis imperaturus sit, te Imperio potiturum. Certo enim scito, filium hunc meum, illum esse. Quod si tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus novis studueris, & tyrannidem affectaris; noli dubitare, quin per hanc portam (demonstrata Occidentali aurei triclinii porta) caput tuum absque reliquo corpore sit transiturum. Id quod postea factum est.

Idem, ubi agit de præsagiis interitus Leonis Armenii.

Ἀλλὰ καί τι φασὶ τῇ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον ἐναποκεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ Λέων θὴρ ἐχρωμάτιστο, ᾧ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον X ἐγκεχάρακτο· ἀνὴρ δὲ ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρός, δόρατι διὰ μέσου τοῦ X διελαύνων τὸν Λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταῦτα, καὶ ἦσαν, ὡς ἐδόκει, σιβύλλεια χρησμῳδήματα. τὸ δὲ τῆς εἰρημένης χρωματουργίας αἰνιγματῶδες δυσερμήνευτον ὄν, ὁ τότε κοιαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ βασιλέα ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα δηλοῦν, τὸ δὲ X τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι. τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ X τῷ Λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν βασιλέα κτανθήσεσθαι. *id est*. Perhibetur etiam in regia Bibliotheca fuisse liber, quo oracula de Imperatoribus continerentur, formæque & hominum & ferarum expressæ; atque inter cæteras Leo etiam fera illic pictus, littera X tergo ejus insculpta: pone bestiam vir stabat, qui Leonem per medium X confodiebat. Et hæc liber continebat, quæ Sybillina oracula putabantur. Ejus picturæ obscurum involucrum quæstor illius temporis explicasse fertur, & dixisse, Imperatorem die Nativitatis Christi occisum iri: & feram quidem Imperatorem significare, X vero jam dictam Nativitatis Christi diem: quod autem Leo per medium X confoderetur, portendere Imperatorem ipso Nativitatis Christi die occisum iri.

Idem, ubi agit de obitu Michaelis Balbi.

Ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ Δαλματεία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὑτωσὶ περιέχοντα.

Αρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονὶ,
Οταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος Δράκων

Δύσγλωττος ὄντος καὶ φιλόχρυσος λίαν.

Sub illo (scilicet Michaele Imperatore) etiam Dalmatia Imperii jugum excussit, idque vetusto hoc oraculo prædictum ferunt;

Babylone quando Balbus imperaverit
Draco subactus auri amore perdito,
Tellus malorum sentiet primordia.

CEDRENUS, *pag. 493. edit. Reg.*

ΣΙΒΥΛΛΙΑΝΟΣ δὲ ἦν ὁ χρησμὸς ἐν τινὶ βίβλῳ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐγγεγραμμένος, οὐ χρησμοὺς μόνον ἁπλῶς ἐχούσῃ, ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα τῶν Βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν θηρίον μεμορφωμένον ὁ λέων ἐν τῷ βιβλίῳ, &c. *id est*. Fuit hoc oraculum Sybillinum, inscriptum libro cuidam bibliothecæ Imperatoriæ, quo non oracula modo continebantur, sed & figuræ Imperatorum coloribus expictæ. In eo libro depicta erat fera leo, *&c.*

NICEPHORUS GREGORAS, *edit. Colon. Allobrog. pag. 102.*

ΕΥΡΗΤΑΙ γὰρ ἐκ πολλοῦ βίβλος τῷ Βασιλεῖ γράμματα τε αἰνιγματώδη καὶ ἀμυδρά τινα δ' εἰκόνων γνωρίσματα φέρουσα τῶν μελλόντων ἀεὶ βασιλεύειν, *id est*. Invenit enim Imperator librum antiquum litteras quasdam & imagines ænigmaticas continentem, quibus futura Imperatorum successio in perpetuum præsignificabatur.

NICETAS *lib. 1. de Imperio Isaacii Angeli, pag. 229. edit. Reg.*

ΙΣΑΑΚΙΟΣ ὁ Ἄγγελος, καὶ εἰς ἑαυτὸν οὐκ ὀρθῶς ἕλκων τὰ ἔπη, καὶ ἀνὰ στόμα φέρων διαπαντὸς, ἃ περὶ τοῦ βοοσχήμονος Βασιλέως ἐκπεφώνηται καὶ δεξίασιν οὑτωσί.

Τὸ σχῆμα φαίνει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον.
Ὅθεν μολήσας; οἷος ὀφθείς μοι φίλος.
Πρώτας γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον.
Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους.
Ὅθεν τέτευχας χρυσοτάτου τοῦ τέλους,
Μόνος ἀναχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους
Καὶ τῷ νεκρῷ κράτιστε λιπὼν τὸ κράτος
Ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ δ' εὐτυχήσεις τὸ κράτος. *id est*.

Isaacius Angelus perpetuo habebat in ore, & falso sibi attribuebat oraculum de Imperatore bovis figura expresso, quod est tale;

Figura mores nec minus locum notat.
Unde advenisti? conspectu ut lætor tuo.
Virtute multo cæteris præstantior
Modeste leniterque castigas tuos.
Hinc consecutus exitum prosperrimum:
Decusque solum ductas ex Palatio.
Relicta mortuo potentia brevi:
Te namque regni prosperi manet decus.

Idem lib. 5. de Imperio Manuelis Comneni, pag. 110. edit. Reg.

Ἀλέξιον τὸν παῖδα ὠνόμασεν, οὐχ ἁπλῶς τὴν κλῆσιν ἀπολεξάμενος, οὐδὲ τὸν παῖδα τιμῶν τῷ τοῦ τέκοντος τὸν γεγεννηκότα ἐκεῖνον ὀνόματι, ἀλλὰ προσέχων τῷ τοιῷ προρρήματι πρὸς τὴν ἀποβληθεῖσαν ἐρώτησιν ἐξενεχθέντι, ἥτις ἦν, ἐς ὅσον ἡ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ παραταθείη σειρά; τὸ δὲ προαγόρευμα, ΑΙΜΑ, ὃ τῆς συλλαβῆς διεστάμενον καὶ κατὰ στοιχεῖον ἀναλεγόμενον, διὰ μὲν τοῦ Α σαφῶς ὑπέγραφε τὸν Ἀλέξιον, διὰ δὲ τοῦ Ι τὸν Ἰωάννην, διὰ δὲ τῶν ἑξῆς δύο γραμμάτων τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν ἐξ ἐκείνου πάλιν παραληψόμενον τὴν ἀρχήν. *id est*. Puerum Alexium nominavit, idque non temere, nec tam ut eum proavi sui nomine honoraret, quam propter oraculum, quo ei per ambages responsum fuerat, seriem Comneniæ familiæ duraturam tantum, quot litteras nomen AIMA complecteretur. Ac per A Alexius, per I Ioannes, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius haud obscure significabantur.

Idem, de Imperio Joannis Comneni, pag. 27. & 28. edit. Reg.

Ὑετοῦ δὲ κατενεχθέντος ῥαγδαίου καὶ τῆς κοιλάδος καταρρύτου γενομένης, ἐφ' ᾗ ἐστρατοπεδεύσατο, ἡ τοῦ βασιλέως κλίνη μετεφέρετο πρὸς τὸ καταρρεῦσαν ὕδατος μέρος. ὃ αὐτὸν ἦν ἐπὶ στόματος ἔχων τὸ φάσκον οὕτω χρησμῶδημα.

Τόποις δ' ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πίσῃς.

Οἱ δὲ τὰς τῶν βασιλέων διαδοχὰς καὶ μεταθέσεις φιλοχρηματοῦντες, καὶ τοῦτο πέρας εἰληφέναι ἔλεγον.

Ὦ πῶς γένῃσῃ βρῶμα δεινῶν κοράκων.

Πῇ μὲν ἐς τὰ μέλανα καὶ σίζοντα σιδήρια τὸ παλαίφατον τοῦτο λόγιον ἀφορᾶν ἰσχυριζόμενοι, δι' ὧν ὁ καυτὴρ τῇ χειρὶ τοῦ Βασιλέως ἐπενεώσεται, πῇ δὲ ἐς τὸ τῶν βουνῶν προσώνυμον, ἐφ' ὧν ἐκεῖνος κατεσκήνωκει τὸ προφοίβασμα ἀπολύοντες. *id est.* Enimvero valle in qua castra habebat ingenti pluvia inundata, etiam lectulus ejus impetu decurrentis aquæ est avectus, cum illud oraculum,

Cades aquosis improvisus in locis

subinde in ore haberet. Qui vero Imperatorum successiones & mutationes pervestigant, illud etiam eventu comprobatum esse ferunt:

Heu corvis esca eris miser voracibus.

Id oraculum partim ad nigra & stridentia ferramenta, quibus manus ejus usta esset, partim ad cognomentum montium pertinere existimantes. Vocabantur autem κοράκων φωλεοὶ sive corvorum nidi.

Idem lib. 7. de Manuele Comneno Joannis filio, pag. 143 edit. Reg.

Τοῦ βίου γοῦν ὕπο καὶ τῆς βασιλείας μεθίσταται τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνους γεγονὼς ἐν τῇ Βασιλείᾳ λειπόντων μηνῶν τριῶν. πρὸς ἣν οἶμαι παράτασιν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ παλαιότατον ἐκεῖνο λόγιον ἀφορᾶν, ὃ διέξεισιν οὑτωσί.

Ἀλλ' ὕστατη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου

ἡ γὰρ τελευταία τοῦ ὀνόματος συλλαβὴ τὸν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα διασημαίνεται ἀριθμόν. *id est.* Sic igitur & vita & imperio cedit, quod annos triginta octo gubernavit, tribus mensibus demptis, ad quod Imperii spatium vetustissimum illud oraculum alludere videtur: ultima te prehendet syllaba nominis. Nam λη postrema syllaba nominis Manuelis apud Græcos tantum numerum complectitur.

CONSTANTINUS MANASSES, *pag. 110. edit. Reg.*

Ὁ δὲ φιλοσοφώτατος ἐν βασιλεῦσι Λέων,
Περιπεσὼν ταῖς φυσικαῖς τοῦ σώματος ἀνάγκαις,
Καὶ νόσῳ χειμαζόμενος κίνδυνον ἐπαγούσῃ
Ἤδη πρὸς ἔτος εἰκοστὸν σὺν ἕκτῳ διιθύνας
Τὸ κράτος τὸ βασίλειον τὸ τῶν ῥωμαίων τύχην.
Καὶ συνιδὼν τὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ σκήνους λύσιν,
Κράτορας ἀναδείκνυται αὐτάνακτας κατάρχας
Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν καὶ παῖδα Κωνσταντῖνον
Τοῦτο δὲ μόνον προσειπὼν πνοαῖς ἐν ταῖς ἐσχάταις,
Βλέπω δὲ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς κακοδότην χρόνον
Μετὰ τρεῖς καὶ δέκα μηνῶν ἄντικρυς τούτῳ λέγων.
Ὅτι τοσοῦτον ἔσεσθαι τὸ κράτος Ἀλεξάνδρου.
Καὶ γοῦν οὐ διαπέπτωκεν ὁ λόγος, οὐδὲ σφάλλει
Ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος &c. *id est.*

Cum autem doctissimus Imperatorum Leo morbo correptus periculum minitante, administrato jam per viginti sex annos Romanorum Imperio, mortem sibi imminere cerneret, Alexandrum fratrem & Constantinum filium Imperatores creat, hoc solo in extremis respirationibus pronuntiato. Alexandrum etiam (proh parcum malignum tempus) post tredecim menses video. Volebat autem significare regnum Alexandri tantillum temporis duraturum, quę sane Leonis vox minime vana fuit. Nam Alexander &c.

JOANNES TZETZES *Chiliad. 9. vers. 657.*

Περὶ χρησμῶν. Βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος δὲ θρηνήσει. καὶ: Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις.

Χρησμὸς ἦν περιφόρητος Κωνσταντινουπολίταις
Αὐτὸ τό, βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος τε θρηνήσει.
Ἐκ τούτου γοῦν ἀνέπλαττον καὶ συμφορὰς καὶ φόβους.
Oraculum erat jactatum Constantinopolitanis
Hoc ipsum, Bos clamabit, atqne taurus ejulabit.
Ex hoc autem finxerunt & calamitates atque timores.

Pau-

Paulo post vero Tzetzes hoc Oraculum ita explicat.

Βῦς μὲν ἡμεῖς τὴν θήλειαν τὴν τῶν βοῶν καλῦμεν.
Ταῦρον κυρίως δὲ βοῶν τὸν ἄρσενα καλῦμεν
Τὸν ταῦρον τῦτον δ' Ιταλὸν καλῦσι οἱ Λατῖνοι
Η βῦς ἡ ἡμετέρα δὲ, ἤγουν ἡ Κωνςαντίνυ
Η ἐκ τῶν ταύρων Ιταλῶν Ρωμαίων ἐκτισμένη,
Βοήσει τὸ πολεμικὸν κατὰ τῶν ἀντιπάλων
Ο ταῦρος δὲ ὁ Ιταλὸς, ςρατὸς ὁ τῶν Λατίνων
Καὶ ὠχριάσει τῷ πολλῷ τῷ βόβῳ, καὶ θρηνήσει.
Bovem nos quidem fœminam boum vocamus,
Taurum autem proprie boum marem vocamus.
Taurum autem hunc Italum vocant Latini.
Bos igitur nostra nempe urbs Constantini
Cantabit classicum contra adversarios
Taurus autem Italus, exercitus scilicet Latinorum,
Et pallescet multo timore, atque ejulabit.

Idem, ibidem.

Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι ὐ χιλιάσεις
Χρησμὸς ὑπῆρχεν ἕτερος Κωνςαντινυπολίταις
Μὴ ἐν μέρος ἐπίῤῥημμα ὐαὶ, τῆς θρηνωδίας
Δύο μέρη τῦ λόγυ δὲ, ὐ ἄρνησιν, καὶ αἲ δέ.
Ητοι Κωνςαντινύπολις κἂν ὐχὶ χιλιάσῃς
Αλλὰ χιλίων ἔσωθε χρόνων καταλυθήσῃ.
Ομως οἱ αἲ, ἐ θρῆνός σοι, ἀλλὰ καὶ χαρὰ ἔσεται
Ινα μείζων κτισθήσῃ σὺ, καὶ πλέον λαμπρυνθήσῃ. *id est*.
Væ tibi septem collis, quoniam non millenos ages
Oraculum fuit alterum Constantinopolitanis
Non una pars vero adverbium Væ, ejulatus
Sed duæ partes orationis *οὐ* negatio atque *αἲ* vero.
Sive, Constantinopolis, etiamsi non millenos ages,
Sed mille intra annos destrueris.
Tamen non væ & luctus tibi, sed gaudium erit
Ut major exstruaris, & amplius splendeas.

Edit. Paris. pag. 240.

NICEPHORUS GREGORAS *lib.* 8.

Επεὶ δὲ εἰς τὴν ὑςεραίαν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἅττα μὲν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἐκοινολογήσαντο πρὸς ἀλλήλυς. Τότε μὲν ὐ ὐδεὶς ἔγνω τῶν πάντων. ἐκ σημείων μέν τοι τινῶν ςοχάζεσθαι ἡμῖν ἐξεγένετο ὕςερον, ὡς βιβλία τινὰ χρησμολογικὰ ἐθεάσαντο, ἐν οἷς τινὰ τῶν μελλόντων ἀσαφῶς τε καὶ αἰνιγματωδῶς παρ' ὅτων δή ποτε ἐξετέθησαν. *&c.* Postridie cum Logotheta ad Imperatorem venisset, cum quidem quid collocuti fuerint, nemo omnium scivit: post tamen ex indiciis quibusdam conjicere licuit, eos fatidicos quosdam libros inspexisse, quibus futura quædam incerto auctore obscure & per ambages exponerentur. Deinde figura astrologica delineata, qua positus siderum & prænotiones futurorum indagantur, hostium adventum & Reipublicę confusionem conjecerunt *&c.*

LUITPRANDUS *in legatione*.

Habent Græci & Saraceni libros, quos *ὁράσεις* sive visiones Danielis vocant; ego autem Sybillinos, in quibus scriptum reperitur, quot annos Imperator quisque vivat, quæ sint futura eo imperante tempora: pax an simultas, secundæ Saracenorum res, an adversæ.

ANONYMUS *in Collectaneis Antiquitatum CP.*

Τοῦτο τὸ πρόβλημα δ'ρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου.

Joannes Meursius in Glossario Græco-barbaro aliquoties citat Rhuzani cujusdam paraphrasin vaticiniorum Constantinopolitanorum, quę, ut apparet ex fragmentis ibi citatis, corrupta illa Græcorum lingua conscripta fuit, qua hodieque vulgus utitur. Pręterea quoque citat Meursius Scholarii explicationem vaticiniorum Constantinopolitanorum. Locus vero, quem inde desumptum publicavit, is est: *δ'ρέθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μίαν κολόναν μαρμαρένιαν*. Cęterum explicatio illa asservatur integra Romę in bibliotheca Vaticana.

NICETAS *Andronici Comneni lib. 2. pag. 227. edit. Reg.*

Περὶ δ' Ἀνδρονίκου καὶ ἕτεροι τὸ μέλλον αὐτοῦ προφοιβάζοντες ἰαμβεῖοι στίχοι βίβλοις ἐμφέρονται καὶ στόμασι πολλῶν περιάδονται. σὺν ἄλλοις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν·

Αἴφνης δ' ἀναστὰς ἐκ τόπων πλήρους πότου
Ἀνὴρ πελιδνὸς ἀγέρωχος τὸν τρόπον,
Στυγνὸς, πολιὸς, ποικίλος χαμαιλέων,
Ἐπεισαναστήσεται, καὶ θερίσει καλάμην
Πλὴν ἀλλὰ κ'αὐτὸς συνθερισθεὶς τῷ χρόνῳ
Ἐσύστερον τίσειεν ἀθλίας δίκας,
Ὧνπερ κακῶς ἔπραξεν ἐν βίῳ τάλας
Ὁ γὰρ φέρων μάχαιραν, οὐ φύγῃ ξίφος.

Πλήρη δὲ πότου τόπον τὸ Οἰνωῖον ὑπεμφαίνουσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ τῆς χώρας προσώνυμον, ἐξ οὗπερ Ἀνδρόνικος ἀπάρας, ὡς ἤδη ἐῤῥέθη μοι, πρὸς Κωνσταντινούπολιν παραγίνετο. *id est*. De Andronici exitu cum alii jambici versus & in libris reperiuntur, & multi in ore sunt: tum hi.

Vinosis impiger profectus ex locis,
Vir lividusque & insolentis ingenii,
Canus, severus, multiplex Chamæleon
Ruet, & recurva culmos falce demetet.
Sed tempus ipsum denique haud minus metet,
Miserque sceleris pœnas haud leves dabit.
Non parcet ensi, namque dirus ensifer.

Vinosa vero loca Oenæum designant; unde Andronicus, ut jam dictum est, Constantinopolim venit.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΧΡΗΣΜΟΙ.

ΑΙΜΑ.

ΤΗΝ ἐχθροποιὸν ἔνδοθεν κρύπτει πλάνlω,
Ως εὐμϑυὴς δὲ κύνας ἐκτρέφει νέους.
Ην ὡς γλυκὺς κλύδωνος ἐκχεῖ εἰς μέσον.
Αλλ' ἀπελέγξει τὸν λογισμὸν ὁ χρόνος.
Οφις δὲ πάντας καταναλώσει τάχος.
Σὺ μεγαλαυχεῖς καὶ γέγηθας ἄθλιε,
Καὶ χεῖρας ἁπλοῖς, καὶ πόδας διαςρέφεις,
Ως πραγμάτων ἔξωθεν αὐτὸν ἐξάγων.
Αλλ' ὁ Κύριος τlὼ ὑπόκρισιν φανεῖ
Τί γὰρ καλὸν δράσειας, ὦ σὺ κυνόπα;
Ο τῷ ξένῳ δήγματι συγκεκραμένος,
Πῶς σὺ κομίσεις ἀγαθόν τι τοῦ βίῳ,
Ος τὸ σόμα κέχlωας εἰς ὑποπτέρους,
Πας ἀπεροίξεις ῥῆμα χρηςὸν τῇ πόλει,
Εν μέσῳ δύο κοράκων καὶ ὑποπτέρων ἀναλωθήσει.
Τὸ δεύτερόν τι καινὸν ἄλλο θηρίον,
Ιπτάμενός τε πρὸς μεσημβρίαν ὄφις
Βαπτόμενος μέλανι καὶ μέλας ὅλος,
Δεινὸς τὸ φῶς κόραξιν ἀφῃρημένος.
Γένος γὰρ αἰχρὸν τῆς ἀφ' ἡλίου πέλων
Οἰκτρῶς κλονήσεις σαυτὸν ἅμα καὶ πόλιν
Καὶ σοῦ ςεναγμὸν τῷ θέρει ἔαρ φασεῖ.
Καὶ γραμμικοῖς χήμασι δηλῶν τὸν χρόνον
Ως ὑςερήσει τοῦ πατρικοῦ τὸ τέλος.
Αρκτου δ' ὀλετὴρ ὢν ὄφις τάλας μόνος
Ω πῶς γενήσει βρῶμα δεινῶν κοράκων.

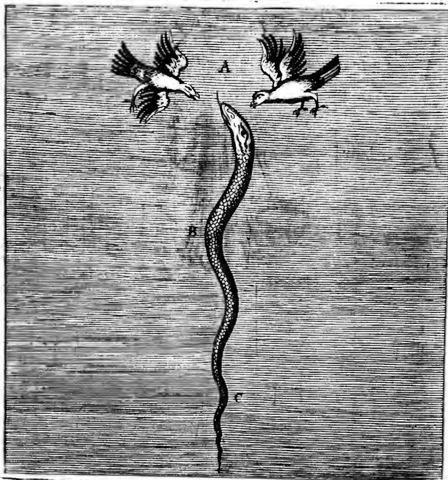
SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS

ORACULA.

SANGUIS.

INconciliabilem intus occultat deceptionem,
Sicut benevolus vero canes educat juvenes,
Quam tanquam suavis tempestatis effundit in medium.
Sed redarguet cogitationem tempus.
Serpens vero omnes absumet cito.
Tu exultas & lætaris miser,
Et manus aperis & pedes distorques,
Tanquam te ipsum extra molestiam educeres.
Sed Dominus simulationem conspicuam faciet.
Quid enim boni faceres o tu canino aspectu?
Aliena mordacitate instructus,
Quomodo tu feres boni aliquid vitæ?
Qui os aperuisti adversus aves,
Quomodo emittes verbum utile civitati?
In medio duorum corvorum & avium absumeris.
Secunda & nova alia bellua,
Et volans ad meridiem serpens,
Tinctus atramento & niger totus,
Terribilis, oculis a corvis privatus.
Fœdo enim genere Orientali oriundus
Miserabiliter quaties te ipsum simul cum urbe,
Et tuum suspirium æstati ver narrabit.
Et literarum figuris significans tempus,
Ita privaberis paterno imperio tandem,
Septentrionis vero pernicies cum sit serpens miser solus,
Oquomodo fiet esca callidorum corvorum.

ORACULUM I.

ΜΕΤΑΝΟΙΑ.

ΔΙΤΤΟΝ τὸ τρίτον. καὶ γὰρ ὄρνις, ἱππότης,
Σταυροῦχος ὄρνις, ἵππος δ' αὖ κερασφόρος.

Μονάδος διπλῆς κλήσεως, πρώτης, μόνης,
Ξυσμοὺς ἀριθμῶν, ὕστερον ἐν τῷ χρόνῳ,
Ὡς ἀγαθοῦ πέφηνας ἡμέρον χρόνου,
Ει ἢ κρατήσεις σαυρικοῦ τύπου μέσον.

Ο παμμέγιστος ὀρνίθων τ' ἄναξ μόνος.
Οὗτος γὰρ λαβὼν ἀρχὴν ἐκ μεσημβρίας,
Εν ἵππῳ παύσει καὶ φάει τῆς ἡμέρας.
Πόλου μεσοῦντος ἄστρος τῆς ἡμέρας.

Ὡς ἄγαν ὀξὺς, ὡς θρασύς τε καὶ λάχνος
Αρχὴν ἔχων τε τὴν μονάδα καὶ τέλος.

POENITENTIA.

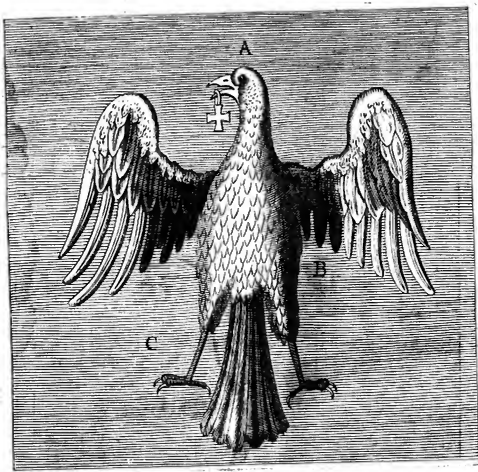
AMbiguum tertium, etenim avis modo erat,
Crucifer avis, equus modo corniger.

Unitatis duplicis nominis, primæ, solius,
Literas numerans, tandem in tempore,
Sicut boni ostendisti diem temporis,
In quo imperaris in medio formæ crucis.

Maximus avium & rex solus,
Hic enim habens principium a meridie,
In equo cedet, & splendore diei,
Cum polum medium obtinet sydus diei.

Quam nimis vehemens, quam audax & villosus
Principium habens unitatem & finem.

ORACULUM II.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ.

ΚΑΙ θρασὺς ὡς μάλιςα ϗ ταχὺς πέλεις,
Καὶ πρὸς μάχας ἕτοιμος, ὦ Βύζης γένος.
Ἀλλ' ὑςάτη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου

Τόποις ἐν ὑγροῖς ϗ παρ' ἐλπίδα πεσεῖς.
Ἐν σοὶ γὰρ. ἀρχὴ ϗ τέλος κέρας πέλει.

Ἔχεις δὲ ἀκοὰς τοῖς λόγοις κεκτημένας
Καὶ χρεμετίζεις ἄτερ ἡνίων φυγάς.

MONARCHIA.

ET audax maxime & velox es,
Et ad pugnas promptum o Byzæ genus.
Verum rapit te nominis pars ultima

Locis in humidis & præter ſpem cades.
In te enim principium & finis cornu eſt.

Habes vero aures ſermonibus obſeſſas
Et ore fremis, tanquam habenarum fugax.

ORACULUM III.

ΕΠΑΡΣΙΣ.

ΟΡΑ γουῦ πάλιν ϗ ξένον ὄντως τρόπον
Δρέπανον ϗ ῥόδον ὅπερ φέρει

Δρεπανηφόρε τετράμηνόν σοι γράφω.
Πρωτέλια δὲ πάντας ἀνάλωσει ξίφει

Ναοὺς εἰδώλων πρὸς μικρὸν ἀνεγερεῖς.
Τρὶς τρεῖς δὲ ζήσας ἐν βίῳ κύκλους γέρων
Ηχθῃ πρὸς ᾅδην, δύο λιπὼν ἐν μέσῳ

Τρίτον διασούμενον καὶ πρῶτον στοιχεῖον
Διέστησαν δὴ τὰ πάλαι συνηγμένα.

GAUDIUM.

ECce igitur denuo & novum vere morem
Falcem & rosam qui gestat

Falcifer quatuor menses tibi decerno.
Omnes vero primitias frugum absumet ensis

Templa idolorum ad modicum tempus exstrues,
Ter tres vero cum vixeris annos senex,
Traheris ad orcum, duobus deficientibus in medio

Tertia & prima litera duplicata
Dividentur, quæ antea erant conjunctæ.

ORACULUM IV.

ΣΥΓΧΥΣΙΣ.

ΟΥΤΟΣ πέλων τέταρτος ἐξ ἄρκτου τρέχων,
Ξίφος ῥόδον τ' ἄνθρωπος ὁρμῶν εἰς θέρος

Στοιχεῖον αὐτὸ πρῶτον ἐκκόψει ῥόδον
Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε
Λαβὼν γὰρ ἀρχὴν, ὥστε τέμνειν τὴν χλόην

Οὐ φείσεταί σου παρ' ἀρχὴν ὁ ἐμμενὴς
Ὅρα αὐτόν. θερίζειν γὰρ ἀπάρχεται.
Τὸ ῥόδον φέρων ἐν πᾶσιν ἔχει τέλος.
Ἐν ᾧ τὸ λοιπὸν εὐθύμησον. ὡς μάτην
Ψυχήσεται. πλὴν ὡς ῥόδον τεμὸν ῥόδον
Κύκλοις κινηθείς. καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει.
Στοιχεῖον ἡ χεὶρ, καὶ δρέπανον αὐτόγε.

CONFUSIO.

Hic est quartus a septentrione currens.
Ensemque rosamque homo ad messem intendens

Ista prima littera exscindet rosam
M elementum aspice
Accipiens enim imperium, ut demetat gramen,

Non parcet tibi in imperio constans
Aspice illum: metere enim incipit
Rosam gestans in omnibus habet finem.
Ob hoc in posterum bonos sis animo: nam frustra
Recreabitur. verum ut rosam secans rosam
Circulis turbatus. nam tertiam gestat
Litteram manus, & falcem ipsam.

ORACULUM V.

ΤΟΜΗ.

Ἡ βοῦς δὲ πέμπτον καὶ τέλος ἀρκτοτρόφου,
Τὸ σχῆμα φέρει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον.

Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους
Ὅθεν τετεύξῃ χρηστοτάτου τοῦ τέλους.
Μόνος δ' ἑνωθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους
Καὶ τῶν νεκρῶν, κράτιστε, λειπὼν τὰ κράτη.
Ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ εὐτυχήσεις τοῦ κράτους.
Ὅθεν μολήσας οἷος ὤφθης μοι φίλος
Πραίτας γὰρ ἔχων ἀρετῶν ἄλλων πλέον.

AMPUTATIO.

VAcca quintum & finem urſorum nutricis
Figura adfert, & locum & modum.

Et compeſcis ipſe modeſtus amiciſſimos,
Quo circa conſequeris pulcherrimum finem
Soluſque aduniiſti tibi imperatoriam laudem,
Et mortuorum fortiſſime linquens potentiam
Brevi felix eris ob imperium.
Quare abiens qualis mihi amicus viſus es,
Præcipuas virtutes plus quam alii poſſidens.

ORACULUM VI.

ΜΕΛΙΣΜΟΣ.

ΑΛΛΗ τις ἄρκτος δευτέρα σκυμνοτρόφος,
Καὶ πᾶν, ὃ κείνη, πλὴν σκιαγραφουμένη.
Παρήλια δὲ παρ᾽ ἑκατέρα στέφει,
Μερισμὸν ἐμφέρουσα τοῦ κράτους ὅλου
Φύσιν χρόνων κίνησις ἐξημβομένη.
Εἰς ἐσχάτην γὰρ γράφεται τῆς ἐσχάτης.

MEMBRORUM DIVISIO.

ALIA quædam urſa catulos lactans,
Et omnia, quod illa, præterquam adumbrata,
Parelia autem utrimque cingit,
Diviſionem inferens totius imperii,
Naturam temporum motus extendens.
In ultimam enim pingitur ultimæ.

ORACULUM VII.

ΑΙΜΑ.

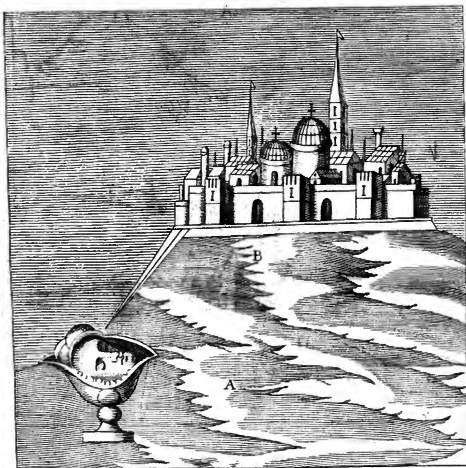
ΑΙ αἲ τάλαινα τληπαθεστάτη πόλις.
Οἰκτρὸν γὰρ οἰκτρὸν νῦν ὑποφθήσῃ φάος.
Ἡνίκα κρατήσει πρὸς μακρὸν Κάππα χρόνον.
Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ καὶ προχύσεις αἱμάτων
Καὶ πρὸς μάχην ἔμφυλον ὠργνωμένοι
Νηριθμὸν ἐσμὸν ταρχύσουσι τῷ ξίφει,
Πρὸς χιλιάδας ἓξ ἑπτὰ μετρουμένας·
Καὶ πᾶς ἀσελγὴς καὶ φόνῳ κεχραμμένος
Μοιχὸς, ἅρπαξ, ἄδικος, ἀῤῥενοφθόρος
Τὰ λοίσθια λεύσσουσι πρόμματων φάος.

Τῆς ἑνδεκάτης εἰργμένης, οὐκ ἐκλείψει,
Καὶ πέντε πρωτόλεια τῆς μοναρχίας
Δράκοντα συρίξουσι τὸν λιβοκτόνον
Ἄσαρκα μυστίλλουσα τὰ τούτου μέλη.

SANGUIS.

HEU heu infelix miserrima civitas!
Miserabilem enim nunc aspicis lucem,
Quando imperabit Cappa longum tempus.
Jugulationes enim in te fient & effusiones sanguinis
Et ad bellum civile commoti
Infinitam hominum multitudinem sepelient gladio,
Ad sex septem millia numerata.
Et omnis lascivus & cæde contaminatus
Mœchus, raptor, impius, masculi corruptor
Postremo videbunt ante oculos lucem.
Undecimæ constrictæ finis vix aderit,
Cum quinque primitiæ monarchiæ,
Draconem exsibilabunt Libys interfectorem
Macra ejus in frusta dissecantes membra.

ORACULUM VIII.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ.

ΤΗΝ ἀλωπεκὴν ὑποκριθεὶς φιλίαν,
Καὶ μακροθύμως τὴν φρένα χαλινώσας,
Ὡς ἄγαν πρεσβὺς καὶ πολιὸς ἐχέφρων
Ἐλθὼν δὲ διττῶς τὰς νήσους ἑπταταύλους
Τοὺς ὅλους ἀφεὶς συνθλασθέντας ἀλλήλους.

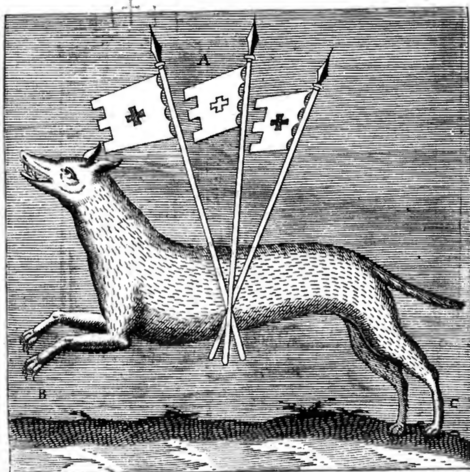
Καὶ προχύσεις φεῦ αἱμάτων ἐκχυθέντων
Σὺ τῆς νίκης ἥπλωσας τὰς χεῖρας εὐχαρίστως
Καὶ βραβεῖον εἴληφας ἐν τῷ τέλει τοῦ σκήπτρου.
Τῶν δύο διρνόντων. ὁ τρίτος πρῶτος. Ια.

GRATIARUM ACTIO.

VULPINAM simulas amicitiam
Et patienter ingenium frenasti,
Sicut valde senex & canus sapientia;
Veniens vero dupliciter ad insulas, quæ septem referunt tabulas,
Totos dimittet confractos a se invicem.

Atque effusiones, heu, sanguinis effusi! tu victoriæ
Aperuisti manus cum gratiarum actione,
Et victoriæ præmium accepisti in fine tui imperii.

ORACULUM IX.

ΕΞΟΥΣΙΑ.

ΟΥΑΙ σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν
Στοιχεῖον δὲ φημίζεται εἰς τὰ τείχη σου.
Τότε ἤγγικεν ἡ πτῶσις καὶ ἡ ἀπώλεια
Τῶν δυναστῶν σου, καὶ τῶν ἀδικίᾳ κρινόντων·

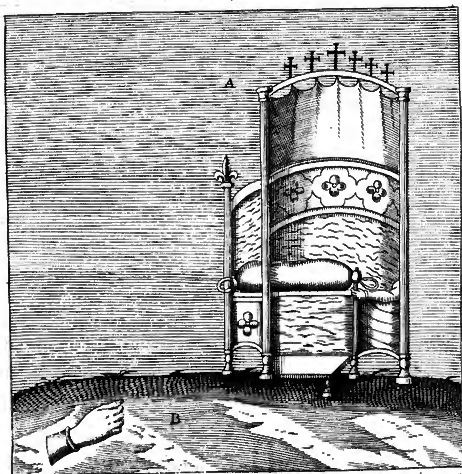
Ος ἔχει τὰς δακτύλους αὐτοῦ δρεπανωτούς·
Ο ἐστι δρέπανον τῆς ἐρημώσεως,
Καὶ ἐν τῷ ὑψίστῳ βλασφημία.

POTESTAS.

VÆ tibi civitas ſeptem collium, quando vigeſima litera
Laudabitur in muris tuis.
Tunc prope erit ruina & perditio
Tuorum magnatum, & eorum, qui injuſte judicia exercuerunt.

Qui habet digitos falcatos,
Quod eſt falx deſolationis,
Et in Altiſſimum blaſphemia.

ORACULUM X.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ιω̃. Ισαάκιος συγκοπὴ φόνου αἵματος.
Ιω̃. Ιω. εὐχαριστία.
Κω̃. Καὶ κω̃ ἡ τοῦ πτωχοῦ ἐπικράτησις.

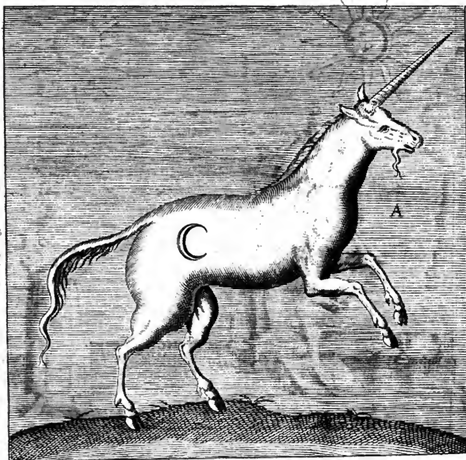
Βλέπε δὲ σὺ ὁ τὰ θεῖα φρονῶν καὶ τὰ θεῖα φέρων
Επ' ὤμων, μή σου ἡ κόνις ὄνειδος γένηται καὶ πώγωνα
Βαθὺν ἐνδίκως καρήσῃ, καὶ μεγάλως ἀγριωθήσῃ
Αὐτὸς ὁ φόνου σύμβουλος Αρχιερεὺς, οὗ τὸ ὄνομα
Ιω. καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος
Επώνυμος Μεναχείμ.

PATRIARCHA.

JO. Isaacius deliquium cædis sanguineæ.
Jo. Gratitudo.
Ko. & Ko. mendici victoria, sive, imperium pauperis.

Cave vero tu, qui divina intelligis, & divina
Humeris gestas, ne tuus cinis opprobrium fiat, & tua
Promissa barba juste tondeatur, & valde agrestis
Reddaris. Ipse homicidii consiliarius summus sacerdos,
Cujus nomen Jo. & revelabitur unctus
Cognomine Menachim.

ORACULUM XI.

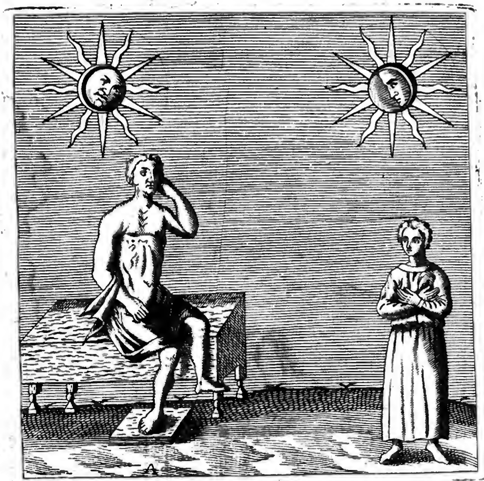
ΕΥΣΕΒΕΙΑ.

ΤΗΝ πέτραν οἰκῶν ἄγε δεῦρο μοι ξένε
Θρlώσους προλιπὼν καὶ βίον τὸν ἀγρότlω,
Καὶ ζῆθ' ὁ νεκρὸς, καὶ κατεσυγνασμένος,
Συναγαγὼν κάλλιςα, πάντα σκορπίσας,
Αδικίας ἔπαθλον ὠνομημένον.
Οταν δ' ὁ μείζων ἀςὴρ ὀφθήσει μέλας,
Γυμνὸς πάλιν ὅδευσον εἰ γῆς πυθμένας.

PIETAS.

QUI petram incolis veni huc hofpes
Luctum relinquens & vitam agreftem.
Et revivifce qui mortuus & triftis eras,
Congregans optima, omnia diffipans,
Injuftitiæ præmium illegitimum.
Quando vero major ftella apparebit nigra,
Nudus iterum revertere ad ima terræ.

ORACULUM XII.

ΕΥΛΑΒΕΙΑ.

Ο νεκρὸς ἤδη καὶ θέα λελησμένος,
Οἴδασι πολλοὶ κἂν μηδεὶς τοῦτον βλέπῃ
Ως ἐκ μέθης δὲ φανεὶς ἀθρόως
Σκῆπτρα κρατήσει τῆς δὲ τ βασιλίδος.
Στύλος γὰρ ὀφθεὶς ἐν πόλῳ κεκλωσμένος,
Κήρυξ ἀφανὴς τρεὶς ἀνακράξει μέγα
Απιτε σπουδῇ πρὸς δυσμὰς ἑπταλόφυ·
Εὕρητε δ' ἄνδρα οἰκέτιω ἐμὸν φίλον·
Αξατε τοῦτον εἰς βασιλείας δόμους,
Μιωόκρανον, μείλιχον, πραΰ, ὑψίνοιον,
Τὸ μέλλον ὀξύτατον εἰδέναι μᾶλλον.
Καὶ πάλιν ἕξεις ἑπτάλοφε τὸ κράτος.

INNOCENTIA.

HIC mortuus, cujus faciem nullus novit,
Multis notus est, quamvis a nemine videatur,
Tanquam ex ebrietate surgens, repente
Imperium tenebit hujus regni,
Columna enim apparens in cœlo fatalis;
Præco invisibilis ter exclamabit vehementer:
Properate ad occidentalem partem urbis septem collium;
Invenietis virum incolam meum amicum;
Deducite eum in regiam domum,
Sapientem, tranquillum, mitem, ingenio sublimem,
Futuri acerrimum investigatorem;
Et iterum habebis tu urbs septem collium imperium.

N
Ϛ
ε
μ
τ
κ
ζ
ε
κ
κ

ORACULUM XIII.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ.

ΙΔΟΥ πάλιν ἄνθρωπος ἐκ πρώτου γένους,
Κρύβεντος εἰς γῆν τεισαναρίθμους κύκλους,
Γυμνὸς πρόεισιν ἐκ πέτρας ἀνηλίου,
Καὶ δευτέρου λάμποντος ἄρχεται βίου,
Εἰκὼν παλιζωΐας ἀληθεστάτης.
Πλὴν ἀρτιάκις ἀρτίων διπλουμένων
Τῶν ἡλίων, ὕπεισι νεκρὸς τὴν πέτραν.

PRÆHONORATIO.

ECCE iterum homo e primo genere
Occultato infinitis annis in terra.
Nudus progreditur ex obſcura petra
Et alterius ſplendidæ vitæ initium facit.
Imago novæ vitæ veriſſimæ.
Verum pari modo paribus duobus duplicatis
Solibus, deliteſcet mortuus in petra.

ORACULUM XIV.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΙΣ.

ΔΕΞΑΙ τὸ δῶρον, μὴ κατόκνει μοι, γέρων.
Ἀλλὰ λαβὼν, κράτιστε, τὸ τέλους ἔχου.
Καὶ πρὸς καλὸν εὔθυνε τὴν σκηπτουχίαν,
Τ' ἄλλά τε πάντα, μὴ δεδοικὼς τὸν χρόνον.
Καὶ γὰρ ἄνωθεν τοῦτον εἴληχας μόνον.
Τρίτταις δὲ παγαῖς ἐγκυκλουμένου χρόνου,
Μιᾶς δεκάδος ἄστερος πληρουμένου,
Καλῶς τελεύτα τοῦ καθιερωμένου.
Τί δὲ τεθηπὼς ἀγγελίαν εἰσδέχῃ;
Ἄφες, ἄριστε, τὴν φυτοῦ κατοικίαν.
Ἕπου καλοῦντι πρὸς προκειμένην δόξαν.
Καλῶς δ' ἀνύσας τὴν ἐν ἀρχαῖς ἡμέραν
Καλοῦ τέλους ἔμπλησον ἅπασαν κτίσιν,
Καὶ πρὸς μονὰς ὅδευε τὰς οὐρανίους.
Ἐν σοὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τέλος.

ELECTIO.

ACcipe hoc donum, ne renue o ſenex.
Accipe fortiſſime, & finem conſidera.
Et ad optima dirige imperium
Aliaque omnia non metuens tempus
Etenim deſuper hoc accepiſti
Triplicibus quippe proceſſibus circumacto tempore,
Unius decadis ſtella impleta,
Feliciter morere ſacerdoti.
Quid vero obſtupefactus nuncium accipit?
Relinque, amice, hominis habitationem,
Sequere te vocantem ad propoſitam gloriam.
Cum vero honeſte impleveris imperii tui diem,
Sancto fine imple univerſam creationem,
Et ad habitationes proficiſcere cæleſtes.
Nam in te eſt principium bonorum & finis.

ORACULUM XV.

Π. Π.

ΚΑΛΟΥ *βίου τέτευχας ἐξ ἀδοξίας.*
Ἐξ ἀρετῆς δ' ἔχηκας ἢ τυχεῖς πλέον.
Ἀλλ' οὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν
Φθόνος φθάσας γὰρ προκενεῖ σοὶ τὴν βλάβην.
Οὐκ ἀστοχήσεις τῆς ἄνω κληρουχίας.

P. P.

FElicem vitam attigisti ex ignominia.
A virtute autem plus, quam a fortuna habuisti.
Sed non omnino, amice, lucrifacies gratiam;
Invidia enim preveniens ante objiciet tibi damnum
Non tamen aberrabis a superna hæreditate.

ORACULUM XVI.

Hactenus ea quæ ex MS. codice Georgii Douzæ Janus Rutgersius Var. Lect. lib. 5. cap. 8. primus Græce & Latine in lucem edidit. Oraculum vero prosa oratione scriptum, quod præcedentibus rythmicis subjunxi, ex codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis desumptum est, neque antea ullibi fuit editum. Continet autem Paraphrasin ultimorum undecim Oraculorum Leonis, quibus agitur de quo nescio futuro optimo Imperatore, qui a Deo electus, & quasi e morte suscitatus, Imperium Constantinopolitanum adepturus erat, & Græcorum mores reformaturus. Cæterum quis hujus Παραφράσεως *auctor sit, nondum satis mihi constat: id dumtaxat persuasissimum habeo, nec Scholarii eam esse, nec Rhuzani, quorum Explicationes Vaticiniorum Constantinopolitanorum aliquoties citat Meursius in Glossario Græco-barbaro.*

Edit. Paris. pag. 275.

ΑΝΟΝΥΜΟΥ
ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ
ΤΩΝ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ
ΧΡΗΣΜΩΝ.

ΠΕΡΙ τοῦ θρυλλουμένου πτωχοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ Βασιλέως τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου, τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ πρώτῃ ἄκρᾳ τῆς βυζαντίδος· ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς, ὃς κατοικεῖ ἐν ὑγρῷ τόπῳ διὰ τὸ καυστικόν· ὃν ἐδίωξαν τῆς οἰκίας αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι· καὶ δεδώκασι τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις· πλέοντος καὶ ἁλιεύοντος ἑβδοματικῷ ἑβδόμῳ χρόνῳ. εἰς τὸ τέλος τῶν ἰσμαηλιτῶν ἀποκαλυφθήσεται. παρακολουθήσει δὲ οὗτος ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ λιβὸς, καὶ ἔσται ὁ πρῶτος δεύτερος, καὶ ὁ δεύτερος πρῶτος. τί μετὰ τοῦτο ποιεῖν τὰ φονευτήρια ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἐν τῷ λεωφόρῳ πλακωτῷ. ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῇ ὥρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας, καὶ τριῶν ταραττομένων ὁ τρίτος πρῶτος· καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος· ὁ μέλλων ἀποκαλυφθῆναι διὰ τόξων καὶ σημείων κυρίου φανήσεται. ἐνηχήθη παρὰ τοῦ ὁρωμένου ἀγγέλου τοῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἀνθρώπου λευκοφόρου διὰ νυκτὸς, καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ εἴπῃ αὐτοῦ καθεύδοντος, καὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος εἴπῃ· ἔγειρε ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τοῦ μνημείου· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός· προσκαλεῖται γάρ σε τοῦ ποιμαίνειν λαὸν περιούσιον· καὶ ἐκ δευτέρου αὐτῷ εἴπῃ· ἔξελθε ὁ κεκρυμμένος, μηκέτι κρύπτου, πολλοί σε ζητοῦσι· πάντες ἐξελεύσονται, σὺ δὲ μόνος εἰσελεύσει· καὶ ἐκ τρίτου δώσει αὐτῷ πλάκας λιθίνας, ἐν αἷς ἐγκεχάρακται ἐντολαὶ δύο· ἐκδικῆσαι καὶ ἐθνηποιῆσαι χρυσά, καὶ ἀσέβειαν ἐκδιῶξαι· καὶ τοὺς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας, πυρικαύστους ποιῆσαι· ὡσαύτως καὶ τοὺς κακοὺς ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ διῶξαι· καὶ τοὺς ἀξίους εἰς τὸ θεῖον ἀποκαταστῆσαι, εἰς εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. ἔχει δὲ οὗτος σημεῖα· ὁ ὄνυξ τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τύλωμα ἔχων, ἡ λαλιὰ αὐτοῦ ἡδεῖα, ἡ ὄψις αὐτοῦ εὐειδής· τὸ εἶδος αὐτοῦ γυναικεῖον· μέσος τὴν ἡλικίαν· φαλακρὸς, μικρὸν, πολιὸς, πολυΐστωρ, καὶ μᾶλλον εἰδὼς, προορατικὸς καὶ προφητείας μετέχων, καὶ μεταδιδούς· ἡ ῥὶς αὐτοῦ ἐπικεκυφυῖα, οἱ ὀφθαλμοὶ μετέωροι· πένης, κεκαρμένος, καὶ ῥάκια ἐνδεδυμένος, διὰ τὸ μὴ

pag. 275. χρησιμεύειν. ἔσται δὲ πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος. εὐμετάδοτος, μεγαλόψυχος, φοβερὸς, γενναῖος. ἡ δεξιὰ αὐτοῦ ἄρμους δύο, σειρὰς, καὶ σταυροὺς πορφύρους ἔχων ἐπὶ τοὺς δύο ὠμοπλάτας, ἐπὶ τοῦ στήθους δὲ καὶ ἐπὶ τὸν αὐχένα ἀντόφιον. σειρὰς ἐπὶ τῶν πλευρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Βασιλέως κεκρυμμένον ἐν τοῖς ἔθνεσι. ὁμοιεῖ δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. γράφεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ἑκτοκαιδεκάτῳ· ἤτοι ἐν τῷ τριακοσιοστῷ πρώτῳ. φυλάττων θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν· ὃν ἐδόκουν οἱ ἄνθρωποι ὡς οὐδὲν ὄντα, καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα. ἐπιθήσει κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, καὶ χρίσει αὐτὸν ἐλαίῳ εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν, ὃς γραφήσεται ἠλειμμένος. καὶ ἐξελεύσεται κατὰ τῶν ἰσμαηλιτῶν, καὶ κρατήσει αὐτοὺς, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις θλιβήσονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ δώσουσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ χοῦν πάσωσιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ βοήσουσι πρὸς κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ τότε εἰσακούσηται Κύριος τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ θήσει τὰ ὦτα ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, καὶ ἀποστελεῖ τὸν ἀρχάγγελον αὐτοῦ ἐν σχήματι ἀνθρώπου, καὶ αὐλισθήσεται ἐν ταῖς νήσοις. καὶ εὑρήσει τὸν ἅγιον αὐτοῦ, τὸν ἠλειμμένον παρ' οὐδενὸς βλεπόμενον. καὶ παρὰ μηδενὸς γνωριζόμενον, τὸν χρηστὸν καὶ ἄχρηστον· τὸν πτωχὸν καὶ μὴ ὑστερούμενον· τὸν ἐλεοῦντα, καὶ ἐλεούμενον· τὸν γυμνὸν καὶ βύσσινα ἠμφιεσμένον. τὸν νεκρὸν ὄντα τῷ σώματι, καὶ ἄπνουν καὶ ζῶντα τῷ πνεύματι. ὁ ἄρτιος καὶ κυλλὸς, ὁ προκατάρξας καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύων. ὁ ἀδαὴς καὶ πολλὰ εἰδώς. ὁ τοῖς πᾶσι σκοτεινὸς, καὶ ἀφανὴς, τῷ δὲ Θεῷ καὶ ἑαυτῷ φανερός. ὁ ἐκ μοίρας δυτικῆς, καὶ ἐκγένους βασιλικοῦ καταγόμενος. Βασιλέως υἱὸς καὶ αὐτὸς Βασιλεὺς τῆς δόξης. κατοικῶν ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς βυζαντίδος, ἀπὸ τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης πλησίον τοῦ σίγματος. αὐτοῦ ἡ ἀνατροφὴ ἐκγένους ὀγδοήκοντα ψήφους ἔχων τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου στοιχείου. τὸ δὲ ἕτερον γράφεται ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ὀκτὼ καὶ δεκάτῳ. ἔσται δὲ ἀφομοιωμένος τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θεῖον. ὅς ἐστιν ὑψίνους· ἔστι δὲ ἀπάτωρ, καὶ ἀγενεαλόγητος· ἅμα δὲ καὶ τριακόνδηλος ἐκ συνουσίας παῖδας ποιήσας γυναῖκα μίαν, τοὺς μὲν ἄρρενας, τὰς δὲ θηλείας. καὶ ταῦτα τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν τὰ ὀνόματα ἅμα μ'. δ', γ'. α'. α'. α'. ι'. καὶ ἔσται δῆλα ταῦτα ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ὄνυχος τοῦ δεξιοῦ ποδός. καὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστι στρεβλὸς ὀφθαλ-

μὸς τῆς πορνείας. καὶ ἅγιος τῷ Κυρίῳ· ἐλαίας ἔχων εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, εἴς τε τὸ ὑπομάζιον. καὶ μᾶλλον τῆς ὠμοπλάτης, ἐπί τε τοῦ μηροῦ, καὶ τοῦ ὠτός. καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν ὀφρὺν διὰ τὸ τῆς ἐλεημοσύνης μέτρον. ἐξερυθραίνων τὰς μῆλας χαρίεις. εὐμήκης τὸ γένειον μεσκλιωμένον, ἔχων τὴν ὑπιώνην ἅμα τῇ κρατ', μείλιχος, μελισαγὴς, μελάθριξ, ἀναφάλαντος, γηραιὸς, νικητὴς, βροπαιοῦχος· ἄναξ ἀνάκτων, ἄριστος. κατοικῶν ἐν τῇ τετραπύλῳ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μέρος τοῦ σίγματος. καὶ ἐν τῷ νοτιαίῳ μέρει τῆς θαλάσσης· καὶ ἐν τόπῳ ἀσήμῳ καὶ βορβορώδει· ἐξερχομένῳ ἐκ Edit Paris. τῆς πύλης τῆς χρυσέας, καὶ τῆς ξυλοκέρκου· πάντα τὰ ἀντικατάντα, καταντα. νόγια χρισμεῖ. τὸ δὲ pag. 2.7. σκήνωμα ἔχων ἑνωμένον ἐκ δύο ἀξωπυλῶν. ἡ δεξιὰ μὲν, πλατεῖα ὁδὸς, καὶ λιθόστρωτος, ἔχουσα λίθους ξηροὺς καὶ τετραδιαίους. ὀφιώδης κείμενος καὶ θηριώδης στύλος τέταρτος. καὶ διφρολάτης θηλυκὴ ἵσταται ἀπέναντι τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ κρατεῖ στέφανον, κράζων τὴν τύχην τοῦ ἐκλέκτου Βασιλέως. ἀπέναντι τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἵδρυμα θεανδρικὸν θυόμενον, καὶ προσκυνούμενον, ὑπ' αὐτοῦ ἔχων ζώνην μίαν· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γλυπτόν· φέρων τε τὸν πόλεμον, καὶ τῶν ξανθῶν τὰς χύσεις τῶν αἱμάτων εἰς κυλίκιον ἐν τῇ γῇ ἐστρωμένον, ἔχων ἐπὶ τοῦ νώτου τὸν ἄρχοντα τῶν θηρίων. καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν τοῦ στρατοῦ τύπον. ἀριστερὸν δὲ μέρος τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ ὁδὸς ἐστενωμένη· ῥυμίσκη, καὶ ὕδατος πλημμύρα, καὶ βαθεῖα, καὶ πλημμυροῦντα, καὶ ἠχοῦντα, καὶ κυμαινόμενα ἐπὶ τὴν ἀκρότομον θάλασσαν τῆς ἱππαλόφου, καὶ ποταμὸς βρυχόμενος ἀπὸ τῆς σιδηρᾶς ἀκροτόμου ἀναδίδοται. ὅς ἐστιν ἐλάτινος πεφυτευμένη ἐν τῇ αὐτοῦ γεννήσει· ἔχων παρακλάδους ἐπάνω αὐτῶν τῶν ἐλατίνων, καλιὰ ὀρνέων ἐπέχων λαμπρῶν. ἔχων βλαστοὺς καὶ ἠδέας ὀρνέων, καὶ περιστερῶν. ἐνθα καὶ πύργος μάλιστος, καὶ θηριώδης στύχη. διακονούμενος ὑπὸ μελανδίτου· ἐλεῶν τε καὶ ἐλεούμενος. ἐστὶ δὲ δυσώνυμος κλῆσις αὐτοῦ θηριώνυμος λύκος. καὶ αὐτῇ τῇ τάξει πέφυκεν ἠλούστερος. φυλάττειν πᾶσαν θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν. οὐ προφητάρξας, καὶ εἰς μηδὲν χρησιμεύσας. ὃν ἐξουθενοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς νεκρὸν ὄντα, καὶ μηδὲν χρησιμεύοντα. ἀποκαλύψει ὁ Θεὸς καὶ ἐμφανίζει, καὶ χρίσει αὐτὸν ἔλαιον εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν· ὅς ἐστιν ἠλειμμένος ἀπὸ γαστρὸς ἐλαίου ἁγίου αὐτοῦ. ἀποκαλυφθήσεται δὲ οὕτω· φανήσεται ἀστὴρ ἡμέρας τρεῖς, καὶ νυκτὸς ὥρας γ'. μέσον τῆς πόλεως ἕως τῆς μητρὸς τοῦ Ὑψίστου. ὁ δὲ ἀστὴρ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν πλανητῶν, ἀλλ' ἢ ὡς ἔφαινεν εἰς τὴν σωτήριον γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. καὶ κῆρυξ βοῶν τρανῶς· ἐν ταῖς τρισὶν ἡμέραις ἀνακαλῶν καὶ ἀνακαλύπτων τὸν ἐλπιζόμενον. τότε ὁ δῆμος ὁρῶν καὶ ἀκούων τὴν τοῦ κηρύγματος βροντώδη φωνὴν ἐκπλαγήσονται· καὶ ἐξεστηκότες ἅμα τῇ χαρᾷ καὶ τῷ φόβῳ βοήσουσιν ἀγνοεῖν τὸν ἐλπιζόμενον· τότε ὁρώντων πάντων, καὶ τὸ κύριε ἐλέησον θερμῶς ἐκτενῶς βοώντων· καὶ τὰ μέτωπα αὐτῶν εἰς τὴν γῆν κρούσαντες. καὶ χοῦν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πάσαντες, καὶ στενάξαντες καὶ δάκρυα χύσαντες διὰ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτοῖς θλῖψιν. παρακληθήσεται τὸ θεῖον καὶ ἀμέμπτως προσδέξαι τὴν δέησιν αὐτῶν· καὶ ἵλεῳ ὄμματι ἐπιβλέψει ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν· διὰ τοὺς καταληφθέντας τότε ἐκλεκτοὺς γνωσθήσεται ὁ ἐκλεκτός· ὀραθήσεται ἐν τῷ οὐρανῷ νεφῶδες στερέωμα τοῦ ἡλίου· ἔχων τὸ μέγεθος ὥσπερ ἅλωνος θερινῆς ἁλωνῶν τῶν βοῶν ἕξ, κάτωθεν δὲ κρεμασθήσεται στρατὸς ἀνωνύμως δὲ τοῦ στρατοῦ τῆς πορφύρας, ἐκπεπταμένον τόξον, οἷον διέθετο τοῖς πράγμασιν ἡμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον· ἀγνοούντων δὲ πάντων τὸν ἐλπιζόμενον, ἀνακλασθήσεται τὸ τόξον διὰ τῆς νοτιαίου μέρους ὅ ἐστιν διπλούμενον ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ δει- pag 278. χθήσεται τῇ θέσει τῆς καλιᾶς τοῦ ἀληθινοῦ Βασιλέως. τότε οἱ λαοὶ δόντες δόξαν τῷ Θεῷ δρομαίως σπεύσουσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ τόξου· καὶ λαβόντες τὸν πολυτίμητον καὶ γηραιὸν ἀνακτορεῖδον μετὰ λαμπάδων, καὶ βαΐων, καὶ ἀφραδῶν· ὅτι ποικίλως φέρουσαν αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃσι ὤν· καὶ ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς ἀπέναντι τῆς καλιᾶς αὐτοῦ ἀναμέσων δύο ἀψίδων, καὶ ἰνδάλματος ὀρίψας ἱσαμένη ὁ φανεὶς ἀστὴρ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ στρατοῦ ἐκχυθήσεται καὶ δώσει αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ χρίσει αὐτὸν φῶς νοερόν. καὶ ὁ κῆρυξ βροντοφωνῶν, καὶ μὴ φαινόμενος, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν λαὸν εἴπῃ. ἀρεστὸς ὑμῖν οὗτος ἐστί; τότε λήψεσθαι πάντας φόβος, καὶ τρόμος καὶ ἔκστασις εἰς τὴν τοῦ κηρύγματος βροντιαίαν φωνήν. καὶ εἶθ' οὕτω τύπτοντος τὰ στήθη μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν, τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἄραντες εἴπωσι· ναὶ Κύριε, ὅτι σὺ ἔδωκας αὐτὸν, ἀρεστὸς ἡμῖν ἐστί· καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ἀνάξουσιν αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην Σιών. καὶ προσευξάμενος, καὶ σφραγίσας τὰς πύλας ἀνοιχθήσονται ἀτρεμέτων πάντων καὶ ὁρώντων. οἱ δὲ ἐκεῖσε ὄντες φύγωσι μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου. καὶ προσευξάμενοι ἀναβιβάσαντες ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καλέσωσιν αὐτὸν Βασιλέα ἔχοντα αὐτὸν ἐκ γένους εἶθ' οὕτως ὑμνήσαντες ὑποστρέψαντες οἴκαδε, καὶ οὕτως ἄξουσιν ἐν τῷ κολατίῳ νυκτός. καὶ ἀλλοιωθήσονται τὰ σημεῖα. ὁδηγήσουσι δὲ αὐτὸν καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου λακοφόρου ἀνοῦχου· καὶ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ λαλήσουσι τί μέλλει πράττειν. πολλοὶ δὲ ἐπ' αὐτὸν θελήσαντες ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, οὐκ ἐπιβάλλουσι βλέποντες τὰ σημεῖα καὶ κρατούμενοι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἴπωσιν ἐν ἑαυτοῖς. οὐ ἠκούσαμεν χριστὸν Κυρίου. πάντες δὲ οἰκείαις σειραῖς σφίγγονται οἱ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ παρανομιῶν αὐτῶν τε ἐνδόξων ὀνομάτων, καὶ τῶν τοὺς φόρους πλουτούντων σὺν ἱερεῦσιν ἀσεβεστάτοις· πολλοὶ δὲ ἀποδράσουσιν εἰς τοὺς φαγγώδεις τόπους καὶ στραγγαλιώδεις τῆς οἰκουμένης. καὶ πάντες δοξάσαντες τὸν Θεὸν ἠρεμήσουσιν· ἀνὴρ δὲ τῶν τῆς ἀνατολῆς· τῷ καὶ τῇ τύχῃ περιφανής. ἀπὸ πενίας καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ ἐκ δόξης εἰς δόξαν μεταβαίνων τῆς ἐν ἀρετῇ πολιτείας· εἰς ἄκρον μετερχόμενος πολὺς ποιοῦντι καὶ τὴν θρηξὶ λάμπων· καὶ ἐλπίδα ἔχων τοῦ ἀοράτου Θεοῦ παρ' ὅμοιος τῷ πτωχῷ καὶ ἐκλεκτός· καὶ αὐτὸς ὁ ἄνω κλησιὰς τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐμφορηθείς.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ ΧΡΗΣΜΟΣ
περὶ ἀναστάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS ORACULUM

de reſtitutione Conſtantinopoleos,

Quod jam pridem editum fuit a Leunclavio in fine Annalium Conſtantini Manaſſis.

ΒΥΖΑΝΤΟΣ αὐλὴ, ἑστία Κωνσταντίου,
Ῥώμη, Βαβυλὼν, καὶ Σιὼν ἄλλη νέα,
Τρεὶς τρεὶς ἑκατὸν καὶ σὺ συνάρξεις κράτος
Μιᾶς ἐν αὐτοῖς ὑστερούσης εἰκάδος.
Ὡς χοῦν ἀθροίσεις τῶν ἐθνῶν τὸ χρυσίον,
Καὶ πάσας ἄρξεις τὰς πέριξ φυλαρχίας.
Ἀλλά σε πυρίστατον καὶ ξανθὸν γένος
Πᾶσαν τεφρώσει καὶ τὸ σὸν λύσει κράτος.
Ἔσῃ πάλιν γὰρ, ὥσπερ οὐδ᾽ ἀρξαμένη.
Ἕως Θεοῦ δάκτυλος ὀφθεὶς ἐξ ἕω,
Χειρὸς ῥυείσης δακτύλους πλήσει δύο,
Αἰχμὰς φέροντας, αὔρας ὡς ἐκ καμίνου,
Αἷς τὸν πατρῷον ἐκδικήσουσι μόρον
Ἥξουσι δ᾽ αὖθις κυκλόθεν τὰ σὰ τέκνα
Εὐθείας, ὥσπερ ἐκ κύκλου πρὸς κέντρον
Ἐφ᾽ οἷς δικαίοις ἐκβιβάσει τὴν δίκην.
Καινὴ τὸ λοιπὸν ἡ καινὴ πάλιν ἔσῃ,
Καὶ κρεῖττον ἄρξεις τῶν ἐθνῶν, εἴπερ πάλαι
Δόξης γὰρ οἶκος σὺ Θεοῦ χρηματίσεις,
Τοῖς ἴχνεσί σου προσπεσόντων τῶν πέλας.

Byzantis aula, pii Conſtantini domus
Roma, atque Babylon, & Sion quædam nova,
Regno ter & ter centenis tibi fas frui
Saltem vicenis annis deficientibus.
Ceu pulverem, aurum collectura es gentium,
Simul vicinis imperatura omnibus,
Sed te peruſtum ab igne, te flavum genus
Totam incinerabit, & regnum evertet tuum.
Eris quaſi non unquam fuiſſes antea;
Donec ab oriente conſpectus digitus Dei,
Digitos manus jam perditæ implebit duos,
Haſtas gerentes e camino auras velut,
Fatum quibus paternum ulturi ſunt grave
Tunc liberi tui venturi ſunt undique
Recta velut ad centrum ex circuli ambitu.
Jus exſequeris per quos juſtos, ceu decet.
Adeoque tunc rurſum futura tu nova es
Meliuſque nationes rectura, ac prius.
Nam gloriæ Dei domus vocaberis,
Ubi ſe ad pedes tuos vicini adjecerint.

Finis Oraculorum Sapientiſſimi Imperatoris Leonis.

Edit. Parif. pag. 281.

PETRI LAMBECII
ANNOTATIONES
AD
IMPERATORIS LEONIS ORACULA.

Ad Oraculum 1. EKXEI εἰς μέσον) In Cod. Amsterodamensis bibliothecæ legitur, ἔχεις μέσον.

Ἀπελάγξα) Cod. Amsterod. ἀπαλλάξει.

Ἀθλιε) Cod. Amst. ἄθλιε.

Φανεῖ) Cod. Amst. φαίνει.

Καλὸν) Cod. Amst. κακὸν.

Ἀπορρήξεις) Cod. Amst. ἀπορρήξει.

Ὡς ὑστερήσει) Cod. Amst. ὃς ὑστερῆ. In codice antiqui Interpretis videtur scriptum fuisse, οἷς ὑστερήσει, &c. Vertit enim: Quibus remanebit.

Τὸ δεύτερόν τι καινὸν) Cod. Amst. τὸ δεύτερον τέκνον: & videtur ita fuisse scriptum in cod. antiqui Interpretis, qui hæc ita vertit: Secunda proles alia bellua.

Φανεῖ) Hæc vox in Cod. Amst. deest. Quam lectionem fecutus est antiquus Interpres, qui hunc versum ita vertit: Et tui gemitus æstas & ver.

Ἐν τοῖς γενέσει βρωμώδεσιν τῶν κοράκων) Nicetas Oraculum hoc pertinere putat ad Joannem Comnenum, qui obiit in loco, cui nomen fuisse ait κοράκων φωλεοὺς, sive corvorum nidos.

Ad Orac. 2. Καὶ γὰρ ὄρνις πετάσει) Probo Rutgersii emendationem: καὶ γὰρ ὄρνις ἦν ποτε, Σαυρώχος ὄρνις. ἵππος δ' αὖ κερασφόρος. Nam τὸ ποτὲ & τὸ αὖ funt ἀντωνυμικά: Cæterum in antiqui Interpretis codice scriptum fuisse videtur ἱππότης: ita enim hunc versum vertit: Etenim eques avis, &c.

Ζυσμοῖς Ἀριθμῶν) Cod. Amst. ξυσμοῖς.

Ἐν ἵππῳ παύσει καὶ φάει τῆς ἡμέρας) In codice antiqui Interpretis sine dubio scriptum fuit: ἐν ἵππῳ παύσει κερασφόρῳ. Vertit enim: In equo quiescet cornigero.

Ἡμέραν χρόνον) Cod. Amst. ἡμέραν. Et versu sequenti pro τύπον legitur τύπον.

Ἀρχὴν ἔχων τε μονάδα καὶ τέλος) Loquitur de Comnenia familia, cui præcedente Oraculo, quod inscribitur AIMA, portendebatur, tantum eam Imperio præfore, quot litteras nomen AIMA complecteretur. Nam per A Alexius, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius fignificabantur. Igitur hoc modo familia illa principium & finem habuit unitatem, nempe τὸ A. Vide Nicetæ locum lib. 5. de Imperio Manuelis Comneni, quem integrum inferui testimoniis veterum Auctorum de Leone & ejus Oraculis.

Ad Orac. 3. Καὶ θρασὺς ὡς μάλιστα καὶ ταχὺς τέλει) Sic in præcedente Oraculo: Ὡς ἄγαν ὀξὺς, ὡς θρασύς τι, &c. Ergo hoc quoque Oraculum ad familiam Comneniam pertinet. Confirmat id Nicetas lib. 7. ubi ait Manuelem Comnenum Joannis filium anno ætatis trigesimo octavo obiisse, idque prædictum fuisse antiquissimi Oraculi versu.

Ἀλλ' ὑστάτη σε χερδανεῖ λαβὼ λόγου.

pag. 282. id est, Postrema te abripiet syllaba tui nominis. Nam HA ultima syllaba nominis MANOTA numerum significat trigesimum octavum. Versus autem, ἀλλ' ὑστάτη, &c. quem Nicetas παλαιότατον λόγον vocat, unus est illorum, quibus constat quartum hoc Leonis Oraculum. Item versus ille qui sequitur:

Τόποις ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πεσεῖς,

ab eodem Niceta ad Imperatorem Joannem Comnenum refertur.

Ω Βύζης γένος) Id est, Byzantio oriundus. Βύζη nomen fuisse creditur nymphæ Thraciæ, a qua Byzantem educatum fuisse referunt Hesychius & Codin.

Παρ' ἐλπίδα πεσεῖς) Ad Nicetam legitur πέσῃς.

Ἄτερ λοιπῶν φυγῆς) Cod. Amst. φιλίας. Et hæc lectio fuit in codice antiqui Interpretis, qui vertit citra amorem habenarum, id est, laxatis habenis.

Πρωτόλεια δὲ πάντας ἀνάλωται ξίφει) Rutgersius legendum censet: πρωτόλεια δὲ πάντ' ἀνάλωται ξίφει. Sensus est: Quatuor menses concedo tibi, post quos omnium tuarum frugum primitias ferro absumptas videbis Nam tempus præteritum ἀνάλωται pro venienti hic ponitur: ut paulo post ἤχθη, raptus est, pro rapietur. Ad Orac. 4.

Ἀπεγείρεις) Cod. Amst. ἀπεγείρεις.)

Ηχθη πρὸς Ἅδην) Proculdubio in codice antiqui interpretis pro ἤχθη scriptum fuit ἴθι: vertit enim: Abi in Orcum.

Δρεπανηφόρε, &c.) Totum hoc quartum, & sequens quintum Oraculum ad Andronicum Comnenum pertinet, ut apparet ex simili Oraculo, quod de ipso loquitur, & exstat apud Nicetam lib. 2. de ejus Imperio: ibi enim inter alia multa, quæ de eo dicuntur, hæc maxime ad præsens Oraculum faciunt:

Ἐπικαθίσεται καὶ δρέψει χαλάζῃ
Πλὴν αὖθις καὶ αὐτὸς συνδεθήσεται τῷ χόρτῳ.

Τρίτον διασσώμενον & πρῶτον στοιχεῖον) Cod. Amst. τρίτον δυσσώμενον πρῶτον στοιχεῖον.

Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε) Sic habet cod. Amst. Douzæ τὸ Μῦ στοιχεῖον, Quare Rutgersius scribendum esse opinabatur: Ad Orac. 5

Τομὴν δὲ τοῦ στοιχείου τοῦτο πρόβλεπε.

Mihi vero magis probatur codicis Amst. lectio, Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον, &c. Videtur enim Oraculum loqui de Manuele Comneno, & respicere ad M, tertiam litteram vocis AIMA, de qua supra egimus. Nam paulo post subjungit: καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει στοιχεῖον χεῖρ.

Ὡς τέμνει) Cod. Amst. ὡς τέμνει.

Τεμὸν ῥόδον) Cod. Amst. τίμιον.

Τὸ τρίτον φέρει) Vox φέρει deest in codice Amsterodamensi.

Η βοῦς δὲ πέμπτον) In codice antiqui Interpretis scriptum fuisse videtur: ἡ βοῦς δεύτερα Vertit enim: Secundus bos & finis Antotrophi. Ad Orac. 6

Τὸ χῶμα φέρει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον) In codice Amst. pro φέρει legitur σαίνει. Et fic Nicetas, qui lib. 1. ubi agit de Imperio Isaacii Angeli totum hoc citat Oraculum. Eadem lectio fuit in codice antiqui Interpretis.

Τετεύξῃ) Apud Nicetam legitur τέτευχας.

Μόνον δ' ἐναχθεὶς) Apud Nicetam legitur, Μόνος ἐναχθεὶς.

Καὶ τῷ νεκρῷ, κράτιστε, λειπὼν τὸ κράτος) Apud Nicetam legitur: & τῷ νεκρῷ, &c. id est, Et mortuo linquens Imperium. Videtur enim loqui de futuro illo optimo & a Deo electo Imperatore, de quo hæc dicuntur Oraculi 13. verba:

Ο νεκρὸς ἤδη καὶ θεῷ λελησμένος,
Σκῆπτρα κρατύνει τῆς δὲ τῆς βασιλίδος

Οἷος ὀρθὴς) Nicetas: ὀρθῶς Versus vero sequens ita apud eum loquitur.

Ad Orac. 7. Πρώτως γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον. Et magis hanc, quam MSS. codicum lectionem probo.

Πᾶν, ὁ κτίσιν) Cod. Amst. πάντοτ' ἐκεῖνα.

Edit. Paris. pag. 183. Παρήλια δὲ παρ' ἑκατέρα τίθει, Μερισμὸν ἐμφέρουσι τῦ κράτους ὅλυ) Παρήλια dicuntur, cum bini ternive apparent soles, seu potius, imagines solis in nube spissa & vicina in modum speculi. Antiquus Interpres duos hosce versus ita vertit: Ad orientem solem utrinque coronæ partem inferunt totius Imperii. Proculdubio igitur in codice ejus scriptum fuit:

> Παρ' ἥλιον δὲ παρ' ἑκατέρα τίθει
> Μερισμὸν ἐμφέρουσι τῦ κράτους ὅλυ.

Et quidem ἐμφέρουσι pro ἐμφέρουσα etiam in codice Amsterod. legitur.

Ἐξημβρωμένη) Rutgersius legendum putat, ἐξηπλωμένη.

Ad Orac. 8. Τῆς ἐνδεκάτης εἱργμένης ὐκ ἐκλείψει) Probo emendationem Rutgersii: τῆς ἐνδεκάτης εἱρμὸς ὐκ ἂν ἐκλείψει: & versu ultimo hujus Oraculi, pro μετέλθουσα, μετελθόντα.

Ad Orac. 9. Τοὺς ὅλυς ἀφεὶς) Antiquus Interpres vertit: Aliis dimissis: pro ὅλυς igitur in ejus codice scriptum fuit ἄλλυς:

Ad Or. 10. Οὐαί σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν στοιχεῖον εὐφημίζεται, &c.) Sic supra in Oraculo octavo:

> Αἶ αἶ τάλαινα πληθαδεκάτη πόλις,
> Ἦμος κρατήσει πρὸς μακρὸν Κάππα χρόνον.

Cappa enim apud Græcos vigesimum numerum significat.

Βλασφημία) Probo lectionem codicis Amst. βλασφημίας.

Ad Or. 13. Λελησμένος) Antiquus interpres vertit, solutus: videtur itaque in codice ejus scriptum fuisse λελυσμένος.

Ad Or. 14. Τοὺς ἡλίου ὕπνους) Cod. Amst. τὸν ἥλιον ἄπνους.

Ad Or. 16. Εὐτυχεῖς πλέον) Lege, εὐτυχεῖς πλέον.

Ἀλλ' ὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν) Antiquus Interpres ita vertit: Atqui non dolo, optime, tibi hæc gratia parta est. Videtur ergo in codice ejus pro ὐδ' ὅλως scriptum fuisse, ἀδόλως.

ANNOTATIONES AD oraculorum leonis antiquam Græcam Paraphrasin.

EN τῇ πρώτῃ ἄκρῃ τῆς Βυζαντίδος) Similiter aliquanto post κεφαλαίῳ, inquit, ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς Βυζαντίδος.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῦ λιθοῦ) Huc facit ille Oraculi octavi versus:

> Δράκοντα συρίξουσι τὸν λιθοντόνον.

Ὁ τρίτος πρῶτος) Respicit ad Oraculum 9.

Καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος) Hæc verba desumpta sunt ex Oraculo 11.

Ἐπιχύθη παρὰ τῦ ὁρωμένυ ἀγγέλυ, τῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἀνθρώπυ λευκοφόρυ εὐνύχυ) Sic aliquanto post: καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπυ λευκοφόρυ εὐνύχυ. Item Codinus in libro de Structura templi S. Sophiæ: ἐφάνησαν αὐτῷ λευκοφόρος τις εὐνῦχος; & paucis interjectis, subjungitur: ἔγνω ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελός ἐστι Κυρίυ. Quod vero hoc loco narratur de futuri illius optimi Imperatoris revelatione per angelum, Paraphrasis est 12. 13. 14. & 15. Oraculi.

Καὶ τὰς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας) Huc faciunt illi versus Oraculi octavi.

> Καὶ τὰς ἀσελγεῖς ἢ φόνῳ κεχυμμένους
> Μοιχὸς, ἅρπαξ, ἄδικος, ἀῤῥενοφθόρος
> Τὰ λοίσθια λάσσουσι πρίμματον φάος.

Πολιὸς, πολυΐστωρ, ἢ μάλα εἰδὼς) Respicit ad illud Oraculi noni:

> Ὡς ἄγαν πρεσβὺς ἢ πολιὸς ἐχέφρων.

Ἔσται δὲ πραΰς ἢ φιλάνθρωπος, &c. Respicit ad illud Oraculi decimi tertii:

> Μελάγχρανον, μείλιχον, πρᾶον, ὑψίνον.

Προφητικὸς ἢ προφητείας μετέχων) Respicit ad hunc Oraculi decimi tertii versum: pag. 184.

> Τὸ μέλλον ὀξύτατον εἰδέναι μᾶλλον.

Καὶ ἀνελεηθήσονται ἐν ταῖς νήσοις) Huc facit ille noni Oraculi versus:

> Ἐλθὼν δὲ δισσοῖς ταῖς νήσοις ἐπιτατεύσας.

Τὸν πτωχὸν ἢ μὴ ὑστερημένον) Huc pertinent illa Oraculi undecimi verba: ὑπὸ πτωχῦ ἐπικρατήσεις.

Ὁ ἐκ μοίρας δυτικῆς ἢ ἐκ γένους βασιλικῦ καταγόμενος) Huc pertinent ille Oraculi sexti versus:

> Μόνος ἀναχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους.

Ἀπὸ τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης) Huc facit ille versus decimi tertii Oraculi:

> Ἀπίτε σπουδῇ πρὸς δυσμὰς ἑπταλόφυ.

Πλησίον τῦ σίγματος) De hoc loco vide meas ad Codinum Annotationes.

Καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μηχανὰς) Huc pertinet ille versus Oraculi de restitutione Constantinopoleos:

> Ἀλλά σε πυρέσατον ἢ ξανθὸν γένος.

Videtur autem loqui de Latinis.

Τὰς χύσεις τῶν αἱμάτων) Respicit ad hunc Oraculi octavi versum:

> Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ ἢ προχύσεις αἱμάτων.

Καὶ κήρυξ βοῶν τρανῶς) Huc pertinet ille Oraculi decimi tertii versus:

> Κῆρυξ ἀφανὴς τρὶς ἀνακράξει μέγα.

Ἐνδάλματος ἐφ' ὕψει) Legendum videtur ἐφ' ὕψει; vel ἐφ' ὕψει ἱσταμένυ, id est, ut paulo post ait, ἐφ' ὑψηλῦ τόπυ.

Τῆς ἄνω κλήσεως τῦ φωτὸς τῦ Θεῦ ἐμφορηθεὶς) Respicit ad ultimum ultimi Oraculi versum:

> Οὐκ αἰσχύνεις τῆς ἄνω κληρουχίας.

ANNOTATIO AD ORACULUM Imp. leonis de restitutione Constantinopoleos.

ΑΛΛΑ σε πυρέσατον ἢ ξανθὸν γένος) Antiquus Interpres Oraculorum Leonis hæc ita vertit: Sed te ignis summus flavum genus. Videtur ergo in codice ejus pro πυρέσατον scriptum fuisse πῦρ ὕστατον. Illi vero, quos hic Leo igneum & flavum genus hominum appellat, videntur esse Latini, qui duce Balduino Comite Flandrensium anno Christi 1203. fugato Alexio Angelo Comneno, Constantinopolim ceperunt, & integros quinquaginta annos occuparunt. Iidem similiter ξανθοὶ vocantur in antiqua Græca Oraculorum Leonis Paraphrasi: φέρων τε τὰς πόλεμον καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μηχανὰς.

Finis Annotationum Petri Lambecii ad Imp. Leonis Oracula & antiquam Græcam Paraphrasin.

A U-

Edit. Paris. pag. 285.

AUCTORIS ANONYMI,

QUI CREDITUR ESSE FRANCISCUS PATRICIUS DALMATA,

EXPOSITIO ORACULORUM IMPERATORIS LEONIS

Uti ex Græco in Latinum & vulgarem Italum sermonem translata, anno 1596. Brixiæ in lucem prodierunt.

EPIGRAMMATA FIGURÆ I.

A *IN medio geminorum corvorum, & volatilium absumeris.*

B Et linearibus figuris notans tempus quibus remanebit patrimonii finis, ursæ autem eversor serpens miser solus: o quando fueris esca immanium corvorum.

C *Secunda proles alia bellua, supinusque ad meridiem serpens, supinus nigro, & niger totus, luce corvis crudeliter adempta. Etenim genus ex Eoa familia infame ducens miserabili clade. Te ipsum una cum civitate perdes, & tui gemitus æstas & ver.*

EXPOSITIO.

CUM significatio serpentis in maxima veneratione habita fuerit apud antiquos Romanos, & postea apud Græcos, & Ægyptios; quoniam pro serpente illo intelligebant deum Æsculapium Epidaurum: ideo Græci sub serpente coloris subflavi depicto, eorum dominium ostendere voluerunt, sicuti sub aquila Romanum imperium ostenditur, & sub tribus Lunis Turcarum imperium, quod est primum signum magni Sulthanis. Propter hoc, in prima figura ubi aspicitur serpens, significatur Græcia afflicta, quæ post Leonem Philosophum Imperatorem Constantinopolitanum valde fuit turbata, & ab internis, & ab externis, & a vicinis, & hoc per annos trecentum & tres, id est, ab anno noningentesimo & quinto a Christo nato usque ad millesimum ducentesimum octavum, quo tempore, ut recitat Egnatius, fuere triginta Imperatores, incipiendo ab ipso Leone usque ad Murcifilum ultimum Græcum Imperatorem, in tertia Imperii mutatione, dico tertia mutatione; quia prima Græcorum fuit, quando Alexander Magnus in eos detulit Imperium anno trecentesimo vigesimo sexto ante Christum natum, unde mutatio ista una cum nomine Imperiali usque ad mortem Philippi perduravit, videlicet per annos ducentum triginta quinque, quo tempore cœpit secunda Imperialis mutatio sub Romanorum dominio; quo tempore Magnus Constantinus Byzantium transtulit Imperium Romanum, & ab ipso civitas dicta fuit Constantinopolis: perseveravit istud Romanum imperium, quod tenebat gradum orientalem & occidentalem usque ad Theodosium Imperatorem, post quem divisum fuit imperium Romanum, & Arcadio datum fuit orientale, & divisio hæc fuit in anno trecentesimo nonagesimo octavo; ob id postea Imperatores Constantinopolitani vocati sunt Orientales, Romani vero Occidentales, qui per aliquod tempus cessarunt propter Gothorum adventum, & Imperium in Galliam fuit delatum Carolo Magno; & sic usque ad Carolum Magnum imperavit in Orientem post Theodosium juniorem Valentinianus tertius, deinde Flavius Valerius Martianus, in quo desiit imperium CP. quia post Martianum creatus est Leo primus de stirpe Græca; unde mutatio Imperatorum orientalium Romanorum in Martiano desiit, & hoc pacto cœpit tertia mutatio Imperialis in Græco sanguine circa annum quadrigentesimum sexagesimum in Leone primo, & sic per viginti quinque Imperatores in Nicephoro, id est, post Imperii translationem in Galliam; sed sequuta est etiam post Nicephorum tertia hæc Imperialis Græca mutatio usque ad Murcifilum (secundum aliquos) sexagesimum Imperatorem hujus tertiæ mutationis in sanguine Græco, & in ipso desiit stirpis Græcæ Imperium; unde hucusque ostenditur Imperium Græcum sub figura serpentis, (& quantum erat duraturum) qui a duobus volatilibus cæcus redditur: propter hoc dicit Epigramma A In medio geminorum corvorum, & volatilium absumeris: quasi dicat, o imperium Græcum absumeris inter duos corvos, aut volatiles: id est, alienos potentatus qui te expellent: & ita Ægyptii per corvum intelligebant infamem expulsionem, inquit, quod expulsio erit duorum corvorum: & ita fuit; quoniam alter eorum fuit Murcifilus, qui credens Græcum imperium occupare, Alexium juvenem Imperatorem occidit; sed ipse statim captus fuit a Venetis & Gallis, & Byzantium ductus, variis cruciatibus mortuus, & castigatus acerbe. Sed interim quod Murcifilus fugam ceperat, ecce secundus corvus, id est, Balduinus Flandriæ Comes, qui dominium & urbem cepit, & sic fuit Imperator creatus, ut dicit Egnatius, & alii.

pag. 286.

EPIGRAMMATA FIGURÆ II.

A *DUplex, triplex, etenim avus eques crucigerula avis equusque rursus corniger.*

B *Maximus, aviumque rex solus, hic certe accipiens regnum, e meridie in equo quieveris cornigero, uno die, sidere diei percensente medium poli.*

C *Monade duplicis appellationis, sola prima tamentis numerorum, postero tempore, ut & bona pars temporis existis, quando tenebis Crucis imaginem mediam, & audax quam maxime, & celer es, & ad bella promptus. O Byzæ genus, sed ad extremum occasio famæ lucrum faciet.*

EXPOSITIO.

AQUILA cum Cruce novum Imperatorem denotat, id est, Balduinum supradictum, qui circa annum millesimum ducentesimum octavum, auxilio Venetorum & Gallorum creatus est illius loci Imperator, quoniam inter ipsos fuit pactum, si Galli crearent Dominum temporalem, Veneti crearent Dominum spiritualem; unde Galli crearunt Balduinum ex Gallorum stirpe Imperatorem Constantinopolitanum, Veneti vero Thomam Maurocenum illius civitatis Patriarcham fecerunt. Ista figura ostendit tempus hujus Imperii in externa stirpe in illis verbis Epigrammatis A, Duplex, &c. quasi dicere velit, duplex triplex, hoc est, sex Imperatores cum signo Aquilæ Crucem ferentis erunt in Imperio: & ita fuit, quoniam sub Aquila ista crucigerula, quæ sex pennas gerit in collo, ostenduntur sex Imperatores, id est, Balduinus, Henricus, Petrus, Robertus, & Joannes Bren- pag. 287.

Codin. de Orig. CP.

nius tutor cum Balduino secundum nonnullos, & qui postea succedere deberet, videtur in Epigrammate B, ubi dicitur, Maximus aviumque rex solus, *&c.* quasi dicere velit, magnus & solus avium Rex erit ille, qui capiet dominium Græcum, sed transacto meridie, id est, per aliud parvum tempus quiescet in equo cornigero, & ita fuit, quoniam Aquila cessavit in Balduino secundo.

EPIGRAMMATA FIGURÆ III.

A *Sulthanus Mechemetes, is qui Constantinopolim capturus est.*

B *In locis humidis, & præter spem cades, in te enim initium & finis cornu est.*

C *Fama vulgatum est, quod aures habes, & hinnis citra amorem habenarum, id est, laxatis habenis.*

EXPOSITIO.

VIDEBATUR quod Grecia relinquens dominium externum Aquilæ in Balduino secundo, & alium novum & nativum accipiens dominium in Michaele Palæologo (sed intermedio Imperiali secundum aliquos Alexii, Angeli, Theodorilascori, & Joannis Deplobatarii) esset tamquam nova sponsa, ostensa per illam juvenculam Græcorum more indutam, & lætam; sed illa lætitia a meridie sublata fuit, sicuti dictum est ab equo cornigero, a quo depressa fuit: quare Epigramma B juvenculæ dicit, In locis humidis, & præter spem cades, *&c.* quasi dicere vellet in locis humidis, hoc est, in feliciori tempore tui dominii, o Græcia, quæ tantum te extollis, cades; sed scias, quod in te principium & finis est cornu, hoc est, quod in te fuit principium cornu, id est, dominium, in te etiam erit finis. Sed quis futurus esset hic primus corniger equus, declarat Epigramma A dicens, Sulthanus Mechemetes qui capiet Constantinopolim, id est, Sulthanus Mechemetes erit ille, qui imperium Græcum occupabit, qui desiit in Cōstantino quinto Imperatore post Michaelem Palæologum Viterbiensem anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, & ista perseverabit per septem Imperatores Maucmetanos. Quomodo autem pervenerit imperium illud in Mechemet, dicunt historiæ Ottomannorum, & Turcarum, & Græcorum, quod Michael Palæologus reliquit Andronicum, qui duos filios habens, Calojannem, & Emanuelem, reliquit tutorem Joannem Cantacuzenum, qui Calojanni filiam in matrimonium collocavit, sed orta dissensione inter Cantacuzenum & generum, Cantacuzenus generum expulit, se Imperatorem faciens; sed Calojannes in statum restitutus, Cantacuzenum multavit exilio, qui se monachum fecit. Hic Calojannes Emanuelem habuit, qui post patrem tenuit imperium, & septem habuit filios, Joannem, Andronicum, Theodorum, Constantinum, Demetrium, Thomam, & Michaelem. Tempore istius Emanuelis Imperatoris accidit quod Mechemet Turcarum Imperator, postquam a Venetis mari profligatus esset, & cum ipsis deinde pacem haberet, ut a fratre Mustafæ aggrederetur, qui postea Salonicum aufugit: quod intelligens Mechemet, cum exercitu petebat Mustafæ gubernatorem; qui cum Emanueli Græco Imperatori de hoc scripsisset, responsum tulit hujusmodi: quod Emanuel & Mechemetes concordes fuere; & promisit Mustafam carcere detentum, in quo permansit usque ad mortem Mechemetis primi. Propter istam Græcorum actionem tantum auctus est amor in Mechemetem, ut omni eorum petitioni assentiret: unde tam valde floruit Græcia in illa tranquillitate, ut tamquam nova sponsa in otio & quiete permaneret, nisi Emanuel Imperator filiis regnum divisisset, quorum dissensiones causa fuere augmenti Ottomannorum, & propriæ perditionis: quoniam defuncto Emanuele, Joannes primogenitus cepit imperium; & post ipsum

Edit. Parif. pag. 288.

cum Constantinus in pacifico dominio esset constitutus, & Græci cum Mechemete secundo fœdus percussissent, non diu permansit in illa tranquillitate, quia Mechemetes superbus, & invidus, fœdera non respiciens, imo illis postpositis una cum legibus & juramentis, propugnaculum erexit, quod vocabatur Bogazator, quo completo, se Græcorum hostem detexit: cœpit enim regionem Constantinopolitanam damno afficere; & cum maximo exercitu civitatem obsidione teneret atque magnis bombardis, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio civitatem & dominium habuit: erat quippe Mechemetes vir fraudulentus, & deceptor, quod diceret, fidem solum a mercatoribus servandam, non a Principibus cupientibus magnos fieri: erat etiam vir sagax, ingeniosus, & Christianorum hostis acerrimus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IV.

A *Sulthanus Pazaites.*

B *Secundus bos, & finis Arctotrophi, id est, ursæ nutricis, figura ostendit locum & mores.*

EXPOSITIO.

DENOTAT quarta figura successorem Mechemetis, qui fuit Bajexit; quare dicit Epigramma A: Sulthanus Pazaites. Hic habito post patrem dominio, a variis Principibus valde fuit vexatus: omnes enim videntes ejus pacificum animum, contra ipsum arma audebant capere, & deficere, sicut fecerunt exules Moreæ, Macedoniæ, quæ medio Nicolai Zuppani & Joannis Cernovichii in statum se reduxerunt. Istæ duæ provinciæ ad defectionem tractæ ostenduntur duobus illis capitibus juvencularum, quæ per paucum tempus in libertate permanserunt.

Hic Imperator Bajexit non ab re ostensus fuit figura bovis simbologica, quia semper pacis fuit amicus, ut homo animi pacifici & mitis naturæ: fuit vir intelligens, philosophiæ incumbebat, & præsertim ei placuere Averrois opera, & fuit Imperator & Dominus bonæ famæ.

pag. 289.

EPIGRAMMATA FIGURÆ V.

A *Alia quædam ursa secunda Schimnotrophus, id est, catulorum nutrix, & omnino illa præter quam quod umbratilibus tractibus delineata.*

B *Sulthanus Selinus.*

C *Ad orientem solem utrinque coronæ partem inferunt totius Imperii.*

D *Motus temporum intempestivus erit, nam a summo in summum describitur.*

EXPOSITIO.

SICUTI symbolo bovis in quarta figura ostensa est natura Bajexitis secundi Imperatoris in Constantinopoli; ita in hac quinta figura, symbolo ursæ cum capite Griphii, & cum quatuor catulis ostenditur natura successoris Bajexitis, & nomen per Epigramma B dicens, Sulthanus Selinus. Iste revera fuit sicuti hic est figuratus: fuit etenim ita crudelis, ut valde incubuerit ad omnes Ottomannos extinguendos, fratres, nepotes, & consanguineos suos: & quamvis esset Selinus proprii sanguinis homicida, dicens nihil esse tam dulce, quam sine consanguineorum timore imperare: fuit tamen justitiæ amator, virtutisque ac magnitudinis; vigilans fuit, ferox, & in victu modestus. Sed in suarum victoriarum incremento vires defecere: orto enim in renibus ulcere, corrodente & pestilenti febre correptus, mortuus est. Ideo dicit Epigramma B, Motus temporum, *&c.* quasi dicere vellet; quod sperans ad alia trophæa & victorias transire, ægritudo abstulit animum & vitam.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VI.

A *SUltbanus Solimanus.*

B Hic existens quartus ab ursa cum falce & rosa vir contendens ad messem.

C Falcifer temestre tibi spatium præscribo, ense autem multas primitias evertisti.

D Templa idolorum brevi tempore erigis, tres ter autem vivens in vita circulos senex, abi in orcum duos linquens superstites,

EXPOSITIO.

EA fuit Selimi crudelitas, ut cum mortuus esset, & ei filius Solimanus successisset, (sicuti ostenditur in præsenti figura symbolo Regis) omnibus videretur, discessisse leonem ferocem, ursum, aut tygrim, & agnum mansuetum reliquisse, adeo juvenis Solimanus placidissimam naturam extrinsecus ostendebat; in quo postea multi decepti sunt, præsertim infelix Morea ostensa capite illo juvenculæ, quæ cum a jugo tyranni se liberaturam putaret, cum Gazelle se conjunxit, qui præter promissam fidem credens Syriæ dominium occupare, contra Solimanum progressus adeo profligatus est, ut infelix Morea facta sit adhuc infelicior.

Edit. Paris. pag. 290.

Vere fuit Solimanus rosa, id est, ver cum falce, id est cum messe; ideo dicit Epigramma B, Hic existens quartus ab ursa, &c. & in Epigrammate C, Falcifer, &c. Figura ista potest hoc pacto intelligi, quod cum fuerit Imperator Solimanus vir qui famam ostendere vellet vigilantiæ & prudentiæ, futurus erat, ut qui vadit ad messem falce parata, quasi dicere vellet, quod ipse existens messis, paucissimæ, aut nullæ jurisdictiones suo maximo imperio per successorem adjungi debebant: rosa enim apud Ægyptios humanam fragilitatem significat, & indicium boni fugientis; ideo antiqui in manibus defunctorum rosas ponebant & flores, atque super defunctum & sepulcrum spargebant; & sic rosa in manu Regis in præsenti figura indicium boni fugientis denotat. Potest etiam dici, quod Angelus, ut in figura aspicitur, prædixerit finem imperii, cum etenim dicatur in Epigrammate C, Falcifer trimestre tibi spatium præscribo, quid aliud est quam dicere, post tuum imperium regnabunt tres Imperatores, & deinde finis erit totius imperii Ottomannorum.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VII.

A *BLABH KALIKOS.*

B Hei, hei misera & ærumnosa civitas, siquidem miserabilem lucem tuam miserabiliter corrumpit. Plebs parvo tempore K obtinebit; in te multæ cædes & profusiones sanguinis, non deficies ab undecima ætate qua orieris. Et quinque primitiæ monarchiæ draconem dilaniabunt libectdam, & minutim discerpent hujus tenues carnes, & in bello gentem efferatum esse conficient infinitum numerum ad sex septem millia: flagitiosusque omnis, & cæde satiatur, morbus, adulator, prædoque hanc supremam videbunt ante oculos lucem:

EPIGRAMMATA FIGURÆ VIII.

A *TON B DPNONTON O TRITOS A.*

B Sub vulpina pelle amicitiam dissimulans, & fortiter animum continens, ut valde senex & sapiens, sed veniens ad insulas bis Eptataulos aliis dimissis qui invicem se attriverunt:

C Et o effusiones sanguinis, tu victoriæ manus explicuisti benigne, & bravium adeptus es in fine sceptri.

Codin. de Orig. CP.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IX.

A *VÆ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, tunc imminet ruina & extrema calamitas primatibus tuis, & hoc judicium iniquitate,*

B Byzanti aula & penates Constantini. Roma, Babylon, & Sion alia nova. Tres ter centum & tu deges annos, una nova Icade excepta, quando congeres gentium thesauros, & jura dabis cunctis circum philarchiis, sed te ignis summus genus flavum te omnem exuret, & tuum dissolvet imperium.

EPIGRAMMATA FIGURÆ X.

pag 291.

A *OPtima quæque colligens & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans.*

EXPOSITIO.

ISTIS quatuor figuris conspicitur ruina Imperii Ottomanni, ideo ostendit septima figura Constantinopolim depopulatam; quare Epigrammate B videtur civitatis ploratus, atque sic relinquetur vacua sedes Imperialis, sicuti videtur in nona figura; sed quando hoc futurum sit, ostendit Epigramma A ipsius nonæ figuræ, dicens: Væ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, id est, væ tibi Constantinopolis septicollis, (ipsa dicta est septicollis, quia Constantinus Magnus, cum ibi imperium Romanum detulisset, distribuit etiam civitatem in eosdem ordines, tribus, & officia, sicut esset Roma ipsa quæ habet septem colles) quando videbitur vigesimum elementum in tuis mœniis, hoc est Tau vel Taf, quod elementum est symbologica figura sanctissimæ Crucis, & propter hoc habitatores civitatis coacti erunt se se in fugam præcipites dare, quod aperte dicitur in decima figura in Epigrammate A, ubi sic habetur: Optima quæque colligens, & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans, id est, quando videbitur sol niger, hoc est, Christus contra istos Infideles iratus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XI.

A *VErsus, quos Angelus Imperatori dicturus est:*

B Mortuus aspectu, solutus, norunt multi, quamvis nemo videt ut somno excitatus continuo sceptra Reginæ quidem occupabit.

C Præco inconspicuus ter magnum vociferabitur: abite confestim ad occasus septicollis, invenietis virum familiarem, meumque necessarium, ducite hunc in regiam domum.

EXPOSITIO.

RELICTA Imperiali sede vacua, ecce, dicit Angelus Epigrammate B, Mortuus aspectu, solutus, &c. quasi dicere vellet, ecce o Græcia, mortuus aspectu, & solutus, quem multi tuorum cognoverunt, quamvis non viderint; id est, tui eum fama cognoverunt, quamvis oculis non viderint, iste tamquam a somno expergefactus, statim sceptra Græciæ Reginæ occupabit; sed ubi vivisse reperietur, ostendit Epigramma C dicens, Præco inconspicuus vociferabitur, &c. Hujus possent fieri diversæ considerationes: dicit enim Epigramma, quod iste non erit in humana consideratione, & quod erit in occasu civitatis septicollis, & homo familiaris, id est, Catholicus & fidelis, & quod erit amicus, cum ex antiquo & nobilissimo sanguine proveniat. Hunc, dicet divinus præco, quæri-

te in occasu, & inter magnates; & quod (sicuti dicit figura) in somno quiescat, funebri & antiqua veste indutus, super duo triformia animalia; id est, quærite eum in occidente, non in oriente civitatis, quia ibi non erit; quem invenietis, ut supra, in somno tamquam mortuum quiescentem, hoc est, qui ex antiqua & regia stirpe originem trahat.

Edit. Paris. pag. 292.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XII.

A PEtram incolens, age huc mihi hospes, relictis lachrymis vitaque agresti & solitaria, & vive mortuus & afflictus, nudus rursus redi ad superos.

EXPOSITIO.

VIDETUR in præsenti figura, quod dum requiritur vir superius dictus, ecce afflicta septicollis, quæ dolens versus juvenculam illam dicit, Petram incolens, &c. quasi dicere velit, ad me septicollem quæ in hac petra clausa sum, id est, in hac afflictione venias o advena, depositis lachrymis & vita solitaria propter jugum Maucmetanum, propter quem vivis afflictus, & tamquam mortuus: tunc respondet juvencula illa (quæ advenam & peregrinum regem ostendit) quamvis sis nuda o Constantinopolis, & rege spoliata, propter cladem quam passa es, redibis tamen iterum ad lucem, quæ lux nulla alia est nisi Jesus Christus, qui dixit, Ego sum lux mundi; ideo revertens, o civitas, ad Christianam religionem, Maucmetana expulsa, iterum lucida fies sub sole splendente Christi Salvatoris.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIII.

A ECce rursus homo ex prima stirpe occulta in multos innumerabiles annos. Nudus prodit ex obscuro & tenebricoso tumulo, & secunda splendente vita incipit & venit. Imago rursus vitæ verissima.

EXPOSITIO.

DECLARATIO II. figuræ confirmatur demonstratione præsentis figuræ, dicens Epigramma A, Ecce rursus homo, &c. quasi dicere velit, ecce noviter unus qui trahit originem a prima stirpe tua, o Constantinopolis, sed occulta per infinitos annos, id est, cum transierit ex uno in alium per multa secula, & occulta in hominum imaginatione, qui nudus exit e tumulo, id est, qui primus ab antiquissimis statibus ad nova dominia exit, unde splendente secunda vita, id est, cognito quod sit (uti monstratum est) ex prima regia stirpe tot populorum, & tamquam resurrectus ad aliam vitam, id est, ad antiquum statum incipit cognosci, & iterum vivere ad verissimam vitæ imaginem, id est, ad principalem dominationem Regis & Imperatoris: ille autem homo ex antiqua stirpe cum debeat esse in occasu, potest intelligi quod debeat esse ex stirpe regia, antiqua Austriacorum, qui sunt in occasu septicollis.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIV.

A EN lupum qui ovem cupiebat devorare, pastor occidet, & hominem inveniet.
B Sic perdet qui occupavit.

EXPOSITIO.

pag. 293.

Ex his quæ in superioribus figuris dicta sunt & ex præsenti figura, manifestum Ottomannorum excidium conspicitur; dicebatur in Epigrammate C 6. figuræ, Trimestre spatium tibi præscribo, per tres menses debemus intelligere tres Imperatores post Solimanum: hi autem fuere Selimus, Amurathes, & Mechemetes qui nunc imperat, & cum sit tertius mensis, per consequens erit finis imperii. Dicit Epigramma A præsentis figuræ. En lupum qui ovem, &c. Vere lupi vocari possunt Turcarum Imperatores, qui semper Christianos sub ovis figura ostensos persequuti sunt; sed Mechemetes propter multas clades quas in Transilvania mensibus præteritis & in Pannonia ejus duces perpessi sunt, nullo modo dedecus hujusmodi in primis imperii annis pati valens, tamquam lupus rapax, exercitus classesque parat, & omni nititur conatu Christianos devorare; sed pastor cujus sunt oves, eas ab ore suo liberabit. Hic erit sanctissimus Pontifex, verus omnium Christianorum Pastor, cui dictum fuit Christo, Pasce oves meas, qui proprio sumptu exercitum contra Turcas parat, ejusque exemplo cæteri Catholici Principes idem præstant; sicque ipsius pastoris opera, lupus ovem dimittet, & interficietur, & vacua relicta Imperiali sede, Pontifex hominem inveniet, qui sedet in ea, quæ dicitur in fine Epigrammatis A, Et hominem inveniet, id est, judicabit ipse cujus hominis ex regia antiqua stirpe nati (ut superius dicebatur) futurum sit imperium.

Dicit Epigramma B, Sic perdet qui occupavit: In his verbis clare ostenditur finis imperii Ottomanni; qui enim cepit Constantinopolim, fuit Mechemetes, vivens nunc Imperator Mechemetes vocatur: idem igitur Imperator nomine perdet imperium qui occupavit ipsum, quod etiam sed magis obscure habetur in tertia figura, in qua dicebatur de Mechemete qui Constantinopolim occupavit, in te initium & finis cornu est; clare igitur conspicimus finem Turcarum in hoc Mechemete; dummodo Catholici Principes, relictis inter ipsos dissensionibus, sub felici auspicio sanctissimi Pastoris, lupum orientalem persequi velint.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XV.

A VErsus Angeli ad Imperatorem.
B Suscipe donum, ne cessa senex. Optime Imperator, accipiens regnum persevera ad finem usque, & ad regnum pulchrum regnator; cætera ne veritus tempus: nam istud solum divinitus accipies.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XVI.

A VErsus Patriarchæ ad Imperatorem.
B Vitam gloriosam & illustrem fortitus es ex ingloria, ex virtute felix existens: at qui non dolo optime tibi hæc gratia parta est, livorem antevertens præjudicabis tibi damnum, non errabis absque certa sede, forte tibi data.

EXPOSITIO.

pag. 294.

QUINTA-DECIMA figura ostendit Angelum coronam Imperialem in manu tenentem, quæ post Pontificis judicium dabitur homini reperto; & dicuntur ei verba Epigrammatis B: Suscipe donum, & quæ sequuntur. Sextadecima vero figura coronato Imperatore ostenditur, confirmato auctoritate sanctissimi Pontificis Patriarcha Constantinopolitano, habitu sacerdotali Græco induto, qui Imperatorem alloquens, dicit ei verba quæ in Epigrammate B habentur: Vitam gloriosam & illustrem, & quæ sequuntur.

Finis Expositionum Oraculorum Imp. Leonis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ,

ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διηρμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ

juxta eorum ordinem:

AUCTORE INCERTO.

BERNARDUS MEDONIUS Tolosas Indicem hunc, nunc primum ex MS. Cod. præstantissimi viri KAROLI MONCHALLI Archiepiscopi Tolosani, edidit, in Latinum vertit, Notis illustravit;

Et Amplissimo Viro D. JACOBO DE MARMIESSE, *Baroni de Lussan, Regi ab Interioribus Consiliis, & in Augustiss. Tolosatum Senatu Præsidi Infulato, inscribit.*

Edit. Parif. pag. 299.

CLARISSIMO PRÆSTANTISSIMOQUE VIRO D.

JACOBO DE MARMIESSE,

BARONI DE LUSSAN,

REGI AB INTERIORIBUS CONSILIIS,

ET IN AUGUSTISSIMO TOLOSATUM SENATU

PRÆSIDI INFULATO,

BERNARDUS MEDONIUS S. P. D.

OFFICIORUM & Officialium sacræ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Catalogum nomini tuo consecro, VIR CLARISSIME; *quem ut in Latinum verterem, auctor, sæpius etiam hortator fuisti: non quod ad earum rerum cognitionem, quæ in istis membranis multa barbarie pene sepultæ, atque obliteratæ jacebant, mea indigeres opera, quando humanitas tua vel majorem omnem barbariem excutit; sed ut hoc qualecumque labore, quem suscepturus eram, de te, simul & de litteris aliquo nomine bene mereri viderer. Utinam tam bene meus erga te amor, & reverentia publice pernoscantur; quam tua in me liberalitas, & adversus nomen meum famamque singulare tuum mihi studium perspectum est! Sed non ego adeo insanio, aut tali spe meis votis indulgeo, ut me tecum officiis contendere posse putem. Num enim ea confers tu in me, quibus non est mearum virium respondere? Gratias quidem eas vicissim refero, quas possum majores; at non hujusmodi, ut me ab ære tuo liberent. Quæ cum ita se habeant,* VIR SUMME; *atque in iis arte opus sit, quibus parum favet sors & fortuna: ex tibi nunc a me debitis usuris munus levidense istud, tamquam ex capite conflabo; ut ita honesto hoc nomine meam inopiam dissimulem. Quod si non ideo meis rebus consultum est; saltem id forsan consequar, ne adeo inficetus, ac rusticus videar. Sed quid opus arte, cum ingenui debitoris sit fateri creditori suo, modo ne animus desit, aliquando non esse solvendo? Quod ego tanto liberius facio, quanto certius apud me sentio gratissimi erga te animi mei plenissimam conscientiam. Hoc pacto tibi nunc offero meam opellam, hoc est quicquid in castigando hoc Indice, quo sub tuis auspiciis in lucem prodiret ornatior, contuli; vehementerque opto, ne labore meo aut industria, sed gravitate materiæ meam solum metiaris voluntatem. Etsi talia sint Officia isthæc, quamvis in Ecclesiæ Constantinopolitanæ decus & dignitatem constituta fuerint; ut non aliunde, quam ex solo vix, nudoque nomine pernosci possint; omnia, vel ipsa sacra prophanante barbarie; tamen non omnino tuo patronatu indigna mihi visa sunt. Splendidissimarum dignitatum lugendæ imagines, ne quod adhuc ipsis honoris superest, misere amittant; in te, qui non tam tua dignitate summus, quam ipsa per te summa est dignitas, omneis, utita dicam, spes suas ponunt. Hoc etiam ego pro illis a te beneficium efflagito;* Pag. 300. *ut per tuam commendationem efficias; quæ in situ & squalcore latuere perdiu, nullo in pretio habitæ reliquiæ ne debitis honoribus & cultu suo diutius fraudentur. Debes hanc certe pietatem infelicis, heu ni-*

mium , naufragantis Græciæ superstitibus aliquot tabulis , in tanta rerum perturbatione ac pene excidio, multum miseris, miserabilioribus tamen futuris; si non illas apud te, hoc est, in tutissimo, placidissimoque portu, receperis. Volupe est, crede mihi, multis temporibus famosam, ac laceram navem spectare: nec oculis iniucundum est, ludibria hæc temporum, rerumque humanarum aleam comtemplari · adde quod adhuc etiam medio in luctu & pulvere, Officialium istorum nomina, ac munera non omnino indigna sunt, quæ apud omneis aliqua sint auctoritate; quamvis unum hoc vitium habeat paupertas, qua ultimis temporibus oppressa fuere; quod ridicula omnia faciat. Verum ita existimant plebei homines, qui ex fortunis omnia æstimant: at non sic Heroes, magnæque animæ; quorum est proprium miseros tueri. Perge ergo, VIR PRÆSTANTISSIME, *esse tam apud exteros, quam apud tuos & familiares, patronum eximium, decus summum, atque ipsiusmet humanitatis delicias, meque tui nominis, & amicitiæ nostræ observantissimum putare. Vale.*

LE-

LECTORI CANDIDO.

RECTE factorum conſcientia ab æquitate tua bene mereri confidant alii, Lector benevole; ego, non magno ingenio fretus, tuam a te tantum humanitatem poſco. Virtutem equidem amo illam in te, æquitatem nempe, quæ tibi debet eſſe peculiaris, ac propria; ſed quod altera magis nunc egeam, ne ſi æquius de his judices, durius de me ſtatuas; iſtam præcipuam ambio. De te nihilominus bene mereri animus fuit, nec tibi ingratam rem facere; cum in adornanda iſtius Catalogi editione, aliquantulum temporis inſumpſi. Quod ſi meus labor nil referat ex me, quod tibi gratum ſit; ſaltem referet præmium conſcientiæ, qua tibi gratificandi affectus fui. Sed quid diſputo? favebis tu præclare, teque temere mihi moroſum fingo. Quare tibi meas rationes, & quid præſtitum a me, quave fortuna hic demum codex exceptus fuerit, accipe. fuit ille unus ex magno numero exquiſitiſſimorum MSS. quibus Karoli Monchalli (at cujus viri, ſcientiarum omnium, virtutumque complexu cumulatiſſimi!) dives erat Bibliotheca. Ille, quod me ſingulari affectu proſequeretur, Catalogum iſtum ex vetuſtiſſimis membranis, in quibus manu græca hæc Officia conſignata erant, a me in uſus meos exſcribi voluit. animus ſtatim fuit opus in lucem edere; quo pro ſingulari beneficio, viro tanto non ſegnes, aut ignavas gratias rependerem: ſed fato variis occupationibus diſtractus, & quod ſummum eſt, atque infandum, morte tanti amici, opus abjeceram. Dies illa crudelis alios a me mores, ſtudia, & cogitationes poſtulabat: at lucem invidere iſtis reliquiis, non humanum erat. Quare dum ad id me accingo, inaudio ejuſdem operis unum eſſe apud illuſtrem virum quemdam in charta exaratum exemplar: ſubito gaviſus ſum, quod de duobus unum felicius conflari, aut ſaltem in melius reſtitui poſſe, ſi illius mihi tandem copia fieret, mecum augurabar. Nec fui malus augur: dum enim curioſius rem perveſtigo; ecce apud nobiliſſimum Pugetium in Senatu Toloſatum Senatorem, optatum Codicem invenio, & quia hunc favitorem ſemper habui, ſtatim re intellecta, mecum deferendum juſſit. Exoſculatus ſum tantam humanitatem, qua fit, ut nullus ad illum accedat, quin aliquo beneficio cumulatiſſimus ſit. Ego illi multum ſane obligatus ſum; imprimis quod ejus mihi ſemper pateat Bibliotheca, qua nulla ſelectior, ſplendidiorve in tota provincia eſt, quæque magis uſui ſit ſuo domino. Ex collatione igitur duorum codicum Catalogum tibi hunc propono, in quo plura caſtigavi, aliqua etiam notatiunculis declaravi; notatiunculis, inquam, quia licet uberiores habeam, malui tuo, quam meo labori conſulere; præcipue cum illuſtrium virorum PP. Gretſeri, & Goar lucubrationibus in Codinum, non melius fieri poſſe quicquam putem. Adhibe igitur tibi illos Conſiliarios, interim dum tuæ utilitati plena commentaria de Officiis Aulæ ſeorſum edenda paramus. VALE.

GLOSSARIUM.

A

Edit. Parif. pag. 304.

ΑΓΙΑΙ ΘΥΡΑΙ.) Fores ſanctæ, quamvis unica tantum : ex Allatio lib. de recentior. Græcorum Templis, pag. 128. Sunt ex Codino cap. 17. num. 37. ubi Patriarcham ſtantem Imperator reperit : *πεμλθόντες δὲ κὴ τῆς συνήθειαν τὸ ναὸν ἔρχονται μέχρι ἐ τῦ * σωλέυ . οἱ μὲν ἂν ἄλλοι πάντες ἵσανται ἐκτός. μόνος δὲ ὁ Βασιλεὺς διερχόμϑμος τὸν * σωλέα, εὑρίσκει ἢ πατριάρχlω ἱςάμϑμον εἰς τὰ ἅγια θύρα.*

* σωλίνο. * σωλίαν.

ΑΗΡ.) Apud varios auctores varia ſignificat : nam modo Peplum, modo Sudarium, quo ſacerdos utebatur in Liturgia, de quo Meurſ. item Velum quo operitur calix : pars etiam umbonis: Flabellum, de quo infra : barbaris Camiſia eſt, ex noſtro *Chemiſe* : Salmaſium vide, Not, in Lamprid. pluribus locis: hinc Camiſiati, vel Camiſati, de quo Gretſ. in cod. lib. 1 cap. 14. Alias atque alias hujus vocis ſignificationes, quæ hactenus ignotę erant, doctiſſimus P. Poſſinus exponit in Gloſſar. Annæ.

ΑΛΛΑΣΣΕΙΝ.) De hujus vocis Græco-vulg. ſignificatione, vide in rebus Grçcorum peritiſſimum p. Goar, in Codin. p. 71. ſect. 28. & p. 85. ſect. 22.

ΑΜΗΡΑΛΗΣ.) De hac voce, vide Gloſſaria Meurſii, Spelmanni, Guilelmi Voatſii, & quod annexum eſt Math. Pariſio, p. 173. edit. Pariſ. Conſule præter hæc, viri numquam ſatis laudandi Gerardi Voſſii lib. de vitiis ſermonis.

ΑΝΤΙΔΩΡΟΝ.) Fruſtula panis benedicti, ut ajunt, nos *pain beniſt*, pro ſacro pane : quemadmodum aqua benedicta, pro ſacra. *ἀντὶ τῶ ἁγίων δώρων*, vice communionis, de qua Balſamon in C. Antioch. ritum, quo in Eccleſia diſtribuitur: habes in Eucholog. P. Goar. Fuit olim quidam panis diſpenſatoris appellatus, qui ex Fiſco in porticibus templi diſpenſabatur : quare vetus Perſii Scholiaſt. diſpenſatorium hunc panem, vertit, fiſcalem : idem dic de vino fiſcali; apud Vopiſcum pag. 406. edit. Salm. hęc quamvis parum, aut nihil fere ad rem præſentem faciant, propter quam habent invicem affinitatem, libuit annotare.

ΑΝΤΙΜΗΝΣΙΑ. Altaria portatilia, vide Meurſ. Jus Orient. Bonefid. pag. 21 & 175. in primis P. Goar in Codinum.

ΑΡΡΑΒΩΝ.) Idem quod Arrha Latinis; eſt pignus futuræ emptionis, quod in nuptiis etiam locum habet, non ſecus ac in pactionibus, & aliis civilibus contractibus : vox ab Hebræo potius, quam a Grçco derivata : ערבון Arabon, pignus, a verbo ערב, Arab, oppigneravit. ARRHÆ ſponſalitię de quibus Tit. C. quas C. Theod. ſponſalia dicit: hinc ſubarrhare Canonicis : Græci recent. *ἀῤῥαβωνίζεσθαι*. Heſych. *μνηστεύεσθαι, ἀῤῥαβωνίζεσθαι, μνήστωρ ὁ δοὺς γάμου ἀῤῥαβῶνα μνῆστρον· ὁ τοῦ γάμου ἀῤῥαβών*. De his plura notatu digniſſima apud Claud. Salmaſium in Capitol. p. 254. Arrhę ſponſalitium plerumque erant annuli : vide Caſaubon. in Capitol. De Arrhis, & Arrhabonibus iſtis intelligit Plautus facetiarum omnium parens, in Truculen. ubi ſervus dicit ſcorto:

Tene hoc tibi —
Rabonem habeto, mecum ut hanc noctem ſies,
As. *Perii! Rabonem? quam eſſe dicam hancque beluam?*
Quin tu Arrabonem dicis? ST. *At facio lucri:*
Ut præneſtinis conia eſt ciconia.

B

ΒΑΙΟΥΛΟΣ.) *ὁ μέγας βαίουλος*. Moſchop. *παιδαγωγὸς, κὴ παιδοτρίβης, ὁ λεγόμϑμος βαίουλος*, qui Imperatoris liberos regebat : nos *un gouverneur* : Latini educatorem vocant *τροφεύς*. Hincmarus epiſt. 2. ad Carolum Craſſum, cap. 2. edit. Sirmondi: Regibus noſtris maturos atque ſobrios Bajulos ſingulis conſtituite. & alibi pag. 187. Ipſi autem Bajuli magnopere providere debent, ne ſuper ſocios ſuos ſe extollant; (de filiis Regis) ſed juxta Scripturam dicentem: Quanto magnus es, humilia te in omnibus, *&c.* Cedr. *Θεοδόσιος ὁ Βασιλεὺς, Αντίοχον πραιπόσιτον, κὴ Πατρίκιον ἢ βαίουλον αὐτοῦ παπᾶν ἐποίησε.*

ΒΑΣΤΑΓΑΡΙΟΣ.) Heſych. *βαςαγὴ, βάρος*. hinc *βαςαγάρης*, *βαςαγάριος*, *βαςαγιάριος*, idem qui *ἀχθοφόρος*, *φορτηγός* : Portio Romano, & Coron. præt. Ba-

julus, Bastagarius, vel Bastagiarius, leg. 8. Cod. Tit. 8. lib. 11. de Murileg. Æternam fiximus legem, ne umquam Bastagiariis militiam, vel suam, vel aliam deferre liceat; vel aliam, ante quam eam impleverint, subreptitia impetratione tentare. Bajuli munus erat sanctum, cui Ecclesia consecrata erat; hoc est quod vulgo dici solet, Patronum per ipsam Ecclesiam diebus festis humeris gestare. Obiter heic lectorem moneamus, difficillimum antea locum Marcell. lib. 14 de Bajulorum precentore, qui diu ac semper Meurs. exercuit, ex Not. cl. Henr. Valesii, nihil habere difficultatis; exponentis Bajuli, Νεκροφόροι, Vespillones. Valesium ipsum lege, atque ejus eruditionem & ingenium mirare. Edit. Paris. pag. 305.

ΒΕΣΤΙΑΡΙΟΣ.) εἰς τὸ βασίλειον ταμιεῖον, Codex Barbaro-græcus, ΑΒΣΤΙΑΡΙΟΝ apud Nicetam p. 98. A, E. R. ærarium est: alias & plerumque sumitur pro loco in quo vestes reconduntur. Glossar. MS. βεστιάριον παρὰ Ρωμαίοις τόπος ἔνθα ἡ ἀναγκαῖα ἀπόκειται ἐσθής. Barbaris ex nostro Idiomate, guarda roba, ut apud Math. Parisium 444.

ΒΙΓΛΑ.) Gloss. MS. βίγλα φρυκτωρεία. Hac voce usus Nicetas p. E. R. hanc habet Glossarium Cedreni.

ΒΟΥΤΙΣΤΗΣ.) Ex βουτίζω, immergo. Quid si βαυτιστὴς, pro βαβτιστὴς: αβ, enim pro αυ promiscue ponitur.

ΒΟΥΛΛΩΝΕΩ.) Sigillo, nomisma appono, *le seau*, Græcis dictum χαρακτὴρ: Latinis similiter figura figurare nummum Lampridio p. 126. edit. Salm. Nummos electrinos & aureos vultu Alexandri Magni figuravit. Nummo autem, aut Nomismate, quod idem est, obsignabant acta, sigillabantque: Glossæ veteres; μονίτα βουλλωτήεται ἢ τὸ ἀρχέτυπον σφραγίζεται, μεθ' ὧν ὁ τῶν νομισμάτων τύπος ἐγχαράττεται.

Δ

ΔΕΚΑΝΟΙ.) Quid sint Decani, disce ex Vossio, Brissonio Glossar. Juliani Antecess.

ΔΙΣΚΟΣ.) Idem quod ΚΥΚΛΟΣ. De lance, vel disco dicitur: de illo Salmasius eruditissime in Trebel. Pol pag. 317. F. & 326. A.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ.) Secundus cujusque ordinis.

ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΙ.) Duo, alter dextri, alter sinistri chori. Errorem Citrii dicentis; Domesticum esse Ducem, Præfectum, aut quid simile, merito reprehendit Gretserus. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ habet Glossar. ad Nicetam.

ΔΟΥΞ.) Dux: ΔΟΥΚΑΤΟΝ habet Anna Comn. lib. 13. *la duchè*. De hac voce Gloss. ad Cedr.

ΔΡΟΥΓΓΟΣ.) δρῦγγος dicebant ῥῦγγος, pro ῥύγχος, quod est rostrum: sic, quia multidudo militum, quæ sic appellabatur, cuneatim, rostratimque pugnantium, fronte scilicet in angustum defineret. Drungos militum habent sæpius auctores Latini. Flau. Vopisc. pag. 239. Omnium gentium Drungos usque ad quinquagenos homines. Vegetius lib. 3. cap. 16. Drungos accipit pro hominum globo. Plura habent Glossaria Vossii & Rigaltii. pag. 306.

E

ΕΛΕΥΤΕΡΙΑΙ.) ἐλευθερίας vocant, manumissiones, quæ coram Episcopo solebant fieri, item privilegia, immunitates, prærogativas a Patriarcha concessas: estque idem quod in Anna Comnena lib. 13. ΑΝΤΙΛΙΨΙΣ in instrumento pacis confectę Baimundum inter, & Alexium Augustum. Liberalem gratiam significat, & concessionem clementem ac beneficam, ut ait p. Possinus in Glossario Annę. Fuit alias officium, dictum Comes & magister largitionum. Cur vocaretur Comes, exponit Salmas. in Poll. Not. p. 307. EF.

ΕΠΙΣΚΟΠΗ.) Tria significat, curam & inspectionem, Episcopatum, & palatium Episcopale. Sic in Anna lib. 14.

Z

ΖΑΓΓΡΑΤΩΡ.) Zangratores ex Cantacuzeno lib. 1. ut vidit Gretserus: sagittarios esse milites liquet, qui arcu in pugna uterentur. Hanc vocem habet Gloss. Nicet.

ΘΕΜΑΤΑ.) Thematum varias significationes refert Bonav. Vulcanius in Const. Porphyrog. qui de Thematibus scripsit. Verba Vulcani de verbo ad verbum fere Gretserus repetit in Codin. lib. 2. cap. 5. de his Meursius, Rigaltius, Glossar. Cedreni.

ΘΡΟΝΟΣ Ἀποστολικὸς Κρήτης.) Quomodo & unde Græculus iste expiscatus sit Cretæ, sedem esse Apostolicam non video.

K

ΚΑΝΙΚΛΙΟΝ.) ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΝ: Anna Comnena lib. 11. E.R. ΚΛΕΙΟΝ ΤΙΜΗ, Nicetas p. 40. E.R. de hoc, Glossarium habes in fine: hinc Caniclinus, idem, pa rum abest, qui Camerarius dicitur. Guntherus Ligur. sui libri 8.

—— tempore servus eodem
Argolici Regis (Græci cognominis usu
Hic Canidinus erat ; nobis Camerarius idem
Esse potest) domino secreta fraude parabat,
Sanguinis insidias,

ΚΑΤΕΧΙΖΕΙΝ. Barbaris catechizare: Math. Parisius p. 330. edit. Paris. Episcopus infantem catechizavit; legatus eumdem baptizavit. ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ consule super hac voce P. Goar in Codin. p. 14. num. 37. E.R.

ΚΑΣΤΡΗΝΣΙΟΣ.) Castrensis. ΚΑΝΣΤΡΙΣΙΟΣ: Codino, Ioh. Citrio, Turcogræc. quomodocumque legas, certe a Canistro voce Latina, barbara mutatione derivatur; quod alias multis viris, etiam eruditis ansam dedit peccandi. Κάναστρον Græcis barbaris Canistrum. Kanstrium idem est quod Vestiarium, locus, in quo vestes Pontificales asservabantur. Meminit Moschopulus, sive alius quisquis sit, auctor libri, cui titulus, Συλλογὴ Ἀττικῶν ὀνομάτων. Βεστιοπράτης ὁ ῥάπτης: βεστιὰ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὰ ἱμάτια, καὶ ὁ βεστιάριον κυρίως ἐν ᾧ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα φυλάσσονται.

ΚΑΛΑΜΑΡΙΟΝ.) Glossæ veteres, καλαμάριον, atramentarium: hodie ex Corona pretiosa: Καλαμάρη, μελανοδοχεῖον, Portio Rom. Καλαμάρη atramentum. Hac voce usus est Nicetas p. 382. E.R.

ΚΩΝΤΑΚΙΟΝ.) Placet heic proponere quæ de Contacio Claud. Salmas. Not. in Vopisc. 445. D. Κοντάκιον, inquit, est parvus κόνταξ. Κόνταξ autem est etiam diminutiva forma a Κόντος, & idem ferme significat quod scapus, quæ vox ea notione frequenter occurrit in recentioris ævi Græcorum scriptis. Codex quoque Latinis idem omnino significabat; nam codex proprie, idem quod truncus, qui Græce κορμὸς, & τόμος: atque hinc codex pro libro atque volumine: quæ vox videri posset deducta a Græco illo κόνταξ: κόνταξ, condex, & postea codex, extrita n. Porro heic Κοντάκιον est, quod dicimus rituale generaliter, seu Pontificale, quod tenet Hieromnemon, hoc est, ceremoniarum magister: alias & sæpissime nativam & primogeneam significationem retinet, hoc est, breviarium, breviculum, quo brevia Cantica continentur: Κοντὸν nunc Græcis est, ut quidem me monuit Joannicius Kornarus Græcus, quod veteribus τὸ βραχύ. *Edit. Paris. pag. 307.*

ΚΟΝΤΟΣΤΑΒΛΟΣ.) Annæ comnenæ lib. 13. Κονόσταυλος: nomen dignitatis multiplicis, non singularis, ut hodie: sed quemadmodum sunt Mareschalli.

ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΗΣ.) Evagrius lib. 5. cap. 1. τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπεπιστευμένος, ὃν Κουροπαλάτην ἡ Ῥωμαίων λέγει φωνή. Est autem Curopalates idem qui Castrensianus in cod. Theod. Rub. de Castrens. Sic dicebatur a castro quod erat aula; ut in vita S. Macedonii videre est: in Collect. Bollandi. tom. 2. 24. Janu. pag. 597. Castrensiani, ministri Palatii, sive ab aula aulici. Castrenses ministros appellat Ælius Lamprid. alibi invenies Ministeriales, unde sine dubio apud nos vile illud ministerium, quod nominamus *un Menestrier*.

Λ

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.) Gretsero, Rationalis: ejus munus est sigillandi acta Pontificis. Codin. cap. 5. ὁ μέγας λογοθέτης σφραγίζει τὰ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἀποστελλόμενα προστάγματα, καὶ χρυσόβουλα. περὶ τε Ῥῆγας, Σουλτάνους, καὶ τοπάρχας· καὶ τοῦτο μὲν ἴδιον τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὑπηρέτημα. quale erat Logothetæ sigillum, quæve actorum subscriptio, docebit te P. Goar in Codin. pag. 12. num. 19. E.R. ex his Codini videre est, Logothetam cum Cancellario convenire: verum obiter notandum est, Cancellarium non esse dictum, ut vult Turneb. Adver. lib. 11. cap. 23. locum Vopisci explicans, quod ductis cancellatim lineis, acta vitiabat, & inducebat; sed quia intra Cancellos consisteret, quemadmodum videmus nunc scribas nostros, reticulis & Cancellis quasi munitos. Glossæ Basilicæ: Καγ-

κιγκλίδειοι, οἱ ἐν καγκέλλῳ ἑστῶτες. Similibus Cancellis olim claudebantur etiam advocati, ut liquet ex Gloss. veter. Caules, Cancelli, ubi sunt advocati: subodoratus est Salmasius, pro Caules, reponendum Canales. Denique legenda quę in histor. Aug. Script. annotavit clarissimus vir ille, ut præsentis negotii nihil te lateat.

ΜΕΓΑΣ.) Officiorum appellationi vox μέγας semper præfigitur, indicium certissimum male sanæ Græculorum ambitionis, qui cum nihil ad victum fere haberent, abstinere ab ventosis titulis non potuere, quam turpe pauperi, & male saginato τὸ μέγας! Super hoc Græcos rident Gretserus in Cod. & venuste omnino Dan. Heinsius Epist. ad Johan. Milandrum: similiter Rutgersius var. Lect. lib. 2. cap. 11. pro Græcis tamen pugnat P. Goar eodem loco Cod. contra Gretserum.

ΜΟΝΟΚΑΒΑΛΛΟΙ.) Equites μονοκαβάλλοι, unicum equum habentes: hi equites Singulatores dicti sunt, Isidor. lib. 38. & hi ad bellum; alii similiter dicti sunt alias ΜΟΝΟΚΑΒΑΛΛΟΙ, ΜΟΝΙΠΠΟΙ. Gloss. veter. qui unico equo currebant in Circo: quod etiam confirmatur ex Pausania apud Eustathium: Μόνιππος, ὁ ἐπὶ ἑνὸς ἵππου ἀγωνιζόμενος δρόμῳ. Edit. Paris. pag. 308.

ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ.) Sacro-sancta Communio, cujus sacros panes in pixide, olim dicta ΚΙΒΩΡΙΟΝ, ut ex carminibus Theodori Studitæ apud Allatium, de lib. Græcor. 148. constat ex infinitis Typicωn locis, reponebant: nunc vocant ΚΙΒΩΡΙΟΝ: ἀρτοφόριον Euchologe. καὶ ἀποτίθησι τοῦτον ἐν τῷ ἀρτοφορίῳ &c.

ΜΟΥΡΤΑΤΟΙ.) Ad hanc vocem nihil habere se fatetur Gretserus: nihil Meursius habet, atque etiam alii. quare cum hærerem anxius inter multa quæ veniebant in mentem mihi; a viro certe acerrimi judicii, & mei amantissimo P. Possino, quod nunc adfero lucis, mutuatus sum: sic igitur ille Præfecti τῶν Μυρτάτων possent fortasse videri ii esse, qui exautoratis culpæ alicujus pœna militibus, & ad duriorem aut ignobiliorem functionem submotis, præponebantur, Μυρτάτες, si hoc recipis, agnosces scriptum pro μυλτάτες: mutabiles enim Græcis has videri literas, λ, α, ρ, etiam nuper experiebar in MS. veteri, ubi ἀμαρδύνειν legebatur utique pro ἀμαλδύνειν. Μυλτάτοι igitur sequiori Græciæ dicti, *Multati* Latina voce scripta Græcis literis. Ego vero non a multa solum, quæ dicta, seditione peccantibus, sit, Multatorum, τῶν Μουλτάτων, nomen deduxerim; sed præterea a voce Græco-barbara Μύλτη, qua tumultum, & seditionem Constantinus Porphyrogenitus in constitutione quadam, & Achmes cap. 154. significari apud juniorem Grçciam testantur: unde & Meursius Μυλτατέας, seditiosos dictos docet. Rigaltius in Gloss. μουλτατέοι, φρατριάζοντες, factiosi. Novella cujus superius memini Constantini Porphyrogeniti citatur a Balsamone ad Synodum Gangrensem, initio, & hunc habet titulum: κατὰ τῶν Χωριατῶν, καὶ μουλτατέων: deinde sic subjungit, τοῖς μέλλουσιν ἢ ἐπὶ βουλαῖς ἀπόγε τὰ νῦν ἐπιχειρεῖν, ἢ μούλτῳ, ἀνάθεμα, &c. hactenus P. Possinus meus.

N

ΝΟΜΙΚΟΙ.) Per νομικοὺς intellige non solum Jurisperitos, qui de jure responderent; sed etiam in foro Patriarchali causarum actores, & Advocatos: item Tabelliones, Glossæ Latino-græc. Tabellio, νομικός. vicissim nostræ Grçco-lat. νομικὸς, Tabellio, Scriba.

O

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.) De hoc fuse & erudite Gretserus, & Goar in Codin.

ΟΡΙΖΩ.) Inquit Goar, nunc apud Grçcos in usu est cum virum honore, vel cultu dignum aliquid facere, vel dicere exprimunt, ὁρίζει ὁ Βασιλεὺς, Imperator facit.

ΟΦΦΙΚΙΟΝ.) ὀφφίκιον, τάξις ἄρχοντος ex Latino derivatum idiomate: hac voce jam sub Constantino Magno utebantur Grçci: ab efficio factum efficium, ab hoc officium, Vossius lib. 1. cap. 18. ubi barbaros citat, qui hac voce usi sunt. Moschopul. pag. 106. ὀφφίκιον, διὰ δύο φφ, ἐστὶ μὲν ἡ λέξις Ρωμαϊκὴ ἐπὶ τίνος δὲ λέγεται, δῆλον ἀπὸ τούτου, ὀφφικιάλιος. Officialis, Onomast. vetus, ὁ περὶ τὸ καθῆκοντος, Glossarium, ταξεώτης, Apparitor, Officialis. Apul. Met. 1. Jubet Officialem suum pisces pedibus obterere: hujus vocis originem false atque perridicule legas apud Petrum Blesensem epist. 25. cujus meminit Vossius: credo hujusmodi Officiales non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum:

Nam genus hoc hominum, quod dicunt Officii perdi.

Edit. Parif. pag. 309. Tota Officialis intentio eſt; ut ad opus Epiſcopi ſuæ jurisdictionis commiſſas miſerrimas oves, quaſi vice illius, tondeat, excoriet. Aliam etiam & peculiarem habet ſignificationem; cum ſcilicet ſumitur pro eo quod de Officiis tractat, ut loco citato annotavit Voſſius ex Lactantio lib. 4. de Cicerone inquiens in ſuis Officialibus, id eſt, libris de Officiis.

Π

ΠΡΩΤΕΚΔΙΚΟΣ.) Primus defenſor: de hoc vide Gretſer. in Codin. & Briſſon. in Lexico.

ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΤΗΣ.) Primus veſtium Imperialium cuſtos: ſic viri omnes docti βεςιαρειτῶν nomen exponunt. At non ſine ratione P. Poſſinus in Gloſſario Annæo, miratur tantam eſſe illorum multitudinem, ut ex iis numeroſa cohors pugnaturum acie Alexium ſequeretur, quemadmodum invenies factum, lib. 4. pag. 109. τῶν δὲ οἰκειοτέρων ὡς Βεςιαρείτας ἡ συνήθεια καλεῖ, & deinceps: quare cum P. Poſſino exiſtimandum eſſe certiſſimum duco, βεςιαρείτας dictos domeſticos omnes domus Auguſtæ.

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ.) Primicerius Notariorum, varia ejus munera exponit Gretſ. præcipuum erat πιττάκια curare: interpretantur πιττάκιον auctores, Breve, un Bref; Moſchop. ex Dorico πιττύκια factum πιττακία pag. 135. valeat Moſchopulus. Notatu digniſſima, atque eruditionis non vulgaris habes apud Salmaſium, in Auctor. Auguſt.

ΠΡΙΜΜΙΚΗΡΙΟΙ.) οἱ δύο πριμμικήριοι. quidam volunt, quod primus ſit in Cera vel Albo ſcriptus: mentem & conjecturam Cujacii ad titul. 7. lib. 11. codicis Juſtinianei ſequor, dicentis, illud *Cerius* eſſe tantum productionem verbi ſine ulla ſignificatione: quare Svidas πριμμικήριον interpretatur; τὸ πρῶτον τῆς τάξεως. Non ſilenda inſcriptio quædam vetus, Romæ in æde S. Petri ad vincula, quam Henr. Valeſio clariſſimus Sirmondus communicavit:

HIC POSITUS EST ANTIOCHOS
CANDIDATUS PRIMICER.

Hanc ipſe Valeſius adfert in Ammian. Marcell. lib. 15. ſuper hæc: dum militaret Candidatus.

ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ.) πρῶτος τῶν ἱερέων, primus inter ſacerdotes

ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ.) Primus Pſaltes, ex Allat. ὁ πρωτοψάλτης ἵςαται μέσον τῶν δύο χορῶν, δεξιόν τε, καὶ εὐώνυμον.

ΠΡΩΞΙΜΟι.) Quatuor fuere Scrinia, epiſtolarum, memoriæ, libellorum, diſpoſitionum: primi quique & Principes in ſingulis Scriniis proximi dicebantur: Salmaſ. in Ælium Lamprid.

Ρ

ΡΑΙΦΕΡΕΝΔΑΡΙΟΣ. Svid. ῥεφερενδάριος, ἀξίωμα Ρωμαϊκὸν ἤγουν ὁ ἀναφορεὺς, ſcilicet παραγγέλματα, mandata qui referat. Referendos Curiæ Apud Caſſiodor. & alios, reſtitue in Referendarios. Referendarii vero medio ævo iidem erant, qui nunc libellorum ſupplicum Magiſtri: de hoc Voſſius p. 570. Nicet. Referendarius, Cancellarius.

ΡΙΠΙΔΙΟΝ.) Hanc diminutivæ formæ vocem nunquam legere memini, præter apud Ariſtoph. Schol. in hæc Achar ὑελαρ ῥιπίδι: interpr. τῇ τοῦ ἀνέμου φορᾷ. λέγει δὲ τὸ πρὸς κίνησιν πνεύματος ἐπιτήδειον ὃ ἡμεῖς ῥιπίδιον καλοῦμεν: a ῥιπὶς, ῥιπίδιον flabellum, flabellulum. De forma, materia, & uſu horum inſtrumentorum habes exquiſitam meſſem apud Caſaubonum in Svetonium, & in Scholiis Terentii.

Σ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.) Sacellarius, a ſacco voce omnibus fere orbis nationibus communi, pro Marſupio, Crumena, loculis, & ſic in uſu apud Juriſconſultos: & Horat. lib. 1. ſerm. Satyr. 3. Pag. 310.

Menſam poni jubet, atque
Effundi ſaccos nummorum.

Et Martial.

Excuſſi, loculoſque, ſacculumque.

Hinc Sacellarius, ut dictum, & Sacellus, Gloſſę. Saccellus, βαλλάντιον, idem Suidæ, & Heſych. σακέλλα, σακέλλιον, ὅπου τὸ χρυσίον τίθεται. Mauricius Strat. cap. 9. ex Gloſſ. Rigalt. de Deputatis: λαμβάνειν ὑπὲρ μισθοῦ ἀπὸ τοῦ σακελλίου καθ' ἕκαςον πρόσωπον διασωζόμενος, παρ' αὐτοῦ νόμισμα ἕν. Ergo Sacellarius qui theſauro præeſt,

& ejus pecuniis. Apud auctores medii temporis in usu valde hæc vox est: ut liquet ex Coll. Vossii in lib. de vitiis serm. observandum etiam est, ex eadem origine factam esse pessimam vocem, *Saccularius*, qui deprędator thesauri est; & idem qui Tertulliano & Plauto Manticularius, Saccarius etiam dictus Gloss. σακκοπλόκος. Asconio qui publicam pecuniam involarit. Ciceroni peculatores, τῶν δημοσίων κλέπται. Sed redeamus ad Sacellarium nostrum: curat is monasteria: Codin. ὁ μέγας σακελλάριος, κρατῶν τὰ ἀνδρῷα, καὶ γυναικεῖα μοναστήρια. Turco-græc. οὗτος, de Sacellario, ἐπιτηρεῖ τὰς ἱερὰς σακέλλας, δηλονότι τὰ γυναικεῖα μοναστήρια· Observa, monente Gretsero, σακέλλας dici de Monialium monasteriis, non secus ac de thesauris: revera thesauri sunt illa loca, in quibus Deo gratissimæ virginitatis illibati flores, pietatis quasi odores spirantes, asservantur.

Ο ΣΑΚΕΛΛΙΟΥ.) Quem alii minorem Sacellarium vocant, nihil differre a Sacellario supra memorato vult Goar.

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑ.) Videndus Meursius, melius docebere a P. Goar.

ΣΤΙΧΑΡΙΟΝ:) στιχάρια, Latinis Strictoria, recentibus Græcis σφιγκτώρια, vel σφιγκτήρια. Plura habet Vossius, non negligenda, in lib. de vitiis serm.

ΣΦΡΑΓΙΖΩ.) Recentioribus Græcis, permitto. item ordino, dispono.

T

Ο ἐπὶ τῆς ΤΡΑΠΕΖΗΣ.) Anna Comn. lib. 13. pag. 377. E.R. Κωνσταντῖνος δέ τις ἐκπωμίας ἐπὶ τραπέζης πατρῴας τ Βασιλέως θεράπων, &c. adhibe Glossarium.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Tersanctus hymnus. Douza impudentissime Cantilenam vertit: o dignum caput insuavibus Orci cantilenis.

Φ

ΦΟΣΣΑΤΟΝ. Castra: Anna pag. 231. E.R. μετακαλεσάμενος ἡγεμόνας, καὶ πεντηκοντάρχας, καὶ λοιποὺς στρατιώτας διὰ παντὸς τοῦ φοσσάτου διακηρυχθῆναι τ ἐς τὴν αὔριον ταμιευθέντα πόλεμον. Julio Capitol. pag. 163. edit. Salm. Castra omnia & fossata eorum circuibat. Fossatum pro fossa nulli non notum.

Ω

ΩΡΑΡΙΟΝ.) Heic est Stola Diaconalis stricta magis, quam Sacerdotalis, in qua tribus locis erat scriptum Sanctus, Sanctus, Sanctus: hujusmodi vestes vocantur sigillatę: Glossæ sigillatum Orarium, sigillata Tunica: Anastasius; Holoserica majora sigillata, habentia crucem de Blattin: & alibi, obtulit vestem albam sigillatam cum rosulis, habentem in medio crucem. Aliquando Orarium apud prophanos sumitur pro sudario, fascia, palliolo, roquetta, capitis operculo, stola, & aliis similibus, de quibus Casaubonus copiose in Auctor. Aug.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

Edit. Parif. pag. 311.

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διηρμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO

OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ,

juxta eorum ordinem.

ΧΟΡΟΣ ΔΕΞΙΟΣ.

Πρώτη Πεντάς.

I. Ο μέγας Οἰκονόμος.
II. Ο μέγας Σακελλάριος.
III. Ο μέγας Σκευοφύλαξ.
IV. Ο Χαρτοφύλαξ.
V. Ο Σακελλίου.

Δεύτερα. Πεντάς.

I. Ο Πρωτονοτάριος.
II. Ο Καστρησιος.
III. Ο Ρεφερενδάριος.
IV. Ο Λογοθέτης.
V. Ο Ὑπομνηματογράφων.

Τρίτη Πεντάς.

I. Ο Πρωτέκδικος.
II. Ο Ἱερομνήμων.
III. Ο Ὑπογονάτων.
IV. Ο Ὑπομιμνήσκων.
V. Ο Διδάσκαλος.

CHORUS DEXTER.

Primus Quinarius.

1. MAGNUS Oeconomus.
2. Magnus Sacellarius.
3. Magnus vasorum custos.
4. Chartarum custos.
5. Minor Sacellarius.

Secundus Quinarius.

1. Protonotarius.
2. Castrensius.
3. Referendarius.
4. Logotheta.
5. A commentariis.

Tertius Quinarius. pag. 312.

1. Protecdicus. (defensor primus.)
2. Hieromnemon. (sacrorum rituum Præfectus.)
3. Minister a genibus.
4. Monitor. (suggestor.)
5. Doctor.

ΧΟΡΟΣ Ο ΕΥΩΝΥΜΟΣ.

Ο Πρωτοπαπᾶς.
Ο Δευτερεύων.
Ο Αρχων τῶν ἐκκλησιῶν.
Ο Εξαρχος.
Ο Κατηχητής.
Ο Περιοδευτής.

CHORUS SINISTER.

Protopapa.
Secundarius.
Præfectus Ecclesiarum.
Exarchus.
Cathechetes.
Visitator.

Duo Ecdici. (defensores.)	Οἱ δύο Ἔκδικοι.
Butistes. (immersor.	Ὁ Βυτιστής.
Duo Domestici.	Οἱ δύο Δομέστικοι.
Duo Convocatores populi.	Οἱ δύο Λαοσυνάκται.
Duo Primicerii.	Οἱ δύο Πριμμικήριοι.
Protopsaltes. (primus Cantor.)	Ὁ Πρωτοψάλτης.
Proximus.	Ὁ Πρόξιμος.
Deputatus.	Ὁ Δηποτάτος.
Speculatores. (Vigiles.)	Οἱ Θεωροί.
Præfecti Ordini. (ceremoniarum magister.)	Οἱ ἐπὶ τῆς ἀταξίας.
Categoriares.	Ὁ Κατηγοριάρης.
Decanus.	Ὁ Δεκανός.
Cubucles. (Cubicularius.)	Ὁ Κυβουκλῆς.
Lampadarii.	Οἱ Λαμπαδάριοι.
Introductor. (Introductus, Allat.)	Ὁ Περιεισερχόμενος.
Bastagarius. (Bajulus.)	Ὁ Βασταγάριος.
Qui incensum distribuit. (unguenti distributor.)	Ὁ Μυροδότης.
Magnus Archidiaconus.	Ὁ μέγας Ἀρχιδιάκονος.
Secundus Diaconorum.	Ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων.

Non adnumerantur ista inter Magnæ Ecclesiæ Archonticia; sed Officia tantum sunt.

Οὐ τάσσονται μετὰ τῶν ἀρχοντικίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι, καὶ μόνα.

Observa igitur, obire Officia ministrantium, quales sunt Lector, Subdiaconus, Hierodiaconus, Archidiaconus, & Diaconorum secundus; nemini eorum licere, qui tria suffragia, hoc est, ordines, ut ajunt, majores ad sacerdotium susceperint: quippe indecens & indecorum esset, sacerdotem servire Patriarchæ; cum sacerdotibus præcipiat Canon, ut incruentam sacrificent hostiam, atque ab omni erga Patriarcham servili ministerio abstineant. Dignitates & Officia sanctæ Ecclesiæ ad Patriarchæ præstandum ministerium, & in eorum quæ in vita solent accidere, judicium constituta sunt. Singula autem secundum eorum ordinem, vicem, munus, & ministerium quod obtinent, explicantur.

Γίνωσκε δὲ τοῦτο ὅτι εἴτις δ᾽ ἂν ἔχῃ ἀπὸ τὰς τρεῖς σφραγῖδας ταῦτα ὑπορεῖ νὰ σέβῃ εἰς οἷον ὀφφίκιον θέλει κεκληρικώτων, οἷον, ἀναγνώστης, ὑποδιάκονος, ἱεροδιάκονος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος, καὶ ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων· οὐκ ὀφείλει γὰρ εἶναι τὸν ἱερέα κληρικὸν, διότι τοῖς ἱερεῦσιν ἔταξεν ὁ κανὼν ἱερουργεῖν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ οἰκέτας τοῦ Ἀρχιερέως μὴ εἶναι. Τὰ γὰρ ἀρχοντίκια καὶ ὀφφίκια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερεῖ γεγόνασι, καὶ εἰς κρίσεις τῶν ἐν βίῳ προσαγομένων, καὶ διερμηνευόμενα κατὰ τάξιν ἓν ἕκαστον τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν καὶ ὑπηρεσίαν.

Edit. Paris. pag. 313.

De magno Oeconomo.

Magnus Oeconomus tunicam suam gestans, & tenens sacrum flabellum, a sacræ mensæ dextro stat latere, cum sacra facit Patriarcha; preterea reditus, & expensas, atque rationes, in ede Episcopali recipit; preest etiam omnibus bonis, (Archiepiscopatus) & quecunque sub illius inspectionem veniunt, scribit in chartulario, quem habet apud se, quem bis quotannis ad Patriarcham defert. Interest præterea judiciis, & ordinandum Episcopum præsentat. Preest, & curam habet ædis Episcopalis a Patriarche obitu ad adventum usque alterius. Interest etiam suffragiis de eligendo novo Episcopo: porro legitime suis fratribus jura obvenientia Episcopatus impertit.

Περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Ὁ μέγας οἰκονόμος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ στήκεται ἐν τῇ δεξιᾷ μερεᾳ τῆς ἁγίας τραπέζης, ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον. λαμβάνων δὲ εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους, καὶ λογαριασμοὺς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ. ἔστι δὲ οὖν καὶ ἐπὶ πᾶν κτῆμα, κρατῶν δ᾽οὖν καὶ χαρτηλάριον, καὶ ἀναγράφει, τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰσερχόμενα πράγματα, καὶ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τοῦ Ἀρχιερεῖ. ἔστιν οὖν καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων, καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι ἱερέα· κρατῶν καὶ τὴν ἐπισκοπὴν μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ Ἀρχιερέως μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐρχομένου. ἔστιν οὖν καὶ εἰς ψῆφον τοῦ ἐπισκόπου πρῶτος, διανέμων, καὶ τοῖς δικαιώμασι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τὰ εἰσερχόμενα δίκαια τῆς ἐπισκοπῆς.

De magno Sacellario.

Magnus Sacellarius tunicam suam, & Orarium gestans, stat a sinistro cornu sacræ mensæ, & sacrum flabellum tenet. Sub sua inspectione sunt virorum monasteria; chartularium habet, in quo monasteriorum reditus & expensas, vitas, monachorumque vivendi rationes annotat: terque quotannis illud ad Patriarcham defert. Præterea adest ille in judiciis juxta magnum Oeconomum; presentat etiam illos qui sacris sacerdotii initiari cupiunt.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου.

Ὁ μέγας σακελλάριος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὀράριον στήκεται ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον· ἔχων οὖν καὶ τὰ μοναστήρια τὰ ἀνδρεῖκια τῆς ἐπισκοπῆς εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, κρατεῖ χαρτηλάριον, καὶ ἀναγορεύει τὰς τῶν μοναστηρίων εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, βίους, καὶ πολιτείας τῶν μοναχῶν, καὶ τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τοῦ Ἀρχιερεῖ. ἔστιν οὖν καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων δὲ καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι εἰς ἱερέα στηκόμενος πλησίον τοῦ μεγάλου οἰκονόμου.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ στήκεται ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ σκευοφυλακίου καὶ εἴτι δ' ἂν χρειασοῦσιν ἐκ τοῦ σκευοφυλακίου οὗτος * ἀποδίδει, ἤτι σκεῦος, ἢ βίβλιον ἱερὸν, ἢ κηροὺς, ἢ ἀλλαγὰς, ὑποκρατῶν τὸ σκευοφυλάκιον τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ πᾶν σκεῦος τῆς ἐκκλησίας χηρευομένης εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν πάντα. ἐστὶ καὶ εἰς κρίσεις φυλάττων τὰ δίκαια τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τοὺς κληρικοὺς μέχρι * διανέμειν αὐτοὺς ταῦτα.

* αὐτὸς corrige ex Allat.

* τοῦ habet Allat.

Περὶ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Ὁ Χαρτοφύλαξ ἀλλάσσει καὶ ἵσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει αὐτὸς λέγει, ἱερεῖς προσέλθετε. προσφέρων καὶ τὸ ψῆφος τοῦ ἐπισκόπου τοῖς Ἀρχιερεῦσιν. ἐστὶ ἐκ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως εἰς πᾶσαν κρίσιν ἀποδιδόναι τὰς ἀποφάσεις. ἐστὶν οὖν καὶ εἰς μνηστείας Ἀῤῥαβῶνος γενομένου ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγράφει ὄνομα τοῦ ἱερέως τοῦ μέλλοντος εὐλογῆσαι τὸν γάμον.

Περὶ τοῦ Σακελλίου.

Ὁ Σακελλίου ἐστὶν οἰκέτης τῆς πρώτης πεντάδος κρατῶν καὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἔχων οὖν καὶ ἐν τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ τῶν μοναστηρίων γυναικείων τὴν σκέψιν.

Οὕτω περιέχει ἡ πρώτη πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

Πεντὰς ἡ δευτέρα.

Ὁ πρῶτος τῆς δευτέρας πεντάδος.

Ὁ Πρωτονοτάριος.

Ὁ Πρωτονοτάριος εἰστήκει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ κρατῶν τὸ καλαμάριον αὐτοῦ παρίσταται ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ γράφει ὁ τοιοῦτος εἴτις χρεία ἐστίν. ἀναθεωρεῖ καὶ τοὺς νομικοὺς, γράφει καὶ διατάξεις, καὶ ἐλευθερίας καὶ προστάγματα, καὶ τὰ τούτων ὅμοια.

Περὶ τοῦ Καστρινσίου *.

* Καστρώσιος, Gretf.

Ὁ Καστρώσιος ἀλλάσσων τὸν Ἀρχιερέα, κρατῶν καὶ τὸν θυμιατὸν, καὶ τὸν αἴρα ἐν τῷ ὕμνῳ τῷ τριαδικῷ ῥαντίζων, καὶ τὸν λαὸν τῇ δρόσον, φυλάττων οὖν καὶ τὰ ἀλλαξίματα τοῦ Ἀρχιερέως.

Περὶ τοῦ Ῥεφερενδαρίου.

Ὁ Ῥεφερενδάριος ἀποστελλόμενος εἰς ἄρχοντας, καὶ εἰς μεγάλους ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως μηνύματα, καὶ εἴτι ἂν βούληται ἀποστέλλειν.

Περὶ τοῦ Λογοθέτου.

Ὁ Λογοθέτης τῶν βουλλῶν * ὑποκρατῶν τοῦ Ἀρχιερέως βουλλώνει πᾶσαν γραφὴν, κρατῶν καὶ τὸν δίσκον μετὰ τοῦ ἁγίου δώρου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδόμενον τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

* τ βουλλῶν habent Allat. p. 12. 19.

Codin. de Orig. CP.

De magno vasorum custode.

Magnus vasorum custos stat ante promptuarium * supellectilis, cum Patriarcha sacra facit; & si quando aliquibus opus est, veluti quodam vasculo, vel libro sacro, aut cereis, aut vestibus, ex promptuario omnia hęc depromit: habet quippe sub sua potestate promptuarium Episcopalis domus, & omnem Ecclesiæ supellectilem. Subjacent insuper suæ inspectioni Ecclesiæ pastore viduæ, omniaque illarum sacra. Adest quoque judiciis, & jura atque quoslibet census Ecclesiæ obvenientes in utilitatem Clericorum servat, donec inter se ipsos distribuant.

* Sacristiam Goar.

De chartarum custode.

Custos chartarum induitur, & stat ad sacras januas, pronunciatque in sacrosancta Communione verba hæc, (Sacerdotes accedite.) Offert Archiepiscopis suffragium Episcopi. Adest etiam in omnibus judiciis, decernens ex persona Patriarchę. Sub eodem etiam, dato Arrhabone, initorum sponsalium curam habet: & nomen sacerdotis, qui nuptiis benedictionem impertiri debet, scribit.

Edit. Parif. pag. 314.

*De Sacellario * minori.*

* De Sacelli Præposito.

Præfectus Sacelli (minor Sacellarius) minister est primi Quinarii, & habet curam domus Episcopalis.

Inspectioni ejus quoque subjecta sunt Monialium monasteria.

Atque in hunc modum se habet Officiorum Quinarius primus.

Quinarius secundus.

Primus secundi Quinarii.

Protonotarius.

Protonotarius stat in Ecclesia, ut ministretur Patriarchę; tenensque calamariū suum, erectus stat, & ad scribendum promptus est, si ita necessitas postulet. Observat * etiam Jurisconsultos, scriptoque constitutiones, ordinationes, manumissiones, & alia his non absimilia, mandat.

* invisit & perlustratur.

De Castrensio. *

* Castrifius, Gretsero.

Castrensis vestibus sacris Patriarcham induit, thuribulum tenet, & velum, cum triadicus hymnus celebratur (Sanctus &c.) præter hæc aspergit populum aqua benedicta, custosque est vestium Patriarchalium.

De Referendario.

Referendarius ad Principes & magnates delegatus a Patriarcha, mandata ejus, & si quid aliud velit, defert.

De Logotheta.

Logotheta habet sub sua potestate sigillum Patriarchæ, omnemque scripturam obsignat. Discum etiam habet cum sacra Eucharistia: quodque a Patriacha fractum est, ipse distribuit.

De Commentariensi.

Commentariensis assidet ut suffragia annotet, quæ in susceptione Episcoporum emittuntur, & quæ decernunt Archiepiscopi ipse scribit: præter hoc tamen munus, est etiam minister Quinarii secundi.

Atque hisce Officiis constat secundus Quinarius.

Edit. Paris. pag. 315. *Quinarius tertius.*

Primus Quinarii tertii.

De Protecdico.

Protecdicus jus habet a Patriarcha, levis momenti caussas quæ in palatio Patriarchali accidunt, cum duobus defensoribus dirimendi.

De Hieromnemone *

* Sacrorum rituum Præfectus.

Hieromnemon Ecclesiastici Ritualis custos est: sique absit Episcopus, Lectores ipse ordinat *, & recenter ædificatas Ecclesias consecrat.

* & crucis signo lectores instituit.

De Ministro a genibus.

Minister a genibus stratum (pulvinum) defert, cui cum sacra facit Patriarcha, genua recumbat.

De Monitore. (Suggestore.)

Monitor (Suggestor) accepto rerum Diario, quæ in Ecclesia contigere, de iis Patriarcham certiorem facit.

De Doctore.

Doctor, si vacat, Evangelium explicat, Psalterium; curam habet Episcopalium scholarum, & est minister tertii Quinarii.

In hunc se habet modū Quinarius tertius.

Chori dextri finis.

Porro sciendum est, hocce in Clericorum esse differentiam.

Evangelium Dominicæ Palmarum recitat Protonotarius.

Evangelium feriæ secundæ majoris recitat Hieromnemon.

Evangelium feriæ tertiæ majoris recitat Sacellarius.

Evangelium feriæ quintæ majoris recitat Chartophylax.

Evangelium magni sabbati recitat vasorum custos.

In sancta & magna Dominica Pascha Evangelium recitat magnus Oeconomus.

Explicit Chorus dexter, & magna Ecclesiasticorum Officia.

pag. 316. ***Chorus vero sinister in hunc modum ordinatur.***

Protopapa *, cum Patriarcha missam celebrat, digniorem præ reliquis Ecclesiæ dignitatibus locum occupat; & in sacro-sancta missa Patriarchæ communio-

* Archipresbyter.

Περὶ τοῦ Ὑπομνηματογράφου.

Ὁ Ὑπομνηματογράφων καθεζόμενος εἰς τὸ ψῆφος τῶν ἐπισκόπων, καὶ γράφει εἴτι τῶν ὁρίσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς. ἔστι δὲ οἰκέτης τῆς δευτέρας πεντάδος.

Οὕτω περιέχει ἡ δευτέρα πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

Πεντὰς ἡ τρίτη.

Ὁ πρῶτος τῆς τρίτης πεντάδος.

Περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου.

Ὁ Πρωτέκδικος κριτὴς ἐκ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως, κρίνει δὲ ὑποθέσεις μικρὰς μετὰ τῶν δύο ἐκδίκων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἐπισκοπήν.

Περὶ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Ὁ Ἱερομνήμων κρατῶν ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ τὸ καθτάκιον τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος, μέλλει σφραγίζειν ἀναγνώστας, καὶ ἐγκαινιάσας, καὶ καινουργίας.

Περὶ τοῦ Ὑπογονάτων.

Ὁ Ὑπογονάτων ὅταν ἱερουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς φορεῖ αὐτὸς τὸ ὑπογονάτιον αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Ὑπομιμνήσκοντος.

Ὁ Ὑπομιμνήσκων δεχόμενος τὰς ὑπερμνήσεις τῶν ὑπομνημάτων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. *

*Subjungunt Allatiana ꝗ τῷ χειρογ. in omnibus

Περὶ τοῦ Διδασκάλου.

Ὁ Διδάσκαλος ἑρμηνεύει τὸ Εὐαγγέλιον εἰ δυνατός ἐστιν, ὁμοίως καὶ τὸ ψαλτήριον, κρατῶν δὲ τὰ σχολεῖα τῆς Ἐπισκοπῆς· ἔστι δὲ καὶ οἰκέτης τῆς τρίτης πεντάδος.

præterea consentiunt.

Οὕτω περιέχει ἡ τρίτη πεντάς.

Τέλος τοῦ δεξιοῦ Χοροῦ.

Ἴσθι οὖν δὲ αὐτὸ εἰς τὴν τῶν κληρικῶν διάκρισιν.

Τὸ μὲν ἅγιον Εὐαγγέλιον τῆς βαιοφόρου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Πρωτονοταρίου.

Τὸ τῆς μεγάλης δευτέρας ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Τὸ τῆς μεγάλης τετράδος ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σακελλαρίου.

Τὸ τῆς μεγάλης πέμπτης ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Τὸ τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σκευοφύλακος.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Παχα ἀναγινώσκεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Ἐπληρώθη ὁ δεξιὸς Χορὸς, καὶ τὰ μεγάλα ὀφφίκια τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

Χορὸς δὲ ὁ εὐώνυμος οὕτω τέτακται·

Ὁ Πρωτοπαπᾶς ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς εἰσήκει ἐπάνω ὅλων τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐν θείᾳ λειτουργίᾳ μεταδίδει τῷ Ἀρχιε-

ρεῖ τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ὁμοίως καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ πρωτοϊερεῖ. ἄρχει δὲ καὶ εἰς τὰ πρωτεῖα τῆς ἐκκλησίας, κρατῶν οὖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τόπον τοῦ Αρχιερέως.

Ο Δευτερεύων ὅταν λείπει ὁ πρωτοπαπᾶς, κρατεῖ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ο Αρχων τῶν ἐκκλησιῶν ἵνα γράφῃ τὰ ἀντίμηνσα *, καὶ τὰ σαυροπήγια.

* ἀντιμίνσια, ἀντιμίσια, Meursio.

Ο Εξαρχος ἵνα γυρεύῃ εἴτις κρίσις ἐκρίθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐὰν ἐκρίθη δικαίως.

Ο Κατηχητὴς κατηχίζει τὸν λαὸν, καὶ πάντας τοὺς εἰσερχομένους ἐκ τῶν ἑτεροδόξων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, καὶ μέλλει αὐτοὺς βαπτισθῆναι.

Ο Περιοδευτὴς ὁ περιπατῶν καὶ ὁδηγῶν τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίσιν.

Οἱ δύο Εκδικοι κρινίσκουσι μετὰ τοῦ πρωτεκδίκου μικρὰς ὑποθέσεις.

Ο Βυτισὴς ὅταν εἴπῃ ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ βαπτίσματος λαμβάνει ὁ βυτισὴς τὸ παιδίον καὶ βαπτίζει αὐτό.

Οἱ δύο Δομέσικοι σήκουσιν ἐν τοῖς δύο Χοροῖς, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Οἱ δύο Λαοσυνάκται συνάγουσι τοὺς διακόνους, καὶ ἀναγορεύουσιν, ἵνα μὴ λείπῃ τις ἐξ αὐτῶν· συνάγουσι δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Οἱ δύο Πριμμικήριοι σήκουσι, καὶ αὐτοὶ ἐπάνω τοὺς ὑποδιακόνους, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Ο Πρωτοψάλτης σήκει μέσον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄρχεται τῆς ψαλμῳδίας, καὶ μετὰ τοῦτον οἱ δομέσικοι καὶ οἱ πριμμικήριοι.

Ο Πρόξιμος ἵνα ὁρίσῃ νὰ σημαίνωσιν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν.

Ο Δηποτάτος ἀνακαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς τὸν Αρχιερέα, καὶ ἀνακαθαρίζει, καὶ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς σράτας.

Οἱ Θεώρειοι νὰ θεωροῦν, καὶ νὰ σκοπεύουν τοὺς ἄρχοντας, ἵνα καθίζωνται, καὶ σήκουν εὔτακτα.

Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας νὰ ὁρίζῃ, ἵνα φιλοκαλοῦν, καὶ νὰ πλύνωσι *, καὶ τὰς κανδήλας τῆς καθολικῆς.

* lege πλύνουσι.

Ο Κατηγορειάρης νὰ ὑπνίζῃ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς τοῦ λαοῦ ἵνα σχολάζωσιν.

Ο Δεκανὸς ἵνα καλῇ τοὺς ἱερεῖς ἐν τοῖς αὐτῶν δικαιώμασι καὶ προσφερώμασι.

Ο Κυβούκλης, ἵνα βασᾷ τὸ δικανίκιον τοῦ Αρχιερέως, ὅταν περιπατεῖ.

Οἱ Λαμπαδάριοι, ἵνα καθαρίζουν τὰς λαμπάδας εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ο Βασταγάριος, ἵνα βασᾷ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ἅγιον εἰς λιτὰς, καὶ ἑορτὰς ἐπισήμους.

Ο Μυροδότης ἵνα ὑποκρατῶν τὸ ἅγιον μύρον καὶ ὅπου τὸ ὁρίζῃ ὁ Αρχιερεὺς τοῦ δοῦναι μέλλων αὐτοῦ.

Ισέον οὖν ὅτι ὁ μέγας καὶ ὁ δεύτερος τῶν διακόνων ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἀρχοντίκια, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι μόνον, καὶ ὅταν λειτουργεῖ ὁ Αρχιερεὺς λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος τὸ εὐαγγέλιον· εἰ δὲ οὐδὲν θέλῃ, αὐτὸς ὁρίζει ἄλλον οἷον θέλῃ.

Ο Δεύτερος τῶν διακόνων, ὅταν λείπει ὁ Αρχιδιάκων, ὁρᾷ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ιθι δὲ καὶ τοῦτο, τὸ συνοδικὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἅπασα ὁ Χαρτοφύλαξ ἀναγινώσκει αὐτά, εἰ δὲ οὐκ ἔσι Χαρτοφύλαξ οἷος πρωτεύει τῶν ἀξιωμάτων.

Καὶ διερμηνεύσομεθα καὶ τὰ μηνιαῖα τῶν κληρικῶν.

Η πρώτη πεντὰς τὰ διπλᾶ.

Η δευτέρα πεντὰς ἓν, καὶ ἥμισυ.

Η τρίτη πεντὰς ἓν, καὶ τέταρτον.

Codin. de Orig. CP.

nem præbet: quod etiam primo sacerdoti præstat Episcopus. Porro dominium obtinet in omneis Ecclesiæ prærogativas, & loco Patriarchæ sedet.

Secundarius *, si absit Protopapa, vice ejus fungitur.

* Secundus presbyterorum.

Rector Ecclesiarum ad hoc est, ut Antemensia, & Stauropegia scribat.

Exarchus, ut si judicium aliquod adversus Ecclesiam latum sit, an juste fuerit latum, renunciet.

Catechetes (Catechista) populum, & qui repudiata hæresi fidem orthodoxam amplectuntur, prima religionis elementa docet, deinde curat illos baptizari.

Visitator * orthodoxam amplexuros fidem hinc inde ambulans dirigit.

* Circumcursor.

Duo Ecdici simul cum primo Ecdico minoris momenti lites dirimunt.

Butistes, postquam Patriarcha sacri baptismatis preces recitavit, infantem prehendit, & illum baptizat.

Duo Domestici stant in duobus choris, & una cum Protopsalte psallunt.

Duo Convocatores populi Diaconos convocant, pronunciantque, ne illorum aliquis desideretur *: præterea etiam primates & populum in Ecclesiam congregant.

* in Ecclesia.

Duo Primicerii stant supra Subdiaconos, & psallunt cum Protopsalte.

Protopsaltes in medio Ecclesiæ stat, primusque psallit, & post illum Domestici, & Primicerii.

Proximus, ut imperet, & signum det in sancta Ecclesia (ut recitetur Officium.)

Deputatus Principes vocat, ut coram Patriarcha veniant: arcet præterea populum a plateis.

Theorii * curam habent, & circumspiciunt, ut quisque magnatum locum suum & ordinem occupet.

* Vigiles, Goar.

Recti præfecti, ut abstergant mundentque candelabra Catholicæ Ecclesiæ.

* Ceremoniarum magistri.

Categoriares, ut celebriores recitet festivitates, quas ritu peculiari, & a labore cessans plebs celebret.

Decanus, ut sacerdotes & eorum oblationes in jus vocet.

Edit. Parif. pag. 317.

Cubucles *, ut cum Patriarcha ambulat, sceptrum judiciale ferat.

* Cubicularis

Lampadarii, ut in Ecclesia lampades mundent.

Bastagarius *, ut sanctum Ecclesiæ Patronum ferat; cum preces solemnes fiunt, & festa insignia celebrantur.

* Bajulus.

Murodotis (olei dispensator) curam habere debet oleum quod in sua est potestate, cum præceperit Patriarcha, proferendi.

Sciendum est magnum Archidiaconum * & Secundarium Diaconum Archonticia non esse, verum officia tantum. Cum autem Patriarcha missam celebrat, recitat Evangelium Archidiaconus: si vero nolit, alium quem voluerit potest substituere.

* Archipresbyterum, & secundum presbyterorum.

Secundarius Diaconorum, si absit Archidiaconus, ejus locum servat.

Sciendum insuper, Synodicum, & quamcunque lectionem a chartarum custode recitari; si vero abierit, ejus fungitur munere, qui prior est dignitate.

Enarrabimus deinde Menstruas (distributiones) Clericorum.

Primus Quinarius duplum.

Secundus Quinarius unum & dimidium.

Tertius Quinarius unum, & quartam partem.

* Archipresbyter.

Incipit Protopapa * in duplum.

Hæc est sanctæ Dei Ecclesiæ constitutio a sanctissimis Patriarchis, & Oecumenicorum Conciliorum Patribus sancita, quæque in usus, quos annotavimus, in Ecclesia introducta atque stabilita est.

Ἄρχεται οὖν ὁ πρωτοπαπᾶς εἰς τὰ διπλᾶ τοῦ.

Αὕτη ἐστὶν ἡ διάταξις τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἥνπερ ἐνομοθέτησαν οἱ ἁγιώτατοι πατριάρχαι, καὶ οἱ οἰκουμενικοὶ πατέρες παρὰ τῶν ἁγίων συνόδων καὶ ἐνέθησαν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, τῆς ποιοῦ οὕτως ὡς ἐφηκε.

Throni Ecclesiarum, quæ Patriarchatui Constantinopolitano subjacent, eo ordine quo a Sapientissimo Leone fuerunt dispositi.

Παρὰ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξιν οἱ Θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Metropoles. — Αἱ Μητροπόλεις.

1.	Cæsarea.	I.	Η Καισάρεια.
2.	Ephesus.	II.	Η Ἔφεσος.
3.	Heraclea.	III.	Η Ἡράκλεια.
4.	Ancyra.	IV.	Η Ἄγκυρα.
5.	Cyzicus.	V.	Η Κύζικος.
6.	Sardes.	VI.	Αἱ Σάρδεις.
7.	Nicomedia. *	VII.	Η Νικομήδεια.
8.	Nicæa.	VIII.	Η Νίκαια.
9.	Chalcedon.	IX.	Η Χαλκηδών.
10.	Sida.	X.	Η Σίδη.
11.	Sebastia,	XI.	Η Σεβάστεια.
12.	Amasea.	XII.	Η Ἀμάσεια;
13.	Melitine.	XIII.	Η Μελιτίνη.
14.	Tyana.	XIV.	Τὰ Τύανα.
15.	Gangra.	XV.	Η Γάγγρα.
16.	Thessalonice.	XVI.	Η Θεσσαλονίκη.
17.	Claudiopolis.	XVII.	Κλαυδιούπολις.
18.	Neocæsarea.	XVIII.	Νεοκαισάρεια.
19.	. . . .	XIX.	. . . .
20.	Pisinus.	XX.	Η Πισινοῦς.
21.	Myra.	XXI.	Τὰ Μῦρα.
22.	Caria.	XXII.	Η Καρία.
23.	Laodicea.	XXIII.	Η Λαοδικεία.
24.	Synada.	XXIV.	Τὰ Σύνναδα.
25.	Iconium.	XXV.	Τὸ Ἰκόνιον.
26.	Antiochia.	XXVI.	Η Ἀντιόχεια.
27.	Sylæum.	XXVII.	Τὸ Σύλαιον.
28.	Corinthus.	XXVIII.	Η Κόρινθος.
29.	Athenæ.	XXIX.	Αἱ Ἀθῆναι,
30.	Micissus.	XXX.	Η Μίκισσος. *
31.	Seleucia.	XXXI.	Η Σελεύκεια.
32.	Calabria.	XXXII.	Η Καλαβρία. *
33.	Patræ.	XXXIII.	Αἱ Πάτραι.
34.	Trapezus.	XXXIV.	Η Τραπεζοῦς.
35.	Larissa.	XXXV.	Η Λάρισσα.
36.	Naupactus.	XXXVI.	Η Ναύπακτος.
37.	Philippopolis.	XXXVII.	Η Φιλιππούπολις.
38.	Trajanopolis.	XXXVIII.	Η Τραϊανούπολις.
39.	Rodus.	XXXIX.	Η Ῥόδος.
40.	Philippi (urbs.)	XL.	Η Φιλίπποι. *
41.	Andrianopoli.	XLI.	Η Ἀδριανούπολις. *
42.	Hierapolis.	XLII	Η Ἱεράπολις.
43.	Dyrrachium.	XLIII.	Τὸ Δυῤῥάχιον.
44.	Smyrna.	XLIV.	Η Σμύρνη. *
45.	Catana.	XLV.	Η Κατάνη.
46.	Amorion.	XLVI.	Τὸ Ἀμόριον. *
47.	Bamachus.	XLVII.	Η Βάμαχος. *
48.	Cotyajum.	XLVIII.	Τὸ Κοτυάιον.
49.	Sancta Severina.	XLIX.	Η ἁγία Σεβηριανή.
50.	Mitylene.	L.	Η Μιτυλήνη.

Habet hunc indicem editio Luparens. pag. 390. Cod. Curopal. sed paulo immutato ordine: habet etiam Leunclavius Juris Græc. R. pag. 88. T. 1.

* Nicomedia Leunclav. 89.

Edit. Paris. pag. 318.

Hunc hiatum editio Lupar. non agnoscit pag. 379.

Hic hiatus est unius urbis in MS.

* Μοκισσὸς *Leunclavio p. 88. & præterea interponitur apud illum* ἡ Κρήτη: Μοκισσὸς *Gretser. in Cod.*

* Καλαυρία *Leuncl.*

**Leuncl. habet* ἡ Φιλίππων, *scilicet* πόλις *sine dubio eorum ad quos Paulus Apostol.*

* Ἀνδριανούπολις *Codino.*

* Σμύρνα, *Leuncl. pag. 88.*

* Ἀμμέσεον Leuncl. p. eadem.	LI.	Αἱ νέαι Πάτραι.	51. Nove Patræ.	
	LII.	Τὰ Εὐχάϊτα.	52. Euchaita.	
* Κάμαχοι Codin. & Leuncl.	LIII.	Η Αμαςρις.	53. Amaſtris.	
	LIV.	Αἱ Χῶναι.	54. Chonæa.	
	LV.	Η Ύδρούς.	55. Hydrus.	
* Κιλτζιών Leuncl.	LVI.	Η Ελευσίνη. *	56. Eleuſine.	
	LVII.	Η Κολωνεία.	57. Colonea.	
	LVIII.	Αἱ Θῆβαι.	58. Thebæ.	
	LIX.	Αἱ Σέῤῥαι.	59. Serræ.	
	LX.	Η Πομπηϊούπολις.	60. Pompejopolis.	
	LXI.	Η Ρωσία.	61. Rhoſia.	
	LXII.	Η Αλανία.	62. Alania.	
	LXIII.	Η Αἶνος.	63. Ænus.	
	LXIV.	Η Τιβεριούπολις.	64. Tiberiopolis.	Edit. Pariſ. pag. 319.
	LXV.	Η Εὐχανία.	65. Euchania.	
	LXVI.	Η Κερασοῦς.	66. Ceraſus.	
	LXVII.	Η Νακώλεια.	67. Nacolea.	
	LXVIII.	Η Γερμανία.	68. Germania.	
	LXIX.	Τὰ Μάδυτα.	69. Madyta.	
	LXX.	Η Απάμεια.	70. Apamea.	
	LXXI.	Τὸ Βασίλειον.	71. Baſileum.	
* Δρίςρα Leuncl.	LXXII.	Η Δρίςρα. *	72. Driſtra.	
	LXXIII.	Η Ναζιανζός.	73. Nazianzus.	
	LXXIV.	Η Κέρκυρα.	74. Cercyra. *	* Corcyra, Leunclavius pag. 89.
	LXXV.	Η Αβυδος.	75. Abydus.	
* Μέθυμνα, Leuncl.	LXXVI.	Η Μέθυμνα. *	76. Methymna.	
	LXXVII.	Η Χριςιανούπολις.	77. Chriſtianopolis.	
	LXXVIII.	Τὸ Ρύσιον.	78. Ruſium.	
	LXXIX.	Η Λακεδαιμονία.	79. Lacedæmonia.	
	LXXX.	Η Ναξία.	80. Naxia.	
	LXXXI.	Η Ατταλία.	81. Attalia.	
† Deſiderantur hæ tres in Codin.	LXXXII.	Η Μέλιτος. †	82. Melitus.	
ſed in eodem recen-	LXXXIII.	Η Σιληβρία.	83. Silebria.	
ſentur inter Archiepiſ-	LXXXIV.	Η Απρος.	84. Aprus.	

Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων Πατριαρχῶν.

Ordo Prioritatis in Conceſſu ſanctiſſimorum Patriarcharum.

(copatus: deſiderantur ſimiliter in Jure Græc. R. Leuncl.)

Πρῶτος, ὁ Ρώμης.	Primus Romæ.
Δεύτερος, ὁ Κωνςαντινουπόλεως.	Secundus Conſtantinopolis.
Τρίτος, ὁ Αλεξανδρείας.	Tertius Alexandriæ.
Τέταρτος, ὁ Αντιοχείας.	Quartus Antiochiæ.
Πέμπτος, ὁ Αἰλίας, ἤτοι Ιεροσολύμων.	Quintus Æliæ, *, ſive Hieroſolymorum.

Αἱ Αρχιεπισκοπαί.

Archiepiſcopatus.

	I.	Η Βιζύη.	1. Bizye.	
	II.	Η Λεοντόπολις.	2. Leontopolis.	
	III.	Η Μαρώνεια.	3. Maronea.	
* Γέρμια, Codino:	IV.	Τὰ Γέρμενα. *	4. Germena. *	* Germia, Leunclav.
Γέρμια:	V.	Η Αρκαδιούπολις.	5. Arcadiopolis.	
Leuncl.	VI.	Τὸ Πάρειον.	6. Parium.	
* Σηλυμ-	VII.	Η Μίλητος.	7. Miletus.	
βρία, Cod.	VIII.	Η Προικόννησος.	8. Prœconneſus.	
quid ſi Σιλιμβρία.	IX.	Η Σηλυμβρία. *	9. Selibria.	
* Non habet	X.	Η Κυθήρων αἰγαιοπέλαγος. *	10. Cytherum Ægæum mare.	
Codin. nec	XI.	Η Απρος. *	11. Apros.	
Leunclav. * In Leun-	XII.	Τὰ Κύψελα.	12. Cypſela.	
clavio deci-	XIII.	Η Νίκη.	13. Nice.	
mo loco legi-	XIV.	Η Νεάπολις.	14. Neapolis.	

15. Selge.	XV.	Η Σέλγη.
16. Cherson.	XVI.	Η Κερσῶν.
17. Messene.	XVII.	Η Μεσσήνη.
Edit. Paris. 18. Garella.	XVIII.	Η Γαρέλλα.
pag. 320. 19. Brysis.	XIX.	Η Βρύσις.
20. Dercus.	XX.	Η Δέρκος.
21. Carabizye.	XXI.	Η Καραβιζύη. *
22. Lemnus.	XXII.	Η Λῆμνος.
23. Leucus.	XXIII.	Η Λεῦκος *.
24. Mithea.	XXIV.	Η Μιθεία.
25. Cudræ.	XXV.	Αἱ Κοῦδραι.
26. Soteriopolis.	XXVI.	Η Σωτηριούπολις. *
27. Pedachthon.	XXVII.	Η Πηδαχθών. *
28. Germus.	XXVIII.	Η Γέρμος. *
29. Bosporus.	XXIX.	Η Βόσπορος.
30. Cotradis.	XXX.	Η Κοτράδις.
31. Eroine.	XXXI.	Η Ερωΐνη.
32. Carpathus.	XXXII.	Η Κάρπαθος.
33. Mesembria.	XXXIII.	Η Μεσημβρία.
34. Gotthia.	XXXIV.	Η Γοτθία.
35. Sugdaia.	XXXV.	Η Σουγδαΐα. *
36. Fulli.	XXXVI.	Αἱ Φοῦλλοι. *
37. Ægena.	XXXVII.	Η Αἴγινα.
38. Pharsala.	XXXVIII.	Τὰ Φάρσαλα.
39. Metracha.	XXXIX.	Τὰ Μέτραλα. *
40. Æcheali.	XL.	Η Αἰχιάλου. †
41. Cyus Bithyniæ.	XLI.	Ο Κίος Βιθυνίας.

tur ὁ Κίος undecimo ὁ Ἀφρός.

* Καρβοζόη, Codino.
* Λευκάς, Leuncl.
* Lege Σωτηρόπολις.
* Πηδαχθόη Leuncl.
* ὁ Γέρμου Leuncl. & Cod.
* Σουγδία Codino.
* αἱ Φοῦλαι Leuncl.
* Αἴδινα Leuncl.
* In marg. erat ἴσως τὰ Μέτραχα, Leunclavius legit Μάτραχα.

Thronus Apostolicus.

Θρόνος Ἀποστολικός.

Provincia Cretæ insulæ ad nos usque præ reliquis dominium semper obtinuit, juxta prædictum illud Apostoli ad Titum; ut habeas dominium, & locum obtineas totius Synodi Ecclesiæ Romanæ.

ΕΠΑΡΧΙΑ τῆς Νήσου Κρήτης διαμεμένηκεν ἔχουσα παρ' ἑαυτῇ τὴν δεσποτείαν διὰ τὸν ἅγιον Ἀπόστολον πρὸς Τίτον τὸ λέγειν, νὰ ἔχῃς τὴν δεσποτείαν, καὶ νὰ ἐπέχῃς τὸν τόπον πάσης τῆς Συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ῥώμης.

† Duo desiderantur in Codino, etiam in Leuncl.

In illa hæ sunt Urbes.

Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῇ αἱ πόλεις.

Gortyne metropolis.	Η Γορτυνῆς μητρόπολις.
Cnossus.	Ο Κνωσσῶν.
Arcadωn.	Ο Ἀρκάδων.
Chersonesi.	Ο Χερσονήσου.
Mylopotami.	Ο Μυλοποτάμου. *
Agrii.	Ο τοῦ Ἀγρίου.
Lampes.	Ο Λάμπης.
Cydoniæ.	Ο Κυδωνίας.
Sanctæ Petræ.	Ο Ἱερᾶς Πέτρας. *
Sitiæ.	Ο Σιτίας.
Cyssami.	Ο Κυσσάμου.

*In quodam MS. Μωποτάμου: Leunclau. habet Αὐλοποτάμου: quid si Μιυωπο τάμου.

* Leunclau. duas facit ex una diœceses, separatimq; posuit ὁ Ἱερᾶς Hiræ, & ὁ Πέτρας Petræ.

De nominibus urbium & locorum.

Περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων.

Amæpolis (olim) nunc Chrysopolis.	Ἀμαίπολις, ἡ νῦν Κρυσούπολις.
Apia, nunc Corone.	Ἀπία, ἡ νῦν Κορώνη.
Apollonia, nunc Hierissus, quæ etiam Olynthus erat.	Ἀπολλωνία, ἡ νῦν Ἱερισσὸς, ἥτις καὶ Ὄλυνθος ἐλέγετο.
pag. 321. Argos Thessalicum, quæ nunc Larissa.	Ἄργος Θετταλικὸν, ἡ νῦν Λάρισσα.
Asia, quæ Ephesus.	Ἀσία, ἡ Ἔφεσος.
Ptolemais Philadelphia.	Πτολεμαΐς, ἡ Φιλαδελφία.
Achaja, quæ nunc vocatur Petra.	Ἀχαΐα, ἡ νῦν Πάτρα.

Βοιωτία, ἡ νῦν Λιβαδία.	Boœtia, quæ nunc Libadia.
Βεῤῥοιόπολις, ἡ νῦν Στρόμνιτζα.	Berrhœopolis, nunc Stromnuza.
Βελεντιώπολις, τὸ Βελεβούσιον.	Belentiopolis, jam Belebusium.
Ελισσῶν, ὁ Ελασσών.	Elisso, quæ hodie Elasso.
Επίδαμνος, τὸ νῦν Δυῤῥάχιον.	Epidamnus, nunc Dyrrachium.
Ευρώπη, ἡ δύσις πᾶσα.	Europæ partes omnes occidentales.
Ηράκλεια, ἡ νῦν Πελαγονία.	Heraclea, quæ nunc Pelagonia.
Ιλλύριοι, οἱ Αλβανῖται.	Illyrii, qui appellantur Albanitæ.
Ιλλυρικὸν, τὰ νῦν Κανίκια, καὶ Ησερβία.	Illyricum, nunc Canicia, & Servia.
Θεούπολις, ἡ νῦν Προῦσα.	Theopolis, quæ nunc Prusa.
Θέρμη, ἡ νῦν Θεσσαλονίκη, καὶ Εμαθία.	Thermi, nunc Thessalonice & Emathia.
Καιτιαῖοι, οἱ νῦν Μακεδόνες.	Catiæi, nunc Macedones.
Κιλικία, ἡ Αρμενία. Κίλιξ, ὁ Αρμένιος.	Cilicia, & Armenia, Cilix, Armenius.
Κολασσαὶ, αἱ Χῶναι.	Colassæ, quæ nunc Chonæ.
Οδρυσος, καὶ Ορεστία, ἡ νῦν Αδριανούπολις.	Odryssus, alio modo Orestia, nunc Adrianopolis.
Ορθαγορία, ἡ νῦν Μακρή.	Orthagoria, quæ nunc Macri.
Ολυμπία ἐν Αρκαδίᾳ.	Olympia in Arcadia.
Πίδασος, ἡ νῦν Μεθώνη, πλησίον ἧς ἡ Χεῤῥόνησος, ἥτις καλεῖται Πύλος, ἡ πατρὶς Νέσορος, νῦν δὲ Αβαρῖνος.	Pidasus, hodie Methone, juxta quam Peninsula dicta Pylus, quæ patria Nestoris, jam vero Avarinus dicitur.
Πύδνα, τὸ Κίτρος.	Pydra, nunc Ciprus.
Ποτίδαια, ἡ νῦν Κασσάνδρεια, ἤγουν Βέῤῥοια.	Potidæa, quæ nunc appellatur Cassandrea, vel Berrhœa.
Ροδόπη, ἡ Φιλιππούπολις.	Rhodope, nunc Philippopolis.
Σίρμιον, ἡ νῦν Ουγγρία, πάλαι δὲ Γήπεδοι.	Sirmium, quod nunc Ungria, olim autem Gepidum.
Φωτικὴ, ἡ νῦν Πέλλα.	Photice, nunc Pella.
Ελλὰς, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος.	Hellas, quæ jam Peloponnesus.
Εὔβοια, ἡ Εὔριπος.	Eubœa, quæ alias Euripus.

Τὰ Οφφίκια * τοῦ Παλατίου. — *Officia Palatii.*

I.	Ο Δεσπότης.	1.	Dominus.
II.	Ο Σεβαστοκράτωρ.	2.	Sebastocrator. *
III.	Ο Καῖσαρ.	3.	Cæsar.
IV.	Ο Πανυπερσέβαστος.	4.	Panhypersebastus. *
V.	Ο Πρωτοβεστιάριος.	5.	Protovestiarius.
VI.	Ο μέγας Δοὺξ.	6.	Magnus Dux.
VII.	Ο μέγας Δομέστικος.	7.	Magnus Domesticus.
VIII.	Ο Πρωτοστράτορχης. *	8.	Protostratarcha.
IX.	Ο μέγας Λογοθέτης.	9.	Magnus Logothetes.
X.	Ο μέγας Στρατοπεδάρχης.	10.	Magnus exercituum Præfectus.
XI.	Ο μέγας Πριμμικήριος.	11.	Magnus Primicerius.
XII.	Ο μέγας Κοντόσταυλος. *	12.	Magnus Comes stabuli.
XIII.	Ο ἐπὶ τοῦ Κανικλείου. *	13.	Canicli Præfectus.
XIV.	Ο Πρωτοσέβαστος.	14.	Primoaugustus.
XV.	Ο Επικέρνης.	15.	Pincerna.
XVI.	Ο Παρακοιμώμενος τῆς μεγάλης σφενδόνης.	16.	Accubitor magni sigilli.
XVII.	Ο Παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος.	17.	Accubitor cubiculi.
XVIII.	Ο μέγας Βαΐουλος.	18.	Magnus Bajulus.
XIX.	Ο Κουροπαλάτης.	19.	Curopalates.
XX.	Ο Πρωτοβεστιαρίτης.	20.	Protovestiarites.
XXI.	Ο Δομέστικος τῆς βασιλικῆς τραπέζης.	21.	Domesticus Imperatoriæ mensæ.
XXII.	Ο ἐπὶ τῆς τραπέζης.	22.	Mensæ Præfectus.
XXIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ γενικοῦ.	23.	Universi thesauri rationibus Præfectus.
XXIV.	Ο μέγας Παπίας.	24.	Magnus Papias.
XXV.	Ο Επαρχος.	25.	Eparchus.
XXVI.	Ο μέγας Δρουγγάριος τῆς βίγλης.	26.	Magnus Drungarius Biglæ. *
XXVII.	Ο μέγας Εταιρειάρχης.	27.	Magnus Sociorum Præfectus.
XXVIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ δρόμου.	28.	Cursus rationibus Præfectus.
XXIX.	Ο Υπατος τῶν φιλοσόφων.	29.	Supremus Philosophorum.

* *Eadem habet Officia in Juris Græc. R. T. 1. pag. 184. & in Codino, ordine tamen inverso pag. 18. editionis Luparens.*

* Πρωτοστράτωρ, *Leuncl.*

* Κοντοσταῦλος, *Leunclav. & Regia Exempl.*

* *Alias vocatur ὁ ἀπὸ τοῦ κανικλείου, vel simpliciter κανικλείου.*

* Augusto Imperator, Vvolfio.

* Super omnes augustus.

Edit. Paris. pag. 322.

* Vigilum.

30. Magnus Chartularius.	XXX.	Ο μέγας Χαρτουλάριος.
31. Mysticus. *	XXXI.	Ο Μυστικός.
32. Protasecretis.	XXXII.	Ο Πρωτασηκρῆτις. *
33. Exercitui Præfectus. *	XXXIII.	Ο ἐπὶ τοῦ στρατοῦ.
34. Magnus Drungarius classis.	XXXIV.	Ο μέγας Δρουγγάριος τοῦ στόλου.
35. Scholarum Domesticus.	XXXV.	Ο Δομέστικος τῶν σχολῶν. *
36. Primicerius Aulæ.	XXXVI.	Ο Πριμμικήριος τῆς αὐλῆς.
37. Protospatharius.	XXXVII.	Ο Πρωτοσπαθάριος.
38. Magnus Princeps.	XXXVIII.	Ο μέγας Αρχων.
39. Tatar Aulæ.	XXXIX.	Ο Τάταρ τῆς αὐλῆς. *
40. Magnus Tzausius.	XL.	Ο μέγας Τζαούσιος.
41. Prætor populi.	XLI.	Ο Πραίτωρ τοῦ δήμου.
42. Rationibus rerum domesticarum Præfectus.	XLII.	Ο Λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν.
43. Magnus Logariastes.	XLIII.	Ο μέγας Λογαριαστής.
44. Supplicum libellorum Præfectus.	XLIV.	Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων.
45. Archidiaconus.	XLV.	Ο Αρχιδιάκονος.
46. Scutarius. *	XLVI.	Ο Σκουτέριος.
47. Protocynegus.	XLVII.	Ο Πρωτοκύνηγος.
48. Amirales.	XLVIII.	Ο Αμηράλης.
49. Actuarius.	XLIX.	Ο Ακτουάριος.
50. Magnus Adnumiastes.	L.	Ο μέγας Αδνουμιαστής.
51. Quæstor.	LI.	Κοιαίστωρ. *
52. Rationibus militaribus Præfectus.	LII.	Ο Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ.
53. Primus Accipitrarius.	LIII.	Ο Πρωτοϊεράκιος. *
54. Judex Veli.	LIV.	Ο Κρίτης τοῦ βήλου.
55. Magnus Interpres.	LV.	Ο μέγας Διερμηνευτής.
56. Rationibus gregum Præfectus.	LVI.	Ο Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν.
57. Custos juris.	LVII.	Ο Δικαιοφύλαξ.
58. Secutor.	LVIII.	Ο Ακόλουθος.
59. Orphanorum Nutritor.	LIX.	Ο Ορφανοτρόφος.
60. Protonotarius.	LX.	Ο Πρωτονοτάριος.
61. Judex fossati.	LXI.	Ο Κρίτης τοῦ φοσσάτου. *
62. Domesticus murorum.	LXII.	Ο Δομέστικος τῶν τειχέων.
63. Equorum primus Præfectus.	LXIII.	Ο Πρωταλογάτωρ. *
64. Vestiarii Præfectus.	LXIV.	Ο Βεστιαρίου.
65. Exercitus Præfectus monocaballων.	LXV.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μονοκαβάλων.
66. Imperator Jaculatorum (Sagittariorum equitum.)	LXVI.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μουρτάτων.
67. Tribunus Hastariorum (hastatorum.)	LXVII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζακκόνων. *
68. Tribunus Sagittariorum peditum.	LXVIII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζιγγρατόρων. *
69. Memoriæ Præfectus.	LXIX.	Ο ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων.
70. Cubiculo Præfectus.	LXX.	Ο Προκαθήμενος τοῦ κοιτῶνος.
71. Vestiarii Præfectus.	LXXI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ Βεστιαρίου.
72. Thematum Domesticus.	LXXII.	Ο Δομέστικος τῶν θεμάτων.
73. Primus Comes.	LXXIII.	Ο Πρωτοκόμης.
74. Domesticus thematum Orientalium.	LXXIV.	Ο Δομέστικος τῶν Ανατολικῶν θεμάτων.
75. Domesticus thematum Occidentalium.	LXXV.	Ο Δομέστικος τῶν δυτικῶν θεμάτων.
76. Præses magni Palatii.	LXXVI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ μεγάλου παλατίου.
77. Blachernarum Præfectus.	LXXVII.	Ο Προκαθήμενος τῶν Βλαχερνῶν.
78. Computor Aulæ.	LXXVIII.	Ο Λογαριαστής τῆς αὐλῆς.
79. Magnus Dioecetes (administrator)	LXXIX.	Ο μέγας Διοικήτης.
80. Custos legum.	LXXX.	Ο Νομοφύλαξ.
81. estiarites.	LXXXI.	Ο Βεστιαρίτης. *

* Secretarius.

* Magister militum.

* Scuterius Leunclau.

Edit. Paris. pag. 323.

* Πρωτασηκρῆτις, Leuncl.

* Codinus & Reg. p. 18. μυστικὸς, δομέστικος retine, forsan μυστικὸς hic invectum affinitate.

* Lupar. pag. 19 in Codini contextu habet Τατᾶς, in margine, τὰ τῆς αὐλῆς.

* Sic Reg. Codinus Κοιαίστωρ p. 19.

* Πρωτοϊερακάριος: Leuncl.

* Reg. φοσάτου.

* Ab ἄλογον, quod verbum in Græcia barbara equum significat.

* In quodam MS. τζακώνων.

* Τζαγγρατόρων.

* Aliis Συμμάχιμος.

LXXXII.	Ο Εταιριάρχης. *	82. Societatum Præfectus.
LXXXIII.	Ο Αρχων τῶν ἀλλαγίων.	83. Allagiorum Præfectus.
LXXXIV.	Ο μέγας Μυρταίτης.	84. Magnus Murtaites.
LXXXV.	Ο Κριτὴς τοῦ σεκρέτυ.	85. Judex Secreti.
LXXXVI.	Ο Ραβδοῦχι.	86. Apparitores.
LXXXVII.	Ο Καβαλλάριος.	87. Caballarius.
LXXXVIII.	Ο Σεβαςός.	88. Augustus.
LXXXIX.	Ο Προκαθήμθυος κάςρυ.	89. Præsidens Castro.
XC.	Ο Δρυγγάριος ςόλυ.	90. Drungarius classis.
XCI.	Ο Κόμης.	91. Comes.

* Εταιρειάρχης, Leunclav.

FINIS.

CORRIGENTE

D. GEORGIO PATUSSA

ATHENIENSI,

FLANGINIANI SEMINARII

MAGISTRO ET RECTORE.

30.	Magnus Chartularius.	XXX.	Ο μέγας Χαρτυλάριος.
31.	Mysticus. *	XXXI.	Ο Μυςικός.
32.	Protasecretis.	XXXII.	Ο Πρωτασηκρῆτις. *
33.	Exercitui Præfectus. *	XXXIII.	Ο ἐπὶ τῦ ςρατῦ.
34.	Magnus Drungarius classis.	XXXIV.	Ο μέγας Δρυγγάριος τῦ ςόλυ.
35.	Scholarum Domesticus.	XXXV.	Ο Δομέςικος τῶν σχολῶν. *
36.	Primicerius Aulæ.	XXXVI.	Ο Πριμμικήριος τῆς αὐλῆς.
37.	Protospatharius.	XXXVII.	Ο Πρωτοσπαθάριος.
38.	Magnus Princeps.	XXXVIII.	Ο μέγας Αρχων.
39.	Tatar Aulæ.	XXXIX.	Ο Τάταρ τῆς αὐλῆς. *
40.	Magnus Tzausius.	XL.	Ο μέγας Τζαύσιος.
41.	Prætor populi.	XLI.	Ο Πραίτωρ τῦ δήμυ.
42.	Rationibus rerum domesticarum Præfectus.	XLII.	Ο Λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν.
43.	Magnus Logariastes.	XLIII.	Ο μέγας Λογαριαςής.
44.	Supplicum libellorum Præfectus.	XLIV.	Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων.
45.	Archidiaconus.	XLV.	Ο Αρχιδιάκονος.
46.	Scutarius. *	XLVI.	Ο Σκυτέριος.
47.	Protocynegus.	XLVII.	Ο Πρωτοκύνηγος.
48.	Amirales.	XLVIII.	Ο Αμηράλης.
49.	Actuarius.	XLIX.	Ο Ακτουάριος.
50.	Magnus Adnumiastes.	L.	Ο μέγας Αδνυμιαςής.
51.	Quæstor.	LI.	Κοιαίςωρ. *
52.	Rationibus militaribus Præfectus.	LII.	Ο Λογοθέτης τῦ ςρατιωτικοῦ.
53.	Primus Accipitrarius.	LIII.	Ο Πρωτοϊεράκιος. *
54.	Judex Veli.	LIV.	Ο Κρίτης τῦ βήλυ.
55.	Magnus Interpres.	LV.	Ο μέγας Διερμηνευτής.
56.	Rationibus gregum Præfectus.	LVI.	Ο Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν.
57.	Custos juris.	LVII.	Ο Δικαιοφύλαξ.
58.	Secutor.	LVIII.	Ο Ακόλυθος.
59.	Orphanorum Nutritor.	LIX.	Ο Ορφανοτρόφος.
60.	Protonotarius.	LX.	Ο Πρωτονοτάριος.
61.	Judex fossati.	LXI.	Ο Κρίτης τῦ φοσσάτυ. *
62.	Domesticus murorum.	LXII.	Ο Δομέςικος τῶν τειχέων.
63.	Equorum primus Præfectus.	LXIII.	Ο Πρωταλογάτωρ. *
64.	Vestiarii Præfectus.	LXIV.	Ο Βεςιαρίτης.
65.	Exercitus Præfectus monocaballωr.	LXV.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μονοκαβάλων.
66.	Imperator Jaculatorum (Sagittariorum equitum.)	LXVI.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μυρτάτων.
67.	Tribunus Hastariorum (hastatorum.)	LXVII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζακκόνων. *
68.	Tribunus Sagittariorum peditum.	LXVIII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζιγγρατόρων. *
69.	Memoriæ Præfectus.	LXIX.	Ο ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων.
70.	Cubiculo Præfectus.	LXX.	Ο Προκαθήμενος τῦ κοιτῶνος.
71.	Vestiarii Præfectus.	LXXI.	Ο Προκαθήμενος τῦ Βεςιαρίυ.
72.	Thematum Domesticus.	LXXII.	Ο Δομέςικος τῶν Θεμέλλων.
73.	Primus Comes.	LXXIII.	Ο Πρωτοκόμης.
74.	Domesticus thematum Orientalium.	LXXIV.	Ο Δομέςικος τῶν Ανατολικῶν Θεμάτων.
75.	Domesticus thematum Occidentalium.	LXXV.	Ο Δομέςικος τῶν δυτικῶν Θεμάτων.
76.	Præses magni Palatii.	LXXVI.	Ο Προκαθήμενος τῦ μεγάλυ παλατίυ.
77.	Blachernarum Præfectus.	LXXVII.	Ο Προκαθήμενος τῶν Βλαχερνῶν.
78.	Computor Aulæ.	LXXVIII.	Ο Λογαριαςὴς τῆς αὐλῆς.
79.	Magnus Diocetes (administrator)	LXXIX.	Ο μέγας Διοικήτης.
80.	Custos legum.	LXXX.	Ο Νομοφύλαξ.
81.	estiarites.	LXXXI.	Ο Βεςιαρίτης. *

* Secretarius. (31)

* Magister militum. (33)

* Scutarius Leunclav. (46)

Edit. Paris. pag. 323.

* Πρωτασηκρῆτις, Leuncl.

* Codinus & Reg. p. 18. μυςαὶς, δομέςικοι retine, forsan μυςικὸς hic invectum affinitate.

* Lupar. pag. 19 in Codini contextu habet Τατᾶς, in margine, τὰ τῆς αὐλῆς.

* Sic Reg. Codinus Κυιέςωρ p. 19.

* Πρωτοϊερακάριοι: Leuncl.

* Reg. φοσάτυ.

* Ab ἄλογα, quod verbum in Græcia barbara equum significat.

* In quodam MS. τζακώνων.

* Τζαγγρατόρων.

* Aliis [illegible].